Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞ–ΕΝΓΚΕΛΣ–ΛΕΝΙΝ
ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚ (Μπ.) ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΚΕ
1953

Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

ΤΟΜΟΣ
10

1927

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ

Προλετάριοι όλων των χωρών, ενωθείτε!

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΑΡΞ–ΕΝΓΚΕΛΣ–ΛΕΝΙΝ
ΤΗΣ ΚΕ ΤΟΥ ΚΚ (Μπ.) ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

ΑΠΑΝΤΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΚΕ
1953

Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ

ΤΟΜΟΣ 10

1927

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ,ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ
«ΚΙΝΗΣΗ για ΑΝΑΣΥΝΤΑΞΗ του ΚΚΕ 1918-55» ΑΘΗΝΑ 2011

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ ΤΟΥ Ι. Β. ΣΤΑΛΙΝ ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ 2ης ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΟΥ ΚΚΕ (ΟΧΤΩΒΡΗΣ 1951). Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΤΗ ΡΩΣΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ δέκατος τόμος τῶν Ἁπάντων τοῦ Ι. Β. Στάλιν περιέχει τά ἔργα πού γράφτηκαν ἀπό τόν Αὔγουστο ὥς τό Δεκέμβρη τοῦ 1927.

Πρός τό τέλος τοῦ 1927 ἡ πολιτική τῆς σοσιαλιστικῆς ἐκβιομηχάνισης τῆς χώρας σημείωσε ἀποφασιστικές ἐπιτυχίες. Μπροστά στό Μπολσεβίκικο Κόμμα καί τό σοβιετικό λαό μπῆκε τό ἐπιταχτικό καθῆκον νά περάσουν στό δρόμο τῆς κολεχτιβοποίησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Στήν πολιτική λογοδοσία τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς στό 15ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ὁ Ι. Β. Στάλιν ἀναλύει τή διεθνῆ θέση τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, τήν κατάσταση στίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες καί τήν κατάσταση τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος σ' ὅλο τόν κόσμο· δείχνει τίς ἐπιτυχίες τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στήν ΕΣΣΔ στίς συνθῆκες τῆς κεφαλαιοκρατικῆς περικύκλωσης· καθορίζει τά καθήκοντα γιά τήν ἐπέκταση καί τή στερέωση τῶν σοσιαλιστικῶν διευθυντικῶν θέσεων καί τήν ἐξάλειψη τῶν κεφαλαιοκρατικῶν στοιχείων στή λαϊκή οἰκονομία. Ὁ Ι. Β. Στάλιν θεμελιώνει τήν πολιτική τῆς κολεχτιβοποίησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, πού ἐγκρίθηκε καί ψηφίστηκε ἀπό τό Συνέδριο.

Στήν ἔκθεση δράσης καί στόν τελικό του λόγο πάνω στήν ἔκθεση στό 15ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, στούς λόγους του «Ἡ πολιτική φυσιογνωμία τῆς ρωσικῆς ἀντιπολίτευσης», «Ἡ τροτσκιστική ἀντιπολίτευση ἄλλοτε καί τώρα», «Τό κόμμα καί ἡ ἀντιπολίτευση» καί σέ ἄλλα του ἔργα ὁ Ι. Β. Στάλιν ὁλοκληρώνει τήν ἰδεολογική

συντριβή τοῦ τροτσκισμοῦ καί βάζει μπροστά στό κόμμα τό καθῆκον τῆς ὁλοκληρωτικῆς ὀργανωτικῆς συντριβῆς καί διάλυσης τοῦ τροτσκιστικοῦ-ζηνοβιεφικοῦ ἀντισοβιετικοῦ συνασπισμοῦ καί ὑπογραμμίζει τήν ἀνάγκη τῆς συνεχοῦς πάλης γιά τήν ἑνότητα καί τή σιδερένια πειθαρχία στίς γραμμές τοῦ Μπολσεβίκικου Κόμματος.

Τά ἔργα τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ὁ διεθνής χαρακτήρας τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης», «Συνομιλία μέ ἐργατικές ἀντιπροσωπεῖες τοῦ ἐξωτερικοῦ», «Ἡ διεθνής κατάσταση καί ἡ ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ» ἀποκαλύπτουν τήν κοσμοϊστορική σημασία τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης, πού σημαίνει ριζική στροφή στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τόν καπιταλισμό πρός τόν κομμουνισμό, νίκη τοῦ μαρξισμοῦ-λενινισμοῦ ἐνάντια στό σοσιαλδημοκρατισμό. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ὑπογραμμίζει τή σημασία τῆς ΕΣΣΔ σάν βάσης τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος καί τήν ἀνάγκη τῆς ὑπεράσπισης τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης ἀπό τίς ἐπιθέσεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Στή «Συνομιλία μέ τήν πρώτη ἀμερικάνικη ἐργατική ἀντιπροσωπεία» ὁ Ι. Β. Στάλιν δείχνει τήν ἀδιάρηχτη ἑνότητα τοῦ μαρξισμοῦ καί τοῦ λενινισμοῦ καί ἀποκαλύπτει τό καινούργιο πού συνεισέφερε ὁ Λένιν στό γενικό θησαυροφυλάκιο τοῦ μαρξισμοῦ, ἀναπτύσσοντας τή διδασκαλία τῶν Μάρξ—Ἔνγκελς σέ συνάρτηση μέ τή νέα ἐποχή, τήν ἐποχή τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῶν προλεταριακῶν ἐπαναστάσεων.

Στό δέκατο τόμο δημοσιεύονται γιά πρώτη φορά τό γράμμα «Πρός τή συντρέφισσα Μ. Ι. Οὐλιάνοβα. Ἀπάντηση στό σύντροφο Λ. Μίχελσον» καί ἡ «Περίληψη τοῦ ἄρθρου „Ὁ διεθνής χαρακτήρας τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης“».

Ἰνστιτοῦτο Μάρξ—Ἔνγκελς—Λένιν
τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ) τῆς ΕΣΣΔ

1927

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ

ΚΟΙΝΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΚΕ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΕΕ ΤΟΥ ΚΚ (Μπ.) ΤΗΣ ΕΣΣΔ[1]

29 τοῦ Ἰούλη—9 τοῦ Αὐγούστου 1927

1. Στάλιν, Γιά τήν ἀντιπολίτευση. Ἄρθρα καί λόγοι 1921—1927, Μόσχα—Λένινγκραντ, 1928.

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ Η ΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Λόγος τῆς 1ης τοῦ Αὐγούστου

I

ΟΙ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ

Σύντροφοι! Πρίν ἀπ' ὅλα θά ἤθελα νά σταθῶ στό ζήτημα τῶν ἐπιθέσεων τῶν Κάμενεφ, Ζηνόβιεφ καί Τρότσκι ἐνάντια στά τμήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἐνάντια στό πολωνικό τμῆμα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ἐνάντια στό αὐστριακό, τό ἀγγλικό καί τό κινέζικο τμῆμα της. Θά ἤθελα νά θίξω αὐτό τό ζήτημα, γιατί οἱ ἀντιπολιτευόμενοι θόλωσαν ἐδῶ τά νερά, ἔριξαν στάχτη στά μάτια σχετικά μέ τά ἀδελφά κόμματα, ἐνῶ μᾶς χρειάζεται ἐδῶ σαφήνεια καί ὄχι ἀντιπολιτευτική φλυαρία.

Τό ζήτημα τοῦ πολωνικοῦ κόμματος. Ὁ Ζηνόβιεφ δήλωσε ἐδῶ θαρραλέα ὅτι, ἄν ἐκεῖ, στό πολωνικό κόμμα, ὑπάρχει δεξιά παρέκκλιση πού ἐκπροσωπεῖται ἀπό τό Βάρσκι, γι' αὐτό φταίει ἡ Κομμουνιστική Διεθνής, ἡ σημερινή ἡγεσία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ὁ Ζηνόβιεφ εἶπε ὅτι, ἄν ὁ Βάρσκι ἦταν κάποτε—καί πραγματικά ἦταν—ὑπέρ τῆς ἄποψης νά ὑποστηριχτοῦν τά στρατεύματα τοῦ Πιλσούδσκι, γι' αὐτό φταίει ἡ Κομμουνιστική Διεθνής.

Αὐτό εἶναι πέρα γιά πέρα λαθεμένο. Θά ἤθελα νά ἀναφερθῶ σέ γεγονότα, σέ γνωστά σέ σᾶς σημεῖα ἀπό τά στενογραφημένα πρακτικά τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ Ἰούλη τοῦ περασμένου χρόνου, θά ἤθελα

νά ἀναφερθῶ καί νά σᾶς παρουσιάσω τή μαρτυρία ἀνθρώπου, σάν τό σύντροφο Τζερζίνσκι, πού δήλωσε τότε ὅτι, ἄν στό πολωνικό κόμμα ὑπῆρχε δεξιά παρέκκλιση, τήν παρέκκλιση αὐτή δέν τήν καλλιεργοῦσε ἄλλος ἀπό τό Ζηνόβιεφ.

Αὐτά γίνονταν τίς μέρες τῆς λεγόμενης ἐξέγερσης τοῦ Πιλσούδσκι[2], τότε πού ἐμεῖς, τά μέλη τῆς πολωνικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῆς ΚΕ τοῦ κόμματός μας, πού τήν ἀποτελοῦσαν ὁ Τζερζίνσκι, ὁ Οὔνσλιχτ, ἐγώ, ὁ Ζηνόβιεφ καί ἄλλοι, ἐπεξεργαζόμασταν τίς ἀποφάσεις γιά τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Πολωνίας. Ὁ Ζηνόβιεφ, σάν πρόεδρος τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, εἶχε παρουσιάσει τότε τό δικό του σχέδιο προτάσεων, ὅπου ἀνάμεσα στ' ἄλλα ἔλεγε ὅτι στή δοσμένη στιγμή, τώρα πού φουντώνει στήν Πολωνία ἡ πάλη ἀνάμεσα στίς δυνάμεις πού εἶναι ὑπέρ τοῦ Πιλσούδσκι καί στίς δυνάμεις πού εἶναι ὑπέρ τῆς πολωνικῆς κυβέρνησης τοῦ Βίτος, ὅτι αὐτή τή στιγμή εἶναι ἀπαράδεχτη ἡ πολιτική οὐδετερότητας τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος καί ὅτι *γιά τήν ὥρα δέν πρέπει νά κάνουμε ὀξεία ἐπίθεση ἐνάντια στόν Πιλσούδσκι.*

Ἐμεῖς, μερικοί σύντροφοι, μαζί καί ὁ Τζερζίνσκι, εἴχαμε τότε ἀντιρήσεις καί εἴπαμε ὅτι ἡ ἐντολή αὐτή δέν εἶναι σωστή, ὅτι θά μπερδέψει μονάχα τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Πολωνίας. Πρέπει νά ποῦμε ὅτι εἶναι ἀπαράδεχτη ὄχι μόνο ἡ πολιτική τῆς οὐδετερότητας, ἀλλά καί ἡ πολιτική ὑποστήριξης τοῦ Πιλσούδσκι. Ὕστερα ἀπό μερικές ἀντιρήσεις ἡ ἐντολή ψηφίστηκε μέ τίς τροποποιήσεις πού προτείναμε.

Θέλω νά πῶ μ' αὐτό ὅτι δέν εἶναι μεγάλη παλικαριά νά ἐπιτίθεται κανείς ἐνάντια στό Βάρσκι, πού ἔκανε

τότε λάθος καί πού γι' αὐτό τοῦ τά ψάλανε ὅπως χρειάζεται. Νά τά φορτώνει ὅμως κανείς σέ ξένες πλάτες, νά ρίχνει τό δικό του φταίξιμο γιά τήν καλλιέργεια τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης μέσα στό πολωνικό κόμμα, νά ρίχνει στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ, στούς σημερινούς καθοδηγητές τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς τό φταίξιμο τοῦ Ζηνόβιεφ, σημαίνει ὅτι διαπράττει ἔγκλημα ἐνάντια στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ.

Θά πεῖτε ὅτι αὐτά εἶναι ψιλοπράγματα καί ἄδικα ἀσχολοῦμαι μ' αὐτά. Ὄχι, σύντροφοι, δέν εἶναι ψιλοπράγματα. Ἡ πάλη ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση στό πολωνικό κόμμα συνεχίζεται καί θά συνεχιστεῖ ἀκόμα. Ὁ Ζηνόβιεφ ἔχει—πῶς νά τό πῶ πιό μαλακά—τήν τόλμη νά ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ σημερινή ἡγεσία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς ὑποστηρίζει τή δεξιά παρέκκλιση. Τά γεγονότα ὅμως λένε τό ἀντίθετο. Τά γεγονότα λένε ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ συκοφαντεῖ τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί ρίχνει τό φταίξιμο σέ ἄλλους. Αὐτό εἶναι συνηθισμένο γιά τό Ζηνόβιεφ, ἐδῶ δέν ὑπάρχει τίποτε τό καινούργιο γι' αὐτόν. Ὡστόσο ἔχουμε τήν ὑποχρέωση νά ξεσκεπάζουμε κάθε φορά αὐτόν τό συκοφαντικό του τρόπο.

Σχετικά μέ τήν Αὐστρία. Ὁ Ζηνόβιεφ ἰσχυρίστηκε ἐδῶ ὅτι τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Αὐστρίας εἶναι ἀδύνατο, ὅτι δέν κατόρθωσε νά πάρει στά χέρια του τήν καθοδήγηση τῶν γεγονότων πού διαδραματίστηκαν τελευταῖα στή Βιέννη[3]. Αὐτό εἶναι καί δέν εἶναι σωστό. Ὅτι τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Αὐστρίας εἶναι ἀδύνατο, αὐτό εἶναι σωστό. Νά ἀρνεῖσαι ὅμως ὅτι ἔδρασε σωστά, σημαίνει ὅτι τό συκοφαντεῖς. Μάλιστα, εἶναι ἀκόμα ἀδύνατο, εἶναι ὅμως ἀδύνατο, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, γιατί δέν ὑπάρχει ἀκόμα ἡ βαθιά ἐκείνη ἐπαναστατική κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ, πού ἐπαναστατικοποιεῖ τίς μά-

ζες, ἀποδιοργανώνει τή σοσιαλδημοκρατία καί αὐξάνει γρήγορα τίς πιθανότητες ἐπιτυχίας τοῦ κομμουνισμοῦ, εἶναι ἀδύνατο γιατί εἶναι νεαρό, γιατί στήν Αὐστρία ἀπό πολύν καιρό ἔχει πιά ἑδραιωθεῖ ἡ κυριαρχία τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς «ἀριστερᾶς»[4], πού καλύπτεται πίσω ἀπό ἀριστερή φρασεολογία καί κατορθώνει νά ἐφαρμόζει δεξιά, ὀπορτουνιστική πολιτική, γιατί δέν εἶναι δυνατό νά συντριβεῖ ἡ σοσιαλδημοκρατία μ᾽ ἕνα χτύπημα. Ποῦ θέλει ὅμως νά φτάσει στό κάτω-κάτω ὁ Ζηνόβιεφ; Ἄφησε νά ἐννοηθεῖ, δέν ἀποφάσισε ὅμως νά τό πεῖ ἀνοιχτά, πώς ἄν τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Αὐστρίας εἶναι ἀδύνατο, γι᾽ αὐτό φταίει ἡ Κομμουνιστική Διεθνής. Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι αὐτό ἤθελε νά πεῖ. Αὐτό πιά εἶναι ἐπίθεση μέ ἀνάξια μέσα. Εἶναι συκοφαντία. Ἀπεναντίας, ἴσα-ἴσα ἀπό τότε πού ὁ Ζηνόβιεφ δέν εἶναι πιά πρόεδρος τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Αὐστρίας γλύτωσε ἀπό τά τραβολογήματα, ἀπό τήν ἀντικανονική ἀνάμιξη στήν ἐσωτερική του ζωή καί ἀπόχτησε ἔτσι τή δυνατότητα νά τραβήξει μπροστά, νά ἀναπτυχθεῖ. Μήπως τό γεγονός ὅτι τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Αὐστρίας μπόρεσε νά πάρει ἐνεργότατο μέρος στά γεγονότα τῆς Βιέννης καί νά κερδίσει μέ τό μέρος του τή συμπάθεια τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, μήπως τό γεγονός αὐτό δέ δείχνει ὅτι τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Αὐστρίας ἀναπτύσσεται καί μετατρέπεται σέ μαζικό κόμμα; Πῶς μπορεῖ ν᾽ ἀρνεῖται κανείς τά ἐξόφθαλμα αὐτά γεγονότα;

Ἡ ἐπίθεση ἐνάντια στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Ζηνόβιεφ ἰσχυριζόταν ὅτι τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ἀγγλίας δέν κέρδισε τίποτε ἀπό τή γενική ἀπεργία καί τήν ἀπεργία τῶν ἀνθρακορύχων[5], καί μάλιστα ὅτι βγῆκε τάχα ἀδυνατισμένο ἀπό τήν πάλη. Αὐτό δέν εἶναι σωστό. Δέν εἶναι σωστό, γιατί

τό εἰδικό βάρος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ἀγγλίας αὐξάνει μέρα μέ τή μέρα. Μόνο τυφλοί μποροῦν νά τό ἀρνοῦνται αὐτό. Αὐτό φαίνεται ἀκόμα καί ἀπό τό γεγονός ὅτι ἄν ἡ ἀγγλική ἀστική τάξη δέν ἔδινε πρίν σοβαρή σημασία στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ἀγγλίας, τώρα ἀντίθετα τό καταδιώκει μέ λύσσα, καί ὄχι μόνο αὐτή, μά καί τό Γενικό Συμβούλιο[6] καί τό Ἐργατικό Κόμμα τῆς Ἀγγλίας ὀργανώνουν μιά λυσσασμένη ἐκστρατεία ἐνάντια στούς κομμουνιστές «τους». Γιατί ὡς τώρα ἀνέχονταν λίγο-πολύ τούς ἄγγλους κομμουνιστές; Γιατί οἱ ἄγγλοι κομμουνιστές ἦταν ἀδύνατοι καί ἀδύνατη ἦταν καί ἡ ἐπιρροή τους μέσα στίς μάζες. Γιατί ἔπαψαν νά τούς ἀνέχονται, γιατί ἄρχισαν νά τούς ἐπιτίθενται μέ λύσσα; Γιατί φοβοῦνται τό κομμουνιστικό κόμμα σάν δύναμη, γιατί οἱ ἡγέτες τοῦ ἀγγλικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος καί τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τό φοβοῦνται σάν τό νεκροθάφτη τους. Ὁ Ζηνόβιεφ τό ξεχνάει αὐτό.

Ἐγώ δέν ἀρνοῦμαι ὅτι γενικά τά τμήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στή Δύση ἐξακολουθοῦν ἀκόμα νά εἶναι λίγο-πολύ ἀδύνατα. Αὐτό δέν μπορεῖ νά τό ἀρνηθεῖ κανείς. Ποῦ βρίσκονται ὅμως οἱ αἰτίες; Οἱ κυριότερες ἀπ᾽ αὐτές εἶναι:

πρῶτο, ἡ ἀνυπαρξία τῆς βαθιᾶς ἐκείνης ἐπαναστατικῆς κρίσης πού ἐπαναστατικοποιεῖ τίς μάζες, τίς ξεσηκώνει καί τίς κάνει νά στραφοῦν ἀπότομα πρός τόν κομμουνισμό·

δεύτερο, τό γεγονός ὅτι σ᾽ ὅλες τίς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης κυρίαρχη δύναμη ἀνάμεσα στούς ἐργάτες εἶναι γιά τήν ὥρα τά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, κόμματα πιό παλιά ἀπό τά κομμουνιστικά, πού ἐμφανίστηκαν τελευταῖα καί ἀπ᾽ τά ὁποῖα δέν μποροῦμε νά ἔχουμε τήν ἀπαίτηση νά συντρίψουν μονομιᾶς τά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα.

Καί δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι παρά τά περιστατικά αὐτά τά κομμουνιστικά κόμματα τῆς Δύσης ἀναπτύσσονται, ὅτι μεγαλώνει ἡ δημοτικότητά τους μέσα στίς ἐργατικές μάζες, ὅτι ἄλλα ἀπ' αὐτά ἔχουν κιόλας γίνει καί ἄλλα γίνονται πραγματικά μαζικά κόμματα τοῦ προλεταριάτου;

Ὑπάρχει ὅμως ἀκόμα μιά αἰτία πού ἐμποδίζει τή γρήγορη ἀνάπτυξη τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων στή Δύση. Ἡ αἰτία αὐτή εἶναι ἡ διασπαστική δουλιά τῆς ἀντιπολίτευσης, τῆς ἴδιας τῆς ἀντιπολίτευσης πού παραβρίσκεται ἐδῶ, σέ τούτη τήν αἴθουσα. Τί χρειάζεται γιά νά ἀναπτυχθοῦν τά κομμουνιστικά κόμματα μέ γοργούς ρυθμούς; Νά ὑπάρχει σιδερένια ἑνότητα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, νά μήν ὑπάρχει διάσπαση στά τμήματά της. Τί κάνει ὅμως ἡ ἀντιπολίτευση; Δημιούργησε δεύτερο κόμμα στή Γερμανία, τό κόμμα τοῦ Μάσλοφ καί τῆς Ρούθ Φίσερ. Προσπαθεῖ ἐπίσης νά δημιουργήσει παρόμοιες διασπαστικές ὁμάδες καί σέ ἄλλες χῶρες τῆς Εὐρώπης. Ἡ ἀντιπολίτευσή μας δημιούργησε δεύτερο κόμμα στή Γερμανία μέ κεντρική ἐπιτροπή, κεντρικό ὄργανο, κοινοβουλευτική ὁμάδα, ὀργάνωσε διάσπαση μέσα στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ, ἄν καί ξέρει καλά ὅτι στήν προκείμενη περίπτωση ἡ διάσπαση δέν μπορεῖ νά μή φρενάρει τήν ἀνάπτυξη τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, καί τώρα ἡ ἴδια βάζει πάλι τίς φωνές ρίχνοντας τήν εὐθύνη στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ γιατί τά κομμουνιστικά κόμματα τῆς Δύσης ἀναπτύσσονται ἀργά! Αὐτό πιά εἶναι πραγματικά θρασύτητα χωρίς ὅρια...

Σχετικά μέ τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας. Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι φωνάζουν ὅτι σ' αὐτό τό κόμμα, στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας, καί κυρίως στήν ἡγεσία του ὑπάρχουν σοσιαλδημοκρατικά, μενσεβίκικα λάθη. Αὐτό εἶναι σωστό. Κατηγοροῦν γι' αὐτό τήν ἡγεσία τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Αὐτό πιά δέν εἶναι καθόλου σωστό. Ἀντίθετα, ἡ Κομμουνιστική Διεθνής διόρθωνε συστηματικά τά λάθη τῆς ἡγεσίας τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Κίνας. Μόνο τυφλοί μποροῦν νά τό ἀρνοῦνται αὐτό. Αὐτό τό ξέρετε ἀπό τόν τύπο, ἀπό τήν «Πράβντα», ἀπό τήν «Κομμουνιστική Διεθνῆ»[7], τό ξέρετε ἀπό τίς ἀποφάσεις τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ποτέ ἡ ἀντιπολίτευση δέν κατονόμασε καί δέ θά κατονομάσει οὔτε μιά ἐντολή, οὔτε μιά ἀπόφαση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς πού θά μποροῦσε νά γεννήσει μενσεβίκικη παρέκκλιση μέσα στήν ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Κίνας, γιατί τέτιες ἐντολές δέν ὑπάρχουν στόν κόσμο. Εἶναι ἀνόητο νά νομίζει κανείς πώς ἄν γεννήθηκε κάπου στό κομμουνιστικό κόμμα ἤ στήν Κεντρική Ἐπιτροπή του μενσεβίκικη παρέκκλιση, γι' αὐτό φταίει ὑποχρεωτικά ἡ Κομμουνιστική Διεθνής.

Ὁ Κάμενεφ ρωτάει ἀπό ποῦ μποροῦσαν νά προέλθουν τά μενσεβίκικα λάθη τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Κίνας, καί ἀπαντάει ὅτι τά λάθη αὐτά μποροῦσαν νά προέλθουν μόνο ἀπό τή λαθεμένη καθοδήγηση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Κι ἐγώ ρωτάω: ἀπό ποῦ προῆλθαν τά μενσεβίκικα λάθη στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γερμανίας στήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1923; Ἀπό ποῦ προῆλθε ὁ μπραντλερισμός[8]; Ποιός τόν ὑποστήριζε; Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι τά μενσεβίκικα λάθη τῆς ΚΕ τοῦ γερμανικοῦ κόμματος τά ὑποστήριζε ὁ Τρότσκι, ὁ σημερινός ἡγέτης τῆς ἀντιπολίτευσης; Γιατί ὁ Κάμενεφ δέν ἔλεγε τότε ὅτι ἡ ἐμφάνιση τοῦ μπραντλερισμοῦ ἐξηγεῖται μέ τή λαθεμένη καθοδήγηση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς; Ὁ Κάμενεφ καί ὁ Τρότσκι ξέχασαν τά διδάγματα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τοῦ

προλεταριάτου. Ξέχασαν ὅτι στήν περίοδο τῆς ἀνόδου τῆς ἐπανάστασης ἐμφανίζονται κατανάγκη μέσα στά κομμουνιστικά κόμματα ἡ δεξιά καί ἡ ἀριστερή παρέκκλιση, ἀπ' τίς ὁποῖες ἡ πρώτη δέ θέλει νά ξεκόψει μέ τό παρελθόν καί ἡ δεύτερη δέ θέλει νά πάρει ὑπόψη της τό παρόν. Ξέχασαν ὅτι δέν ὑπάρχει ἐπανάσταση χωρίς αὐτές τίς παρεκκλίσεις.

Τί εἴχαμε ἐμεῖς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917, μήπως δέν εἴχαμε τότε στό κόμμα μας δεξιά καί ἀριστερή παρέκκλιση; Ἤ μήπως τό ξέχασαν αὐτό ὁ Κάμενεφ καί ὁ Ζηνόβιεφ; Θυμᾶστε, σύντροφοι, τήν ἱστορία τῶν μενσεβίκικων λαθῶν τοῦ Κάμενεφ καί τοῦ Ζηνόβιεφ τόν Ὀχτώβρη; Ἀπό ποῦ προῆλθαν τότε αὐτά τά λάθη; Ποιός ἔφταιγε γι' αὐτά; Μήπως μποροῦσε νά κατηγορηθεῖ γι' αὐτά ὁ Λένιν ἤ ἡ ΚΕ τοῦ κόμματος τοῦ Λένιν; Πῶς μπόρεσε ἡ ἀντιπολίτευση νά «ξεχάσει» αὐτά τά γεγονότα καί ἄλλα παρόμοια μ' αὐτά; Πῶς μπόρεσε νά «ξεχάσει» ὅτι πάντα στήν περίοδο τῆς ἀνόδου τῆς ἐπανάστασης παρουσιάζεται μέσα στό κόμμα δεξιά καί ἀριστερή παρέκκλιση ἀπό τό μαρξισμό; Καί ποιό εἶναι σ' αὐτή τήν περίπτωση τό καθῆκον τῶν μαρξιστῶν, τό καθῆκον τῶν λενινιστῶν; Νά τσακίζουν τούς φορεῖς καί τῆς ἀριστερῆς καί τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης.

Μοῦ κάνει κατάπληξη ἡ ἀλαζονεία τοῦ Τρότσκι πού δέν μπορεῖ, βλέπετε, ν' ἀνεχτεῖ καί τά παραμικρότερα λάθη στά κομμουνιστικά κόμματα τῆς Δύσης ἤ τῆς Ἀνατολῆς. Τόν καταπλήσσει, βλέπετε, τό ὅτι ἐκεῖ, στήν Κίνα, ὅπου ὑπάρχει ἕνα νεαρό κόμμα πού ἀριθμεῖ μόλις δυό χρόνων ζωή, μπόρεσαν νά παρουσιαστοῦν μενσεβίκικα λάθη. Καί πόσα χρόνια περιπλανιόταν ὁ ἴδιος ὁ Τρότσκι ἀνάμεσα στούς μενσεβίκους; Τό ξέχασε αὐτό; Περιπλανιόταν ἀνάμεσα στούς μενσεβίκους 14 ὁλόκληρα χρόνια, ἀπό τό 1903 ὥς τό 1917. Γιατί ὁ Τρότσκι δίνει στόν ἑαυτό

του 14 χρόνια προθεσμία γιά νά πλησιάσει στούς μπολσεβίκους, ὕστερα ἀπό περιπλανήσεις σ' ὅλων τῶν εἰδῶν τά ἀντιλενινιστικά «ρεύματα», ἐνῶ στούς νεαρούς κινέζους κομμουνιστές δέ θέλει νά δώσει ἔστω καί 4 χρόνια προθεσμία; Γιατί εἶναι τόσο ἀλαζονικός ἀπέναντι στούς ἄλλους καί ξεχνάει τίς δικές του περιπλανήσεις; Γιατί; Ποῦ βρίσκεται ἐδῶ, ἄς ποῦμε, ἡ «δικαιοσύνη»;

II

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΑ

Ἄς περάσουμε στό ζήτημα τῆς Κίνας.

Δέ θά ἐπεκταθῶ στά λάθη τῆς ἀντιπολίτευσης πάνω στό ζήτημα τοῦ χαρακτήρα καί τῶν προοπτικῶν τῆς κινέζικης ἐπανάστασης. Δέ θά ἐπεκταθῶ, γιατί ἔχουν εἰπωθεῖ ἀρκετά γι' αὐτό τό ζήτημα καί ἔχουν εἰπωθεῖ μέ ἀρκετά πειστικό τρόπο καί δέν ὑπάρχει λόγος νά τά ἐπαναλάβουμε ἐδῶ. Δέ θά ἀσχοληθῶ μέ τόν ἰσχυρισμό ὅτι ἡ κινέζικη ἐπανάσταση εἶναι τάχα στό τωρινό της στάδιο ἐπανάσταση γιά τελωνειακή αὐτονομία (Τρότσκι). Δέν ἀξίζει τόν κόπο ἐπίσης νά ἀσχοληθῶ μέ τόν ἰσχυρισμό ὅτι στήν Κίνα δέν ὑπάρχουν τάχα φεουδαρχικά ὑπολείμματα, ἤ ἄν ὑπάρχουν δέν ἔχουν κάπως σοβαρή σημασία, κι ἔτσι ἡ ἀγροτική ἐπανάσταση στήν Κίνα εἶναι τελείως ἀκατανόητη (Τρότσκι καί Ράντεκ). Αὐτά καί ἄλλα παρόμοια λάθη τῆς ἀντιπολίτευσης σχετικά μέ τό κινέζικο ζήτημα πρέπει νά τά ξέρετε κιόλας ἀπό τόν κομματικό μας τύπο.

Ἄς περάσουμε στό ζήτημα ποιά εἶναι τά βασικά σημεῖα ἀπ' ὅπου ξεκινᾶ ὁ λενινισμός ὅταν λύνει τά ζητήματα τῆς ἐπανάστασης στίς ἀποικιακές καί ἐξαρτημένες χῶρες.

Ποιό εἶναι τό σημεῖο ἀπ' ὅπου ξεκινοῦν ἡ Κομμουνιστική Διεθνής καί γενικά τά κομμουνιστικά κόμματα ὅταν

καταπιάνονται μέ τά ζητήματα τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στίς ἀποικιακές καί τίς ἐξαρτημένες χῶρες;

Τό σημεῖο αὐτό εἶναι ἡ αὐστηρή διάκριση ἀνάμεσα στήν ἐπανάσταση στίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες, στίς χῶρες πού καταπιέζουν ἄλλους λαούς, καί στήν ἐπανάσταση στίς ἀποικιακές καί ἐξαρτημένες χῶρες, στίς χῶρες πού γίνονται ἀντικείμενο ἰμπεριαλιστικῆς καταπίεσης ἀπό ἄλλα κράτη. Ἡ ἐπανάσταση στίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες εἶναι ἕνα πράγμα, σ' αὐτές ἡ ἀστική τάξη εἶναι καταπιεστής ἄλλων λαῶν, σ' αὐτές ἡ ἀστική τάξη εἶναι ἀντεπαναστατική σ' ὅλα τά στάδια τῆς ἐπανάστασης, σ' αὐτές λείπει τό ἐθνικό στοιχεῖο σάν στοιχεῖο τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγώνα. Ἡ ἐπανάσταση στίς ἀποικιακές καί ἐξαρτημένες χῶρες εἶναι κάτι ἄλλο, σ' αὐτές ἡ καταπίεση ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό ἄλλων κρατῶν εἶναι ἕνας ἀπό τούς παράγοντες τῆς ἐπανάστασης, σ' αὐτές ἡ καταπίεση αὐτή δέν μπορεῖ νά μή θίγει ἐπίσης καί τήν ἐθνική ἀστική τάξη, σ' αὐτές σ' ἕνα ὁρισμένο στάδιο καί γιά μιά ὁρισμένη περίοδο, ἡ ἐθνική ἀστική τάξη μπορεῖ νά ὑποστηρίξει τό ἐπαναστατικό κίνημα τῆς χώρας της ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό, σ' αὐτές τό ἐθνικό στοιχεῖο, σάν στοιχεῖο πάλης γιά τήν ἀπελευθέρωση, εἶναι παράγοντας τῆς ἐπανάστασης.

Τό νά μή κάνει κανείς αὐτή τή διάκριση, νά μή καταλαβαίνει αὐτή τή διαφορά καί νά ταυτίζει τήν ἐπανάσταση στίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες μέ τήν ἐπανάσταση στίς ἀποικιακές χῶρες, σημαίνει ὅτι ἀπομακρύνεται ἀπό τό δρόμο τοῦ μαρξισμοῦ, ἀπό τό δρόμο τοῦ λενινισμοῦ, ὅτι παίρνει τό δρόμο τῶν ὀπαδῶν τῆς 2ης Διεθνοῦς.

Νά τί ἔλεγε σχετικά μ' αὐτό ὁ Λένιν στήν εἰσήγησή του γιά τό ἐθνικό καί τό ἀποικιακό ζήτημα στό 2ο Συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς:

«Ποιά εἶναι ἡ πιό σπουδαία, ἡ βασική ἰδέα τῶν θέσεών μας; Ἡ διάκριση ἀνάμεσα στούς λαούς πού καταπιέζονται καί τούς λαούς πού καταπιέζουν ἄλλους λαούς. Ἐμεῖς, ἀντίθετα ἀπό τή 2η Διεθνή καί τήν ἀστική δημοκρατία, ὑπογραμμίζουμε αὐτή τή διάκριση»* (3η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 351).

Τό βασικό λάθος τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ὅτι δέν καταλαβαίνει καί δέν παραδέχεται αὐτή τή διαφορά ἀνάμεσα στήν ἐπανάσταση τοῦ ἑνός τύπου καί τήν ἐπανάσταση τοῦ ἄλλου τύπου.

Τό βασικό λάθος τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ὅτι ταυτίζει τήν ἐπανάσταση τοῦ 1905 στή Ρωσία, χώρα ἰμπεριαλιστική πού καταπίεζε ἄλλους λαούς, μέ τήν ἐπανάσταση στήν Κίνα, χώρα καταπιεζόμενη, μισοαποικιακή, πού εἶναι ἀναγκασμένη ν' ἀγωνίζεται ἐνάντια στήν ἰμπεριαλιστική καταπίεσή της ἀπό ἄλλα κράτη.

Στή χώρα μας, στή Ρωσία, τό 1905 ἡ ἐπανάσταση στρεφόταν ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, ἐνάντια στή φιλελεύθερη ἀστική τάξη, παρά τό γεγονός ὅτι ἡ ἐπανάσταση ἦταν ἀστικοδημοκρατική. Γιατί; Γιατί ἡ φιλελεύθερη ἀστική τάξη μιᾶς ἰμπεριαλιστικῆς χώρας δέν μπορεῖ νά μήν εἶναι ἀντεπαναστατική. Καί γι' αὐτό ἀκριβῶς οἱ μπολσεβίκοι δέ μιλοῦσαν τότε καί δέ μποροῦσαν νά μιλᾶνε γιά προσωρινούς συνασπισμούς καί συμφωνίες μέ τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη. Ξεκινώντας ἀπ' αὐτό ἡ ἀντιπολίτευση ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἴδια αὐτή γραμμή πρέπει νά ἀκολουθηθεῖ καί στήν Κίνα σ' ὅλα τά στάδια τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, ὅτι ποτέ καί σέ καμιά περίπτωση δέν ἐπιτρέπονται στήν Κίνα προσωρινές συμφωνίες καί συνασπισμοί μέ τήν ἐθνική ἀστική τάξη. Ἡ ἀντιπολίτευση ὅμως ξεχνάει ὅτι ἔτσι μποροῦν νά μιλᾶνε μόνο ἄνθρωποι πού δέν καταλαβαίνουν καί δέν παραδέχονται τή διαφο-

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

ρά ἀνάμεσα στήν ἐπανάσταση στίς χῶρες πού καταπιέζονται καί στήν ἐπανάσταση στίς χῶρες πού καταπιέζουν, ὅτι ἔτσι μποροῦν νά μιλᾶνε μόνο ἄνθρωποι πού ξεκόβουν ἀπό τό λενινισμό καί κατρακυλᾶνε στούς ὀπαδούς τῆς 2ης Διεθνοῦς.

Νά τί λέει ὁ Λένιν σχετικά μέ τήν ἄποψη ὅτι ἐπιτρέπονται προσωρινές συμφωνίες καί συνασπισμοί μέ τό ἀ σ τ ι κ ό-ἀπελευθερωτικό κίνημα στίς ἀποικιακές χῶρες:

«Ἡ Κομμουνιστική Διεθνής πρέπει νά κλείνει π ρ ο σ ω ρ ι ν ή σ υ μ μ α χ ί α* μέ τήν ἀστική δημοκρατία τῶν ἀποικιῶν καί τῶν καθυστερημένων χωρῶν, δέν πρέπει ὅμως νά συγχωνεύεται μ' αὐτήν, ἀλλά νά διατηρεῖ ἀπόλυτα τήν αὐτοτέλεια τοῦ προλεταριακοῦ κινήματος ἀκόμα καί στήν πιό ἐμβρυώδικη μορφή του» (3η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 290)... «ἐμεῖς, σάν κομμουνιστές, ὀφείλουμε ν ά ὑ π ο σ τ η ρ ί ζ ο υ μ ε καί θ ά ὑ π ο σ τ η ρ ί ζ ο υ μ ε τ ά ἀ σ τ ι κ ά ἀ π ε λ ε υ θ ε ρ ω τ ι κ ά* κινήματα στίς ἀποικιακές χῶρες, ὅταν τά κινήματα αὐτά εἶναι πραγματικά ἐπαναστατικά, ὅταν οἱ ἐκπρόσωποί τους δέ θά μᾶς ἐμποδίζουν νά διαπαιδαγωγοῦμε καί νά ὀργανώνουμε στό πνεῦμα τῆς ἐπανάστασης τήν ἀγροτιά καί τίς πλατιές μάζες τῶν ἐκμεταλλευομένων» (3η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 353).

Πῶς μπόρεσε «νά συμβεῖ», ὁ Λένιν, πού κατακεραύνωνε τίς συμφωνίες μέ τήν ἀστική τάξη σ τ ή Ρ ω σ ί α, ν' ἀναγνωρίζει ὅτι ἐπιτρέπονται τέτιες συμφωνίες καί συνασπισμοί σ τ ή ν Κ ί ν α; Μήπως ἔκανε λάθος ὁ Λένιν; Μήπως ἔκανε στροφή ἀπό τήν ἐπαναστατική ταχτική στήν ὀπορτουνιστική ταχτική; Ἀσφαλῶς, ὄχι! Αὐτό «συνέβηκε», γιατί ὁ Λένιν καταλάβαινε τή διαφορά ἀνάμεσα στήν ἐπανάσταση σέ μιά χώρα πού καταπιέζεται καί στήν ἐπανάσταση σέ μιά χώρα πού καταπιέζει. «Συνέβηκε», γιατί ὁ Λένιν καταλάβαινε ὅτι σ' ἕνα ὁρισμένο στάδιο τῆς ἐξέλιξής της ἡ ἐθνική ἀστική τάξη τῶν ἀποικιακῶν καί τῶν ἐξαρτημένων χωρῶν μπορεῖ νά ὑποστηρίξει τό ἐπαναστατικό κίνημα τῆς χώρας της ἐνάντια στήν ἰμπεριαλιστική καταπίεση. Αὐτό ἡ ἀντιπολίτευση δέ θέλει νά τό καταλάβει, καί δέ θέλει νά τό καταλάβει, γιατί ξεκόβει ἀπό τήν ἐπαναστατική ταχτική τοῦ Λένιν, ξεκόβει ἀπό τήν ἐπαναστατική ταχτική τοῦ λενινισμοῦ.

Προσέξατε μέ πόση ἐπιμέλεια οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης παράκαμψαν στούς λόγους τους τίς ὑποδείξεις αὐτές τοῦ Λένιν, ἐπειδή φοβοῦνταν νά τίς θίξουν; Γιατί λοιπόν παρακάμπτουν αὐτές τίς πασίγνωστες ὑποδείξεις ταχτικῆς τοῦ Λένιν γιά τίς ἀποικιακές καί ἐξαρτημένες χῶρες; Γιατί φοβοῦνται αὐτές τίς ὑποδείξεις; Ἐπειδή φοβοῦνται τήν ἀλήθεια. Ἐπειδή οἱ ὑποδείξεις ταχτικῆς πού δίνει ὁ Λένιν ἀνατρέπουν ὁλόκληρη τήν ἰδεολογική-πολιτική θέση τοῦ τροτσκισμοῦ στά ζητήματα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης.

Σχετικά μέ τά στάδια τῆς κινέζικης ἐπανάστασης. Ἡ ἀντιπολίτευση τά μπέρδεψε σέ τέτιο σημεῖο, πού ἀρνεῖται τώρα ὅτι ὑπάρχουν ὁποιαδήποτε στάδια στήν ἀνάπτυξη τῆς κινέζικης ἐπανάστασης. Μήπως ὅμως ὑπάρχει ἐπανάσταση χωρίς ὁρισμένα στάδια στήν ἀνάπτυξή της; Μήπως ἡ δική μας ἐπανάσταση δέν εἶχε τά δικά της στάδια ἀνάπτυξης; Πάρτε τίς θέσεις τοῦ Ἀπρίλη τοῦ Λένιν[9] καί θά δεῖτε ὅτι ὁ Λένιν παραδεχόταν δυό στάδια στήν ἐπανάστασή μας: πρῶτο στάδιο, τήν ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση μέ τό ἀγροτικό κίνημα σάν κύριο ἄξονά της· δεύτερο στάδιο, τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση, μέ κύριο ἄξονά της τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο.

Ποιά εἶναι τά στάδια τῆς κινέζικης ἐπανάστασης;

Κατά τή γνώμη μου, πρέπει νά εἶναι τρία:

τό πρῶτο στάδιο εἶναι ἡ ἐπανάσταση τοῦ πανεθνικοῦ ἑ ν ω μ έ ν ο υ μετώπου, ἡ περίοδος τῆς Καντώνας, τότε πού

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

ἡ ἐπανάσταση κατεύθυνε τό χτύπημά της κυρίως ἐνάντια στόν ξένο ἰμπεριαλισμό καί ἡ ἐθνική ἀστική τάξη ὑποστήριζε το ἐπαναστατικό κίνημα·

τό δεύτερο στάδιο εἶναι ἡ ἀστικοδημοκρατική ἐπανάσταση, ὕστερα ἀπό τήν ἄφιξη τῶν ἐθνικῶν στρατευμάτων στόν ποταμό Γιανγκτσέ, τότε πού ἡ ἐθνική ἀστική τάξη ἀποχώρησε ἀπό τήν ἐπανάσταση καί τό ἀγροτικό κίνημα ἀναπτύχθηκε σέ ρωμαλέα ἐπανάσταση δεκάδων ἑκατομμυρίων ἀγροτῶν (σήμερα ἡ κινέζικη ἐπανάσταση βρίσκεται στό δεύτερο στάδιο τῆς ἀνάπτυξής της)·

τό τρίτο στάδιο εἶναι ἡ σοβιετική ἐπανάσταση, πού δέν ὑπάρχει ἀκόμα, μά πού θαρθεῖ.

Ὅποιος δέν ἔχει καταλάβει ὅτι δέν ὑπάρχει ἐπανάσταση χωρίς ὁρισμένα στάδια στήν ἀνάπτυξή της, ὅποιος δέν ἔχει καταλάβει ὅτι ἡ κινέζικη ἐπανάσταση ἔχει τρία στάδια στήν ἀνάπτυξή της, αὐτός δέν ἔχει καταλάβει τίποτε οὔτε ἀπό τό μαρξισμό οὔτε ἀπό τό κινέζικο ζήτημα.

Ποιό εἶναι τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τοῦ πρώτου σταδίου τῆς κινέζικης ἐπανάστασης;

Τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τοῦ πρώτου σταδίου τῆς κινέζικης ἐπανάστασης εἶναι, πρῶτο, ὅτι ἦταν ἐπανάσταση τοῦ πανεθνικοῦ ἑνωμένου μετώπου καί, δεύτερο, ὅτι κατευθυνόταν κυρίως ἐνάντια στήν ἐξωτερική ἰμπεριαλιστική καταπίεση (ἀπεργία τοῦ Χόγκ-Κόγκ,[10] κτλ.). Ἦταν τότε ἡ Καντώνα τό κέντρο, ἡ βάση ἐξόρμησης τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στήν Κίνα; Οὔτε συζήτηση ὅτι ἦταν. Μόνο τυφλοί ἴσως μποροῦν νά τό ἀρνοῦνται σήμερα αὐτό.

Εἶναι σωστό ὅτι τό πρῶτο στάδιο τῆς ἀποικιακῆς ἐπανάστασης πρέπει νά ἔχει αὐτόν ἀκριβῶς τό χαρακτήρα; Νομίζω ὅτι εἶναι σωστό. Στίς «Συμπληρωματικές θέσεις» τοῦ 2ου Συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού πραγματεύονται τό ζήτημα τῆς ἐπανάστασης στήν Κίνα καί τίς Ἰνδίες, λέγεται ξεκάθαρα ὅτι στίς χῶρες αὐτές «ἡ ξένη κυριαρχία φρενάρει διαρκῶς τήν ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῆς κοινωνικῆς ζωῆς», ὅτι «γι' αὐτό τό λόγο, **τό πρῶτο βῆμα*** τῆς ἐπανάστασης στίς ἀποικίες πρέπει νἆναι ἡ ἀνατροπή τοῦ ξένου καπιταλισμοῦ» (βλ. στενογραφημένα πρακτικά τοῦ 2ου Συνεδρίου τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, σελ. 605).

Χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης ἀποτελεῖ τό γεγονός ὅτι ἔχει κάνει πιά αὐτό «τό πρῶτο βῆμα», ὅτι πέρασε τό πρῶτο στάδιο τῆς ἀνάπτυξής της, τήν περίοδο τῆς ἐπανάστασης τοῦ ἑνωμένου πανεθνικοῦ μετώπου καί μπῆκε στό δεύτερο στάδιο τῆς ἀνάπτυξής της, στήν περίοδο τῆς ἀγροτικῆς ἐπανάστασης.

Ἀντίθετα, χαρακτηριστικό γνώρισμα λογουχάρη τῆς τούρκικης ἐπανάστασης (κεμαλικοί) ἀποτελεῖ τό γεγονός ὅτι κόλησε στό «πρῶτο βῆμα», στό πρῶτο στάδιο τῆς ἀνάπτυξής της, στό στάδιο τοῦ ἀστικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος καί οὔτε κάν προσπαθεῖ νά περάσει στό δεύτερο στάδιο τῆς ἀνάπτυξής της, στό στάδιο τῆς ἀγροτικῆς ἐπανάστασης.

Τί ἀντιπροσώπευαν τό Κουόμιντανγκ[11] καί ἡ κυβέρνησή του στό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασης, στήν περίοδο τῆς Καντώνας; Ἀντιπροσώπευαν τότε τό συνασπισμό τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀγροτῶν, τῆς ἀστικῆς διανόησης καί τῆς ἐθνικῆς ἀστικῆς τάξης. Ἦταν τότε ἡ Καντώνα τό κέντρο τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος, ἡ βάση ἐξόρμησης τῆς ἐπανάστασης; Ἦταν τότε σωστή ἡ πολιτική ὑποστήριξης τοῦ Κουόμιντανγκ τῆς Καντώνας, σάν κυβέρνησης τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ ἀγώνα ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό; Εἴχαμε δίκιο πού βοηθούσαμε τήν Καντώνα στήν

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

Κίνα καί, ἄς ποῦμε, τήν Ἄγκυρα στήν Τουρκία, ὅταν ἡ Καντώνα καί ἡ Ἄγκυρα ἀγωνίζονταν ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό; Μάλιστα, εἴχαμε δίκιο. Εἴχαμε δίκιο καί βαδίζαμε τότε στά χνάρια τοῦ Λένιν, ἐπειδή ὁ ἀγώνας τῆς Καντώνας καί τῆς Ἄγκυρας σκόρπιζε τίς δυνάμεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, ἐξασθένιζε τόν ἰμπεριαλισμό, ἔριχνε τό γόητρό του καί διευκόλυνε ἔτσι τήν ἀνάπτυξη τῆς ἑστίας τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης, τήν ἀνάπτυξη τῆς ΕΣΣΔ. Εἶναι σωστό ὅτι οἱ σημερινοί ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσής μας ὑποστήριζαν τότε μαζί μας καί τήν Καντώνα καί τήν Ἄγκυρα, παρέχοντας σ' αὐτές ὁρισμένη βοήθεια; Μάλιστα, εἶναι σωστό. Ἄς δοκιμάσει ὅποιος θέλει νά τό διαψεύσει αὐτό.

Πῶς πρέπει ὅμως νά καταλαβαίνει κανείς τό ἑνιαῖο μέτωπο μέ τήν ἐθνική ἀστική τάξη στό πρῶτο στάδιο τῆς ἀποικιακῆς ἐπανάστασης; Σημαίνει ἄραγε αὐτό ὅτι οἱ κομμουνιστές δέν πρέπει νά ὀξύνουν τήν πάλη τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν ἐνάντια στούς τσιφλικάδες καί τήν ἐθνική ἀστική τάξη, ὅτι τό προλεταριάτο πρέπει νά θυσιάσει, ἔστω καί στόν πιό ἐλάχιστο βαθμό, ἔστω καί γιά μιά στιγμή τήν αὐτοτέλειά του; Ὄχι, δέ σημαίνει αὐτό. Τό ἑνιαῖο μέτωπο μπορεῖ νά ἔχει ἐπαναστατική σημασία μόνο στήν περίπτωση καί μόνο μέ τόν ὅρο ὅτι δέ θά ἐμποδίζει τό κομμουνιστικό κόμμα νά κάνει τή δική του αὐτοτελῆ πολιτική καί ὀργανωτική δουλιά, νά ὀργανώνει τό προλεταριάτο σέ αὐτοτελῆ πολιτική δύναμη, νά ξεσηκώνει τήν ἀγροτιά ἐνάντια στούς τσιφλικάδες, νά ὀργανώνει ἀνοιχτά τήν ἐπανάσταση τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν καί νά προετοιμάζει ἔτσι τούς ὅρους γιά τήν ἡγεμονία τοῦ προλεταριάτου. Νομίζω ὅτι ὁ εἰσηγητής, βασισμένος σέ πασίγνωστα ντοκουμέντα, ἀπόδειξε πλέρια, ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής ἐνέπνευσε στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς

Κίνας μιά τέτια ἀκριβῶς ἀντίληψη τοῦ ἑνιαίου μετώπου.

Ὁ Κάμενεφ καί ὁ Ζηνόβιεφ ἀναφέρθηκαν ἐδῶ σ' ἕνα μοναδικό τηλεγράφημα πρός τή Σαγκάη τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1926 πού λέει ὅτι γιά τήν ὥρα, πρίν ἀπό τήν κατάληψη τῆς Σαγκάης, δέν πρέπει νά ὀξύνουμε τό ἀγροτικό κίνημα. Ἐγώ δέν ὑποστηρίζω καθόλου ὅτι εἶναι σωστό αὐτό τό τηλεγράφημα. Ποτέ δέ θεωροῦσα καί οὔτε θεωρῶ ἀλάθητη τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ. Μεμονωμένα λάθη γίνονται, καί τό τηλεγράφημα αὐτό εἶναι ἀναμφισβήτητα ἕνα λάθος. Ὡστόσο, πρῶτο, τό τηλεγράφημα αὐτό τό ἀ κ ύ ρ ω σ ε ἡ ἴ δ ι α ἡ Κ ο μ μ ο υ ν ι σ τ ι κ ή Δ ι ε θ ν ή ς ὕστερα ἀπό μερικές βδομάδες (τό Νοέμβρη τοῦ 1926), χωρίς νά προηγηθεῖ ὁποιαδήποτε δήλωση ἤ σινιάλο ἀπό μέρους τῆς ἀντιπολίτευσης. Δεύτερο, γιατί ἡ ἀντιπολίτευση σώπαινε ὥς τώρα σχετικά μ' αὐτό τό ζήτημα, γιατί θυμήθηκε αὐτό τό τηλεγράφημα μόνο ὕ σ τ ε ρ α ἀ π ό ἐ ν ν ι ά μ ῆ ν ε ς καί γιατί κρύβει ἀπό τό κόμμα ὅτι τό τηλεγράφημα αὐτό τό ἔχει ἀκυρώσει ἡ Κομμουνιστική Διεθνής ἐ δ ῶ κ α ί ἐ ν ν ι ά μ ῆ ν ε ς; Γι' αὐτό τό λόγο θά ἦταν κακοήθης συκοφαντία νά νομίζει κανένας ὅτι τό τηλεγράφημα αὐτό καθόριζε τή γραμμή τῆς καθοδήγησής μας. Στήν πραγματικότητα αὐτό ἦταν ἕνα μεμονωμένο τηλεγράφημα, ἕνα ἐπεισόδιο πού δέν εἶναι καθόλου χαρακτηριστικό γιά τή γραμμή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, γιά τή γραμμή τῆς καθοδήγησής μας. Αὐτό φαίνεται, τό ξαναλέω, καί μόνο ἀπό τό γεγονός ὅτι τό τηλεγράφημα αὐτό ἀκυρώθηκε ὕστερα ἀπό μερικές βδομάδες μέ μιά σειρά ντοκουμέντα πού δίνουν τή γραμμή καί χαρακτηρίζουν ἀπόλυτα τήν καθοδήγησή μας.

Ἐπιτρέψτε μου νά ἀναφερθῶ σ' αὐτά τά ντοκουμέντα.

Νά λογουχάρη μιά περικοπή ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς 7ης Ὁλομέλειας τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς τό Ν ο έ μ-

βρη τοῦ 1926, δηλ. ἕνα μήνα ὕστερα ἀπό τό τηλεγράφημα πού ἀνάφερα παραπάνω:

«Τό ἰδιαίτερο γνώρισμα τῆς σημερινῆς κατάστασης εἶναι ὁ μεταβατικός της χαρακτήρας, ὅπου τό προλεταριάτο πρέπει νά διαλέξει ἀνάμεσα στήν προοπτική τοῦ συνασπισμοῦ μέ σημαντικά στρώματα τῆς ἀστικῆς τάξης καί στήν προοπτική τῆς παραπέρα ἑδραίωσης τῆς συμμαχίας του μέ τήν ἀγροτιά. Ἄν τό προλεταριάτο δέν παρουσιάσει ἕνα ριζοσπαστικό ἀγροτικό πρόγραμμα, δέ θά μπορέσει νά τραβήξει τήν ἀγροτιά στόν ἐπαναστατικό ἀγώνα καί θά χάσει τήν ἡγεμονία στό ἐθνικο-απελευθερωτικό κίνημα»*.

Καί παρακάτω:

«Ἡ λαϊκή κυβέρνηση τῆς Καντώνας δέ θά μπορέσει νά κρατήσει τήν ἐξουσία στήν ἐπανάσταση, δέ θά μπορέσει νά κερδίσει ὁλοκληρωτική νίκη ἐνάντια στόν ξένο ἰμπεριαλισμό καί τή ντόπια ἀντίδραση, ὅσο ἡ ὑπόθεση τῆς ἐθνικῆς ἀπελευθέρωσης δέ θά ταυτίζεται μέ τήν ἀγροτική ἐπανάσταση»* (βλ. ἀπόφαση τῆς 7ης Εὐρείας Ὁλομέλειας τῆς ΕΕ τῆς ΚΔ).

Ἐδῶ ἔχετε ἕνα ντοκουμέντο πού καθορίζει πραγματικά τή γραμμή τῆς καθοδήγησης τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Εἶναι ἐξαιρετικά περίεργο ὅτι οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης παρακάμπτουν τό πασίγνωστο αὐτό ντοκουμέντο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Δέ θά εἶναι ἴσως ἔλλειψη μετριοφροσύνης ἄν αναφερθῶ στό λόγο μου τοῦ Νοέμβρη τοῦ ἴδιου τοῦ 1926 στήν κινέζικη ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς πού ἐπεξεργάστηκε, ὄχι φυσικά χωρίς τή συμμετοχή μου, τήν ἀπόφαση τῆς 7ης Εὐρείας Ὁλομέλειας γιά τό κινέζικο ζήτημα. Ὁ λόγος αὐτός βγῆκε ἀργότερα σέ ἰδιαίτερη μπροσούρα μέ τόν τίτλο «Οἱ προοπτικές τῆς ἐπανάστασης στήν Κίνα». Νά μερικά σημεῖα ἀπ' αὐτό τό λόγο:

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

«Ξέρω ὅτι μέσα στούς κουομιντανγκικούς, ἀκόμα καί μέσα στούς κινέζους κομμουνιστές ὑπάρχουν μερικοί πού δέ θεωροῦν δυνατή τήν ἐξαπόλυση τῆς ἐπανάστασης στό χωριό, γιατί φοβοῦνται ὅτι τό τράβηγμα τῆς ἀγροτιᾶς στήν ἐπανάσταση θά ὑποσκάψει τό ἑνιαῖο ἀντιιμπεριαλιστικό μέτωπο. Αὐτό εἶναι πολύ μεγάλη πλάνη, σύντροφοι. Ὅσο πιό γρήγορα καί πιό γερά τραβηχτεῖ ἡ κινέζικη ἀγροτιά στήν ἐπανάσταση, τόσο πιό δυνατό καί πιό ἰσχυρό θά εἶναι τό ἀντιιμπεριαλιστικό μέτωπο τῆς Κίνας».

Καί παρακάτω:

«Ξέρω ὅτι ἀνάμεσα στούς κινέζους κομμουνιστές ὑπάρχουν σύντροφοι πού θεωροῦν ἀνεπιθύμητες τίς ἀπεργίες τῶν ἐργατῶν γιά τήν καλυτέρευση τῆς οἰκονομικῆς τους κατάστασης καί τῆς νομικῆς τους θέσης καί προσπαθοῦν νά πείσουν τούς ἐργάτες νά μήν κάνουν ἀπεργίες. (Μιά φωνή: „Αὐτό ἔγινε στήν Καντώνα καί στή Σαγκάη"). Αὐτό εἶναι μεγάλο λάθος, σύντροφοι. Εἶναι μιά πολύ σοβαρή ὑποτίμηση τοῦ ρόλου καί τοῦ εἰδικοῦ βάρους τοῦ προλεταριάτου τῆς Κίνας. Αὐτό πρέπει νά σημειωθεῖ στίς θέσεις σάν ἀναμφισβήτητα ἀρνητικό φαινόμενο. Θά ἦταν μεγάλο λάθος ἄν οἱ κινέζοι κομμουνιστές δέ χρησιμοποιοῦσαν τίς σημερινές εὐνοϊκές συνθῆκες, γιά νά βοηθήσουν τούς ἐργάτες νά καλυτερέψουν τήν οἰκονομική τους κατάσταση καί τή νομική τους θέση, ἀκόμα καί μέ ἀπεργίες. Τότε γιατί γίνεται ἡ ἐπανάσταση στήν Κίνα;» (βλ. Στάλιν, «Οἱ προοπτικές τῆς ἐπανάστασης στήν Κίνα» [12]).

Νά κι ἕνα τρίτο ντοκουμέντο, τοῦ Δεκέμβρη τοῦ 1926 πού δόθηκε τή στιγμή πού ἀπ' ὅλες τίς πόλεις τῆς Κίνας ἀπευθύνονταν στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί τή διαβεβαίωναν ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῆς πάλης τῶν ἐργατῶν θά προκαλέσει κρίση, ἀνεργία, κλείσιμο τῶν φάμπρικων καί τῶν ἐργοστασίων:

«Ἡ γενική πολιτική τῶν ὑποχωρήσεων στίς πόλεις καί τοῦ περιορισμοῦ τῆς πάλης τῶν ἐργατῶν γιά τή βελτίωση τῆς θέσης

τους *δέν εἶναι σωστή*. Πρέπει νά ἀναπτύσσουμε τήν πάλη στό χωριό, ταυτόχρονα ὅμως πρέπει νά ἐκμεταλλευόμαστε τήν κατάλληλη στιγμή γιά τή βελτίωση τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης καί τῆς νομικῆς θέσης τῶν ἐργατῶν, προσπαθώντας μέ κάθε τρόπο νά προσδόσουμε ὀργανωμένο χαρακτήρα στόν ἀγώνα τῶν ἐργατῶν, πού θ' ἀποκλείει τά ἔκτροπα καί τό ὑπερβολικό προτρέξιμο. Πρέπει νά φροντίζουμε ἰδιαίτερα ὁ ἀγώνας στίς πόλεις νά στρέφεται ἐνάντια στά ἀνώτερα στρώματα τῆς ἀστικῆς τάξης καί προπαντός ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστές, γιά νά κρατιέται ἡ μικρή καί ἡ μεσαία ἀστική τάξη τῆς Κίνας ὅσο εἶναι δυνατό στά πλαίσια τοῦ ἑνιαίου μετώπου ἐνάντια στόν κοινό ἐχθρό. Θεωροῦμε ἀποτελεσματικό τό σύστημα τῶν συμφιλιωτικῶν καί διαιτητικῶν δικαστηρίων κτλ., γιά νά ἐξασφαλιστεῖ μιά σωστή ἐργατική πολιτική σ' αὐτά τά ἱδρύματα. Θεωροῦμε ταυτόχρονα ἀπαραίτητο νά προειδοποιήσουμε ὅτι διατάγματα ἐνάντια στήν ἐλευθερία τῶν ἀπεργιῶν, τῶν ἐργατικῶν συγκεντρώσεων κτλ. εἶναι ἀπολύτως ἀπαράδεχτα».

Τέταρτο ντοκουμέντο πού δόθηκε ἐνάμιση μήνα πρίν ἀπό τό πραξικόπημα τοῦ Τσάγκ Κάι-Σέκ[13]:

«Εἶναι ἀνάγκη νά δυναμώσουμε τή δουλιά τῶν κουομινταγκικῶν καί κομμουνιστικῶν πυρήνων μέσα στό στρατό, νά ὀργανώσουμε τέτιους πυρῆνες ἐκεῖ ὅπου δέν ὑπάρχουν καί ὅπου εἶναι δυνατό νά ὀργανωθοῦν· κι ἐκεῖ ὅπου δέν εἶναι δυνατό νά ὀργανωθοῦν κομμουνιστικοί πυρῆνες, εἶναι ἀνάγκη νά γίνεται ἐντατική δουλιά μέ τή βοήθεια τῶν κρυφῶν κομμουνιστῶν.

Εἶναι ἀνάγκη νά προσανατολιζόμαστε πρός τόν *ἐξοπλισμό τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν, πρός τή μετατροπή τῶν τοπικῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἀγροτῶν σέ πραγματικά ὄργανα ἐξουσίας μέ ἔνοπλη αὐτοάμυνα κτλ.*

Εἶναι ἀνάγκη τό κομμουνιστικό κόμμα νά ἐνεργεῖ παντοῦ καί πάντα σάν κομμουνιστικό κόμμα· εἶναι ἀπαράδεχτη ἡ πολιτική τῆς θεληματικῆς μισοπαρανομίας· τό κομμουνιστικό κόμμα δέν μπορεῖ νά παίζει τό ρόλο φρένου τοῦ μαζικοῦ κινήματος· *τό κομμουνιστικό κόμμα δέν πρέπει νά κρύβει τήν προδοτική καί ἀντιδραστική πολιτική τῶν δεξιῶν κουομινταγκικῶν*· στό ξεσκέπασμά τους πρέπει νά κινητοποιεῖ τίς μάζες γύρω ἀπό τό Κουόμινταγκ καί τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας.

Εἶναι ἀνάγκη νά ἐπισύρουμε τήν προσοχή ὅλων τῶν ἀφοσιωμένων στήν ἐπανάσταση ἀγωνιστῶν στό γεγονός ὅτι σήμερα ἡ κινέζικη ἐπανάσταση περνάει κρίσιμη περίοδο λόγῳ τῆς ἀναδιάταξης τῶν ταξικῶν δυνάμεων καί τῆς συγκέντρωσης τῶν ἰμπεριαλιστικῶν στρατευμάτων, καί ὅτι παραπέρα νίκες εἶναι δυνατό νά ἔχει μόνο ἄν προσανατολιστεῖ ἀποφασιστικά πρός τήν ἀνάπτυξη τοῦ μαζικοῦ κινήματος. Σέ ἀντίθετη περίπτωση τήν ἐπανάσταση τήν ἀπειλεῖ τεράστιος κίνδυνος. Γι' αὐτό εἶναι περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλη φορά ἀναγκαία ἡ ἐφαρμογή τῶν ἐντολῶν στήν πράξη».

Καί πιό πρίν ἀκόμα, *τόν Ἀπρίλη τοῦ 1926*, ἕνα χρόνο πρίν ἀπό τό πραξικόπημα τῶν δεξιῶν κουομινταγκικῶν καί τοῦ Τσάγκ Κάι-Σέκ, ἡ Κομμουνιστική Διεθνής καθιστοῦσε προσεχτικό τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας καί τοῦ ὑπόδειχνε ὅτι «πρέπει νά χειριστεῖ τό ζήτημα ἔτσι, πού νά ὁδηγήσει στήν ἀποχώρηση ἤ τόν ἀποκλεισμό τῶν δεξιῶν ἀπό τό Κουόμινταγκ».

Νά πῶς ἐννοοῦσε καί πῶς ἐξακολουθεῖ νά ἐννοεῖ ἡ Κομμουνιστική Διεθνής τήν ταχτική τοῦ ἑνιαίου μετώπου ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό στό πρῶτο στάδιο τῆς ἀποικιακῆς ἐπανάστασης.

Τά ξέρει αὐτά τά καθοδηγητικά ντοκουμέντα ἡ ἀντιπολίτευση; Καί βέβαια τά ξέρει. Γιατί λοιπόν ἀποσιωπᾶ τά καθοδηγητικά αὐτά ντοκουμέντα; Γιατί ἐπιδιώκει τίς ραδιουργίες καί ὄχι τήν ἀλήθεια.

Καί ὅμως ὑπῆρξε καιρός πού οἱ σημερινοί ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης, ἰδιαίτερα ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Κάμενεφ, κάτι καταλάβαιναν ἀπό λενινισμό καί βασικά ὑποστήριζαν στό κινέζικο ἐπαναστατικό κίνημα τήν ἴδια τήν πολιτική πού ἀκολουθοῦσε ἡ Κομμουνιστική Διεθνής καί πού μᾶς τήν εἶχε προδιαγράψει ὁ σ. Λένιν[14] στίς θέσεις του. Ἐννοῶ τήν 6η Ὁλομέλεια τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς

τοῦ Φλεβάρη—Μάρτη 1926, τότε πού ὁ Ζηνόβιεφ ἦταν πρόεδρος τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τότε πού ὁ Ζηνόβιεφ ἦταν ἀκόμα λενινιστής καί δέν εἶχε προφτάσει νά μετακομίσει στό στρατόπεδο τοῦ Τρότσκι. Μιλάω γιά τήν 6η Ὁλομέλεια τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, γιατί ὑπάρχει ἀπόφαση αὐτῆς τῆς Ὁλομέλειας γιά τήν κινέζικη ἐπανάσταση[15], πού ψηφίστηκε ὁμόφωνα τό Φλεβάρη—Μάρτη τοῦ 1926. Στήν ἀπόφαση αὐτή δίνεται ἡ ἴδια πάνω-κάτω ἐκτίμηση γιά τό πρῶτο στάδιο τῆς κινέζικης ἐπανάστασης, γιά τό Κουόμιντανγκ τῆς Καντώνας καί τήν κυβέρνηση τῆς Καντώνας, μέ τήν ἐκτίμηση πού δίνουν ἡ Κομμουνιστική Διεθνής καί τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τήν ὁποία ἀπαρνιέται σήμερα ἡ ἀντιπολίτευση. Μιλάω γι' αὐτή τήν ἀπόφαση, γιατί ὁ Ζηνόβιεφ τήν ψήφισε τότε καί ἐνάντια στήν ἀπόφαση αὐτή δέν ἔφερε ἀντίρρηση κανένα ἀπό τά μέλη τῆς ΚΕ, χωρίς νά ἐξαιροῦνται ὁ Τρότσκι, ὁ Κάμενεφ καί οἱ ἄλλοι ἡγέτες τῆς σημερινῆς ἀντιπολίτευσης.

Ἐπιτρέψτε μου νά ἀναφέρω μερικά σημεῖα ἀπ' αὐτή τήν ἀπόφαση.

Νά τί λέει ἡ ἀπόφαση αὐτή *γιά τό Κουόμιντανγκ*:

«Οἱ πολιτικές ἀπεργίες τῶν κινέζων ἐργατῶν τῆς Σαγκάης καί τοῦ Χόνγκ-Κόνγκ (Ἰούνης—Σεπτέμβρης 1925) ἀποτέλεσαν σημεῖο στροφῆς στόν ἀπελευθερωτικό ἀγώνα τοῦ κινέζικου λαοῦ ἐνάντια στούς ξένους ἰμπεριαλιστές... Ἡ πολιτική ἐκδήλωση τοῦ προλεταριάτου ἔδωσε ἰσχυρή ὤθηση στήν παραπέρα ἀνάπτυξη καί στερέωση ὅλων τῶν ἐπαναστατικῶν-δημοκρατικῶν ὀργανώσεων τῆς χώρας, καί σέ πρώτη σειρά τοῦ λαϊκο-ἐπαναστατικοῦ κόμματος τοῦ Κουόμιντανγκ καί τῆς ἐπαναστατικῆς κυβέρνησης τῆς Καντώνας. Τό κόμμα τοῦ Κουόμιντανγκ, πού ὁ βασικός του πυρήνας ἔδρασε σέ συμμαχία μέ τούς κινέζους κομμουνιστές, ἀποτελεῖ *ἐπαναστατικό συνασπισμό τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀγροτῶν, τῆς διανόησης καί τῶν δημοκρατικῶν στοιχείων τῆς πόλης** πάνω στό ἔδαφος τῆς κοινότητας τῶν ταξικῶν συμφερόντων αὐτῶν τῶν στρωμάτων στόν ἀγώνα ἐνάντια στούς ξένους ἰμπεριαλιστές καί σ' ὅλο τό στρατιωτικό-φεουδαρχικό τρόπο ζωῆς, γιά τήν ἀνεξαρτησία τῆς χώρας καί γιά μιά ἑνιαία ἐπαναστατική-δημοκρατική ἐξουσία» (βλ. ἀπόφαση τῆς 6ης Ὁλομέλειας τῆς ΕΕ τῆς ΚΔ).

Ὥστε, τό Κουόμιντανγκ τῆς Καντώνας εἶναι συμμαχία τεσσάρων «τάξεων». Βλέπετε ὅτι αὐτό εἶναι σχεδόν «μαρτινοφισμός»[16] πού δέν τόν εὐλόγησε κανένας ἄλλος ἀπό τόν τοτινό πρόεδρο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τό Ζηνόβιεφ.

Γιά τήν κουομιντανγκική κυβέρνηση τῆς Καντώνας:

«Ἡ *ἐπαναστατική κυβέρνηση πού δημιουργήθηκε στήν Καντώνα ἀπό τό κόμμα τοῦ Κουόμιντανγκ** κατόρθωσε κιόλας νά συνδεθεῖ μέ τίς πιό πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀγροτῶν καί τῶν δημοκρατικῶν στοιχείων τῶν πόλεων καί στηριζόμενη σ' αὐτές τίς μάζες, τσάκισε τίς ἀντεπαναστατικές συμμορίες πού τίς ὑποστήριζαν οἱ ἰμπεριαλιστές (καί κάνει δουλιά γιά τό ριζικό ἐκδημοκρατισμό ὅλης τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς ἐπαρχίας Κβαντούνγκ). Ἡ *κυβέρνηση τῆς Καντώνας*, ὄντας ἔτσι ἐμπροσθοφυλακή τοῦ ἀγώνα τοῦ κινέζικου λαοῦ γιά τήν ἀνεξαρτησία του, *χρησιμεύει σάν πρότυπο γιά τή μελλοντική ἐπαναστατική-δημοκρατική οἰκοδόμηση τῆς χώρας»** (βλ. στό ἴδιο).

Δηλαδή, ἡ κουομιντανγκική κυβέρνηση τῆς Καντώνας, πού ἐκπροσωποῦσε τό συνασπισμό τεσσάρων «τάξεων», ἦταν κυβέρνηση *ἐπαναστατική*, κι ὄχι μόνο ἐπαναστατική, ἀλλά ἀκόμα καί *πρότυπο* γιά τή μελλοντική ἐπαναστατική-δημοκρατική κυβέρνηση τῆς Κίνας.

Γιά τό ἑνιαῖο μέτωπο τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀγροτῶν καί τῆς ἀστικῆς τάξης:

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

«Μπροστά στούς νέους κινδύνους τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας καί τό Κουόμιντανγκ πρέπει ν' ἀναπτύξουν τήν πιό πλατιά πολιτική δουλιά, ὀργανώνοντας μαζικές ἐκδηλώσεις γιά τήν ὑποστήριξη τοῦ ἀγώνα τῶν λαϊκῶν στρατευμάτων, ἐκμεταλλευόμενα τίς ἐσωτερικές ἀντιθέσεις στό στρατόπεδο τῶν ἰμπεριαλιστῶν καί ἀντιπαραθέτοντας σ' αὐτό τό στρατόπεδο τό ἑ ν ι α ῖ ο ἐ θ ν ι κ ό-ἐ π α ν α σ τ α τ ι κ ό μ έ τ ω π ο τ ῶ ν π ι ό π λ α τ ι ῶ ν σ τ ρ ω μ ά τ ω ν τ ο ῦ π λ η θ υ σ μ ο ῦ (ἐργατῶν, ἀγροτῶν, ἀ σ τ ι κ ῆ ς τ ά ξ η ς) κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τῶν ἐπαναστατικῶν δημοκρατικῶν ὀργανώσεων»* (βλ. στό ἴδιο).

Τό συμπέρασμα εἶναι ὅτι σ' ἕνα ὁρισμένο στάδιο τῆς ἀποικιακῆς ἐπανάστασης οἱ προσωρινοί συνασπισμοί καί συμφωνίες μέ τήν ἀ σ τ ι κ ή τ ά ξ η στίς ἀποικιακές χῶρες ὄχι μόνο ἐπιτρέπονται ἀλλά εἶναι καί ἄμεσα ἀναγκαῖοι.

Ἀλήθεια, δέ μοιάζει αὐτό πολύ μ' ἐκεῖνο πού μᾶς λέει ὁ Λένιν στίς γνωστές του ὑποδείξεις γιά τήν ταχτική τῶν κομμουνιστῶν στίς ἀποικιακές καί τίς ἐξαρτημένες χῶρες; Κρίμα μόνο πού ὁ Ζηνόβιεφ κατάφερε κιόλας νά τό ξεχάσει.

Τό ζήτημα τ ῆ ς ἀ π ο χ ώ ρ η σ η ς ἀ π ό τ ό Κ ο υ ό μ ι ν τ α ν γ κ:

«Ὁρισμένα στρώματα τῆς κινέζικης μεγαλοαστικῆς τάξης, πού εἶχαν συσπειρωθεῖ προσωρινά γύρω ἀπό τό κόμμα τοῦ Κουόμιντανγκ, ἀποχώρησαν πέρσι ἀπ' αὐτό, πράγμα πού προκάλεσε τό σχηματισμό στή δεξιά πτέρυγα τοῦ Κουόμιντανγκ μιᾶς μικρῆς ὁμάδας, πού τάχτηκε ἀνοιχτά ἐνάντια στή στενή συμμαχία τοῦ Κουόμιντανγκ μέ τίς μάζες τῶν ἐργαζομένων, ὑπέρ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν κομμουνιστῶν ἀπό τό Κουόμιντανγκ καί ἐνάντια στήν ἐπαναστατική πολιτική τῆς κυβέρνησης τῆς Καντώνας. Ἡ κ α τ α δ ί κ η τ ῆ ς δ ε ξ ι ᾶ ς α ὐ τ ῆ ς π τ έ ρ υ γ α ς στό 2ο Σ υ ν έ δ ρ ι ο τ ο ῦ Κ ο υ ό μ ι ν τ α ν γ κ (Γενάρης 1926) κ α ί ἡ ἐ π ι β ε β α ί ω σ η τ ῆ ς ἀ ν α γ κ α ι ό τ η τ α ς τ ῆ ς μ α χ η τ ι κ ῆ ς σ υ μ μ α χ ί α ς τ ο ῦ Κ ο υ ό μ ι ν τ α ν γ κ μ έ τ ο ύ ς κ ο μ μ ο υ ν ι σ τ έ ς κ α τ ο χ υ ρ ώ ν ε ι τ ή ν ἐ π α ν α σ τ α τ ι κ ή κ α τ ε ύ θ υ ν σ η τ ῆ ς δ ρ ά σ η ς τ ο ῦ Κ ο υ ό μ ι ν τ α ν γ κ κ α ί τ ῆ ς κ υ β έ ρ ν η σ η ς τ ῆ ς Κ α ν τ ώ ν α ς κ α ί ἐ ξ α σ φ α λ ί ζ ε ι σ τ ό Κ ο υ ό μ ι ν τ α ν γ κ τ ή ν ἐ π α ν α σ τ α τ ι κ ή ὑ π ο σ τ ή ρ ι ξ η τ ο ῦ π ρ ο λ ε τ α ρ ι ά τ ο υ»* (βλ. στό ἴδιο).

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

Δηλαδή, ἡ ἀποχώρηση τῶν κομμουνιστῶν ἀπό τό Κουόμιντανγκ στό πρῶτο στάδιο τῆς κινέζικης ἐπανάστασης θά ἦταν σοβαρό λάθος. Κρίμα μόνο πού ὁ Ζηνόβιεφ, πού ψήφισε αὐτή τήν ἀπόφαση, κατάφερε κιόλας νά τό ξεχάσει πρίν περάσει καλά-καλά ἕνας μήνας. Γιατί, ὄχι ἀργότερα ἀπό τόν Ἀπρίλη τοῦ 1926 (ὕστερα ἀπό ἕνα μήνα) ὁ Ζηνόβιεφ ἀπαιτοῦσε τήν ἄμεση ἀποχώρηση τῶν κομμουνιστῶν ἀπό τό Κουόμιντανγκ.

Γ ι ά τ ί ς π α ρ ε κ κ λ ί σ ε ι ς σ τ ό Κ ο μ μ ο υ ν ι σ τ ι κ ό Κ ό μ μ α τ ῆ ς Κ ί ν α ς κ α ί γ ι ά τ ό ἀ π α ρ ά δ ε χ τ ο τ ῆ ς ὑ π ε ρ π ή δ η σ η ς τ ῆ ς κ ο υ ο μ ι ν τ α ν γ κ ι κ ῆ ς φ ά σ η ς τ ῆ ς ἐ π α ν ά σ τ α σ η ς:

«Ἡ πολιτική αὐτοδιάθεση τῶν κινέζων κομμουνιστῶν θ' ἀναπτύσσεται μέσα στήν πάλη ἐνάντια σέ δυό ἐξίσου ἐπιζήμιες παρεκκλίσεις: ἐνάντια στό δεξιό λικβινταρισμό, πού ἀγνοεῖ τά ἀνεξάρτητα ταξικά καθήκοντα τοῦ κινέζικου προλεταριάτου καί ὁδηγεῖ σέ μιά ἄμορφη συγχώνευση μέ τό γενικό ἐθνικό-δημοκρατικό κίνημα, καί ἐνάντια στίς ἄκρες ἀριστερές τάσεις ἐκείνων πού προσπαθοῦν ν ά ὑ π ε ρ π η δ ή σ ο υ ν τ ό ἐ π α ν α σ τ α τ ι κ ό δ η μ ο κ ρ α τ ι κ ό σ τ ά δ ι ο τ ο ῦ κ ι ν ή μ α τ ο ς τραβώντας κατευθείαν στά καθήκοντα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ξ ε χ ν ώ ν τ α ς τ ή ν ἀ γ ρ ο τ ι ά, αὐτόν τό βασικό καί ἀποφασιστικό παράγοντα τοῦ κινέζικου ἐθνικο-απελευθερωτικοῦ κινήματος»* (βλ. στό ἴδιο).

Ἐδῶ, ὅπως βλέπετε, ὑπάρχουν ὅλα ὅσα χρειάζονται γιά ν' ἀποδείξουμε τώρα τήν ἐνοχή τῆς ἀντιπολίτευσης

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

καί στό ὅτι ὑπερπηδᾶ τήν κουομιντανγκική φάση ἀνάπτυξης στήν Κίνα, καί στό ὅτι ὑποτιμᾶ τό ἀγροτικό κίνημα, καί στό ὅτι πηδᾶ πρός τήν κατεύθυνση τῶν Σοβιέτ. Πετύχαμε τό στόχο.

Ξέρουν ἄραγε αὐτή τήν ἀπόφαση ὁ Ζηνόβιεφ, ὁ Κάμενεφ καί ὁ Τρότσκι;

Πρέπει νά ὑποθέσουμε ὅτι τήν ξέρουν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δέν μπορεῖ νά μή τήν ξέρει ὁ Ζηνόβιεφ, πού ἦταν πρόεδρος ὅταν ψηφίστηκε ἡ ἀπόφαση αὐτή στήν 6η Ὁλομέλεια τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί πού τήν ψήφισε κι ὁ ἴδιος. Γιατί λοιπόν σήμερα οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης παρακάμπτουν αὐτή τήν ἀπόφαση τοῦ ἀνώτατου ὀργάνου τοῦ παγκόσμιου κομμουνιστικοῦ κινήματος; Γιατί τήν ἀποσιωποῦν; Ἐπειδή στρέφεται ἐνάντιά τους σέ ὅλα τά ζητήματα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης. Ἐπειδή ἀνατρέπει ὁλόκληρη τή σημερινή τροτσκιστική θέση τῆς ἀντιπολίτευσης. Ἐπειδή ἀπομακρύνθηκαν ἀπό τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ, ἀπομακρύνθηκαν ἀπό τό λενινισμό, καί σήμερα, ἐπειδή φοβοῦνται τό παρελθόν τους, ἐπειδή φοβοῦνται τόν ἴσκιο τους, ἀναγκάζονται νά παρακάμψουν ἄνανδρα τήν ἀπόφαση τῆς 6ης Ὁλομέλειας τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Ἔτσι ἔχει τό ζήτημα γιά τό πρῶτο στάδιο τῆς κινέζικης ἐπανάστασης.

Ἄς περάσουμε τώρα στό δεύτερο στάδιο τῆς κινέζικης ἐπανάστασης.

Ἄν τό πρῶτο στάδιο ξεχώριζε μέ τό ὅτι ἡ αἰχμή τῆς ἐπανάστασης στρεφόταν κυρίως ἐνάντια στόν ξένο ἰμπεριαλισμό, τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τοῦ δεύτερου σταδίου εἶναι ὅτι ἡ ἐπανάσταση στρέφει τήν αἰχμή της κυρίως ἐνάντια στούς ἐσωτερικούς ἐχθρούς, καί πρίν ἀπ' ὅλα ἐνάντια στούς φεουδάρχες, ἐνάντια στό φεουδαρχικό καθεστώς.

Τό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασης ἐκπλήρωσε τό καθῆκον του τῆς ἀνατροπῆς τοῦ ξένου ἰμπεριαλισμοῦ; Ὄχι, δέν τό ἐκπλήρωσε. Μεταβίβασε τήν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ καθήκοντος στό δεύτερο στάδιο τῆς κινέζικης ἐπανάστασης. Ἔδωσε μόνο τήν πρώτη ὤθηση στίς ἐπαναστατικές μάζες ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό, γιά νά τελειώσει ἔτσι τή διαδρομή του καί νά μεταβιβάσει αὐτό τό ἔργο στό μέλλον.

Πρέπει νά ὑποθέσουμε ὅτι καί τό δεύτερο στάδιο τῆς ἐπανάστασης δέ θά κατορθώσει νά ἐκπληρώσει στό ἀκέραιο τό καθῆκον τῆς ἐκδίωξης τῶν ἰμπεριαλιστῶν. Τό δεύτερο στάδιο θά δώσει στίς πλατιές μάζες τῶν κινέζων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν μιά νέα ὤθηση ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό, θά τό κάνει ὅμως γιά νά μεταβιβάσει τήν ὁλοκλήρωση αὐτοῦ τοῦ ἔργου στό ἑπόμενο στάδιο τῆς κινέζικης ἐπανάστασης, στό σοβιετικό στάδιο.

Κι ἐδῶ δέν ὑπάρχει τίποτε τό ἐκπληχτικό. Δέν εἶναι μήπως γνωστό ὅτι καί στήν ἱστορία τῆς ἐπανάστασής μας εἴχαμε ἀνάλογα γεγονότα, ἄν καί μέσα σέ διαφορετικές συνθῆκες καί σέ διαφορετικές περιστάσεις; Δέν εἶναι μήπως γνωστό ὅτι τό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασής μας δέν ἐκπλήρωσε στό ἀκέραιο τό καθῆκον του τῆς ὁλοκλήρωσης τῆς ἀγροτικῆς ἐπανάστασης, ἀλλά μεταβίβασε αὐτό τό καθῆκον στό ἑπόμενο στάδιο τῆς ἐπανάστασης, στήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση, πού ἐκπλήρωσε ὁλοκληρωτικά τό καθῆκον τοῦ ξεριζώματος τῶν φεουδαρχικῶν ὑπολειμμάτων; Γι' αὐτό τό λόγο δέ θά εἶναι καθόλου ἐκπληχτικό, ἄν στό δεύτερο στάδιο τῆς κινέζικης ἐπανάστασης δέν κατορθωθεῖ νά ὁλοκληρωθεῖ πέρα γιά πέρα ἡ ἀγροτική ἐπανάσταση καί ἄν τό δεύτερο στάδιο τῆς ἐπανάστασης, πού ἔδωσε ὤθηση σέ ἑκατομμύρια μάζες τῆς ἀγροτιᾶς καί τίς ξεσήκωσε ἐνάντια στά φεουδαρχικά ὑπολείμ-

ματα, μεταβιβάσει τήν ολοκλήρωση αύτοῦ τοῦ ἔργου στό ἑπόμενο στάδιο τῆς ἐπανάστασης, στό σοβιετικό στάδιο. Κι αὐτό θά εἶναι μόνο κέρδος γιά τή μελλοντική σοβιετική ἐπανάσταση στήν Κίνα.

Ποιό ἦταν τό καθῆκον τῶν κομμουνιστῶν στό δεύτερο στάδιο τῆς ἐπανάστασης στήν Κίνα, τότε πού τό κέντρο τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος εἶχε ὁλοφάνερα μετατοπιστεῖ ἀπό τήν Καντώνα στό Βουχάν καί παράλληλα μέ τό ἐπαναστατικό κέντρο τοῦ Βουχάν εἶχε δημιουργηθεῖ καί τό ἀντεπαναστατικό κέντρο τοῦ Νανκίν;

Νά ἐκμεταλλευτοῦν στόν ἀνώτατο βαθμό τή δυνατότητα νά ὀργανώσουν ἀνοιχτά τό κόμμα, τό προλεταριάτο (συνδικάτα), τήν ἀγροτιά (ἀγροτικές ἑνώσεις) καί γενικά τήν ἐπανάσταση.

Νά σπρώχνουν τούς κουομινταγκικούς τοῦ Βουχάν πρός τ' ἀριστερά, πρός τή μεριά τῆς ἀγροτικῆς ἐπανάστασης.

Νά μετατρέψουν τό Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν σέ κέντρο τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στήν ἀντεπανάσταση καί σέ πυρήνα τῆς μελλοντικῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατικῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς.

Ἦταν σωστή αὐτή ἡ πολιτική;

Τά γεγονότα ἔδειξαν ὅτι ἦταν ἡ μοναδικά σωστή πολιτική, ἡ ἱκανή νά διαπαιδαγωγήσει τίς πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν στό πνεῦμα τῆς παραπέρα ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης.

Ἡ ἀντιπολίτευση ἀπαιτοῦσε τότε τήν ἄμεση δημιουργία Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν. Αὐτό ὅμως ἦταν τυχοδιωχτισμός, ἕνα τυχοδιωχτικό πήδημα πρός τά μπρός, γιατί ἡ ἄμεση δημιουργία Σοβιέτ θά σήμαινε τότε ὑπερπήδηση τῆς ἀριστερῆς-κουομινταγκικῆς φάσης τῆς ἀνάπτυξης.

Γιατί;

Γιατί τό Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν, πού ὑποστήριζε τή συμμαχία μέ τούς κομμουνιστές, δέν εἶχε ἀκόμα ἐκτεθεῖ καί ξεσκεπαστεῖ στά μάτια τῶν πλατιῶν ἐργατικῶν καί ἀγροτικῶν μαζῶν, δέν εἶχε ἐξαντλήσει ἀκόμα τό ρόλο του σάν ἀστική ἐπαναστατική ὀργάνωση.

Γιατί, τό νά ρίξει κανείς σύνθημα δημιουργίας Σοβιέτ καί ἀνατροπῆς τῆς κυβέρνησης τοῦ Βουχάν τή στιγμή πού οἱ μάζες δέν ἔχουν ἀκόμα πειστεῖ μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα ὅτι ἡ κυβέρνηση αὐτή δέν εἶναι κατάλληλη, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νά ἀνατραπεῖ, σημαίνει ὅτι προτρέχει, ὅτι ξεκόβει ἀπό τίς μάζες, χάνει τήν ὑποστήριξη τῶν μαζῶν καί χαντακώνει ἔτσι τό ἔργο πού ἔχει ἀρχίσει.

Ἡ ἀντιπολίτευση νομίζει ὅτι ἐφόσον ἡ ἴδια κατάλαβε πώς τό Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν δέν εἶναι σίγουρο, σταθερό καί ἀρκετά ἐπαναστατικό (καί δέν εἶναι δύσκολο νά τό καταλάβει αὐτό κάθε πολιτικά καταρτισμένο στέλεχος), αὐτό εἶναι ὑπεραρκετό γιά νά τά καταλάβουν ὅλα αὐτά οἱ μάζες, ὅτι αὐτό εἶναι ὑπεραρκετό γιά νά ἀντικαταστήσει κανείς τό Κουόμινταγκ μέ τά Σοβιέτ καί νά πάρει τίς μάζες μέ τό μέρος του. Αὐτό ὅμως εἶναι ἕνα συνηθισμένο «ὑπεραριστερό» λάθος τῆς ἀντιπολίτευσης, πού παίρνει τή δική της συνείδηση καί ἀντίληψη, γιά συνείδηση καί ἀντίληψη τῶν ἑκατομμυρίων μαζῶν τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.

Ἡ ἀντιπολίτευση ἔχει δίκιο ὅταν λέει ὅτι τό κόμμα πρέπει νά βαδίζει μπροστά. Αὐτή εἶναι μιά στοιχειώδικη μαρξιστική θέση, πού χωρίς τήν τήρησή της δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει πραγματικό κομμουνιστικό κόμμα. Αὐτό ὅμως εἶναι μόνο ἕνα μέρος τῆς ἀλήθειας. Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τό κόμμα ὄχι μόνο πρέπει νά πηγαίνει μπροστά, ἀλλά *καί νά παίρνει μαζί του* τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν. Νά βαδίζει μπροστά χωρίς νά

παίρνει μαζί του τά έκατομμύρια τῶν μαζῶν σημαίνει στήν πραγματικότητα ὅτι ξεκόβεται ἀπό τό κίνημα. Νά βαδίζει μπροστά, ξεκόβοντας ἀπό τήν ὀπισθοφυλακή, χωρίς νά καταφέρνει νά τραβάει μαζί του τήν ὀπισθοφυλακή σημαίνει ὅτι κάνει πήδημα, πού γιά ἕνα ὁρισμένο χρονικό διάστημα μπορεῖ νά χαντακώσει τήν κίνηση τῶν μαζῶν πρός τά μπρός. Ἡ λενινιστική καθοδήγηση συνίσταται κυρίως στό νά μπορεῖ ἡ ἐμπροσθοφυλακή νά *παίρνει μαζί της* τήν ὀπισθοφυλακή, νά προπορεύεται ἡ ἐμπροσθοφυλακή *χωρίς νά ξεκόβει* ἀπό τίς μάζες. Γιά νά μπορεῖ ὅμως ἡ ἐμπροσθοφυλακή νά μήν ξεκόβει ἀπό τίς μάζες, γιά νά μπορεῖ ἡ ἐμπροσθοφυλακή νά ὁδηγεῖ τά έκατομμύρια τῶν μαζῶν, γι' αὐτό ἀπαιτεῖται ἕνας ἀποφασιστικός ὅρος καί συγκεκριμένα νά *πείθονται οἱ ἴδιες οἱ μάζες μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα γιά τήν ὀρθότητα τῶν ὑποδείξεων, τῶν ἐντολῶν καί τῶν συνθημάτων τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς*.

Ἡ ἀτυχία τῆς ἀντιπολίτευσης βρίσκεται ἀκριβῶς στό ὅτι δέν ἀναγνωρίζει αὐτό τόν ἁπλό λενινιστικό κανόνα καθοδήγησης τῶν έκατομμυρίων τῶν μαζῶν, ἐπειδή δέν καταλαβαίνει ὅτι μονάχο του τό κόμμα, μονάχη της ἡ πρωτοπόρα ὁμάδα δέν εἶναι σέ θέση νά διεξάγει τήν ἐπανάσταση χωρίς τήν ὑποστήριξη τῶν έκατομμυρίων τῶν μαζῶν, ὅτι τήν ἐπανάσταση σέ τελευταία ἀνάλυση «τήν κάνουν» τά έκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων μαζῶν.

Γιατί ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, δέ ρίξαμε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 τό πραχτικό σύνθημα τῆς ἀνατροπῆς τῆς Προσωρινῆς Κυβέρνησης καί τῆς ἐγκαθίδρυσης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στή Ρωσία, ἄν καί εἴμασταν βέβαιοι ὅτι στό πιό ἄμεσο μέλλον θά βρεθοῦμε στήν ἀνάγκη ν' ἀνατρέψουμε

τήν Προσωρινή Κυβέρνηση καί νά ἐγκαθιδρύσουμε τή Σοβιετική ἐξουσία;

Γιατί οἱ πλατιές μάζες τῶν ἐργαζομένων, τόσο στά μετόπισθεν ὅσο καί στό μέτωπο, τέλος καί τά ἴδια τά Σοβιέτ δέν ἦταν ἀκόμα ἕτοιμα νά δεχτοῦν ἕνα τέτιο σύνθημα, πίστευαν ἀκόμα στήν ἐπαναστατικότητα τῆς Προσωρινῆς Κυβέρνησης.

Γιατί ἡ Προσωρινή Κυβέρνηση δέν εἶχε ἀκόμα ρεζιλευτεῖ καί ἐκτεθεῖ γιά τήν ὑποστήριξη τῆς ἀντεπανάστασης στά μετόπισθεν καί στό μέτωπο.

Γιατί ὁ Λένιν τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917 στήν Πετρούπολη στιγμάτισε τήν ὁμάδα τοῦ Μπαγντάτιεφ πού εἶχε ρίξει τό σύνθημα τῆς ἄμεσης ἀνατροπῆς τῆς Προσωρινῆς Κυβέρνησης καί τῆς ἐγκαθίδρυσης τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας;

Ἐπειδή ἡ ἀπόπειρα τοῦ Μπαγντάτιεφ ἦταν ἕνα ἐπικίνδυνο πήδημα πρός τά μπρός, πού δημιουργοῦσε ἀπειλή νά ξεκοπεῖ τό μπολσεβίκικο κόμμα ἀπό τά έκατομμύρια τῶν μαζῶν τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν.

Τυχοδιωχτισμός στήν πολιτική, μπαγντατιεφισμός στά ζητήματα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης—νά τί θανατώνει σήμερα τήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευσή μας.

Ὁ Ζηνόβιεφ δηλώνει ὅτι ἐγώ, μιλώντας γιά μπαγντατιεφισμό, ταυτίζω τή σημερινή κινέζικη ἐπανάσταση μέ τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση. Αὐτά φυσικά εἶναι ἀνοησίες. Πρῶτο, ἐγώ ὁ ἴδιος στό ἄρθρο μου «Σημειώσεις πάνω σέ ἐπίκαιρα θέματα» διατύπωσα τίς ἐπιφυλάξεις μου λέγοντας ὅτι «ἡ ἀναλογία ἐδῶ εἶναι συμβατική» ὅτι «τή δέχομαι, ἀλλά μόνο μέ ὅλες τίς ἐπιφυλάξεις πού ἐπιβάλλονται, ὅταν πάρουμε ὑπόψη τή διαφορά πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν κατάσταση τῆς Κίνας τῶν ἡμερῶν μας καί τῆς Ρωσίας τοῦ 1917»[17]. Δεύτερο, θά ἦταν ἀνόητο νά

ὑποστηρίζει κανείς ὅτι γενικά δέν πρέπει νά κάνουμε παραλληλισμούς μέ τίς ἐπαναστάσεις τῶν ἄλλων χωρῶν προκειμένου νά χαρακτηρίσουμε τό ἕνα ἤ τό ἄλλο ρεῦμα, τό ἕνα ἤ τό ἄλλο λάθος στήν ἐπανάσταση μιᾶς δοσμένης χώρας. Μήπως ἡ ἐπανάσταση μιᾶς χώρας δέ διδάσκεται ἀπό τίς ἐπαναστάσεις τῶν ἄλλων χωρῶν, ἀκόμα καί ὅταν οἱ ἐπαναστάσεις αὐτές δέν εἶναι τοῦ ἴδιου τύπου; Σέ τί ἀνάγεται τότε ἡ ἐπιστήμη τῆς ἐπανάστασης;

Οὐσιαστικά ὁ Ζηνόβιεφ ἀρνεῖται ὅτι μπορεῖ νά ὑπάρχει ἐπιστήμη τῆς ἐπανάστασης. Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι στήν περίοδο πρίν ἀπ' τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση ὁ Λένιν κατηγοροῦσε τόν Τσχέιτζε, τόν Τσερετέλι, τόν Στεκλόφ καί ἄλλους ὅτι παίρνουν τή θέση πού ἔπαιρνε ὁ «λουϊμπλανισμός» στή γαλλική ἐπανάσταση τοῦ 1848; Κοιτάξτε τό ἄρθρο τοῦ Λένιν «Ὁ λουϊμπλανισμός»[18], καί θά καταλάβετε ὅτι ὁ Λένιν χρησιμοποιοῦσε σέ πλατιά κλίμακα παραλληλισμούς μέ τή γαλλική ἐπανάσταση τοῦ 1848 γιά νά χαρακτηρίσει τά λάθη πού ἔκαναν πρίν ἀπό τόν Ὀχτώβρη, ὁ ἕνας ἤ ὁ ἄλλος πολιτικός, ἄν καί ὁ Λένιν ἤξερε καλά ὅτι ἡ γαλλική ἐπανάσταση τοῦ 1848 καί ἡ δική μας Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση δέν εἶναι ἐπαναστάσεις τοῦ ἴδιου τύπου. Καί ἄν μποροῦμε νά μιλᾶμε γιά «λουϊμπλανισμό» τοῦ Τσχέιτζε καί τοῦ Τσερετέλι στήν περίοδο πρίν ἀπό τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση, γιατί δέν μποροῦμε νά μιλᾶμε γιά «μπαγκντατιεφισμό» τοῦ Ζηνόβιεφ καί τοῦ Τρότσκι στήν περίοδο τῆς ἀγροτικῆς ἐπανάστασης στήν Κίνα;

Ἡ ἀντιπολίτευση ἰσχυρίζεται ὅτι τό Βουχάν δέν ἦταν τό κέντρο τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος. Γιατί ὅμως τότε ὁ Ζηνόβιεφ ὑποστήριζε ὅτι εἶναι «ἀπαραίτητο νά βοηθηθεῖ μέ ὅλα τά μέσα» τό Κουόμιντανγκ τοῦ Βουχάν, γιά νά τό κάνουμε κέντρο τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στούς κινέζους Καβενιάκ; Γιατί ἡ περιοχή τοῦ Βουχάν κι ὄχι κάποια ἄλλη ἔγινε τό κέντρο τῆς πιό μεγάλης ἀνάπτυξης τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος; Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι ἴσα-ἴσα ἡ περιοχή τοῦ Βουχάν (Χουνάν, Χουπέι) ἦταν στήν ἀρχή τοῦ φετεινοῦ χρόνου τό κέντρο τῆς πιό μεγάλης ἀνάπτυξης τοῦ ἀγροτικοῦ κινήματος; Γιατί μποροῦσε νά ὀνομάζεται «βάση ἐξόρμησης τῆς ἐπανάστασης» (Τρότσκι) ἡ Καντώνα, ὅπου δέν ὑπῆρχε μαζικό ἀγροτικό κίνημα, καί δέν μπορεῖ νά θεωρεῖται «βάση ἐξόρμησης» τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τό Βουχάν, πού στήν περιοχή του ἄρχισε καί ἀναπτύχθηκε ἡ ἀγροτική ἐπανάσταση; Πῶς ἐξηγεῖται στήν περίπτωση αὐτή τό γεγονός ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση ἀπαιτοῦσε νά παραμείνει τό κομμουνιστικό κόμμα μέσα στό Κουόμιντανγκ τοῦ Βουχάν καί στήν κυβέρνηση τοῦ Βουχάν; Ἤ μήπως ἡ ἀντιπολίτευση ἦταν τόν Ἀπρίλη τοῦ 1927 ὑπέρ τοῦ συνασπισμοῦ μέ τό «ἀντεπαναστατικό» Κουόμιντανγκ τοῦ Βουχάν; Ποῦ ὀφείλεται αὐτή ἡ «ἀμνησία» καί ἡ σύγχυση τῆς ἀντιπολίτευσης;

Ἡ ἀντιπολίτευση βλέπει μέ χαιρεκακία ὅτι ὁ συνασπισμός μέ τό Κουόμιντανγκ τοῦ Βουχάν ἀποδείχτηκε ἐφήμερος καί ἰσχυρίζεται μάλιστα ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής δέν προειδοποίησε τούς κινέζους κομμουνιστές πώς εἶναι δυνατό νά ναυαγήσει τό Κουόμιντανγκ τοῦ Βουχάν. Δέν χρειάζεται κάν ν' ἀποδείξουμε ὅτι ἡ χαιρεκακία τῆς ἀντιπολίτευσης μαρτυράει ἁπλῶς τήν πολιτική της χρεωκοπία. Ἡ ἀντιπολίτευση νομίζει, ὅπως φαίνεται, ὅτι οἱ συνασπισμοί μέ τήν ἐθνική ἀστική τάξη στίς ἀποικιακές χῶρες πρέπει νά εἶναι μακρόχρονοι. Ἔτσι ὅμως μποροῦν νά σκέφτονται μόνο ἄνθρωποι πού ἔχασαν καί τά τελευταῖα ὑπολείμματα λενινισμοῦ. Ἄν οἱ φεουδάρχες καί ὁ ἰμπεριαλισμός στήν Κίνα στό δοσμένο στάδιο φάνηκαν ἰσχυρότεροι ἀπό τήν ἐπανάσταση, ἄν ἡ πίεση αὐτῶν τῶν

ἐχθρικῶν δυνάμεων ὁδήγησε στή στροφή τοῦ Κουόμιντανγκ τοῦ Βουχάν πρός τά δεξιά καί στήν προσωρινή ἥττα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης, γι' αὐτό μποροῦν νά χαίρονται μόνο ἄνθρωποι μολυσμένοι ἀπό ἡττοπάθεια. Ὅσο γιά τόν ἰσχυρισμό τῆς ἀντιπολίτευσης ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής δέν προειδοποίησε τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας πώς εἶναι δυνατό νά ναυαγήσει τό Κουόμιντανγκ τοῦ Βουχάν, εἶναι ἕνα ἀπό τά συνηθισμένα κουτσομπολιά πού ἀφθονοῦν σήμερα στό ὁπλοστάσιο τῆς ἀντιπολίτευσης.

Ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς παραθέσω μερικά ντοκουμέντα πού ἀνασκευάζουν τά κουτσομπολιά τῆς ἀντιπολίτευσης.

Πρῶτο ντοκουμέντο τοῦ Μάη τοῦ 1927:

«Τό κυριότερο στήν ἐσωτερική πολιτική τοῦ Κουόμιντανγκ σήμερα εἶναι ν' ἀναπτύσσει συστηματικά τήν ἀγροτική ἐπανάσταση σ' ὅλες τίς ἐπαρχίες, μαζί καί ἰδιαίτερα στό Κβαντούνγκ, μέ τό σύνθημα „Ὅλη ἡ ἐξουσία στίς ἀγροτικές ἑνώσεις καί στίς ἐπιτροπές τοῦ χωριοῦ". *Ἐδῶ βρίσκεται ἡ βάση τῶν ἐπιτυχιῶν τῆς ἐπανάστασης καί τοῦ Κουόμιντανγκ.* Ἐδῶ βρίσκεται ἡ βάση γιά νά δημιουργηθεῖ στήν Κίνα ἕνας μαζικός καί ἰσχυρός πολιτικός καί πολεμικός στρατός ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό καί τούς πράκτορές του. Πρακτικά τό σύνθημα τῆς δήμευσης τῶν γαιῶν εἶναι ἐντελῶς ἐπίκαιρο γιά τίς ἐπαρχίες πού τίς ἔχει ἀγκαλιάσει ἕνα ρωμαλέο ἀγροτικό κίνημα, ὅπως εἶναι οἱ ἐπαρχίες τοῦ Χουνάν, τοῦ Κβαντούνγκ κτλ. *Χωρίς αὐτό εἶναι ἀδύνατο ν' ἀναπτυχθεῖ ἡ ἀγροτική ἐπανάσταση**...

Τώρα πρέπει ν' ἀρχίσουμε μέ τήν ὀργάνωση ὀχτώ ἤ δέκα μεραρχιῶν ἀπό ἐπαναστάτες ἀγρότες καί ἐργάτες μέ ἀπόλυτα σίγουρο διοικητικό σῶμα. Οἱ μεραρχίες αὐτές θά εἶναι ἡ φρουρά τοῦ Βουχάν τόσο στά μέτωπα ὅσο καί στά μετόπισθεν γιά τόν ἀφοπλισμό τῶν τμημάτων πού δέν εἶναι σίγουρα. Ἐδῶ δέν ἐπιτρέπεται ἀργοπορία.

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

Πρέπει νά δυναμώσουμε τήν ἀποσυνθετική δουλιά στά μετόπισθεν καί στά τμήματα τοῦ Τσάγκ Κάι-Σέκ καί νά βοηθήσουμε τούς ξεσηκωμένους ἀγρότες τοῦ Κβαντούνγκ, ὅπου ἡ ἐξουσία τῶν τσιφλικάδων εἶναι ἐξαιρετικά ἀφόρητη».

Δεύτερο ντοκουμέντο τοῦ Μάη τοῦ 1927:

«*Χωρίς ἀγροτική ἐπανάσταση εἶναι ἀδύνατη ἡ νίκη. Χωρίς αὐτήν ἡ ΚΕ τοῦ Κουόμιντανγκ θά μετατραπεῖ σέ ἀξιοθρήνητο παιχνιδάκι στά χέρια ὄχι σίγουρων στρατηγῶν.* Πρέπει νά καταπολεμοῦμε τά ἔκτροπα, ὄχι ὅμως μέ τά στρατεύματα ἀλλά μέ τίς ἀγροτικές ἑνώσεις. Εἴμαστε ἀποφασιστικά ὑπέρ τῆς πραγματικῆς κατάληψης τῆς γῆς ἀπό τά κάτω. Οἱ φόβοι γιά τό ταξίδι τοῦ Τάν Πίν-Σιάν ἔχουν κάποια βάση. Πρέπει νά μήν ξεκόβετε ἀπό τό ἐργατοαγροτικό κίνημα, ἀλλά νά τό βοηθᾶτε μέ ὅλα τά μέσα. *Ἀλλιῶς θά χαντακώσετε τήν ὑπόθεση.*

Μερικοί παλιοί ἡγέτες τῆς ΚΕ τοῦ Κουόμιντανγκ φοβοῦνται τά γεγονότα, ταλαντεύονται, κρατοῦν συμφιλιωτική στάση. Πρέπει νά τραβήξουμε στήν ΚΕ τοῦ Κουόμιντανγκ πιό πολλούς καινούργιους ἀγρότες καί ἐργάτες ἡγέτες ἀπό τά κάτω. *Ἡ θαρραλέα φωνή τους θά κάνει ἀποφασιστικούς τούς παλιούς ἤ θά τούς παραμερίσει.* Πρέπει ν' ἀλλάξει ἡ σημερινή συγκρότηση τοῦ Κουόμιντανγκ. Πρέπει ὑποχρεωτικά νά φρεσκαριστεῖ ἡ ἡγετική κορυφή τοῦ Κουόμιντανγκ καί νά συμπληρωθεῖ μέ νέους ἡγέτες πού ἀναδείχτηκαν μέσα στήν ἀγροτική ἐπανάσταση, ἐνῶ ἡ περιφέρειά του πρέπει νά διευρυνθεῖ μέ τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν τῶν ἐργατοαγροτικῶν ἑνώσεων. *Ἄν δέ γίνει αὐτό, τό Κουόμιντανγκ κινδυνεύει νά ἀποσπαστεῖ ἀπό τή ζωή καί νά χάσει κάθε κύρος.*

Πρέπει νά λείψει ἡ ἐξάρτηση ἀπό τούς ὄχι σίγουρους στρατηγούς. Ἐπιστρατέψτε εἴκοσι χιλιάδες κομμουνιστές, προσθέστε πενήντα χιλιάδες ἐπαναστάτες ἐργάτες καί ἀγρότες ἀπό τό Χουνάν—Χοπέι, συγκροτεῖστε κάμποσα καινούργια σώματα, χρησιμοποιεῖστε γιά διοικητικό σῶμα μαθητές τῶν στρατιωτικῶν σχολῶν καί *ὀργανῶστε, ὅσο δέν εἶναι ἀκόμα ἀργά, ἕνα δικό σας σίγουρο στρατό. Χωρίς αὐτό δέν ὑπάρχει ἐγγύηση ἐνάντια στίς ἀπο-*

τυχίες. Αὐτή εἶναι δύσκολη δουλιά, ἄλλοι δρόμοι ὅμως δέν ὑπάρχουν.

Ὀργανῶστε ἕνα Ἐπαναστατικό στρατοδικεῖο μέ ἐπικεφαλῆς μή κομμουνιστές, ἐξέχοντα μέλη τοῦ Κουόμιντανγκ. Τιμωρᾶτε τούς ἀξιωματικούς πού διατηροῦν σύνδεση μέ τόν Τσάγκ Κάι-Σέκ ἤ πού ἐξωθοῦν τούς φαντάρους ἐνάντια στό λαό, ἐνάντια στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες. Δέν πρέπει νά χρησιμοποιεῖτε μόνο τήν πειθώ. Εἶναι καιρός ν' ἀρχίσετε νά δρᾶτε. Πρέπει νά τιμωρᾶτε τούς παλιανθρώπους. Ἄν οἱ κουομιντανγκικοί δέ μάθουν νά εἶναι γιακωβίνοι ἐπαναστάτες, θά χαθοῦν καί γιά τό λαό καί γιά τήν ἐπανάσταση»*.

Βλέπετε ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής πρόβλεψε τά γεγονότα, ὅτι ἐπισήμανε ἔγκαιρα τούς κινδύνους καί προειδοποίησε τούς κινέζους κομμουνιστές ὅτι τό Κουόμιντανγκ τοῦ Βουχάν θά χαθεῖ, ἄν οἱ κουομιντανγκικοί δέ θά μπορέσουν νά γίνουν γιακωβίνοι ἐπαναστάτες.

Ὁ Κάμενεφ ἔλεγε ὅτι γιά τήν ἧττα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης φταίει ἡ πολιτική τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ὅτι ἐμεῖς «ἐκθρέψαμε τούς Καβενιάκ τῆς Κίνας». Σύντροφοι, μόνο ἄνθρωπος πού εἶναι ἕτοιμος νά διαπράξει ἔγκλημα ἐνάντια στό κόμμα μπορεῖ νά μιλάει ἔτσι γιά τό κόμμα μας. Ἔτσι μιλοῦσαν οἱ μενσεβίκοι γιά τούς μπολσεβίκους στήν περίοδο τῆς ἧττας τοῦ Ἰούλη τοῦ 1917, τότε πού ἐμφανίστηκαν στό προσκήνιο οἱ ρῶσοι Καβενιάκ. Ὁ Λένιν στό ἄρθρο του «Γιά τά συνθήματα»[19] ἔγραφε ὅτι ἡ ἧττα τοῦ Ἰούλη εἶναι «νίκη τῶν Καβενιάκ». Οἱ μενσεβίκοι ἰσχυρίζονταν τότε μέ χαιρεκακία ὅτι γιά τήν ἐμφάνιση τῶν ρώσων Καβενιάκ φταίει ἡ πολιτική τοῦ Λένιν. Ἔχει μήπως ὁ Κάμενεφ τή γνώμη ὅτι γιά τήν ἐμφάνιση τῶν ρώσων Καβενιάκ στήν περίοδο τῆς ἧττας

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Σ τ.

τοῦ Ἰούλη τοῦ 1917 φταίει ἡ πολιτική τοῦ Λένιν, ἡ πολιτική τοῦ κόμματός μας καί ὄχι κάτι ἄλλο; Ἁρμόζει στόν Κάμενεφ νά μιμεῖται στή δοσμένη περίπτωση τούς κυρίους μενσεβίκους; (Γέλια). Δέ φανταζόμουν ὅτι οἱ σύντροφοι τῆς ἀντιπολίτευσης μποροῦν νά πέσουν τόσο χαμηλά...

Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ ἐπανάσταση τοῦ 1905 ἡττήθηκε καί ἡ ἧττα αὐτή ἦταν πιό μεγάλη ἀπό τή σημερινή ἧττα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης. Οἱ μενσεβίκοι ἔλεγαν τότε ὅτι γιά τήν ἧττα τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1905 φταίει ἡ ὑπερεπαναστατική ταχτική τῶν μπολσεβίκων. Μήπως ὁ Κάμενεφ σκέφτεται νά πάρει κι ἐδῶ σάν ὑπόδειγμα τή μενσεβίκικη ἑρμηνεία τῆς ἱστορίας τῆς ἐπανάστασής μας καί νά ρίψει τόν λίθον κατά τῶν μπολσεβίκων;

Καί πῶς νά ἐξηγήσει κανείς τήν ἧττα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Βαυαρίας; Μήπως μέ τήν πολιτική τοῦ Λένιν καί ὄχι μέ τό συσχετισμό τῶν ταξικῶν δυνάμεων;

Πῶς νά ἐξηγήσει κανείς τήν ἧττα τῆς Σοβιετικῆς Δημοκρατίας τῆς Οὑγγαρίας; Μήπως μέ τήν πολιτική τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί ὄχι μέ τό συσχετισμό τῶν ταξικῶν δυνάμεων;

Πῶς μπορεῖ νά ὑποστηρίζει κανείς ὅτι ἡ ταχτική τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου κόμματος μπορεῖ νά καταργήσει ἤ νά ἀνατρέψει τό συσχετισμό τῶν ταξικῶν δυνάμεων; Ἦταν σωστή ἡ πολιτική μας τό 1905 ἤ ὄχι; Γιατί ἡττηθήκαμε τότε; Μήπως τά γεγονότα δέ δείχνουν ὅτι μέ τήν πολιτική τῆς ἀντιπολίτευσης ἡ ἐπανάσταση στήν Κίνα θά κατέληγε σέ ἧττα μέ πιό γρήγορους ρυθμούς ἀπ' ὅ,τι ἔγινε στήν πραγματικότητα; Πῶς νά ἀποκαλέσει κανείς τούς ἀνθρώπους πού ξεχνᾶνε τό συσχετισμό τῶν ταξικῶν δυνάμεων τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης καί προσπαθοῦν νά

ἐξηγήσουν τά πάντα μέ μόνη τήν ταχτική τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου κόμματος; Γι' αὐτούς τούς ἀνθρώπους μόνο ἕνα πράγμα μπορεῖ νά πεῖ κανείς, ὅτι ξέκοψαν ἀπό τό μαρξισμό.

Συμπεράσματα. Τά κυριότερα λάθη τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι:

1) Ἡ ἀντιπολίτευση δέν καταλαβαίνει τό χαρακτήρα καί τίς προοπτικές τῆς κινέζικης ἐπανάστασης.

2) Ἡ ἀντιπολίτευση δέ βλέπει τή διαφορά ἀνάμεσα στήν ἐπανάσταση στήν Κίνα καί στήν ἐπανάσταση στή Ρωσία, τή διαφορά ἀνάμεσα στήν ἐπανάσταση στίς ἀποικιακές χῶρες καί στήν ἐπανάσταση στίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες.

3) Ἡ ἀντιπολίτευση ξεκόβει ἀπό τή λενινιστική ταχτική στό ζήτημα τῆς στάσης ἀπέναντι στήν ἐθνική αστική τάξη τῶν ἀποικιακῶν χωρῶν στό πρῶτο στάδιο τῆς ἐπανάστασης.

4) Ἡ ἀντιπολίτευση δέν καταλαβαίνει τό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς τῶν κομμουνιστῶν στό Κουόμιντανγκ.

5) Ἡ ἀντιπολίτευση παραβιάζει τίς βάσεις τῆς λενινιστικῆς ταχτικῆς στό ζήτημα τῆς ἀμοιβαίας σχέσης ἀνάμεσα στήν ἐμπροσθοφυλακή (τό κόμμα) καί τήν ὀπισθοφυλακή (τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων μαζῶν).

6) Ἡ ἀντιπολίτευση ξεκόβει ἀπό τίς ἀποφάσεις τῆς 6ης καί τῆς 7ης Ὁλομέλειας τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Ἡ ἀντιπολίτευση ἐγκωμιάζει θορυβώδικα τήν πολιτική της στό κινέζικο ζήτημα καί ἰσχυρίζεται ὅτι τά πράγματα θά ἦταν τώρα καλύτερα στήν Κίνα, ἄν εἴχαμε ἀκολουθήσει αὐτή τήν πολιτική. Δέν χρειάζεται κάν ν' ἀποδείξει κανείς ὅτι μέ τά τόσο χοντροκομμένα λάθη

πού ἔκανε ἡ ἀντιπολίτευση, τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας θά ἔφτανε ὁριστικά σέ ἀδιέξοδο, ἄν υἱοθετοῦσε τήν ἀντιλενινιστική, τυχοδιωχτική πολιτική τῆς ἀντιπολίτευσης.

Ἄν τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας μεγάλωσε μέσα σέ μικρό χρονικό διάστημα καί ἀπό μικρούτσικη ὁμάδα μέ 5—6 χιλιάδες ἄτομα ἔγινε μαζικό κόμμα μέ 60 χιλιάδες μέλη· ἄν τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας κατόρθωσε σ' αὐτό τό διάστημα νά ὀργανώσει στά συνδικάτα 3 περίπου ἑκατομμύρια προλετάριους· ἄν τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας κατόρθωσε νά ξυπνήσει ἀπό τό λήθαργο τά πολλά ἑκατομμύρια τῆς ἀγροτιᾶς καί νά τραβήξει δεκάδες ἑκατομμύρια ἀγρότες στίς ἐπαναστατικές ἀγροτικές ἑνώσεις· ἄν τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας κατόρθωσε σ' αὐτή τήν περίοδο νά πάρει μέ τό μέρος του ὁλόκληρα συντάγματα καί μεραρχίες ἀπό τά ἐθνικά στρατεύματα· ἄν τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας κατόρθωσε στήν περίοδο αὐτή νά μετατρέψει τήν ἰδέα τῆς ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου ἀπό πόθο σέ γεγονός—ἄν τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Κίνας κατόρθωσε νά σημειώσει ὅλες αὐτές τίς καταχτήσεις μέσα σέ μικρό χρονικό διάστημα, αὐτό ἐξηγεῖται ἀνάμεσα στ' ἄλλα, μέ τό ὅτι βάδισε στό δρόμο πού χάραξε ὁ Λένιν, στό δρόμο πού ἔδειξε ἡ Κομμουνιστική Διεθνής.

Εἶναι περιττό νά ποῦμε ὅτι μέ τήν πολιτική τῆς ἀντιπολίτευσης, μέ τά λάθη της, μέ τήν ἀντιλενινιστική γραμμή της στά ζητήματα τῆς ἀποικιακῆς ἐπανάστασης, οἱ καταχτήσεις αὐτές τῆς κινέζικης ἐπανάστασης εἴτε δέ θά ὑπῆρχαν καθόλου, εἴτε θά εἶχαν περιοριστεῖ στό ἐλάχιστο.

Σ' αὐτό μποροῦν ἴσως νά ἀμφιβάλλουν μόνο «ὑπεραριστεροί» ἀποστάτες καί τυχοδιῶκτες.

III

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΓΛΟ-ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΝΟΤΗΤΑΣ [20]

Τό ζήτημα τῆς Ἀγγλο-Σοβιετικῆς ἐπιτροπῆς. Ἡ ἀντιπολίτευση ὑποστηρίζει ὅτι ἐμεῖς ποντάραμε τάχα στήν Ἀγγλο-Σοβιετική ἐπιτροπή. Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια, σύντροφοι. Αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά κουτσομπολιά ὅπου καταφεύγει συχνά ἡ χρεωκοπημένη ἀντιπολίτευση. Ὅλος ὁ κόσμος ξέρει, καί συνεπῶς πρέπει νά τό ξέρει καί ἡ ἀντιπολίτευση, ὅτι ἐμεῖς δέν ποντάρουμε στήν Ἀγγλο-Σοβιετική ἐπιτροπή, ἀλλά στό παγκόσμιο ἐπαναστατικό κίνημα καί στίς ἐπιτυχίες μας στή σοσιαλιστική ἀνοικοδόμηση. Ἡ ἀντιπολίτευση ἐξαπατᾶ τό κόμμα ὅταν λέει ὅτι ἐμεῖς ποντάραμε ἤ ποντάρουμε στήν Ἀγγλο-Σοβιετική ἐπιτροπή.

Τί εἶναι λοιπόν τότε ἡ Ἀγγλο-Σοβιετική ἐπιτροπή; Ἡ Ἀγγλο-Σοβιετική ἐπιτροπή εἶναι μιά ἀπό τίς μορφές σύνδεσης τῶν συνδικάτων μας μέ τά ἀγγλικά συνδικάτα, μέ τά ρεφορμιστικά συνδικάτα, μέ τά ἀντιδραστικά συνδικάτα. Τή δουλιά μας γιά τήν ἐπαναστατικοποίηση τῆς ἐργατικῆς τάξης στήν Εὐρώπη τή διεξάγουμε σήμερα ἀπό τρεῖς δρόμους:

α) ἀπό τό δρόμο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς μέσω τῶν τμημάτων της, τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων, πού ἄμεσο καθῆκον τους εἶναι νά ἐξαλείψουν τή ρεφορμιστική πολιτική καθοδήγησης στό ἐργατικό κίνημα·

β) ἀπό τό δρόμο τῆς Συνδικαλιστικῆς Διεθνοῦς μέσω τῶν ἐπαναστατικῶν συνδικαλιστικῶν μειοψηφιῶν, πού ἄμεσο καθῆκον τους εἶναι νά ὑπερνικήσουν τήν ἀντιδραστική ἐργατική ἀριστοκρατία στά συνδικάτα·

γ) μέσω τῆς Ἀγγλο-Σοβιετικῆς ἐπιτροπῆς ἑνότητας, σάν ἕνα ἀπό τά μέσα πού μποροῦν νά διευκολύνουν τόν

ἀγώνα τῆς Συνδικαλιστικῆς Διεθνοῦς καί τῶν τμημάτων της γιά τήν ἀπομόνωση τῆς ἐργατικῆς ἀριστοκρατίας στά συνδικάτα.

Οἱ δυό πρῶτοι δρόμοι εἶναι βασικοί καί μόνιμοι, ὑποχρεωτικοί γιά τούς κομμουνιστές, ὅσο θά ὑπάρχουν τάξεις καί ταξική κοινωνία. Ὁ τρίτος δρόμος εἶναι μόνο προσωρινός, βοηθητικός, ἐπεισοδιακός καί γι' αὐτό ὄχι μόνιμος, ὄχι πάντα σίγουρος, καί κάποτε μάλιστα καθόλου σίγουρος. Νά βάζει κανείς τόν τρίτο δρόμο στήν ἴδια μοίρα μέ τούς δυό πρώτους δρόμους, σημαίνει ὅτι πάει ἐνάντια στά συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης, ἐνάντια στόν κομμουνισμό. Πῶς μπορεῖ κανείς ὕστερα ἀπ' αὐτό νά φλυαρεῖ ὅτι ἐμεῖς ποντάραμε στήν Ἀγγλο-Σοβιετική ἐπιτροπή;

Ὅταν τραβούσαμε γιά τό σχηματισμό τῆς Ἀγγλο-Σοβιετικῆς ἐπιτροπῆς, ἐπιδιώκαμε ν' ἀποκαταστήσουμε ἀνοιχτή σύνδεση μέ τίς ἐργατικές μάζες τῆς Ἀγγλίας πού εἶναι ὀργανωμένες στά συνδικάτα.

Γιά ποιό λόγο;

Πρῶτο, γιά νά διευκολύνουμε τή δημιουργία τοῦ ἑνιαίου μετώπου τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στό κεφάλαιο ἤ τουλάχιστο νά δυσκολέψουμε τόν ἀγώνα τῶν ἀντιδραστικῶν ἡγετῶν τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἐνάντια στή δημιουργία ἑνός τέτιου μετώπου.

Δεύτερο, γιά νά διευκολύνουμε τή δημιουργία τοῦ ἑνιαίου μετώπου τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στούς κινδύνους ἱμπεριαλιστικοῦ πολέμου γενικά, ἐνάντια στούς κινδύνους ἐπέμβασης εἰδικότερα, ἤ τουλάχιστο νά δυσκολέψουμε τόν ἀγώνα τῶν ἀντιδραστικῶν ἡγετῶν τῶν συνδικάτων ἐνάντια στό σχηματισμό ἑνός τέτιου μετώπου.

Ἐπιτρέπεται γενικά στούς κομμουνιστές νά δουλεύουν μέσα στά ἀντιδραστικά συνδικάτα;

Ὄχι μόνο ἐπιτρέπεται, ἀλλά καμιά φορά εἶναι καί

αὐτόχρημα ὑποχρεωτικό, γιατί στά ἀντιδραστικά συνδικάτα ὑπάρχουν ἑκατομμύρια ἐργάτες, καί οἱ κομμουνιστές δέν ἔχουν τό δικαίωμα ν' ἀρνοῦνται νά μποῦν σ' αὐτά τά συνδικάτα, νά βροῦν τό δρόμο πρός τίς μάζες καί νά τίς καταχτήσουν μέ τό μέρος τοῦ κομμουνισμοῦ.

Διαβάστε τό βιβλίο τοῦ Λένιν «Ὁ „ἀριστερισμός", παιδική ἀρρώστια τοῦ κομμουνισμοῦ»[21] καί θά δεῖτε ὅτι ἡ λενινιστική ταχτική ὑποχρεώνει τούς κομμουνιστές νά μήν παραιτοῦνται ἀπό τή δουλιά στά ἀντιδραστικά συνδικάτα.

Ἐπιτρέπονται γενικά προσωρινές συμφωνίες μέ τά ἀντιδραστικά συνδικάτα, συμφωνίες πάνω στό συνδικαλιστικό τομέα ἤ συμφωνίες πάνω στόν πολιτικό τομέα;

Ὄχι μόνο ἐπιτρέπονται, ἀλλά καμιά φορά εἶναι καί αὐτόχρημα ὑποχρεωτικές. Ὅτι τά συνδικάτα στή Δύση εἶναι στίς περισσότερες περιπτώσεις ἀντιδραστικά, αὐτό τό ξέρουν ὅλοι. Δέν πρόκειται ὅμως καθόλου γι' αὐτό. Πρόκειται γιά τό ὅτι τά συνδικάτα αὐτά εἶναι *μαζικά* συνδικάτα. Πρόκειται γιά τό ὅτι μέσω αὐτῶν τῶν συνδικάτων μποροῦμε νά πλησιάσουμε τίς μάζες. Τό ζήτημα εἶναι οἱ συμφωνίες αὐτοῦ τοῦ εἴδους νά μήν ἐμποδίζουν, νά μήν περιορίζουν τήν ἐλευθερία τῆς ἐπαναστατικῆς ζύμωσης καί προπαγάνδας τῶν κομμουνιστῶν, οἱ συμφωνίες αὐτοῦ τοῦ εἴδους νά διευκολύνουν τήν ἀποσύνθεση τῶν ρεφορμιστῶν καί τήν ἐπαναστατικοποίηση τῶν ἐργατικῶν μαζῶν πού γιά τήν ὥρα ἀκολουθοῦν τούς ἀντιδραστικούς ἡγέτες. Κάτω ἀπ' αὐτούς τούς ὅρους οἱ προσωρινές συμφωνίες μέ τά μαζικά ἀντιδραστικά συνδικάτα ὄχι μόνο ἐπιτρέπονται, ἀλλά κάποτε εἶναι καί αὐτόχρημα ὑποχρεωτικές.

Νά τί λέει σχετικά μ' αὐτό ὁ Λένιν:

«Ὁ καπιταλισμός δέ θά ἦταν καπιταλισμός, ἄν τό „καθαρό" προλεταριάτο δέν περιβαλλόταν ἀπό ἕνα πλῆθος ἐξαιρετικά

παρδαλῶν μεταβατικῶν τύπων ἀπό τόν προλετάριο ὥς τό μισοπρολετάριο (ἀπ' αὐτόν πού τά μισά μέσα τῆς ζωῆς του τά πορίζεται πουλώντας τήν ἐργατική του δύναμη), ἀπό τό μισοπρολετάριο ὥς τό μικρό ἀγρότη (καί τό μικρό χειροτέχνη, βιοτέχνη, καί γενικά τό μικρό νοικοκύρη), ἀπό τό μικρό ἀγρότη ὥς τό μεσαῖο κτλ.,—ἄν μέσα στό ἴδιο τό προλεταριάτο δέν ὑπῆρχαν διαιρέσεις σέ περισσότερο εἴτε λιγότερο ἀναπτυγμένα στρώματα, διαιρέσεις σέ συντοπίτες, διαιρέσεις ἐπαγγελματικές, κάποτε θρησκευτικές κτλ. *Ἀπ' ὅλα αὐτά ὅμως ἀπορέει ἡ ἀνάγκη, ἡ ἀπόλυτη ἀνάγκη, γιά τήν ἐμπροσθοφυλακή τοῦ προλεταριάτου, γιά τή συνειδητή του μερίδα, γιά τό κομμουνιστικό κόμμα, νά καταφεύγει σέ ἑλιγμούς σέ συμφωνίες, σέ συμβιβασμούς μέ τίς διάφορες ὁμάδες τῶν προλετάριων, μέ τά διάφορα κόμματα τῶν ἐργατῶν καί τῶν μικρονοικοκυραίων**. Ὅλο τό ζήτημα εἶναι νά *ξέρεις* νά ἐφαρμόζεις αὐτή τήν ταχτική ἔτσι πού νά *ἀνεβαίνει* καί ὄχι νά κατεβαίνει τό *γενικό* ἐπίπεδο τῆς προλεταριακῆς συνειδητότητας, τῆς ἐπαναστατικότητας, τῆς ἱκανότητας γιά τόν ἀγώνα καί τή νίκη» (3η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 213).

Καί παρακάτω:

Εἶναι σωστό ὅτι οἱ διάφοροι Χέντερσον, Κλάινς, Μακντόναλντ, Σνόουντεν εἶναι ἀθεράπευτα ἀντιδραστικοί. Εἶναι ἐπίσης σωστό ὅτι θέλουν νά πάρουν τήν ἐξουσία στά χέρια τους (προτιμώντας ἄλλωστε τό συνασπισμό μέ τήν ἀστική τάξη), ὅτι θέλουν νά „κυβερνήσουν" μέ τούς ἴδιους παμπάλαιους ἀστικούς κανόνες, ὅτι ὅταν θά βρεθοῦν στήν ἐξουσία θά συμπεριφερθοῦν ὁπωσδήποτε σάν τούς Σάιντεμαν καί τούς Νόσκε. Ὅλα αὐτά εἶναι σωστά. *Ἀπό δῶ ὅμως δέν ἀπορέει καθόλου ὅτι ἡ ὑποστήριξή τους εἶναι προδοσία τῆς ἐπανάστασης. Ἀλλά ὅτι πρός τό συμφέρον τῆς ἐπανάστασης οἱ ἐπαναστάτες τῆς ἐργατικῆς τάξης πρέπει νά προσφέρουν σ' αὐτούς τούς κυρίους ὁρισμένη κοινοβουλευτική ὑποστήριξη*»* (στό ἴδιο, σελ. 218—219).

Τό δυστύχημα γιά τήν ἀντιπολίτευση εἶναι ἴσα-ἴσα ὅτι δέν καταλαβαίνει καί δέν παραδέχεται αὐτές τίς ὑπο-

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

δείξεις τοῦ Λένιν, προτιμώντας τήν «ὑπεραριστερή» φλυαρία γιά ἀντιδραστικότητα τῶν συνδικάτων ἀπό τή λενινιστική πολιτική.

Περιορίζει ἤ μπορεῖ μήπως νά περιορίσει ἡ Ἀγγλο-Σοβιετική ἐπιτροπή τή ζύμωση καί τήν προπαγάνδα μας; Ὄχι, δέν μπορεῖ. Ἐμεῖς πάντα κριτικάραμε καί θά ἐξακολουθοῦμε νά κριτικάρουμε τήν ἀντιδραστικότητα τῶν ἡγετῶν τοῦ ἀγγλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ξεσκεπάζοντας στίς μάζες τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ἀγγλίας τήν αποστασία καί τήν προδοσία αὐτῶν τῶν ἡγετῶν. Ἄς δοκιμάσει ἡ ἀντιπολίτευση νά διαψεύσει τό γεγονός ὅτι ἐμεῖς κάναμε πάντα ἀνοιχτή, ἀμείλιχτη κριτική στήν ἀντιδραστική δουλιά τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου.

Μᾶς λένε ὅτι ἡ κριτική αὐτή μπορεῖ νά καταλήξει στό νά διασπάσουν οἱ ἄγγλοι τήν Ἀγγλο-Σοβιετική ἐπιτροπή. Καί τί μ' αὐτό, ἄς τή διασπάσουν. Τό ζήτημα δέν εἶναι καθόλου ἄν θά γίνει ἤ ἄν δέ θά γίνει ἡ διάσπαση. Ἡ οὐσία εἶναι, πάνω σέ ποιό ζήτημα θά γίνει ἡ διάσπαση, ποιά ἰδέα θά παρουσιάσει αὐτή ἡ διάσπαση. Σήμερα πρόκειται γιά τήν ἀπειλή πολέμου γενικά, γιά τόν κίνδυνο ἐπέμβασης εἰδικότερα. Ἄν οἱ ἄγγλοι διασπάσουν τήν ἐπιτροπή, ἡ ἐργατική τάξη θά ξέρει ὅτι οἱ ἀντιδραστικοί ἡγέτες τοῦ ἀγγλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τό ἔκαναν αὐτό γιατί δέ θέλουν νά ἀντιταχθοῦν στήν ὀργάνωση τοῦ πολέμου ἀπό τήν ἰμπεριαλιστική τους κυβέρνηση. Δέν μποροῦμε κάν νά ἀμφιβάλουμε ὅτι κάτω ἀπ' αὐτούς τούς ὅρους ἡ διάσπαση τῆς Ἀγγλο-Σοβιετικῆς ἐπιτροπῆς ἀπό τούς ἄγγλους θά διευκολύνει τή δουλιά τῶν κομμουνιστῶν γιά τό ξεσκέπασμα τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου, γιατί τό ζήτημα τοῦ πολέμου εἶναι τώρα τό βασικό ζήτημα τῆς ἡμέρας.

Μπορεῖ οἱ ἄγγλοι νά μήν ἀποφασίσουν τή διάσπαση.

Καί τί σημαίνει αὐτό; Αὐτό σημαίνει ὅτι κατοχυρώσαμε γιά τόν ἑαυτό μας τήν ἐλευθερία τῆς κριτικῆς, τήν ἐλευθερία νά συνεχίσουμε τήν κριτική στούς ἀντιδραστικούς ἡγέτες τοῦ ἀγγλικοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ξεσκεπάζοντας στίς πλατιές μάζες τήν προδοσία τους καί τό σοσιαλ-ιμπεριαλισμό τους. Θά εἶναι καλό αὐτό γιά τό ἐργατικό κίνημα; Νομίζω πώς δέν θά εἶναι ἄσχημο.

Νά ποιά εἶναι, σύντροφοι, ἡ στάση μας στό ζήτημα τῆς Ἀγγλο-Σοβιετικῆς ἐπιτροπῆς.

IV

Η ΑΠΕΙΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΙ Η ΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Τό ζήτημα τοῦ πολέμου. Ὀφείλω, πρίν ἀπ' ὅλα, νά διαψεύσω τή δήλωση τοῦ Ζηνόβιεφ καί τοῦ Τρότσκι, πού δέν εἶναι καθόλου σωστή καί δέν ἀνταποκρίνεται στήν πραγματικότητα, ὅτι στό 8ο Συνέδριο τοῦ κόμματός μας ἀνῆκα δῆθεν στή λεγόμενη «στρατιωτική ἀντιπολίτευση». Αὐτό, σύντροφοι, δέν εἶναι καθόλου σωστό. Εἶναι κουτσομπολιό πού τό σκαρώσανε ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Τρότσκι, γιατί δέν εἶχαν τί ἄλλο νά κάνουν. Ἔχω στά χέρια μου τά στενογραφημένα πραχτικά, ἀπ' ὅπου φαίνεται καθαρά ὅτι ἐγώ τότε τάχθηκα μαζί μέ τό Λένιν ἐνάντια στή λεγόμενη «στρατιωτική ἀντιπολίτευση». Τέλος, ὑπάρχουν ἐδῶ ἄνθρωποι πού πῆραν μέρος στό 8ο Συνέδριο καί θά ἐπιβεβαιώσουν ὅτι τότε, στό 8ο Συνέδριο, τάχθηκα ἐνάντια στή «στρατιωτική ἀντιπολίτευση». Δέν πῆρα ἐνάντια στή «στρατιωτική ἀντιπολίτευση» τόσο ἐχθρική στάση, ὅσο ἐπιθυμοῦσε ἴσως ὁ Τρότσκι, γιατί εἶχα τή γνώμη ὅτι ἀνάμεσα στούς ὀπαδούς τῆς στρατιωτικῆς ἀντιπολίτευσης ὑπάρχουν περίφημα στελέχη, πού δέν μποροῦμε νά κάνουμε χωρίς αὐτά στό μέτωπο, ὅτι ὅμως τάχθηκα ἀνεπιφύλα-

χτα καί ἀγωνίστηκα ἐνάντια στούς στρατιωτικούς ἀντιπολιτευόμενους εἶναι γεγονός πού μποροῦν νά τό ἀμφισβητήσουν μόνο ἄνθρωποι ἀδιόρθωτοι σάν τό Ζηνόβιεφ καί τόν Τρότσκι.

Γιά ποιό ζήτημα γινόταν τότε ἡ διαμάχη στό 8ο Συνέδριο; Γιά τήν ἀνάγκη νά μπεῖ τέρμα στόν ἐθελοντισμό καί στό ἀνταρτίστικο πνεῦμα, γιά τήν ἀνάγκη νά δημιουργήσουμε ἕναν πραγματικά ταχτικό ἐργατοαγροτικό στρατό μέ σιδερένια πειθαρχία, γιά τήν ἀνάγκη νά τραβήξουμε σ᾿ αὐτή τή δουλιά στρατιωτικούς εἰδικούς.

Ὑπῆρχε ἕνα σχέδιο ἀπόφασης πού τό εἶχαν προτείνει οἱ ὀπαδοί τοῦ ταχτικοῦ στρατοῦ καί τῆς σιδερένιας πειθαρχίας. Τό σχέδιο αὐτό τό ὑποστήριζαν ὁ Λένιν, ὁ Σοκόλνικοφ, ὁ Στάλιν καί ἄλλοι. Ὑπῆρχε κι ἕνα δεύτερο σχέδιο, τό σχέδιο τοῦ Β. Σμιρνόφ, πού τό εἶχαν προτείνει οἱ ὀπαδοί τῆς διατήρησης στοιχείων ἀνταρτίστικου πνεύματος στό στρατό. Τό σχέδιο αὐτό τό ὑποστήριζαν ὁ Β. Σμιρνόφ, ὁ Σαφάροφ, ὁ Βοροσίλοφ, ὁ Πιατακόφ καί ἄλλοι.

Νά μερικές περικοπές ἀπό τό λόγο μου:

«Ὅλα τά ζητήματα πού θίχτηκαν ἐδῶ ἀνάγονται σέ ἕνα: πρέπει νά ἔχει ἡ Ρωσία ἕναν αὐστηρά πειθαρχημένο ταχτικό στρατό ἤ ὄχι;

Πρίν ἀπό μισό χρόνο, ὕστερα ἀπό τή διάλυση τοῦ παλιοῦ, τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ, δημιουργήθηκε στή χώρα μας ἕνας νέος στρατός, στρατός ἐθελοντικός, ἄσχημα ὀργανωμένος, μέ συλλογική καθοδήγηση, πού δέν πειθαρχοῦσε πάντα στίς διαταγές. Ἦταν ἡ περίοδος πού διαγραφόταν στόν ὁρίζοντα ἡ ἐπίθεση τῆς Ἀντάντ. Ὁ στρατός ἀποτελοῦνταν κυρίως, ἄν ὄχι ἀποκλειστικά, ἀπό ἐργάτες. Ἐπειδή ἔλειπε ἡ πειθαρχία ἀπ᾿ αὐτό τόν ἐθελοντικό στρατό, ἐπειδή οἱ διαταγές δέν ἐκτελοῦνταν πάντα καί ἐπειδή ὑπῆρχε ἀνοργανωσιά στή διοίκηση τοῦ στρατοῦ, παθαίναμε ἧττες, παραδόσαμε στόν ἐχθρό τό Καζάν καί ἀπό τό Νότο ἐπιτίθονταν μέ ἐπιτυχία ὁ Κρασνόφ... Τά γεγονότα δείχνουν ὅτι ἡ ἄποψη τοῦ ἐθελοντι-

κοῦ στρατοῦ δέν ἀντέχει σέ κριτική, ὅτι δέ θά κατορθώσουμε νά ὑπερασπίσουμε τή δημοκρατία μας, ἄν δέ δημιουργήσουμε ἕναν ἄλλο στρατό, στρατό ταχτικό, διαποτισμένο μέ τό πνεῦμα τῆς πειθαρχίας, μέ καλά ὀργανωμένο πολιτικό τμῆμα, στρατό πού νά ξέρει καί νά μπορεῖ μέ τήν πρώτη διαταγή νά βαδίζει σταθερά ἐνάντια στόν ἐχθρό.

Θά πρέπει νά πῶ ὅτι τά στοιχεῖα πού ἀποτελοῦν τήν πλειοψηφία τοῦ στρατοῦ μας, τά μή ἐργατικά στοιχεῖα, οἱ ἀγρότες, δέ θά πολεμήσουν ἐθελοντικά γιά τό σοσιαλισμό. Αὐτό τό δείχνουν μιά ὁλόκληρη σειρά γεγονότα. Μιά σειρά στάσεις στά μετόπισθεν καί στά μέτωπα, μιά σειρά ἔκτροπα στά μέτωπα δείχνουν ὅτι τά μή προλεταριακά στοιχεῖα, πού ἀποτελοῦν τήν πλειοψηφία τοῦ στρατοῦ μας, δέ θέλουν νά πολεμήσουν ἐθελοντικά γιά τόν κομμουνισμό. Ἀπό δῶ βγαίνει τό καθῆκον νά ἀναδιαπαιδαγωγήσουμε αὐτά τά στοιχεῖα στό πνεῦμα τῆς σιδερένιας πειθαρχίας, νά τά κάνουμε νά ἀκολουθοῦν τό προλεταριάτο ὄχι μόνο στά μετόπισθεν ἀλλά καί στά μέτωπα, νά τά κάνουμε νά πολεμήσουν γιά τήν κοινή ὑπόθεση τοῦ σοσιαλισμοῦ καί στήν πορεία τοῦ πολέμου νά ὁλοκληρώσουμε τήν ὀργάνωση ἑνός πραγματικοῦ ταχτικοῦ στρατοῦ, πού μόνο αὐτός μπορεῖ νά ὑπερασπίσει τή χώρα.

Ἔτσι μπαίνει τό ζήτημα.

... Εἴτε θά δημιουργήσουμε πραγματικό ἐργατοαγροτικό, αὐστηρά πειθαρχημένο ταχτικό στρατό καί θά ὑπερασπίσουμε τή Δημοκρατία, εἴτε δέ θά τό κάνουμε αὐτό, καί τότε ἡ ὑπόθεση εἶναι χαμένη.

... Τό σχέδιο πού προτείνει ὁ Σμιρνόφ εἶναι ἀπαράδεχτο, γιατί τό σχέδιο αὐτό δέν μπορεῖ παρά μόνο νά ὑποσκάψει τήν πειθαρχία στό στρατό καί ἀποκλείει τή δυνατότητα νά δημιουργηθεῖ ταχτικός στρατός»[22].

Αὐτά εἶναι, σύντροφοι, τά γεγονότα.

Ὅπως βλέπετε, ὁ Τρότσκι καί ὁ Ζηνόβιεφ πάλι κατέφυγαν σέ συκοφαντίες.

Παρακάτω. Ὁ Κάμενεφ ἰσχυρίστηκε ἐδῶ ὅτι ἐμεῖς τήν τελευταία περίοδο, αὐτά τά δυό χρόνια, ἐξανεμίσαμε τό ἠθικό κεφάλαιο πού εἴχαμε ἄλλοτε στό ἐξωτερικό. Εἶ-

ναι σωστό αὐτό; Φυσικά δέν εἶναι σωστό! Δέν εἶναι καθόλου σωστό!

Ποιά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ ἔχει ὑπόψη του ὁ Κάμενεφ, μέσα σέ ποιά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἀνατολῆς καί τῆς Δύσης χάσαμε ἤ ἀποχτήσαμε ἐπιροή, αὐτό δέν τό εἶπε ὁ Κάμενεφ. Καί ὅμως γιά μᾶς, τούς μαρξιστές, ἀποφασιστικό εἶναι αὐτό ἀκριβῶς τό ζήτημα. Ἄς πάρουμε λογουχάρη τήν Κίνα. Μπορεῖ νά ἰσχυρίζεται κανείς ὅτι χάσαμε τό ἠθικό μας κεφάλαιο στούς κινέζους ἐργάτες καί ἀγρότες; Εἶναι φανερό ὅτι δέν μπορεῖ. Ὥς τελευταῖα λίγο μᾶς ἤξεραν τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῆς Κίνας. Ὥς τελευταῖα τό κύρος τῆς ΕΣΣΔ περιοριζόταν σ' ἕνα στενό κύκλο τοῦ ἀνώτερου στρώματος τῆς κινέζικης κοινωνίας, στό στενό κύκλο τῆς φιλελεύθερης διανόησης τοῦ Κουόμιντανγκ, σέ παράγοντες ὅπως ὁ Φένγκ Γιού-Σιάν, οἱ στρατηγοί τῆς Καντώνας κτλ. Σήμερα ἡ κατάσταση αὐτή ἄλλαξε ριζικά. Τώρα ἡ ΕΣΣΔ ἔχει στά μάτια τῶν ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν τῆς Κίνας τέτιο κύρος πού μπορεῖ νά τό ζηλεύει ὁποιαδήποτε δύναμη, ὁποιοδήποτε πολιτικό κόμμα στόν κόσμο. Ὅμως ἀπό τό ἄλλο μέρος τό κύρος τῆς ΕΣΣΔ μειώθηκε σημαντικά στά μάτια τῆς φιλελεύθερης διανόησης τῆς Κίνας, τῶν κάθε λογῆς στρατηγῶν κτλ., πού πολλοί ἀπό τούς τελευταίους αὐτούς ἀρχίζουν μάλιστα καί νά πολεμοῦν τήν ΕΣΣΔ. Τί τό ἐκπληχτικό ὅμως καί τί τό ἄσχημο ὑπάρχει ἐδῶ; Μήπως μπορεῖ νά ἀπαιτεῖ κανείς ἀπό τήν ΕΣΣΔ, ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία, ἀπό τό κόμμα μας, νά ἔχει ἡ χώρα μας ἠθικό κύρος σ' ὅλα τά στρώματα τῆς κινέζικης κοινωνίας; Καί ποιός, ἐκτός ἀπό τούς κούφιους φιλελεύθερους, μπορεῖ νά ἔχει αὐτή τήν ἀπαίτηση ἀπό τό κόμμα μας, ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία; Τί εἶναι προτιμότερο γιά μᾶς: τό κύρος ἀνάμεσα στή φιλελεύθερη διανόηση καί στούς κάθε λογῆς ἀντιδραστικούς στρατηγούς τῆς Κίνας ἤ τό κύρος ἀνάμεσα στίς μάζες τῶν ἑκατομμυρίων ἐργατῶν καί ἀγροτῶν τῆς Κίνας; Τί εἶναι τό ἀποφασιστικό ἀπό τήν ἄποψη τῆς διεθνοῦς μας θέσης, ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασης σ' ὅλον τόν κόσμο: τό ἀνέβασμα τοῦ κύρους τῆς ΕΣΣΔ στά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων μαζῶν μέ *ἀναμφισβήτητη παράλληλη μείωση τοῦ κύρους τῆς ΕΣΣΔ στούς φιλελευθερο-αντιδραστικούς κύκλους τῆς κινέζικης κοινωνίας*, ἤ τό κύρος σ' αὐτούς τούς τελευταίους φιλελευθερο-ἀντιδραστικούς κύκλους *μέ παράλληλη μείωση τῆς ἠθικῆς βαρύτητας τῆς ΕΣΣΔ στίς πλατιές μάζες τοῦ πληθυσμοῦ*; Ἀρκεῖ μόνο νά βάλει κανείς αὐτό τό ἐρώτημα, γιά νά καταλάβει ὅτι ἐδῶ ὁ Κάμενεφ ἔκανε μιά τρύπα στό νερό...

Καί στή Δύση; Μπορεῖ κανείς νά πεῖ ὅτι ἐξανεμίσαμε τό ἠθικό κεφάλαιο πού εἴχαμε στά προλεταριακά στρώματα τῆς Δύσης; Εἶναι φανερό πώς δέν μπορεῖ. Τί δείχνουν λογουχάρη οἱ τελευταῖες ἐκδηλώσεις τοῦ προλεταριάτου στή Βιέννη, ἡ γενική ἀπεργία καί ἡ ἀπεργία τῶν ἀνθρακορύχων στήν Ἀγγλία, οἱ διαδηλώσεις χιλιάδων ἐργατῶν στή Γερμανία καί τή Γαλλία γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς ΕΣΣΔ; Δείχνουν μήπως ὅτι ἡ ἠθική βαρύτητα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου πέφτει στά μάτια τῶν ἑκατομμυρίων μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης; Φυσικά ὄχι! Ἀντίθετα τά γεγονότα αὐτά δείχνουν ὅτι ἀνεβαίνει καί δυναμώνει ἡ ἠθική βαρύτητα τῆς ΕΣΣΔ στούς ἐργάτες τῆς Δύσης, ὅτι οἱ ἐργάτες τῆς Δύσης ἀρχίζουν νά ἀντιπαλαίβουν τήν ἀστική τους τάξη «μέ ρούσικο τρόπο».

Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι ἀνάμεσα σέ ὁρισμένα στρώ-

ματα τῆς πασιφιστικῆς καί τῆς φιλελευθερο-αντιδραστικῆς ἀστικῆς τάξης μεγαλώνει ἡ ἔχθρα ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ, ἰδιαίτερα ὕστερα ἀπό τήν ἐκτέλεση τῶν 20 «ἐκλαμπρότατων» τρομοκρατῶν καί ἐμπρηστῶν[23]. Ἐκτιμάει λοιπόν ὁ Κάμενεφ περισσότερο τή γνώμη τῶν φιλελευθερο-αντιδραστικῶν πασιφιστικῶν κύκλων τῆς ἀστικῆς τάξης ἀπό τή γνώμη τῶν ἑκατομμυρίων τῶν προλεταριακῶν μαζῶν τῆς Δύσης; Ποιός θά τολμήσει νά ἀρνηθεῖ τό γεγονός ὅτι ἡ ἐκτέλεση τῶν 20 «ἐκλαμπρότατων» βρῆκε βαθύτατη εὐμενῆ ἀπήχηση ἀνάμεσα στά ἑκατομμύρια τῶν ἐργατικῶν μαζῶν τόσο στή χώρα μας, στήν ΕΣΣΔ, ὅσο καί στή Δύση; «Καλά τούς κάνανε τούς παλιανθρώπους!» —νά μέ ποιά ἀναφώνηση ὑποδέχτηκαν τήν ἐκτέλεση τῶν 20 «ἐκλαμπρότατων» οἱ ἐργατικές συνοικίες.

Ξέρω ὅτι στή χώρα μας ὑπάρχουν ὁρισμένου εἴδους ἄνθρωποι πού ἰσχυρίζονται ὅτι ὅσο πιό ἀθόρυβα κάνουμε τή δουλιά μας, τόσο τό καλύτερο γιά μᾶς. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί μᾶς λένε: «καλά πήγαιναν τά πράγματα γιά τήν ΕΣΣΔ τότε πού ἡ Ἀγγλία διάκοψε τίς σχέσεις μαζί της· ἀκόμα καλύτερα πήγαιναν τά πράγματα γιά τήν ΕΣΣΔ τότε πού δολοφόνησαν τό Βόικοφ· τά πράγματα ὅμως πῆραν πιό ἄσχημη τροπή γιά τήν ΕΣΣΔ, ὅταν δείξαμε τά δόντια μας καί σάν ἀπάντηση γιά τή δολοφονία τοῦ Βόικοφ ἐκτελέσαμε τούς 20 „ἐκλαμπρότατους" ἀντεπαναστάτες· πρίν ἀπό τήν ἐκτέλεση τῶν 20 μᾶς λυποῦνταν στήν Εὐρώπη καί μᾶς συμπαθοῦσαν· ἀντίθετα, μετά τήν ἐκτέλεση ἡ συμπάθεια ἐξαφανίστηκε καί ἄρχισαν νά μᾶς κατηγοροῦν ὅτι δέν εἴμαστε καί τόσο φρόνιμα παιδιά, ὅπως θά ἤθελε νά μᾶς βλέπει ἡ κοινή γνώμη τῆς Εὐρώπης».

Τί νά πεῖ κανείς γι' αὐτή τήν ἀντιδραστικο-φιλελεύθερη φιλοσοφία; Τό μόνο πού μπορεῖ νά πεῖ εἶναι ὅτι οἱ δημιουργοί της θά ἤθελαν νά δοῦν τήν ΕΣΣΔ χωρίς δόντια, ἄοπλη, νά προσκυνάει τούς ἐχθρούς, νά συνθηκολογεῖ μπροστά τους. Ὑπῆρξε κάποτε τό «αἱμόφυρτο» Βέλγιο πού ἕναν καιρό τό βλέπαμε συχνά ζωγραφισμένο πάνω στά κουτιά τῶν τσιγάρων. Γιατί νά μήν ὑπάρξει καί μιά «αἱμόφυρτη» ΕΣΣΔ—τότε ὅλος ὁ κόσμος θά τή συμπαθοῦσε, τότε ὅλος ὁ κόσμος θά τή λυπόταν. Ἄ, ὄχι, σύντροφοι! Δέ συμφωνοῦμε μ' αὐτό. Ἄς πᾶνε καλύτερα στό διάβολο ὅλοι αὐτοί οἱ φιλελευθερο-πασιφιστές φιλόσοφοι μαζί μέ τή «συμπάθειά» τους πρός τήν ΕΣΣΔ. Φτάνει νά ἔχουμε τή συμπάθεια τῶν ἑκατομμυρίων τῶν ἐργαζομένων μαζῶν καί τά ἄλλα θά τακτοποιηθοῦν. Καί ἄν ὁπωσδήποτε πρέπει νά ὑπάρξει κάποιος «αἱμόφυρτος», ἐμεῖς θά βάλουμε ὅλα μας τά δυνατά ὥστε πνιγμένη στό αἷμα καί «αἱμόφυρτη» νά εἶναι μιά ὁποιαδήποτε ἀστική χώρα κι ὄχι ἡ ΕΣΣΔ.

Τό ζήτημα γιά τό ἀναπόφευχτο τοῦ πολέμου. Ὁ Ζηνόβιεφ φαγώθηκε ἐδῶ νά ἰσχυρίζεται ὅτι στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν γίνεται λόγος γιά τήν «πιθανότητα» καί γιά τό «ἀναπόφευχτο» τοῦ πολέμου καί ὄχι γιά τό ἀπόλυτα ἀναπόφευχτο τοῦ πολέμου. Ὁ ἴδιος διαβεβαίωνε ὅτι μιά τέτια διατύπωση μπορεῖ νά μπερδέψει τό κόμμα. Πῆρα καί διάβασα τό ἄρθρο τοῦ Ζηνόβιεφ «Πῶς διαγράφεται ὁ μελλοντικός πόλεμος». Καί τί διαπίστωσα; Διαπίστωσα ὅτι στό ἄρθρο τοῦ Ζηνόβιεφ δέν ὑπάρχει οὔτε μιά, κυριολεχτικά οὔτε μιά, λέξη πού νά λέει ὅτι ὁ πόλεμος ἔγινε ἀναπόφευχτος. Στό ἄρθρο τοῦ Ζηνόβιεφ γίνεται λόγος γιά τή δυνατότητα ἑνός νέου πολέμου. Στό ἄρθρο αὐτό ὑπάρχει ἕνα ὁλόκληρο κεφάλαιο ὅπου ἀποδείχνεται ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι δυνατός. Τό κεφάλαιο αὐτό τελειώνει μέ τή φράση: «Νά γιατί οἱ μπολσεβίκοι-λενινιστές ἔχουν δίκιο καί πρέπει νά σκεφτοῦν τώρα γιά τή δυνατότητα ἑνός νέου πολέμου». (Γέλια

σ' ὅλη τήν αἴθουσα). Δόστε προσοχή, σύντροφοι—«νά σκεφτοῦν» γιά τή δυνατότητα ἑνός νέου πολέμου. Τό ἄρθρο τοῦ Ζηνόβιεφ σ' ἕνα σημεῖο λέει ὅτι ὁ πόλεμος «γίνεται» ἀναπόφευχτος, ὅμως δέν ὑπάρχει οὔτε μιά, κυριολεχτικά οὔτε μιά, λέξη πού νά λέει ὅτι ὁ πόλεμος ἔγινε κιόλας ἀναπόφευχτος. Καί αὐτός ὁ ἄνθρωπος ἔχει—πῶς θά μπορούσαμε νά τό ποῦμε πιό μαλακά—τήν τόλμη νά κατηγοράει τίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν, πού λένε ὅτι ὁ πόλεμος ἔγινε πιθανός καί ἀναπόφευχτος.

Τί σημαίνει νά μιλάει κανείς σήμερα γιά «δυνατότητα» πολέμου; Αὐτό σημαίνει νά μᾶς γυρίζει τουλάχιστο ἑφτά χρόνια πίσω, γιατί πρίν ἀπό ἑφτά χρόνια ἀκόμα ὁ Λένιν ἔλεγε ὅτι εἶναι δυνατός ὁ πόλεμος ἀνάμεσα στήν ΕΣΣΔ καί στόν κεφαλαιοκρατικό κόσμο. Ἀξίζει ἄραγε νά ἐπαναλαβαίνει ὁ Ζηνόβιεφ τά παλιά καί νά παρουσιάζει τήν κίνησή του πρός τά πίσω σάν κάτι τό καινούργιο;

Τί σημαίνει νά λέει κανείς σήμερα ὅτι ὁ πόλεμος γίνεται ἀναπόφευχτος; Αὐτό σημαίνει νά μᾶς γυρίζει τουλάχιστο τέσσερα χρόνια πίσω, γιατί ἐμεῖς ἀπό τήν περίοδο ἀκόμα τοῦ τελεσίγραφου[24] τοῦ Κῶρζον λέγαμε ὅτι ὁ πόλεμος γίνεται ἀναπόφευχτος.

Πῶς μπόρεσε νά συμβεῖ ὥστε ὁ Ζηνόβιεφ πού μόλις χτές ἔγραψε ἕνα τόσο μπερδεμένο καί ὁλότελα ἀσυνάρτητο ἄρθρο γιά τόν πόλεμο, ὅπου δέν ὑπάρχει οὔτε μιά μοναδική λέξη γιά τό ὅτι ὁ πόλεμος ἔγινε ἀναπόφευχτος, πῶς μπόρεσε νά συμβεῖ ὥστε ὁ ἄνθρωπος αὐτός νά τολμάει νά ἐπιτίθεται ἐνάντια στίς σαφεῖς καί συγκεκριμένες θέσεις τοῦ Μπουχάριν γιά τό ἀναπόφευχτο τοῦ πολέμου; Αὐτό ἔγινε γιατί ὁ Ζηνόβιεφ ξέχασε τί ἔγραφε χτές. Τό ζήτημα εἶναι ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ ἀνήκει στούς μακάριους ἐκείνους ἀνθρώπους πού γράφουν γιά νά ξεχάσουν τήν ἄλλη μέρα ὅσα ἔγραψαν. (Γέλια).

Ὁ Ζηνόβιεφ ἰσχυρίστηκε ἐδῶ ὅτι ὁ Τσιτσέριν «ἔσπρωξε» τό Μπουχάριν νά γράψει τίς θέσεις του μέ τό πνεῦμα τῆς πιθανότητας καί τοῦ ἀναπόφευχτου τοῦ πολέμου. Καί ρωτάω: ποιός «ἔσπρωξε» τό Ζηνόβιεφ νά γράψει τό ἄρθρο γιά τή δυνατότητα τοῦ πολέμου σήμερα πού ὁ πόλεμος ἔγινε πιά ἀναπόφευχτος; (Γέλια).

Τό ζήτημα τῆς σταθεροποίησης τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὁ Ζηνόβιεφ ἐπιτέθηκε ἐδῶ ἐνάντια στίς θέσεις τοῦ Μπουχάριν βεβαιώνοντας ὅτι στό ζήτημα τῆς σταθεροποίησης τοῦ καπιταλισμοῦ οἱ θέσεις αὐτές ἀπομακρύνονται ἀπό τίς θέσεις τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Αὐτά φυσικά εἶναι ἀνοησίες. Μ' αὐτό ὁ Ζηνόβιεφ ἔδειξε μόνο τήν ἀμάθειά του στό ζήτημα τῆς σταθεροποίησης, στό ζήτημα τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ. Ὁ Ζηνόβιεφ νομίζει ὅτι ἄν ὑπάρχει σταθεροποίηση, αὐτό σημαίνει ὅτι χάθηκε ἡ ὑπόθεση τῆς ἐπανάστασης. Δέν καταλαβαίνει ὅτι ἡ κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ καί ἡ προετοιμασία τοῦ χαμοῦ του ἀναπτύσσονται ἀπ' τήν ἴδια τή σταθεροποίηση. Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι ὁ καπιταλισμός τόν τελευταῖο καιρό τελειοποίησε καί ὀργάνωσε ὀρθολογιστικά τήν τεχνική του, δημιουργώντας τεράστιες ποσότητες ἐμπορευμάτων χωρίς νάχει τή δυνατότητα νά τά πουλήσει; Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι οἱ κεφαλαιοκρατικές κυβερνήσεις φασιστικοποιοῦνται ὁλοένα καί περισσότερο, κάνοντας ἐπίθεση ἐνάντια στήν ἐργατική τάξη καί στερεώνοντας προσωρινά τίς θέσεις τους; Βγαίνει μήπως ἀπ' αὐτά τά γεγονότα πώς ἡ σταθεροποίηση ἔγινε στέρεη; Καί βέβαια ὄχι! Ἀπεναντίας, αὐτά ἀκριβῶς τά γεγονότα ὁδηγοῦν στήν ὄξυνση τῆς κρίσης τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ πού εἶναι ἀσύγκριτα πιό βαθιά ἀπό τήν κρίση πού προηγήθηκε ἀπό τόν τελευταῖο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο.

Τό γεγονός ἴσα-ἴσα ὅτι οἱ κεφαλαιοκρατικές κυβερ-

νήσεις φασιστικοποιοῦνται, αὐτό ἀκριβῶς τό γεγονός ὁδηγεῖ σέ ὄξυνση τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης στίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες καί σέ ἐπαναστατικές ἐκδηλώσεις τῶν ἐργατῶν (Βιέννη, Ἀγγλία).

Τό γεγονός ἴσα-ἴσα ὅτι ὁ καπιταλισμός ὀργανώνει ὀρθολογιστικά τήν τεχνική του καί παράγει ἕναν τεράστιο ὄγκο ἐμπορευμάτων, πού δέν μπορεῖ νά τά ἀπορροφήσει ἡ ἀγορά, αὐτό ἀκριβῶς τό γεγονός ὁδηγεῖ σέ ὄξυνση τοῦ ἀγώνα στό στρατόπεδο τῶν ἰμπεριαλιστῶν γιά τίς ἀγορές κατανάλωσης, γιά τίς ἀγορές ἐξαγωγῆς κεφαλαίων, στή δημιουργία τῶν ὅρων γιά ἕναν καινούργιο πόλεμο, γιά ἕνα καινούργιο ξαναμοίρασμα τοῦ κόσμου.

Εἶναι μήπως δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι ἡ ἀπίστευτη αὔξηση τῶν παραγωγικῶν δυνατοτήτων τοῦ καπιταλισμοῦ σέ συνθῆκες ὁρισμένου περιορισμοῦ τῆς παγκόσμιας ἀγορᾶς καί σταθερότητας τῶν «σφαιρῶν ἐπιρροῆς», δυναμώνει τήν πάλη γιά τίς ἀγορές καί βαθαίνει τήν κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ;

Ὁ καπιταλισμός θά μποροῦσε νά ξεπεράσει αὐτή τήν κρίση, ἄν μποροῦσε νά ἀνεβάσει κάμποσες φορές τό μεροκάματο τῶν ἐργατῶν, ἄν μποροῦσε νά καλυτερέψει σοβαρά τήν ὑλική κατάσταση τῆς ἀγροτιᾶς, ἄν μποροῦσε νά ἀνεβάσει ἔτσι σοβαρά τήν ἀγοραστική ἱκανότητα τῶν ἑκατομμυρίων τῶν ἐργαζομένων καί νά πλατύνει τήν ἀπορροφητική ἱκανότητα τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς. Τότε ὅμως ὁ καπιταλισμός δέ θά ἦταν καπιταλισμός. Καί ἀκριβῶς ἐπειδή ὁ καπιταλισμός δέν μπορεῖ νά τό κάνει αὐτό, ἀκριβῶς ἐπειδή ὁ καπιταλισμός χρησιμοποιεῖ τά «ἔσοδά» του ὄχι γιά ν' ἀνεβάζει τήν εὐημερία τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργαζομένων, ἀλλά γιά νά δυναμώνει τήν ἐκμετάλλευσή τους καί γιά νά ἐξάγει κεφάλαια στίς λιγότερο ἀναπτυγμένες χῶρες, γιά νά ἀποκομίζει ἀκόμα πιό μεγάλα «ἔσοδα»—ἀκριβῶς γι' αὐτό τό λόγο ὁ ἀγώνας γιά τίς ἀγορές κατανάλωσης, ὁ ἀγώνας γιά τίς ἀγορές ἐξαγωγῆς κεφαλαίων γεννάει μιά ἀπεγνωσμένη πάλη γιά τό ξαναμοίρασμα τοῦ κόσμου καί τῶν σφαιρῶν ἐπιρροῆς, πάλη πού ἔκανε πιά ἀναπόφευχτο ἕνα νέο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο.

Γιατί ὁρισμένοι ἰμπεριαλιστικοί κύκλοι στραβοκοιτᾶνε τήν ΕΣΣΔ καί ὀργανώνουν ἑνιαῖο μέτωπο ἐνάντιά της; Γιατί ἡ ΕΣΣΔ ἀποτελεῖ πλουσιότατη ἀγορά κατανάλωσης καί ἐξαγωγῆς κεφαλαίων. Γιατί οἱ ἴδιοι αὐτοί ἰμπεριαλιστικοί κύκλοι ἐπεμβαίνουν στήν Κίνα; Γιατί ἡ Κίνα ἀποτελεῖ μιά πολύ μεγάλη ἀγορά κατανάλωσης καί ἐξαγωγῆς κεφαλαίων. Καί τά λοιπά καί τά παρόμοια.

Νά λοιπόν ποῦ βρίσκεται ἡ βάση καί ἡ πηγή τοῦ ἀναπόφευχτου ἑνός νέου πολέμου, ἀδιάφορο ἄν ὁ πόλεμος αὐτός θ' ἀνάψει ἀνάμεσα σέ ξεχωριστούς ἰμπεριαλιστικούς συνασπισμούς ἤ ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ.

Τό ἀτύχημα γιά τήν ἀντιπολίτευση εἶναι ὅτι δέν καταλαβαίνει αὐτά τά ἁπλά, τά στοιχειώδικα πράγματα.

Τό ζήτημα τῆς ἄμυνας τῆς χώρας μας. Καί τώρα ἐπιτρέψτε μου νά σταθῶ σ' ἕνα τελευταῖο ζήτημα, στό ζήτημα πῶς σκοπεύει ἡ ἀντιπολίτευσή μας νά περιφρουρήσει τήν ΕΣΣΔ.

Σύντροφοι! Ἡ ἐπαναστατικότητα τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ὁμάδας, τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου ρεύματος, τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου κόμματος δέν κρίνεται ἀπό τό τί δηλώσεις ἤ διακηρύξεις θά κάνουν. Ἡ ἐπαναστατικότητά τους κρίνεται ἀπό τά ἔργα, ἀπό τήν πράξη, ἀπό τά πραχτικά σχέδια τῆς μιᾶς ἤ τῆς ἄλλης ὁμάδας, τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου ρεύματος, τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου κόμματος. Δέν μπορεῖ νά πιστεύει κανείς τίς δηλώσεις καί τίς διακηρύξεις τῶν ἀνθρώπων, ὅσο ἐντυπωσιακές κι ἄν εἶναι, ἄν δέν ἐπιβεβαιώνονται στήν πράξη καί ἄν δέν ἐφαρμόζονται στή ζωή.

Ὑπάρχει ἕνα ζήτημα πού τραβάει μιά γραμμή διαχωρισμοῦ ἀνάμεσα σ' ὅλες τίς ὁμάδες, τά ρεύματα καί τά κόμματα πού τυχόν ὑπάρχουν καί πού κρίνει τήν ἐπαναστατικότητα ἤ τήν ἀντεπαναστατικότητά τους. Τό ζήτημα αὐτό εἶναι σήμερα τό ζήτημα τῆς ἄμυνας τῆς ΕΣΣΔ, τό ζήτημα τῆς χωρίς ὅρους, τῆς ἀνεπιφύλαχτης ὑπεράσπισης τῆς ΕΣΣΔ ἀπό τίς ἐπιθέσεις τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Ἐ π α ν α σ τ ά τ η ς εἶναι ἐκεῖνος, πού εἶναι ἕτοιμος νά ὑπερασπίσει, νά περιφρουρήσει τήν ΕΣΣΔ χωρίς ἐπιφυλάξεις, χωρίς ὅρους, ἀνοιχτά καί τίμια, χωρίς μυστικές στρατιωτικές συσκέψεις, γιατί ἡ ΕΣΣΔ εἶναι τό πρῶτο στόν κόσμο προλεταριακό ἐπαναστατικό κράτος πού χτίζει τό σοσιαλισμό. Δ ι ε θ ν ι σ τ ή ς εἶναι ἐκεῖνος πού εἶναι ἕτοιμος νά ὑπερασπίσει τήν ΕΣΣΔ ἀνεπιφύλαχτα, χωρίς ταλαντεύσεις, χωρίς ὅρους, γιατί ἡ ΕΣΣΔ εἶναι ἡ βάση τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος καί εἶναι ἀδύνατο νά ὑπερασπίζει κανείς καί νά προωθεῖ τό ἐπαναστατικό αὐτό κίνημα, ἄν δέν ὑπερασπίζει τήν ΕΣΣΔ. Γιατί ὅποιος σκέφτεται νά ὑπερασπίσει τό παγκόσμιο ἐπαναστατικό κίνημα χωρίς καί ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ, πάει ἐνάντια στήν ἐπανάσταση, κατρακυλάει ἀναγκαστικά στό στρατόπεδο τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐπανάστασης.

Σήμερα μπροστά στήν ἀπειλή πολέμου ἔχουν δημιουργηθεῖ δυό στρατόπεδα καί σέ σύνδεση μ' αὐτό δυό θέσεις: ἡ θέση τῆς χωρίς ὅρους ὑπεράσπισης τῆς ΕΣΣΔ καί ἡ θέση τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ. Ἐδῶ πρέπει κανείς νά διαλέξει, γιατί δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει τρίτη θέση. Ἡ οὐδετερότητα σ' αὐτό τό ζήτημα, οἱ ταλαντεύσεις, οἱ ἐπιφυλάξεις, ἡ αναζήτηση τρίτης θέσης, εἶναι προσπάθεια νά ἀποφύγεις τήν εὐθύνη, νά γυρίσεις τίς πλάτες στήν χωρίς ὅρους πάλη γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς ΕΣΣΔ, νά βρεθεῖς ἀνάμεσα στούς ἀπόντες κατά τήν ὑπεύθυνη στιγμή τῆς ἄμυνας τῆς ΕΣΣΔ. Καί τί σημαίνει νά ἀποφύγει κανείς τήν εὐθύνη; Σημαίνει νά γλιστρήσει χωρίς νά τό νιώσει στό στρατόπεδο τῶν ἀντιπάλων τῆς ΕΣΣΔ.

Ἔτσι ἔχει σήμερα τό ζήτημα.

Πῶς ἔχουν τά πράγματα μέ τήν ἀντιπολίτευση ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἄμυνας, τῆς ὑπεράσπισης τῆς ΕΣΣΔ;

Ἐπιτρέψτε μου νά ἀναφερθῶ, μιά πού φτάσαμε ὥς ἐκεῖ, στό γνωστό γράμμα τοῦ Τρότσκι πρός τήν ΚΕΕ, γιά νά σᾶς παρουσιάσω τή «θεωρία» τῆς ἄμυνας, τό σύνθημα τῆς ἄμυνας, πού ὁ Τρότσκι τό κρατάει ἐφεδρεία γιά τήν περίπτωση πολέμου ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ. Ὁ Μόλοτοφ ἀνάφερε κιόλας στό λόγο του μιά περικοπή ἀπ' αὐτό τό γράμμα, δέν ἀνάφερε ὅμως ὁλόκληρη τήν περικοπή. Ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς τήν ἀναφέρω ὁλόκληρη.

Νά πῶς ἐννοεῖ ὁ Τρότσκι τήν πολιτική τῆς ἡττοπάθειας καί τόν ἀμυνιτισμό:

«Τί εἶναι ἡ πολιτική τῆς ἡττοπάθειας; Ἡ πολιτική πού ἔχει σκοπό νά συντελέσει στήν ἧττα τοῦ „δικοῦ σου" κράτους, πού βρίσκεται στά χέρια τῆς ἐχθρικῆς τάξης. Κάθε ἄλλη ἔννοια καί ἑρμηνεία τῆς πολιτικῆς τῆς ἡττοπάθειας θά εἶναι πλαστογράφηση. Ἔτσι λογουχάρη, ἄν κάποιος πεῖ ὅτι ἡ πολιτική γραμμή τῶν ἀγράμματων καί ἀσυνείδητων λαθροαντιγραφέων πρέπει νά σαρωθεῖ σάν σαβούρα, ἀκριβῶς πρός τό συμφέρον τῆς νίκης τοῦ ἐργατικοῦ κράτους, αὐτό δέ σημαίνει καθόλου ὅτι γίνεται κιόλας „ἡττοπαθής". Ἀντίθετα, στίς δοσμένες συγκεκριμένες συνθῆκες αὐτός ὁ ἴδιος ἀκριβῶς εἶναι ὁ γνήσιος ἐκφραστής τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀμυνιτισμοῦ: ἡ ἰδεολογική σαβούρα δέ φέρνει τή νίκη!

Παραδείγματα, καί μάλιστα πολύ διδαχτικά, θά μποροῦσε νά βρεῖ κανείς στήν ἱστορία τῶν ἄλλων τάξεων. Θά φέρουμε μόνο ἕνα. Ἡ γαλλική ἀστική τάξη στήν ἀρχή τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου εἶχε ἐπικεφαλῆς της μιά κυβέρνηση χωρίς τιμόνι καί πανιά. Ἡ ὁμάδα τοῦ Κλεμανσώ βρισκόταν στήν ἀντιπολίτευση. Ὁ Κλεμανσώ, παρά τόν πόλεμο καί τήν πολεμική λογοκρισία, καί μάλιστα παρά τό γεγονός ὅτι οἱ γερμανοί βρίσκονταν 80 χιλιόμετρα

ἔξω ἀπό τό Παρίσι (ὁ Κλεμανσώ ἔλεγε: „ἀκριβῶς γι' αὐτό"), ἔκανε λυσσαλέο ἀγώνα ἐνάντια στή μικροαστική πλαδαρότητα καί ἀναποφασιστικότητα καί ὑπέρ τῆς ἰμπεριαλιστικῆς ἀγριότητας καί σκληρότητας. Ὁ Κλεμανσώ δέν πρόδινε τήν τάξη του, τήν ἀστική τάξη, ἀντίθετα τήν ὑπηρετοῦσε πιό πιστά, πιό σθεναρά, πιό ἀποφασιστικά, πιό ἔξυπνα ἀπό τό Βιβιανί, τόν Παινλεβέ καί Σία. Αὐτό τό ἀπόδειξε ἡ παραπέρα πορεία τῶν γεγονότων. Ἡ ὁμάδα τοῦ Κλεμανσώ ἀνέβηκε στήν ἐξουσία καί μέ μιά πιό συνεπῆ, πιό ληστρική ἰμπεριαλιστική πολιτική ἐξασφάλισε στή γαλλική ἀστική τάξη τή νίκη. Ὑπῆρχαν γάλλοι δημοσιογράφοι πού ἀποκαλοῦσαν τήν ὁμάδα τοῦ Κλεμανσώ ἡττοπαθῆ; Ἀσφαλῶς ὑπῆρχαν: ἀνόητοι καί συκοφάντες ἀκολουθοῦν ὅλες τίς τάξεις. Αὐτοί ὅμως δέν ἔχουν πάντα τή δυνατότητα νά παίζουν ἐξίσου σημαντικό ρόλο» (ἀπό τό γράμμα τοῦ Τρότσκι στό σύντροφο Ὀρτζονικίτζε τῆς 11 τοῦ Ἰούλη 1927).

Ἐδῶ ἔχετε τή «θεωρία», μέ τό συμπάθιο, τῆς ἄμυνας τῆς ΕΣΣΔ πού προτείνει ὁ Τρότσκι.

Ἡ πλειοψηφία τοῦ κόμματός μας, ἡ πλειοψηφία τῆς ΚΕ μας, ἡ πλειοψηφία τῆς κυβέρνησής μας εἶναι προφανῶς «ἡ μικροαστική πλαδαρότητα καί ἀναποφασιστικότητα». Κλεμανσώ εἶναι ὁ Τρότσκι καί ἡ ὁμάδα του. (Γέλια). Ἄν ὁ ἐχθρός φτάσει σέ ἀπόσταση 80 χιλιομέτρων ἀπό τά τείχη τοῦ Κρεμλίνου, τότε ὁ νέος Κλεμανσώ, αὐτός ὁ Κλεμανσώ τῆς ὀπερέτας θά προσπαθήσει, ὅπως φαίνεται, νά ἀνατρέψει στήν ἀρχή τή σημερινή πλειοψηφία, ἀκριβῶς γιατί ὁ ἐχθρός θά βρίσκεται 80 χιλιόμετρα ἀπό τό Κρεμλίνο καί ἔπειτα θά καταπιαστεῖ μέ τήν ἄμυνα. Καί ἄν τό πετύχει αὐτό ὁ δικός μας Κλεμανσώ τῆς ὀπερέτας, τότε αὐτό θά εἶναι, ὅπως φαίνεται, καί ἡ πραγματική καί χωρίς ὅρους ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ.

Γιά νά τό κάνει ὅμως αὐτό ὁ Τρότσκι, δηλ. ὁ Κλεμανσώ, θά προσπαθήσει προηγούμενα νά «σαρώσει» αὐτή τή «σαβούρα», «πρός τό συμφέρον τῆς νίκης τοῦ ἐργατικοῦ κράτους». Καί ποιά εἶναι αὐτή ἡ «σαβούρα»; Εἶναι, ὅπως φαίνεται, ἡ πλειοψηφία τοῦ κόμματος, ἡ πλειοψηφία τῆς ΚΕ, ἡ πλειοψηφία τῆς κυβέρνησης.

Ἔτσι λοιπόν, ὅταν ὁ ἐχθρός θά φτάσει σέ ἀπόσταση 80 χιλιόμετρα ἀπό τό Κρεμλίνο, ὁ Κλεμανσώ αὐτός τῆς ὀπερέτας θά καταπιαστεῖ ὄχι μέ τήν ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ, ἀλλά μέ τήν ἀνατροπή τῆς σημερινῆς πλειοψηφίας τοῦ κόμματος. Κι αὐτό τό λέει ἄμυνα!

Εἶναι φυσικά λιγάκι γελοῖο ἡ μικρή αὐτή δονκιχοτική ὁμάδα, πού μόλις μάζεψε χίλιους περίπου ψήφους μέσα σέ τέσσερις μῆνες, νά φοβερίζει ἕνα κόμμα μέ ἕνα ἑκατομμύριο μέλη μέ τήν ἀπειλή: «θά σέ σαρώσω». Μπορεῖτε νά κρίνετε σέ τί ἀξιοθρήνητη κατάσταση βρίσκεται ἡ ὁμάδα τοῦ Τρότσκι, ἀπό τό γεγονός ὅτι δουλεύοντας σκληρά μόλις κατόρθωσε μέσα σέ τέσσερις μῆνες νά μαζέψει χίλιες περίπου ὑπογραφές. Νομίζω ὅτι ὁποιαδήποτε ὁμάδα ἀντιπολιτευομένων θά μποροῦσε νά μαζέψει κάμποσες χιλιάδες ὑπογραφές, ἄν ἤξερε νά δουλεύει. Τό ξαναλέω: εἶναι γελοῖο ἡ μικρή αὐτή ὁμάδα, ὅπου οἱ ἀρχηγοί εἶναι περισσότεροι ἀπό τό στρατό (γέλια), πού ἱδρωκόπησε τέσσερις ὁλάκερους μῆνες καί μόλις μάζεψε χίλιες περίπου ὑπογραφές, νά φοβερίζει ἕνα κόμμα μέ ἕνα ἑκατομμύριο μέλη μέ τήν ἀπειλή: «θά σέ σαρώσω». (Γέλια).

Καί πῶς θά μπορέσει μιά μικρή φραξιονιστική ὁμάδα νά «σαρώσει» ἕνα κόμμα μέ ἕνα ἑκατομμύριο μέλη; Μήπως νομίζουν οἱ σύντροφοι τῆς ἀντιπολίτευσης ὅτι ἡ τωρινή πλειοψηφία τοῦ κόμματος, ἡ πλειοψηφία τῆς ΚΕ, εἶναι τυχαία, ὅτι δέν ἔχει ρίζες μέσα στό κόμμα, ὅτι δέν ἔχει ρίζες μέσα στήν ἐργατική τάξη, ὅτι θά δεχτεῖ θεληματικά νά «σαρωθεῖ» ἀπό τόν Κλεμανσώ τῆς ὀπερέτας; Ὄχι, ἡ πλειοψηφία αὐτή δέν εἶναι τυχαία. Ἡ διαμόρφωση αὐτῆς τῆς πλειοψηφίας ἔγινε χρόνο μέ τό χρόνο, στήν

πορεία τῆς ἀνάπτυξης τοῦ κόμματός μας, ἡ πλειοψηφία αὐτή δοκιμάστηκε στή φωτιά τοῦ ἀγώνα, τόν καιρό τοῦ Ὀχτώβρη, μετά τόν Ὀχτώβρη, τόν καιρό τοῦ ἐμφύλιου πολέμου, τόν καιρό τῆς ἀνοικοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Γιά νά «σαρώσει» κανείς μιά τέτια πλειοψηφία, πρέπει ν' ἀρχίσει ἐμφύλιο πόλεμο μέσα στό κόμμα. Καί νά πού ὁ Τρότσκι σκέφτεται ν' ἀρχίσει ἐμφύλιο πόλεμο μέσα στό κόμμα τή στιγμή πού ὁ ἐχθρός θά βρίσκεται 80 χιλιόμετρα ἀπό τό Κρεμλίνο. Μοῦ φαίνεται πώς δέν μπορεῖ νά καταντήσει κανείς χειρότερα...

Καί οἱ σημερινοί ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης; Μήπως δέν ἔχουν δοκιμαστεῖ; Εἶναι μήπως τυχαῖο τό γεγονός ὅτι ἐνῶ γιά μιά περίοδο κατεῖχαν σημαντικότατες θέσεις μέσα στό κόμμα μας ἔγιναν ἔπειτα ἀποστάτες; Χρειάζεται μήπως νά ἀποδείξουμε ἀκόμα ὅτι δέν μποροῦμε νά θεωροῦμε τυχαῖο αὐτό τό περιστατικό; Καί νά πού ὁ Τρότσκι θέλει μέ τή βοήθεια τῆς μικρῆς ὁμάδας, πού ὑπέγραψε τήν πλατφόρμα τῆς ἀντιπολίτευσης, νά γυρίσει πίσω τόν τροχό τῆς ἱστορίας τοῦ κόμματός μας τή στιγμή πού ὁ ἐχθρός θά βρίσκεται 80 χιλιόμετρα ἀπό τό Κρεμλίνο, λέγεται μάλιστα ὅτι μιά μερίδα συντρόφων ὑπόγραψαν τήν πλατφόρμα τῆς ἀντιπολίτευσης, γιατί νόμιζαν ὅτι ἄν ὑπογράψεις, δέ θά σέ πάρουν στόν πόλεμο. (Γέλια).

Ὄχι, φίλτατε Τρότσκι, θά ἦταν καλύτερα γιά σᾶς νά μή μιλᾶτε γιά «σάρωμα τῆς σαβούρας». Θά ἦταν καλύτερα νά μή μιλᾶτε γι' αὐτό, γιατί τά λόγια αὐτά εἶναι κολητικά. Ἄν ἡ πλειοψηφία «κολήσει» ἀπό σᾶς τή μέθοδο τοῦ σαρώματος τῆς σαβούρας, δέν ξέρω ἄν θά εἶναι καλό αὐτό γιά τήν ἀντιπολίτευση. Καί ὅμως δέν ἀποκλείεται νά «κολήσει» καί ἡ ΚΕ ἀπ' αὐτή τή μέθοδο καί νά «σαρώσει» κάποιον.

Δέν εἶναι πάντα ἐπιθυμητοί καί ἀκίνδυνοι οἱ λόγοι

γιά σάρωμα, λόγοι πού μποροῦν νά «κολήσουν» τήν πλειοψηφία τῆς ΚΕ μας καί νά τήν ἀναγκάσουν νά «σαρώσει» κάποιον. Κι ἄν ὁ Τρότσκι σκέφτεται νά στρέψει τή σκούπα ἐνάντια στό κόμμα καί τήν πλειοψηφία του, τότε τί τό ἐκπληχτικό ἄν στήν περίπτωση αὐτή τό κόμμα γυρίσει τή σκούπα καί τή στρέψει ἐνάντια στήν ἀντιπολίτευση;

Ἐμεῖς ξέρουμε τώρα πῶς ἡ ἀντιπολίτευση σκέφτεται νά ὑπερασπίσει τήν ΕΣΣΔ. Ἡ ἡττοπαθής οὐσιαστικά θεωρία τοῦ Τρότσκι γιά τόν Κλεμανσώ, θεωρία πού τήν ὑποστηρίζει ὅλη ἡ ἀντιπολίτευση, μᾶς τό δείχνει αὐτό ἀρκετά καθαρά.

Βγαίνει ἔτσι τό συμπέρασμα ὅτι, γιά νά ἐξασφαλίσουμε τήν ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ, εἶναι ἀπαραίτητο, πρίν ἀπ' ὅλα, νά κάνουμε τό πείραμα Κλεμανσώ.

Αὐτό εἶναι, σά νά λέμε, τό πρῶτο βῆμα τῆς ἀντιπολίτευσης γιά τήν «χωρίς ὅρους» ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ.

Τό δεύτερο βῆμα γιά τήν ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ συνίσταται ὅπως φαίνεται στό νά κηρύξουμε τό κόμμα μας κεντριστικό. Τό γεγονός ὅτι τό κόμμα μας διεξάγει ἀγώνα καί ἐνάντια στήν ἀριστερή παρέκκλιση ἀπό τόν κομμουνισμό (Τρότσκι—Ζηνόβιεφ), καί ἐνάντια στή δεξιά παρέκκλιση ἀπό τόν κομμουνισμό (Σμιρνόφ—Σαπρόνοφ), τό γεγονός αὐτό, ὅπως φαίνεται, χαρακτηρίζεται κεντρισμός ἀπό τήν ἀστοιχείωτη ἀντιπολίτευσή μας.

Οἱ ἀλλόκοτοι αὐτοί τύποι ξέχασαν, φαίνεται, ὅτι ἐμεῖς, παλαίβοντας ἐνάντια καί στίς δυό παρεκκλίσεις, πραγματοποιοῦμε ἁπλῶς τίς ὑποθῆκες τοῦ Λένιν, πού ἐπέμενε ἀπόλυτα στήν ἀνάγκη τῆς διεξαγωγῆς ἀποφασιστικῆς πάλης τόσο ἐνάντια στόν «ἀριστερό δογματισμό», ὅσο καί ἐνάντια στό «δεξιό ὀπορτουνισμό».

Οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης ξέκοψαν ἀπό τό λενινισμό καί παράδοσαν στή λήθη τίς ὑποθῆκες τοῦ Λένιν. Οἱ

ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης δέ θέλουν νά ἀναγνωρίσουν ὅτι ὁ συνασπισμός τους, ὁ συνασπισμός τῆς ἀντιπολίτευσης, εἶναι συνασπισμός πού ἀποτελεῖται ἀπό φορεῖς τῆς ἀριστερῆς καί τῆς δεξιᾶς παρέκκλισης ἀπό τόν κομμουνισμό. Δέ θέλουν νά παραδεχτοῦν ὅτι ὁ σημερινός συνασπισμός τους εἶναι ἐπανέκδοση πάνω σέ νέα βάση τοῦ γνωστοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου τοῦ Τρότσκι πού ἄφησε θλιβερή ἀνάμνηση. Δέ θέλουν νά καταλάβουν ὅτι αὐτός ἀκριβῶς ὁ συνασπισμός κρύβει μέσα του τόν κίνδυνο ἐκφυλισμοῦ. Δέ θέλουν νά παραδεχτοῦν ὅτι ἡ συνένωση σ' ἕνα στρατόπεδο τῶν «ὑπεραριστερῶν» σάν τούς κατεργάρηδες καί ἀντεπαναστάτες Μάσλοφ καί Ρούθ Φίσερ, καί τῶν γεωργιανῶν φορέων τῆς ἐθνικιστικῆς παρέκκλισης εἶναι τό χειρότερο ἀντίγραφο τοῦ λικβινταριστικοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου.

Ἔτσι λοιπόν, γιά νά ὀργανωθεῖ ἡ ἄμυνα, πρέπει, ὅπως φαίνεται, νά κηρύξουμε τό κόμμα μας κεντριστικό καί νά προσπαθήσουμε νά τοῦ στερήσουμε τή γοητεία πού ἔχει στά μάτια τῶν ἐργατῶν.

Αὐτό εἶναι, σά νά λέμε, τό δεύτερο βῆμα τῆς ἀντιπολίτευσης γιά τήν «χωρίς ὅρους» ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ.

Τό τρίτο βῆμα γιά τήν ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ εἶναι, ὅπως φαίνεται, νά κηρυχτεῖ τό κόμμα μας ἀνύπαρχτο καί νά παρασταθεῖ σάν «φράξια τοῦ Στάλιν». Τί θέλουν νά ποῦν μ' αὐτό οἱ ἀντιπολιτευόμενοι; Μ' αὐτό θέλουν νά ποῦν ὅτι δέν ὑπάρχει κόμμα, ἀλλά «φράξια τοῦ Στάλιν». Μ' αὐτό θέλουν νά ποῦν ὅτι οἱ ἀποφάσεις τοῦ κόμματος δέν εἶναι ὑποχρεωτικές γι' αὐτούς καί ὅτι μποροῦν νά παραβιάζουν αὐτές τίς ἀποφάσεις πάντα καί κάτω ἀπ' ὅλες τίς συνθῆκες. Μέ τόν τρόπο αὐτό θέλουν νά διευκολύνουν τόν ἀγώνα τους ἐνάντια στό κόμμα μας. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τό ὅπλο αὐτό τό πῆραν ἀπό τό ὁπλοστάσιο τοῦ μενσεβίκικου «Σοτσιαλιστίτσεσκι Βέστνικ»[25] καί τοῦ ἀστικοῦ «Ρούλ»[26]. Εἶναι ἀλήθεια πώς εἶναι ἀνάξιο γιά κομμουνιστές νά παίρνουν ὅπλα ἀπό τούς μενσεβίκους καί τούς ἀστούς ἀντεπαναστάτες. Τί τούς νοιάζει ὅμως αὐτούς; Γιά τήν ἀντιπολίτευση ὅλα τά μέσα εἶναι καλά, ἀρκεῖ μόνο νά γίνεται πάλη ἐνάντια στό κόμμα.

Ἔτσι λοιπόν, γιά νά προετοιμάσουμε τήν ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ πρέπει, ὅπως φαίνεται, νά κηρύξουμε ἀνύπαρχτο τό κόμμα, τό ἴδιο τό κόμμα πού χωρίς αὐτό δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ κανενός εἴδους ἄμυνα.

Αὐτό εἶναι, σά νά λέμε, τό τρίτο βῆμα τῆς ἀντιπολίτευσης γιά τήν «χωρίς ὅρους» ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ.

Τό τέταρτο βῆμα γιά τήν ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ εἶναι, ὅπως φαίνεται, νά διασπαστεῖ ἡ Κομμουνιστική Διεθνής, νά ὀργανωθεῖ νέο κόμμα στή Γερμανία μέ ἐπικεφαλῆς τούς κατεργάρηδες καί ἀντεπαναστάτες Ρούθ Φίσερ καί Μάσλοφ καί νά δυσκολευτεῖ ἔτσι ἡ ὑποστήριξη τῆς ΕΣΣΔ ἀπό τό δυτικοευρωπαϊκό προλεταριάτο.

Ἔτσι λοιπόν, γιά νά προετοιμαστεῖ ἡ ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ πρέπει, ὅπως φαίνεται, νά διασπαστεῖ ἡ Κομμουνιστική Διεθνής.

Αὐτό εἶναι, σά νά λέμε, τό τέταρτο βῆμα τῆς ἀντιπολίτευσης γιά τήν «χωρίς ὅρους» ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ.

Τό πέμπτο βῆμα γιά τήν ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ συνίσταται, ὅπως φαίνεται, στό νά ἀποδόσουν στό κόμμα μας θερμιδορικές τάσεις, νά τό διασπάσουν καί ν' ἀρχίσουν τήν ὀργάνωση ἑνός νέου κόμματος. Γιατί, ἄν δέν ἔχουμε κόμμα, ἄν ἔχουμε μόνο μιά «σταλινική φράξια» πού οἱ ἀποφάσεις της δέν εἶναι ὑποχρεωτικές γιά τά μέλη τοῦ κόμματος, ἄν ἡ φράξια αὐτή εἶναι θερμιδορική—ἄν καί εἶναι

ἀνοησία καί ἀμάθεια νά μιλάει κανείς γιά θερμιδορισμό στό κόμμα μας—τότε τί ἀπομένει λοιπόν;

Ἔτσι λοιπόν, γιά νά ὀργανώσουμε τήν ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ πρέπει, ὅπως φαίνεται, νά διασπάσουμε τό κόμμα μας καί νά καταπιαστοῦμε μέ τήν ὀργάνωση ἑνός νέου κόμματος.

Αὐτό εἶναι, σά νά λέμε, τό πέμπτο βῆμα τῆς ἀντιπολίτευσης γιά τήν «χωρίς ὅρους» ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ.

Ἔχετε λοιπόν πέντε σπουδαιότατα μέτρα πού προτείνει ἡ ἀντιπολίτευση γιά τήν ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ.

Χρειάζεται μήπως ἀκόμα ν' ἀποδείξει κανείς ὅτι ὅλα αὐτά τά μέτρα τῆς ἀντιπολίτευσης δέν ἔχουν τίποτε τό κοινό μέ τήν ἄμυνα τῆς χώρας μας, μέ τήν ἄμυνα τῆς ἑστίας τῆς παγκόσμιας ἐπανάστασης;

Καί οἱ ἄνθρωποι αὐτοί θέλουν νά δημοσιεύουμε τά ἡττοπαθῆ, μισομενσεβίκικα ἄρθρα τους στόν κομματικό μας τύπο! Γιά ποιούς λοιπόν μᾶς περνᾶνε; Μήπως ὑπάρχει πιά στή χώρα μας «ἐλευθερία» τοῦ τύπου γιά ὅλους «ἀπό τούς ἀναρχικούς ὥς τούς μοναρχικούς»; Δέν ὑπάρχει καί δέ θά ὑπάρξει. Γιατί δέ δημοσιεύουμε μενσεβίκικα ἄρθρα; Ἐπειδή στή χώρα μας δέν ὑπάρχει «ἐλευθερία» τύπου γιά τά ἀντιλενινιστικά, ἀντισοβιετικά ρεύματα «ἀπό τούς ἀναρχικούς ὥς τούς μοναρχικούς».

Τί ζητοῦν οἱ ἀντιπολιτευόμενοι, ὅταν ἐπιμένουν νά δημοσιεύονται τά μισομενσεβίκικα, ἡττοπαθῆ τους ἄρθρα; Ζητοῦν ν' ἀνοίξουν ἕνα παραθυράκι γιά τήν ἀστική «ἐλευθερία» τοῦ τύπου καί δέ βλέπουν ὅτι ἀναζωογονοῦν ἔτσι τά ἀντισοβιετικά στοιχεῖα, ἐνισχύουν τήν πίεση αὐτῶν τῶν στοιχείων πάνω στή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου καί ἀνοίγουν τό δρόμο γιά τήν ἀστική «δημοκρατία». Ἄλλη πόρτα χτυπᾶνε καί ἄλλη ἀνοίγουν.

Καί νά τί γράφει γιά τήν ἀντιπολίτευση ὁ κύριος Ντάν:

«Οἱ ρῶσοι σοσιαλδημοκράτες θά χαιρέτιζαν θερμά μιά τέτια νομιμοποίηση τῆς ἀντιπολίτευσης, ἄν καί δέν ἔχουν τίποτε τό κοινό μέ τό θετικό πρόγραμμά της. Θά χαιρέτιζαν τή νομιμότητα τοῦ πολιτικοῦ ἀγώνα, τήν ἀνοιχτή αὐτοδιάλυση τῆς διχτατορίας καί τό πέρασμα σέ νέες πολιτικές μορφές, ὅπου ξανοίγεται εὐρύς ὁ δρόμος γιά ἕνα πλατύ ἐργατικό κίνημα» («Σοτσιαλιστίτσεσκι Βέστνικ», τεῦχος 13, Ἰούλης τοῦ 1927).

«Ἀνοιχτή αὐτοδιάλυση τῆς διχτατορίας», νά τί περιμένουν ἀπό σᾶς οἱ ἐχθροί τῆς ΕΣΣΔ, καί νά ποῦ ὁδηγεῖ ἡ πολιτική σας, σύντροφοι τῆς ἀντιπολίτευσης.

Σύντροφοι! Μπροστά μας ἔχουμε δυό κινδύνους: τόν κίνδυνο πολέμου πού μετατράπηκε σέ ἀπειλή πολέμου καί τόν κίνδυνο ἐκφυλισμοῦ μερικῶν κρίκων τοῦ κόμματός μας. Γιά νά προετοιμάσουμε τήν ἄμυνα, πρέπει νά δημιουργήσουμε σιδερένια πειθαρχία μέσα στό κόμμα μας. Χωρίς αὐτή τήν πειθαρχία εἶναι ἀδύνατο νά ὑπάρξει ἄμυνα. Πρέπει νά δυναμώσουμε τήν κομματική πειθαρχία, πρέπει νά χαλιναγωγήσουμε ὅλους ἐκείνους πού ἀποδιοργανώνουν τό κόμμα μας. Πρέπει νά χαλιναγωγήσουμε ὅλους ἐκείνους πού διασποῦν τά ἀδελφά μας κόμματα στή Δύση καί στήν Ἀνατολή. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α). Πρέπει νά χαλιναγωγήσουμε ὅλους ἐκείνους πού διασποῦν τά ἀδελφά μας κόμματα στή Δύση, ὑποστηριζόμενοι στήν πράξη τους αὐτή ἀπό τούς κατεργάρηδες Σουβαρίν, Ρούθ Φίσερ, Μάσλοφ καί τόν Τρέν πού τά μπερδεύει ὅλα.

Μόνο ἔτσι καί μόνο μ' αὐτό τόν τρόπο μποροῦμε νά ἀντιμετωπίσουμε τόν πόλεμο πάνοπλοι, προσπαθώντας ταυτόχρονα νά κάνουμε μερικές ὑλικές θυσίες, γιά νά καθυστερήσουμε τόν πόλεμο, νά κερδίσουμε χρόνο καί νά ἐξαγοραστοῦμε ἀπό τόν καπιταλισμό.

Αὐτό πρέπει νά τό κάνουμε καί θά τό κάνουμε.

Ὁ δεύτερος κίνδυνος εἶναι ὁ κίνδυνος ἐκφυλισμοῦ.

Ἀπό ποῦ προέρχεται αὐτός ὁ κίνδυνος; Νά ἀπό ποῦ (δείχνει τήν ἀντιπολίτευση). Πρέπει νά ἐξαλείψουμε αὐτό τόν κίνδυνο. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ 5 ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Σύντροφοι! Ὁ Ζηνόβιεφ φέρθηκε μέ μεγάλη ἀνειλικρίνεια ἀπέναντι στή σημερινή Ὁλομέλεια ὅταν στό λόγο του ξαναγύρισε στό λυμένο πιά ζήτημα τῆς διεθνοῦς κατάστασης.

Τώρα συζητᾶμε τό 4ο θέμα τῆς ἡμερήσιας διάταξης —«Ἡ παραβίαση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τόν Τρότσκι καί τό Ζηνόβιεφ». Ὁ Ζηνόβιεφ ὅμως, παρακάμπτοντας τό θέμα πού συζητᾶμε, ξαναγυρνάει στό ζήτημα τῆς διεθνοῦς κατάστασης καί προσπαθεῖ νά κάνει ξανά ἀντικείμενο συζήτησης ἕνα ζήτημα πού ἔχει πιά λυθεῖ. Ταυτόχρονα στό λόγο του στρέφει τά πυρά του ἐνάντια στό Στάλιν, ξεχνώντας ὅτι ἐμεῖς δέ συζητᾶμε γιά τό Στάλιν, ἀλλά τό ζήτημα τῆς παραβίασης τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τό Ζηνόβιεφ καί τόν Τρότσκι.

Γι' αὐτό εἶμαι ἀναγκασμένος στό λόγο μου νά ξαναγυρίσω σέ ὁρισμένες πλευρές ἑνός λυμένου πιά ζητήματος, γιά νά δείξω τό ἀσύστατο τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ Ζηνόβιεφ.

Σᾶς ζητῶ συγγνώμη, σύντροφοι, ἀλλά θά χρειαστεῖ ἐπίσης νά πῶ καί λίγα λόγια γιά τίς ἐπιθέσεις τοῦ Ζηνόβιεφ ἐνάντια στό Στάλιν. (Φωνές: «Παρακαλοῦμε!»).

Πρῶτο. Στό λόγο του ὁ Ζηνόβιεφ θυμήθηκε, δέν ξέρω γιατί, τίς ταλαντεύσεις τοῦ Στάλιν τό Μάρτη τοῦ 1917 καί ξεφούρνισε μέ τήν εὐκαιρία αὐτή ἕνα σωρό παραμύθια. Ἐγώ δέν ἀρνήθηκα ποτέ ὅτι τό Μάρτη τοῦ 1917 εἶχα ὁρισμένες ταλαντεύσεις, ὅτι οἱ ταλαντεύσεις μου αὐτές βάσταξαν ὅλο-ὅλο μιά-δυό βδομάδες, ὅτι μέ τόν ἐρχομό τοῦ Λένιν, τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917, οἱ ταλαντεύσεις αὐτές ἐξαφανίστηκαν καί στή συνδιάσκεψη τοῦ Ἀπρίλη τοῦ 1917 ἤμουν πλάι στό σύντροφο Λένιν ἐνάντια στόν Κάμενεφ καί τήν ἀντιπολιτευτική του ὁμάδα. Γιά ὅλα αὐτά ἔχω μιλήσει ἀρκετές φορές στόν κομματικό μας τύπο (βλ. «Ὁ δρόμος πρός τόν Ὀχτώβρη», «Τροτσκισμός ἤ λενινισμός;» κτλ.).

Ἐγώ ποτέ δέ θεωροῦσα καί δέ θεωρῶ τόν ἑαυτό μου ἀλάθητο. Ποτέ δέν ἔκρυψα ὄχι μόνο τά λάθη μου, ἀλλά οὔτε καί τίς ἐφήμερες ταλαντεύσεις μου. Δέν μπορεῖ ὅμως νά κρύβει κανείς ἐπίσης καί τό γεγονός ὅτι ἐγώ ποτέ δέν ἐπέμεινα στά λάθη μου καί ποτέ δέ δημιούργησα ἀπό τίς ἐφήμερες ταλαντεύσεις μου πλατφόρμα, ξεχωριστή ὁμάδα κτλ.

Τί σχέση ἔχει ὅμως τό ζήτημα αὐτό μέ τό ζήτημα πού συζητᾶμε, μέ τό ζήτημα τῆς παραβίασης τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τό Ζηνόβιεφ καί τόν Τρότσκι; Γιά ποιό λόγο ὁ Ζηνόβιεφ, παρακάμπτοντας τό ζήτημα πού συζητᾶμε, γυρνάει στίς ἀναμνήσεις τοῦ Μάρτη τοῦ 1917; Ξέχασε λοιπόν τά δικά του λάθη, τόν ἀγώνα του ἐνάντια στό Λένιν καί τήν ἰδιαίτερη πλατφόρμα του ἐνάντια στό κόμμα τοῦ Λένιν τόν Αὔγουστο, τό Σεπτέμβρη, τόν Ὀχτώβρη, τό Νοέμβρη τοῦ 1917; Ἤ σκέφτεται ἴσως ὁ Ζηνόβιεφ, μέ τίς ἀναμνήσεις του ἀπό τό παρελθόν νά μετατοπίσει σέ δεύτερη μοίρα τό ζήτημα πού συζητᾶμε τώρα, τό ζήτημα τῆς παραβίασης τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τό Ζηνόβιεφ καί τόν Τρότσκι; Ὄχι, τό κόλπο αὐτό τοῦ Ζηνόβιεφ δέν θά πιάσει.

Δεύτερο. Ὁ Ζηνόβιεφ ἀνέφερε σέ συνέχεια μιά περικοπή ἀπό τό γράμμα μου πού τοῦ ἔστειλα τό καλοκαίρι τοῦ 1923, μερικούς μῆνες πρίν ἀπό τή γερμανική ἐπανάσταση τοῦ 1923. Δέν θυμᾶμαι τό ἱστορικό αὐτοῦ τοῦ γράμματος. Δέν ἔχω ἀντίγραφο αὐτοῦ τοῦ γράμματος καί γι' αὐτό δέν μπορῶ νά πῶ μέ βεβαιότητα ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ ἀνάφερε σωστά τό κείμενό του. Τό γράμμα αὐτό τό ἔγραψα, μοῦ φαίνεται, στά τέλη τοῦ Ἰούλη ἤ στίς ἀρχές τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1923. Καί πρέπει νά πῶ ὅτι τό γράμμα αὐτό εἶναι ἀπόλυτα σωστό ἀπό τήν ἀρχή ὥς τό τέλος. Ὁ Ζηνόβιεφ, ὅταν ἀναφέρεται σ' αὐτό τό γράμμα, θέλει προφανῶς νά πεῖ ὅτι ἐγώ ἔβλεπα γενικά μέ σκεπτικισμό τή γερμανική ἐπανάσταση τοῦ 1923. Αὐτό φυσικά εἶναι κουταμάρα.

Στό γράμμα θιγόταν πρίν ἀπ' ὅλα τό ζήτημα τῆς ἄμεσης κατάληψης τῆς ἐξουσίας ἀπό τούς κομμουνιστές. Τόν Ἰούλη ἤ στίς ἀρχές Αὐγούστου τοῦ 1923 δέν ὑπῆρχε στή Γερμανία ἀκόμα ἡ βαθιά ἐκείνη ἐπαναστατική κρίση πού ξεσηκώνει τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν, ξεσκεπάζει τό συμφιλιωτισμό τῆς σοσιαλδημοκρατίας, ἀποδιοργανώνει τελείως τήν ἀστική τάξη καί βάζει ζήτημα ἄμεσης κατάληψης τῆς ἐξουσίας ἀπό τούς κομμουνιστές. Φυσικά, στίς συνθῆκες τοῦ Ἰούλη—Αὐγούστου δέν μποροῦσε νά γίνει λόγος γιά ἄμεση κατάληψη τῆς ἐξουσίας στή Γερμανία ἀπό τούς κομμουνιστές, πού ἐπιπλέον εἶχαν μαζί τους μόνο τή μειοψηφία τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Εἶναι σωστή αὐτή ἡ θέση; Νομίζω πώς εἶναι σωστή. Τό Πολιτικό Γραφεῖο ὑποστήριζε τότε τήν ἴδια θέση.

Τό δεύτερο ζήτημα πού θίγεται στό γράμμα ἀφορᾶ τίς διαδηλώσεις τῶν κομμουνιστῶν ἐργατῶν τή στιγμή πού

οἱ ἔνοπλοι φασίστες προσπαθοῦσαν νά προκαλέσουν τούς κομμουνιστές σέ πρόωρη ἐνέργεια. Ἐγώ ὑποστήριζα τότε τήν ἄποψη ὅτι οἱ κομμουνιστές δέν πρέπει νά πέσουν στήν προβοκάτσια. Κι ὄχι μόνο ἐγώ, μά καί ὁλόκληρο τό Πολιτικό Γραφεῖο συμμεριζόταν αὐτή τή θέση.

Ὕστερα ὅμως ἀπό δυό μῆνες ἀλλάζει ἀπότομα ἡ κατάσταση στή Γερμανία πρός τήν κατεύθυνση τῆς ὄξυνσης τῆς ἐπαναστατικῆς κρίσης. Ὁ Πουανκαρέ ἐπιχειρεῖ στρατιωτική ἐπίθεση ἐνάντια στή Γερμανία. Ἡ δημοσιονομική κρίση στή Γερμανία παίρνει καταστροφικό χαρακτήρα· στούς κόλπους τῆς γερμανικῆς κυβέρνησης ἀρχίζει ἡ διαρροή καί ὁ χορός τῶν ὑπουργικῶν μεταβολῶν· τό κύμα τῆς ἐπανάστασης ἀνεβαίνει, τινάζοντας στόν ἀέρα τή σοσιαλδημοκρατία· ἀρχίζει ἡ μαζική μεταπήδηση τῶν ἐργατῶν ἀπό τή σοσιαλδημοκρατία στούς κομμουνιστές· τό ζήτημα τῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας ἀπό τούς κομμουνιστές μπαίνει στήν ἡμερήσια διάταξη. Μέσα σ' αὐτή τήν κατάσταση ἐγώ, ὅπως καί τά ἄλλα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τάχθηκα ἀποφασιστικά καί συγκεκριμένα ὑπέρ τῆς ἄμεσης κατάληψης τῆς ἐξουσίας ἀπό τούς κομμουνιστές.

Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ γερμανική ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού εἶχε δημιουργηθεῖ τότε καί αποτελοῦνταν ἀπό τό Ζηνόβιεφ, τό Μπουχάριν, τό Στάλιν, τόν Τρότσκι, τό Ράντεκ καί ἀπό μιά σειρά γερμανούς συντρόφους, πῆρε μιά σειρά συγκεκριμένες ἀποφάσεις γιά ἄμεση βοήθεια στούς γερμανούς συντρόφους γιά τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας.

Ἦταν τότε τά μέλη τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς σέ ὅλα σύμφωνα μεταξύ τους; Ὄχι, δέν ἦταν. Ὑπῆρχαν τότε διαφωνίες στό ζήτημα τῆς ὀργάνωσης Σοβιέτ στή Γερμανία. Ἐγώ καί ὁ Μπουχάριν ὑποστηρίζαμε ὅτι οἱ ἐργοστασιακές ἐπιτροπές δέν μποροῦν νά ἀντικαταστήσουν τά Σοβιέτ καί προτείναμε τήν ἄμεση ὀργάνωση προλεταριακῶν Σοβιέτ στή Γερμανία. Ὁ Τρότσκι καί ὁ Ράντεκ, καθώς ἐπίσης καί ὁρισμένοι γερμανοί σύντροφοι, ἦταν ἐνάντια στήν ὀργάνωση Σοβιέτ, ἐπειδή ὑπόθεταν ὅτι γιά τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀρκοῦν οἱ ἐργοστασιακές ἐπιτροπές. Ὁ Ζηνόβιεφ ταλαντευόταν ἀνάμεσα στίς δυό αὐτές ὁμάδες.

Σημειῶστε, σύντροφοι, ὅτι τότε δέν ἐπρόκειτο γιά τήν Κίνα, ὅπου ὑπάρχουν μερικά μόνο ἑκατομμύρια προλετάριοι, ἀλλά γιά τή Γερμανία, γιά μιά χώρα μέ ὑψηλή βιομηχανική ἀνάπτυξη, ὅπου ὑπῆρχαν τότε περίπου 15 ἑκατομμύρια προλετάριοι.

Ποῦ κατάληξαν τότε αὐτές οἱ διαφωνίες; Στό ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ μ ε τ α π ή δ η σ ε πρός τήν πλευρά τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ράντεκ καί τό ζήτημα τῶν Σοβιέτ λύθηκε ἀρνητικά.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ μετάνιωσε ἔπειτα γι' αὐτά τά ἁμαρτήματά του. Αὐτό ὅμως δέν ἐξαλείφει τό γεγονός ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ ἦταν τότε μέ τή δεξιά, τήν ὀπορτουνιστική πτέρυγα, σ' ἕνα ἀπό τά βασικά ζητήματα τῆς γερμανικῆς ἐπανάστασης, ἐνῶ ὁ Μπουχάριν καί ὁ Στάλιν ἦταν μέ τήν ἐπαναστατική, τήν κομμουνιστική πτέρυγα.

Νά τί εἶπε ἀργότερα γι' αὐτό ὁ Ζηνόβιεφ:

«Στό ζήτημα τῶν Σοβιέτ (στή Γερμανία. Ι. Στ.) ἐμεῖς κάναμε λάθος πού ὑποχωρήσαμε μπροστά στόν Τρότσκι καί στό Ράντεκ. Κάθε φορά πού γίνεται ὑποχώρηση σ' αὐτά τά ζητήματα, πείθεσαι ὅτι κάνεις λάθος. Δέν ἦταν τότε δυνατό νά δημιουργηθοῦν ἐργατικά Σοβιέτ, ὡστόσο αὐτό ἦταν ἡ λυδία λίθος γιά νά φανεῖ ἄν ἡ θέση εἶναι σοσιαλδημοκρατική ἤ κομμουνιστική. Ἐμεῖς δέν ἔπρεπε νά ὑποχωρήσουμε στό προκείμενο ζήτημα. Ἡ ὑποχώρηση ἦταν λάθος ἀπό τήν πλευρά μας. Ἔτσι, σύντροφοι, ἔχει αὐτό τό ζήτημα» (στενογραφημένα πραχτικά τῆς 5ης συνεδρίασης τοῦ Προεδρείου τῆς ΕΕ τῆς ΚΔ μέ τούς ἀντιπροσώπους τοῦ ΚΚ τῆς Γερμανίας στίς 19 τοῦ Γενάρη 1924, σελ. 70).

Ὁ Ζηνόβιεφ λέει σ' αὐτή τήν περικοπή ὅτι «ἐμεῖς κάναμε λάθος». Ποιοί «ἐμεῖς»; Δέν ὑπῆρχε τότε καί δέν μποροῦσε νά ὑπάρχει κανενός εἴδους «ἐμεῖς». Στήν πραγματικότητα ἔκανε λάθος ὁ Ζηνόβιεφ πού πέρασε μέ τό μέρος τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ράντεκ καί υἱοθέτησε τή λαθεμένη θέση τους.

Αὐτά εἶναι τά γεγονότα.

Καί θά ἦταν προτιμότερο γιά τό Ζηνόβιεφ νά μή θυμίζει τή γερμανική ἐπανάσταση τοῦ 1923 καί νά μή ρεζιλεύεται μπροστά στήν Ὁλομέλεια, πολύ περισσότερο πού τό ζήτημα τῆς γερμανικῆς ἐπανάστασης πού ἀνακίνησε δέν ἔχει, ὅπως βλέπετε, καμιά σχέση μέ τό τέταρτο θέμα τῆς ἡμερήσιας διάταξης τῆς Ὁλομέλειας, πού συζητᾶμε.

Τό ζήτημα τῆς Κίνας. Ἀπό τά ὅσα εἶπε ὁ Ζηνόβιεφ βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι ὁ Στάλιν στήν εἰσήγησή του στό 14ο Συνέδριο τοῦ κόμματος ταύτιζε τήν Κίνα μέ τήν Ἀμερική. Αὐτό εἶναι φυσικά ἀνοησία. Στήν εἰσήγησή μου δέν ἔγινε καί δέν μποροῦσε νά γίνει λόγος γιά κανενός εἴδους ταύτιση τῆς Κίνας μέ τήν Ἀμερική. Στήν πραγματικότητα στήν εἰσήγησή μου ἔγινε λόγος μόνο γιά τό δικαίωμα τοῦ κινέζικου λαοῦ γιά τήν ἐθνική του ἕνωση καί τήν ἐθνική του ἀπελευθέρωση ἀπό τόν ξενικό ζυγό. Κάνοντας ἐπίθεση ἐνάντια στόν ἰμπεριαλιστικό τύπο, εἶπα ὅτι ἄν ἐσεῖς, κύριοι ἰμπεριαλιστές, θεωρεῖτε δίκαιο, τουλάχιστο στά λόγια, τόν ἐθνικό πόλεμο τῆς Ἰταλίας, τόν ἐθνικό πόλεμο τῆς Ἀμερικῆς, τόν ἐθνικό πόλεμο τῆς Γερμανίας γιά τήν ἕνωση καί τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τόν ξενικό ζυγό, τότε κατά τί ἡ Κίνα εἶναι χειρότερη ἀπ' αὐτές τίς χῶρες καί γιατί ὁ κινέζικος λαός δέν ἔχει τό δικαίωμα γιά τήν ἐθνική ἕνωση καί ἀπελευθέρωσή του;

Νά λοιπόν τί ἔλεγα στήν εἰσήγησή μου, χωρίς νά θίξω καθόλου τό ζήτημα τῶν προοπτικῶν καί τῶν καθηκόντων τῆς κινέζικης ἐπανάστασης ἀπό τήν ἄποψη τοῦ κομμουνισμοῦ.

Εἶναι σωστή ἡ τέτια τοποθέτηση τοῦ ζητήματος στόν ἀγώνα ἐνάντια στόν ἀντιδραστικό τύπο; Εἶναι φανερό πώς εἶναι σωστή. Ὁ Ζηνόβιεφ δέν καταλαβαίνει αὐτό τό ἁπλό πράγμα, γι' αὐτό ὅμως φταίει ἡ χοντροκεφαλιά του καί τίποτ' ἄλλο.

Ὁ Ζηνόβιεφ θεωρεῖ, ὅπως φαίνεται, ὄχι σωστή τήν πολιτική τῆς μετατροπῆς τοῦ Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν, τότε πού ἦταν ἐπαναστατικό, σέ πυρήνα τῆς μελλοντικῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατικῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς. Γεννιέται τό ἐρώτημα, τί δέν εἶναι ἐδῶ σωστό; Μήπως δέν εἶναι γεγονός ὅτι τό Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν στίς ἀρχές αὐτοῦ τοῦ χρόνου ἦταν ἐπαναστατικό; Καί γιατί ὁ Ζηνόβιεφ φώναζε νά «ὑποστηριχτεῖ μέ ὅλα τά μέσα» τό Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν, ἀφοῦ τό Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν δέν ἦταν ἐπαναστατικό; Καί γιατί ἡ ἀντιπολίτευση ἔπαιρνε ὅρκο, ὅτι εἶναι ὑπέρ τῆς παραμονῆς τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος στό Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν, ἀφοῦ αὐτό δέν ἦταν τότε ἐπαναστατικό; Καί τί θ' ἄξιζαν οἱ κομμουνιστές, πού μπαίνοντας στό Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν καί ἔχοντας ἐπιροή μέσα σ' αὐτό δέ θά προσπαθοῦσαν νά πάρουν μέ τό μέρος τους τούς κουομινταγκικούς συνοδοιπόρους καί δέ θά δοκίμαζαν νά μετατρέψουν τό Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν σέ πυρήνα τῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατικῆς διχτατορίας; Ἐγώ θάλεγα ὅτι τέτιοι κομμουνιστές δέ θάξιζαν οὔτε μιά πεντάρα.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ προσπάθεια αὐτή δέν πέτυχε, ἐπειδή στό δοσμένο στάδιο οἱ ἰμπεριαλιστές καί οἱ φεου-

δάρχες τῆς Κίνας ἀποδείχτηκαν πιό ἰσχυροί ἀπό τήν ἐπανάσταση κι ἔτσι ἡ κινέζικη ἐπανάσταση ἡττήθηκε προσωρινά. Μήπως ὅμως βγαίνει ἀπ' αὐτό ὅτι ἡ πολιτική τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος δέν ἦταν σωστή;

Καί οἱ ρῶσοι κομμουνιστές προσπάθησαν τό 1905 νά μετατρέψουν τά Σοβιέτ πού ὑπῆρχαν τότε σέ πυρήνα τῆς μελλοντικῆς ἐπαναστατικῆς δημοκρατικῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς. Ὅμως καί τότε ἐπίσης ἡ προσπάθεια αὐτή δέν πέτυχε γιατί ὁ συσχετισμός τῶν ταξικῶν δυνάμεων ἦταν δυσμενής, γιατί ὁ τσαρισμός καί οἱ φεουδάρχες ἀποδείχτηκαν πιό ἰσχυροί ἀπό τήν ἐπανάσταση. Βγαίνει μήπως ἀπ' αὐτό ὅτι ἡ πολιτική τῶν μπολσεβίκων δέν ἦταν σωστή; Εἶναι φανερό ὅτι δέ βγαίνει.

Ὁ Ζηνόβιεφ διαβεβαιώνει παραπέρα ὅτι ὁ Λένιν ἦταν ὑπέρ τῆς ἄμεσης ὀργάνωσης Σοβιέτ ἐ ρ γ α τ ῶ ν βουλευτῶν στήν Κίνα καί ἀναφέρεται στίς θέσεις τοῦ Λένιν γιά τό ἀποικιακό ζήτημα πού ψηφίστηκαν στό 2ο Συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἐδῶ ὅμως ὁ Ζηνόβιεφ ὁδηγεῖ ἁπλούστατα τό κόμμα σέ πλάνη.

Ἔχει γραφεῖ ἀρκετές φορές στόν τύπο καί θά πρέπει νά τό ἐπαναλάβουμε κι ἐδῶ, ὅτι στίς θέσεις τοῦ Λένιν δέν ὑπάρχει οὔτε μιά λέξη γιά Σοβιέτ ἐ ρ γ α τ ῶ ν βουλευτῶν στήν Κίνα.

Ἔχει γραφεῖ ἀρκετές φορές στόν τύπο καί θά πρέπει νά τό ἐπαναλάβουμε κι ἐδῶ ὅτι στίς θέσεις του ὁ Λένιν δέν ἐννοοῦσε Σοβιέτ ἐ ρ γ α τ ῶ ν βουλευτῶν, ἀλλά «Σοβιέτ ἀγροτῶν», «λαϊκά Σοβιέτ», «Σοβιέτ τῶν ἐργαζομένων» καί μάλιστα ἔκανε εἰδική διευκρίνιση ὅτι πρόκειται γιά χῶρες ὅπου «δ έ ν ὑ π ά ρ χ ε ι ἤ σ χ ε δ ό ν δ έ ν ὑ π ά ρ χ ε ι β ι ο μ η χ α ν ι κ ό π ρ ο λ ε τ α ρ ι ά τ ο».

Μπορεῖ κανείς νά κατατάξει τήν Κίνα στήν κατηγορία τῶν χωρῶν ὅπου «δέν ὑπάρχει ἤ σχεδόν δέν ὑπάρχει βιομηχανικό προλεταριάτο»; Εἶναι φανερό πώς δέν μπορεῖ. Μπορεῖ νά δημιουργήσει κανείς στήν Κίνα ἀγροτικά Σοβιέτ, Σοβιέτ τῶν ἐργαζομένων, λαϊκά Σοβιέτ, χωρίς νά δημιουργήσει π ρ ο κ α τ α ρ χ τ ι κ ά ταξικά Σοβιέτ τῆς ἐ ρ γ α τ ι κ ῆ ς τ ά ξ η ς; Εἶναι φανερό πώς δέν μπορεῖ. Γιατί λοιπόν ἡ ἀντιπολίτευση ἐξαπατᾶ τό κόμμα παραπέμποντας στίς θέσεις τοῦ Λένιν;

Τ ό ζ ή τ η μ α τ ῆ ς ἀ ν ά π α υ λ α ς. Τό 1921, ὕστερα ἀπό τόν τερματισμό τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ὁ Λένιν ἔλεγε ὅτι τώρα ἔχουμε μιά κάποια ἀνάπαυλα ἀπό τόν πόλεμο, ἀνάπαυλα πού πρέπει νά τήν ἐκμεταλλευτοῦμε γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ὁ Ζηνόβιεφ φορτώνεται τώρα τοῦ Στάλιν καί ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Στάλιν μετάτρεψε αὐτή τήν ἀνάπαυλα σέ περίοδο ἀνάπαυλας, πράγμα πού ἔρχεται δῆθεν σέ ἀντίθεση μέ τή θέση τῆς ἀπειλῆς πολέμου ἀνάμεσα στήν ΕΣΣΔ καί τούς ἰμπεριαλιστές.

Εἶναι περιττό νά ποῦμε ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ κάνει ἐδῶ μιά ἀνόητη καί γελοία στρεψοδικία. Καί μήπως δέν εἶναι γεγονός ὅτι εφτά χρόνια τώρα δέν ἔχουμε πολεμικές συγκρούσεις ἀνάμεσα στούς ἰμπεριαλιστές καί στήν ΕΣΣΔ; Μπορεῖ νά ὀνομάσει κανείς τήν ἑφτάχρονη αὐτή περίοδο, π ε ρ ί ο δ ο ἀνάπαυλας; Εἶναι φανερό ὅτι μπορεῖ καί πρέπει νά τήν ὀνομάσει. Ὁ Λένιν μίλησε πολλές φορές γιά π ε ρ ί ο δ ο τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ, ὡστόσο ὁ καθένας ξέρει ὅτι ἡ περίοδος αὐτή δέ βάσταξε περισσότερο ἀπό ἕνα χρόνο. Γιατί μποροῦμε νά ὀνομάσουμε περίοδο, τήν περίοδο τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ πού βάσταξε ἕνα χρόνο καί δέν μποροῦμε νά ὀνομάσουμε περίοδο ἀνάπαυλας μιά περίοδο ἀνάπαυλας πού βαστάει ἑφτά χρόνια; Πῶς μπορεῖ νά ἀπασχολεῖ κανείς τήν κοινή Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ μέ μιά τόσο γελοία καί ἀνόητη στρεψοδικία;

Γιά τή δικτατορία τοῦ κόμματος. Κάμποσες φορές ἔχει γραφεῖ στόν κομματικό μας τύπο ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ διαστρεβλώνει τή λενινιστική ἔννοια τῆς «δικτατορίας» τοῦ κόμματος ταυτίζοντας τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου μέ τή δικτατορία τοῦ κόμματος. Κάμποσες φορές ἔχει γραφεῖ στόν κομματικό μας τύπο ὅτι ὁ Λένιν λέγοντας «δικτατορία» τοῦ κόμματος ἐννοοῦσε τήν καθοδήγηση τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπό τό κόμμα, δηλαδή δέν ἐννοοῦσε τήν ἄσκηση βίας ἀπό μέρους τοῦ κόμματος πάνω στήν ἐργατική τάξη, ἀλλά τήν καθοδήγησή της μέ τήν πειθώ, μέ τήν πολιτική διαπαιδαγώγηση τῆς ἐργατικῆς τάξης, καί συγκεκριμένα τήν καθοδήγηση ἀπό ἕνα μόνο κόμμα πού δέν τήν μοιράζεται καί δέ θέλει νά τή μοιραστεῖ μέ ἄλλα κόμματα.

Ὁ Ζηνόβιεφ δέν τό καταλαβαίνει αὐτό, διαστρεβλώνει τή λενινιστική ἀντίληψη. Καί διαστρεβλώνοντας τή λενινιστική ἀντίληψη τῆς «δικτατορίας» τοῦ κόμματος, ὁ Ζηνόβιεφ, χωρίς ἴσως νά τό καταλαβαίνει κι ὁ ἴδιος, ἀνοίγει τό δρόμο γιά τήν καλλιέργεια τοῦ «ἀρακτσεγεφισμοῦ» μέσα στό κόμμα, γιά τή δικαίωση τῆς συκοφαντίας τοῦ Καούτσκι ἐνάντια στό Λένιν, ὅτι τάχα ὁ Λένιν ἐφαρμόζει τή «δικτατορία τοῦ κόμματος πάνω στήν ἐργατική τάξη». Εἶναι καλό αὐτό; Εἶναι φανερό πώς δέν εἶναι καλό. Ποιός ὅμως φταίει ἐδῶ ἄν ὁ Ζηνόβιεφ δέν καταλαβαίνει αὐτά τά ἁπλά πράγματα;

Τό ζήτημα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ. Θάπρεπε ν' ἀποθανατίσει κανείς τίς φλυαρίες πού ἀράδιασε ἐδῶ ὁ Ζηνόβιεφ γιά τόν ἐθνικό πολιτισμό, γιά νά μάθει τό κόμμα ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ εἶναι ἐχθρός τῆς ἀνάπτυξης τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ πάνω σέ σοβιετική βάση, ὅτι στήν πραγματικότητα εἶναι ὀπαδός τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς.

Ἐμεῖς θεωρούσαμε καί θεωροῦμε ἀστικό τό σύνθημα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ σέ πολυεθνικό κράτος στήν ἐποχή τῆς κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης. Γιατί; Γιατί τό σύνθημα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ στήν περίοδο τῆς κυριαρχίας τῆς ἀστικῆς τάξης σ' ἕνα τέτιο κράτος σημαίνει πνευματική ὑποταγή τῶν ἐργαζομένων μαζῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων στήν καθοδήγηση τῆς ἀστικῆς τάξης, στήν κυριαρχία της, στή δικτατορία της.

Ὕστερα ἀπό τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο ἐμεῖς διακηρύξαμε τό σύνθημα τῆς ἀνάπτυξης τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ πάνω στή βάση τῶν Σοβιέτ. Τί σημαίνει αὐτό; Αὐτό σημαίνει ὅτι ἐμεῖς προσαρμόζουμε τήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ στά συμφέροντα καί τίς ἀνάγκες τοῦ σοσιαλισμοῦ, στά συμφέροντα καί τίς ἀνάγκες τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, στά συμφέροντα καί τίς ἀνάγκες τῶν ἐργαζομένων ὅλων τῶν ἐθνοτήτων τῆς ΕΣΣΔ.

Μήπως αὐτό σημαίνει ὅτι τώρα εἴμαστε ἐνάντια στόν ἐθνικό πολιτισμό γενικά; Ὄχι, δέ σημαίνει. Αὐτό σημαίνει μόνο ὅτι τώρα εἴμαστε ὑπέρ τῆς ἀνάπτυξης τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ, τῆς ἐθνικῆς γλώσσας, τοῦ ἐθνικοῦ σχολειοῦ, τοῦ ἐθνικοῦ τύπου κτλ. πάνω στή βάση τῶν Σοβιέτ. Καί τί σημαίνει ἡ διευκρίνιση «πάνω στή βάση τῶν Σοβιέτ»; Σημαίνει ὅτι ὡς πρός τό περιεχόμενό του ὁ πολιτισμός τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ πού ἀναπτύσσει ἡ Σοβιετική ἐξουσία πρέπει νά εἶναι πολιτισμός κοινός γιά ὅλους τούς ἐργαζόμενους, πολιτισμός σοσιαλιστικός, ἐνῶ ὡς πρός τή μορφή του δέν εἶναι καί δέ θά εἶναι ὁ ἴδιος γιά ὅλους τούς λαούς τῆς ΕΣΣΔ, θά εἶναι πολιτισμός ἐθνικός, πολιτισμός διαφορετικός γιά τόν κάθε λαό τῆς ΕΣΣΔ, ἀνάλογα μέ τίς διαφορές στή γλώσσα καί στίς ἐθνικές ἰδιομορφίες. Γι' αὐ-

τό ἀκριβῶς τό ζήτημα μίλησα στό λόγο μου στό Κομμουνιστικό Πανεπιστήμιο τῶν Ἐργαζομένων τῆς Ἀνατολῆς πρίν ἀπό τρία χρόνια[27]. Μ' αὐτό ἀκριβῶς τό πνεῦμα δροῦσε πάντα τό κόμμα μας, ἐνθαρρύνοντας τήν ἀνάπτυξη τῶν ἐθνικῶν σοβιετικῶν σχολείων, τοῦ ἐθνικοῦ σοβιετικοῦ τύπου καί τῶν ἄλλων πολιτιστικῶν ἱδρυμάτων, τήν «ἐθνικοποίηση» τοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ, τήν «ἐθνικοποίηση» τοῦ σοβιετικοῦ μηχανισμοῦ κτλ. κτλ.

Γι' αὐτό ἀκριβῶς ὁ Λένιν μέ τά γράμματά του πρός τούς συντρόφους πού δούλευαν στίς ἐθνικές περιοχές καί δημοκρατίες, τούς καλοῦσε νά ἀναπτύξουν τόν ἐθνικό πολιτισμό αὐτῶν τῶν περιοχῶν καί δημοκρατιῶν πάνω στή βάση τῶν Σοβιέτ.

Ἀκριβῶς γι' αὐτό ἐμεῖς, μετά τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο ἀκολουθούσαμε πάντα αὐτό τό δρόμο, ἀκριβῶς γι' αὐτό κατορθώσαμε νά δημιουργήσουμε ἕνα πρωτοείδωτο στόν κόσμο διεθνικό οἰκοδόμημα, πού λέγεται Ἕνωση τῶν Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν.

Καί νά πού ὁ Ζηνόβιεφ σκέφτεται τώρα ν' ἀνατρέψει ὅλο αὐτό τό ἔργο, νά τό διαγράψει, νά τό θάψει, κηρύχνοντας τόν πόλεμο ἐνάντια στόν ἐθνικό πολιτισμό. Καί τήν ἀποικιακή αὐτή φλυαρία στό ἐθνικό ζήτημα τήν ὀνομάζει λενινισμό! Δέν εἶναι γελοῖο αὐτό, σύντροφοι;

Τό ζήτημα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ μιά μόνη χώρα. Ὁ Ζηνόβιεφ καί γενικά ἡ ἀντιπολίτευση (Τρότσκι, Κάμενεφ), μ' ὅλο πού πάθανε μιά σειρά σκληρές ἧττες σ' αὐτό τό ζήτημα, γαντζώνονται ξανά καί ξανά ἀπ' αὐτό τό ζήτημα καί ἀπασχολοῦν τήν Ὁλομέλεια. Προσπαθοῦν νά παρουσιάσουν τό πράγμα ἔτσι, ὅτι ἡ θέση γιά τή δυνατότητα τῆς νίκης τοῦ

σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ δέν εἶναι τάχα θεωρία τοῦ Λένιν, ἀλλά «θεωρία» τοῦ Στάλιν.

Δέν χρειάζεται ν' ἀποδείξει κανείς ὅτι αὐτός ὁ ἰσχυρισμός τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ἀπόπειρα τῆς ἀντιπολίτευσης νά ἐξαπατήσει τό κόμμα. Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι ἴσα-ἴσα ὁ Λένιν, καί κανένας ἄλλος, ἀπό τό 1915 ἀκόμα δήλωσε ὅτι εἶναι δυνατή ἡ νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ μιά μόνη χώρα[28]; Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι ἴσα-ἴσα ὁ Τρότσκι, καί κανένας ἄλλος, τάχθηκε τόν ἴδιο χρόνο ἐνάντια στό Λένιν καί ἀποκάλεσε τή δήλωση τοῦ Λένιν «ἐθνική στενότητα»; Τί θέλει λοιπόν ἐδῶ ἡ «θεωρία» τοῦ Στάλιν;

Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι ἴσα-ἴσα ὁ Κάμενεφ καί ὁ Ζηνόβιεφ, καί ὄχι κάποιοι ἄλλοι, σύρθηκαν στήν οὐρά τοῦ Τρότσκι τό 1925 καί κήρυξαν τή διδασκαλία τοῦ Λένιν γιά τή δυνατότητα τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ μιά μόνη χώρα «ἐθνική στενότητα»; Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι τό κόμμα μας στή 14η Συνδιάσκεψή του ψήφισε ειδική ἀπόφαση γιά τή δυνατότητα τῆς νικηφόρας οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ[29] παρά τή μισομενσεβίκικη θεωρία τοῦ Τρότσκι;

Γιατί ὁ Τρότσκι, ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Κάμενεφ παρακάμπτουν αὐτή τήν ἀπόφαση τῆς 14ης Συνδιάσκεψης;

Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι τό κόμμα μας, στό 14ο Συνέδριό του, ἐπικύρωσε τήν ἀπόφαση τῆς 14ης Συνδιάσκεψης, στρέφοντας τήν αἰχμή αὐτῆς τῆς ἐπικύρωσης ἐνάντια στόν Κάμενεφ καί τό Ζηνόβιεφ[30];

Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι ἡ 15η Συνδιάσκεψη τοῦ κόμματός μας ψήφισε μιά λεπτομερειακά αἰτιολογημένη ἀπόφαση γιά τή δυνατότητα τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ[31], στρέφοντας τήν αἰχμή αὐτῆς τῆς ἀπόφασης

ἐνάντια στό συνασπισμό τῆς ἀντιπολίτευσης καί τόν ἀρχηγό της Τρότσκι;

Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι ἡ 7η Εὐρεία Ὁλομέλεια τῆς ΕΕ τῆς ΚΔ ἐπικύρωσε αὐτή τήν ἀπόφαση τῆς 15ης Συνδιάσκεψης τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, καταγγέλλοντας τόν Τρότσκι, τό Ζηνόβιεφ καί τόν Κάμενεφ γιά σοσιαλδημοκρατική παρέκκλιση[32];

Γεννιέται τό ἐρώτημα, τί δουλιά ἔχει ἐδῶ ἡ «θεωρία» τοῦ Στάλιν;

Μήπως ὁ Στάλιν ζήτησε ποτέ ἀπό τήν ἀντιπολίτευση τίποτε ἄλλο ἐκτός ἀπό τό ν' ἀναγνωρίσει τήν ὀρθότητα αὐτῶν τῶν ἀποφάσεων τῶν ἀνώτατων ὀργάνων τοῦ κόμματός μας καί τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς;

Γιατί οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης παρακάμπτουν ὅλα αὐτά τά γεγονότα, ἄν ἔχουν καθαρή τή συνείδηση; Ποῦ ἀποβλέπουν; Νά ἐξαπατήσουν τό κόμμα; Εἶναι λοιπόν δύσκολο νά καταλάβουν ὅτι κανείς δέ θά κατορθώσει νά ἐξαπατήσει τό Μπολσεβίκικο Κόμμα μας;

Αὐτά λοιπόν, σύντροφοι, εἶναι τά ζητήματα πού στήν οὐσία δέν ἔχουν καμιά σχέση μέ τό θέμα πού συζητᾶμε γιά τήν παραβίαση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τόν Τρότσκι καί τό Ζηνόβιεφ, μά πού ὡστόσο τά ἔβγαλε στήν ἐπιφάνεια ὁ Ζηνόβιεφ, γιά νά ρίξει στάχτη στά μάτια καί νά σκεπάσει τό ζήτημα πού συζητᾶμε.

Σᾶς ζητῶ ἀκόμα μιά φορά συγγνώμη πού σᾶς ἀπασχόλησα τόση ὥρα γιά ν' ἀσχοληθῶ μέ τήν ἐξέταση αὐτῶν τῶν ζητημάτων. Δέν μποροῦσα ὅμως νά κάνω κι ἀλλιῶς, γιατί δέν ὑπάρχουν ἄλλοι τρόποι γιά νά κόψουμε τήν ὄρεξη τῶν ἀντιπολιτευομένων μας νά ἐξαπατοῦν τό κόμμα.

Καί τώρα, σύντροφοι, ἐπιτρέψτε μου νά περάσω ἀπό τήν «ἄμυνα» στήν ἐπίθεση.

Τό βασικό ἀτύχημα γιά τήν ἀντιπολίτευση εἶναι ὅτι δέν μπορεῖ νά καταλάβει καί σήμερα ἀκόμα γιατί «κατάντησε σέ τέτια χάλια».

Πραγματικά, γιατί οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης, πού χθές ἀκόμα συγκαταλέγονταν μεταξύ τῶν ἡγετῶν τοῦ κόμματος, ἔγιναν «ξαφνικά» ἀποστάτες; Πῶς ἐξηγεῖται αὐτό; Ἡ ἴδια ἡ ἀντιπολίτευση προσπαθεῖ νά ἐξηγήσει αὐτό τό γεγονός μέ ἐλατήρια προσωπικοῦ χαρακτήρα: Ὁ Στάλιν «δέ βοήθησε», ὁ Μπουχάριν «τάκανε θάλασσα», ὁ Ρίκοφ «δέν ὑποστήριξε», ὁ Τρότσκι «ἄφησε νά τοῦ διαφύγει ἡ στιγμή», τοῦ Ζηνόβιεφ «τοῦ ξέφυγε» καί τά λοιπά. Αὐτή ὅμως ἡ εὔκολη «ἐξήγηση» δέν περιέχει οὔτε ἴχνος ἐξήγησης. Τό γεγονός τῆς ἀπομόνωσης ἀπό τό κόμμα τῶν σημερινῶν ἡγετῶν τῆς ἀντιπολίτευσης δέν εἶναι γεγονός μικρῆς σημασίας. Πολύ περισσότερο δέν μπορεῖ νά τό θεωρήσει κανείς τυχαῖο γεγονός. Τό γεγονός τῆς ἀπομάκρυνσης τῶν τωρινῶν ἡγετῶν τῆς ἀντιπολίτευσης ἀπό τό κόμμα ἔχει βαθιές αἰτίες. Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ, ὁ Τρότσκι, ὁ Κάμενεφ κάπου ξεστράτισαν, ἔκαναν κάποιο σοβαρό ἁμάρτημα, ἀλλιῶς τό κόμμα δέ θά τούς εἶχε γυρίσει τίς πλάτες σάν σέ ἀποστάτες. Καί μπαίνει τό ἐρώτημα: ποῦ ξεστράτισαν οἱ ἡγέτες τῆς σημερινῆς ἀντιπολίτευσης, πῶς τά κατάφεραν νά «καταντήσουν σέ τέτια χάλια»;

Τό πρῶτο βασικό ζήτημα στό ὁποῖο ξεστράτισαν εἶναι τό ζήτημα τοῦ λενινισμοῦ, τό ζήτημα τῆς λενινιστικῆς ἰδεολογίας τοῦ κόμματός μας. Ξεστράτισαν στό ὅτι προσπάθησαν καί προσπαθοῦν ἀκόμα νά συμπληρώσουν τό λενινισμό μέ τόν τροτσκισμό, νά ἀντικαταστήσουν οὐσιαστικά τό λενινισμό μέ τόν τροτσκισμό. Αὐτό ὅμως, σύντροφοι, εἶναι βαρύτατο ἁμάρτημα τῶν ἡγετῶν τῆς ἀντιπολίτευσης, πού τό κόμμα δέν μποροῦσε

καί δέν μπορεῖ νά τούς τό συγχωρέσει. Εἶναι φανερό ὅτι τό κόμμα δέν μποροῦσε νά τούς ἀκολουθήσει στήν προσπάθειά τους νά στραφοῦν ἀπό τό λενινισμό στόν τροτσκισμό, γι' αὐτό καί οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης βρέθηκαν ἀπομονωμένοι ἀπό τό κόμμα.

Τί εἶναι ὁ σημερινός συνασπισμός τῶν τροτσκιστῶν μέ τούς πρώην λενινιστές τῆς ἀντιπολίτευσης; Ὁ σημερινός συνασπισμός τους εἶναι ἡ ὑλική ἔκφραση τῆς απόπειρας νά συμπληρωθεῖ ὁ λενινισμός μέ τόν τροτσκισμό. Ἡ λέξη «τροτσκισμός» δέν εἶναι δική μου ἐπινόηση. Τήν ἔβαλε γιά πρώτη φορά σέ κυκλοφορία ὁ σύντροφος Λένιν σάν κάτι πού εἶναι ἀντίθετο στό λενινισμό.

Ποιό εἶναι τό βασικό ἁμάρτημα τοῦ τροτσκισμοῦ; Τό βασικό ἁμάρτημα τοῦ τροτσκισμοῦ εἶναι ὅτι δέν πιστεύει στίς δυνάμεις καί στήν ἱκανότητα τοῦ προλεταριάτου τῆς ΕΣΣΔ νά πάρει μαζί του τήν ἀγροτιά, τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς τόσο στόν ἀγώνα γιά τή στερέωση τῆς ἐξουσίας τοῦ προλεταριάτου ὅσο καί, ἰδιαίτερα, στόν ἀγώνα γιά τή νίκη τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στή χώρα μας.

Τό βασικό ἁμάρτημα τοῦ τροτσκισμοῦ εἶναι ὅτι δέν καταλαβαίνει καί οὐσιαστικά δέν ἀναγνωρίζει τή λενινιστική ἰδέα τῆς ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου (ἀπέναντι στήν ἀγροτιά) στό ζήτημα τῆς κατάχτησης καί τῆς στερέωσης τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, στό ζήτημα τῆς οἰκοδόμησης τῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας σέ ξεχωριστές χῶρες.

Ἤξεραν αὐτές τίς ὀργανικές ἀνεπάρκειες τοῦ τροτσκισμοῦ οἱ πρώην λενινιστές Ζηνόβιεφ καί Κάμενεφ; Ναί, τίς ἤξεραν. Χτές ἀκόμα ξελαρυγγίζονταν νά φωνάζουν ὅτι ἄλλο πράγμα εἶναι ὁ λενινισμός καί ἄλλο ὁ τροτσκισμός. Χτές ἀκόμα φώναζαν ὅτι ὁ τροτσκισμός εἶναι ἀσυμβίβαστος μέ τό λενινισμό. Μά ἦταν ἀρκετό νάρθουν σέ σύγκρουση μέ τό κόμμα καί νά μείνουν μειοψηφία, γιά νά τά ξεχάσουν ὅλα αὐτά καί νά στραφοῦν πρός τόν τροτσκισμό γιά νά παλαίψουν μαζί του ἐνάντια στό λενινιστικό κόμμα, ἐνάντια στήν ἰδεολογία του, ἐνάντια στό λενινισμό.

Θά θυμᾶστε τίς διαφωνίες μας στό 14ο Συνέδριο. Γιά ποιό πράγμα διαφωνούσαμε τότε μέ τή λεγόμενη «νέα ἀντιπολίτευση»; Γιά τό ρόλο καί τή σημασία τοῦ μεσαίου ἀγρότη, γιά τό ρόλο καί τή σημασία τῶν βασικῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς, γιά τήν ἱκανότητα τοῦ προλεταριάτου νά πάρει μαζί του τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς στό ἔργο τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης, παρά τήν τεχνική καθυστέρηση τῆς χώρας μας.

Μ' ἄλλα λόγια: διαφωνούσαμε μ' αὐτούς γιά τό ἴδιο πράγμα, γιά τό ὁποῖο τό κόμμα μας βρίσκεται ἀπό καιρό σέ διαμάχη μέ τόν τροτσκισμό. Ξέρετε ὅτι τό ἀποτέλεσμα τῆς διαμάχης στό 14ο Συνέδριο ἦταν οἰκτρό γιά τή «νέα ἀντιπολίτευση». Ξέρετε ὅτι ὕστερ' ἀπ' αὐτή τή διαμάχη ἡ «νέα ἀντιπολίτευση» πέρασε στό στρατόπεδο τοῦ τροτσκισμοῦ στό βασικό ζήτημα τῆς λενινιστικῆς ἰδέας τῆς ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου στήν ἐποχή τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης. Πάνω σ' αὐτό ἀκριβῶς τό ἔδαφος γεννήθηκε ὁ λεγόμενος συνασπισμός τῆς ἀντιπολίτευσης τῶν τροτσκιστῶν μέ τούς πρώην λενινιστές τῆς ἀντιπολίτευσης.

Ἤξερε ἄραγε ἡ «νέα ἀντιπολίτευση» ὅτι τό 5ο Συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς χαρακτήρισε τόν τροτσκισμό μ ι κ ρ ο α σ τ ι κ ή π α ρ έ κ κ λ ι σ η[33]; Καί βέβαια τό ἤξερε. Κάτι παραπάνω. Ἡ ἴδια ὑποστήριξε τήν ἀντίστοιχη ἀπόφαση στό 5ο Συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Ἤξερε ἡ «νέα ἀντιπολίτευση» ὅτι ὁ λενινισμός καί ἡ μικροαστική παρέκκλιση εἶναι ἀσυμβίβαστα; Καί βέβαια

τό ἤξερε. Κάτι παραπάνω, ξελαρυγγιζόταν νά τό φωνάζει μπροστά σ' ὅλο τό κόμμα.

Τώρα κρίνετε μόνοι σας: μποροῦσε τό κόμμα νά μή γυρίσει τίς πλάτες του σέ τέτιους ἡγέτες, πού καῖνε σήμερα αὐτό πού προσκυνούσανε χτές, πού ἀπαρνοῦνται σήμερα αὐτό πού καλοῦσαν μεγαλόφωνα τό κόμμα νά κάνει χτές, πού προσπαθοῦν νά συμπληρώσουν τό λενινισμό μέ τόν τροτσκισμό, παρά τό γεγονός ὅτι χτές ἀκόμα ἀποκαλοῦσαν αὐτή τήν ἀπόπειρα προδοσία σέ βάρος τοῦ λενινισμοῦ; Εἶναι φανερό πώς τό κόμμα ἦταν ὑποχρεωμένο νά γυρίσει τίς πλάτες του σέ τέτιους ἡγέτες.

Ἡ ἀντιπολίτευση στό ζῆλο της ν' ἀναποδογυρίσει τά πάντα ἔφτασε μάλιστα στό σημεῖο ν' ἀρνεῖται τό γεγονός ὅτι στήν περίοδο πρίν ἀπό τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση ὁ Τρότσκι ἀνῆκε στούς μενσεβίκους. Μήν παραξενεύεστε, σύντροφοι, ἡ ἀντιπολίτευση λέει ἀπερίφραστα ὅτι ἀπό τό 1904 ὁ Τρότσκι δέν ὑπῆρξε ποτέ μενσεβίκος. Ἔτσι ὅμως εἶναι στήν πραγματικότητα; Ἄς δοῦμε τί λέει ὁ Λένιν.

Νά τί ἔλεγε ὁ Λένιν γιά τόν Τρότσκι τό 1914, τριάμιση χρόνια πρίν ἀπό τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση:

«Ὅσοι ἔχουν πάρει μέρος ἀπό παλιά στό μαρξιστικό κίνημα τῆς Ρωσίας ξέρουν καλά τή φιγούρα τοῦ Τρότσκι καί δέν ἀξίζει τόν κόπο νά τούς μιλήσει κανείς γι' αὐτόν. Ἡ νέα ὅμως γενιά τῶν ἐργατῶν δέν τόν ξέρει καί γι' αὐτό εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά μιλήσουμε, γιατί ὁ Τρότσκι εἶναι ἡ χαρακτηριστική φιγούρα καί γιά τίς πέντε ἐκεῖνες ὁμαδοῦλες τοῦ ἐξωτερικοῦ πού στήν πραγματικότητα ταλαντεύονται ἐπίσης ἀνάμεσα στούς λικβινταριστές καί στό κόμμα.

Στήν περίοδο τῆς παλιᾶς „Ἴσκρας" (1901—1903) σ' αὐτούς πού ταλαντεύονταν καί μεταπηδοῦσαν ἀπό τούς „οἰκονομιστές" στούς „ἰσκριστές" καί ἀντίστροφα, εἶχε δοθεῖ τό παρατσούκλι: „Οἱ μεταπηδήσεις τοῦ Τουσίνο" (ἔτσι ὀνόμαζαν τόν καιρό τῆς Ἀνταρσίας στή Ρωσία τούς στρατιῶτες πού μεταπηδοῦσαν ἀπό τό ἕνα στρατόπεδο στό ἄλλο)...

„Οἱ μεταπηδήσεις τοῦ Τουσίνο" βάζουν τόν ἑαυτό τους πάνω ἀπό φράξιες, γιά τό μοναδικό λόγο ὅτι „δανείζονται" σήμερα τίς ἰδέες τῆς μιᾶς καί αὔριο τῆς ἄλλης φράξιας. Ὁ Τρότσκι ἦταν φανατικός „ἰσκριστής" τό 1901—1903 καί ὁ Ριαζάνοφ ἔχει πεῖ ὅτι ὁ ρόλος τοῦ Τρότσκι στό Συνέδριο τοῦ 1903 ἦταν ρόλος „μαγκούρας τοῦ Λένιν". Στά τέλη τοῦ 1903 ὁ Τρότσκι εἶναι φανατικός μενσεβίκος*, δηλ. ἔχει μεταπηδήσει ἀπό τούς ἰσκριστές στούς „οἰκονομιστές"· διακηρύχνει ὅτι „ἀνάμεσα στήν παλιά καί στή νέα „Ἴσκρα" ὑπάρχει ἄβυσος". Τό 1904—5 ἀποχωρεῖ ἀπό τούς μενσεβίκους καί παίρνει ταλαντευόμενη θέση, πότε συνεργάζεται μέ τό Μαρτίνοφ (τόν „οἰκονομιστή") καί πότε διακηρύχνει τήν ἀνόητα ἀριστερή „διαρκῆ ἐπανάσταση". Τό 1906—1907 πλησιάζει τούς μπολσεβίκους καί τήν ἄνοιξη τοῦ 1907 δηλώνει ὅτι τάσσεται ἀλληλέγγυος μέ τή Ρόζα Λούξεμπουργκ.

Στήν ἐποχή τῆς ὑποχώρησης ὕστερα ἀπό μακρόχρονες „μή φραξιονιστικές" ταλαντεύσεις τραβάει ξανά πρός τά δεξιά καί τόν Αὔγουστο τοῦ 1912 συνασπίζεται μέ τούς λικβινταριστές. Τώρα πάλι ἀπομακρύνεται ἀπ' αὐτούς, ἀναμασώντας ὡστόσο *οὐσιαστικά* τίς ἰδεοῦλες τους*.

Οἱ τύποι αὐτοί εἶναι χαρακτηριστικοί σάν συντρίμμια ἱστορικῶν σχηματισμῶν καί διαμορφώσεων τοῦ παρελθόντος, τότε πού τό μαζικό ἐργατικό κίνημα τῆς Ρωσίας βρισκόταν ἀκόμα σέ λήθαργο καί ὁποιαδήποτε ὁμαδούλα εἶχε τήν „ἀπλοχωριά" νά παρουσιάζεται σάν ρεῦμα, σάν ὁμάδα, σάν φράξια, μέ δυό λόγια σάν „δύναμη" πού συζητάει γιά ἕνωση μέ τίς ἄλλες.

Ἡ νέα γενιά τῶν ἐργατῶν πρέπει νά ξέρει καλά μέ ποιούς ἔχει νά κάνει, ὅταν παρουσιάζονται μέ ἀπίστευτες ἀξιώσεις ἄνθρωποι, πού δέ θέλουν καθόλου νά πάρουν ὑπόψη τους οὔτε τίς κομματικές ἀποφάσεις πού ἀπό τό 1908 καθόρισαν καί καθιέρωσαν τή στάση ἀπέναντι στό λικβινταρισμό, οὔτε τήν πείρα τοῦ σύγχρονου ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Ρωσίας, πού δημιούργησε στήν πράξη τήν ἑνότητα τῆς πλειοψηφίας μέ βάση τήν ὁλοκληρωτική ἀποδοχή τῶν παραπάνω ἀποφάσεων» (βλ. 3η ἔκδ., τόμ. 17ος, σελ. 393—394).

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

Ἔτσι βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι ὁ Τρότσκι στήν περίοδο ὕστερα ἀπό τό 1903 βρισκόταν διαρκῶς ἔξω ἀπό τό μπολσεβίκικο στρατόπεδο, καί πότε περνοῦσε στό στρατόπεδο τῶν μενσεβίκων, πότε ἀποχωροῦσε ἀπ' αὐτούς, χωρίς ὅμως νά προσχωρεῖ ποτέ στούς μπολσεβίκους, ἐνῶ τό 1912 ὀργάνωσε συνασπισμό μέ τούς μενσεβίκους λικβινταριστές ἐνάντια στό Λένιν καί τό κόμμα του, παραμένοντας στό ἴδιο στρατόπεδο μέ τούς μενσεβίκους.

Τί τό ἐκπληχτικό ὑπάρχει ἐδῶ, ἄν μιά τέτια «φιγούρα» δέν ἐμπνέει ἐμπιστοσύνη στό Μπολσεβίκικο Κόμμα μας;

Τί τό ἐκπληχτικό ὑπάρχει ἐδῶ, στό γεγονός ὅτι ὁ συνασπισμός τῆς ἀντιπολίτευσης, ἔχοντας ἐπικεφαλῆς τήν ἴδια αὐτή «φιγούρα», βρέθηκε ἀπομονωμένος καί πεταμένος ἔξω ἀπό τό κόμμα;

Τ ό δ ε ύ τ ε ρ ο β α σ ι κ ό ζ ή τ η μ α, στό ὁποῖο ξεστράτισαν οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης, εἶναι τό ζήτημα ἄν στήν περίοδο τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ μπορεῖ νά νικήσει ὁ σοσιαλισμός σέ μιά μόνη χώρα. Τό λάθος τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ὅτι ἀποπειράθηκε νά σβήσει ἀπαρατήρητα τή διδασκαλία τοῦ Λένιν ὅτι μπορεῖ νά νικήσει ὁ σοσιαλισμός σέ μιά μόνη χώρα.

Δέν ἀποτελεῖ σήμερα μυστικό γιά κανέναν τό γεγονός ὅτι ὁ Λένιν ἀκόμα ἀπό τό 1915, δυό χρόνια πρίν ἀπό τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση, ξεκινώντας ἀπό τό νόμο τῆς ἀνισόμετρης οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς ἀνάπτυξης στίς συνθῆκες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, διακήρυξε τή θέση ὅτι «εἶναι δυνατή ἡ νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ἀρχή σέ λίγες ἤ καί σέ μιά μονάχα, χωριστά παρμένη, κεφαλαιοκρατική χώρα» (Λ έ ν ι ν, 3η ἔκδ., τόμ. 18ος, σελ. 232).

Δέν ἀποτελεῖ σήμερα γιά κανέναν μυστικό τό γεγονός ὅτι ἴσα-ἴσα ὁ Τρότσκι, καί κανένας ἄλλος, τόν ἴδιο αὐτό χρόνο, τό 1915, τάχθηκε μέ τόν τύπο ἐ ν ά ν τ ι α στή θέση αὐτή τοῦ Λένιν, δηλώνοντας ὅτι ὅταν παραδέχεται κανείς τή δυνατότητα τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ ξεχωριστές χῶρες «σημαίνει ὅτι γίνεται θύμα τῆς ἐ θ ν ι κ ῆ ς σ τ ε ν ό τ η τ α ς*, πού ἀποτελεῖ τήν οὐσία τοῦ σοσιαλ-πατριωτισμοῦ» (Τρότσκι, «Τό 1917», τόμ. III, μέρος 1, σελ. 89—90).

Δέν ἀποτελεῖ ἐπίσης μυστικό καί τό πασίγνωστο γεγονός ὅτι σέ συνέχεια ἡ πολεμική αὐτή ἀνάμεσα στό Λένιν καί τόν Τρότσκι δέ σταμάτησε οὐσιαστικά ἀκόμα κι ὡς τό 1923, ὅταν εἶδε τό φῶς τῆς ἡμέρας ἡ τελευταία μπροσούρα τοῦ Λένιν «Γιά τό Συνεταιρισμό»[34], ὅπου ὁ Λένιν διακηρύχνει γιά μιά ἀκόμα φορά τή δυνατότητα τῆς οἰκοδόμησης τῆς «πλέριας σοσιαλιστικῆς κοινωνίας» στή χώρα μας.

Τί ἀλλαγές συντελέστηκαν στήν ἱστορία τοῦ κόμματός μας πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα, ὕστερα ἀπ' τό θάνατο τοῦ Λένιν; Τό 1925 στή 14η Συνδιάσκεψη τοῦ κόμματός μας ὁ Κάμενεφ καί ὁ Ζηνόβιεφ, ὕστερα ἀπό μιά σειρά ταλαντεύσεις, παραδέχτηκαν τή διδασκαλία τοῦ Λένιν γιά τή δυνατότητα τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ μιά μόνη χώρα καί μαζί μέ τό κόμμα διαχώρισαν τίς εὐθύνες τους σ' αὐτό τό ζήτημα ἀπό τόν τροτσκισμό. Μερικούς ὅμως μῆνες ὕστερα ἀπ' αὐτό τό γεγονός, τίς παραμονές τοῦ 14ου Συνεδρίου, ὅταν βρέθηκαν μειοψηφία στήν πάλη τους ἐνάντια στό κόμμα κι ἀναγκάστηκαν νά συνασπιστοῦν μέ τόν Τρότσκι, στράφηκαν «ξαφνικά» πρός τήν πλευρά τοῦ τροτσκισμοῦ, ξέκοψαν ἀπό τήν ἀπόφαση τῆς 14ης Συνδιάσκεψης τοῦ κόμματος καί ἀπομακρύνθηκαν ἀπό τή λενινιστική διδασκαλία τῆς δυνατότητας τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ μιά μόνη

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

χώρα. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἡ μισομενσεβίκικη φλυαρία τοῦ Τρότσκι γιά ἐθνική στενότητα τῆς θεωρίας τοῦ Λένιν ἀποβαίνει στά χέρια τῆς ἀντιπολίτευσης τό παραπέτασμα μέ τό ὁποῖο προσπαθεῖ νά σκεπάσει τή δουλιά της γιά τήν ἐξάλειψη τοῦ λενινισμοῦ στό ζήτημα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Γεννιέται τό ἐρώτημα: τί τό ἐκπληχτικό ὑπάρχει ἐδῶ, ἄν τό κόμμα, πού ἔχει διαπαιδαγωγηθεῖ καί σφυρηλατηθεῖ στό πνεῦμα τοῦ λενινισμοῦ, θεώρησε ἀναγκαῖο ὕστερα ἀπ' αὐτό νά γυρίσει τίς πλάτες σέ τέτιους λικβινταριστές, καί οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης βρέθηκαν ἀπομονωμένοι ἀπό τό κόμμα;

Τό τρίτο βασικό ζήτημα, στό ὁποῖο ξεστράτισαν οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης, εἶναι τό ζήτημα τοῦ κόμματός μας, τό ζήτημα τῆς μονολιθικότητάς του, τό ζήτημα τῆς σιδερένιας του ἑνότητας.

Ὁ λενινισμός διδάσκει ὅτι τό κόμμα τοῦ προλεταριάτου πρέπει νά εἶναι ἑνιαῖο καί μονολιθικό, χωρίς φράξιες, χωρίς φραξιονιστικά κέντρα, μέ ἑνιαῖο κομματικό κέντρο, μέ ἑνιαία θέληση. Ὁ λενινισμός διδάσκει ὅτι τά συμφέροντα τοῦ προλεταριακοῦ κόμματος ἀπαιτοῦν συνειδητή συζήτηση τῶν ζητημάτων τῆς κομματικῆς πολιτικῆς, συνειδητή στάση τῆς μάζας τοῦ κόμματος ἀπέναντι στήν καθοδήγηση τοῦ κόμματος, κριτική τῶν ἐλλείψεων τοῦ κόμματος, κριτική τῶν λαθῶν του. Ταυτόχρονα ὅμως ὁ λενινισμός ἀπαιτεῖ οἱ ἀποφάσεις τοῦ κόμματος νά ἐφαρμόζονται χωρίς ἀντίρηση ἀπ' ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος, ἀμέσως μόλις οἱ ἀποφάσεις αὐτές παρθοῦν καί ἐγκριθοῦν ἀπό τά καθοδηγητικά ὄργανα τοῦ κόμματος.

Διαφορετικά βλέπει τό ζήτημα ὁ τροτσκισμός. Γιά τόν τροτσκισμό τό κόμμα εἶναι ἕνα εἶδος ὁμοσπονδία φραξιονιστικῶν ὁμάδων μέ χωριστά φραξιονιστικά κέντρα. Γιά τόν τροτσκισμό εἶναι ἀφόρητη ἡ προλεταριακή πειθαρχία τοῦ κόμματος. Ὁ τροτσκισμός δέν ἀνέχεται τό προλεταριακό καθεστώς στό κόμμα. Ὁ τροτσκισμός δέν καταλαβαίνει ὅτι χωρίς τή σιδερένια πειθαρχία τοῦ κόμματος εἶναι ἀδύνατο νά ἀσκηθεῖ ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Ἤξεραν οἱ πρώην λενινιστές τῆς ἀντιπολίτευσης τά ὀργανικά αὐτά μειονεκτήματα τοῦ τροτσκισμοῦ; Φυσικά τά ἤξεραν. Κάτι παραπάνω, ξελαρυγγίζονταν νά φωνάζουν ὅτι τό «ὀργανωτικό σχῆμα» τοῦ τροτσκισμοῦ εἶναι ἀσυμβίβαστο μέ τίς ὀργανωτικές ἀρχές τοῦ λενινισμοῦ. Τό γεγονός ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση στή δήλωσή της τῆς 16 τοῦ Ὀχτώβρη 1926 ἀποκήρυξε τήν ἀντίληψη ὅτι τό κόμμα εἶναι ὁμοσπονδία ὁμάδων, τό γεγονός αὐτό εἶναι μιά ἐπιπλέον ἐπιβεβαίωση ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση κούτσαινε καί ἐξακολουθεῖ νά κουτσαίνει καί μέ τά δυό πόδια σ' αὐτόν τόν τομέα. Ἡ ἀποκήρυξη ὅμως αὐτή ἦταν ἀποκήρυξη στά λόγια, ἀνειλικρινής. Στήν πραγματικότητα οἱ τροτσκιστές ποτέ δέν παραιτήθηκαν ἀπό τίς ἀπόπειρές τους νά ἐπιβάλουν στό κόμμα μας τήν τροτσκιστική ὀργανωτική γραμμή, ἐνῶ ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Κάμενεφ τούς βοηθᾶνε στό ἄδοξο αὐτό ἔργο. Μά ἦταν ἀρκετό μόνο νά βρεθοῦν ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Κάμενεφ σέ μειοψηφία στήν πάλη τους ἐνάντια στό κόμμα, γιά νά μεταστραφοῦν πρός τό τροτσκιστικό, μισομενσεβίκικο, ὀργανωτικό σχέδιο καί νά κηρύξουν μαζί μέ τούς τροτσκιστές τήν πάλη ἐνάντια στό προλεταριακό καθεστώς στό κόμμα σάν σύνθημα τῆς ἡμέρας.

Τί τό ἐκπληχτικό ὑπάρχει ἐδῶ, ἄν τό κόμμα μας ἔκρινε ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά θάψει τίς ὀργανωτικές ἀρχές τοῦ λενινισμοῦ καί παραμέρισε τούς σημερινούς ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης;

Νά λοιπόν, σύντροφοι, τά τρία βασικά ζητήματα στά

ὁποία ξεστράτισαν οἱ τωρινοί ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης, γιατί ξέκοψαν ἀπό τό λενινισμό.

Μπορεῖ λοιπόν ὕστερα ἀπ' αὐτά ν' ἀπορεῖ κανείς γιατί τό λενινιστικό κόμμα ξέκοψε μέ τή σειρά του ἀπ' αὐτούς τούς ἡγέτες;

Δυστυχῶς ὅμως ἡ κατάπτωση τῆς ἀντιπολίτευσης δέν περιορίστηκε σ' αὐτό. Ἡ κατάπτωση τῆς ἀντιπολίτευσης προχώρησε παραπέρα, ἔφερε τήν ἀντιπολίτευση ὥς τό σημεῖο, πού πέρα ἀπ' αὐτό δέν μπορεῖ νά τραβήξει χωρίς νά διακινδυνεύσει νά βρεθεῖ ἔξω ἀπό τά πλαίσια τοῦ κόμματος.

Κρίνετε μόνοι σας.

Ὡς τώρα ἦταν δύσκολο νά ὑποθέσει κανείς ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση, ὅσο κι ἄν ξέπεσε, θά ταλαντευτεῖ στό ζήτημα τῆς χωρίς ὅρους ἄμυνας τῆς χώρας μας. Τώρα ὅμως πρέπει ὄχι μόνο νά ὑποθέσουμε, ἀλλά καί νά βεβαιώσουμε ὅτι ἡ θέση τῶν σημερινῶν ἡγετῶν τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι θέση ἡττοπαθής. Γιατί πῶς ἀλλιῶς μπορεῖ νά νοηθεῖ ἡ ἠλίθια καί παράλογη θέση τοῦ Τρότσκι γιά τό πείραμα Κλεμανσώ σέ περίπτωση ἑνός νέου πολέμου ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ; Μπορεῖ μήπως νά ἀμφιβάλλει κανείς ὅτι αὐτό εἶναι σημάδι τῆς συνεχιζόμενης κατάπτωσης τῆς ἀντιπολίτευσης;

Ὡς τώρα ἦταν δύσκολο νά ὑποθέσει κανείς ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση θά προβάλει κάποτε τήν ἠλίθια καί παράλογη κατηγορία γιά θερμιδορισμό τοῦ κόμματός μας. Ὅταν τό 1925 ὁ Ζαλούτσκι μίλησε γιά πρώτη φορά γιά θερμιδορικές τάσεις μέσα στό κόμμα μας, οἱ σημερινοί ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης διαχώρισαν κατηγορηματικά τίς εὐθύνες τους ἀπ' αὐτόν. Τώρα ὅμως ἡ ἀντιπολίτευση κατάντησε στό σημεῖο νά τραβάει πιό πέρα ἀπό τό Ζαλούτσκι καί νά κατηγορεῖ τό κόμμα γιά θερμιδορισμό. Δέν καταλαβαίνω μόνο πῶς μποροῦν νά παραμένουν στό κόμμα μας

ἄνθρωποι πού ἰσχυρίζονται ὅτι τό κόμμα ἔγινε θερμιδορικό.

Ὡς τώρα ἡ ἀντιπολίτευση προσπαθοῦσε «μόνο» νά ὀργανώσει χωριστές φραξιονιστικές ὁμάδες μέσα στά τμήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τώρα ὅμως ἔφτασε στό σημεῖο νά ὀργανώνει μπροστά στά μάτια ὅλου τοῦ κόσμου ἕνα νέο κόμμα στή Γερμανία, τό κόμμα τῶν ἀντεπαναστατῶν κατεργάρηδων Μάσλοφ καί Ρούθ Φίσερ σάν ἀντίβαρο στό γερμανικό κομμουνιστικό κόμμα πού ὑπάρχει ἐκεῖ. Αὐτή ὅμως εἶναι θέση ἀπροκάλυπτης διάσπασης τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Πέρασμα ἀπ' τίς φραξιονιστικές ὁμάδες μέσα στά τμήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στή διάσπαση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς—αὐτός εἶναι ὁ δρόμος τῆς κατάπτωσης τῶν ἡγετῶν τῆς ἀντιπολίτευσης.

Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ στό λόγο του δέν ἀρνήθηκε ὅτι ὑπάρχει διάσπαση στή Γερμανία. Ὅτι ὅμως αὐτό τό κόμμα, τό ἴδιο αὐτό ἀντικομμουνιστικό κόμμα, τό ὀργάνωσε ἡ ἀντιπολίτευσή μας, φαίνεται ἀκόμα κι ἀπό τό γεγονός ὅτι τά ἀντικομματικά ἄρθρα καί τούς λόγους τῶν ἡγετῶν τῆς ἀντιπολίτευσής μας τά τυπώνουν καί τά κυκλοφοροῦν σέ ἰδιαίτερες μπροσοῦρες ὁ Μάσλοφ καί ἡ Ρούθ Φίσερ. (Φ ω ν ή: «Αἶσχος!»).

Καί τί σημαίνει τό γεγονός ὅτι ὁ συνασπισμός τῆς ἀντιπολίτευσης παραχώρησε στόν τύπο μας θέση στό Βούγιοβιτς γιά νά ὑπερασπίσει πολιτικά τό δεύτερο αὐτό μασλοφικό-ρουθφισερικό κόμμα στή Γερμανία; Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσή μας ὑποστηρίζει ἀ ν ο ι χ τ ά τό Μάσλοφ καί τή Ρούθ Φίσερ, τούς ὑποστηρίζει ἐ ν ά ν τ ι α στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί ἐνάντια στά προλεταριακά της τμήματα. Αὐτό πιά, σύντροφοι, δέν εἶναι ἁπλῶς φραξιονισμός. Εἶναι πολιτική ἀ ν ο ι χ τ ῆ ς δ ι ά σ π α σ η ς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. (Φ ω ν έ ς: «Σωστά!»).

Πρίν ἡ ἀντιπολίτευση προσπαθοῦσε νά ἀποχτήσει τήν ἐλευθερία τῶν φραξιονιστικῶν ὁμάδων μέσα στό κόμμα μας. Σήμερα αὐτό τῆς φαίνεται λίγο. Σήμερα μπαίνει στό δρόμο τῆς ἀπροκάλυπτης διάσπασης, δημιουργώντας ἕνα καινούργιο κόμμα στήν ΕΣΣΔ μέ δική του ΚΕ καί μέ δικές του τοπικές ὀργανώσεις. Ἀπό τήν πολιτική τοῦ φραξιονισμοῦ στήν πολιτική τῆς ἀπροκάλυπτης διάσπασης, στήν πολιτική τῆς δημιουργίας νέου κόμματος, στήν πολιτική τοῦ «ὀσοφσκισμοῦ»[35]—νά ποῦ κατάντησαν οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσής μας.

Αὐτά εἶναι τά βασικά ὁρόσημα τῆς παραπέρα κατάπτωσης τῆς ἀντιπολίτευσης στό δρόμο τῆς ἀπομάκρυνσης ἀπό τό κόμμα καί τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ, στό δρόμο τῆς πολιτικῆς τῆς διάσπασης μέσα στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

Εἶναι δυνατό ν' ἀνεχθοῦμε στό ἑξῆς μιά τέτια κατάσταση; Εἶναι φανερό ὅτι δέν εἶναι δυνατό. Δέν μποροῦμε νά ἐπιτρέψουμε τήν πολιτική τῆς διάσπασης οὔτε μέσα στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ οὔτε μέσα στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Πρέπει νά ξεριζώσουμε ἀμέσως αὐτό τό κακό, ἄν ἐκτιμᾶμε τά συμφέροντα τοῦ κόμματος καί τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τά συμφέροντα τῆς ἑνότητάς τους.

Αὐτά εἶναι τά περιστατικά πού ἀνάγκασαν τήν ΚΕ νά βάλει ζήτημα καθαίρεσης τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ζηνόβιεφ ἀπό τήν ΚΕ.

Θά ρωτήσετε, ποῦ βρίσκεται ἡ διέξοδος;

Ἡ ἀντιπολίτευση ἔπεσε σέ ἀδιέξοδο. Τό καθῆκον μας εἶναι νά κάνουμε μιά τελευταία προσπάθεια καί νά βοηθήσουμε τήν ἀντιπολίτευση νά βγεῖ ἀπ' αὐτό τό ἀδιέξοδο. Ἡ πρόταση πού ἔκανε ἐδῶ ὁ σύντροφος Ὀρτζονικίτζε ἐξονόματος τῆς ΚΕΕ εἶναι ὁ μόνος τρόπος καί ἡ μεγαλύτερη ὑποχώρηση πού μποροῦσε νά κάνει τό κόμμα γιά νά διευκολύνει τό ἔργο τῆς εἰρήνης μέσα στό κόμμα.

Πρῶτο, ἡ ἀντιπολίτευση πρέπει νά παρατήσει κατηγορηματικά καί ἀμετάκλητα τή «θερμιδορική» φλυαρία της καί τό παράλογο σύνθημα σχετικά μέ τό πείραμα Κλεμανσώ. Ἡ ἀντιπολίτευση πρέπει νά καταλάβει ὅτι μέ τέτιες ἀπόψεις καί μέ τέτιες τάσεις δέν μπορεῖ νά περιφρουρηθεῖ ἡ χώρα μας ἀπό τήν ἀπειλή πολέμου πού κρέμεται πάνω της. Ἡ ἀντιπολίτευση πρέπει νά καταλάβει ὅτι μέ τέτιες ἀπόψεις καί μέ τέτιες τάσεις δέν μπορεῖ νά βρίσκεται στό ἑξῆς στήν Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματός μας. (Φωνές: «Σωστά!»).

Δεύτερο, ἡ ἀντιπολίτευση πρέπει νά καταδικάσει ἀνοιχτά καί ἀπερίφραστα τή διασπαστική ἀντιλενινιστική ὁμάδα Μάσλοφ—Ρούθ Φίσερ στή Γερμανία καί νά διακόψει κάθε σχέση μαζί της. Δέν μποροῦμε ν' ἀνεχθοῦμε παραπέρα τήν ὑποστήριξη τῆς πολιτικῆς τῆς διάσπασης στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ. (Φωνές: «Σωστά!»).

Δέν μπορεῖ νά ὑπερασπίζει κανείς τήν ΕΣΣΔ, ὅταν ὑποστηρίζει τή διάσπαση στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί ἀποδιοργανώνει τά τμήματα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

Τρίτο, ἡ ἀντιπολίτευση πρέπει νά παραιτηθεῖ κατηγορηματικά καί ἀμετάκλητα ἀπό κάθε φραξιονισμό καί ἀπό ὅλους ἐκείνους τούς δρόμους πού ὁδηγοῦν στή δημιουργία νέου κόμματος μέσα στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Δέν μποροῦμε νά ἐπιτρέψουμε τήν πολιτική τῆς διάσπασης στό κόμμα μας οὔτε δυό μῆνες, οὔτε δυό ὧρες πρίν ἀπό τό Συνέδριο τοῦ κόμματός μας. (Φωνές: «Σωστά!»).

Νά, σύντροφοι, οἱ τρεῖς βασικοί ὅροι, πού ἄν δέ γίνουν δεχτοί δέν μποροῦμε νά ἐπιτρέψουμε τήν παραπέρα

παραμονή τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ζηνόβιεφ στήν ΚΕ τοῦ κόμματός μας.

Θά ποῦν ὅτι αὐτό εἶναι πιεστικό μέτρο. Ναί, εἶναι πιεστικό μέτρο. Ποτέ δέν εἴχαμε τή γνώμη ὅτι ἀπό τό ὁπλοστάσιο τοῦ κόμματός μας ἀποκλείονται τά πιεστικά μέτρα. Στήν περίπτωση αὐτή ἐνεργοῦμε μέ βάση τή γνωστή ἀπόφαση τοῦ 10ου Συνεδρίου τοῦ κόμματός μας, μέ βάση τήν ἀπόφαση πού γράφτηκε ἀπ' τό σύντροφο Λένιν[36] καί ψηφίστηκε μέ πρότασή του στό 10ο Συνέδριο. Νά ἡ 6η καί ἡ 7η παράγραφος αὐτῆς τῆς ἀπόφασης:

Παράγραφος 6η: «Τό Συνέδριο δίνει ἐντολή νά διαλυθοῦν ἀμέσως ὅλες χωρίς ἐξαίρεση οἱ ὁμάδες πού σχηματίστηκαν πάνω στή μιά ἤ τήν ἄλλη πλατφόρμα καί ἀναθέτει σ' ὅλες τίς ὀργανώσεις νά παρακολουθοῦν ἄγρυπνα, γιά νά μή γίνεται ἀνεχτή καμιά φραξιονιστική ἐνέργεια. Ἡ μή ἐκτέλεση τῆς ἀπόφασης αὐτῆς τοῦ Συνεδρίου θά συνεπάγεται τήν ἀναντίρρητη καί ἄμεση διαγραφή ἀπό τό κόμμα».

Παράγραφος 7η: «Γιά νά ἐφαρμοστεῖ αὐστηρή πειθαρχία μέσα στό κόμμα καί σ' ὅλη τή σοβιετική δουλιά καί γιά νά ἐπιτευχθεῖ ἡ πιό μεγάλη ἑνότητα μέ τήν ἐξάλειψη κάθε φραξιονισμοῦ, τό Συνέδριο ἐξουσιοδοτεῖ τήν ΚΕ νά ἐφαρμόσει, σέ περίπτωση (—εις) παραβίασης τῆς πειθαρχίας ἤ ἀναβίωσης ἤ ἀνοχῆς τοῦ φραξιονισμοῦ, ὅλες τίς κομματικές κυρώσεις, ὥς τή διαγραφή ἀπό τό κόμμα, καί γιά τά μέλη τῆς ΚΕ, τήν ὑποβίβασή τους σέ ἀναπληρωματικά μέλη ἤ ἀκόμα, σάν ἔσχατο μέτρο, καί τή διαγραφή τους ἀπό τό κόμμα. Ὅρος γιά τήν ἐφαρμογή (στά μέλη τῆς ΚΕ, στά ἀναπληρωματικά μέλη τῆς ΚΕ καί στά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου) τοῦ ἔσχατου αὐτοῦ μέτρου πρέπει νά εἶναι ἡ σύγκληση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ, ὅπου θά καλοῦνται ὅλα τά ἀναπληρωματικά μέλη τῆς ΚΕ καί ὅλα τά μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου. Ἄν ἡ τέτια γενική συνέλευση τῶν πιό ὑπεύθυνων καθοδηγητῶν τοῦ κόμματος ἀναγνωρίσει μέ τά δυό τρίτα τῶν ψήφων της ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νά ὑποβιβαστεῖ ἕνα μέλος τῆς ΚΕ σέ ἀναπληρωματικό μέλος ἤ νά διαγραφεῖ ἀπό τό κόμμα, τό μέτρο αὐτό πρέπει νά ἐφαρμοστεῖ ἀμέσως».

Φωνές. Αὐτό πρέπει νά πραγματοποιηθεῖ ἀμέσως.

Στάλιν. Περιμένετε, σύντροφοι, μή βιάζεστε. Αὐτά τάγραψε καί μᾶς τ' ἄφησε ὑποθήκη ὁ Λένιν, γιατί ἤξερε τί θά πεῖ σιδερένια πειθαρχία τοῦ κόμματος, τί θά πεῖ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου. Γιατί ἤξερε ὅτι ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου ἀσκεῖται μέσω τοῦ κόμματος, ὅτι χωρίς ἑνιαῖο καί μονολιθικό κόμμα εἶναι ἀδύνατο νά ὑπάρξει διχτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Αὐτοί εἶναι οἱ ὅροι πού ἄν δέν γίνουν δεχτοί εἶναι ἀδύνατη ἡ παραπέρα παραμονή τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ζηνόβιεφ στήν ΚΕ τοῦ κόμματός μας. Ἄν τούς δεχτεῖ αὐτούς τούς ὅρους ἡ ἀντιπολίτευση, καλά. Ἄν δέν τούς δεχτεῖ, τόσο τό χειρότερο γι' αὐτήν. (Χειροκροτήματα).

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ «ΔΗΛΩΣΗ» ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ ΤΗΣ 8 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1927

Λόγος τῆς 9 τοῦ Αὐγούστου

Σύντροφοι! Αὐτό πού μᾶς προτείνει ἡ ἀντιπολίτευση δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ εἰρήνη μέσα στό κόμμα. Δέν πρέπει νά ἔχουμε αὐταπάτες. Αὐτό πού μᾶς προτείνει ἡ ἀντιπολίτευση εἶναι μιά προσωρινή ἀνακωχή. (Φωνή: «Οὔτε κάν προσωρινή!»). Εἶναι μιά προσωρινή ἀνακωχή πού κάτω ἀπό ὁρισμένες συνθῆκες μπορεῖ ν' ἀποτελέσει κάποιο βῆμα πρός τά μπρός, πού μπορεῖ ὅμως καί νά μήν ἀποτελέσει. Αὐτό πρέπει νά τό βάλουμε μιά γιά πάντα στό μυαλό μας. Αὐτό πρέπει νά τό θυμόμαστε καί στήν περίπτωση πού ἡ ἀντιπολίτευση θά κάνει παραπέρα ὑποχωρήσεις καί στήν περίπτωση πού ἡ ἀντιπολίτευση δέ θά κάνει παραπέρα ὑποχωρήσεις.

Εἶναι ἕνα βῆμα πρός τά μπρός γιά τό κόμμα μας ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση ὑποχώρησε ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό καί στά τρία ζητήματα πού θέσαμε. Ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό. Ὑποχώρησε ὅμως μέ ἐπιφυλάξεις τέτιες πού μποροῦν νά δημιουργήσουν ἔδαφος γιά ἕναν ἀκόμα πιό ὀξύ ἀγώνα στό μέλλον. (Φωνές: «Σωστά!». «Σωστά, ἔτσι εἶναι!»).

Τό ζήτημα τῆς ἄμυνας τῆς ΕΣΣΔ εἶναι βασικό ζήτημα γιά μᾶς ἐξαιτίας τῆς ἀπειλῆς πολέμου. Ἡ ἀντιπολίτευση λέει κατηγορηματικά στή δήλωσή της ὅτι εἶναι

ὑπέρ τῆς χωρίς ὅρους καί ἀνεπιφύλαχτης ἄμυνας τῆς ΕΣΣΔ, ἀρνεῖται ὅμως νά καταδικάσει τή γνωστή διατύπωση, τό γνωστό σύνθημα τοῦ Τρότσκι σχετικά μέ τόν Κλεμανσώ. Ὁ Τρότσκι πρέπει νά ἔχει τόν ἀνδρισμό νά ἀναγνωρίσει τήν πραγματικότητα ὅπως εἶναι.

Νομίζω ὅτι ὁλόκληρη ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ συμφωνεῖ ὁμόθυμα ὅτι ἕνας ἄνθρωπος πού εἶναι μέ τήν ψυχή του, στήν πράξη, κι ὄχι μόνο στά λόγια, ὑπέρ τῆς χωρίς ὅρους ἄμυνας τῆς χώρας μας, δέ θάγραφε αὐτά πού ἔγραψε ὁ Τρότσκι στό γράμμα πού ἔστειλε στό σύντροφο Ὀρτζονικίτζε γιά τήν ΚΕΕ.

Νομίζω ὅτι ὁλόκληρη ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ ἔχει πειστεῖ ὅτι τό σύνθημα αὐτό, αὐτή ἡ διατύπωση πού δίνει ὁ Τρότσκι σχετικά μέ τόν Κλεμανσώ, μόνο ἀμφιβολίες μπορεῖ νά γεννήσει γιά τήν εἰλικρίνεια τοῦ Τρότσκι στό ζήτημα τῆς ἄμυνας τῆς ΕΣΣΔ. Κάτι παραπάνω, δημιουργεῖ τήν ἐντύπωση ὅτι ὁ Τρότσκι παίρνει ἀρνητική θέση στά ζητήματα τῆς χωρίς ὅρους ἄμυνας τῆς χώρας μας. (Φωνές: «Σωστά, πολύ σωστά!»).

Νομίζω ὅτι ὁλόκληρη ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ εἶναι βαθύτατα πεπεισμένη ὅτι ὁ Τρότσκι μ' αὐτό τό σύνθημα, μ' αὐτή τή διατύπωσή του σχετικά μέ τόν Κλεμανσώ, ἐξαρτοῦσε τήν ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ ἀπό τό γνωστό σημεῖο τῆς ἀλλαγῆς τῆς ἡγεσίας τοῦ κόμματός μας καί τῆς ἡγεσίας τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Μόνο τυφλοί δέ θά τό δοῦν αὐτό. Ἄν ὁ Τρότσκι δέν ἔχει τόν ἀνδρισμό, τό στοιχειώδικο ἀνδρισμό, ν' ἀναγνωρίσει τό λάθος του, θά φταίει ὁ ἴδιος γι' αὐτό.

Ἄν ἡ ἀντιπολίτευση δέν καταδικάζει στό ντοκουμέντο της τό λάθος αὐτό τοῦ Τρότσκι, σημαίνει ὅτι ἐπιθυμεῖ νά κρατήσει στά χέρια της ἕνα ἐφεδρικό ὅπλο γιά μελλοντικές ἐπιθέσεις ἐνάντια στό κόμμα σχετικά μέ τή γραμ-

μή τῆς ἄμυνας τῆς χώρας, σχετικά μέ τή γραμμή πού ἀκολουθεῖ τό κόμμα. Σημαίνει ὅτι φυλάει στά χέρια της ἕνα ὁρισμένο ἀπόθεμα ὅπλων γιά νά τό βάλει σέ ἐνέργεια.

Νά γιατί σ' αὐτό τό βασικό σημεῖο ἡ ἀντιπολίτευση δέν πάει γιά εἰρήνη ἀλλά γιά προσωρινή ἀνακωχή μέ μιά ἐπιφύλαξη πού στό μέλλον μπορεῖ νά ὀξύνει ἀκόμα περισσότερο τόν ἀγώνα. (Φωνή: «Δέ μᾶς χρειάζεται ἀνακωχή, μᾶς χρειάζεται εἰρήνη»).

Ὄχι, σύντροφοι, μᾶς χρειάζεται ἀνακωχή, ἐδῶ κάνετε λάθος. Κι ἄν πρέπει νά φέρουμε παραδείγματα, θά ἦταν καλύτερα νά φέρουμε τό παράδειγμα τοῦ Ὄσιπ τοῦ Γκόγκολ πού ἔλεγε: «Σχοινάκι; δόστε το, καί τό σχοινάκι χρειάζεται». Καλύτερα λοιπόν νά κάνουμε ὅ,τι ἔκανε ὁ Ὄσιπ τοῦ Γκόγκολ. Δέν εἴμαστε τόσο πλούσιοι σέ πόρους οὔτε καί τόσο δυνατοί, ὥστε νά μποροῦμε νά περιφρονήσουμε ἕνα σχοινάκι. Ἀκόμα καί τό σχοινάκι δέν πρέπει νά τό περιφρονοῦμε. Καλοσκεφθεῖτε το καί θά καταλάβετε ὅτι στό ὁπλοστάσιό μας πρέπει νά ὑπάρχει καί τό σχοινάκι.

Στό δεύτερο ζήτημα, τό ζήτημα τοῦ θερμιδόρ, εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι σέ σύγκριση μέ ὅ,τι γινόταν παλιότερα ἡ ἀντιπολίτευση ἔκανε ὑποχώρηση, μιά ὁρισμένη ὑποχώρηση σ' αὐτόν τόν τομέα, γιατί ὕστερα ἀπ' αὐτή τήν ὑποχώρηση δέν μπορεῖ νά συνεχιστεῖ ἄλλο (ἄν φυσικά εἴμαστε λογικοί) ἡ ἠλίθια ἐκείνη ζύμωση σχετικά μέ τό «θερμιδορικό ἐκφυλισμό» τοῦ κόμματος, πού ἔκαναν ὁρισμένα μέλη τῆς ἀντιπολίτευσης καί ἰδιαίτερα ὁρισμένα μισομενσεβίκικα μέλη της.

Ὡστόσο τήν ὑποχώρηση αὐτή ἡ ἀντιπολίτευση τή συνοδεύει μέ μιά τέτια ἐπιφύλαξη, πού μπορεῖ νά ἐξαλείψει στό μέλλον τή δυνατότητα κάθε εἴδους ἀνακωχῆς καί κάθε εἴδους εἰρήνης. Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι λένε ὅτι ὁρισμένα στοιχεῖα στή χώρα μας ἐπιδιώκουν τήν παλινόρθωση, ἐπιδιώκουν

ἕνα θερμιδόρ. Μά αὐτό ποτέ κανείς δέν τό ἀρνήθηκε. Μιά καί ὑπάρχουν ἀνταγωνιστικές τάξεις, μιά καί οἱ τάξεις δέν ἐξαφανίστηκαν, ἀσφαλῶς θά γίνονται πάντα ἀπόπειρες παλινόρθωσης τοῦ παλιοῦ καθεστῶτος. Ἐμεῖς ὅμως δέ φιλονικούσαμε γι' αὐτό τό ζήτημα. Ἡ συζήτηση γίνεται γιά τό ὅτι στά ντοκουμέντα της ἡ ἀντιπολίτευση ἐπιτίθεται ἐνάντια στήν ΚΕ καί κατά συνέπεια καί ἐνάντια στό κόμμα γιά θερμιδορισμό. Δέν ἐπιτρέπεται νά ξεχωρίζει κανείς τήν ΚΕ ἀπό τό κόμμα. Δέν ἐπιτρέπεται. Εἶναι βλακεία. Μόνο ἄνθρωποι ἀντικομματικοί, πού δέν ἔχουν καταλάβει τίς βασικές στοιχειώδικες προϋποθέσεις τοῦ ὀργανωτικοῦ οἰκοδομήματος τοῦ Λένιν, μόνο τέτιοι ἄνθρωποι μποροῦν νά ὑποθέτουν ὅτι εἶναι δυνατό νά ξεχωρίσει κανείς τήν ΚΕ, καί μάλιστα τή δική μας ΚΕ, ἀπό τό κόμμα.

Ἡ ἀντιπολίτευση ὅμως συνοδεύει τίς ὑποχωρήσεις της μέ τίς ἐπιφυλάξεις πού ἀνάφερα. Καί οἱ ἐπιφυλάξεις αὐτές δίνουν στά χέρια τῆς ἀντιπολίτευσης κάποιο ἐφεδρικό ὅπλο, πού θά τό χρησιμοποιήσει σέ κατάλληλη εὐκαιρία γιά νέες ἐπιθέσεις ἐνάντια στό κόμμα.

Φυσικά, εἶναι γελοῖο νά μιλάει κανείς γιά θερμιδορισμό τῆς ΚΕ. Θά πῶ κάτι παραπάνω: Εἶναι ἠλίθιο. Ἔχω τή γνώμη ὅτι οὔτε ἡ ἴδια ἡ ἀντιπολίτευση δέν πιστεύει αὐτή τήν ἠλιθιότητα. Τῆς χρειάζεται ὅμως γιά μπαμπούλας. Γιατί, ἄν ἡ ἀντιπολίτευση πίστευε αὐτό τό πράγμα, τότε θάπρεπε φυσικά νά κηρύξει ἀνοιχτό πόλεμο ἐνάντια στό κόμμα μας καί τήν Κεντρική Ἐπιτροπή μας, ἐνῶ διαβεβαιώνει ὅτι θέλει εἰρήνη στό κόμμα.

Ὁρίστε λοιπόν, ὅτι καί στό δεύτερο ζήτημα ἡ ἀντιπολίτευση ἔχει στά χέρια της ἕνα ἐφεδρικό ὅπλο, γιά νά ἐνεργήσει ἀργότερα νέα ἐπίθεση ἐνάντια στήν ΚΕ. Κι αὐτό ἐπίσης, σύντροφοι, πρέπει νά τό θυμόμαστε γιά κάθε περίπτωση. Εἴτε καθαιρέσουμε τούς ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης ἀπό τήν

ΚΕ είτε δέν τούς καθαιρέσουμε—αυτό είναι αδιάφορο—τό εφεδρικό αυτό όπλο στό βασικό ζήτημα τοῦ θερμιδόρ θά παραμείνει στά χέρια τους, γι' αὐτό καί τό κόμμα πρέπει νά πάρει τώρα ὅλα τά μέτρα γιά νά ἐκμηδενίσει τήν ἀντιπολίτευση, ἄν καταφύγει ξανά στό ἀντικομματικό αὐτό ὅπλο.

Τό τρίτο ζήτημα εἶναι τό ζήτημα τῆς διάσπασης στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γερμανίας, τό ζήτημα τῆς ἀντιλενινιστικῆς καί διασπαστικῆς ὁμάδας Ρούθ Φίσερ καί Μάσλοφ.

Χτές εἴχαμε μιά παράξενη συζήτηση στήν ἐπιτροπή. Μέ μεγάλο—μέ πραγματικά μεγάλο κόπο—ὕστερα ἀπό μιά σειρά ὁμιλίες οἱ ἀντιπολιτευόμενοι βρῆκαν τό θάρρος νά ποῦν ὅτι πειθαρχώντας στήν ἀπόφαση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς—ὄχι ἀπό πεποίθηση ἀλλά πειθαρχώντας στήνἀ πόφαση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς—εἶναι σύμφωνοι νά ἀναγνωρίσουν ὅτι εἶναι ἀπαράδεχτη ἡ ὀργανωτική σύνδεση μέ τήν ἀντικομματική αὐτή ὁμάδα. Ἐγώ πρότεινα: «ἡ ὀργανωτική σύνδεση καί ἡ ὑποστήριξη αὐτῆς τῆς ὁμάδας». Ὁ Τρότσκι εἶπε: «αὐτό δέ χρειάζεται, ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά τό δεχτοῦμε αὐτό· δέν ἦταν σωστή ἡ ἀπόφαση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς πού τούς διέγραψε ἐγώ θά ἐπιδιώξω νά γίνουν ξανά δεχτοί στό κόμμα, οἱ ἴδιοι οἱ Ρούθ Φίσερ καί Μάσλοφ».

Τί σημαίνει αὐτό; Κρίνετε μόνοι σας. Σέ τί βαθμό οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ἔχουν χάσει καί τή στοιχειώδικη ἔννοια τῆς κομματικότητας!

Ἄς ποῦμε ὅτι σήμερα τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ διαγράφει ἀπό τό κόμμα τό Μιάσνικοφ πού εἶναι γνωστός σ' ὅλους σας γιά τήν ἀντικομματικότητά του. Αὔριο ὅμως ἔρχεται ὁ Τρότσκι καί λέει: «ἐγώ δέν μπορῶ νά πάψω νά ὑποστηρίζω τό Μιάσνικοφ, γιατί ἡ ἀπόφαση τῆς ΚΕ δέν εἶναι σωστή, εἶμαι ὅμως ἕτοιμος νά διακόψω τήν ὀργανωτική σύνδεση μαζί του, ὅπως μέ διατάξατε».

Διαγράφουν αὔριο τήν ὁμάδα τῆς «ἐργατικῆς ἀλήθειας»[37], πού ἐπίσης σᾶς εἶναι γνωστή γιά τήν ἀντικομματικότητά της. Ὁ Τρότσκι βγαίνει καί δηλώνει: «ἐγώ δέν μπορῶ νά πάψω νά ὑποστηρίζω αὐτή τήν ἀντικομματική ὁμάδα, γιατί κάνατε λάθος πού τή διαγράψατε».

Μεθαύριο ἡ ΚΕ διαγράφει τόν Ὀσόφσκι, γιατί εἶναι ἐχθρός τοῦ κόμματος· αὐτό τό ξέρετε καλά. Ὁ Τρότσκι σᾶς δηλώνει ὅτι ἡ διαγραφή αὐτή δέν εἶναι σωστή καί ὅτι δέν μπορεῖ νά πάψει νά ὑποστηρίζει τόν Ὀσόφσκι.

Ἄν ὅμως τό κόμμα, ἄν ἡ Κομμουνιστική Διεθνής, αὐτοί οἱ ἀνώτατοι θεσμοί τοῦ προλεταριάτου, ἀφοῦ συζητήσουν λεπτομερειακά τό ζήτημα αὐτῶν ἤ ἐκείνων τῶν προσώπων, μαζί καί τῆς Ρούθ Φίσερ καί τοῦ Μάσλοφ, πάρουν στό ζήτημα αὐτό τήν ἀπόφαση ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοί πρέπει νά διαγραφοῦν, ἐνῶ ὁ Τρότσκι παρ' ὅλ' αὐτά δέν παύει νά ὑποστηρίζει τούς διαγραμμένους καί στό μέλλον, τότε ποῦ πᾶμε; Τί γίνεται τό κόμμα μας, ἡ Κομμουνιστική Διεθνής; Ὑπάρχουν ἄραγε; Τό συμπέρασμα πού βγαίνει εἶναι ὅτι γιά τόν Τρότσκι δέν ὑπάρχει οὔτε κόμμα, οὔτε Κομμουνιστική Διεθνής, ὑπάρχει μόνο ἡ προσωπική γνώμη τοῦ Τρότσκι.

Τί θά γίνει ὅμως, ἄν ὄχι μόνο ὁ Τρότσκι, μά καί τά ἄλλα μέλη τοῦ κόμματος θελήσουν νά κάνουν ὅ,τι κάνει ὁ Τρότσκι; Εἶναι φανερό ὅτι αὐτό τό ἀνταρτίστικο πνεῦμα, αὐτός ὁ αταμανισμός θά ὁδηγήσει μόνο στήν καταστροφή τῆς ἰδέας τοῦ κόμματος. Δέ θά ὑπάρχει πιά κόμμα. Ἀλλά θά ὑπάρχουν οἱ προσωπικές γνῶμες τῶν διαφόρων αταμάνων. Νά τί δέ θέλει νά καταλάβει ὁ Τρότσκι.

Γιατί ἡ ἀντιπολίτευση δέ συμφώνησε νά πάψει νά ὑποστηρίζει τήν ἀντικομμουνιστική ὁμάδα Μάσλοφ—Ρούθ Φίσερ; Γιατί οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης δέ δέχτηκαν τήν τροποποίηση πού κάναμε σχετικά μ' αὐτό τό ζήτη-

μα; Ἐπειδή θέλουν νά κρατήσουν ἕνα τρίτο ἐφεδρικό ὅπλο στά χέρια τους γιά νά ἐπιτεθοῦν ἐνάντια στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ. Κι αὐτό ἐπίσης πρέπει νά τό ἔχουμε ὑπόψη.

Εἴτε καταλήξουμε εἴτε δέν καταλήξουμε σέ συμφωνία μαζί τους, εἴτε τούς βγάλουμε ἀπό τήν ΚΕ εἴτε ὄχι—αὐτό εἶναι ἀδιάφορο—τό ἐφεδρικό αὐτό ὅπλο θά μείνει στά χέρια τους γιά μελλοντική ἐπίθεση ἐνάντια στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ.

Τό τέταρτο ζήτημα εἶναι ἡ διάλυση τῶν φράξιων. Ἐμεῖς προτείνουμε νά ποῦνε τίμια καί ἀνοιχτά: «διαλύεται ἀπόλυτα ἡ φράξια». Οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης ἀρνοῦνται νά τό ποῦν αὐτό. Ἀντίς γι' αὐτό λένε: «νά ἐξαλειφθοῦν τά στοιχεῖα φραξιονισμοῦ», ἀλλά προσθέτουν: «τά στοιχεῖα φραξιονισμοῦ, πού διαμορφώθηκαν ἐξαιτίας τοῦ ἐσωκομματικοῦ καθεστῶτος».

Ἐδῶ ἔχετε καί μιά τέταρτη ἐπιφύλαξη. Κι αὐτή ἐπίσης εἶναι ἕνα ἐφεδρικό ὅπλο ἐνάντια στό κόμμα μας καί τήν ἑνότητά του.

Τί θέλαν νά ποῦν οἱ ἀντιπολιτευόμενοι, ὅταν ἀρνοῦνται νά δεχτοῦν τή διατύπωση πού προτείνει τήν ἄμεση διάλυση τῆς φράξιας πού ἔχουν καί πού ἑτοιμάζεται νά συγκαλέσει αὐτές τίς μέρες παράνομη συνδιάσκεψη ἐδῶ, στή Μόσχα; Αὐτό σημαίνει ὅτι θέλουν νά ἐπιφυλάξουν στόν ἑαυτό τους τό δικαίωμα νά ὀργανώνουν καί στό μέλλον διαδηλώσεις στό σταθμό—ἐμεῖς, θά λένε, ἀναγκαστήκαμε νά ὀργανώσουμε ἀκόμα μιά διαδήλωση γιατί φταίει τό καθεστώς. Αὐτό σημαίνει ὅτι θέλουν νά διατηρήσουν τό δικαίωμα νά κάνουν ἐπιθέσεις καί στό μέλλον ἐνάντια στό κόμμα—τό καθεστώς, θά λένε, τούς ἀναγκάζει νά ἐπιτίθενται. Ὁρίστε ἕνα ἀκόμα ἐφεδρικό ὅπλο πού τό κρατοῦν γιά τόν ἑαυτό τους.

Ὅλα αὐτά πρέπει νά τά ξέρει καί νά τά θυμᾶται ἡ κοινή Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ.

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ

9 τοῦ Σεπτέμβρη 1927

I

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ σ. ΣΤΑΛΙΝ

1η ΕΡΩΤΗΣΗ. Ποιές νέες ἀρχές ἔχουν προσθέσει πραχτικά στό μαρξισμό ὁ Λένιν καί τό κομμουνιστικό κόμμα; Θά ἦταν ἄραγε σωστό νά πεῖ κανείς ὅτι ὁ Λένιν πίστευε στή «δημιουργική ἐπανάσταση», ἐνῶ ὁ Μάρξ ἔκλινε περισσότερο στό νά περιμένει τό ἀνώτατο σημεῖο ἀνάπτυξης τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Νομίζω ὅτι ὁ Λένιν δέν «πρόσθεσε» καμιά «νέα ἀρχή» στό μαρξισμό, ὅπως ἐπίσης ὁ Λένιν δέν κατάργησε οὔτε μιά ἀπό τίς «παλιές» ἀρχές τοῦ μαρξισμοῦ. Ὁ Λένιν ἦταν καί παραμένει ὁ πιό πιστός καί ὁ πιό συνεπής μαθητής τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς καί στηρίζεται ὁλοκληρωτικά στίς ἀρχές τοῦ μαρξισμοῦ.

Ὡστόσο ὁ Λένιν δέν ἦταν μόνο ἁπλῶς ἐκτελεστής τῆς διδασκαλίας τῶν Μάρξ—Ἔνγκελς. Ἦταν ταυτόχρονα καί συνεχιστής τῆς διδασκαλίας τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς.

Τί σημαίνει αὐτό:

Σημαίνει ὅτι ἀνάπτυξε παραπέρα τή διδασκαλία τῶν Μάρξ—Ἔνγκελς σύμφωνα μέ τίς νέες συνθῆκες τῆς ἐξέ-

λιξης, σύμφωνα μέ τή νέα φάση τοῦ καπιταλισμοῦ, σύμφωνα μέ τόν ἰμπεριαλισμό. Σημαίνει ὅτι ὁ Λένιν, ἀναπτύσσοντας παραπέρα τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ στίς καινούργιες συνθῆκες τῆς ταξικῆς πάλης, συνεισέφερε στό γενικό θησαυροφυλάκιο τοῦ μαρξισμοῦ κάτι τό καινούργιο σέ σύγκριση μέ κεῖνο πού ἔδοσαν ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς, σέ σύγκριση μέ κεῖνο πού μποροῦσε νά δοθεῖ στήν περίοδο τοῦ προϊμπεριαλιστικοῦ καπιταλισμοῦ. Καί τό καινούργιο αὐτό, πού συνεισέφερε ὁ Λένιν στό θησαυροφυλάκιο τοῦ μαρξισμοῦ, βασίζεται ὁλοκληρωτικά στίς ἀρχές πού διατύπωσαν ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς.

Μ' αὐτήν ἀκριβῶς τήν ἔννοια λέμε ὅτι ὁ λενινισμός εἶναι ὁ μαρξισμός τῆς ἐποχῆς τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῶν προλεταριακῶν ἐπαναστάσεων.

Νά μερικά ζητήματα πού στόν τομέα τους ὁ Λένιν ἔδοσε κάτι τό καινούργιο, ἀναπτύσσοντας παραπέρα τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ.

Πρῶτο, τό ζήτημα τοῦ μονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ σά νέας φάσης τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ἔδοσαν στό «Κεφάλαιο» τήν ἀνάλυση τῶν βάσεων τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὅμως ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ἔζησαν στήν περίοδο τῆς κυριαρχίας τοῦ προμονοπωλιακοῦ καπιταλισμοῦ, στήν περίοδο τῆς ὁμαλῆς ἐξέλιξης τοῦ καπιταλισμοῦ καί τῆς «εἰρηνικῆς» του ἐπέκτασης σ' ὁλόκληρη τή γήινη σφαίρα.

Ἡ παλιά αὐτή φάση τέλειωσε στά τέλη τοῦ 19ου καί στίς ἀρχές τοῦ 20ου αἰώνα, ὅταν ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς δέ ζοῦσαν πιά. Εἶναι εὐνόητο ὅτι ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς μποροῦσαν μόνο νά μαντέψουν τίς νέες αὐτές συνθῆκες ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ, πού παρουσιάστηκαν σέ σύνδεση μέ τή νέα φάση τοῦ καπιταλισμοῦ πού ἦρθε ν' ἀντικαταστήσει τήν παλιά φάση, σέ σύνδεση μέ τήν ἰμπεριαλιστική, μονοπωλιακή φάση ἀνάπτυξης, τότε πού ἡ ὁμαλή ἐξέλιξη τοῦ καπιταλισμοῦ ἀντικαταστάθηκε ἀπό τήν ἁλματική καταστροφική ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ, τότε πού ἡ ἀνισόμετρη ἀνάπτυξη καί οἱ ἀντιφάσεις τοῦ καπιταλισμοῦ ἐκδηλώθηκαν μέ ἰδιαίτερη δύναμη, τότε πού ὁ ἀγώνας γιά τίς ἀγορές κατανάλωσης καί ἐξαγωγῆς κεφαλαίων, στίς συνθῆκες τῆς πιό μεγάλης ἀνισόμετρης ἀνάπτυξης ἔκανε ἀναπόφευχτους τούς περιοδικούς ἰμπεριαλιστικούς πολέμους γιά περιοδικά ξαναμοιράσματα τοῦ κόσμου καί τῶν σφαιρῶν ἐπιροῆς.

Ἡ ὑπηρεσία τοῦ Λένιν καί συνεπῶς τό νέο πού ἔδοσε ἐδῶ ὁ Λένιν εἶναι ὅτι, στηριζόμενος στίς βασικές θέσεις τοῦ «Κεφαλαίου», ἔδοσε μιά θεμελιωμένη μαρξιστική ἀνάλυση τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, σάν τελευταίας φάσης τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀποκαλύπτοντας τίς πληγές του καί τούς ὅρους τοῦ ἀναπόφευχτου χαμοῦ του. Μέ βάση αὐτή τήν ἀνάλυση διατυπώθηκε ἡ γνωστή θέση τοῦ Λένιν ὅτι στίς συνθῆκες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ εἶναι δυνατή ἡ νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ ξεχωριστές, χωριστά παρμένες, κεφαλαιοκρατικές χῶρες.

Δεύτερο, τό ζήτημα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Τή βασική ἰδέα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, σάν πολιτικῆς κυριαρχίας τοῦ προλεταριάτου καί σάν μεθόδου βίαιης ἀνατροπῆς τῆς ἐξουσίας τοῦ κεφαλαίου, τήν ἔδοσαν ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς.

Τό νέο πού ἔδοσε ὁ Λένιν σ' αὐτό τόν τομέα συνίσταται στό ὅτι:

α) ἀνακάλυψε τή Σοβιετική ἐξουσία σάν τήν καλύτερη κρατική μορφή τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, χρησιμοποιώντας γιά τό σκοπό αὐτό τήν πείρα τῆς Παρισινῆς Κομμούνας καί τῆς ρωσικῆς ἐπανάστασης·

β) ἄνοιξε παρένθεση στή διατύπωση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἀπό τήν ἄποψη τοῦ προβλήματος τῶν συμμάχων τοῦ προλεταριάτου, ὁρίζοντας τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου σάν ἰδιαίτερη μορφή ταξικῆς συμμαχίας τοῦ προλεταριάτου, πού εἶναι ὁ καθοδηγητής, μέ τίς ἐκμεταλλευόμενες μάζες τῶν μή προλεταριακῶν τάξεων (τῆς ἀγροτιᾶς κτλ.) πού εἶναι οἱ καθοδηγούμενες·

γ) ὑπογράμμισε μέ ἰδιαίτερη δύναμη τό γεγονός ὅτι ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου εἶναι ὁ ἀνώτερος τύπος δημοκρατίας στήν ταξική κοινωνία, μορφή τῆς προλεταριακῆς δημοκρατίας, πού ἐκφράζει τά συμφέροντα τῆς πλειοψηφίας (τῶν ἐκμεταλλευομένων), σάν ἀντίβαρο στήν κεφαλαιοκρατική δημοκρατία, πού ἐκφράζει τά συμφέροντα τῆς μειοψηφίας (τῶν ἐκμεταλλευτῶν).

Τρίτο, τό ζήτημα τῶν μορφῶν καί τῶν μεθόδων γιά τήν πετυχημένη οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν περίοδο τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, στή μεταβατική περίοδο ἀπό τόν καπιταλισμό στό σοσιαλισμό, σέ μιά χώρα περικυκλωμένη ἀπό κεφαλαιοκρατικά κράτη.

Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς θεωροῦσαν τήν περίοδο τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου μιά λίγο-πολύ μακρόχρονη περίοδο, γεμάτη ἐπαναστατικές συγκρούσεις καί ἐμφύλιους πολέμους, πού στή διάρκειά της τό προλεταριάτο, πού βρίσκεται στήν ἐξουσία, παίρνει μέτρα οἰκονομικοῦ, πολιτικοῦ, πολιτιστικοῦ καί ὀργανωτικοῦ χαρακτήρα, ἀπαραίτητα γιά νά δημιουργήσει στή θέση τῆς παλιᾶς κεφαλαιοκρατικῆς κοινωνίας μιά νέα σοσιαλιστική κοινωνία, μιά κοινωνία χωρίς τάξεις, μιά κοινωνία χωρίς κράτος. Ὁ Λένιν στεκόταν ὁλοκληρωτικά πάνω στή βάση αὐτῶν τῶν θεμελιακῶν θέσεων τοῦ Μάρξ καί τοῦ Ἔνγκελς.

Τό νέο πού ἔδοσε ὁ Λένιν σ' αὐτό τόν τομέα συνίσταται στό ὅτι:

α) θεμέλιωσε θεωρητικά ὅτι μπορεῖ ν' ἀνοικοδομηθεῖ πλέρια σοσιαλιστική κοινωνία στή χώρα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου πού εἶναι περικυκλωμένη ἀπό ἰμπεριαλιστικά κράτη, μέ τόν ὅρο ὅτι ἡ χώρα αὐτή δέ θά στραγγαλιστεῖ ἀπό μιά στρατιωτική ἐπέμβαση τῶν κεφαλαιοκρατικῶν κρατῶν πού τήν περιβάλλουν·

β) χάραξε τούς συγκεκριμένους δρόμους τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς («νέα οἰκονομική πολιτική»), πού μέ τή βοήθειά τους τό προλεταριάτο, κρατώντας στά χέρια του τίς οἰκονομικές διευθυντικές θέσεις (βιομηχανία, γῆ, μεταφορές, τράπεζες κτλ.), συνδέει στενά τή σοσιαλιστικοποιημένη βιομηχανία μέ τήν ἀγροτική οἰκονομία («σύνδεση τῆς βιομηχανίας μέ τό ἀγροτικό νοικοκυριό») καί ὁδηγεῖ ἔτσι ὁλόκληρη τή λαϊκή οἰκονομία στό σοσιαλισμό·

γ) χάραξε τούς συγκεκριμένους δρόμους γιά τή βαθμιαία προσέγγιση καί προσέλκυση τῶν βασικῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς στό κανάλι τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ μέσω τοῦ συνεταιρισμοῦ, πού στά χέρια τῆς προλεταριακῆς διχτατορίας ἀποτελεῖ ἕνα τεράστιο μέσο μετασχηματισμοῦ τοῦ μικροῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ καί ἀναδιαπαιδαγώγησης τῶν βασικῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς στό πνεῦμα τοῦ σοσιαλισμοῦ.

Τέταρτο, τό ζήτημα τῆς ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάσταση, σέ κάθε λαϊκή ἐπανάσταση, τόσο στήν ἐπανάσταση ἐνάντια στόν τσαρισμό, ὅσο καί στήν ἐπανάσταση ἐνάντια στόν καπιταλισμό.

Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ἔδοσαν τό βασικό διάγραμμα τῆς ἰδέας τῆς ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου. Τό νέο πού ἔδοσε ἐδῶ ὁ Λένιν εἶναι ὅτι ἀνάπτυξε παραπέρα καί ξετύλιξε τό βασικό διάγραμμα σέ ἕνα ἁρμονικό σύστημα τῆς ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου, σέ ἕνα ἁρμονικό σύστημα καθοδήγησης τῶν ἐργαζομένων μαζῶν τῆς πόλης καί

τοῦ χωριοῦ ἀπό τό προλεταριάτο ὄχι μόνο γιά τήν ἀνατροπή τοῦ τσαρισμοῦ καί τοῦ καπιταλισμοῦ, ἀλλά καί γιά τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν περίοδο τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Εἶναι γνωστό ὅτι χάρη στό Λένιν καί στό κόμμα του ἡ ἰδέα τῆς ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου ἐφαρμόστηκε ἀριστοτεχνικά στή Ρωσία. Ἔτσι, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ἐξηγεῖται καί τό γενονός ὅτι ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία ἔφερε στήν ἐξουσία τό προλεταριάτο.

Προηγούμενα τά πράγματα γίνονταν συνήθως ἔτσι: οἱ ἐργάτες μάχονταν τόν καιρό τῆς ἐπανάστασης στά ὁδοφράγματα, ἔχυναν τό αἷμα τους, ἀνάτρεπαν τό παλιό, μά ἡ ἐξουσία περνοῦσε στά χέρια τῶν ἀστῶν, πού ὕστερα καταπίεζαν καί ἐκμεταλλεύονταν τούς ἐργάτες. Ἔτσι ἔγινε στήν Ἀγγλία καί στή Γαλλία. Ἔτσι ἔγινε στή Γερμανία. Στή χώρα μας, στή Ρωσία, τά πράγματα πῆραν ἄλλη τροπή. Στή χώρα μας οἱ ἐργάτες δέν ἀποτέλεσαν μόνο τή δύναμη κρούσης τῆς ἐπανάστασης. Τό ρωσικό προλεταριάτο, πού ἦταν ἡ δύναμη κρούσης τῆς ἐπανάστασης, προσπαθοῦσε ταυτόχρονα νά εἶναι κι ὁ ἡγεμόνας, ὁ πολιτικός καθοδηγητής ὅλων τῶν ἐκμεταλλευομένων μαζῶν τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, συσπειρώνοντάς τες γύρω του, ἀποσπώντας τες ἀπό τήν ἀστική τάξη, ἀπομονώνοντας πολιτικά τήν ἀστική τάξη. Κι ὄντας τό ρωσικό προλεταριάτο ἡγεμόνας τῶν ἐκμεταλλευόμενων μαζῶν, ἀγωνιζόταν γιά νά πάρει τήν ἐξουσία στά χέρια του καί νά τή χρησιμοποιήσει γιά τά δικά του συμφέροντα, ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, ἐνάντια στόν καπιταλισμό. Ἔτσι κυρίως ἐξηγεῖται ὅτι κάθε γερό ξέσπασμα τῆς ἐπανάστασης στή Ρωσία, τόσο τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1905 ὅσο καί τό Φλεβάρη τοῦ 1917, ἀνέβαζε στή σκηνή τά Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν βουλευτῶν σάν ἔμβρυα τοῦ νέου μηχανισμοῦ ἐξουσίας, πού προορισμός του ἦταν νά καταπνίξει τήν ἀστική τάξη—σάν ἀντίβαρο στό ἀστικό κοινοβούλιο, τόν παλιό μηχανισμό ἐξουσίας, πού ἀποστολή του εἶναι νά καταπιέζει τό προλεταριάτο.

Ἡ ἀστική τάξη στή χώρα μας ἀποπειράθηκε δυό φορές νά παλινορθώσει τό ἀστικό κοινοβούλιο καί νά βάλει τέρμα στά Σοβιέτ: τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917, τόν καιρό τοῦ Προκοινοβουλίου, πρίν τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τούς μπολσεβίκους καί τό Γενάρη τοῦ 1918, τόν καιρό τῆς Συνταχτικῆς Συνέλευσης, μετά τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τό προλεταριάτο. Καί τίς δυό φορές ἡττήθηκε. Γιατί; Γιατί ἡ ἀστική τάξη εἶχε πιά ἀπομονωθεῖ πολιτικά, τά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν θεωροῦσαν τό προλεταριάτο μοναδικό ἀρχηγό τῆς ἐπανάστασης, ἐνῶ τά Σοβιέτ εἶχαν ἤδη ἐλεγχθεῖ καί δοκιμαστεῖ ἀπό τίς μάζες σάν δική τους ἐργατική ἐξουσία, πού ἡ ἀντικατάστασή της μέ τό ἀστικό κοινοβούλιο θά ἦταν αὐτοκτονία γιά τό προλεταριάτο. Γι' αὐτό δέν εἶναι ἐκπληχτικό ὅτι ὁ ἀστικός κοινοβουλευτισμός δέν ἔπιασε στή χώρα μας. Νά γιατί ἡ ἐπανάσταση στή Ρωσία ἔφερε στήν ἐξουσία τό προλεταριάτο.

Αὐτά εἶναι τά ἀποτελέσματα τῆς ἐφαρμογῆς στή ζωή τοῦ λενινιστικοῦ συστήματος τῆς ἡγεμονίας τοῦ προλεταριάτου στήν ἐπανάσταση.

Πέμπτο, τό ἐθνικο-αποικιακό ζήτημα.

Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔγκελς, ἀναλύοντας στήν ἐποχή τους τά γεγονότα στήν Ἰρλανδία, στίς Ἰνδίες, στήν Κίνα, στίς χῶρες τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, στήν Πολωνία, στήν Οὐγγαρία, ἔδοσαν τίς βασικές, τίς κατευθυντήριες ἰδέες γιά τό ἐθνικο-αποικιακό ζήτημα. Σ' αὐτές τίς ἰδέες βασιζόταν ὁ Λένιν στίς ἐργασίες του.

Τό νέο πού ἔδοσε ὁ Λένιν σ' αὐτό τόν τομέα συνίσταται στό ὅτι:

α) συνένωσε αὐτές τίς ἰδέες σ' ἕνα ἁρμονικό σύστημα ἀντιλήψεων γιά τίς ἐθνικο-αποικιακές ἐπαναστάσεις στήν ἐποχή τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ·

β) σύνδεσε τό ἐθνικο-αποικιακό ζήτημα μέ τό ζήτημα τῆς ἀνατροπῆς τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ·

γ) διακήρυξε ὅτι τό ἐθνικο-αποικιακό ζήτημα εἶναι συστατικό μέρος τοῦ γενικοῦ ζητήματος τῆς διεθνοῦς προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

Τέλος, τό ζήτημα τοῦ κόμματος τοῦ προλεταριάτου.

Ὁ Μάρξ καί ὁ Ἔνγκελς ἔδοσαν τό βασικό διάγραμμα τοῦ κόμματος σάν πρωτοπόρου ἀποσπάσματος τοῦ προλεταριάτου, πού χωρίς αὐτό (χωρίς τό κόμμα) τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ νά πετύχει τήν ἀπελευθέρωσή του, οὔτε μέ τήν ἔννοια τῆς κατάληψης τῆς ἐξουσίας, οὔτε μέ τήν ἔννοια τοῦ μετασχηματισμοῦ τῆς κεφαλαιοκρατικῆς κοινωνίας.

Τό νέο πού ἔδοσε ὁ Λένιν σ' αὐτό τόν τομέα εἶναι ὅτι ἀνάπτυξε παραπέρα αὐτό τό διάγραμμα, παίρνοντας ὑπόψη τίς νέες συνθῆκες τοῦ ἀγώνα τοῦ προλεταριάτου στήν περίοδο τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί ἔδειξε ὅτι:

α) τό κόμμα εἶναι ἡ ἀνώτερη μορφή ταξικῆς ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου σέ σύγκριση μέ τίς ἄλλες μορφές ὀργάνωσης τοῦ προλεταριάτου (συνδικάτα, συνεταιρισμοί, κρατική ὀργάνωση), προορισμένο νά συντονίζει καί νά κατευθύνει τή δουλιά τους·

β) ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ μόνο μέσω τοῦ κόμματος, πού εἶναι ἡ διευθυντική της δύναμη·

γ) ἡ διχτατορία τοῦ προλεταριάτου μπορεῖ νά εἶναι πλέρια μόνο στήν περίπτωση πού θά τήν καθοδηγεῖ ἕνα μόνο κόμμα, τό κόμμα τῶν κομμουνιστῶν, πού δέ μοιράζεται καί δέν πρέπει νά μοιράζεται τήν καθοδήγηση μέ ἄλλα κόμματα·

δ) χωρίς σιδερένια πειθαρχία μέσα στό κόμμα δέν μποροῦν νά πραγματοποιηθοῦν τά καθήκοντα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου γιά τήν καταπίεση τῶν ἐκμεταλλευτῶν καί τό μετασχηματισμό τῆς ταξικῆς κοινωνίας σέ κοινωνία σοσιαλιστική.

Νά σέ γενικές γραμμές τό νέο πού ἔδοσε ὁ Λένιν στά ἔργα του, συγκεκριμενοποιώντας καί ἀναπτύσσοντας παραπέρα τή διδασκαλία τοῦ Μάρξ, παίρνοντας ὑπόψη τίς νέες συνθῆκες πάλης τοῦ προλεταριάτου στήν περίοδο τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Γι' αὐτό ἀκριβῶς λέμε ὅτι ὁ λενινισμός εἶναι ὁ μαρξισμός τῆς ἐποχῆς τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῶν προλεταριακῶν ἐπαναστάσεων.

Ἀπ' αὐτό γίνεται φανερό ὅτι δέν πρέπει κανείς οὔτε νά ξεχωρίζει τό λενινισμό ἀπό τό μαρξισμό οὔτε, πολύ περισσότερο, νά τόν ἀντιπαραθέτει στό μαρξισμό.

Ἡ ἐρώτηση τῆς ἀντιπροσωπείας λέει παρακάτω:

«Θά ἦταν ἄραγε σωστό νά πεῖ κανείς ὅτι ὁ Λένιν πίστευε στή „δημιουργική ἐπανάσταση", ἐνῶ ὁ Μάρξ ἔκλινε περισσότερο στό νά περιμένει τό ἀνώτατο σημεῖο ἀνάπτυξης τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων;».

Νομίζω ὅτι δέ θά ἦταν καθόλου σωστό, ἄν λέγαμε ἕνα τέτιο πράγμα. Νομίζω ὅτι κάθε λαϊκή ἐπανάσταση, ἄν εἶναι πραγματικά λαϊκή ἐπανάσταση, εἶναι δημιουργική ἐπανάσταση, γιατί τσακίζει τό παλιό καθεστώς καί πλάθει, δημιουργεῖ καινούργιο.

Φυσικά δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει τίποτε τό δημιουργικό σέ τέτιες, μέ τό συμπάθιο, «ἐπαναστάσεις» σάν κι αὐτές πού γίνονται καμιά φορά σέ μερικές καθυστερημέ-

νες χῶρες μέ τή μορφή ψευτο-«εξεγέρσεων» όρισμένων φυλῶν ἐνάντια σέ ἄλλες. Τίς τέτιες ὅμως ψευτο-«εξεγέρσεις» οἱ μαρξιστές ποτέ δέν τίς θεωροῦσαν ἐπαναστάσεις. Εἶναι φανερό ὅτι δέν πρόκειται γιά τέτιες «ἐξεγέρσεις», ἀλλά γιά μιά μαζική λαϊκή ἐπανάσταση, πού ξεσηκώνει τίς καταπιεζόμενες τάξεις ἐνάντια στίς τάξεις τῶν καταπιεστῶν. Καί μιά τέτια ἐπανάσταση δέν μπορεῖ νά μήν εἶναι δημιουργική. Ὁ Μάρξ καί ὁ Λένιν ἦταν ἀκριβῶς ὑπέρ μιᾶς τέτιας καί μόνο ὑπέρ μιᾶς τέτιας ἐπανάστασης. Καί εἶναι αὐτονόητο ὅτι μιά τέτια ἐπανάσταση δέν μπορεῖ νά γεννηθεῖ κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες, ὅτι μπορεῖ νά διαδραματιστεῖ μόνο κάτω ἀπό ὁρισμένες εὐνοϊκές συνθῆκες οἰκονομικῆς καί πολιτικῆς φύσης.

2η ΕΡΩΤΗΣΗ. Μπορεῖ νά πεῖ κανείς ὅτι τό κομμουνιστικό κόμμα ἐλέγχει τήν κυβέρνηση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Ὅλα ἐξαρτιῶνται ἀπό τό πῶς ἐννοεῖ κανείς τόν ἔλεγχο. Στίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες τόν ἔλεγχο τόν ἐννοοῦν κάπως πρωτότυπα. Ξέρω ὅτι μιά ὁλόκληρη σειρά κεφαλαιοκρατικές κυβερνήσεις ἐλέγχονται ἀπό τίς μεγαλύτερες τράπεζες, παρά τήν ὕπαρξη «δημοκρατικῶν» κοινοβουλίων. Τά κοινοβούλια διαβεβαιώνουν ὅτι αὐτά εἶναι πού ἐλέγχουν τίς κυβερνήσεις. Στήν πραγματικότητα ὅμως γίνεται τό ἑξῆς: τά μεγαλύτερα χρηματιστικά κονσόρτσιουμ προκαθορίζουν τή σύνθεση τῶν κυβερνήσεων καί ἐλέγχουν τή δράση τους. Ποιός δέν ξέρει ὅτι σέ καμιά κεφαλαιοκρατική «δύναμη» δέν μπορεῖ νά σχηματιστεῖ κυβέρνηση ἐνάντια στή θέληση τῶν ἄσων τοῦ χρηματιστικοῦ κεφαλαίου: ἀρκεῖ μόνο νά ἀσκηθεῖ χρηματιστική πίεση καί οἱ ὑπουργοί παίρνουν δρόμο ἀπό τίς θέσεις τους σάν ἀποδιοπομπαῖοι τράγοι. Αὐτός εἶναι ὁ πραγματικός ἔλεγχος πού ἀσκοῦν οἱ τράπεζες στίς κυβερνήσεις, σέ ἀντίθεση μέ τόν πλασματικό ἔλεγχο πού ἀσκοῦν τά κοινοβούλια.

Ἄν πρόκειται γιά ἕναν τέτιο ἔλεγχο, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά δηλώσω ὅτι ὁ ἔλεγχος τῆς κυβέρνησης ἀπό τίς χρηματοσακοῦλες στή χώρα μας εἶναι ἀκατανόητος καί ἀποκλείεται ἀπολύτως ἔστω καί γιά μόνο τό λόγο ὅτι οἱ τράπεζες ἐδῶ ἔχουν ἐθνικοποιηθεῖ πιά ἀπό καιρό καί οἱ χρηματοσακοῦλες ἔχουν διωχτεῖ ἀπό τήν ΕΣΣΔ.

Μήπως ἡ ἀντιπροσωπεία ἤθελε νά ρωτήσει ὄχι γιά τόν ἔλεγχο, ἀλλά γιά τήν καθοδήγηση τῆς κυβέρνησης ἀπό τό κόμμα; Ἄν αὐτό ἤθελε νά ρωτήσει ἡ ἀντιπροσωπεία, ἀπαντῶ: ναί, στή χώρα μας τό κόμμα καθοδηγεῖ τήν κυβέρνηση. Καί ἡ καθοδήγηση αὐτή πετυχαίνεται, γιατί τό κόμμα ἀπολαβαίνει ἐδῶ σέ μᾶς τήν ἐμπιστοσύνη τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν καί γενικά τῶν ἐργαζομένων καί ἔχει τό δικαίωμα νά καθοδηγεῖ τά ὄργανα τῆς κυβέρνησης ἐξονόματος αὐτῆς τῆς πλειοψηφίας.

Πῶς ἐκφράζεται ἡ καθοδήγηση τῆς κυβέρνησης ἀπό τό ἐργατικό κόμμα τῆς ΕΣΣΔ, ἀπό τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς ΕΣΣΔ;

Πρίν ἀπ' ὅλα μέ τό ὅτι τό κομμουνιστικό κόμμα προσπαθεῖ μέσω τῶν Σοβιέτ καί τῶν συνεδρίων τους νά τοποθετήσει στίς βασικές θέσεις τῆς κρατικῆς δουλιᾶς στή χώρα μας τούς ὑποψηφίους του, τά καλύτερα στελέχη του, πού εἶναι ἀφοσιωμένα στήν ὑπόθεση τοῦ προλεταριάτου καί πρόθυμα νά ὑπηρετήσουν πιστά καί ἀληθινά τό προλεταριάτο. Καί στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν περιπτώσεων τό πετυχαίνει αὐτό, ἐπειδή οἱ ἐργάτες καί οἱ ἀγρότες ἔχουν ἐμπιστοσύνη στό κόμμα. Δέν εἶναι τυχαῖο ὅτι οἱ καθοδηγητές τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας ἐδῶ σέ μᾶς εἶ-

ναι κομμουνιστές, ὅτι οἱ καθοδηγητές αὐτοί ἔχουν τεράστιο κύρος στή χώρα.

Δεύτερο, μέ τό ὅτι τό κόμμα ἐλέγχει τή δουλιά τῶν ὀργάνων τῆς διοίκησης, τή δουλιά τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας, διορθώνει τά λάθη καί τίς ἐλλείψεις, πού εἶναι ἀναπόφευχτα, τά βοηθάει νά ἐφαρμόζουν τίς ἀποφάσεις τῆς κυβέρνησης καί προσπαθεῖ νά τούς ἐξασφαλίσει τήν ὑποστήριξη τῶν μαζῶν. Τά ὄργανα αὐτά δέν παίρνουν καμιά σοβαρή ἀπόφαση χωρίς τίς ἀντίστοιχες ὑποδείξεις τοῦ κόμματος.

Τρίτο, μέ τό ὅτι κατά τήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου δουλιᾶς τῶν ἄλφα ἤ βῆτα ὀργάνων τῆς ἐξουσίας, ἀδιάφορο ἄν πρόκειται γιά τόν τομέα τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἤ γιά τόν τομέα τοῦ ἐμπορίου καί τῆς πολιτιστικῆς οἰκοδόμησης, τό κόμμα δίνει γενικές καθοδηγητικές ὑποδείξεις πού καθορίζουν τό χαρακτήρα καί τήν κατεύθυνση τῆς δουλιᾶς αὐτῶν τῶν ὀργάνων γιά τήν περίοδο πού ἰσχύουν αὐτά τά σχέδια.

Ὁ ἀστικός τύπος παίρνοντας ἀφορμή ἀπ' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τήν «ἀνάμιξη» τοῦ κόμματος στίς ὑποθέσεις τοῦ κράτους ἐκφράζει συνήθως τήν «ἔκπληξή» του. Ἡ «ἔκπληξη» ὅμως αὐτή εἶναι πέρα γιά πέρα ὑποκριτική. Εἶναι γνωστό ὅτι στίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες τά ἀστικά κόμματα «ἀναμιγνύονται» ἐξίσου στίς ὑποθέσεις τοῦ κράτους καί καθοδηγοῦν τίς κυβερνήσεις. Στίς χῶρες ὅμως αὐτές ἡ καθοδήγηση συγκεντρώνεται στά χέρια ἑνός στενοῦ κύκλου προσώπων πού συνδέονται ἔτσι εἴτε ἀλλιῶς μέ τίς μεγάλες τράπεζες καί γι' αὐτό τό λόγο προσπαθοῦν νά κρύψουν τό ρόλο τους ἀπό τόν πληθυσμό.

Ποιός δέν ξέρει ὅτι κάθε ἀστικό κόμμα τῆς Ἀγγλίας ἤ τῶν ἄλλων κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν ἔχει τό δικό του μυστικοσυμβούλιο ἀπό ἕνα στενό κύκλο προσώπων πού

συγκεντρώνουν στά χέρια τους τήν καθοδήγηση; Θυμηθεῖτε ἔστω καί μόνο τό γνωστό λόγο τοῦ Λόυδ-Τζώρτζ γιά τό «ἀφανές» ὑπουργεῖο τοῦ φιλελεύθερου κόμματος. Ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη ἡ διαφορά ἀνάμεσα στή χώρα τῶν Σοβιέτ καί στίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες συνίσταται στό ὅτι:

α) στίς χῶρες τοῦ κεφαλαίου τά ἀστικά κόμματα καθοδηγοῦν τό κράτος πρός τό συμφέρον τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἐνάντια στό προλεταριάτο, ἐνῶ στήν ΕΣΣΔ τό κομμουνιστικό κόμμα καθοδηγεῖ τό κράτος πρός τό συμφέρον τοῦ προλεταριάτου καί ἐνάντια στήν ἀστική τάξη·

β) τά ἀστικά κόμματα κρύβουν ἀπό τό λαό τόν καθοδηγητικό τους ρόλο καί καταφεύγουν στή βοήθεια ὕποπτων μυστικοσυμβουλίων, ἐνῶ τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς ΕΣΣΔ δέν ἔχει ἀνάγκη κανενός εἴδους μυστικοσυμβούλια, στιγματίζει τήν πολιτική καί τίς μέθοδες τῶν μυστικοσυμβουλίων καί δηλώνει ἀνοιχτά μπροστά σ' ὅλη τή χώρα ὅτι ἀναλαβαίνει τήν εὐθύνη γιά τήν καθοδήγηση τοῦ κράτους.

Ἕνας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους. Μέ τίς ἴδιες αὐτές ἀρχές τό κόμμα καθοδηγεῖ καί τά συνδικάτα;

Στάλιν. Βασικά, ναί. Τυπικά τό κόμμα δέν μπορεῖ νά δίνει κανενός εἴδους ὁδηγίες στά συνδικάτα. Τό κόμμα ὅμως δίνει ὁδηγίες στούς κομμουνιστές πού δουλεύουν στά συνδικάτα. Εἶναι γνωστό ὅτι στά συνδικάτα ὑπάρχουν φράξιες τῶν κομμουνιστῶν, ὅπως καί στά Σοβιέτ, στούς συνεταιρισμούς κτλ. Οἱ κομμουνιστικές αὐτές φράξιες ἔχουν καθῆκον νά πετύχουν μέ τή μέθοδο τῆς πειθοῦς, νά παίρνουν τά ὄργανα τῶν συνδικάτων, τῶν Σοβιέτ, τῶν συνεταιρισμῶν κτλ. τέτιες ἀποφάσεις πού ν' ἀνταποκρίνονται στίς ὁδηγίες τοῦ κόμματος. Κι αὐτό κατορθώνουν καί τό πετυχαίνουν στήν τεράστια πλειοψηφία τῶν περιπτώσεων, ἐπειδή ἡ ἐπιροή τοῦ κόμματος στίς μά-

ζες είναι τεράστια καί οί μάζες τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν ἔχουν μεγάλη ἐμπιστοσύνη στό κόμμα. Μ' αὐτό τόν τρόπο πετυχαίνεται ἡ ἑνότητα δράσης τῶν πιό ποικίλων ὀργανώσεων τοῦ προλεταριάτου. Χωρίς αὐτό θά εἴχαμε σύγχυση καί ἀσυμφωνία στή δουλιά αὐτῶν τῶν ὀργανώσεων τῆς ἐργατικῆς τάξης.

3η ΕΡΩΤΗΣΗ. Ἐφόσον στή Ρωσία εἶναι νόμιμο μόνο ἕνα κόμμα, πῶς ξέρετε ὅτι οἱ μάζες συμπαθοῦν τόν κομμουνισμό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Εἶναι σωστό ὅτι στή Ρωσία δέν ὑπάρχουν νόμιμα ἀστικά κόμματα, ὅτι ἐδῶ νόμιμο εἶναι μόνο ἕνα κόμμα, τό κόμμα τῶν ἐργατῶν, τό κόμμα τῶν κομμουνιστῶν. Ὡστόσο ἔχουμε ἄραγε τούς τρόπους καί τά μέσα γιά νά πειστοῦμε ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργατῶν, ἡ πλειοψηφία τῶν ἐργαζόμενων μαζῶν συμπαθεῖ τούς κομμουνιστές; Πρόκειται φυσικά γιά τίς μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν καί ὄχι γιά τή νέα ἀστική τάξη, ὄχι γιά τά συντρίμμια τῶν παλιῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων πού ἔχουν πιά τσακιστεῖ ἀπό τό προλεταριάτο. Ναί, ἔχουμε τή δυνατότητα, ἔχουμε τούς τρόπους καί τά μέσα γιά νά μάθουμε, ἄν οἱ μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν συμπαθοῦν ἤ δέν συμπαθοῦν τούς κομμουνιστές.

Ἄς πάρουμε τίς σπουδαιότερες φάσεις στή ζωή τῆς χώρας μας καί ἄς δοῦμε ἄν εἶναι βάσιμο νά ὑποστηρίζουμε ὅτι οἱ μάζες συμπαθοῦν πραγματικά τούς κομμουνιστές.

Ἄς πάρουμε πρίν ἀπ' ὅλα μιά τόσο σπουδαία φάση σάν τήν περίοδο τῆς Ὀχτωβριανῆς ἀνατροπῆς τοῦ 1917, τότε πού τό κόμμα τῶν κομμουνιστῶν, ἀκριβῶς σάν κόμμα, καλοῦσε ἀνοιχτά τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες ν' ἀνατρέψουν τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης, τότε πού τό κόμμα αὐτό ἐξασφάλισε τήν ὑποστήριξη τῆς τεράστιας πλειοψηφίας τῶν ἐργατῶν, τῶν στρατιωτῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Ποιά ἦταν τότε ἡ κατάσταση; Στήν ἐξουσία βρίσκονταν οἱ σοσιαλεπαναστάτες (ἐσέροι) καί οἱ σοσιαλδημοκράτες (μενσεβίκοι), πού εἶχαν συνασπιστεῖ μέ τήν ἀστική τάξη. Ὁ μηχανισμός τῆς ἐξουσίας στό κέντρο καί τίς ἐπαρχίες, καθώς καί ὁ μηχανισμός τῆς διοίκησης τοῦ στρατοῦ πού ἀριθμοῦσε δώδεκα ἑκατομμύρια ἄνδρες, βρισκόταν στά χέρια αὐτῶν τῶν κομμάτων, στά χέρια τῆς κυβέρνησης. Τό κόμμα τῶν κομμουνιστῶν ἦταν μισοπαράνομο. Οἱ ἀστοί ὅλων τῶν χωρῶν προφήτευαν τήν ἀναπότρεπτη χρεωκοπία τοῦ κόμματος τῶν μπολσεβίκων. Ἡ Ἀντάντ ἦταν ὁλοκληρωτικά ὑπέρ τῆς κυβέρνησης Κερένσκι. Καί ὅμως τό κόμμα τῶν κομμουνιστῶν, τό κόμμα τῶν μπολσεβίκων, δέν ἔπαυε νά καλεῖ τό προλεταριάτο νά ἀνατρέψει αὐτή τήν κυβέρνηση καί νά ἐγκαθιδρύσει τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου. Καί τί ἔγινε; Ἡ τεράστια πλειοψηφία τῶν ἐργαζομένων μαζῶν στά μετόπισθεν καί στό μέτωπο ὑποστήριξε μέ τόν πιό ἀποφασιστικό τρόπο τό κόμμα τῶν μπολσεβίκων, κι ἔτσι ἡ κυβέρνηση Κερένσκι ἀνατράπηκε κι ἐγκαθιδρύθηκε ἡ ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου.

Πῶς μπόρεσε νά συμβεῖ ὥστε οἱ μπολσεβίκοι νά βγοῦν τότε νικητές, παρά τίς ἐχθρικές προφητεῖες τῶν ἀστῶν ὅλων τῶν χωρῶν ὅτι θά χαθεῖ τό κόμμα τῶν μπολσεβίκων; Δέν ἀποδείχνει τάχα τό περιστατικό αὐτό ὅτι οἱ πλατιές μάζες τῶν ἐργαζομένων συμπαθοῦν τό κόμμα τῶν μπολσεβίκων; Νομίζω πώς τό ἀποδείχνει.

Νά μιά πρώτη ἐπαλήθευση τοῦ κύρους καί τῆς ἐπιρροῆς τοῦ κόμματος τῶν κομμουνιστῶν στίς πλατιές μάζες τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἄς πάρουμε τήν ἑπόμενη περίοδο, τήν περίοδο τῆς

ἐπέμβασης, τήν περίοδο τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, τότε πού οἱ ἄγγλοι κεφαλαιοκράτες κατέλαβαν τό βόρειο τμῆμα τῆς Ρωσίας, τήν περιοχή τοῦ Ἀρχάγγελσκ καί τοῦ Μούρμανσκ, τότε πού οἱ ἀμερικανοί, οἱ ἄγγλοι, οἱ γιαπωνέζοι καί οἱ γάλλοι κεφαλαιοκράτες κατέλαβαν τή Σιβηρία καί προώθησαν στό προσκήνιο τόν Κολτσάκ, τότε πού οἱ γάλλοι καί οἱ ἄγγλοι κεφαλαιοκράτες ἄρχισαν νά καταλαμβάνουν «τή νότια Ρωσία», ἐκθειάζοντας τό Ντενίκιν καί τό Βράνγκελ.

Αὐτός ἦταν ὁ πόλεμος τῆς Ἀντάντ καί τῶν ἀντεπαναστατῶν στρατηγῶν τῆς Ρωσίας ἐνάντια στήν κομμουνιστική κυβέρνηση τῆς Μόσχας, ἐνάντια στίς καταχτήσεις τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασής μας. Ἦταν ἡ περίοδος πού ἐπαληθεύτηκε περίτρανα ἡ δύναμη καί ἡ σταθερή ἐπιρροή τοῦ κόμματος τῶν κομμουνιστῶν στίς πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν.

Καί ποιό ἦταν τό ἀποτέλεσμα; Δέν εἶναι μήπως γνωστό ὅτι ἀποτέλεσμα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἦταν νά πεταχτοῦν οἱ καταχτητές ἔξω ἀπό τή Ρωσία καί νά τσακιστοῦν ἀπό τόν Κόκκινο Στρατό οἱ ἀντεπαναστάτες στρατηγοί;

Ἐδῶ ἀκριβῶς φάνηκε ὅτι σέ τελευταία ἀνάλυση οἱ τύχες τοῦ πολέμου δέν κρίνονται ἀπό τά τεχνικά μέσα μέ τά ὁποῖα ἐφοδίαζαν ἄφθονα τόν Κολτσάκ καί τό Ντενίκιν οἱ ἐχθροί τῆς ΕΣΣΔ, ἀλλά ἀπό τή σωστή πολιτική, ἀπό τή συμπάθεια καί τήν ὑποστήριξη τῶν ἑκατομμυρίων μαζῶν τοῦ πληθυσμοῦ.

Μήπως εἶναι τυχαῖο ὅτι τό κόμμα τῶν μπολσεβίκων βγῆκε τότε νικητής; Ἀσφαλῶς δέν εἶναι τυχαῖο. Μήπως τό γεγονός αὐτό δέ δείχνει ὅτι στή χώρα μας τό κόμμα τῶν κομμουνιστῶν ἔχει τή συμπάθεια τῶν πλατιῶν μαζῶν τῶν ἐργαζομένων; Νομίζω ὅτι τό δείχνει.

Νά μιά δεύτερη ἐπαλήθευση τῆς δύναμης καί τῆς σταθερότητας τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς ΕΣΣΔ.

Ἄς περάσουμε στή σημερινή περίοδο, στή μεταπολεμική περίοδο, τώρα πού στήν ἡμερήσια διάταξη μπῆκαν τά ζητήματα τῆς εἰρηνικῆς οἰκοδόμησης, τώρα πού τή φάση τῆς οἰκονομικῆς ἐξάρθρωσης τή διαδέχτηκε ἡ φάση τῆς ἀνόρθωσης τῆς βιομηχανίας καί τέλος ἡ φάση τῆς ἀνασυγκρότησης ὅλης τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας πάνω σέ νέα τεχνική βάση. Ἔχουμε σήμερα ἄραγε τούς τρόπους καί τά μέσα γιά νά ἐξακριβώσουμε τή δύναμη καί τή σταθερότητα τοῦ κόμματος τῶν κομμουνιστῶν, γιά νά προσδιορίσουμε τό βαθμό τῆς συμπάθειας τῶν πλατιῶν μαζῶν τῶν ἐργαζομένων σ' αὐτό τό κόμμα; Νομίζω πώς τά ἔχουμε.

Ἄς πάρουμε πρίν ἀπ' ὅλα τά συνδικάτα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης, πού συνενώνουν περίπου 10 ἑκατομμύρια προλετάριους, κι ἄς δοῦμε τή σύνθεση τῶν καθοδηγητικῶν ὀργάνων τῶν συνδικάτων μας. Εἶναι ἄραγε τυχαῖο ὅτι ἐπικεφαλῆς αὐτῶν τῶν ὀργάνων βρίσκονται κομμουνιστές; Φυσικά δέν εἶναι τυχαῖο. Θά ἦταν ἀνόητο νά νομίζει κανείς ὅτι οἱ ἐργάτες τῆς ΕΣΣΔ βλέπουν μέ ἀδιαφορία τή σύνθεση τῶν καθοδηγητικῶν ὀργάνων τῶν συνδικάτων. Οἱ ἐργάτες τῆς ΕΣΣΔ ἀνδρώθηκαν καί διαπαιδαγωγήθηκαν στή θύελα τριῶν ἐπαναστάσεων. Ἔμαθαν, ὅσο κανένας ἄλλος, νά δοκιμάζουν τούς καθοδηγητές τους καί νά τούς διώχνουν, ὅταν δέν ἱκανοποιοῦν τά συμφέροντα τοῦ προλεταριάτου. Ὁ πιό δημοφιλής ἄνθρωπος στό κόμμα μας ἦταν κάποτε ὁ Πλεχάνοφ. Ὡστόσο οἱ ἐργάτες δέ δίστασαν νά τόν ἀπομονώσουν ἀποφασιστικά, ὅταν πείστηκαν ὅτι ὁ Πλεχάνοφ ἀπομακρύνθηκε ἀπό τήν προλεταριακή γραμμή. Κι ἄν οἱ ἐργάτες αὐτοί ἐκφράζουν ἀκέραιη τήν ἐμπιστοσύνη τους στούς κομμουνιστές ἀναδείχνοντάς τους στίς

υπεύθυνες θέσεις τῶν συνδικάτων, αὐτό δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι μιά ἄμεση ἔνδειξη ὅτι ἡ δύναμη καί ἡ σταθερή ἐπιρροή τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος στούς ἐργάτες τῆς ΕΣΣΔ εἶναι τεράστιες.

Νά μιά ἐπαλήθευση τοῦ γεγονότος ὅτι οἱ πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν συμπαθοῦν ἀνεπιφύλακτα τό κόμμα τῶν κομμουνιστῶν.

Ἄς πάρουμε τίς τελευταῖες ἐκλογές τῶν Σοβιέτ. Στή χώρα μας δικαίωμα ἐκλογῆς γιά τά Σοβιέτ ἔχει ὅλος ὁ ἐνήλικος πληθυσμός τῆς ΕΣΣΔ, ἀπό 18 χρονῶν καί πάνω, χωρίς διάκριση φύλου καί ἐθνότητας, ἐκτός ἀπό τά ἀστικά στοιχεῖα πού ἐκμεταλλεύονται ξένη ἐργασία καί ἔχουν στερηθεῖ τό ἐκλογικό δικαίωμα. Οἱ ἐκλογεῖς φτάνουν τά 60 ἑκατομμύρια. Ἡ τεράστια πλειοψηφία τους εἶναι φυσικά ἀγρότες. Ἀπό τά 60 αὐτά ἑκατομμύρια ἐκλογεῖς ἄσκησαν τό ἐκλογικό τους δικαίωμα περίπου τά 51%, δηλ. πάνω ἀπό 30 ἑκατομμύρια. Κοιτάξτε τώρα τή σύνθεση τῶν καθοδηγητικῶν ὀργάνων τῶν Σοβιέτ στό κέντρο καί στίς ἐπαρχίες. Μπορεῖ νά θεωρήσει κανείς τυχαῖο τό γεγονός ὅτι στήν τεράστια πλειοψηφία τους τά αἱρετά καθοδηγητικά πρόσωπα ἀποτελοῦνται ἀπό κομμουνιστές; Εἶναι φανερό πώς δέν μπορεῖ νά τό θεωρήσει τυχαῖο. Δέ δείχνει μήπως τό γεγονός αὐτό ὅτι τό κομμουνιστικό κόμμα ἔχει τήν ἐμπιστοσύνη τῶν ἑκατομμυρίων μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς; Νομίζω πώς τό δείχνει.

Νά μιά ἀκόμα ἐπαλήθευση τῆς δύναμης καί τῆς σταθερότητας τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος.

Ἄς πάρουμε τήν Κομσομόλ (Ὁμοσπονδία τῆς Κομμουνιστικῆς Νεολαίας) πού συνενώνει περίπου 2 ἑκατομμύρια νέους ἐργάτες καί ἀγρότες. Μπορεῖ νά θεωρήσει κανείς τυχαῖο τό γεγονός ὅτι στήν τεράστια πλειοψηφία τους τά αἱρετά καθοδηγητικά πρόσωπα τῆς Κομσομόλ εἶναι κομμουνιστές; Νομίζω πώς δέν μπορεῖ νά τό θεωρήσει τυχαῖο.

Νά ἀκόμα μιά ἐπαλήθευση τῆς δύναμης καί τοῦ κύρους τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος.

Ἄς πάρουμε, τέλος, τίς ἀπειράριθμες συνδιασκέψεις μας, συσκέψεις, συνελεύσεις ἀντιπροσώπων κτλ. πού ἀγκαλιάζουν ἑκατομμύρια μάζες ἐργαζομένων ἀνδρῶν καί γυναικῶν, ἐργατῶν καί ἐργατριῶν, ἀγροτῶν καί ἀγροτισσῶν ὅλων τῶν ἐθνοτήτων πού ἀποτελοῦν τήν ΕΣΣΔ. Στή Δύση μᾶς εἰρωνεύονται καμιά φορά γι' αὐτές τίς συσκέψεις καί τίς συνδιασκέψεις καί ἰσχυρίζονται ὅτι γενικά τούς ρώσους τούς ἀρέσει νά μιλᾶνε. Καί ὅμως αὐτές οἱ συσκέψεις καί οἱ συνδιασκέψεις ἔχουν τεράστια σημασία γιά μᾶς, τόσο μέ τήν ἔννοια τῆς ἐξακρίβωσης τῶν διαθέσεων τῶν μαζῶν, ὅσο καί μέ τήν ἔννοια τῆς ἀνακάλυψης τῶν λαθῶν μας καί τοῦ καθορισμοῦ τῶν μέσων γιά τήν ἐξάλειψη αὐτῶν τῶν λαθῶν, γιατί τά λάθη μας δέν εἶναι λίγα καί μεῖς δέν τά κρύβουμε, ἐπειδή πιστεύουμε ὅτι ἡ ἀποκάλυψη τῶν λαθῶν καί ἡ τίμια διόρθωσή τους εἶναι τό καλύτερο μέσο γιά νά καλυτερέψει ἡ καθοδήγηση τῆς χώρας. Πάρτε τούς λόγους τῶν ὁμιλητῶν σ' αὐτές τίς συνδιασκέψεις καί συσκέψεις, πάρτε τίς πραχτικές καί τίς εἰλικρινεῖς παρατηρήσεις αὐτῶν τῶν «ἁπλῶν ἀνθρώπων», ἐργατῶν καί ἀγροτῶν, πάρτε τίς ἀποφάσεις τους καί θά δεῖτε πόσο μεγάλη εἶναι ἡ ἐπιρροή καί τό κύρος τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, θά δεῖτε ὅτι αὐτή τήν ἐπιρροή κι αὐτό τό κύρος θά μποροῦσε νά τά ζηλέψει ὁποιοδήποτε κόμμα τοῦ κόσμου.

Νά ἀκόμα μιά ἐπαλήθευση τῆς σταθερότητας τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος.

Αὐτοί εἶναι οἱ τρόποι καί τά μέσα πού δίνουν τή δυνατότητα νά ἐπαληθεύσει κανείς τή δύναμη καί τήν ἐπιρροή τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος στίς λαϊκές μάζες.

Νά λοιπόν ἀπό ποῦ ξέρω ὅτι οἱ πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῆς ΕΣΣΔ συμπαθοῦν τό κομμουνιστικό κόμμα.

4η ΕΡΩΤΗΣΗ. Ἄν κάποια ἐξωκομματική ὁμάδα ὀργάνωνε φράξια καί παρουσίαζε στίς ἐκλογές δικούς της ὑποψήφιους, πού νά ἀκολουθοῦσαν γραμμή ὑποστήριξης τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης, ταυτόχρονα ὅμως ζητοῦσε τήν κατάργηση τοῦ μονοπώλιου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ἡ ὁμάδα αὐτή θά μποροῦσε νά ἔχει τά δικά της μέσα καί νά διεξαγάγει δραστήρια πολιτική καμπάνια;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Νομίζω ὅτι στήν ἐρώτηση αὐτή ὑπάρχει μιά ἀσυμβίβαστη ἀντίφαση. Εἶναι ἀδύνατο νά φανταστεῖ κανείς μιά ὁμάδα πού θά ἀκολουθοῦσε γραμμή ὑποστήριξης τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης καί ταυτόχρονα θά ζητοῦσε νά καταργηθεῖ τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Γιατί; Γιατί τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου εἶναι ἕνα ἀπό τά ἀπαρασάλευτα θεμέλια τοῦ προγράμματος τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης. Γιατί μιά ὁμάδα πού ζητάει νά καταργηθεῖ τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, δέν μπορεῖ νά εἶναι ὑπέρ τῆς ὑποστήριξης τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης. Γιατί μιά τέτια ὁμάδα δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι ὁμάδα πολύ ἐχθρική ἀπέναντι σ' ὅλο τό σοβιετικό καθεστώς.

Στήν ΕΣΣΔ ὑπάρχουν βέβαια στοιχεῖα πού ζητοῦν νά καταργηθεῖ τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου. Εἶναι οἱ νέπμαν, οἱ κουλάκοι, τά λείψανα τῶν συντριμμένων πιά ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων κτλ. Τά στοιχεῖα ὅμως αὐτά ἀποτελοῦν μιά μηδαμινή μειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ. Νομίζω ὅτι στήν ἐρώτησή της ἡ ἀντιπροσωπεία δέν ἐννοεῖ αὐτά

τά στοιχεῖα. Ἄν πάλι πρόκειται γιά τούς ἐργάτες καί τίς ἐργαζόμενες μάζες τῶν ἀγροτῶν, τότε πρέπει νά πῶ ὅτι τό αἴτημα νά καταργηθεῖ τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου θά μποροῦσε νά προκαλέσει ἀνάμεσά τους μόνο γέλια καί ἐχθρότητα.

Πραγματικά, τί θά μποροῦσε νά σημαίνει γιά τούς ἐργάτες ἡ κατάργηση τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου; Θά σήμαινε γι' αὐτούς νά παραιτηθοῦν ἀπό τήν ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας, ἀπό τήν οἰκοδόμηση νέων ἐργοστασίων καί φάμπρικων καί ἀπό τήν ἐπέκταση τῶν παλιῶν. Θά σήμαινε γι' αὐτούς νά πλημμυρίσει ἡ ΕΣΣΔ ἀπό ἐμπορεύματα τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν, νά περιοριστεῖ ἡ βιομηχανία μας λόγω τῆς σχετικῆς της ἀδυναμίας, νά πολλαπλασιαστεῖ ὁ ἀριθμός τῶν ἀνέργων, νά χειροτερέψει ἡ ὑλική κατάσταση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί νά ἐξασθενίσουν οἱ οἰκονομικές καί πολιτικές της θέσεις. Θά σήμαινε, σέ τελευταία ἀνάλυση, ἐνίσχυση τοῦ νέπμαν καί γενικά τῆς νέας ἀστικῆς τάξης. Μπορεῖ τό προλεταριάτο τῆς ΕΣΣΔ νά προβεῖ σ' αὐτή τήν αὐτοκτονία; Εἶναι φανερό ὅτι δέν μπορεῖ.

Καί τί θά σήμαινε γιά τίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς ἡ κατάργηση τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου; Θά σήμαινε μετατροπή τῆς χώρας μας ἀπό χώρα ἀνεξάρτητη σέ χώρα μισοαποικιακή καί ἐξαθλίωση τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν. Θά σήμαινε ἐπιστροφή στό καθεστώς ἐκεῖνο τοῦ «ἐλεύθερου ἐμπορίου» πού βασίλευε ἐπί Κολτσάκ καί Ντενίκιν, τότε πού οἱ ἑνωμένες δυνάμεις τῶν ἀντεπαναστατῶν στρατηγῶν καί τῶν «συμμάχων» λήστευαν καί λεηλατοῦσαν κατά βούληση τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς. Θά σήμαινε, σέ τελευταία ἀνάλυση, δυνάμωμα τῶν κουλάκων καί τῶν ἄλλων ἐκμεταλλευτικῶν στοιχείων τοῦ χωριοῦ. Οἱ ἀγρότες ἔχουν δοκιμάσει ἀρκε-

τά τίς χάρες αὐτοῦ τοῦ καθεστῶτος στήν Οὐκρανία καί στό Βόρειο Καύκασο, στό Βόλγα καί στή Σιβηρία. Τί λόγοι ὑπάρχουν γιά νά ὑποθέσει κανείς ὅτι οἱ ἀγρότες θά θελήσουν νά ξαναπεράσουν στό λαιμό τους αὐτή τή θηλιά; Δέν εἶναι μήπως φανερό ὅτι οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς δέν μποροῦν νά εἶναι ὑπέρ τῆς κατάργησης τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου;

Ἕνας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους. Ἡ ἀντιπροσωπεία ἔβαλε τό ζήτημα σχετικά μέ τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, σχετικά μέ τήν κατάργησή του, σάν ἕνα σημεῖο πού γύρω ἀπ' αὐτό θά μποροῦσε νά ὀργανωθεῖ μιά ὁλόκληρη ὁμάδα τοῦ πληθυσμοῦ, ἄν δέν ὑπῆρχε στήν ΕΣΣΔ τό μονοπώλιο ἑνός μόνου κόμματος, τό μονοπώλιο τῆς νομιμότητας.

Στάλιν. Ἡ ἀντιπροσωπεία ξαναγυρίζει ἔτσι στήν ἐρώτηση γιά τό μονοπώλιο τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, σάν μοναδικοῦ νόμιμου κόμματος στήν ΕΣΣΔ. Ἔδοσα κιόλας μιά σύντομη ἀπάντηση σ' αὐτό τό ἐρώτημα, ὅταν μιλοῦσα γιά τούς δρόμους καί τά μέσα ἐπαλήθευσης τῆς συμπάθειας τῶν ἑκατομμυρίων μαζῶν τῶν ἐργατῶν καί ἀγροτῶν πρός τό κομμουνιστικό κόμμα.

Ὅσο γιά τά ἄλλα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ, τούς κουλάκους, τούς νέπμαν καί τά λείψανα τῶν συντριμμένων παλιῶν ἐκμεταλλευτριῶν τάξεων, αὐτά στή χώρα μας στεροῦνται τό δικαίωμα νά ἔχουν δική τους πολιτική ὀργάνωση, ὅπως ἐπίσης στεροῦνται καί ἐκλογικό δικαίωμα. Τό προλεταριάτο δέν ἀφαίρεσε ἀπό τήν ἀστική τάξη μόνο τίς φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια, τίς τράπεζες καί τούς σιδηρόδρομους, τή γῆ καί τά ὀρυχεῖα. Τῆς ἀφαίρεσε ἐπίσης καί τό δικαίωμα νά ἔχει δική της πολιτική ὀργάνωση, γιατί τό προλεταριάτο δέ θέλει τήν παλινόρθωση τῆς ἐξουσίας τῆς ἀστικῆς τάξης. Ἡ ἀντιπροσωπεία, ὅπως φαίνεται, δέν ἔχει ἀντιρρήσεις γιά τό ὅτι τό προλεταριάτο τῆς ΕΣΣΔ ἀφαίρεσε ἀπό τήν ἀστική τάξη καί τούς τσιφλικάδες τίς φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια, τή γῆ καί τούς σιδηροδρόμους, τίς τράπεζες καί τά ὀρυχεῖα. (Γέλια).

Ὡστόσο μοῦ φαίνεται πώς ἡ ἀντιπροσωπεία ἀπορεῖ κάπως πού τό προλεταριάτο δέν περιορίστηκε μόνο σ' αὐτό, ἀλλά τράβηξε παραπέρα ἀφαιρώντας τά πολιτικά δικαιώματα ἀπό τήν ἀστική τάξη. Κατά τή γνώμη μου, ἡ ἄποψη αὐτή δέν εἶναι ἐντελῶς λογική ἤ πιό σωστά εἶναι ἐντελῶς παράλογη. Μέ βάση ποιά λογική ζητᾶνε ἀπό τό προλεταριάτο μεγαλοψυχία ἀπέναντι στήν ἀστική τάξη; Μήπως ἡ ἀστική τάξη τῆς Δύσης, πού βρίσκεται στήν ἐξουσία, δείχνει ἔστω καί τήν ἐλάχιστη μεγαλοψυχία ἀπέναντι στήν ἐργατική τάξη; Δέ ρίχνει μήπως στήν παρανομία τά πραγματικά ἐπαναστατικά κόμματα τῆς ἐργατικῆς τάξης; Μέ βάση ποιά λογική ζητᾶνε ἀπό τό προλεταριάτο τῆς ΕΣΣΔ μεγαλοψυχία ἀπέναντι στόν ταξικό του ἐχθρό; Νομίζω πώς ἡ λογική ὑποχρεώνει. Ὅποιος νομίζει ὅτι εἶναι δυνατό νά ἐπιστραφοῦν στήν ἀστική τάξη τά πολιτικά της δικαιώματα, πρέπει ἄν θέλει νά εἶναι λογικός νά τραβήξει παραπέρα καί νά βάλει τό ζήτημα νά ἐπιστραφοῦν ἐπίσης στήν ἀστική τάξη οἱ φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια, οἱ σιδηρόδρομοι καί οἱ τράπεζες.

Ἕνας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους. Σκοπός τῆς ἀντιπροσωπείας ἦταν νά ξεκαθαρίσει μέ ποιόν τρόπο μποροῦν στήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά νά βροῦν τή νόμιμη ἔκφρασή τους οἱ γνῶμες πού διαφέρουν ἀπό τίς γνῶμες τοῦ κόμματος. Δέ θἆταν σωστό νά ἀποδοθεῖ στήν ἐρώτησή μας ἡ ἔννοια ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεία ἐνδιαφέρεται γιά τό ζήτημα τῆς χορήγησης πολιτικῶν δικαιωμάτων στήν ἀστική τάξη, γιά τό πῶς μπορεῖ ἡ ἀστική τάξη νά βρεῖ ἕνα νόμιμο τρόπο γιά νά παρουσιάζει τίς γνῶμες της.

Πρόκειται ἀκριβῶς γιά τό πῶς μποροῦν νά βροῦν τή νόμιμη ἔκφρασή τους οἱ γνῶμες τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς πού εἶναι διαφορετικές ἀπό τίς γνῶμες τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος.

Ἕνας ἄλλος ἀντιπρόσωπος. Οἱ διαφορετικές αὐτές γνῶμες θά μποροῦσαν νά βροῦν τήν ἔκφρασή τους στίς μαζικές ὀργανώσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης, στά συνδικάτα κτλ.

Στάλιν. Πολύ καλά. Συνεπῶς δέν πρόκειται γιά τήν ἀποκατάσταση τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων τῆς ἀστικῆς τάξης, ἀλλά γιά τήν πάλη γνωμῶν μέσα στήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά.

Διεξάγεται σήμερα πάλη γνωμῶν στούς ἐργάτες καί στίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς στή Σοβιετική Ἕνωση; Ὁπωσδήποτε διεξάγεται. Δέν εἶναι δυνατόν ἑκατομμύρια ἐργάτες καί ἀγρότες νά σκέφτονται μέ τόν ἴδιο τρόπο γιά ὅλα τά πραχτικά ζητήματα καί γιά ὅλες τίς λεπτομέρειες. Τέτιο πράγμα δέ συμβαίνει στή ζωή. Πρῶτο, ὑπάρχει μεγάλη διαφορά ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες καί στήν οἰκονομική τους κατάσταση καί στίς ἀπόψεις τους γιά τό ἕνα ἤ τό ἄλλο ζήτημα. Δεύτερο, ὑπάρχουν ὁρισμένες διαφορές στίς ἀπόψεις μέσα στήν ἴδια τήν ἐργατική τάξη, ὑπάρχει διαφορά στήν ἀγωγή, διαφορά στήν ἡλικία καί τήν ἰδιοσυγκρασία, διαφορά ἀνάμεσα στούς παλιούς ἐργάτες καί τούς ἐργάτες πού ἦρθαν ἀπό τό χωριό κτλ. Ὅλα αὐτά προκαλοῦν τήν πάλη γνωμῶν στούς ἐργάτες καί τίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς, πάλη πού βρίσκει τή νόμιμη ἔκφρασή της στίς συνελεύσεις, στά συνδικάτα, στούς συνεταιρισμούς, στήν περίοδο ἐκλογῶν τῶν Σοβιέτ κτλ.

Ὑπάρχει ὅμως ριζική διαφορά ἀνάμεσα στήν πάλη γνωμῶν πού διεξάγεται σήμερα, στίς συνθῆκες τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, καί στήν πάλη γνωμῶν πού γινόταν στό παρέλθον, πρίν ἀπό τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση. Τότε, στό παρελθόν, ἡ πάλη γνωμῶν στούς ἐργάτες καί τούς ἐργαζόμενους ἀγρότες συγκεντρωνόταν κυρίως στά ζητήματα τῆς ἀνατροπῆς τῶν τσιφλικάδων, τοῦ τσαρισμοῦ, τῆς ἀστικῆς τάξης, στό ζήτημα τῆς συντριβῆς τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος. Σήμερα, στίς συνθῆκες τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἡ πάλη γνωμῶν δέ γίνεται γύρω ἀπό τά ζητήματα τῆς ἀνατροπῆς τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τῆς συντριβῆς τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος, ἀλλά γύρω ἀπό τά ζητήματα πού ἀφοροῦν τή βελτίωση τῶν ὀργάνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, τή βελτίωση τῆς δουλιᾶς τους. Ἐδῶ ὑπάρχει ριζική διαφορά.

Δέν ὑπάρχει τίποτε τό ἐκπληχτικό στό γεγονός ὅτι ἡ πάλη γνωμῶν γύρω ἀπό τό ζήτημα τῆς ἐπαναστατικῆς συντριβῆς τοῦ καθεστῶτος πού ὑπῆρχε πρόσφερνε στό παρελθόν τή βάση γιά τήν ἐμφάνιση στούς κόλπους τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἐργαζομένων μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς κάμποσων κομμάτων πού συναγωνίζονταν μεταξύ τους. Τά κόμματα αὐτά ἦταν: τό κόμμα τῶν μπολσεβίκων, τό κόμμα τῶν μενσεβίκων, τό κόμμα τῶν ἐσέρων. Ἀπό τό ἄλλο μέρος δέν εἶναι καθόλου δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι ἡ πάλη γνωμῶν σήμερα, στήν περίοδο τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, πού ἔχει γιά σκοπό της ὄχι τή συντριβή τοῦ σημερινοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος, ἀλλά τή βελτίωση καί τήν ἑδραίωσή του, δέν προσφέρει ἔδαφος γιά τήν ὕπαρξη πολλῶν κομμάτων μέσα στούς ἐργάτες καί τίς ἐργαζόμενες μάζες τοῦ χωριοῦ.

Νά γιατί ἡ νομιμότητα ἑνός μόνου κόμματος, τοῦ κόμματος τῶν κομμουνιστῶν, τό μονοπώλιο αὐτοῦ τοῦ κόμματος, ὄχι μόνο δέν προκαλεῖ ἀντιρήσεις στούς ἐργάτες καί τούς ἐργαζόμενους ἀγρότες, ἀλλά, ἀπεναντίας, γί-

νεται δεχτό σάν κάτι τό άπαραίτητο καί τό έπιθυμητό.

Ἡ θέση τοῦ κόμματός μας σάν μοναδικοῦ νόμιμου κόμματος στή χώρα (μονοπώλιο τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος) δέν εἶναι κάτι τό τεχνητό πού έπινοήθηκε σκόπιμα. Μιά τέτια θέση δέν μπορεῖ νά δημιουργηθεῖ τεχνητά, μέ διοικητικές μηχανοραφίες κτλ. Τό μονοπώλιο τοῦ κόμματός μας βγῆκε μέσα ἀπό τή ζωή, διαμορφώθηκε ἱστορικά, σάν ἀποτέλεσμα τοῦ γεγονότος ὅτι τά κόμματα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων χρεωκόπησαν ὁριστικά καί ἔφυγαν ἀπό τή σκηνή στίς συνθῆκες τῆς δικῆς μας πραγματικότητας.

Τί ἦταν στό παρελθόν τά κόμματα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων; Ἦταν οἱ διοχετευτές τῆς ἀστικῆς ἐπιροῆς στό προλεταριάτο. Τί καλλιεργοῦσε καί ὑποστήριζε τήν ὕπαρξη αὐτῶν τῶν κομμάτων πρίν ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917; Ἡ ὕπαρξη τῆς τάξης τῶν ἀστῶν, τέλος ἡ ὕπαρξη τῆς ἀστικῆς ἐξουσίας. Δέν εἶναι μήπως φανερό ὅτι μέ τήν ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης δέ μποροῦσαν παρά νά ἐξαφανιστοῦν καί οἱ βάσεις γιά τήν ὕπαρξη αὐτῶν τῶν κομμάτων;

Καί τί ἔγιναν αὐτά τά κόμματα ὕστερα ἀπό τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917; Ἔγιναν κόμματα παλινόρθωσης τοῦ καπιταλισμοῦ καί ἀνατροπῆς τῆς ἐξουσίας τοῦ προλεταριάτου. Δέν εἶναι μήπως φανερό ὅτι τά κόμματα αὐτά δέ μποροῦσαν παρά νά χάσουν κάθε βάση, κάθε ἐπιροή στούς ἐργάτες καί τά ἐργαζόμενα στρώματα τῆς ἀγροτιᾶς;

Ἡ πάλη ἀνάμεσα στό κόμμα τῶν κομμουνιστῶν καί τά κόμματα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων γιά τήν ἐπιροή στήν ἐργατική τάξη δέν ἄρχισε χτές. Ἡ πάλη αὐτή χρονολογεῖται ἀπό τή στιγμή πού ἐμφανίστηκαν τά πρῶτα σημάδια μαζικοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στή Ρωσία, πρίν ἀκόμα ἀπό τό 1905. Ἡ περίοδος ἀπό τό 1903 ὥς τό 1917 εἶναι περίοδος σκληρῆς πάλης γνωμῶν μέσα στήν ἐργατική τάξη τῆς χώρας μας, περίοδος ἀγώνα ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους, τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους γιά τό ποιός θά ἐπηρεάζει τήν ἐργατική τάξη. Στήν περίοδο αὐτή ἡ ἐργατική τάξη τῆς ΕΣΣΔ πέρασε ἀπό τρεῖς ἐπαναστάσεις. Στή φωτιά αὐτῶν τῶν ἐπαναστάσεων ἡ ἐργατική τάξη δοκίμαζε καί ἔλεγχε αὐτά τά κόμματα, ἄν εἶναι κατάλληλα γιά τήν προλεταριακή ἐπανάσταση, ἔλεγχε τήν προλεταριακή τους ἐπαναστατικότητα. Καί νά πού στίς μέρες τοῦ Ὀχτώβρη τοῦ 1917, ὅταν ἡ ἱστορία ἔκανε τόν ἀπολογισμό ὅλου τοῦ παρελθόντος τῆς ἐπαναστατικῆς πάλης, ὅταν ἡ ἱστορία ζύγισε στήν πλάστιγγά της τό εἰδικό βάρος τῶν κομμάτων πού ἀγωνίζονταν στούς κόλπους τῆς ἐργατικῆς τάξης—ἡ ἐργατική τάξη τῆς ΕΣΣΔ ἔκανε, τέλος, τήν ὁριστική ἐκλογή της καί προτίμησε τό κομμουνιστικό κόμμα σάν τό μοναδικό προλεταριακό κόμμα.

Πῶς ἐξηγεῖται τό γεγονός ὅτι ἡ ἐκλογή πού ἔκανε ἡ ἐργατική τάξη ἦταν ὑπέρ τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος; Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι τόν Ἀπρίλη λογουχάρη τοῦ 1917 οἱ μπολσεβίκοι ἀποτελοῦσαν μιάν ἀσήμαντη μειοψηφία στό Σοβιέτ τῆς Πετρούπολης; Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι εἶχαν τότε τήν τεράστια πλειοψηφία στά Σοβιέτ; Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι στίς μέρες τοῦ Ὀχτώβρη ὅλος ὁ μηχανισμός τῆς ἐξουσίας καί ὅλα τά μέσα ἐξαναγκασμοῦ βρίσκονταν στά χέρια τῶν κομμάτων τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων πού εἶχαν συνασπιστεῖ μέ τήν ἀστική τάξη;

Ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι τό κομμουνιστικό κόμμα ἦταν τότε ὑπέρ τοῦ τερματισμοῦ τοῦ πολέμου, ὑπέρ μιᾶς ἄμεσης δημοκρατικῆς εἰρήνης, ἐνῶ τά κόμματα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων ἦταν ὑπέρ τοῦ «πολέμου ὥς τό νικηφόρο τέρμα του», ὑπέρ τῆς συνέχισης τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου.

Ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι τό κομμουνιστικό κόμμα ἦταν τότε ὑπέρ τῆς ἀνατροπῆς τῆς κυβέρνησης Κερένσκι, ὑπέρ τῆς ἀνατροπῆς τῆς ἀστικῆς ἐξουσίας, ὑπέρ τῆς ἐθνικοποίησης τῶν φάμπρικων καί τῶν ἐργοστασίων, τῶν τραπεζῶν καί τῶν σιδηροδρόμων, ἐνῶ τά κόμματα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων ἀγωνίζονταν γιά τή διατήρηση τῆς κυβέρνησης Κερένσκι καί ὑπεράσπιζαν τά δικαιώματα τῆς ἀστικῆς τάξης πάνω στίς φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια, πάνω στίς τράπεζες καί τούς σιδηροδρόμους.

Ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι τό κόμμα τῶν κομμουνιστῶν ἦταν τότε ὑπέρ τῆς ἄμεσης δήμευσης τῆς γῆς τῶν τσιφλικάδων πρός ὄφελος τῶν ἀγροτῶν, ἐνῶ τά κόμματα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων ἀνάβαλλαν αὐτό τό ζήτημα ὡς τή Συνταχτική Συνέλευση, πού τή σύγκλησή της τήν ἀνάβαλλαν, μέ τή σειρά της, ἐπ' ἀόριστον.

Τί τό ἐκπληχτικό ὑπάρχει ἐδῶ, ἄν οἱ ἐργάτες καί ἡ ἀγροτική φτωχολογιά ἔκαναν τελικά τήν ἐκλογή τους ὑπέρ τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος;

Τί τό ἐκπληχτικό ὑπάρχει ἐδῶ, ἄν τά κόμματα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων ἔφτασαν τόσο γρήγορα στόν πάτο;

Νά ποῦ βρίσκεται ἡ πηγή τοῦ μονοπωλίου τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος καί νά γιατί τό κομμουνιστικό κόμμα ἦρθε στήν ἐξουσία.

Ἡ κατοπινή περίοδος, ἡ περίοδος ὕστερα ἀπ' τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917, ἡ περίοδος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἦταν περίοδος τελειωτικῆς καταστροφῆς τῶν κομμάτων τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων, περίοδος ὁριστικοῦ θριάμβου τοῦ κόμματος τῶν μπολσεβίκων. Οἱ ἴδιοι οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι διευκόλυναν σ' αὐτήν τήν περίοδο τό θρίαμβο τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος. Τά συντρίμμια τοῦ κόμματος τῶν μενσεβίκων καί τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων,

πού τσακίστηκαν καί βούλιαξαν στήν περίοδο τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης, ἄρχισαν νά συνδέονται μέ τίς ἀντεπαναστατικές ἐξεγέρσεις τῶν κουλάκων, συνασπίστηκαν μέ τούς ὀπαδούς τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν, πέρασαν στήν ὑπηρεσία τῆς Ἀντάντ καί θάφτηκαν ὁριστικά στά μάτια τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Δημιουργήθηκε ἡ ἑξῆς εἰκόνα: οἱ ἐσέροι καί οἱ μενσεβίκοι, πού ἀπό ἀστοί ἐπαναστάτες εἶχαν μετατραπεῖ σέ ἀστούς ἀντεπαναστάτες, βοηθοῦσαν τήν Ἀντάντ νά καταπνίξει τή νέα, τή Σοβιετική Ρωσία, ἐνῶ τό κόμμα τῶν μπολσεβίκων, συνενώνοντας γύρω του καθετί τό ζωντανό καί ἐπαναστατικό, ξεσήκωνε ὁλοένα καί νέα τμήματα τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν στόν ἀγώνα γιά τή σοσιαλιστική πατρίδα, στόν ἀγώνα ἐνάντια στήν Ἀντάντ.

Εἶναι πέρα γιά πέρα φυσικό ὅτι ἡ νίκη τῶν κομμουνιστῶν σ' αὐτή τήν περίοδο ἦταν ἑπόμενο νά ὁδηγήσει, καί πραγματικά ὁδήγησε, στήν πλέρια ἥττα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων. Τί τό ἐκπληχτικό ὑπάρχει ἐδῶ, ἄν ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά τό κομμουνιστικό κόμμα ἔγινε τό μοναδικό κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτικῆς φτωχολογιᾶς;

Νά λοιπόν, πῶς διαμορφώθηκε στή χώρα μας τό μονοπώλιο τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, σάν μοναδικοῦ νόμιμου κόμματος τῆς χώρας.

Μιλᾶτε γιά πάλη γνωμῶν μέσα στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες σήμερα, στίς συνθῆκες τῆς προλεταριακῆς διχτατορίας. Εἶπα κιόλας ὅτι ὑπάρχει καί θά ὑπάρχει πάλη γνωμῶν, ὅτι χωρίς αὐτή τήν πάλη δέν εἶναι δυνατή ἡ κίνηση πρός τά μπρός. Ἡ πάλη ὅμως γνωμῶν ἀνάμεσα στούς ἐργάτες στίς σημερινές συνθῆκες δέ γίνεται γύρω ἀπό τό ζήτημα τῆς ἀνατροπῆς τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος, πού εἶναι ζήτημα ἀρχῆς ἀλλά γύρω ἀπό πρακτικά

ζητήματα πού άφοροῦν τή βελτίωση τῶν Σοβιέτ, τή διόρθωση τῶν λαθῶν τῶν σοβιετικῶν ὀργάνων καί συνεπῶς τή στερέωση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Εἶναι πέρα γιά πέρα εὐνόητο ὅτι μιά τέτια πάλη γνωμῶν μπορεῖ μόνο νά δυναμώνει καί νά τελειοποιεῖ τό κομμουνιστικό κόμμα. Εἶναι πέρα γιά πέρα εὐνόητο ὅτι μιά τέτια πάλη γνωμῶν μπορεῖ μόνο νά ἐνισχύει τό μονοπώλιο τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος. Εἶναι πέρα γιά πέρα εὐνόητο ὅτι μιά τέτια πάλη γνωμῶν δέν μπορεῖ νά προσφέρει ἔδαφος γιά τό σχηματισμό ἄλλων κομμάτων στούς κόλπους τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς.

5η ΕΡΩΤΗΣΗ. Μπορεῖτε νά μᾶς ἐκθέσετε μέ λίγα λόγια τίς βασικές διαφωνίες Σας μέ τόν Τρότσκι;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Πρέπει νά πῶ, πρίν ἀπ' ὅλα, ὅτι οἱ διαφωνίες μέ τόν Τρότσκι δέν εἶναι προσωπικές διαφωνίες. Ἄν οἱ διαφωνίες εἶχαν προσωπικό χαρακτήρα, τό κόμμα δέ θ' ἀσχολοῦνταν οὔτε μιά ὥρα μ' αὐτό τό ζήτημα, γιατί δέν τοῦ ἀρέσει νά προβάλλονται ξεχωριστά πρόσωπα.

Πρόκειται ὁλοφάνερα γιά διαφωνίες μέσα στό κόμμα. Ἐγώ ἔτσι κατάλαβα αὐτή τήν ἐρώτηση. Ναί, μέσα στό κόμμα ὑπάρχουν αὐτές οἱ διαφωνίες. Γιά τό χαρακτήρα αὐτῶν τῶν διαφωνιῶν ἔχουν μιλήσει τελευταῖα ἀρκετά λεπτομερειακά στίς εἰσηγήσεις τους ὁ Ρίκοφ στή Μόσχα καί ὁ Μπουχάριν στό Λένινγκραντ. Οἱ εἰσηγήσεις αὐτές ἔχουν δημοσιευτεῖ. Ἐγώ δέν ἔχω τίποτε νά προσθέσω στά ὅσα εἰπώθηκαν σ' αὐτές τίς εἰσηγήσεις γιά τίς διαφωνίες. Ἄν δέν ἔχετε αὐτά τά ντοκουμένα, μπορῶ νά σᾶς τά προμηθεύσω. (Ἡ ἀντιπροσωπεία δηλώνει ὅτι ἔχει στή διάθεσή της αὐτά τά ντοκουμέντα).

Ἕνας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους. Ὅταν γυρίσουμε πίσω, θά μᾶς ρωτήσουν γι' αὐτές τίς διαφωνίες, μά ἐμεῖς δέν ἔχουμε ὅλα τά ντοκουμέντα. Δέν ἔχουμε λογουχάρη τήν «πλατφόρμα τῶν 83».

Στάλιν. Ἐγώ δέν ἔχω ὑπογράψει αὐτή τήν «πλατφόρμα». Δέν ἔχω τό δικαίωμα νά διαθέτω ξένα ντοκουμέντα. (Γέλια).

6η ΕΡΩΤΗΣΗ. Στίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες τό βασικό κίνητρο γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς στηρίζεται στήν ἐλπίδα τοῦ κέρδους. Τό κίνητρο αὐτό, βέβαια, εἶναι σχετικά ἀνύπαρχτο στήν ΕΣΣΔ. Τί τό ἀντικαθιστᾶ καί κατά πόσο αὐτή ἡ ἀντικατάσταση εἶναι κατά τή γνώμη Σας ἀποτελεσματική; Μπορεῖ νά εἶναι μόνιμη;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Εἶναι σωστό ὅτι τό βασικό κίνητρο τῆς κεφαλαιοκρατικῆς οἰκονομίας εἶναι τό κέρδος. Εἶναι ἐπίσης σωστό καί τό ὅτι τό κέρδος δέν εἶναι οὔτε ὁ σκοπός, οὔτε ὁ κινητήρας τῆς σοσιαλιστικῆς μας βιομηχανίας. Ποιός εἶναι λοιπόν τότε ὁ κινητήρας τῆς βιομηχανίας μας;

Πρίν ἀπ' ὅλα εἶναι τό γεγονός ὅτι στή χώρα μας οἱ φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια ἀνήκουν σ' ὅλο τό λαό καί ὄχι στούς κεφαλαιοκράτες, ὅτι οἱ φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια δέ διευθύνονται ἀπό τούς ἀνθρώπους τῶν κεφαλαιοκρατῶν ἀλλά ἀπό τούς ἀντιπροσώπους τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ ἐπίγνωση ὅτι οἱ ἐργάτες δέ δουλεύουν γιά τόν κεφαλαιοκράτη ἀλλά γιά τό δικό τους τό κράτος, γιά τή δική τους τήν τάξη, ἡ ἐπίγνωση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος ἀποτελεῖ τεράστια κινητήρια δύναμη γιά τήν ἀνάπτυξη καί τήν τελειοποίηση τῆς βιομηχανίας μας.

Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι τήν τεράστια πλειοψηφία

τῶν διευθυντῶν στίς φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια τῆς χώρας μας τήν ἀποτελοῦν ἐργάτες πού διορίζονται ἀπό τό Ἀνώτατο Συμβούλιο Λαϊκῆς Οἰκονομίας σέ συμφωνία μέ τά συνδικάτα, καί κανένας διευθυντής δέν μπορεῖ νά παραμείνει στή θέση του παρά τή θέληση τῶν ἐργατῶν ἤ τῶν ἀντίστοιχων συνδικάτων.

Πρέπει, σέ συνέχεια, νά σημειωθεῖ ὅτι κάθε ἐργοστάσιο ἤ φάμπρικα ἔχει τήν ἐργοστασιακή του ἐπιτροπή ἤ τήν ἐπιτροπή τῆς φάμπρικας, πού ἐκλέγεται ἀπό τούς ἐργάτες καί ἐλέγχει τή δράση τῆς διοίκησης τῆς ἐπιχείρησης.

Πρέπει, τέλος, νά σημειωθεῖ ὅτι σέ κάθε βιομηχανική ἐπιχείρηση γίνονται παραγωγικές συσκέψεις τῶν ἐργατῶν, ὅπου παίρνουν μέρος ὅλοι οἱ ἐργάτες τῆς δοσμένης ἐπιχείρησης καί ὅπου οἱ ἐργάτες ἐλέγχουν ὅλη τή δουλιά τοῦ διευθυντῆ τῆς ἐπιχείρησης, συζητοῦν τό σχέδιο δουλιᾶς πού καταρτίζει ἡ διοίκηση τοῦ ἐργοστασίου, σημειώνουν τά λάθη καί τίς ἐλλείψεις καί ἔχουν τή δυνατότητα νά διορθώνουν αὐτές τίς ἐλλείψεις μέσω τῶν συνδικάτων, μέσω τοῦ κόμματος, μέσω τῶν ὀργάνων τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας.

Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι ὅλα αὐτά τά περιστατικά ἀλλάζουν ριζικά, καί τή θέση τῶν ἐργατῶν, καί τήν κατάσταση στίς ἐπιχειρήσεις. Ἄν στόν καπιταλισμό ὁ ἐργάτης βλέπει τή φάμπρικα ὄχι σάν δική του ἀλλά σάν ξένη γι' αὐτόν ἰδιοχτησία, ἤ ἀκόμα καί σάν φυλακή, στό σοβιετικό καθεστώς ὁ ἐργάτης βλέπει τή φάμπρικα ὄχι σάν φυλακή, ἀλλά σάν κάτι δικό του, κάτι πού τοῦ εἶναι προσφιλές καί πού ἡ ἀνάπτυξη καί ἡ βελτίωσή του τόν ἐνδιαφέρει ἄμεσα.

Δέν χρειάζεται κάν ν' ἀποδείξει κανείς ὅτι ἡ νέα αὐτή στάση τῶν ἐργατῶν ἀπέναντι στό ἐργοστάσιο, ἀπέναντι στήν ἐπιχείρηση, αὐτό τό αἴσθημα οἰκειότητας τῶν ἐργατῶν πρός τήν ἐπιχείρηση ἀποτελεῖ τεράστιο κινητήρα γιά ὁλόκληρη τή βιομηχανία μας.

Μ' αὐτό τό περιστατικό πρέπει νά ἐξηγηθεῖ καί τό γεγονός ὅτι αὐξάνει κάθε μέρα ὁ ἀριθμός τῶν ἐργατῶν ἐφευρετῶν στόν τομέα τῆς τεχνικῆς τῆς παραγωγῆς καί τῶν ἐργατῶν ὀργανωτῶν τῆς βιομηχανίας.

Δεύτερο, τό γεγονός ὅτι στή χώρα μας τά ἔσοδα ἀπό τή βιομηχανία δέν πηγαίνουν γιά τόν πλουτισμό μερικῶν προσώπων, ἀλλά γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας, γιά τή βελτίωση τῆς ὑλικῆς καί πολιτιστικῆς κατάστασης τῆς ἐργατικῆς τάξης, γιά τό φτήνεμα τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων πού εἶναι ἀναγκαῖα τόσο γιά τούς ἐργάτες ὅσο καί γιά τούς ἀγρότες, δηλ. καί πάλι γιά τή βελτίωση τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν ἐργαζομένων μαζῶν.

Ὁ κεφαλαιοκράτης δέν μπορεῖ νά διαθέσει τά ἔσοδά του γιά τό ἀνέβασμα τῆς εὐημερίας τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ζεῖ γιά τό κέρδος. Διαφορετικά δέ θά ἦταν κεφαλαιοκράτης. Βγάζει κέρδη γιά νά τά μετατρέψει σέ πρόσθετο κεφάλαιο καί νά τό ἐξαγάγει στίς λιγότερο ἀναπτυγμένες χῶρες μέ σκοπό νά βγάλει καινούργια, ἀκόμα μεγαλύτερα κέρδη. Ἔτσι ἀπό τή Βόρεια Ἀμερική κυλοῦν κεφάλαια στήν Κίνα, στήν Ἰνδονησία, στή Νότια Ἀμερική, στήν Εὐρώπη, ἀπό τή Γαλλία στίς γαλλικές ἀποικίες, ἀπό τήν Ἀγγλία στίς ἀγγλικές ἀποικίες.

Στή χώρα μας τά πράγματα εἶναι διαφορετικά, γιατί ἐμεῖς δέν ἀκολουθοῦμε καί δέν ἀναγνωρίζουμε τήν ἀποικιακή πολιτική. Σέ μᾶς τά ἔσοδα ἀπό τή βιομηχανία παραμένουν μέσα στή χώρα καί χρησιμεύουν γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας, γιά τή βελτίωση τῆς κατάστασης τῶν ἐργατῶν, γιά τό ἀνέβασμα τῆς ἀπορροφη-

τικῆς ἱκανότητας τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς, μαζί καί τῆς ἀγροτικῆς ἀγορᾶς, μέ τό φτήνεμα τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων. Περίπου τά 10% ἀπό τά κέρδη τῆς βιομηχανίας μας διαθέτονται γιά τήν καλυτέρευση τῆς ζωῆς τῆς ἐργατικῆς τάξης. Στή χώρα μας τό κράτος διαθέτει γιά τίς ἀσφαλίσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης ἕνα ποσό ἴσο μέ τά 13% τοῦ μεροκάματου τῶν ἐργατῶν σέ χρῆμα. Ἕνα ὁρισμένο μέρος ἀπό τά ἔσοδα (δέ μπορῶ νά πῶ τώρα πόσο ἀκριβῶς) διατίθεται γιά τίς πολιτιστικές ἀνάγκες, γιά τίς σχολές εἰδίκευσης στίς φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια καί γιά τίς ἄδειες τῶν ἐργατῶν. Ἕνα ἀρκετά σημαντικό μέρος ἀπ' αὐτά τά ἔσοδα (καί πάλι δέν μπορῶ νά πῶ τώρα πόσο ἀκριβῶς) διατίθεται γιά τήν αὔξηση τοῦ μεροκάματου τῶν ἐργατῶν σέ χρῆμα. Τό ὑπόλοιπο μέρος ἀπό τά ἔσοδα τῆς βιομηχανίας μας ξοδεύεται γιά τήν παραπέρα διεύρυνση τῆς βιομηχανίας, γιά τήν ἐπισκευή τῶν παλιῶν ἐργοστασίων, γιά τό χτίσιμο νέων ἐργοστασίων καί, τέλος, γιά τό φτήνεμα τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων.

Ἡ τεράστια σημασία αὐτῶν τῶν περιστατικῶν γιά ὅλη τή βιομηχανία μας βρίσκεται στό ὅτι:

α) διευκολύνουν τήν προσέγγιση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ τή βιομηχανία καί τήν ἐξομάλυνση τῶν ἀντιθέσεων ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό·

β) συντελοῦν στήν αὔξηση τῆς ἀπορροφητικῆς ἱκανότητας τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς, τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, καί δημιουργοῦν ταυτόχρονα μιά ὅλο καί εὐρυνόμενη βάση γιά τή συνεχῆ ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας.

Τρίτο, τό γεγονός ὅτι ἡ ἐθνικοποίηση τῆς βιομηχανίας διευκολύνει τή σχεδιασμένη διεύθυνση ὅλης τῆς βιομηχανίας στό σύνολό της.

Τά ἐλατήρια καί τά κίνητρα αὐτά τῆς βιομηχανίας μας εἶναι μόνιμοι παράγοντες; Μποροῦν νά εἶναι παράγοντες πού δροῦν μόνιμα; Μάλιστα, εἶναι ὁπωσδήποτε ἐλατήρια καί κίνητρα πού δροῦν μόνιμα. Καί ὅσο περισσότερο θ' ἀναπτύσσεται ἡ βιομηχανία μας, τόσο περισσότερο θά μεγαλώνει ἡ δύναμη καί ὁ ρόλος αὐτῶν τῶν παραγόντων.

7η ΕΡΩΤΗΣΗ. Σέ ποιό βαθμό μπορεῖ ἡ ΕΣΣΔ νά συνεργαστεῖ μέ τήν καπιταλιστική βιομηχανία τῶν ἄλλων χωρῶν;

Ὑπάρχει ἕνα καθορισμένο ὅριο γιά μιά τέτια συνεργασία ἤ μήπως εἶναι ἁπλῶς ἕνα πείραμα γιά νά διασαφηνιστεῖ σέ ποιόν τομέα καί τί εἴδους συνεργασία εἶναι δυνατή καί σέ ποιόν ὄχι;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά προσωρινές συμφωνίες μέ τά κεφαλαιοκρατικά κράτη στόν τομέα τῆς βιομηχανίας, στόν τομέα τοῦ ἐμπορίου καί ἴσως στόν τομέα τῶν διπλωματικῶν σχέσεων.

Νομίζω ὅτι ἡ ὕπαρξη δυό ἀντίθετων συστημάτων —τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος καί τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος—δέν ἀποκλείει τή δυνατότητα τέτιων συμφωνιῶν. Νομίζω ὅτι τέτιες συμφωνίες εἶναι δυνατές καί σκόπιμες σέ συνθῆκες εἰρηνικῆς ἀνάπτυξης.

Οἱ ἐξαγωγές καί οἱ εἰσαγωγές εἶναι τό πιό πρόσφορο ἔδαφος γιά τέτιες συμφωνίες. Ἐμεῖς χρειαζόμαστε: τεχνικό ἐξοπλισμό, πρῶτες ὕλες (λογουχάρη βαμπάκι), ἡμικατεργασμένα προϊόντα (ἀπό μέταλλο κλπ.), ἐνῶ οἱ καπιταλιστές ἔχουν ἀνάγκη νά πουλήσουν αὐτά τά ἐμπορεύματα. Ὁρίστε λοιπόν βάση γιά συμφωνία. Οἱ καπιταλιστές χρειάζονται: πετρέλαιο, ξυλεία, σιτηρά, ἐνῶ ἐμεῖς ἔχουμε ἀνάγκη νά πουλήσουμε αὐτά τά προϊόντα. Ὁρίστε λοιπόν βάση γιά συμφωνία. Ἐμεῖς χρεια-

ζόμαστε πιστώσεις, οἱ καπιταλιστές χρειάζονται καλούς τόκους γι' αὐτές τίς πιστώσεις. Ὁρίστε λοιπόν κι ἄλλη βάση γιά συμφωνία στόν τομέα πιά τῆς πίστης, καί ὅπως εἶναι γνωστό τά σοβιετικά ὄργανα εἶναι οἱ πιό συνεπεῖς πληρωτές τῶν πιστώσεων.

Τό ἴδιο μποροῦμε νά ποῦμε καί γιά τό διπλωματικό τομέα. Ἐμεῖς ἀκολουθοῦμε πολιτική εἰρήνης καί εἴμαστε πρόθυμοι νά ὑπογράψουμε μέ τά ἀστικά κράτη σύμφωνα μή ἐπίθεσης. Ἐμεῖς ἀκολουθοῦμε πολιτική εἰρήνης καί εἴμαστε πρόθυμοι νά ρθοῦμε σέ συμφωνία γιά τόν ἀφοπλισμό ἀκόμα καί ὥς τήν πλέρια κατάργηση τῶν μόνιμων στρατῶν, πράγμα πού τό διακηρύξαμε μπροστά σ' ὅλο τόν κόσμο ἀκόμα ἀπό τή διάσκεψη τῆς Γένουας[38]. Ὁρίστε λοιπόν βάση γιά συμφωνία στό διπλωματικό τομέα.

Καί τά ὅρια αὐτῶν τῶν συμφωνιῶν; Τά ὅρια τά βάζει ἡ ἀντίθεση τῶν δυό συστημάτων πού ἀνάμεσά τους γίνεται ἅμιλλα, ἀγώνας. Στά πλαίσια πού ἐπιτρέπουν τά δυό αὐτά συστήματα, καί μόνο μέσα σ' αὐτά τά πλαίσια, οἱ συμφωνίες εἶναι πέρα γιά πέρα δυνατές. Αὐτό τό δείχνει καί ἡ πείρα τῶν συμφωνιῶν μέ τή Γερμανία, μέ τήν Ἰταλία, μέ τήν Ἰαπωνία κτλ.

Οἱ συμφωνίες αὐτές εἶναι ἁπλῶς πείραμα ἤ μήπως μποροῦν νά ἔχουν λίγο-πολύ μακρόχρονο χαρακτήρα; Αὐτό δέν ἐξαρτιέται μόνο ἀπό μᾶς, ἐξαρτιέται ἐπίσης καί ἀπό τούς ἄλλους συμβαλλόμενους. Ἐξαρτιέται ἀπό τή γενική κατάσταση. Ὁ πόλεμος μπορεῖ νά ἀναποδογυρίσει κάθε συμφωνία. Ἐξαρτιέται, τέλος, ἀπό τούς ὅρους τῆς συμφωνίας. Ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά δεχτοῦμε ὑποδουλωτικούς ὅρους. Ἔχουμε κλείσει συμφωνία μέ τό Χάριμαν πού ἐκμεταλλεύεται τά μεταλλεῖα μαγγανίου τῆς Γεωργίας. Ἡ συμφωνία αὐτή ἔχει συναφθεῖ γιά 20 χρόνια. Ὅπως βλέπετε, ἡ προθεσμία δέν εἶναι καθόλου μικρή.

Ἔχουμε ἐπίσης κλείσει συμφωνία καί μέ τήν Ἑταιρία Λένα-Γκολντφίλντς, πού ἐξορύσσει χρυσό στή Σιβηρία. Ἡ συμφωνία αὐτή ἔχει κλειστεῖ γιά 30 χρόνια, προθεσμία ἀκόμα μεγαλύτερη. Ἔχουμε, τέλος, συμφωνία μέ τήν Ἰαπωνία γιά τήν ἐκμετάλλευση τῶν πετρελαιοπηγῶν καί τῶν ἀνθρακωρυχείων τῆς Σαχαλίνης.

Ἐμεῖς θά θέλαμε οἱ συμφωνίες αὐτές νά ἔχουν λίγο-πολύ σταθερό χαρακτήρα. Αὐτό ὅμως δέν ἐξαρτιέται φυσικά μόνο ἀπό μᾶς, ἀλλά καί ἀπό τούς ἄλλους συμβαλλόμενους.

8η ΕΡΩΤΗΣΗ. *Ποιές εἶναι οἱ βασικές διαφορές τῆς Ρωσίας ἀπό τά κεφαλαιοκρατικά κράτη στήν πολιτική της ἀπέναντι στίς ἐθνικές μειονότητες;*

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Πρόκειται, ὅπως φαίνεται, γιά τίς ἐθνότητες ἐκεῖνες τῆς ΕΣΣΔ πού καταπιέζονταν ἄλλοτε ἀπό τόν τσαρισμό καί τίς ρωσικές ἐκμεταλλεύτριες τάξεις καί δέν εἶχαν δική τους κρατική ὑπόσταση.

Ἡ βασική διαφορά εἶναι ὅτι στά κεφαλαιοκρατικά κράτη ὑπάρχει ἐθνική καταπίεση καί ἐθνική ὑποδούλωση, ἐνῶ στή χώρα μας, στήν ΕΣΣΔ, ἔχουν ἐξαλειφθεῖ ριζικά καί ἡ μιά καί ἡ ἄλλη.

Ἐκεῖ, στά κεφαλαιοκρατικά κράτη, παράλληλα μέ τά ἔθνη πρώτης κατηγορίας, τά προνομιοῦχα ἔθνη, τά «κρατικά» ἔθνη, ὑπάρχουν καί ἔθνη δεύτερης κατηγορίας, ἔθνη «μή κρατικά», ἔθνη πού δέν ἔχουν πλέρια δικαιώματα, πού στεροῦνται αὐτά ἤ ἐκεῖνα τά δικαιώματα καί προπάντων τά κρατικά δικαιώματα. Ἀπεναντίας, στή χώρα μας, στήν ΕΣΣΔ, ἔχουν ἐξαλειφθεῖ ὅλα αὐτά τά γνωρίσματα ἐθνικῆς ἀνισότητας καί ἐθνικῆς καταπίεσης. Στή χώρα μας ὅλα τά ἔθνη εἶναι ἰσότιμα καί κυρίαρχα, γιατί

έχουν καταργηθεί τά έθνικά καί κρατικά προνόμια τοῦ ἄλλοτε κυρίαρχου μεγαλορωσικοῦ ἔθνους.

Τό ζήτημα φυσικά δέ βρίσκεται στίς διακηρύξεις γιά τήν ἰσοτιμία τῶν ἐθνοτήτων. Διακηρύξεις γιά ἐθνική ἰσοτιμία ἔχουν κάνει ἀρκετές τά διάφορα ἀστικά καί σοσιαλδημοκρατικά κόμματα. Τί ἀξία ὅμως ἔχουν οἱ διακηρύξεις, ἄν δέν ἐφαρμόζονται στή ζωή; Τό ζήτημα εἶναι νά ἐκμηδενιστοῦν οἱ τάξεις πού εἶναι οἱ φορεῖς, οἱ δημιουργοί καί οἱ αὐτουργοί τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης. Τέτιες τάξεις ἦταν στή χώρα μας οἱ τσιφλικάδες καί οἱ κεφαλαιοκράτες. Ἐμεῖς ἀνατρέψαμε αὐτές τίς τάξεις καί ἐξαλείψαμε ἔτσι τή δυνατότητα τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης. Καί ἀκριβῶς ἐπειδή ἀνατρέψαμε αὐτές τίς τάξεις, ἔγινε δυνατή ἡ ὕπαρξη στή χώρα μας πραγματικῆς ἐθνικῆς ἰσοτιμίας.

Αὐτό ἀκριβῶς λέμε πραγματοποίηση τῆς ἰδέας τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἐθνῶν μέχρι ἀποχωρισμό. Ἀκριβῶς ἐπειδή πραγματοποιήσαμε τήν αὐτοδιάθεση τῶν ἐθνῶν, ἀκριβῶς γι' αὐτό κατορθώσαμε νά ξεριζώσουμε τήν ἀμοιβαία ἔλλειψη ἐμπιστοσύνης τῶν ἐργαζομένων μαζῶν τῶν διάφορων ἐθνῶν τῆς ΕΣΣΔ καί νά ἑνώσουμε τά ἔθνη σ' ἕνα ἑνωσιακό κράτος πάνω στίς ἀρχές τῆς ἐλεύθερης συγκατάθεσης. Ἡ Ἕνωση τῶν Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν πού ὑπάρχει σήμερα εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐθνικῆς μας πολιτικῆς καί ἡ ἔκφραση τῆς ἐθελοντικῆς ὁμοσπονδιακῆς συνένωσης τῶν ἐθνῶν τῆς ΕΣΣΔ σ' ἕνα ἑνωσιακό κράτος.

Δέ χρειάζεται κάν ν' ἀποδείξει κανείς ὅτι μιά τέτια πολιτική στό ἐθνικό ζήτημα εἶναι ἀδύνατη γιά τίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες, γιατί ἐκεῖ ἐξακολουθοῦν ἀκόμα νά βρίσκονται στήν ἐξουσία οἱ κεφαλαιοκράτες πού εἶναι οἱ δημιουργοί καί οἱ αὐτουργοί τῆς πολιτικῆς τῆς ἐθνικῆς καταπίεσης.

Δέν μποροῦμε νά μή σημειώσουμε λογουχάρη τό γεγονός ὅτι ἐπικεφαλῆς τοῦ ἀνώτατου ὀργάνου τῆς ἐξουσίας στήν ΕΣΣΔ, τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Σοβιέτ, δέ βρίσκεται ὑποχρεωτικά ρῶσος πρόεδρος, ἀλλά ἕξι πρόεδροι, σύμφωνα μέ τόν ἀριθμό τῶν ἕξι ἑνωσιακῶν δημοκρατιῶν πού ἑνώθηκαν στήν ΕΣΣΔ. Ἀπ' αὐτούς ὁ ἕνας εἶναι ρῶσος (ὁ Καλίνιν), ὁ δεύτερος οὐκρανός (ὁ Πετρόφσκι), ὁ τρίτος λευκορῶσος (ὁ Τσερβιακόφ), ὁ τέταρτος ἀζερμπαϊτζάνος (ὁ Μουσαμπέκοφ), ὁ πέμπτος τουρκμένος (ὁ Ἀιτάκοφ), καί ὁ ἕκτος οὐζμπέκος (ὁ Φαϊζουλά Χοτζάγεφ). Τό γεγονός αὐτό εἶναι μιά λαμπρή ἔκφραση τῆς ἐθνικῆς μας πολιτικῆς. Εἶναι περιττό νά ποῦμε ὅτι καμιά ἀστική δημοκρατία, ὅσο δημοκρατική κι ἄν εἶναι, δέ θά ἔπαιρνε ἕνα τέτιο μέτρο, ἐνῶ γιά μᾶς τό μέτρο αὐτό εἶναι κάτι τό αὐτονόητο πού ἀπορέει ἀπ' ὅλη τήν πολιτική μας τῆς ἐθνικῆς ἰσοτιμίας.

9η ΕΡΩΤΗΣΗ. Οἱ ἀμερικανοί ἐργατικοί ἡγέτες δικαιολογοῦν τόν ἀγώνα τους ἐνάντια στούς κομμουνιστές μέ δυό περιστατικά:

1) οἱ κομμουνιστές καταστρέφουν τό ἐργατικό κίνημα μέ τή φραξιονιστική τους πάλη μέσα στά συνδικάτα καί μέ τίς ἐπιθέσεις τους ἐνάντια στά μή ριζοσπαστικά πρόσωπα πού κατέχουν ὑπεύθυνες θέσεις στά συνδικάτα·

2) οἱ ἀμερικανοί κομμουνιστές παίρνουν ἐντολές ἀπό τή Μόσχα καί γι' αὐτό δέν μποροῦν νά εἶναι καλοί συνδικαλιστές ἀγωνιστές, μιά πού ἡ νομιμοφροσύνη τους ἀπέναντι σέ μιά ξένη ὀργάνωση ξεπερνάει τή

νομιμοφροσύνη τους άπέναντι στό συνδικάτο τους.

Πώς μπορεΐ νά παραμεριστεΐ αύτή ή δυσκολία, γιά νά μπορούν οί άμερικανοί κομμουνιστές νά δουλεύουν άπό κοινού μέ τούς άλλους πυρήνες τού άμερικάνικου έργατικού κινήματος;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Νομίζω ότι οί προσπάθειες τών άμερικανών έργατικών ήγετών νά δικαιολογήσουν τόν άγώνα τους ένάντια στούς κομμουνιστές δέν άντέχουν σέ καμιά κριτική. Κανένας δέν έχει άποδείξει άκόμα καί δέ θά άποδείξει ότι οί κομμουνιστές καταστρέφουν τό έργατικό κίνημα. 'Αντίθετα πρέπει νά θεωρεΐται πέρα γιά πέρα άποδειγμένο ότι οί κομμουνιστές είναι οί πιό άφοσιωμένοι καί οί πιό θαρραλέοι άγωνιστές τού έργατικού κινήματος σ' όλον τόν κόσμο, συμπεριλαβαίνοντας καί τήν 'Αμερική. Δέν είναι μήπως γεγονός ότι στή διάρκεια τών άπεργιών καί τών διαδηλώσεων τών έργατών οί κομμουνιστές βρίσκονται στίς πρώτες γραμμές τής έργατικής τάξης, δέχονται πρώτοι τά χτυπήματα τών κεφαλαιοκρατών, ένώ οί ρεφορμιστές έργατικοί ήγέτες κρύβονται αύτό τό διάστημα πίσω άπό τούς κεφαλαιοκράτες; Πώς μπορούν οί κομμουνιστές νά μήν κάνουν κριτική στούς ρεφορμιστές έργατικούς ήγέτες γιά τή δειλία τους καί τήν άντιδραστικότητά τους; Δέν είναι μήπως φανερό ότι μιά τέτια κριτική μπορεΐ νά ζωογονήσει μόνο καί νά δυναμώσει τό έργατικό κίνημα;

Είναι άλήθεια ότι ή κριτική αύτή κουρελιάζει τό κύρος τών άντιδραστικών έργατικών ήγετών. Λοιπόν, καί τί μ' αύτό; Άς άπαντήσουν οί έργατικοί ήγέτες μέ άντικριτική καί όχι μέ τό διώξιμο τών κομμουνιστών άπό τά συνδικάτα.

Νομίζω πώς άν τό έργατικό κίνημα τής 'Αμερικής θέλει νά ζήσει καί ν' άναπτυχθεΐ παραπέρα, δέν μπορεΐ νά κάνει χωρίς τήν πάλη γνωμών καί ρευμάτων μέσα στά συνδικάτα. Νομίζω πώς ή πάλη γνωμών καί ρευμάτων μέσα στά συνδικάτα, ή κριτική στούς άντιδραστικούς ήγέτες κτλ. θ' άναπτύσσονται όλοένα καί πιό πολύ, όσο κι άν άντιστέκονται σ' αύτό οί ρεφορμιστές έργατικοί ήγέτες. Καί ή έργατική τάξη τής 'Αμερικής έχει άπόλυτη άνάγκη άπό μιά τέτια πάλη γνωμών καί άπό μιά τέτια κριτική, γιά νά μπορέσει νά κάνει τήν έκλογή της άνάμεσα στά διάφορα ρεύματα καί νά αύτοδιατεθεΐ τέλος σάν αύτοτελής όργανωμένη δύναμη μέσα στήν άμερικάνικη κοινωνία.

Τά παράπονα τών άμερικανών ρεφορμιστών ήγετών ένάντια στούς κομμουνιστές μαρτυρούν άπλώς ότι δέν πιστεύουν πώς έχουν δίκιο, δέ νιώθουν άσφαλή τή θέση τους. Γι' αύτό άκριβώς φοβούνται τήν κριτική σάν τήν πανούκλα. 'Αξίζει νά προσεχτεΐ ότι οί άμερικανοί έργατικοί ήγέτες είναι πιό άποφασιστικοί έχθροί τής στοιχειώδικης δημοκρατίας άπό πολλούς άστούς τής ίδιας τής 'Αμερικής.

Είναι όλότελα λαθεμένος ό ίσχυρισμός ότι οί άμερικανοί κομμουνιστές δουλεύουν «σύμφωνα μέ τίς έντολές τής Μόσχας». Δέ θά βρεΐτε στόν κόσμο κομμουνιστές πού θά συμφωνούσαν νά δράσουν «σύμφωνα μέ έντολές» άπ' έξω, ένάντια στίς πεποιθήσεις τους, ένάντια στή θέλησή τους, χωρίς νά παίρνουν ύπόψη τους τήν κατάσταση. Ναί, τέτιοι κομμουνιστές, άκόμα κι άν ύπήρχαν κάπου, δέ θ' άξιζαν ούτε μιά πεντάρα.

Οί κομμουνιστές είναι οί πιό τολμηροί καί οί πιό θαρραλέοι άνθρωποι, οί κομμουνιστές άγωνίζονται ένάντια σέ μιά όλόκληρη θάλασσα άπό έχθρούς. Ή άξία τών κομμουνιστών βρίσκεται, άνάμεσα στ' άλλα, καί στό ότι ξέ-

ρουν νά ὑπερασπίζουν τίς πεποιθήσεις τους. Γι' αὐτό εἶναι παράξενο νά μιλάει κανείς γιά τούς ἀμερικάνούς κομμουνιστές σάν γιά ἀνθρώπους πού δέν ἔχουν δικές τους πεποιθήσεις καί εἶναι ἱκανοί νά δροῦν μόνο «σύμφωνα μέ ἐντολές» ἀπ' ἔξω.

Στόν ἰσχυρισμό τῶν ἐργατικῶν ἡγετῶν ἕνα μόνο εἶναι σωστό, καί συγκεκριμένα τό ὅτι οἱ ἀμερικανοί κομμουνιστές ἀνήκουν στή διεθνῆ ὀργάνωση τῶν κομμουνιστῶν καί συσκέπτονται ἀπό καιρό σέ καιρό μέ τό κέντρο αὐτῆς τῆς ὀργάνωσης γιά τό ἕνα ἤ τό ἄλλο ζήτημα. Τί τό κακό ὅμως ὑπάρχει ἐδῶ; Μήπως οἱ ἀμερικανοί ἐργατικοί ἡγέτες εἶναι ἐνάντια στήν ὀργάνωση διεθνοῦς ἐργατικοῦ κέντρου; Εἶναι ἀλήθεια ὅτι δέν ἀνήκουν στή διεθνῆ τοῦ Ἄμστερνταμ[39]. Δέν ἀνήκουν ὅμως σ' αὐτήν, ὄχι γιατί εἶναι ἐνάντια στήν ὕπαρξη ἑνός διεθνοῦς ἐργατικοῦ κέντρου, ἀλλά γιατί θεωροῦν τή διεθνῆ τοῦ Ἄμστερνταμ πάρα πολύ ἀριστερή ὀργάνωση. (Γ έ λ ι α).

Γιατί οἱ κεφαλαιοκράτες μποροῦν νά ὀργανώνονται σέ διεθνῆ κλίμακα καί ἡ ἐργατική τάξη ἤ ἕνα μέρος τῆς ἐργατικῆς τάξης δέν πρέπει νά ἔχει τή διεθνῆ της ὀργάνωση;

Δέν εἶναι μήπως φανερό ὅτι ὁ Γκρίν καί οἱ φίλοι του τῆς Ἀμερικανικῆς Ὁμοσπονδίας Ἐργασίας[40] συκοφαντοῦν τούς ἀμερικανούς κομμουνιστές, αναμασώντας δουλικά τά παραμύθια τῶν κεφαλαιοκρατῶν γιά «ἐντολές ἀπό τή Μόσχα»;

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού νομίζουν ὅτι τά μέλη τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στή Μόσχα δέν κάνουν τίποτ' ἄλλο ἀπό τό νά κάθονται καί νά γράφουν ἐντολές γιά ὅλες τίς χῶρες. Καί μιά πού οἱ χῶρες πού ἀνήκουν στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ εἶναι πάνω ἀπό 60, μπορεῖτε νά φανταστεῖτε τή θέση τῶν μελῶν τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού δέν κοιμοῦνται, δέν τρῶνε, καί τό μόνο πού κάνουν εἶναι νά κάθονται καί νά γράφουν μέρα-νύχτα ἐντολές γι' αὐτές τίς χῶρες. (Γ έ λ ι α). Καί μ' αὐτό τό διασκεδαστικό παραμύθι οἱ ἀμερικανοί ἐργατικοί ἡγέτες πᾶνε νά κρύψουν τό φόβο τους ἀπ' τούς κομμουνιστές καί νά συγκαλύψουν τό γεγονός ὅτι οἱ κομμουνιστές εἶναι οἱ πιό θαρραλέοι καί οἱ πιό ἀφοσιωμένοι ἀγωνιστές τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ἀμερικῆς!

Ἡ ἀντιπροσωπεία ρωτάει ποιά εἶναι ἡ διέξοδος ἀπ' αὐτή τήν κατάσταση. Νομίζω πώς ἐδῶ μιά εἶναι ἡ διέξοδος: νά ἐπιτραπεῖ ἡ πάλη γνωμῶν καί ρευμάτων μέσα στά συνδικάτα τῆς Ἀμερικῆς, νά ἐγκαταλειφθεῖ ἡ ἀντιδραστική πολιτική τοῦ διωξίματος τῶν κομμουνιστῶν ἀπό τά συνδικάτα καί νά δοθεῖ στήν ἐργατική τάξη τῆς Ἀμερικῆς ἡ δυνατότητα νά κάνει ἐλεύθερα τήν ἐκλογή της ἀνάμεσα σ' αὐτά τά ρεύματα, ἐπειδή ἡ Ἀμερική δέν εἶχε ἀκόμα τή δική της Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση, κι ἐκεῖ οἱ ἐργάτες δέν εἶχαν ἀκόμα τή δυνατότητα νά κάνουν ὁριστική ἐκλογή ἀνάμεσα στά διάφορα ρεύματα τῶν συνδικάτων.

10η ΕΡΩΤΗΣΗ. Σ τ έ λ ν ο ν τ α ι σ ή μ ε ρ α χ ρ ή μ α τ α σ τ ή ν Ἀ μ ε ρ ι κ ή γ ι ά τ ή ν ὑ π ο σ τ ή ρ ι ξ η τ ο ῦ ἀ μ ε ρ ι κ α ν ι κ ο ῦ κ ο μ μ ο υ ν ι σ τ ι κ ο ῦ κ ό μ μ α τ ο ς ἤ τ ῆ ς κ ο μ μ ο υ ν ι σ τ ι κ ῆ ς ἐ φ η μ ε ρ ί δ α ς «Ν τ έ ι λ ι Γ ο υ ῶ ρ κ ε ρ»;

Ἄ ν ὄ χ ι, π ό σ α δ ί ν ο υ ν ο ἱ ἀ μ ε ρ ι κ α ν ο ί κ ο μ μ ο υ ν ι σ τ έ ς σ τ ή ν 3η Δ ι ε θ ν ῆ μ έ τ ή μ ο ρ φ ή ἐ τ ή σ ι α ς σ υ ν δ ρ ο μ ῆ ς;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Ἄν πρόκειται γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ἀμερικῆς καί τήν 3η Διεθνῆ, πρέπει νά πῶ ὅτι τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ἀμερικῆς, σάν τμῆμα τῆς Κομμουνι-

στικῆς Διεθνοῦς, πληρώνει πιθανόν συνδρομή μέλους στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ, ὅπως ἐπίσης πρέπει νά ὑποθέσουμε ὅτι καί ἡ Κομμουνιστική Διεθνής, σάν κέντρο τοῦ διεθνοῦς κομμουνιστικοῦ κινήματος βοηθάει, ὅταν τό κρίνει ἀναγκαῖο, ἀνάλογα μέ τίς δυνάμεις της τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ἀμερικῆς. Νομίζω ὅτι δέν ὑπάρχει σ' αὐτό τίποτε τό παράξενο καί τό ἀντικανονικό.

Ἄν πάλι πρόκειται γιά τίς ἀμοιβαῖες σχέσεις ἀνάμεσα στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ἀμερικῆς καί στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς ΕΣΣΔ, πρέπει νά δηλώσω ὅτι δέν ξέρω οὔτε μιά περίπτωση πού ἐκπρόσωποι τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Ἀμερικῆς νά ἔχουν ἀποτανθεῖ γιά βοήθεια στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς ΕΣΣΔ. Μπορεῖ αὐτό νά σᾶς φανεῖ παράξενο, εἶναι ὅμως ἕνα γεγονός πού δείχνει τήν ὑπερβολική λεπτότητα τῶν ἀμερικανῶν κομμουνιστῶν.

Τί θά συνέβαινε ὅμως ἄν τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ἀμερικῆς ζητοῦσε βοήθεια ἀπό τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς ΕΣΣΔ; Νομίζω ὅτι τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς ΕΣΣΔ θά τό βοηθοῦσε στό μέτρο τῶν δυνάμεών του. Πραγματικά, τί θάξιζε ἕνα κομμουνιστικό κόμμα, πού μάλιστα βρίσκεται στήν ἐξουσία, ἄν ἀρνοῦνταν νά βοηθήσει ἀνάλογα μέ τίς δυνάμεις του τό κομμουνιστικό κόμμα μιᾶς ἄλλης χώρας πού βρίσκεται κάτω ἀπό τό ζυγό τοῦ καπιταλισμοῦ; Θάλεγα πώς ἕνα τέτιο κομμουνιστικό κόμμα δέν θά ἄξιζε οὔτε μιά πεντάρα.

Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ἡ ἀμερικάνικη ἐργατική τάξη ἀνέτρεψε τήν ἀστική της τάξη κι ἀνέβηκε στήν ἐξουσία· ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ἡ ἐργατική τάξη μιᾶς ἄλλης χώρας ἀποτείνεται στήν ἐργατική τάξη τῆς Ἀμερικῆς πού νίκησε στό μεγάλο ἀγώνα ἐνάντια στόν καπιταλισμό καί τῆς ζητάει ὑλική βοήθεια ἀνάλογη μέ τίς δυνάμεις της· θά μποροῦσε ἡ ἐργατική τάξη τῆς Ἀμερικῆς νά ἀρνηθεῖ νά δόσει μιά τέτια βοήθεια; Νομίζω ὅτι θά καταντροπιαζόταν ἄν δίσταζε νά δόσει βοήθεια.

11η ΕΡΩΤΗΣΗ. *Ξέρουμε ὅτι ὁρισμένοι καλοί κομμουνιστές δέν εἶναι ἐντελῶς σύμφωνοι μέ τήν ἀπαίτηση τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ὅλα τά καινούργια μέλη νά εἶναι ἀθεϊστές, μιά καί στή σημερινή περίοδο ὁ ἀντιδραστικός κλῆρος ἔχει τσακιστεῖ. Θά μποροῦσε τό κομμουνιστικό κόμμα νά εἶναι στό μέλλον οὐδέτερο ἀπέναντι στή θρησκεία πού θά ὑποστήριζε τήν ἐπιστήμη στό σύνολό της καί δέ θά ἀντιτασσόταν στόν κομμουνισμό;*

Θά μπορούσατε νά ἐπιτρέψετε στό μέλλον στά μέλη τοῦ κόμματος νά ἔχουν θρησκευτικές πεποιθήσεις, ἄν αὐτές δέν ἔρχονταν σέ διάσταση μέ τή νομιμοφροσύνη ἀπέναντι στό κόμμα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Στήν ἐρώτηση αὐτή ὑπάρχουν μερικές ἀνακρίβειες.

Πρῶτο, ἐγώ δέν ξέρω «καλούς κομμουνιστές» σάν κι αὐτούς γιά τούς ὁποίους κάνει λόγο ἐδῶ ἡ ἀντιπροσωπεία. Εἶναι ζήτημα ἄν ὑπάρχουν γενικά τέτιοι κομμουνιστές στόν κόσμο.

Δεύτερο, πρέπει νά δηλώσω ὅτι στή χώρα μας, μιλώντας ἀπό τυπική πλευρά δέν ὑπάρχουν ὅροι γιά τήν εἴσδοχή μελῶν στό κόμμα πού νά ἀπαιτοῦν ἀπό τό δόκιμο μέλος τοῦ κόμματος νά εἶναι ὑποχρεωτικά ἄθεο. Οἱ ὅροι γιά νά γίνει κανείς δεχτός στό κόμμα εἶναι: νά παραδέχεται τό πρόγραμμα καί τό καταστατικό τοῦ κόμματος,

νά ὑποτάσσεται ἀνεπιφύλακτα στίς ἀποφάσεις τοῦ κόμματος καί τῶν ὀργάνων του, νά πληρώνει τή συνδρομή του καί νά ἀνήκει σέ μιά ἀπό τίς ὀργανώσεις τοῦ κόμματος.

Ἕνας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους. Ἐγώ διαβάζω πολύ συχνά ὅτι διαγράφονται ἀπό τό κόμμα, ἐπειδή πιστεύουν στό θεό.

Στάλιν. Μπορῶ ἁπλῶς νά ἐπαναλάβω ὅσα εἶπα κιόλας γιά τούς ὅρους εἰσδοχῆς στό κόμμα. Ἄλλοι ὅροι δέν ὑπάρχουν στό κόμμα μας.

Σημαίνει μήπως αὐτό ὅτι τό κόμμα μας εἶναι οὐδέτερο ἀπέναντι στή θρησκεία; Ὄχι δέ σημαίνει. Ἐμεῖς κάνουμε καί θά κάνουμε προπαγάνδα ἐνάντια στίς θρησκευτικές προλήψεις. Ἡ νομοθεσία τῆς χώρας μας εἶναι τέτια, πού κάθε πολίτης ἔχει τό δικαίωμα νά πρεσβεύει ὁποιαδήποτε θρησκεία. Αὐτό εἶναι ζήτημα συνείδησης τοῦ καθενός. Γι' αὐτό ἀκριβῶς καί πραγματοποιήσαμε τό χωρισμό τῆς ἐκκλησίας ἀπό τό κράτος. Πραγματοποιώντας ὅμως τό χωρισμό τῆς ἐκκλησίας ἀπό τό κράτος καί διακηρύχνοντας τήν ἐλευθερία τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, διατηρήσαμε ταυτόχρονα γιά τόν κάθε πολίτη τό δικαίωμα νά ἀγωνίζεται μέ τήν πειθώ, μέ τήν προπαγάνδα καί τή ζύμωση ἐνάντια στή μιά ἤ τήν ἄλλη θρησκεία, ἐνάντια σέ κάθε θρησκεία. Τό κόμμα δέ μπορεῖ νά εἶναι οὐδέτερο ἀπέναντι στή θρησκεία καί κάνει ἀντιθρησκευτική προπαγάνδα ἐνάντια σέ κάθε εἶδους θρησκευτικές προλήψεις, γιατί τό κόμμα εἶναι ὑπέρ τῆς ἐπιστήμης, ἐνῶ οἱ θρησκευτικές προλήψεις στρέφονται ἐνάντια στήν ἐπιστήμη, ἐπειδή κάθε θρησκεία εἶναι κάτι ἀντίθετο μέ τήν ἐπιστήμη. Περιπτώσεις, σάν κι αὐτές τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου τελευταῖα καταδίκασαν δαρβινιστές[41], εἶναι ἀδύνατο νά παρουσιαστοῦν στή χώρα μας, γιατί τό κόμμα ἀκολουθεῖ πολιτική ὑπεράσπισης τῆς ἐπιστήμης μέ ὅλα τά μέσα.

Τό κόμμα δέν μπορεῖ νά εἶναι οὐδέτερο ἀπέναντι στίς θρησκευτικές προλήψεις καί θά ἐξακολουθήσει νά διεξάγει προπαγάνδα ἐνάντια σ' αὐτές τίς προλήψεις, γιατί ἡ προπαγάνδα αὐτή εἶναι ἕνα ἀπό τά σίγουρα μέσα γιά νά ὑποσκαφτεῖ ἡ ἐπιροή τοῦ ἀντιδραστικοῦ κλήρου, πού ὑποστηρίζει τίς ἐκμεταλλεύτριες τάξεις καί κηρύχνει τήν ὑποταγή σ' αὐτές τίς τάξεις.

Τό κόμμα δέν μπορεῖ νά εἶναι οὐδέτερο ἀπέναντι στούς φορεῖς τῶν θρησκευτικῶν προλήψεων, ἀπέναντι στόν ἀντιδραστικό κλῆρο, πού δηλητηριάζει τή συνείδηση τῶν ἐργαζομένων μαζῶν.

Ἔχουμε τσακίσει τόν ἀντιδραστικό κλῆρο; Ναί, τόν τσακίσαμε. Τό ἀτύχημα εἶναι μόνο ὅτι δέν ἔχει ἀκόμα ἐξαλειφθεῖ ὁλοκληρωτικά. Ἡ ἀντιθρησκευτική προπαγάνδα εἶναι τό μέσο πού θά ὁλοκληρώσει τό ἔργο τῆς ἐξάλειψης τοῦ ἀντιδραστικοῦ κλήρου. Ὑπάρχουν περιπτώσεις πού κάποιο ἀπό τά μέλη τοῦ κόμματος ἐμποδίζει καμιά φορά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀντιθρησκευτικῆς προπαγάνδας μέ ὅλα τά μέσα. Ἄν τέτια μέλη τοῦ κόμματος διαγράφονται, αὐτό εἶναι πολύ καλό, γιατί στίς γραμμές τοῦ κόμματός μας δέν ὑπάρχει θέση γιά τέτιου εἴδους «κομμουνιστές».

12η ΕΡΩΤΗΣΗ. Μπορεῖτε νά μᾶς δόσετε ἕνα σύντομο χαρακτηρισμό τῆς μελλοντικῆς κοινωνίας πού προσπαθεῖ νά δημιουργήσει ὁ κομμουνισμός;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Ὁ γενικός χαρακτηρισμός τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας ἔχει δοθεῖ στά ἔργα τοῦ Μάρξ, τοῦ Ἔνγκελς καί τοῦ Λένιν.

Ἄν δόσει κανείς σύντομα τήν ἀνατομία τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας, τότε ἡ κοινωνία αὐτή θά εἶναι μιά κοινωνία: α) ὅπου δέ θά ὑπάρχει ἀτομική ἰδιοχτησία στά

ἐργαλεῖα καί τά μέσα παραγωγῆς, ἀλλά θά ὑπάρχει κοινωνική, συλλογική ἰδιοχτησία· β) ὅπου δέ θά ὑπάρχουν τάξεις καί κρατική ἐξουσία, ἀλλά θά ὑπάρχουν δουλευτές τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, πού θά καθοδηγοῦνται οἰκονομικά σάν μιά ἐλεύθερη ἕνωση ἐργαζομένων· γ) ὅπου ἡ λαϊκή οἰκονομία, ὀργανωμένη πάνω σέ σχέδιο, θά βασίζεται στήν ἀνώτερη τεχνική, τόσο στόν τομέα τῆς βιομηχανίας ὅσο καί στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας· δ) ὅπου δέ θά ὑπάρχει ἀντίθεση ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό, ἀνάμεσα στή βιομηχανία καί τήν ἀγροτική οἰκονομία· ε) ὅπου τά προϊόντα θά κατανέμονται σύμφωνα μέ τήν ἀρχή τῶν παλιῶν γάλλων κομμουνιστῶν: «ἀπό τόν καθένα σύμφωνα μέ τίς ἱκανότητές του, στόν καθένα σύμφωνα μέ τίς ἀνάγκες του»· στ) ὅπου ἡ ἐπιστήμη καί ἡ τέχνη θά ἔχουν στή διάθεσή τους συνθῆκες ἀρκετά εὐνοϊκές γιά νά φτάσουν σέ πλήρη ἄνθιση· ζ) ὅπου τό ἄτομο, ἀπαλλαγμένο ἀπό τή φροντίδα γιά ἕνα κομμάτι ψωμί καί ἀπό τήν ἀνάγκη νά κολακεύει τούς «ἰσχυρούς τῆς γῆς», θά γίνει πραγματικά ἐλεύθερο.

Κτλ., κτλ.

Εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἀπέχουμε ἀκόμα πολύ ἀπό μιά τέτια κοινωνία.

Ὅσο γιά τίς διεθνεῖς συνθῆκες πού εἶναι ἀπαραίτητες γιά τόν πλήρη θρίαμβο τῆς κομμουνιστικῆς κοινωνίας, αὐτές θά διαμορφώνονται καί θά ἀναπτύσσονται στό μέτρο πού θά ἀναπτύσσονται οἱ ἐπαναστατικές κρίσεις καί οἱ ἐπαναστατικές ἐκδηλώσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης στίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες.

Δέν πρέπει νά φαντάζεται κανείς τό ζήτημα ἔτσι, ὅτι δηλαδή ἡ ἐργατική τάξη μιᾶς χώρας ἤ μερικῶν χωρῶν θά τραβᾶ πρός τό σοσιαλισμό, καί πολύ περισσότερο πρός τόν κομμουνισμό, ἐνῶ οἱ κεφαλαιοκράτες τῶν

ἄλλων χωρῶν θά βλέπουν αὐτό τό πράγμα μέ ἀδιαφορία καί θά κάθονται μέ σταυρωμένα τά χέρια. Κι ἀκόμα περισσότερο δέν πρέπει νά φαντάζεται κανείς ὅτι ἡ ἐργατική τάξη τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν θά συγκατατεθεῖ νά εἶναι ἁπλός θεατής τῆς νικηφόρας ἀνάπτυξης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή μιά ἤ τήν ἄλλη χώρα. Στήν πραγματικότητα οἱ κεφαλαιοκράτες θά κάνουν ὅ,τι ἐξαρτᾶται ἀπ' αὐτούς γιά νά στραγγαλίσουν αὐτές τίς χῶρες. Στήν πραγματικότητα κάθε σοβαρό βῆμα πρός τό σοσιαλισμό, καί πολύ περισσότερο πρός τόν κομμουνισμό, στή μιά ἤ στήν ἄλλη χώρα θά συνοδεύεται ἀναπόφευχτα μέ τήν ἀσυγκράτητη ὁρμή τῆς ἐργατικῆς τάξης τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν γιά τήν κατάχτηση τῆς ἐξουσίας καί τοῦ σοσιαλισμοῦ σ' αὐτές τίς χῶρες.

Ἔτσι, στήν πορεία τῆς παραπέρα ἀνάπτυξης τῆς διεθνοῦς ἐπανάστασης καί τῆς διεθνοῦς ἀντίδρασης θά διαμορφώνονται σέ παγκόσμια κλίμακα δυό κέντρα: τό σοσιαλιστικό κέντρο, πού θά τραβᾶ πρός τό μέρος του τίς χῶρες πού κλίνουν πρός τό σοσιαλισμό, καί τό κεφαλαιοκρατικό κέντρο πού θά τραβᾶ πρός τό μέρος του τίς χῶρες πού κλίνουν πρός τόν καπιταλισμό. Ὁ ἀγώνας αὐτῶν τῶν δυό στρατοπέδων θά κρίνει τήν τύχη τοῦ καπιταλισμοῦ καί τοῦ σοσιαλισμοῦ σ' ὅλον τόν κόσμο.

II

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ σ. ΣΤΑΛΙΝ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Στάλιν. Ἄν ἡ ἀντιπροσωπεία δέν εἶναι πολύ κουρασμένη, θά τήν παρακαλοῦσα νά μοῦ ἐπιτρέψει νά τῆς ἀπευθύνω, μέ τή σειρά μου, μερικές ἐρωτήσεις. (Ἡ ἀντιπροσωπεία ἐκφράζει τή συγκατάθεσή της).

1η ΕΡΩΤΗΣΗ. *Πῶς ἐξηγεῖται τό μικρό ποσοστό τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν τῆς Ἀμερικῆς στά συνδικάτα;*

Μοῦ φαίνεται πώς στή χώρα σας ὑπάρχουν περίπου 17 ἑκατομμύρια ἐργάτες βιομηχανίας. (*Οἱ ἀντιπρόσωποι δίνουν τήν πληροφορία ὅτι ὑπάρχουν 18 μέ 19 ἑκατομμύρια ἐργάτες βιομηχανίας*). Εἶναι ὀργανωμένοι μοῦ φαίνεται περίπου 3 ἑκατομμύρια. (*Οἱ ἀντιπρόσωποι δίνουν τήν πληροφορία ὅτι ἡ Ἀμερικάνικη Ὁμοσπονδία Ἐργασίας ἀριθμεῖ περίπου 3 ἑκατομμύρια ὀργανωμένους ἐργάτες καί ἐκτός ἀπ' αὐτούς ὑπάρχουν μισό ἑκατομμύριο ἐργάτες ὀργανωμένοι σέ ἄλλα συνδικάτα· ἔτσι συνολικά ὑπάρχουν 3½ ἑκατομμύρια ὀργανωμένοι ἐργάτες*). Ἐγώ προσωπικά θεωρῶ ὅτι εἶναι πολύ μικρό τό ποσοστό αὐτό τῶν ἐργατῶν πού εἶναι ὀργανωμένοι στά συνδικάτα. Ἐδῶ σέ μᾶς, στήν ΕΣΣΔ, τά 90% ὅλων τῶν προλετάριων τῆς χώρας εἶναι ὀργανωμένοι στά συνδικάτα. Θά ἤθελα νά ρωτήσω τήν ἀντιπροσωπεία, ἄν θεωρεῖ θετικό σημάδι τό γεγονός τοῦ μικροῦ σχετικά ποσοστοῦ τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν στά συνδικάτα. *Δέ νομίζει ἡ ἀντιπροσωπεία ὅτι τό γεγονός αὐτό δείχνει τήν ἀδυναμία τοῦ ἀμερικάνικου προλεταριάτου, τήν ἀδυναμία τῶν ὅπλων του πάλης ἐνάντια στούς κεφαλαιοκράτες στόν οἰκονομικό τομέα;*

Μπρόφι. Ὁ μικρός ἀριθμός τῶν μελῶν τῶν συνδικάτων δέν πρέπει νά ἐξηγηθεῖ μέ τήν ἄστοχη ταχτική πού ἀκολουθοῦν οἱ συνδικαλιστικές ὀργανώσεις, ἀλλά μέ τίς γενικές οἰκονομικές συνθῆκες τῆς χώρας πού δέν παρακινοῦν ὅλη τή μάζα τῶν ἐργατῶν νά ὀργανωθεῖ, καί μέ τό ὅτι οἱ εὐνοϊκές αὐτές οἰκονομικές συνθῆκες περιορίζουν τήν ἀνάγκη τοῦ ἀγώνα τῆς ἐργατικῆς τάξης ἐνάντια στούς κεφαλαιοκράτες. Οἱ συνθῆκες αὐτές ἀσφαλῶς θ' ἀλλάξουν καί παράλληλα μέ τήν ἀλλαγή αὐτῶν τῶν συνθηκῶν τά συνδικάτα θά ἀναπτυχθοῦν καί ὁλόκληρο τό συνδικαλιστικό κίνημα θά πάρει ἄλλο δρόμο.

Ντούγκλας. Συμφωνῶ μέ τήν ἐξήγηση πού ἔδωσε ὁ προηγούμενος ὁμιλητής. Θά προσθέσω στά ὅσα εἶπε, πρῶτο, ὅτι πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη τό γεγονός ὅτι στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τόν τελευταῖο καιρό οἱ ἴδιοι οἱ κεφαλαιοκράτες ἀνεβάζουν ἀρκετά ψηλά τό μεροκάματο. Τό προτσές αὐτό τῆς ὕψωσης τοῦ μεροκάματου παρατηρήθηκε τό 1917, τό 1919 καί ἀργότερα. Ἄν συγκρίνουμε τό πραγματικό μεροκάματο πού ὑπάρχει σήμερα μέ τό μεροκάματο πού ὑπῆρχε τό 1911, βλέπουμε ὅτι εἶναι σημαντικά μεγαλύτερο.

Τό συνδικαλιστικό κίνημα στήν πορεία τῆς ἀνάπτυξής του συγκροτοῦνταν στήν ἀρχή καί συγκροτεῖται καί τώρα πάνω σέ συντεχνιακή βάση, μέ βάση τό ἐπάγγελμα, καί τά συνδικάτα δημιουργοῦνταν κυρίως γιά τούς εἰδικευμένους ἐργάτες. Ἐπικεφαλῆς αὐτῶν τῶν συνδικάτων βρίσκονταν ὁρισμένοι ἡγέτες πού ἐκπροσωποῦσαν μιά κλειστή ὀργάνωση καί ἐπιδίωκαν νά πετύχουν καλούς ὅρους γιά τά μέλη τους. Οἱ ἡγέτες αὐτοί δέν εἶχαν κανένα κίνητρο γιά νά πλατύνουν τά πλαίσια τῶν συνδικάτων καί νά ὀργανώσουν τούς ἀνειδίκευτους ἐργάτες στά συνδικάτα.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό τό ἀμερικάνικο συνδικαλιστικό κίνημα ἔχει νά ἀντιμετωπίσει ἕναν πολύ καλά ὀργανωμένο καπιταλισμό, πού ἔχει στή διάθεσή του ὅλα τά μέσα γιά νά ἀντιδρᾶ στήν ὀργάνωση ὅλων τῶν ἐργατῶν στά συνδικάτα. Ἄν λχ. ἡ τραστοποιημένη παραγωγή συναντήσει σέ μιά ἀπό τίς ἐπιχειρήσεις της πολύ ἰσχυρή ἀντίσταση ἀπό

μέρους τοῦ συνδικάτου, καταφεύγει ἀκόμα καί σ' ἕνα τέτιο μέτρο ὅπως τό κλείσιμο αὐτῆς τῆς ἐπιχείρησης καί τή μεταφορά τῆς δουλιᾶς της σέ ἄλλη δική της ἐπιχείρηση. Ἔτσι τσακίζεται ἡ ἀντίσταση τοῦ συνδικάτου.

Ὁ ἀμερικάνικος καπιταλισμός ἀνεβάζει μέ δική του πρωτοβουλία τό μεροκάματο τῶν ἐργατῶν, δέν τούς δίνει ὅμως μ' αὐτό καμιά οἰκονομική ἐξουσία, δέν τούς δίνει τή δυνατότητα νά ἀγωνίζονται γιά τήν οἰκονομική βελτίωση τῆς ζωῆς τους.

Ἕνα ἄλλο πολύ σοβαρό περιστατικό στήν Ἀμερική εἶναι ὅτι οἱ κεφαλαιοκράτες σπέρνουν τή διχόνοια ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων. Στίς πιό πολλές περιπτώσεις οἱ ἀνιδείκευτοι ἐργάτες εἶναι ἐργάτες πού ἔχουν ἔρθει ἀπό τήν Εὐρώπη, ἤ, τόν τελευταῖο καιρό, νέγροι ἐργάτες. Οἱ κεφαλαιοκράτες προσπαθοῦν νά σπείρουν τή διχόνοια ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῶν διαφόρων ἐθνοτήτων. Αὐτή ἡ διαίρεση κατά ἐθνότητα γίνεται καί πάνω στή βάση τῆς εἰδικευμένης καί ἀνειδίκευτης ἐργασίας. Οἱ κεφαλαιοκράτες καλλιεργοῦν συστηματικά τόν ἀνταγωνισμό ἀνάμεσα στούς ἐργάτες τῶν διαφορετικῶν ἐθνοτήτων ἀνεξάρτητα ἀπό τό βαθμό εἰδίκευσης τῆς ἐργασίας τους.

Τά τελευταῖα 10 χρόνια ὁ ἀμερικάνικος καπιταλισμός ἀκολουθεῖ πιό διορατική πολιτική, ἀπό τήν ἄποψη ὅτι δημιουργεῖ τά δικά του συνδικάτα, τά λεγόμενα εταιρικά συνδικάτα. Κάνει τούς ἐργάτες νά ἐνδιαφέρονται γιά τή δουλιά τῆς ἐπιχείρησής του, κάνει τούς ἐργάτες νά ἐνδιαφέρονται γιά τά κέρδη τῆς ἐπιχείρησης κτλ. Ὁ ἀμερικάνικος καπιταλισμός ἔχει τήν τάση νά ἀντικαταστήσει τήν ὁριζόντια διαίρεση μέ τήν κάθετη διαίρεση, δηλαδή νά διασπάσει τήν ἐργατική τάξη, προσελκύοντάς την καί κάνοντάς την νά ἐνδιαφέρεται γιά τά συμφέροντα τοῦ καπιταλισμοῦ.

Κόιλ. Ἐγώ δέ θά ἐξετάσω τό ζήτημα ἀπό θεωρητική ἀλλά ἀπό πραχτική ἄποψη. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ ἐργάτες μπορεῖ νά ὀργανωθοῦν πιό εὔκολα στούς καλούς καιρούς, τό ζήτημα ὅμως εἶναι ὅτι ἡ στατιστική τῆς κίνησης τῶν μελῶν τῆς Ἀμερικάνικης Ὁμοσπονδίας Ἐργασίας δείχνει ὅτι ἡ Ἀμερικάνικη Ὁμοσπονδία Ἐργασίας χάνει σιγά-σιγά τούς ἀνειδίκευτους ἐργάτες καί αὐξάνει τόν ἀριθμό τῶν εἰδικευμένων ἐργατῶν πού ἀνήκουν στή δύναμή της. Ἔτσι ἡ Ἀμερικάνικη Ὁμοσπονδία Ἐργασίας θέλει νά εἶναι καί γίνεται σιγά-σιγά μιά ὀργάνωση πού ἔχει στίς γραμμές της κυρίως εἰδικευμένους ἐργάτες.

Τό συνδικαλιστικό κίνημα τῆς Ἀμερικῆς σχεδόν δέν περιλαβαίνει ἀνειδίκευτους ἐργάτες. Τά συνδικάτα δέν ἀγκαλιάζουν τούς μεγάλους κλάδους τῆς βιομηχανίας. Ἀπό τούς μεγάλους αὐτούς κλάδους τῆς βιομηχανίας μόνο οἱ ἐργάτες τῆς ἀνθρακοβιομηχανίας καί τῶν σιδηροδρόμων εἶναι ὀργανωμένοι ὥς ἕνα ὁρισμένο βαθμό· ὡστόσο καί στήν ἀνθρακοβιομηχανία τά 65% τῶν ἐργατῶν εἶναι ἀνοργάνωτοι. Οἱ ἐργάτες τέτιων κλάδων τῆς βιομηχανίας, ὅπως εἶναι οἱ βιομηχανίες ἀτσαλιοῦ, καουτσούκ, αὐτοκινήτων, δέν εἶναι σχεδόν καθόλου ὀργανωμένοι συνδικαλιστικά. Μπορεῖ νά πεῖ κανείς ὅτι τά συνδικάτα δέν περιλαβαίνουν ἀνειδίκευτους ἐργάτες.

Ὑπάρχουν μιά σειρά συνδικαλιστικές ὀργανώσεις πού βρίσκονται ἔξω ἀπό τήν Ἀμερικάνικη Ὁμοσπονδία Ἐργασίας καί προσπαθοῦν νά ὀργανώσουν τούς ἀνειδίκευτους ἐργάτες καί τούς ἐργάτες μέ χαμηλή εἰδίκευση. Ὅσο γιά τή θέση τῶν ἡγετῶν τῆς Ἀμερικάνικης Ὁμοσπονδίας Ἐργασίας, ἕνας λογουχάρη ἀπ' αὐτούς τούς ἡγέτες, ὁ πρόεδρος τοῦ συνδικάτου τῶν μεταλλουργῶν, δήλωσε ἐντελῶς ἀπερίφραστα ὅτι δέ θέλει νά τραβήξει στό συνδικάτο του ἀνειδίκευτους ἐργάτες. Ἡ κατάσταση σχετικά μέ τούς

ἡγέτες τῶν συνδικάτων εἶναι τέτια πού δημιουργήθηκε μιά κάστα ἡγετῶν. Ἡ κάστα αὐτή ἀποτελεῖται ἀπό μερικές δεκάδες ἀνθρώπους μέ τεράστιες ἀποδοχές—ἀπό 10 χιλιάδες δολάρια καί πάνω τό χρόνο—δημιουργήθηκε δηλ. μιά κάστα ὅπου εἶναι ἐξαιρετικά δύσκολο νά εἰσχωρήσει κανείς.

Ντούν. Τό ζήτημα ὅπως τό ἔθεσε ὁ σ. Στάλιν δέν ἔχει τεθεῖ σωστά, γιατί, ἄν στή χώρα του εἶναι ὀργανωμένοι στά συνδικάτα τά 90% τῶν ἐργατῶν, αὐτό συμβαίνει ἐπειδή ἐδῶ ἡ ἐξουσία ἀνήκει στήν ἐργατική τάξη, ἐνῶ στίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες οἱ ἐργάτες εἶναι τάξη καταπιεζόμενη καί ἡ ἀστική τάξη παίρνει ὅλα τά μέτρα γιά νά μή δόσει στούς ἐργάτες τή δυνατότητα νά ὀργανωθοῦν στά συνδικάτα.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ἐκεῖ ὑπάρχουν ἀντιδραστικά συνδικάτα μέ ἐπικεφαλῆς ἀντιδραστικούς ἡγέτες. Στίς συνθῆκες πού ὑπάρχουν στήν Ἀμερική εἶναι πολύ δύσκολο νά μπάσει κανείς στά κεφάλια τῶν ἐργατῶν καί τήν ἰδέα ἀκόμα τῶν συνδικάτων. Αὐτή εἶναι ἡ αἰτία πού τά συνδικάτα εἶναι τόσο λίγο διαδομένα στήν Ἀμερική.

Στάλιν. Συμφωνεῖ ὁ τελευταῖος ὁμιλητής μέ τόν προηγούμενο ὁμιλητή ὅτι ὁρισμένοι ἡγέτες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Ἀμερικῆς προσπαθοῦν οἱ ἴδιοι νά στενέψουν τό συνδικαλιστικό κίνημα;

Ντούν. Συμφωνῶ.

Στάλιν. Δέν ἤθελα νά θίξω κανέναν. Ἤθελα μόνο νά καταλάβω τή διαφορά πού ὑπάρχει στήν κατάσταση πραγμάτων στήν Ἀμερική καί στήν ΕΣΣΔ. Ἄν ἔθιξα κανέναν, ζητῶ συγγνώμην. (Οἱ ἀντιπρόσωποι γελοῦν).

Ντούν. Δέ θίχτηκα καθόλου.

Στάλιν. Ὑπάρχει στήν Ἀμερική σύστημα κρατικῶν ἀσφαλίσεων τῶν ἐργατῶν;

Ἕνας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους. Στήν Ἀμερική δέν ὑπάρχει σύστημα κρατικῶν ἀσφαλίσεων τῶν ἐργατῶν.

Κόιλ. Στίς περισσότερες πολιτεῖες ὑπάρχει ἕνα σύστημα ἀποζημιώσεων σέ περιπτώσεις ἀτυχημάτων στή δουλιά καί πληρώνονται τό πολύ τά 30% τῆς ἀπώλειας τῆς ἱκανότητας γιά δουλιά. Αὐτό ἰσχύει στίς περισσότερες πολιτεῖες. Ἡ ἀποζημίωση γίνεται ἀπό τίς ἰδιωτικές φίρμες, πού στίς ἐπιχειρήσεις τους συνέβηκε τό ἀτύχημα καί ἔχασε ὁ ἐργάτης τήν ἱκανότητα γιά δουλιά· καί τήν ἀποζημίωση τήν ἐπιβάλλει ὁ νόμος.

Στάλιν. Ὑπάρχει στήν Ἀμερική κρατική ἀσφάλιση ἐνάντια στήν ἀνεργία;

Ἕνας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους. Ὄχι. Τό κεφάλαιο πού δημιουργεῖται γιά τήν ἀσφάλιση ἐνάντια στήν ἀνεργία μπορεῖ νά ἱκανοποιήσει 80 μέ 100 χιλιάδες ἀνέργους σ' ὅλες τίς πολιτεῖες.

Κόιλ. Ὑπάρχει ἀσφάλιση (μή κρατική) ἐνάντια στά βιομηχανικά ἀτυχήματα, δηλαδή στά ἀτυχήματα πού γίνονται μέσα στήν παραγωγή. Δέν ὑπάρχει ὅμως καμιά ἀσφάλιση γιά τήν ἀναπηρία πού προέρχεται ἀπό ἀρρώστια ἤ ἀπό γηρατιά. Τό ταμεῖο ἀσφάλισης σχηματίζεται ἀπό συνδρομές τῶν ἐργατῶν. Στήν οὐσία ἡ ὑπόθεση ἀνάγεται στό ὅτι ὅλο αὐτό τό ποσό τοῦ ταμείου ἀσφάλισης πληρώνεται ἀπό τούς ἴδιους τούς ἐργάτες, γιατί, ἄν οἱ ἐργάτες δέν εἶχαν ὀργανώσει αὐτό τό ταμεῖο, θάπαιρναν μεγαλύτερο μεροκάματο· ἐπειδή ὅμως τό ταμεῖο αὐτό ἔχει δημιουργηθεῖ μέ συμφωνία ἀνάμεσα στούς ἐργάτες καί τούς ἐπιχειρηματίες, οἱ ἐργάτες παίρνουν λιγότερα. Αὐτό ἀποτελεῖ σχεδόν ὁλόκληρο τό κεφάλαιο τοῦ ταμείου. Οἱ ἐπιχειρηματίες καταβάλλουν στήν πραγματικότητα ἕνα μικρό μέρος αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου, περίπου 10%.

Στάλιν. Νομίζω πώς θά ἐνδιαφέρει τούς συντρόφους νά τούς δόσω τήν πληροφορία ὅτι σέ μᾶς ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, γιά τίς ἀσφαλίσεις τῶν ἐργατῶν τό κράτος διαθέτει πάνω ἀπό 800 ἑκατομμύρια ρούβλια τό χρόνο.

Δέ θά ἦταν ἐπίσης περιττό νά σᾶς πληροφορήσω ὅτι στή χώρα μας οἱ ἐργάτες ὅλων τῶν κλάδων τῆς βιομηχανίας, ἐκτός ἀπό τό συνηθισμένο μεροκάματο σέ χρῆμα, παίρνουν ἀκόμα συμπληρωματικά περίπου τό ἕνα τρίτο τοῦ μεροκάματου γιά τήν ἀσφάλισή τους, γιά τήν καλυτέρευση τῆς ζωῆς τους, γιά τίς πολιτιστικές τους ἀνάγκες κτλ.

2η ΕΡΩΤΗΣΗ. Πῶς ἐξηγεῖται ἡ ἔλλειψη ξεχωριστοῦ μαζικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς;

Ἡ ἀστική τάξη τῆς Ἀμερικῆς ἔχει τό ὅλο δυό πολιτικά κόμματα, τό ρεπουμπλικάνικο καί τό δημοκρατικό, οἱ ἀμερικανοί ἐργάτες δέν ἔχουν τό δικό τους μαζικό πολιτικό κόμμα. Δέ νομίζουν οἱ σύντροφοι ὅτι ἡ ἔλλειψη ἑνός δικοῦ τους πραγματικοῦ μαζικοῦ ἐργατικοῦ κόμματος, ἔστω καί σάν αὐτό πού ὑπάρχει στήν Ἀγγλία (Λέιμπορ Πάρτι), ἐξασθενίζει τή δύναμη τῆς ἐργατικῆς τάξης στόν πολιτικό της ἀγώνα ἐνάντια στούς κεφαλαιοκράτες;

Κι ἔπειτα ἀκόμα μιά ἐρώτηση: γιατί οἱ ἡγέτες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Ἀμερικῆς, ὁ Γκρίν καί οἱ ἄλλοι τάσσονται κατηγορηματικά ἐνάντια στή δημιουργία ἑνός ἀνεξάρτητου ἐργατικοῦ κόμματος στήν Ἀμερική;

Μπρόφι. Μάλιστα, ὑπῆρχε μιά τέτια ἀπόφαση τῶν ἡγετῶν ὅτι δέν ὑπάρχει ἀνάγκη δημιουργίας ἑνός τέτιου

κόμματος. Ὡστόσο ὑπάρχει μιά μειοψηφία πού ἔχει τή γνώμη ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ δημιουργία ἑνός τέτιου κόμματος. Σήμερα, οἱ ἀντικειμενικές συνθῆκες στήν Ἀμερική εἶναι τέτιες πού, ὅπως εἰπώθηκε κιόλας, τό συνδικαλιστικό κίνημα τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν εἶναι πολύ ἀδύνατο καί ἡ ἀδυναμία τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἐξηγεῖται, μέ τή σειρά της, ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ ἐργατική τάξη δέ νιώθει γιά τήν ὥρα τήν ἀνάγκη νά ὀργανωθεῖ καί ν' ἀγωνιστεῖ ἐνάντια στούς κεφαλαιοκράτες, ἐπειδή οἱ κεφαλαιοκράτες ἀνεβάζουν μόνοι τους τό μεροκάματο τῶν ἐργατῶν καί τούς ἐξασφαλίζουν μιά ἱκανοποιητική ὑλική κατάσταση.

Στάλιν. Μά ἐξασφαλίζονται, ἄν γενικά ἐξασφαλίζονται, κυρίως οἱ εἰδικευμένοι ἐργάτες. Ἐδῶ ὑπάρχει κάποια ἀντίφαση. Ἀπό τό ἕνα μέρος βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι δέν ὑπάρχει ἀνάγκη ὀργάνωσης, γιατί οἱ ἐργάτες εἶναι ἐξασφαλισμένοι· ἀπό τό ἄλλο μέρος, λένε, ὅτι στά συνδικάτα εἶναι ὀργανωμένοι ἀκριβῶς οἱ πιό ἐξασφαλισμένοι, δηλ. οἱ εἰδικευμένοι ἐργάτες· καί ἀπό ἕνα τρίτο βγαίνει ὅτι δέν εἶναι ὀργανωμένοι στά συνδικάτα ἴσα-ἴσα οἱ μή ἐξασφαλισμένοι, δηλ. οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάτες, πού ἔχουν περισσότερο ἀπ' ὅλους ἀνάγκη ὀργάνωσης. Αὐτό ἐγώ δέ μπορῶ καθόλου νά τό καταλάβω.

Μπρόφι. Ναί, ἐδῶ ὑπάρχει ἀντίφαση, μά ἔτσι ἀντιφατική εἶναι καί ἡ ἀμερικάνικη πραγματικότητα στόν πολιτικό καί στόν οἰκονομικό τομέα.

Μπρέμπνερ. Ἄν καί οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάτες δέν εἶναι ὀργανωμένοι στά συνδικάτα, ὡστόσο ἔχουν τό πολιτικό δικαίωμα ψήφου. Ἔτσι, στίς περιπτώσεις πού οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάτες εἶναι δυσαρεστημένοι ἐκφράζουν αὐτή τή δυσαρέσκειά τους χρησιμοποιώντας τό πολιτικό τους δικαίωμα ψήφου. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, οἱ ἐργάτες πού ἀνήκουν στά συνδικάτα, ὅταν περνᾶνε ἰδιαίτερα δύσκολες

μέρες, δέ χρησιμοποιοῦν τό συνδικάτο, ἀλλά τό πολιτικό τους δικαίωμα ψήφου. Ἔτσι τό πολιτικό δικαίωμα ψήφου ἀντισταθμίζει τήν ἔλλειψη ὀργάνωσης στά συνδικάτα.

Ἴζραελς. Μιά ἀπό τίς βασικές δυσκολίες εἶναι τό ἴδιο τό σύστημα, τό ἐκλογικό σύστημα τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν. Ἐκεῖ στίς προεδρικές ἐκλογές δέν ἐκλέγεται πρόεδρος ὁ ἄνθρωπος πού παίρνει τό μεγαλύτερο ἀριθμό ψήφων σ' ὅλη τή χώρα ἤ ἀκόμα τό μεγαλύτερο μέρος τῶν ψήφων μιᾶς κάποιας τάξης. Ἐκεῖ σέ κάθε πολιτεία ὑπάρχουν ἐκλογικοί σύλλογοι, ἡ κάθε πολιτεία ἔχει ἕνα ὁρισμένο ἀριθμό ψήφων πού παίρνουν μέρος στήν ἐκλογή τοῦ προέδρου. Γιά νά ἐκλεγεῖ ὁ πρόεδρος, πρέπει νά συγκεντρώσει τά 51% τῶν ψήφων. Ἄν θά ὑπάρχουν 3—4 κόμματα, θά δημιουργηθεῖ μιά τέτια κατάσταση πραγμάτων, πού δέ θά ἐκλεγεῖ κανένας καί ἡ ἐκλογή τοῦ προέδρου θά πρέπει νά γίνει ἀπό τό Κογκρέσο. Αὐτό εἶναι τό ἐπιχείρημα ἐνάντια στή δημιουργία τρίτου κόμματος. Οἱ ἀντίπαλοι τῆς δημιουργίας τρίτου κόμματος φέρνουν τό ἑξῆς ἐπιχείρημα: μή βάζετε τρίτον ὑποψήφιο, γιατί ἔτσι θά διασπάσετε τόν ἀριθμό τῶν ψήφων τοῦ φιλελεύθερου κόμματος καί δέ θά δόσετε τή δυνατότητα νά ἐκλεγεῖ ὁ ὑποψήφιος τοῦ φιλελεύθερου κόμματος.

Στάλιν. Καί ὅμως ὁ γερουσιαστής Λαφολέτ συγκρότησε κάποτε ἕνα τρίτο ἀστικό κόμμα. Βγαίνει λοιπόν ὅτι ἕνα τρίτο κόμμα δέν μπορεῖ νά διασπάσει τούς ψήφους, ἄν τό κόμμα αὐτό εἶναι ἀστικό, μπορεῖ ὅμως νά τούς διασπάσει, ἄν τό κόμμα αὐτό θά εἶναι ἐργατικό.

Ντέιβις. Ἐγώ δέ βρίσκω ὅτι τό γεγονός πού ἀνάφερε ὁ προηγούμενος ὁμιλητής εἶναι βασικό γεγονός. Κατά τή γνώμη μου, τό βασικό γεγονός εἶναι τό ἀκόλουθο. Σᾶς φέρνω σάν παράδειγμα τήν πόλη ὅπου μένω. Στή διάρκεια τῆς προεκλογικῆς καμπάνιας παρουσιάζεται ὁ

ἐκπρόσωπος τοῦ δεῖνα κόμματος καί δίνει στόν ἐπικεφαλῆς τῆς συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης κάποιο ὑπεύθυνο πόστο· γιά τήν προεκλογική καμπάνια προσφέρει στόν ἐπικεφαλῆς τῆς συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης ὁρισμένο χρηματικό ποσό πού πηγαίνει στήν τσέπη τοῦ τελευταίου μέ ἀποτέλεσμα ν' ἀποχτήσει μιά ὁρισμένη ὑπόληψη χάρη στό πόστο πού ἀναλαβαίνει. Δημιουργεῖται ἔτσι μιά κατάσταση πού οἱ ἴδιοι οἱ ἡγέτες τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος εἶναι ὀπαδοί τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου ἀστικοῦ κόμματος. Εἶναι λοιπόν φυσικό, ὅταν γίνεται συζήτηση γιά τή δημιουργία τρίτου, ἐργατικοῦ, κόμματος, αὐτοί οἱ ἡγέτες τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος νά μή θέλουν νά ἐπιχειρήσουν τίποτε γιά τή δημιουργία ἑνός τέτιου κόμματος. Στήν περίπτωση αὐτή φέρνουν τή δικαιολογία πώς, ἄν δημιουργηθεῖ τρίτο κόμμα, θά ἔχουμε διάσπαση στά συνδικάτα.

Ντούγκλας. Τό γεγονός ὅτι στά συνδικάτα εἶναι ὀργανωμένοι μόνο οἱ εἰδικευμένοι ἐργάτες ἐξηγεῖται κυρίως μέ τό ὅτι, γιά νά ὀργανωθεῖ κανείς σέ συνδικάτο, πρέπει νά ἔχει ἕνα κάποιο κεφάλαιο καί νά εἶναι κάπως ἐξασφαλισμένος, γιατί οἱ συνδρομές τῶν μελῶν εἶναι πολύ μεγάλες καί οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάτες δέ μποροῦν νά πληρώσουν τό μεγάλο ποσό τοῦ δικαιώματος ἐγγραφῆς στό συνδικάτο.

Ἐκτός ἀπ' αὐτό, οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάτες βρίσκονται κάτω ἀπό τή διαρκῆ ἀπειλή νά τούς πετάξει ὁ ἐργοδότης ἀπό τή δουλιά, ἄν προσπαθήσουν νά ὀργανωθοῦν. Οἱ ἀνειδίκευτοι ἐργάτες μποροῦν νά ὀργανωθοῦν μόνο ἄν ὑποστηριχτοῦν δραστήρια ἀπό τούς εἰδικευμένους ἐργάτες. Στίς πιό πολλές περιπτώσεις δέν ἔχουν αὐτή τήν ὑποστήριξη. Τό περιστατικό αὐτό εἶναι ἕνα ἀπό τά βασικά ἐμπόδια γιά τήν ὀργάνωση τῶν ἀνειδίκευτων ἐργατῶν στά συνδικάτα.

Οἱ ἐργατικές μάζες ὑπερασπίζουν βασικά τά δικαιώματά τους μέ τό δρόμο τῆς πολιτικῆς ὑπεράσπισης αὐτῶν τῶν δικαιωμάτων. Σ' αὐτό ἐγώ ἀποδίδω τήν κύρια αἰτία γιά τήν ἔλλειψη ὀργάνωσης τῶν ἀνειδίκευτων ἐργατῶν.

Ὀφείλω νά σημειώσω μιά ἰδιομορφία τοῦ ἀμερικάνικου ἐκλογικοῦ συστήματος, τίς ἀνοιχτές ἐκλογές, ὅπου ὁ κάθε ἄνθρωπος μπορεῖ νά πάει στήν ἐκλογική συγκέντρωση καί νά δηλώσει ὅτι εἶναι δημοκράτης ἤ ρεπουμπλικάνος καί νά ψηφίσει. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ Γκόμπερς δέ θά μποροῦσε νά κρατήσει τούς ἐργάτες μέ βάση ἕνα ἀπολιτικό πρόγραμμα, ἄν δέν εἶχε αὐτό τό ἐπιχείρημα τῆς ἀνοιχτῆς ψηφοφορίας. Αὐτός ἔλεγε πάντα στούς ἐργάτες ὅτι, ἄν θέλουν νά δράσουν πολιτικά, μποροῦν νά πᾶνε στά δυό πολιτικά κόμματα πού ὑπάρχουν καί νά καταλάβουν ἐκεῖ τό ἕνα ἤ τό ἄλλο πόστο, νά ἀποχτήσουν ἐκεῖ κύρος. Μέ τό ἐπιχείρημα αὐτό ὁ Γκόμπερς κατάφερε νά κρατήσει τούς ἐργάτες μακριά ἀπό τήν ἰδέα τῆς ὀργάνωσης τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς δημιουργίας ἐργατικοῦ κόμματος.

3η ΕΡΩΤΗΣΗ. Πῶς νά ἐξηγήσει κανείς ὅτι στό ζήτημα τῆς ἀναγνώρισης τῆς ΕΣΣΔ οἱ ἡγέτες τῆς Ἀμερικάνικης Ὁμοσπονδίας Ἐργασίας εἶναι πιό ἀντιδραστικοί ἀπό πολλούς ἀστούς;

Πῶς νά ἐξηγήσει κανείς ὅτι ἀστοί σάν τόν κ. Μπόρ καί ἄλλους ἐκφράζονται ὑπέρ τῆς ἀναγνώρισης τῆς ΕΣΣΔ, ἐνῶ οἱ ἡγέτες τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος τῆς Ἀμερικῆς, ἀπό τόν Γκόμπερς ὥς τόν Γκρίν, ἔκαναν καί ἐξακολουθοῦν νά κάνουν ἀντιδραστική προπαγάνδα ἐνάντια στήν ἀναγνώριση τῆς πρώτης ἐργατικῆς δημοκρατίας, ἐνάντια στήν ἀναγνώριση τῆς ΕΣΣΔ;

Πῶς νά ἐξηγήσει κανείς ὅτι ἀκόμα κι ἕνας τόσο ἀντιδραστικός, ὅπως ὁ πρώην πρόεδρος τῆς Ἀμερικῆς Γούντροου Οὐίλσον, ἔκρινε ὅτι μπορεῖ νά «χαιρετήσει» τή Σοβιετική Ρωσία, ἐνῶ ὁ Γκρίν καί οἱ ἄλλοι ἡγέτες τῆς Ἀμερικάνικης Ὁμοσπονδίας Ἐργασίας θέλουν νά εἶναι ἀντιδραστικότεροι ἀπό τούς κεφαλαιοκράτες;

Ὁρίστε τό κείμενο τοῦ «χαιρετιστήριου» πού ὁ Γούντροου Οὐίλσον ἔστειλε τό Μάρτη τοῦ 1918 στό Συνέδριο τῶν Σοβιέτ τῆς Ρωσίας, τόν καιρό πού τά στρατεύματα τοῦ γερμανοῦ Κάιζερ ἐπιτίθονταν ἐνάντια στή Σοβιετική Πετρούπολη.

«Μέ τήν εὐκαιρία τοῦ Συνεδρίου τῶν Σοβιέτ, θά ἤθελα νά ἐκφράσω ἐκ μέρους τῶν λαῶν τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τήν εἰλικρινῆ συμπάθεια πρός τό ρωσικό λαό, ἰδιαίτερα σήμερα πού ἡ Γερμανία κίνησε τίς ἔνοπλες δυνάμεις της στά βάθη τῆς χώρας, γιά νά ἐμποδίσει τόν ἀγώνα γιά τήν ἐλευθερία, νά ἐκμηδενίσει ὅλες τίς καταχτήσεις της καί νά πραγματοποιήσει τά γερμανικά σχέδια καί νά σκλαβώσει τό ρωσικό λαό. Ἄν καί ἡ κυβέρνηση τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν δέν εἶναι σήμερα δυστυχῶς σέ θέση νά παράσχει στή Ρωσία τήν ἄμεση ὑποστήριξη πού ἐπιθυμεῖ νά τῆς παράσχει, θά ἤθελα νά διαβεβαιώσω τό ρωσικό λαό, μέσω τοῦ σημερινοῦ συνεδρίου, ὅτι ἡ κυβέρνηση τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν θά χρησιμοποιήσει ὅλες τίς δυνατότητες γιά νά ἐξασφαλιστοῦν καί πάλι στή Ρωσία πλέρια κυριαρχικά δικαιώματα καί πλέρια ἀνεξαρτησία στίς ἐσωτερικές της ὑποθέσεις, καθώς καί πλέρια ἀποκατάσταση τοῦ μεγάλου της ρόλου στή ζωή τῆς Εὐρώπης καί τῆς σύγχρονης ἀνθρωπότητας. Ὁ λαός τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν συμπαθεῖ μέ ὅλη του τήν καρδιά τό ρωσικό λαό στήν προσπάθειά του νά ἀπελευθερωθεῖ γιά πάντα ἀπό τήν ἀπολυταρχία καί νά γίνει ὁ ἴδιος κύριος τῆς τύχης του» (βλ. «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 50, 16 τοῦ Μάρτη 1918).

Μπορεῖ νά θεωρήσει κανείς φυσιολογικό τό γεγονός ὅτι οἱ ἡγέτες τῆς Ἀμερικάνικης Ὁμοσπονδίας Ἐργασίας θέλουν νά εἶναι ἀντιδραστικότεροι ἀπό τόν ἀντιδραστικό Οὐίλσον;

Μπρόφι. Δέν μπορῶ νά ἐξηγήσω ἀκριβῶς τίς αἰτίες, ἔχω ὅμως τή γνώμη ὅτι οἱ λόγοι πού ἡ Ἀμερικάνικη Ὁμοσπονδία Ἐργασίας δέν ἀνήκει στή Διεθνῆ τοῦ Ἄμστερνταμ, εἶναι οἱ ἴδιοι μέ τούς λόγους πού οἱ ἡγέτες τῆς Ἀμερικάνικης Ὁμοσπονδίας Ἐργασίας εἶναι ὑπέρ τῆς ἄποψης τῆς μή ἀναγνώρισης τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ἡ διαφορά βρίσκεται στήν ἰδιαίτερη φιλοσοφία τῶν ἀμερικανῶν ἐργατῶν καί στήν οἰκονομική διαφορά πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στούς ἀμερικάνους καί τούς εὐρωπαίους ἐργάτες.

Στάλιν. Οἱ ἡγέτες ὅμως τῆς Ἀμερικάνικης Ὁμοσπονδίας Ἐργασίας, ἀπ' ὅ,τι ξέρω, δέν ἔχουν ἀντίρηση γιά τήν ἀναγνώριση τῆς Ἰταλίας ἤ τῆς Πολωνίας ὅπου κυριαρχοῦν οἱ φασίστες.

Μπρόφι. Φέρνοντας σάν παράδειγμα τήν Πολωνία καί τήν Ἰταλία, ὅπου ὑπάρχουν φασιστικές κυβερνήσεις, Ἐσεῖς ἐξηγεῖτε ταυτόχρονα τήν αἰτία τῆς μή ἀναγνώρισης τῆς ΕΣΣΔ ἀπό τήν Ἀμερική. Ἡ ἐχθρική αὐτή στάση ἀπέναντι στήν ΕΣΣΔ ἐξηγεῖται ἀπό τήν ἴδια ἐχθρική στάση τῶν ἡγετῶν τοῦ ἀμερικάνικου συνδικαλιστικοῦ κινήματος ἀπέναντι στούς δικούς τους κομμουνιστές.

Ντούν. Ἡ αἰτία πού ἀνάφερε ὁ προηγούμενος ὁμιλητής—πῶς μποροῦν νά ἀναγνωρίσουν τήν ΕΣΣΔ, ὅταν δέν τά πᾶνε καλά μέ τούς δικούς τους κομμουνιστές—δέν εἶναι πειστική, γιατί οἱ συνδικαλιστικοί ἡγέτες διακήρυχναν ὅτι δέν πρέπει νά ἀναγνωριστεῖ ἡ ΕΣΣΔ ἀκόμα προτοῦ ὀργανωθεῖ τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ βασική αἰτία εἶναι ὅτι οἱ ἡγέτες τῆς Ἀμερικάνικης Ὁμοσπονδίας Ἐργασίας εἶναι ἐνάντια σέ καθετί πού μοιάζει μέ σοσιαλισμό. Καί πρός αὐτή τήν κατεύθυνση τούς ὑποκινοῦν οἱ κεφαλαιοκράτες πού ἔχουν μιά ὀργάνωση, τή λεγόμενη «Ἐθνική Ἕνωση τῶν πολιτῶν», ἡ ὁποία προσπαθεῖ μέ ὅλα τά μέσα νά προδιαθέσει ὁλόκληρη τήν ἀμερικάνικη κοινωνία ἐνάντια στό σοσιαλισμό ὁποιασδήποτε μορφῆς. Ἡ ὀργάνωση αὐτή τάχθηκε ἐνάντια στή θέση τοῦ Ἄιβι Λί πού εἶχε ταχθεῖ ὑπέρ τῆς ἀνάπτυξης τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων τῆς Ἀμερικῆς μέ τήν ΕΣΣΔ. Οἱ ἡγέτες αὐτῆς τῆς ὀργάνωσης ἔλεγαν: πῶς μποροῦμε νά ἐποπτεύουμε γιά τήν τήρηση τῆς τάξης μέσα στήν ἐργατική μας τάξη, ὅταν οἱ φιλελεύθεροι ἀρχίζουν νά διεξάγουν τέτιες συνομιλίες; Ἡ «Ἐθνική Ἕνωση τῶν πολιτῶν» εἶναι ὀργάνωση μιᾶς ὁμάδας κεφαλαιοκρατῶν πού ἔχουν τοποθετήσει μεγάλα χρηματικά ποσά σ' αὐτή τήν ὀργάνωση καί τήν καθοδηγοῦν. Πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ἀντιπρόεδρος τῆς ἀντιδραστικῆς αὐτῆς ἕνωσης εἶναι ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Ἀμερικάνικης Ὁμοσπονδίας Ἐργασίας Μάθιου Γουόλ.

Μπρόφι. Οἱ αἰτίες πού ἀναφέρθηκαν σχετικά μέ τήν ἀντιδραστικότητα τῶν συνδικαλιστικῶν ἡγετῶν δέν εἶναι οἱ βασικές. Τό ζήτημα αὐτό πρέπει νά τό δοῦμε πιό βαθιά. Ἡ παρουσία ἀμερικάνικης ἀντιπροσωπείας στήν ΕΣΣΔ εἶναι ἡ καλύτερη ἀπάντηση καί ἔνδειξη τῆς συμπάθειας πού νιώθει μιά μερίδα τῶν ἀμερικάνων ἐργατῶν ἀπέναντι στή Σοβιετική Ἕνωση. Ἐγώ νομίζω ὅτι ἡ γνώμη τῶν ἡγετῶν τῆς Ἀμερικάνικης Ὁμοσπονδίας Ἐργασίας σχετικά μέ τήν ΕΣΣΔ δέ διαφέρει ἀπό τή γνώμη τῆς πλειοψηφίας τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ θέση τῆς πλειοψηφίας τῆς ἐργατικῆς τάξης ἀπέναντι στήν ΕΣΣΔ ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι ἡ ΕΣΣΔ βρίσκεται πολύ μακριά. Ἡ ἐργατική τάξη τῆς Ἀμερικῆς δέν ἐνδιαφέρεται γιά τίς κάθε λογῆς διεθνεῖς ὑποθέσεις καί ἡ ἐπίδραση τῆς ἀστικῆς τάξης στήν ἐργατική τάξη τῆς Ἀμερικῆς ἐκδηλώνεται ἔντονα στό ζήτημα τῆς στάσης της ἀπέναντι στήν ΕΣΣΔ.

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 210, 15 τοῦ Σεπτέμβρη 1927.

ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΣΣΑ Μ. Ι. ΟΥΛΙΑΝΟΒΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΣΥΝΤΡΟΦΟ Λ. ΜΙΧΕΛΣΟΝ

Αὐτές τίς μέρες πῆρα τό ἀντίγραφο τοῦ γράμματος τοῦ σ. Μίχελσον γιά τό ἐθνικό ζήτημα, πού μοῦ στείλατε. Ἀπαντῶ μέ δυό λόγια.

1) Οἱ μπουριάτες σύντροφοι μέ ρωτοῦσαν: «Πῶς πρέπει νά φανταζόμαστε τό π έ ρ α σ μ α σ' ἕναν ἑνιαῖο πανανθρώπινο πολιτισμό μέσω τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν πού ἀναπτύσσονται στά πλαίσια τῶν διαφόρων αὐτόνομων δημοκρατιῶν μας;» (βλ. Στάλιν, «Ζητήματα λενινισμοῦ», σελ. 259[42]). Ἐγώ τούς ἀπάντησα ὅτι τό πέρασμα αὐτό δέν πρέπει νά φανταζόμαστε ὅτι θά γίνει μέσω «μιᾶς ἑνιαίας πανανθρώπινης γλώσσας, μέ τήν ἀπονέκρωση ὅλων τῶν ὑπόλοιπων γλωσσῶν στήν περίοδο τοῦ σοσιαλισμοῦ»[43], ἀλλά μέ τή συμμετοχή τῶν ἐθνοτήτων σ' ἕναν πανανθρώπινο πολιτισμό, προλεταριακό σ τ ό π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν ό τ ο υ καί μ έ μ ο ρ φ έ ς πού νά ἀνταποκρίνονται στή γλώσσα καί τόν τρόπο ζωῆς αὐτῶν τῶν ἐθνοτήτων (βλ. «Ζητήματα λενινισμοῦ»). Γιά διασάφηση ἀνάφερα μιά σειρά γεγονότα ἀπό τόν τομέα τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐπανάστασής μας πού ξύπνησε καί ἐνίσχυσε τίς ἄλλοτε παραγκωνισμένες ἐθνότητες καί τούς πολιτισμούς τους. Πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα γινόταν ἡ συζήτηση.

Ὁ σ. Μίχελσον δέν κατάλαβε τήν οὐσία τῆς συζήτησης.

2) Ὁ σ. Μίχελσον πιάνεται ἀπό τά λόγια μου: «στήν περίοδο τοῦ σοσιαλισμοῦ» (βλ. παραπάνω) καί ἀπό τή γνώμη μου ὅτι τό προτσές τῆς ἀφομοίωσης ὁρισμένων ἐθνοτήτων δέν ἰσοδυναμεῖ μέ τήν ἐξαφάνιση τῶν ἐθνῶν γενικά, καί βεβαιώνει ὅτι ὁρισμένες διατυπώσεις τοῦ Στάλιν μποροῦν νά δόσουν λαβή νά ἑρμηνευτοῦν μέ τήν ἔννοια «τῆς ἀναθεώρησης τοῦ λενινισμοῦ» στό ἐθνικό ζήτημα. Καί παραθέτει τά λόγια τοῦ Λένιν ὅτι «σκοπός τοῦ σοσιαλισμοῦ δέν εἶναι μόνο ἡ ἐξάλειψη τοῦ κατατεμαχισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητας σέ μικρά κράτη καί τῆς κάθε λογῆς ἀπομόνωσης τῶν ἐθνῶν, δέν εἶναι μόνο ἡ προσέγγιση τῶν ἐθνῶν, μά καί ἡ συγχώνευσή τους»[44].

Πρῶτο, νομίζω ὅτι ὁ σ. Μίχελσον ἀπομακρύνεται ἀπό τή θέση τοῦ ζητήματος, ὅπως τό ἔβαλαν οἱ μπουριάτες σύντροφοι στό γράμμα τους καί ἀπό τήν ὁποία σέ καμιά περίπτωση δέν μποροῦσε νά ἀπομακρυνθεῖ ὁ Στάλιν στό λόγο του στό Κομμουνιστικό Πανεπιστήμιο τῶν ἐργαζομένων τῆς Ἀνατολῆς. Συγκεκριμένα οἱ μπουριάτες μιλοῦσαν γιά π έ ρ α σ μ α μέσω τῶν ἐθνικῶν πολιτισμῶν σ' ἕναν πανανθρώπινο πολιτισμό καί μάλιστα οἱ μπουριάτες σύντροφοι ὁλοφάνερα νόμιζαν ὅτι σ τ ή ν ἀ ρ χ ή θά ὑπάρχουν οἱ ἐθνικοί πολιτισμοί καί κ α τ ό π ι ὁ πανανθρώπινος πολιτισμός. Στήν ἀπάντησή του ὁ Στάλιν ἀντέκρουσε αὐτή τή γνώμη καί εἶπε ὅτι τ ό π έ ρ α σ μ α αὐτό δέ θά συντελεστεῖ μέ τόν τρόπο πού ὑποθέτουν οἱ μπουριάτες, ἀλλά μέ τήν τ α υ τ ό χ ρ ο ν η ἀνάπτυξη κ α ί τοῦ ἐθνικοῦ (στή μορφή) πολιτισμοῦ τῶν ἐθνοτήτων τῆς ΕΣΣΔ κ α ί τοῦ πανανθρώπινου (στό περιεχόμενο) πολιτισμοῦ, ὅτι μόνο μέ ἕνα τέτιο π έ ρ α σ μ α μπορεῖ νά συντελεστεῖ ἡ συμμετοχή τῶν ἐθνοτήτων σ' ἕνα πανανθρώπινο πολιτισμό (βλ. «Ζητήματα λενινισμοῦ»).

Νομίζω ἀκόμα ὅτι ὁ σ. Μίχελσον δέν κατάλαβε τό νόημα τῆς ἀπάντησής μου. Μιλώντας γιά τήν «περίοδο τοῦ σοσιαλισμοῦ» στή χώρα μας δέν ἐννοοῦσα τήν «τελική» νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ, πού μπορεῖ νά ἐπέλθει μόνο σέ διεθνῆ κλίμακα, σέ περίπτωση πού θά νικήσει ὁ σοσιαλισμός σέ ὅλες ἤ σέ μερικές ἀπό τίς σπουδαιότερες χῶρες, ἀλλά τήν περίοδο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης στή χώρα μας. Αὐτό βγαίνει ξεκάθαρα ἀπό τήν ὅλη τοποθέτηση τοῦ ζητήματος στό λόγο μου στό Κομμουνιστικό Πανεπιστήμιο τῶν ἐργαζομένων τῆς Ἀνατολῆς. Μήπως μπορεῖ νά ὑποστηρίζει κανείς τή γνώμη ὅτι στήν περίοδο τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης στή χώρα μας («περίοδος τοῦ σοσιαλισμοῦ»), δηλ. πρίν ἀπό τή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ ἄλλες χῶρες, θά ἐξαφανιστοῦν ὑποχρεωτικά στή χώρα μας τά ἔθνη μέ τή συγχώνευσή τους σ' ἕνα κοινό ἔθνος μέ μιά κοινή γλώσσα; Νομίζω πώς δέν μπορεῖ. Κάτι παραπάνω, ἀκόμα καί ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου σέ παγκόσμια κλίμακα, ἀκόμα καί γιά πολύν καιρό ὕστερα ἀπ' αὐτό τό γεγονός θά ἐξακολουθοῦν νά ὑπάρχουν ἐθνικές καί κρατικές διαφορές.

Ὁ Λένιν εἶχε πέρα γιά πέρα δίκιο ὅταν ἔλεγε ὅτι «οἱ ἐθνικές καί κρατικές διαφορές ἀνάμεσα στούς λαούς καί τίς χῶρες... θά διατηρηθοῦν ἀκόμα πάρα πολύν καιρό καί ὕστερα ἀπό τήν πραγματοποίηση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου σέ παγκόσμια κλίμακα» (βλ. 3η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 227).

Πῶς πρέπει τότε νά καταλάβει κανείς τήν περικοπή ἀπό τό Λένιν, πού παραθέτει ὁ σ. Μίχελσον καί πού λέει ὅτι σκοπός τοῦ σοσιαλισμοῦ εἶναι σέ τελευταία ἀνάλυση ἡ συγχώνευση τῶν ἐθνῶν; Νομίζω ὅτι τήν περικοπή αὐτή δέν πρέπει νά τήν καταλάβει κανείς ὅπως τήν καταλαβαίνει ὁ σ. Μίχελσον. Γιατί ἀπ' ὅσα εἰπώθηκαν παραπάνω φαίνεται ὅτι ὁ Λένιν στήν περικοπή αὐτή ἐννοοῦσε τή συγχώνευση τῶν ἐθνῶν σάν τελικό καθῆκον τοῦ σοσιαλισμοῦ, πού πραγματοποιεῖται σάν ἀποτέλεσμα τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ σ' ὅλες τίς χῶρες, ὕστερα ἀπό τήν πάροδο μιᾶς «πάρα πολύ μακρόχρονης» περιόδου «μετά τήν πραγματοποίηση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου σέ παγκόσμια κλίμακα».

Τό συμπέρασμα πού βγαίνει εἶναι ὅτι ὁ σ. Μίχελσον δέν κατάλαβε τό Λένιν.

3) Μοῦ φαίνεται πώς οἱ «διατυπώσεις» τοῦ Στάλιν δέν ἔχουν ἀνάγκη ἀπό «διευκρινίσεις». Ἐγώ περιμένω μέ ἀνυπομονησία νά ἀποτολμήσει ἡ ἀντιπολίτευση νά θίξει ἔστω τήν πλευρά ἀρχῶν τοῦ ἐθνικοῦ ζητήματος σέ ἀνοιχτή πολεμική στήν περίοδο τοῦ συνεδρίου τοῦ κόμματος. Φοβοῦμαι ὅτι δέ θά ἀποτολμήσει, γιατί ὕστερα ἀπό τόν ἀποτυχημένο λόγο τοῦ Ζηνόβιεφ στήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ ἡ ἀντιπολίτευση προτίμησε ν' ἀποσιωπήσει τελείως στήν τελευταία «πλατφόρμα» της τό ζήτημα τοῦ ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἄν ὅμως οἱ ἀντιπολιτευόμενοι ἀντίθετα ἀπό κάθε προσδοκία ἀποτολμήσουν, τόσο τό καλύτερο γιά τό κόμμα, γιατί τό κόμμα μόνο κέρδος θά ἔχει ἀπ' αὐτό.

Ι. Στάλιν

16 τοῦ Σεπτέμβρη 1927

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ

Ἀπό τό λόγο στήν κοινή συνεδρίαση τοῦ Προεδρείου τῆς ΕΕ τῆς ΚΔ καί τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου 27 τοῦ Σεπτέμβρη 1927

Σύντροφοι! Οἱ ὁμιλητές μίλησαν ἐδῶ τόσο καλά καί τόσο ἐμπεριστατωμένα, πού δέ μοῦ μένουν πολλά νά πῶ.

Δέν ἄκουσα τό λόγο τοῦ Βούγιοβιτς, γιατί δέ βρισκόμουν στήν αἴθουσα καί πρόλαβα ν' ἀκούσω μόνο τό τέλος τοῦ λόγου του. Ἀπ' αὐτό τό τέλος κατάλαβα ὅτι κατηγορεῖ τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ γιά ὀπορτουνισμό, τόν ἑαυτό του ὅμως τόν θεωρεῖ μπολσεβίκο καί βάλθηκε νά διδάξει στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ τό λενινισμό.

Τί νά πεῖ κανείς γι' αὐτό; Στό κόμμα μας ὑπάρχει δυστυχῶς ὁρισμένος ἀριθμός ἀνθρώπων πού αὐτοαποκαλοῦνται μπολσεβίκοι, στήν πραγματικότητα ὅμως δέν ἔχουν τίποτε τό κοινό μέ τό λενινισμό. Ἔχω τή γνώμη ὅτι καί ὁ Βούγιοβιτς ἀνήκει σ' αὐτούς τούς ἀνθρώπους. Ὅταν τέτιου εἴδους ἄνθρωποι καταπιάνονται νά διδάξουν στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ τό λενινισμό, εἶναι εὔκολο νά καταλάβει κανείς τί μπορεῖ νά βγεῖ ἀπ' αὐτό. Νομίζω ὅτι δέν ἀξίζει τόν κόπο νά ἀπαντήσουμε στήν κριτική τοῦ Βούγιοβιτς.

Θυμήθηκα μιά ἱστοριούλα πού ἀφορᾶ τό γερμανό ποιητή Χάινε. Ἐπιτρέψτε μου νά σᾶς διηγηθῶ αὐτή τήν ἱστορία. Ἀνάμεσα στούς διάφορους κριτικούς πού ἔκαναν

ἐπίθεση ἐνάντια στό Χάινε ἀπό τόν τύπο ἦταν καί κάποιος πολύ ἀποτυχημένος καί ἀρκετά ἀνίκανος φιλολογικός κριτικός πού λεγόταν Ἄουφενμπεργκ. Τό βασικό χαρακτηριστικό αὐτοῦ τοῦ συγγραφέα ἦταν ὅτι ἔκανε ἀκατάπαυστα «κριτική» στό Χάινε καί τοῦ φορτώνονταν χωρίς ντροπή μέ τήν κριτική του ἀπό τόν τύπο. Ὁ Χάινε, ὅπως φαίνεται, δέ θεωροῦσε ἀναγκαῖο νά ἀντιδράσει σ' αὐτή τήν «κριτική» καί σιωποῦσε ἐπίμονα. Οἱ φίλοι τοῦ Χάινε ἀποροῦσαν γι' αὐτό τό πράγμα καί τοῦ ἔστειλαν ἕνα γράμμα, ὅπου τόν ρωτοῦσαν πῶς ἐξηγεῖται, ὁ συγγραφέας Ἄουφενμπεργκ νά ἔχει γράψει ἕνα σωρό ἄρθρα κριτικῆς ἐνάντια στό Χάινε καί ὁ Χάινε νά μή θεωρεῖ ἀναγκαῖο νά τοῦ ἀπαντήσει. Ὁ Χάινε βρέθηκε ὑποχρεωμένος νά ἀπαντήσει. Καί τί εἶπε στήν ἀπάντησή του πρός τούς φίλους του; Ὁ Χάινε ἀπάντησε μέ δυό λόγια ἀπό τόν τύπο: «σ υ γ γ ρ α φ έ α Ἄουφενμπεργκ δέν ξέρω κανέναν· ὑποθέτω ὅτι εἶναι κάποιος σάν τόν Νταρλενκούρ, πού κι αὐτόν δέν τόν ξέρω».

Παραφράζοντας τά λόγια τοῦ Χάινε οἱ ρῶσοι μπολσεβίκοι θά μποροῦσαν νά ποῦν σχετικά μέ τίς κριτικές ἀσκήσεις τοῦ Βούγιοβιτς: «μ π ο λ σ ε β ί κ ο Βούγιοβιτς δέν ξέρουμε κανέναν, ὑποθέτουμε ὅτι εἶναι κάποιος σάν τόν Ἀλῆ-Μπαμπᾶ, πού κι αὐτόν δέν τόν ξέρουμε».

Γιά τόν Τρότσκι καί τήν ἀντιπολίτευση. Τό βασικό ἀτύχημα τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ὅτι δέν καταλαβαίνει τά πράγματα γιά τά ὁποῖα φλυαρεῖ ἐδῶ. Στό λόγο του ὁ Τρότσκι μίλησε γιά τήν πολιτική στήν Κ ί ν α. Δέν θέλει ὅμως νά παραδεχτεῖ ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση δέν εἶχε καμιά γραμμή, καμιά πολιτική στό ζήτημα τῆς Κίνας. Ἡ ἀντιπολίτευση ἔγερνε μιά ἀπό δῶ καί μιά ἀπό κεῖ, ἔκανε βῆμα σημειωτόν, πήγαινε ἀπό τή μιά πλευρά στήν ἄλλη, δέν εἶχε ὅμως καμιά γραμμή. Οἱ διαφωνίες μας σχετικά μέ τήν

Κίνα ἀφοροῦσαν τρία ζητήματα: τό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς τῶν κομμουνιστῶν στό Κουόμινταγκ, τό ζήτημα τῶν Σοβιέτ καί τό ζήτημα τοῦ χαρακτήρα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης. Σ' ὅλα αὐτά τά ζητήματα ἡ ἀντιπολίτευση χρεωκόπησε γιατί δέν εἶχε καμιά γραμμή.

Τό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς στό Κουόμινταγκ. Τόν Ἀπρίλη τοῦ 1926, δηλαδή ἕνα μήνα ὕστερα ἀπό τήν 6η Ὁλομέλεια τῆς ΕΕ τῆς ΚΔ, ὅπου πάρθηκε ἀπόφαση ὑπέρ τῆς συμμετοχῆς τῶν κομμουνιστῶν στό Κουόμινταγκ, ἡ ἀντιπολίτευση ζητοῦσε νά ἀποχωρήσουν ἀμέσως οἱ κομμουνιστές ἀπό τό Κουόμινταγκ. Γιατί; Γιατί ἡ ἀντιπολίτευση, φοβισμένη ἀπό τήν πρώτη ἰσχυρή πίεση τοῦ Τσάνγκ Κάι-Σέκ (Μάρτης τοῦ 1926), ζητοῦσε οὐσιαστικά προσαρμογή στόν Τσάνγκ Κάι-Σέκ, καί σκεφτόταν νά βγάλει τούς κομμουνιστές ἔξω ἀπό τό παιχνίδι τῶν ἐπαναστατικῶν δυνάμεων στήν Κίνα.

Ὡστόσο τυπικά ἡ ἀντιπολίτευση αἰτιολογοῦσε τήν ἀπαίτησή της, νά ἀποχωρήσουν οἱ κομμουνιστές ἀπό τό Κουόμινταγκ, μέ τό ἐπιχείρημα ὅτι οἱ κομμουνιστές δέν μποροῦν νά ἀνήκουν σέ ἀστικο-ἐπαναστατικές ὀργανώσεις, καί σάν τέτια δέν μπορεῖ νά μή θεωρεῖται τό Κουόμινταγκ. Ὅμως ἕνα χρόνο ὕστερα ἀπ' αὐτό, τόν Ἀπρίλη τοῦ 1927, ἡ ἀντιπολίτευση ζητοῦσε κιόλας συμμετοχή τῶν κομμουνιστῶν στό Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν. Γιατί; Γιά ποιό λόγο; Μήπως τό Κουόμινταγκ ἔπαψε νά εἶναι ἀστική ὀργάνωση τό 1927; Ποῦ εἶναι λοιπόν ἐδῶ ἡ γραμμή, ἔστω καί ἡ σκιά γραμμῆς;

Τό ζήτημα τῶν Σοβιέτ. Κι ἐδῶ ἡ ἀντιπολίτευση δέν εἶχε καθορισμένη γραμμή. Μιά μερίδα τῆς ἀντιπολίτευσης ζητοῦσε τόν Ἀπρίλη τοῦ 1927 ἄμεση ὀργάνωση Σοβιέτ στήν Κίνα γιά τήν ἀνατροπή τοῦ Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν (Τρότσκι). Ταυτόχρονα μιά ἄλλη μερίδα τῆς ἀντιπολίτευσης ζητοῦσε ἐπίσης ἄμεση ὀργάνωση Σοβιέτ, μά τώρα πιά γιά τήν ὑποστήριξη τοῦ Κουόμινταγκ τοῦ Βουχάν κι ὄχι γιά τήν ἀνατροπή του (Ζηνόβιεφ). Κι αὐτό τό λένε γραμμή! Μαζί μ' αὐτό καί οἱ δυό μερίδες τῆς ἀντιπολίτευσης, καί ὁ Τρότσκι καί ὁ Ζηνόβιεφ, ζητοῦσαν νά ὀργανωθοῦν Σοβιέτ καί ταυτόχρονα ζητοῦσαν συμμετοχή τῶν κομμουνιστῶν στό Κουόμινταγκ, συμμετοχή τῶν κομμουνιστῶν σ' ἕνα κυβερνητικό κόμμα. Ὅποιος μπορεῖ, ἄς καταλάβει! Τό νά δημιουργεῖ κανείς Σοβιέτ καί νά ζητάει ταυτόχρονα συμμετοχή τῶν κομμουνιστῶν σέ κυβερνητικό κόμμα, δηλ. στό Κουόμινταγκ, εἶναι τέτια ἠλιθιότητα πού δέν μπορεῖ νά τή συλλάβει ὁ καθένας. Κι αὐτό λέγεται γραμμή!

Τό ζήτημα τοῦ χαρακτήρα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης. Ἡ Κομμουνιστική Διεθνής θεωροῦσε καί ἐξακολουθεῖ νά θεωρεῖ ὅτι στή δοσμένη περίοδο βάση τῆς ἐπανάστασης στήν Κίνα εἶναι ἡ ἀγροτική ἐπανάσταση τῶν χωρικῶν. Καί ποιά ἦταν ἡ γνώμη τῆς ἀντιπολίτευσης σ' αὐτό τό ζήτημα; Ἡ ἀντιπολίτευση δέν εἶχε γενικά ποτέ καθορισμένη γνώμη σ' αὐτό τό ζήτημα. Πότε ὑποστήριζε ὅτι στήν Κίνα δέν μπορεῖ νά γίνει ἀγροτική ἐπανάσταση, γιατί ἐκεῖ δέν ὑπάρχει γενικά φεουδαρχία· πότε διακήρυχνε ὅτι στήν Κίνα εἶναι δυνατή καί ἀναγκαία ἡ ἀγροτική ἐπανάσταση, ἄν καί δέν παραδεχόταν ὅτι τά φεουδαρχικά ὑπολείμματα τῆς Κίνας ἔχουν σοβαρή σημασία, καί τότε δέν μποροῦσε κανείς νά καταλάβει ἀπό ποῦ θά μποροῦσε νά προκύψει ἡ ἀγροτική ἐπανάσταση· πότε πάλι διαβεβαίωνε ὅτι τό βασικό στήν κινέζικη ἐπανάσταση δέν εἶναι ἡ ἀγροτική ἐπανάσταση, ἀλλά ἡ ἐπανάσταση γιά τελωνειακή αὐτονομία. Ὅποιος μπορεῖ, ἄς καταλάβει!

Νά λοιπόν ποιά εἶναι ἡ λεγόμενη «γραμμή» τῆς ἀντιπολίτευσης στά ἐπίμαχα ζητήματα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης.

Αὐτή δέν εἶναι γραμμή, εἶναι βῆμα σημειωτόν, σύγχυση, ὁλοκληρωτική ἔλλειψη γραμμῆς.

Κι αὐτοί οἱ ἄνθρωποι καταπιάνονται νά κάνουν κριτική στίς λενινιστικές θέσεις τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς! Δέν εἶναι γελοῖο αὐτό, σύντροφοι;

Ὁ Τρότσκι μίλησε ἐδῶ γιά τό ἐπαναστατικό κίνημα στό Κβαντούνγκ, γιά τά στρατεύματα τοῦ Χό-Λούν καί τοῦ Ἔ-Τίν καί μᾶς κατηγόρησε ὅτι δημιουργοῦμε δῆθεν ἐδῶ ἕνα νέο Κουόμινταγκ, γιά νά τό βάλουμε ἐπικεφαλῆς αὐτοῦ τοῦ κινήματος. Δέ θά ἀσχοληθῶ μέ τήν ἀναίρεση αὐτοῦ τοῦ κουτσομπολιοῦ πού δημιούργησε ὁ Τρότσκι. Θέλω μόνο νά δηλώσω ὅτι ὅλη αὐτή ἡ ὑπόθεση τοῦ νότιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος, ἡ ἀποχώρηση τῶν στρατευμάτων τοῦ Ἔ-Τίν καί τοῦ Χό-Λούν ἀπό τό Βουχάν, ἡ προέλασή τους στό Κβαντούνγκ, ἡ ἕνωσή τους μέ τό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν ἀγροτῶν κτλ.—θέλω νά πῶ ὅτι ὅλη αὐτή ἡ ὑπόθεση ἄρχισε μέ πρωτοβουλία τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Κίνας. Τό ξέρει αὐτό ὁ Τρότσκι; Πρέπει νά τό ξέρει, ἄν γενικά ξέρει κάτι.

Ποιός θά μπεῖ ἐπικεφαλῆς αὐτοῦ τοῦ κινήματος, ἄν τό κίνημα αὐτό σημειώσει ἐπιτυχίες, ἄν γίνει πραγματικότητα μιά νέα ἄνοδος τῆς ἐπανάστασης στήν Κίνα; Φυσικά τά Σοβιέτ. Ἄν ἄλλοτε, στήν περίοδο τῆς ἀκμῆς τοῦ Κουόμινταγκ, δέν ὑπῆρχαν εὐνοϊκές συνθῆκες γιά ἄμεση δημιουργία Σοβιέτ, σήμερα πού οἱ κουομινταγκικοί ρεζιλεύτηκαν καί ἔχασαν τό κῦρος τους ἐξαιτίας τῆς σύνδεσής τους μέ τήν ἀντεπανάσταση, σήμερα, ἄν τό κίνημα σημειώσει ἐπιτυχία, τά Σοβιέτ μποροῦν νά γίνουν, καί θά γίνουν πραγματικά, ἡ βασική δύναμη πού θά συσπειρώνει γύρω της τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες τῆς Κίνας. Καί ποιός θά μπεῖ ἐπικεφαλῆς τῶν Σοβιέτ; Φυσικά οἱ κομμουνιστές. Οἱ κομμουνιστές ὅμως δέ θά συμμετάσχουν πιά

στό Κουόμινταγκ, ἄν τό ἐπαναστατικό Κουόμινταγκ ἐμφανιστεῖ ἀκόμη μιά φορά στή σκηνή. Μόνο ἀμαθεῖς ἄνθρωποι μποροῦν νά συμβιβάζουν τήν ὕπαρξη Σοβιέτ μέ τή δυνατότητα συμμετοχῆς τῶν κομμουνιστῶν στό κόμμα τοῦ Κουόμινταγκ. Τό νά συμβιβάζει κανείς τά δυό αὐτά ἀσυμβίβαστα πράγματα σημαίνει ὅτι δέν καταλαβαίνει τή φύση καί τήν ἀποστολή τῶν Σοβιέτ.

Τά ἴδια πρέπει νά ποῦμε καί γιά τό ζήτημα τῆς Ἀγγλο-Ρωσικῆς ἐπιτροπῆς. Ἐδῶ ἡ ἀντιπολίτευση παρουσιάζει τίς ἴδιες ταλαντεύσεις καί τήν ἴδια ἔλλειψη γραμμῆς. Στήν ἀρχή ἡ ἀντιπολίτευση ἦταν γοητευμένη μέ τήν Ἀγγλο-Ρωσική ἐπιτροπή. Ὑποστήριζε μάλιστα ὅτι ἡ Ἀγγλο-Ρωσική ἐπιτροπή εἶναι ἕνα μέσο γιά νά «καταστήσουμε ἀκίνδυνο τό ρεφορμισμό στήν Εὐρώπη» (Ζηνόβιεφ), ξεχνώντας, ὅπως φαίνεται, ὅτι ἡ ἀγγλική πλευρά τῆς Ἀγγλο-Ρωσικῆς ἐπιτροπῆς ἀποτελεῖται ἴσα-ἴσα ἀπό ρεφορμιστές.

Ἔπειτα, ὅταν ἡ ἀντιπολίτευση ἀντιλήφθηκε ἐπιτέλους ὅτι ὁ Πέρσελ καί ἡ παρέα του εἶναι ρεφορμιστές, πέρασε ἀπό τόν ἐνθουσιασμό στήν ἀπογοήτευση, κάτι παραπάνω, ἔπεσε στήν ἀπόγνωση καί ζήτησε τήν ἄμεση ρήξη σάν μέσο ἀνατροπῆς τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου, χωρίς νά καταλαβαίνει ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά ἀνατραπεῖ τό Γενικό Συμβούλιο ἀπό τή Μόσχα. Ἀπό τή μιά κουταμάρα στήν ἄλλη—νά πῶς ἐκδηλώθηκε ἡ λεγόμενη «γραμμή» τῆς ἀντιπολίτευσης στό ζήτημα τῆς Ἀγγλο-Ρωσικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ Τρότσκι δέν εἶναι ἱκανός νά καταλάβει πώς, ὅταν τό πράγμα ὡρίμασε γιά ρήξη, τό βασικό ζήτημα δέν εἶναι ἡ ρήξη αὐτή καθαυτή, ἀλλά τό ζήτημα γιά τό ὁποῖο γίνεται ἡ ρήξη, ἡ ἰδέα πού φανερώνει ἡ ρήξη. Ποιά ἰδέα φανερώνει ἡ ρήξη πού ἔχει πιά γίνει; Τήν ἰδέα τῆς ἀπειλῆς πολέμου, τήν ἰδέα τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀγώνα ἐνάντια

στόν κίνδυνο πολέμου. Ποιός μπορεῖ νά ἀρνηθεῖ ὅτι αὐτή ἴσα-ἴσα ἡ ἰδέα εἶναι σήμερα τό βασικό ζήτημα τῶν ἡμερῶν μας σ' ὅλη τήν Εὐρώπη; Ἀπ' αὐτά ὅμως προκύπτει ὅτι πάνω σ' αὐτό ἀκριβῶς τό σπουδαιότατο ζήτημα ἔπρεπε νά φέρουμε τίς μάζες τῶν ἐργατῶν ἀντιμέτωπες μέ τήν προδοσία τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου, πράγμα πού κάναμε. Τό γεγονός ὅτι τό Γενικό Συμβούλιο ὑποχρεώθηκε νά ἐπωμισθεῖ τήν πρωτοβουλία καί τό αἶσχος τῆς ρήξης σέ στιγμές ἀπειλῆς νέου πολέμου, τό γεγονός αὐτό ξεσκεπάζει καλύτερα ἀπό καθετί ἄλλο στά μάτια τῶν ἐργατικῶν μαζῶν τήν προδοτική καί σοσιαλ-ιμπεριαλιστική «φύση» τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου στό βασικό ζήτημα τοῦ πολέμου. Καί ὅμως ἡ ἀντιπολίτευση ἰσχυρίζεται ὅτι θά ἦταν προτιμότερο νά ἐπωμιζόμασταν ἐμεῖς τήν πρωτοβουλία καί τό αἶσχος τῆς ρήξης!

Κι αὐτό τό λένε γραμμή! Κι αὐτοί οἱ ἄνθρωποι πού τάχουν χαμένα καταπιάνονται νά κάνουν κριτική στίς λενινιστικές θέσεις τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς! Δέν εἶναι γελοῖο αὐτό, σύντροφοι;

Ἀκόμα χειρότερα ἔχουν τά πράγματα γιά τήν ἀντιπολίτευση στό ζήτημα τοῦ κόμματός μας, στό ζήτημα τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Ὁ Τρότσκι δέν καταλαβαίνει τό κόμμα μας. Δέν ἔχει σωστή ἀντίληψη γιά τό κόμμα μας. Βλέπει τό κόμμα μας ὅπως ὁ εὐγενής τόν ὄχλο ἤ ὁ γραφειοκράτης τούς ὑφισταμένους του. Διαφορετικά δέ θά ὑποστήριζε ὅτι μέσα σ' ἕνα κόμμα μέ ἕνα ἑκατομμύριο μέλη, στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, μποροῦν «ν' ἁρπάξουν» τήν ἐξουσία, μποροῦν νά «σφετεριστοῦν» τήν ἐξουσία ὁρισμένα πρόσωπα, ὁρισμένοι ἡγέτες. «Ν' ἁρπάξουν» τήν ἐξουσία σ' ἕνα κόμμα μέ ἕνα ἑκατομμύριο μέλη, σ' ἕνα κόμμα πού ἔχει κάνει τρεῖς ἐπαναστάσεις καί κλονίζει σήμερα τά θεμέλια τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ—νά τί βλακεῖες κατάντησε νά λέει ὁ Τρότσκι!

Μπορεῖ γενικά «ν' ἁρπάξει» κανείς τήν ἐξουσία σ' ἕνα κόμμα μέ ἕνα ἑκατομμύριο μέλη, πλούσιο σέ ἐπαναστατικές παραδόσεις; Γιατί λοιπόν σ' αὐτή τήν περίπτωση ὁ Τρότσκι δέν τά κατάφερε «ν' ἁρπάξει» τήν ἐξουσία μέσα στό κόμμα, νά εἰσχωρήσει στήν καθοδήγηση τοῦ κόμματος; Πῶς ἐξηγεῖται αὐτό; Μήπως ὁ Τρότσκι δέ θέλει, δέν ἐπιθυμεῖ τήν ἡγεσία; Δέν εἶναι μήπως γεγονός ὅτι ὁ Τρότσκι ἀγωνίζεται περισσότερο ἀπό δυό δεκαετίες ἐνάντια στούς μπολσεβίκους γιά τήν ἡγεσία τοῦ κόμματος; Γιατί δέν κατάφερε «ν' ἁρπάξει» τήν ἐξουσία στό κόμμα; Μήπως εἶναι λιγότερο δεινός ρήτορας ἀπό τούς σημερινούς ἡγέτες τοῦ κόμματός μας; Δέ θά εἶναι μήπως σωστότερο νά ποῦμε ὅτι ὁ Τρότσκι σάν ρήτορας εἶναι ἀνώτερος ἀπό πολλούς σημερινούς ἡγέτες τοῦ κόμματός μας; Πῶς ἐξηγεῖται, στήν περίπτωση αὐτή, ὅτι ὁ Τρότσκι, παρά τή ρητορική του τέχνη, παρά τή θέλησή του νά εἶναι ἡγέτης, παρά τίς ἱκανότητές του, βρέθηκε πεταγμένος μακριά ἀπό τήν ἡγεσία τοῦ μεγάλου κόμματος πού λέγεται ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ; Ὁ Τρότσκι ἔχει τήν τάση νά δίνει σ' αὐτό τό γεγονός τήν ἐξήγηση ὅτι τό κόμμα μας εἶναι, κατά τή γνώμη του, ἕνα μπουλούκι πού ψηφίζει, πού ἀκολουθεῖ τυφλά τήν ΚΕ τοῦ κόμματος. Ἔτσι ὅμως μποροῦν νά μιλᾶνε γιά τό κόμμα μας μόνο ἄνθρωποι πού τό περιφρονοῦν καί τό θεωροῦν ὄχλο. Αὐτή ἡ ἄποψη, ὅτι τό κόμμα εἶναι ἕνα κοπάδι πού ψηφίζει, εἶναι ἄποψη ἑνός ξεπεσμένου ἀριστοκράτη τοῦ κόμματος. Εἶναι σημάδι ὅτι ὁ Τρότσκι ἔχασε κάθε αἴσθηση κομματικότητας, ἔχασε τήν ἱκανότητα νά διακρίνει τίς πραγματικές αἰτίες τῆς ἔλλειψης ἐμπιστοσύνης πού δείχνει τό κόμμα ἀπέναντι στήν ἀντιπολίτευση.

Πραγματικά, πῶς ἐξηγεῖται τό γεγονός ὅτι τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐκφράζει πλέρια τή δυσπιστία του πρός τήν ἀντιπολίτευση; Ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση θέλησε ν' ἀντικαταστήσει τό λενινισμό μέ τόν τροτσκισμό, νά συμπληρώσει τό λενινισμό μέ τόν τροτσκισμό, νά «βελτιώσει» τό λενινισμό μέ τόν τροτσκισμό. Τό κόμμα ὅμως θέλει νά μείνει πιστό στό λενινισμό παρ' ὅλα τά διάφορα τεχνάσματα τῶν ξεπεσμένων ἀριστοκρατῶν τοῦ κόμματος. Νά ποῦ βρίσκεται ἡ ρίζα τοῦ γεγονότος ὅτι τό κόμμα, πού ἔχει κάνει τρεῖς ἐπαναστάσεις, θεώρησε ἀναγκαῖο νά γυρίσει τίς πλάτες του στόν Τρότσκι καί γενικά στήν ἀντιπολίτευση.

Καί τό κόμμα θά φερθεῖ μέ τόν ἴδιο τρόπο στούς κάθε λογῆς «ἡγέτες» καί «καθοδηγητές» πού θά διανοηθοῦν νά ἐπιχρίσουν τό λενινισμό μέ τόν τροτσκισμό ἤ μέ ὁποιοδήποτε ἄλλο εἶδος ὁπορτουνισμοῦ.

Ὁ Τρότσκι παρουσιάζοντας τό κόμμα μας σάν μπουλούκι πού ψηφίζει, ἐκφράζει τήν περιφρόνησή του πρός τίς κομματικές μάζες τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Τί τό ἐκπληχτικό λοιπόν ὑπάρχει ἐδῶ, ἄν τό κόμμα μέ τή σειρά του ἀπαντᾶ σ' αὐτό μέ περιφρόνηση καί πλέρια δυσπιστία πρός τόν Τρότσκι;

Ἐξίσου ἄσχημα εἶναι τά πράγματα γιά τήν ἀντιπολίτευση καί στό ζήτημα τοῦ καθεστῶτος στό κόμμα μας. Ὁ Τρότσκι παρουσιάζει τά πράγματα ἔτσι, σάν νά εἶναι ἀπό ἄποψη ἀρχῆς, τό σημερινό καθεστώς στό κόμμα πού τό ἀπεχθάνεται ὁλόκληρη ἡ ἀντιπολίτευση, κάτι τό διαφορετικό σέ σύγκριση μέ τό καθεστώς πού εἶχε καθιερωθεῖ στό κόμμα τόν καιρό τοῦ Λένιν. Θέλει νά παρουσιάσει τά πράγματα ἔτσι, σάν νά μήν ἔχει ἀντίρηση γιά τό καθεστώς πού ἐγκαθίδρυσε ὁ Λένιν ὕστερ' ἀπό τό 10ο Συνέδριο καί ὅτι ἀγωνίζεται, κυρίως, ἐνάντια στό σημερινό καθεστώς στό κόμμα, πού κατά τή γνώμη του, δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τό καθεστώς πού καθιέρωσε ὁ Λένιν.

Σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι ὁ Τρότσκι λέει ἐδῶ ἕνα καθαρό ψέμα.

Σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι τό σημερινό καθεστώς πού ὑπάρχει στό κόμμα εἶναι ἡ ἀκριβής ἔκφραση τοῦ ἴδιου καθεστῶτος, πού καθιερώθηκε στό κόμμα τόν καιρό τοῦ Λένιν, στό 10ο καί στό 11ο Συνέδριο τοῦ κόμματός μας.

Σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι ὁ Τρότσκι ἀγωνίζεται ἐνάντια στό λενινιστικό καθεστώς στό κόμμα, πού καθιερώθηκε τόν καιρό τοῦ Λένιν καί μέ τήν καθοδήγηση τοῦ Λένιν.

Σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι ὁ ἀγώνας τῶν τροτσκιστῶν ἐνάντια στό λενινιστικό καθεστώς στό κόμμα ἄρχισε ὅταν ζοῦσε ἀκόμα ὁ Λένιν, ὅτι ὁ σημερινός ἀγώνας τῶν τροτσκιστῶν εἶναι συνέχεια τοῦ ἀγώνα πού ἔκαναν ἐνάντια στό καθεστώς τοῦ κόμματος ὅταν ζοῦσε ἀκόμα ὁ Λένιν.

Σέ τί συνίστανται οἱ βάσεις αὐτοῦ τοῦ καθεστῶτος; Στό ἑξῆς: ἐφαρμόζοντας τήν ἐσωκομματική δημοκρατία καί ἐπιτρέποντας τήν οὐσιαστική κριτική τῶν ἐλλείψεων καί τῶν λαθῶν τοῦ κόμματος ταυτόχρονα νά μήν ἐπιτρέπουμε κανενός εἴδους φραξιονισμό καί νά ἐκμηδενίζουμε κάθε λογῆς φραξιονισμό μέ τήν ἀπειλή διαγραφῆς ἀπό τό κόμμα.

Πότε καθιερώθηκε αὐτό τό καθεστώς στό κόμμα; Στό 10ο καί στό 11ο Συνέδριο τοῦ κόμματός μας, δηλ. τόν καιρό τοῦ Λένιν.

Σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι ὁ Τρότσκι καί ἡ ἀντιπολίτευση ἀγωνίζονται ἐνάντια σ' αὐτό ἀκριβῶς τό καθεστώς στό κόμμα.

Ἔχουμε ἕνα τέτιο ντοκουμέντο, ὅπως εἶναι ἡ «δήλωση τῶν 46», πού τήν ἔχουν ὑπογράψει τέτιοι τροτσκιστές σάν τούς Πιατακόφ, Πρεομπραζένσκι, Σερεμπριακόφ, Ἄλσκι

καί ἄλλους, ὅπου λέγεται ἀπερίφραστα ὅτι τό καθεστώς πού καθιερώθηκε στό κόμμα ὕστερα ἀπό τό 10ο Συνέδριο ἔφαγε τό ψωμί του καί κατάντησε ἀφόρητο γιά τό κόμμα.

Τί ζητοῦσαν αὐτοί οἱ ἄνθρωποι; Ζητοῦσαν νά ἐπιτραπεῖ ἡ ὕπαρξη φραξιονιστικῶν ὁμάδων μέσα στό κόμμα καί νά ἀκυρωθεῖ ἡ ἀντίστοιχη ἀπόφαση τοῦ 10ου Συνεδρίου. Αὐτό γινόταν τό 1923. Δηλώνω ὅτι ὁ Τρότσκι εἶχε ταχθεῖ ὁλοκληρωτικά ἀλληλέγγυος μέ τή θέση «τῶν 46» καταπολεμώντας τό καθεστώς πού καθιερώθηκε στό κόμμα ὕστερα ἀπό τό 10ο Συνέδριο. Νά λοιπόν ἀπό πότε χρονολογεῖται ὁ ἀγώνας τῶν τροτσκιστῶν ἐνάντια στό λενινιστικό καθεστώς στό κόμμα (Τρότσκι: «Ἐγώ δέ μίλησα γιά τό 10ο Συνέδριο, αὐτές εἶναι ἐπινοήσεις δικές Σας»). Ὁ Τρότσκι δέν μπορεῖ νά μήν ξέρει ὅτι μπορῶ νά τό ἀποδείξω αὐτό μέ ντοκουμέντα. Τά ντοκουμέντα αὐτά ἔχουν διασωθεῖ στό ἀκέραιο, θά τά μοιράσω στούς συντρόφους καί τότε θά φανεῖ καθαρά ποιός ἀπό τούς δυό μας λέει ψέματα*.

Σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι οἱ τροτσκιστές πού ἔχουν ὑπογράψει τή «δήλωση τῶν 46» ἀγωνίζονταν ἐνάντια στό λενινιστικό καθεστώς στό κόμμα ἀπό τότε ἀκόμα πού ζοῦσε ὁ Λένιν.

* Σημείωση τῆς σύνταξης τῆς «Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς». Στίς 3 τοῦ Ὀχτώβρη ὁ σ. Στάλιν παρουσίασε στήν Πολιτική Γραμματεία τῆς ΕΕ τῆς ΚΔ σάν προσθήκη στά πρακτικά τῆς κοινῆς συνεδρίασης τοῦ προεδρείου τῆς ΕΕ τῆς ΚΔ καί τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου τά ἀποδειχτικά ντοκουμέντα πού ἀνάφερε στό λόγο του καί συγκεκριμένα:

1) Ἀπόσπασμα ἀπό τή «δήλωση τῶν 46» (15 τοῦ Ὀχτώβρη 1923) μέ τήν ὑπογραφή τῶν Πιατακόφ, Πρεομπραζένσκι, Σερεμπριακόφ, Ἄλσκι καί ἄλλων ὅπου λέγεται:

«Τό καθεστώς πού ἔχει ἐγκαθιδρυθεῖ μέσα στό κόμμα, εἶναι ἐντελῶς ἀφόρητο. Σκοτώνει τήν αὐτοτέλεια τοῦ κόμματος, ὑποκαθιστώντας τό κόμμα μ' ἕνα μηχανισμό ἀπό διαλεγμένους γραφειοκράτες πού στούς ὁμαλούς καιρούς λειτουργεῖ χωρίς ἀνωμαλίες μά πού ἀναπόφευχτα παρουσιάζει διαλείψεις στίς περίοδες κρίσεων καί ἀπειλεῖ νά φανεῖ ἀπολύτως ἀνίσχυρος μπροστά

Σᾶς δ'αβεβαιώνω ὅτι ὁ Τρότσκι ὑποστήριζε διαρκῶς τήν πάλη αὐτή ἐνάντια στό λενινιστικό καθεστώς ἐμπνέοντας καί ἐξωθώντας τήν ἀντιπολίτευση.

Σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι ἡ σημερινή πάλη τοῦ Τρότσκι ἐνάντια στό καθεστώς πού ὑπάρχει στό κόμμα μας εἶναι ἡ συνέχεια τῆς ἴδιας ἀντιλενινιστικῆς πάλης πού ἀνάφερα πρίν ἀπό λίγο.

Τό ζήτημα τοῦ παράνομου ἀντικομματικοῦ τυπογραφείου τῶν τροτσκιστῶν. Ὁ Τρότσκι ἔγραψε τό λόγο του μέ τέτιο τρόπο πού οὔτε ἔθιξε σοβαρά τό ζήτημα τοῦ παράνομου τυπογραφείου, νομίζοντας, ὅπως φαίνεται, ὅτι

στά ἐπερχόμενα σοβαρά γεγονότα. Ἡ κατάσταση πού δημιουργήθηκε ἐξηγεῖται μέ τό γεγονός ὅτι τό καθεστώς τῆς φραξιονιστικῆς διχτατορίας μέσα στό κόμμα πού δημιουργήθηκε ἀντικειμενικά ὕστερα ἀπό τό 10ο Συνέδριο ἔφαγε τό ψωμί του».

2) Ἀπόσπασμα ἀπό τή δήλωση τοῦ Τρότσκι πρός τήν ΚΕ καί ΚΕΕ (8 τοῦ Ὀχτώβρη 1923), ὅπου λέγεται:

«Τό καθεστώς αὐτό, πού σέ γενικές γραμμές εἶχε ἤδη δημιουργηθεῖ πρίν ἀπό τό 12ο Συνέδριο, καί ὕστερ' ἀπ' αὐτό ἑδραιώθηκε καί διαμορφώθηκε ὁριστικά, ἀπέχει ἀπό τήν ἐργατική δημοκρατία πολύ περισσότερο ἀπό ὅ,τι τό καθεστώς τῶν πιό σκληρῶν περιόδων τοῦ πολεμικοῦ κομμουνισμοῦ».

Σάν ἐπεξήγηση αὐτῶν τῶν ἀποσπασμάτων πρέπει νά ποῦμε ὅτι πρίν ἀπό τό 12ο Συνέδριο εἴχαμε τό 11ο Συνέδριο (ἄνοιξη τοῦ 1922) καί τό 10ο Συνέδριο (ἄνοιξη τοῦ 1921) πού τίς ἐργασίες τους τίς καθοδηγοῦσε ὁ Λένιν καί μέ τίς ἀποφάσεις τους διαμορφώθηκε τό ἴδιο αὐτό καθεστώς στό κόμμα πού ἐνάντιά του καταφέρονται τόσο ἡ «δήλωση τῶν 46» (τροτσκιστές) ὅσο καί ἡ προαναφερμένη δήλωση τοῦ Τρότσκι.

δέν είναι ύποχρεωμένος νά θίξει τέτια «ψιλοπράματα», σάν τό παράνομο άντικομματικό τυπογραφεΐο τών τροτσκιστών. Αυτός δέν ήταν λόγος κατηγορούμενου, άλλά διακήρυξη τής άντιπολίτευσης πού ξεσπαθώνει μέ κατηγορίες ενάντια στήν Κομμουνιστική Διεθνή καί τό ΚΚ (Μπ.) τής ΕΣΣΔ. Καί όμως είναι φανερό ότι τό ζήτημα τοΰ παράνομου άντικομματικοΰ τυπογραφείου τών τροτσκιστών ξεσκεπάζει ολοκληρωτικά καί τόν Τρότσκι καί τούς οπαδούς του τής άντιπολίτευσης σάν έχθρούς τοΰ κόμματος, σάν διασπαστές καί άποδιοργανωτές τής προλεταριακής υπόθεσης.

Πραγματικά, ό Τρότσκι νομίζει ότι ή άντιπολίτευση έχει δίκιο—καί γι' αυτό έχει τό δικαίωμα νά οργανώνει τά παράνομα τυπογραφεία της.

Εκτός όμως άπό τήν ομάδα τοΰ Τρότσκι στό ΚΚ (Μπ.) τής ΕΣΣΔ υπάρχουν κι άλλες άντιπολιτευτικές ομάδες: ή «εργατική άντιπολίτευση», οί σαπρονοφικοί κλπ. Ή καθεμιά άπ' αυτές τίς μικροομάδες νομίζει πώς έχει δίκιο. Άν άκολουθήσουμε τ' αχνάρια τοΰ Τρότσκι, θά πρέπει νά παραδεχτοΰμε ότι ή καθεμιά άπ' αυτές τίς ομάδες έχει τό δικαίωμα νά οργανώνει δικά της παράνομα τυπογραφεία. Άς υποθέσουμε ότι πραγματικά οργανώνουν τά παράνομα τυπογραφεία τους καί τό κόμμα δέν καταπολεμάει αυτό τό κακό—τί θά άπομείνει τότε άπό τό κόμμα;

Τί σημαίνει νά επιτραπεΐ σ' όλες τίς ομάδες πού υπάρχουν στό κόμμα νά έχουν παράνομα τυπογραφεία; Σημαίνει νά επιτραπεΐ μέσα στό κόμμα ή ύπαρξη κάμποσων κέντρων μέ δικά τους «προγράμματα», δικές τους «πλατφόρμες», δική τους «γραμμή». Καί τί θά άπομείνει τότε άπό τή σιδερένια πειθαρχία τοΰ κόμματός μας, πού ό Λένιν τή θεωροΰσε τό θεμέλιο τής δικτατορίας τοΰ προλεταριάτου; Μπορεί νά υπάρχει τέτια πειθαρχία χωρίς νά υπάρχει ένα ενιαίο καί μοναδικό καθοδηγητικό κέντρο;

Καταλαβαίνει άραγε ό Τρότσκι σέ τί βοΰρκο βουλιάζει υποστηρίζοντας ότι οί άντιπολιτευτικές ομάδες έχουν τό δικαίωμα νά οργανώνουν παράνομα, άντικομματικά τυπογραφεία;

Τό ζήτημα τοΰ βοναπαρτισμοΰ. Σ' αυτό τό ζήτημα ή άντιπολίτευση εκδηλώνει πλέρια άμάθεια. Ό Τρότσκι, κατηγορώντας τήν τεράστια πλειοψηφία τοΰ κόμματός μας γιά άπόπειρες βοναπαρτισμοΰ, άποκαλύπτει μ' αυτό ότι άγνοεΐ εντελώς καί δέν καταλαβαίνει τίς ρίζες τοΰ βοναπαρτισμοΰ.

Τί είναι βοναπαρτισμός; Βοναπαρτισμός είναι ή άπόπειρα νά επιβληθεΐ στήν πλειοψηφία ή θέληση τής μειοψηφίας μέ τή βία. Βοναπαρτισμός είναι ή κατάληψη τής εξουσίας μέσα στό κόμμα ή μέσα στή χώρα άπό τή μειοψηφία ενάντια στήν πλειοψηφία, μέ τή βία. Άν όμως οί οπαδοί τής γραμμής τής ΚΕ τοΰ ΚΚ (Μπ.) τής ΕΣΣΔ άποτελοΰν τήν τεράστια πλειοψηφία καί μέσα στό κόμμα καί μέσα στά Σοβιέτ, τότε πώς μπορεί κανείς νά λέει μιά τέτια βλακεία, ότι ή πλειοψηφία προσπαθεί τάχα νά επιβάλει στόν ίδιο τόν εαυτό της τή δική της θέληση μέ τή βία; Ακούστηκε ποτέ στήν ιστορία ή πλειοψηφία νά επιβάλλει στόν εαυτό της τή δική της τή θέληση μέ τή βία; Καί ποιός άλλος, εκτός άπό παράφρονες, μπορεί νά πιστέψει στή δυνατότητα ενός τόσο άσύλληπτου πράγματος;

Δέν είναι μήπως γεγονός ότι οί οπαδοί τής γραμμής τής ΚΕ τοΰ ΚΚ (Μπ.) τής ΕΣΣΔ άποτελοΰν τήν τεράστια πλειοψηφία καί στό κόμμα καί στή χώρα; Δέν είναι μήπως γεγονός ότι ή άντιπολίτευση άποτελεί μιά μηδαμινή ομάδα; Μπορεί κανείς νά φανταστεί ότι ή πλειοψηφία τοΰ κόμματός μας επιβάλλει τή θέλησή της στή μειοψηφία, δηλ. στήν άντιπολίτευση. Κι αυτό είναι πέρα γιά πέρα νόμιμο μέ τήν κομματική έννοια αυτής τής λέξης.

Πῶς μπορεῖ ὅμως νά φανταστεῖ κανείς ὅτι ἡ πλειοψηφία ἐπέβαλε στόν ἑαυτό της τή δική της τή θέληση, καί μάλιστα μέ τή βία; Γιά ποιό βοναπαρτισμό μπορεῖ νά γίνει ἐδῶ λόγος; Δέ θά εἶναι πιό σωστό νά ποῦμε ὅτι στή μειοψηφία, δηλ. στήν ἀντιπολίτευση, μποροῦν νά παρουσιαστοῦν τάσεις νά ἐπιβάλει τή θέλησή της στήν πλειοψηφία; Ἄν παρουσιάζονταν τέτιες τάσεις, αὐτό δέ θά ἦταν καθόλου ἐκπληχτικό, γιατί ἡ μειοψηφία, δηλ. ἡ τροτσκιστική ἀντιπολίτευση, δέν ἔχει σήμερα ἄλλες δυνατότητες νά καταχτήσει τήν καθοδήγηση, ἐκτός ἀπό τή βία πάνω στήν πλειοψηφία. Ἄν λοιπόν πρέπει νά μιλάει κανείς γιά βοναπαρτισμό, τότε ἄς ψάξει ὁ Τρότσκι νά βρεῖ τούς ὑποψήφιους Βοναπάρτηδες στήν ὁμάδα του.

Δυό λόγια γιά τόν ἐκφυλισμό καί τό θερμιδορισμό. Δέ θά ἀσχοληθῶ ἐδῶ μέ τήν ἀνάλυση τῶν ἀνόητων καί χοντροκομμένων κατηγοριῶν γιά ἐκφυλισμό καί θερμιδορισμό πού ἐπιρίπτουν κάπου-κάπου οἱ ἀντιπολιτευόμενοι ἐνάντια στό κόμμα. Δέ θ' ἀσχοληθῶ μ' αὐτές, γιατί δέν ἀξίζουν τόν κόπο νά ἀναλυθοῦν. Θά ἤθελα νά βάλω τό ζήτημα ἀπό καθαρά πραχτική ἄποψη.

Ἄς ὑποθέσουμε γιά μιά στιγμούλα ὅτι ἡ τροτσκιστική ἀντιπολίτευση ἐκπροσωπεῖ μιά πραγματικά ἐπαναστατική πολιτική κι ὄχι μιά σοσιαλδημοκρατική παρέκκλιση—πῶς ἐξηγεῖται σ' αὐτή τήν περίπτωση τό γεγονός ὅτι ὅλα τά ἐκφυλισμένα ὀπορτουνιστικά στοιχεῖα πού διώχτηκαν ἀπό τό κόμμα καί τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ συγκεντρώνονται γύρω ἀπό τήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευση, ὅπου βρίσκουν ἄσυλο καί προστασία;

Πῶς ἐξηγεῖται τό γεγονός ὅτι ἡ Ρούθ Φίσερ καί ὁ Μάσλοφ, ὁ Σόλεμ καί ὁ Οὔρμπανς, πού διώχτηκαν ἀπό τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γερμανίας σάν στοιχεῖα ἐκφυλισμένα καί ἀποστάτες, βρίσκουν προστασία καί θερμή ὑποδοχή ἀκριβῶς στήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευση;

Πῶς ἐξηγεῖται τό γεγονός ὅτι ὀπορτουνιστές καί πραγματικά ἐκφυλισμένοι ἄνθρωποι, ὅπως ὁ Σουβαρίν καί ὁ Ροσμέρ στή Γαλλία, ὁ Ὀσόφσκι καί ὁ Ντασκόφσκι στήν ΕΣΣΔ, βρίσκουν ἄσυλο ἀκριβῶς στήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευση;

Μπορεῖ νά θεωρηθεῖ τυχαῖο τό γεγονός ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής καί τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ διαγράφουν ἀπό τίς γραμμές τους αὐτούς τούς ἐκφυλισμένους ἀνθρώπους πού ἔχουν πραγματικά θερμιδορικές διαθέσεις, ἐνῶ ὁ Τρότσκι καί ὁ Ζηνόβιεφ τούς δέχονται μέ ἀνοιχτές ἀγκάλες καί τούς δίνουν ἄσυλο καί προστασία;

Δέ δείχνουν αὐτά τά γεγονότα ὅτι οἱ «ἐπαναστατικές» φράσεις τῆς τροτσκιστικῆς ἀντιπολίτευσης παραμένουν φράσεις, ἐνῶ στήν πραγματικότητα ἡ ἀντιπολίτευση εἶναι πόλος συγκέντρωσης τῶν ἐκφυλισμένων στοιχείων;

Δέ δείχνουν ὅλα αὐτά ὅτι ἡ τροτσκιστική ἀντιπολίτευση εἶναι ἑστία καί φυτώριο ἐκφυλισμοῦ καί θερμιδορισμοῦ;

Ἐν πάση περιπτώσει, ἐδῶ σέ μᾶς, στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ὑπάρχει μιά μοναδική ὁμάδα πού συγκεντρώνει γύρω της ὅλους τούς κατεργάρηδες σάν τό Μάσλοφ καί τή Ρούθ Φίσερ, τό Σουβαρίν καί τόν Ὀσόφσκι. Ἡ ὁμάδα αὐτή εἶναι ἡ ὁμάδα τοῦ Τρότσκι.

Αὐτή εἶναι, σύντροφοι, σέ γενικές γραμμές ἡ πολιτική φυσιογνωμία τῆς ἀντιπολίτευσης.

Καί ποιό εἶναι τό συμπέρασμα; θά ρωτήσετε.

Τό συμπέρασμα εἶναι ἕνα. Ἡ ἀντιπολίτευση μπερδεύτηκε σέ τέτιο σημεῖο, τά κατάφερε τόσο καλά νά φτάσει σέ ἀδιέξοδο, πού βρέθηκε μπροστά στό δίλημμα: ἤ μέ τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ

ἤ μέ τό Μάσλοφ, τή Ρούθ Φίσερ καί τούς ἀποστάτες τοῦ παράνομου ἀντικομματικοῦ τυπογραφείου.

Δέν μπορεῖ ἡ ἀντιπολίτευση νά αἰωρεῖται ἐπ' ἄπειρο ἀνάμεσα στά δυό αὐτά στρατόπεδα. Εἶναι καιρός νά διαλέξει. Ἤ μέ τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τότε—πόλεμος ἐνάντια στό Μάσλοφ καί τή Ρούθ Φίσερ, ἐνάντια σ' ὅλους τούς ἀποστάτες. Ἤ ἐνάντια στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί τότε—ὥρα της καλή γιά τήν ὁμάδα τοῦ Μάσλοφ καί τῆς Ρούθ Φίσερ, γιά ὅλους τούς ἀποστάτες καί τούς ἐκφυλισμένους, γιά τούς κάθε λογῆς Στσερμπακόφ καί τήν ἄλλη βρωμιά. (Χειροκροτήματα).

Περιοδικό «Κομμουνιστική Διεθνής», τεῦχος 41, 14 τοῦ Ὀχτώβρη 1927.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «Ο ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ»

Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση δέν εἶναι μόνο ἐπανάσταση «μέσα σέ ἐθνικά πλαίσια», μά προπαντός εἶναι ἐπανάσταση μέ διεθνῆ, παγκόσμιο χαρακτήρα, γιατί σημαίνει ριζική στροφή στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τό παλιό στό καινούργιο.

Στό παρελθόν οἱ ἐπαναστάσεις τέλειωναν συνήθως μέ τήν ἀντικατάσταση στό πηδάλιο τοῦ κράτους τῆς μιᾶς ὁμάδας ἐκμεταλλευτῶν μέ μιάν ἄλλη ὁμάδα ἐκμεταλλευτῶν. Οἱ ἐκμεταλλευτές ἄλλαζαν, ἡ ἐκμετάλλευση ἔμενε. Αὐτό ἔγινε μέ τίς ἐπαναστάσεις τῶν δούλων, μέ τίς ἐπαναστάσεις τῶν δουλοπάροικων, μέ τίς ἐπαναστάσεις τῆς ἐμποροβιομηχανικῆς ἀστικῆς τάξης. Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση διαφέρει ἀπό ἄποψη ἀρχῆς ἀπ' αὐτές τίς ἐπαναστάσεις. Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση δέ βάζει γιά σκοπό της τήν ἀντικατάσταση τῆς μιᾶς μορφῆς ἐκμετάλλευσης μέ μιάν ἄλλη μορφή ἐκμετάλλευσης, τῆς μιᾶς ὁμάδας ἐκμεταλλευτῶν μέ μιάν ἄλλη ὁμάδα ἐκμεταλλευτῶν, ἀλλά τήν ἐξάλειψη κάθε ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο, τήν ἀνατροπή ὅλων τῶν ὁμάδων τῶν ἐκμεταλλευτῶν.

Ἐγκαθίδρυση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, πού

εἶναι ἡ πιό ἐπαναστατική καί ἡ πιό ὀργανωμένη τάξη ἀπ' ὅλες τίς ἐκμεταλλευόμενες τάξεις.

Γι' αὐτό ἀκριβῶς ἡ νίκη τῆς 'Οχτωβριανῆς 'Επανάστασης σημαίνει ριζική στροφή στήν οἰκονομία καί στήν πολιτική, στή ζωή καί στόν τρόπο ζωῆς, στά ἤθη καί στίς παραδόσεις, στόν πολιτισμό καί σ' ὅλη τήν πνευματική φυσιογνωμία τῶν ἐκμεταλλευομένων μαζῶν ὅλου τοῦ κόσμου.

'Εδῶ βρίσκεται ἡ ρίζα τοῦ ὅτι οἱ καταπιεζόμενες τάξεις ὅλων τῶν χωρῶν τρέφουν τήν πιό μεγάλη συμπάθεια πρός τήν 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση, βλέποντας σ' αὐτή τήν ἐγγύηση τῆς ἀπελευθέρωσής τους.

Τέσσερα βασικά χαρακτηριστικά.

1) Τ ά κ έ ν τ ρ α τ ο ῦ ἰ μ π ε ρ ι α λ ι σ μ ο ῦ («μητροπόλεις»). 'Ο 'Οχτώβρης, σάν στροφή ἀπό τήν κυριαρχία τοῦ καπιταλισμοῦ στίς προχωρημένες χῶρες—πρός τόν κομμουνισμό. Στή χώρα μας λένε συχνά ὅτι ἡ 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση εἶναι ρῆγμα στό παγκόσμιο ἰμπεριαλιστικό μέτωπο. Τί σημαίνει ὅμως αὐτό; Σημαίνει ὅτι ἡ 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση ἐ γ κ α ι ν ί α σ ε τήν ἐποχή τῶν προλεταριακῶν ἐπαναστάσεων καί τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

"Αλλοτε ξεκινοῦσαν ἀπό τή γαλλική ἐπανάσταση τοῦ 18ου αἰώνα, χρησιμοποιώντας τίς παραδόσεις της καί καλλιεργώντας τούς θεσμούς της.

Σήμερα ξεκινοῦν ἀπό τήν 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση.

"Αλλοτε ἡ Γαλλία.

Σήμερα ἡ ΕΣΣΔ.

"Αλλοτε ὁ «γιακωβίνος» ἦταν τό φόβητρο ὅλης τῆς ἀστικῆς τάξης.

Σήμερα ὁ μπολσεβίκος εἶναι τό φόβητρο τῆς ἀστικῆς τάξης.

'Η ἐποχή τῶν «κοινῶν» ἀστικῶν ἐπαναστάσεων, ὅπου τό προλεταριάτο ἦταν μόνο ἡ δύναμη κρούσης, ἐνῶ οἱ ἐκμεταλλευτές ἀπολαβαίναν τούς καρπούς τῆς ἐπανάστασης, π έ ρ α σ ε.

"Η ρ θ ε ἡ ἐποχή τῶν προλεταριακῶν ἐπαναστάσεων στίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες.

2) 'Η π ε ρ ι φ έ ρ ε ι α τ ο ῦ ἰ μ π ε ρ ι α λ ι σ μ ο ῦ. 'Ο 'Οχτώβρης ἐγκαινίασε τήν ἐποχή τῶν ἀπελευθερωτικῶν ἐπαναστάσεων στίς ἀποικίες καί στίς ἐξαρτημένες χῶρες.

Τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ ν' ἀπελευθερωθεῖ, ἄν δέν ἀπελευθερώσει τούς λαούς πού καταπιέζονται ἀπό τόν ἰμπεριαλισμό. 'Ενιαῖο μέτωπο τῶν προλεταριακῶν ἐπαναστάσεων στίς μητροπόλεις καί τῶν ἀποικιακῶν ἐπαναστάσεων στίς ἐξαρτημένες χῶρες.

'Η ἐποχή τῆς ἀδιατάραχτης ἐκμετάλλευσης τῶν ἀποικιῶν καί ἐξαρτημένων χωρῶν π έ ρ α σ ε.

"Η ρ θ ε ἡ ἐποχή τῶν ἀπελευθερωτικῶν ἐπαναστάσεων στίς ἀποικίες, ἡ ἐποχή τῆς ἀφύπνισης τοῦ προλεταριάτου αὐτῶν τῶν χωρῶν, ἡ ἐποχή τῆς ἡγεμονίας του.

3) Κ έ ν τ ρ α κ α ί π ε ρ ι φ έ ρ ε ι α μ α ζ ί. "Ετσι ὁ 'Οχτώβρης κατέφερε θανάσιμο πλῆγμα στόν παγκόσμιο ἰμπεριαλισμό, ἀπ' τό ὁποῖο δέ θά συνέλθει ποτέ.

'Ο ἰμπεριαλισμός ποτέ δέ θά ξανάβρει τήν «ἰσορροπία» καί τή «σταθερότητα» πού εἶχε πρίν ἀπό τόν 'Οχτώβρη.

'Η ἐποχή τῆς «σταθερότητας» τοῦ καπιταλισμοῦ π έ ρ α σ ε.

"Η ρ θ ε ἡ ἐποχή τῆς παρακμῆς τοῦ καπιταλισμοῦ.

4) 'Ο 'Οχτώβρης σημαίνει ἰδεολογική νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ ἐνάντια στό σοσιαλδημοκρατισμό, τοῦ μαρξισμοῦ ἐνάντια στό ρεφορμισμό.

"Αλλοτε, πρίν ἀπό τή νίκη τῆς διχτατορίας τοῦ προ-

λεταριάτου στήν ΕΣΣΔ, οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ ρεφορμιστές μποροῦσαν νά κάνουν ἐπιδείξεις μέ τή σημαία τοῦ μαρξισμοῦ, νά ἐρωτοτροποῦν μέ τό Μάρξ καί τόν Ἔνγκελς κτλ., ἐπειδή αὐτό δέν ἦταν ἐπικίνδυνο γιά τήν ἀστική τάξη καί οἱ ἄνθρωποι δέν ξέραν ἀκόμα ποῦ μπορεῖ νά ὁδηγήσει ἡ νίκη τοῦ μαρξισμοῦ.

Σήμερα, ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου στήν ΕΣΣΔ, τώρα πού ὅλοι κατάλαβαν ποῦ ὁδηγεῖ ὁ μαρξισμός καί τί μπορεῖ νά σημαίνει ἡ νίκη του, οἱ σοσιαλδημοκράτες καί οἱ ρεφορμιστές, πού ὀσφράνθηκαν τόν κίνδυνο γιά τήν ἀστική τάξη ἀπ' αὐτές τίς ἐπιδείξεις καί τίς ἐρωτοτροπίες μέ τό μαρξισμό, προτίμησαν νά ξεκόψουν ἀπό τό μαρξισμό.

Ἀπό δῶ καί μπρός μοναδικό καταφύγιο καί προπύργιο τοῦ μαρξισμοῦ ἔγινε ὁ κομμουνισμός.

Ἀπό δῶ καί μπρός τό πνεῦμα τοῦ μαρξισμοῦ ἐγκαταλείπει τή σοσιαλδημοκρατία ἔτσι ὅπως ἡ σοσιαλδημοκρατία πιό πρίν ἀκόμα ἐγκατέλειψε τό μαρξισμό.

Ἀπό τότε πού νίκησε ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση μαρξιστές μποροῦν νά εἶναι μόνο ἐκεῖνοι πού ὑποστηρίζουν ἀποφασιστικά καί ἀνεπιφύλαχτα τήν πρώτη στόν κόσμο προλεταριακή διχτατορία.

Τί σημαίνει νά ὑποστηρίζει κανείς τήν πρώτη στόν κόσμο προλεταριακή διχτατορία; Σημαίνει νά πάρει θέση ἄμεσου ἀγώνα ἐνάντια στή δική του ἀστική τάξη. Ἐπειδή ὅμως οἱ σοσιαλδημοκράτες δέ θέλουν νά πολεμήσουν τήν ἀστική τους τάξη, ἀλλά προτιμοῦν νά προσαρμοστοῦν σ' αὐτή, παίρνουν φυσικά θέση ὑπέρ τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στήν πρώτη στόν κόσμο προλεταριακή διχτατορία, θέση ὑπέρ τῆς παλινόρθωσης τοῦ καπιταλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ. Αὐτό ἀκριβῶς εἶναι καί ἡ δύση τῆς σοσιαλδημοκρατίας

Ὁ Ὀχτώβρης ἐγκαινίασε τήν ἐποχή τοῦ θριάμβου τοῦ παγκόσμιου κομμουνισμοῦ, πού εἶναι ἐποχή δύσης τῆς σοσιαλδημοκρατίας καί τοῦ κατευθείαν περάσματός της στό στρατόπεδο τῆς ἀστικῆς τάξης.

Ὁ Ὀχτώβρης εἶναι ἡ νίκη τοῦ μαρξισμοῦ στήν ἰδεολογία.

Ὀχτώβρης 1927

Δημοσιεύεται γιά πρώτη φορά.

Η ΤΡΟΤΣΚΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΑΛΛΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

Λόγος στή συνεδρίαση τῆς κοινῆς Ὁλομέλειας τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καί τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ[45]

23 τοῦ Ὀχτώβρη 1927

I

ΜΕΡΙΚΑ ΜΙΚΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Σύντροφοι! Ἔχω λίγη ὥρα στή διάθεσή μου, γι' αὐτό θά μιλήσω γιά ὁρισμένα μόνο ζητήματα.

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα ἕνα προσωπικό ζήτημα. Ἀκούσατε ἐδῶ μέ τί ἐπιμονή οἱ ἀντιπολιτευόμενοι βρίζουν τό Στάλιν, χωρίς νά λυποῦνται δυνάμεις. Αὐτό δέν μέ ἐκπλήσσει, σύντροφοι. Τό γεγονός ὅτι οἱ κύριες ἐπιθέσεις στρέφονται ἐνάντια στό Στάλιν, τό γεγονός αὐτό ἐξηγεῖται μέ τό ὅτι ὁ Στάλιν ξέρει, ἴσως, καλύτερα ἀπό μερικούς συντρόφους μας ὅλες τίς πανουργίες τῆς ἀντιπολίτευσης καί δέν εἶναι τόσο εὔκολο νά τόν τυλίξουν, καί γι' αὐτό στρέφουν τό χτύπημά τους κατά πρῶτο λόγο ἐνάντια στό Στάλιν. Τί μ' αὐτό, ἄς βρίζουν.

Καί ἔπειτα τί εἶναι ὁ Στάλιν, ὁ Στάλιν εἶναι ἕνας ἁπλός ἄνθρωπος. Πάρτε τό Λένιν. Ποιός δέν ξέρει ὅτι στήν περίοδο τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου ἡ ἀντιπολίτευση μέ ἐπικεφαλῆς τόν Τρότσκι ἔκανε μιά ἀκόμα πιό ἀλήτικη ἐκστρατεία ἐνάντια στό Λένιν; Ἀκοῦστε λογουχάρη τόν Τρότσκι:

«Μοιάζουν μέ ἐφιάλτη οἱ βρωμερές μηχανορραφίες πού τίς ὑποθάλπει συστηματικά ὁ μάστορας σ' αὐτές τίς δουλιές ὁ Λένιν, αὐτός ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐκμεταλλευτής καθετί τοῦ καθυστερημένου στό ρωσικό ἐργατικό κίνημα» (βλ. «Γράμμα τοῦ Τρότσκι στόν Τσχέιτζε» τόν Ἀπρίλη τοῦ 1913).

Γλωσσίτσα, ἔ, τί γλωσσίτσα, δόστε προσοχή σύντροφοι. Αὐτά τά γράφει ὁ Τρότσκι. Καί τά γράφει γιά τό Λένιν.

Εἶναι λοιπόν νά ἀπορεῖ κανείς ἄν ὁ Τρότσκι, πού χρησιμοποιεῖ τόσο ξεδιάντροπα λόγια γιά τό μεγάλο Λένιν, αὐτός πού δέν ἀξίζει οὔτε τά παλιά παπούτσια τοῦ Λένιν, περιλούζει μέ βρισιές ἕναν ἀπό τούς πολλούς μαθητές τοῦ Λένιν, τό σύντροφο Στάλιν;

Κάτι παραπάνω, θεωρῶ τιμή μου ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση στρέφει ὅλο τό μίσος της ἐνάντια στό Στάλιν. Ἔτσι ἔπρεπε νά γίνει. Νομίζω πώς θἆταν παράξενο καί προσβλητικό ἄν ἡ ἀντιπολίτευση, πού προσπαθεῖ νά διαλύσει τό κόμμα, ἐπαινοῦσε τό Στάλιν πού ὑπερασπίζει τίς λενινιστικές ἀρχές τῆς κομματικότητας.

Τώρα γιά τή «διαθήκη» τοῦ Λένιν. Ἐδῶ οἱ ὀπαδοί τῆς ἀντιπολίτευσης ἔβαλαν τίς φωνές—τ' ἀκούσατε—ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος «ἔκρυψε» τή «διαθήκη» τοῦ Λένιν. Τό ζήτημα αὐτό συζητήθηκε κάμποσες φορές στήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ, αὐτό τό ξέρετε. (Φωνή: «Δεκάδες φορές»). Ἀποδείχτηκε καί ὑπεραποδείχτηκε ὅτι κανένας δέν κρύβει τίποτε, ὅτι τή «διαθήκη» ὁ Λένιν τήν εἶχε ἀπευθύνει στό XIII Συνέδριο τοῦ κόμματος, ὅτι ἡ «διαθήκη» αὐτή διαβάστηκε στό συνέδριο (φωνές: «Σωστά!»), ὅτι τό συνέδριο ἀποφάσισε ὁμόφωνα νά μήν τή δημοσιεύσει, ἀνάμεσα στ' ἄλλα καί γιά τό λόγο ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Λένιν δέν τό ἤθελε καί δέν τό ζητοῦσε. Ὅλα αὐτά ἡ ἀντιπολίτευση τά ξέρει τόσο καλά ὅσο κι ἐμεῖς. Κι ὅμως ἡ ἀντιπολίτευση ἔχει τό θράσος νά δηλώνει ὅτι ἡ ΚΕ «κρύβει» τή «διαθήκη».

Τό ζήτημα τῆς «διαθήκης» τοῦ Λένιν—ἄν δέν κάνω λάθος—μπῆκε μπροστά μας ἀκόμα ἀπό τό 1924. Ὑπάρχει

κάποιος Ἴστμαν, πρώην ἀμερικανός κομμουνιστής, πού κατοπινά τόν ἔδιωξαν ἀπό τό κόμμα. Ὁ κύριος αὐτός, πού στή Μόσχα σύχναζε στούς κύκλους τῶν τροτσκιστῶν, συγκέντρωσε ὁρισμένες διαδόσεις καί κουτσομπολιά σχετικά μέ τή «διαθήκη» τοῦ Λένιν, ἔφυγε στό ἐξωτερικό κι ἔβγαλε ἕνα βιβλίο μέ τόν τίτλο «Ὕστερα ἀπό τό θάνατο τοῦ Λένιν», ὅπου δέ λυπᾶται χρώματα γιά νά ἀμαυρώσει τό κόμμα, τήν Κεντρική Ἐπιτροπή καί τή Σοβιετική ἐξουσία, κι ὅπου στηρίζει τό πᾶν στό ἐπιχείρημα ὅτι ἡ ΚΕ τοῦ κόμματός μας «κρύβει» δῆθεν τή «διαθήκη» τοῦ Λένιν. Ἐπειδή αὐτός ὁ Ἴστμαν εἶχε ἕνα διάστημα δεσμούς μέ τόν Τρότσκι, ἐμεῖς, τά μέλη τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, ζητήσαμε ἀπό τόν Τρότσκι νά διαχωρίσει τίς εὐθύνες του ἀπό τόν Ἴστμαν, πού, γαντζωμένος ἀπό τόν Τρότσκι καί ἐπικαλούμενος τήν ἀντιπολίτευση, καθιστᾶ τόν Τρότσκι ὑπεύθυνο γιά τή συκοφαντία ἐνάντια στό κόμμα μας σχετικά μέ τή «διαθήκη». Ἐπειδή τό ζήτημα ἦταν ἐξόφθαλμο, ὁ Τρότσκι διαχώρισε πραγματικά τίς εὐθύνες του ἀπό τόν Ἴστμαν κάνοντας σχετική δήλωση στόν τύπο. Ἡ δήλωση δημοσιεύτηκε τό Σεπτέμβρη τοῦ 1925 στό 16ο τεῦχος τοῦ «Μπολσεβίκ».

Ἐπιτρέψτε μου νά διαβάσω τό μέρος τοῦ ἄρθρου τοῦ Τρότσκι πού ἀναφέρεται στό ζήτημα ἄν τό κόμμα καί ἡ ΚΕ του κρύβουν τή «διαθήκη» τοῦ Λένιν, ἤ δέν τήν κρύβουν. Διαβάζω ἀπό τό ἄρθρο τοῦ Τρότσκι:

«Σέ κάμποσα μέρη τοῦ βιβλίου του ὁ Ἴστμαν λέει ὅτι ἡ ΚΕ „ἔκρυψε“ ἀπό τό κόμμα μιά σειρά ἐξαιρετικά σοβαρά ντοκουμέντα, πού ἔγραψε ὁ Λένιν στήν τελευταία περίοδο τῆς ζωῆς του (πρόκειται γιά τά γράμματα πάνω στό ἐθνικό ζήτημα, γιά τή λεγόμενη „διαθήκη“ κτλ.)· αὐτό δέν μπορεῖ νά τό ὀνομάσει κανείς ἀλλιῶς παρά μόνο συκοφαντία ἐνάντια στήν ΚΕ τοῦ κόμματός μας*. Ἀπό τά λόγια τοῦ Ἴστμαν μπορεῖ νά βγάλει κανείς τό συμπέρασμα ὅτι τά γράμματα αὐτά, πού ἔχουν χαρακτήρα ἐσωτερικῶν ὀργανωτικῶν συμβουλῶν, ὁ Βλαντίμιρ Ἰλίτς τά προόριζε δῆθεν γιά δημοσιότητα. Στήν πραγματικότητα αὐτό δέν εἶναι καθόλου σωστό. Ὁ Βλαντίμιρ Ἰλίτς ἀπό τότε πού ἀρρώστησε ἔστειλε πολλές φορές στά καθοδηγητικά ὄργανα καί στό συνέδριο τοῦ κόμματος προτάσεις, γράμματα κτλ. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ὅλα αὐτά τά γράμματα καί οἱ προτάσεις ἔφταναν πάντα στόν προορισμό τους, τέθηκαν ὑπόψη τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ 12ου καί τοῦ 13ου Συνεδρίου τοῦ κόμματος καί, ἐννοεῖται, πάντοτε ἐξάσκησαν τήν πρέπουσα ἐπίδραση στίς ἀποφάσεις τοῦ κόμματος· κι ἄν δέ δημοσιεύτηκαν ὅλα αὐτά τά γράμματα, αὐτό ἔγινε γιατί ὁ συγγραφέας τους δέν τά προόριζε γιά δημοσιότητα. Ὁ Βλαντίμιρ Ἰλίτς δέν ἄφησε καμιά „διαθήκη“ κι ὁ ἴδιος ὁ χαρακτήρας τῶν σχέσεών του πρός τό κόμμα, καθώς καί ὁ χαρακτήρας τοῦ ἴδιου τοῦ κόμματος ἀπόκλειαν τή δυνατότητα μιᾶς τέτιας „διαθήκης“. Σάν „διαθήκη“ ὁ τύπος τῶν ἐμιγκρέδων καί ὁ ξένος ἀστικός καί μενσεβίκικος τύπος παρουσιάζει συνήθως (διαστρεβλώνοντάς το σέ βαθμό πού καταντᾶ ἀγνώριστο) ἕνα ἀπό τά γράμματα τοῦ Βλαντίμιρ Ἰλίτς, πού περιέχει συμβουλές ὀργανωτικοῦ χαρακτήρα. Τό 13ο Συνέδριο τοῦ κόμματος ἔδοσε ἐξαιρετική προσοχή καί σ' αὐτό τό γράμμα, ὅπως καί σ' ὅλα τά ἄλλα κι ἔβγαλε ἀπ' αὐτό συμπεράσματα σχετικά μέ τίς συνθῆκες καί τήν κατάσταση τῆς στιγμῆς. Ὅλες οἱ κουβέντες ὅτι κρύβεται ἤ παραβιάζεται ἡ „διαθήκη“ τοῦ Λένιν ἀποτελοῦν κακόβουλη ἐπινόηση καί στρέφονται ὁλοκληρωτικά ἐνάντια στήν πραγματική θέληση τοῦ Βλαντίμιρ Ἰλίτς* καί στά συμφέροντα τοῦ κόμματος πού αὐτός δημιούργησε» (βλ. τό ἄρθρο τοῦ Τρότσκι «Ἀπ' ἀφορμή τό βιβλίο τοῦ Ἴστμαν „Ὕστερ' ἀπό τό θάνατο τοῦ Λένιν“», «Μπολσεβίκ», τεῦχος 16, 1 τοῦ Σεπτέμβρη 1925, σελ. 68).

Εἶναι καθαρό, δέν εἶναι ἔτσι; Αὐτά τά γράφει ὁ Τρότσκι κι ὄχι κανείς ἄλλος. Ποῦ στηρίζονται λοιπόν ὁ Τρότσκι, ὁ Ζηνόβιεφ κι ὁ Κάμενεφ ὅταν φλυαροῦν τώρα καί ἰσχυρίζονται ὅτι τό κόμμα καί ἡ ΚΕ του «κρύβουν» τή

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

«διαθήκη» τοῦ Λένιν; «Μπορεῖ» κανείς νά φλυαρεῖ, πρέπει ὅμως νάχει καί κάποιο μέτρο.

Λένε ὅτι στή «διαθήκη» αὐτή ὁ σύντροφος Λένιν ἔκανε στό συνέδριο πρόταση, ἐπειδή ὁ Στάλιν εἶναι «ἀπότομος», νά σκεφτεῖ τό ζήτημα τῆς ἀντικατάστασης τοῦ Στάλιν ἀπό τή θέση τοῦ γενικοῦ γραμματέα μέ ἄλλον σύντροφο. Αὐτό εἶναι πέρα γιά πέρα σωστό. Ναί εἶμαι ἀπότομος, σύντροφοι, ἀπέναντι σέ κείνους πού ἀπότομα καί δόλια διαλύουν καί διασποῦν τό κόμμα. Αὐτό δέν τόκρυψα καί δέν τό κρύβω. Μπορεῖ ἐδῶ νά χρειάζεται μιά ὁρισμένη μαλακότητα ἀπέναντι στούς διασπαστές. Μά δέν τό καταφέρνω. Στήν πρώτη κιόλας συνεδρίαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ πού ἔγινε μετά τό 13ο Συνέδριο ζήτησα ἀπό τήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ νά μέ ἀπαλλάξει ἀπό τά καθήκοντα τοῦ γενικοῦ γραμματέα. Τό ἴδιο τό συνέδριο εἶχε συζητήσει αὐτό τό ζήτημα. Κάθε ἀντιπροσωπεία εἶχε συζητήσει αὐτό τό ζήτημα κι ὁμόφωνα ὅλες οἱ ἀντιπροσωπεῖες, μαζί κι ὁ Τρότσκι, καί ὁ Κάμενεφ, κι ὁ Ζηνόβιεφ, ὑποχρέωσαν τό Στάλιν νά παραμείνει στή θέση του.

Τί μποροῦσα λοιπόν νά κάνω; Νά ἐγκαταλείψω τή θέση μου; Αὐτό δέν εἶναι τοῦ χαρακτήρα μου, ποτέ μου δέν ἐγκατέλειψα καμιά θέση καί δέν ἔχω τό δικαίωμα νά τήν ἐγκαταλείψω, γιατί αὐτό θᾆταν λιποταξία. Δέν εἶμαι ἄνθρωπος αὐτεξούσιος, ὅπως τόπα καί προηγούμενα, κι ὅταν τό κόμμα μοῦ ἐπιβάλει νά κάνω κάτι, εἶμαι ὑποχρεωμένος νά ὑπακούσω.

Ὕστερα ἀπό ἕνα χρόνο ὑπόβαλα ξανά αἴτηση στήν Ὁλομέλεια νά μέ ἀπαλλάξει, καί πάλι ὅμως μέ ὑποχρέωσαν νά παραμείνω στή θέση μου.

Τί ἄλλο μποροῦσα νά κάνω;

Ὅσον ἀφορᾶ τή δημοσίευση τῆς «διαθήκης», τό συνέδριο ἀποφάσισε νά μήν τή δημοσιεύσει, γιατί ἀπευθυνόταν στό συνέδριο καί δέν προοριζόταν γιά δημοσιότητα.

Ἔχουμε ἀπόφαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ 1926 νά ζητηθεῖ ἀπό τό 15ο Συνέδριο ἡ ἄδεια νά δημοσιευτεῖ αὐτό τό ἔγγραφο. Ἔχουμε ἀπόφαση τῆς ἴδιας πάλι Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ νά δημοσιευτοῦν ἄλλα γράμματα τοῦ Λένιν, ὅπου ὁ Λένιν τονίζει τά λάθη τοῦ Κάμενεφ καί τοῦ Ζηνόβιεφ πρίν ἀπό τήν ἐξέγερση τοῦ Ὀχτώβρη καί ζητάει τή διαγραφή τους ἀπό τό κόμμα[46].

Εἶναι φανερό πώς οἱ κουβέντες ὅτι τό κόμμα κρύβει αὐτά τά ἔγγραφα εἶναι σιχαμερή συκοφαντία. Ἀνάμεσα σ' αὐτά τά ἔγγραφα περιλαβαίνονται καί τέτια ντοκουμέντα, ὅπως τά γράμματα τοῦ Λένιν γιά τήν ἀνάγκη τῆς διαγραφῆς ἀπό τό κόμμα τοῦ Ζηνόβιεφ καί τοῦ Κάμενεφ. Δέν ὑπῆρξε ποτέ περίπτωση πού τό μπολσεβίκικο κόμμα καί ἡ ΚΕ τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος νά φοβηθοῦν τήν ἀλήθεια. Ἡ δύναμη τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος συνίσταται ἀκριβῶς στό ὅτι δέ φοβᾶται τήν ἀλήθεια καί τήν ἀτενίζει κατάματα.

Ἡ ἀντιπολίτευση προσπαθεῖ νά χρησιμοποιήσει σάν ἀτού τή «διαθήκη» τοῦ Λένιν. Ἀρκεῖ ὅμως νά διαβάσει κανείς αὐτή τή «διαθήκη», γιά νά καταλάβει πώς δέν ὑπάρχει τίποτα πού νά μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ σάν ἀτού. Ἀπεναντίας, ἡ «διαθήκη» τοῦ Λένιν δίνει στούς σημερινούς ὀπαδούς τῆς ἀντιπολίτευσης τή χαριστική βολή.

Πραγματικά, εἶναι γεγονός ὅτι ὁ Λένιν στή «διαθήκη» του κατηγορεῖ τόν Τρότσκι γιά «μή μπολσεβικισμό» καί σχετικά μέ τό λάθος τοῦ Κάμενεφ καί τοῦ Ζηνόβιεφ στήν περίοδο τοῦ Ὀχτώβρη λέει ὅτι τό λάθος αὐτό δέν εἶναι «τυχαῖο». Τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι ἀπό πολιτική ἄποψη δέν μπορεῖ νά ἔχει κανείς ἐμπιστοσύνη οὔτε στόν Τρότσκι πού πάσχει ἀπό «μή μπολσεβικισμό»,

οὔτε στόν Κάμενεφ καί τό Ζηνόβιεφ πού τά λάθη τους δέν εἶναι «τυχαῖα» καί πού μπορεῖ νά ἐπαναληφθοῦν καί θά ἐπαναληφθοῦν.

Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι στή «διαθήκη» δέν ὑπάρχει οὔτε μιά λέξη, οὔτε ἕνας ὑπαινιγμός σχετικά μέ τά λάθη τοῦ Στάλιν. Ἡ «διαθήκη» μιλάει μόνο γιά τό ἀπότομο τοῦ Στάλιν. Τό ἀπότομο ὅμως δέν εἶναι καί δέ μπορεῖ νἄναι ἀνεπάρκεια πολιτικῆς γραμμῆς ἤ θέσης τοῦ Στάλιν.

Νά τό σχετικό σημεῖο ἀπό τή «διαθήκη»:

«Δέ θά δόσω χαρακτηρισμό καί τῶν ἄλλων μελῶν τῆς ΚΕ σ' ὅ,τι ἀφορᾶ τά προσωπικά τους γνωρίσματα. Θά θυμίσω μόνο ὅτι τό ἐπεισόδιο τοῦ 'Οχτώβρη μέ τό Ζηνόβιεφ καί τόν Κάμενεφ δέν εἶναι φυσικά τυχαῖο, ὅτι ὅμως μπορεῖ νά τούς κατηγορήσει κανείς προσωπικά γι' αὐτό τόσο λίγο ὅσο καί τόν Τρότσκι γιά τό μή μπολσεβικισμό του».

Νομίζω πώς εἶναι ξεκάθαρο.

II

ΓΙΑ ΤΗΝ «ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ» ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ

Ἄλλο ζήτημα. Γιατί ἡ ΚΕ δέ δημοσίευσε τή γνωστή «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης; Ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Τρότσκι δίνουν τήν ἐξήγηση ὅτι ἡ ΚΕ καί τό κόμμα «φοβοῦνται» τήν ἀλήθεια. Εἶναι σωστό αὐτό; Φυσικά δέν εἶναι σωστό. Κάτι περισσότερο, εἶναι κουτό νά λέει κανείς ὅτι τό κόμμα εἴτε ἡ ΚΕ φοβοῦνται τήν ἀλήθεια. Ἔχουμε τά στενογραφημένα πραχτικά τῶν Ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ. Τά στενογραφημένα αὐτά πραχτικά τυπώνονται σέ ἀρκετές χιλιάδες ἀντίτυπα καί μοιράζονται στά μέλη τοῦ κόμματος. Στά πραχτικά ὑπάρχουν οἱ λόγοι τῶν ἀντιπολιτευομένων, καθώς καί οἱ λόγοι τῶν

ἐκπροσώπων τῆς γραμμῆς τοῦ κόμματος. Τά διαβάζουν δεκάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες μέλη τοῦ κόμματος. (Φωνές: «Σωστά!»). Ἄν φοβόμασταν τήν ἀλήθεια, δέ θά κυκλοφορούσαμε αὐτά τά ντοκουμέντα. Ἡ ἀξία τῶν ντοκουμέντων αὐτῶν εἶναι κυρίως ὅτι δίνουν στά μέλη τοῦ κόμματος τή δυνατότητα νά συγκρίνουν τή θέση τῆς ΚΕ μέ τίς ἀπόψεις τῆς ἀντιπολίτευσης καί νά πάρουν τήν ἀπόφασή τους. Ποῦ βρίσκεται ἐδῶ ὁ φόβος τῆς ἀλήθειας;

Τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1926 οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης κοκορεύονταν, διαβεβαιώνοντας ὅπως ἀκριβῶς διαβεβαιώνουν καί τώρα, ὅτι ἡ ΚΕ φοβᾶται τήν ἀλήθεια, ἀποκρύβει τήν «πλατφόρμα» τους, τήν κρύβει ἀπό τό κόμμα κτλ. Γι' αὐτό ἀκριβῶς χώθηκαν στούς πυρῆνες τῆς Μόσχας (θυμηθεῖτε τό «Ἀβιαπριμπόρ»), τοῦ Λένινγκραντ (θυμηθεῖτε τό «Πουτίλοφ») κτλ. Καί τί ἔγινε; Οἱ ἐργάτες-κομμουνάροι συγύρισαν τούς ἀντιπολιτευόμενούς μας, καί τούς συγύρισαν τόσο καλά, πού οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης ἀναγκάστηκαν νά ἐγκαταλείψουν τό πεδίο τῆς μάχης. Γιατί λοιπόν δέν τόλμησαν τότε νά πᾶνε σ' ὅλους τούς πυρῆνες καί νά ἐλέγξουν ποιός ἀπό τούς δυό μας φοβᾶται τήν ἀλήθεια—οἱ ἀντιπολιτευόμενοι ἤ ἡ ΚΕ; Ἁπλούστατα γιατί δείλιασαν, ἐπειδή φοβήθηκαν τήν πραγματική (κι ὄχι τή φανταστική) ἀλήθεια.

Καί σήμερα; Μήπως σήμερα, γιά νά μιλήσουμε μέ τό χέρι στήν καρδιά, δέ γίνεται συζήτηση στούς πυρῆνες; Δεῖξτε μου ἔστω κι ἕναν πυρήνα ὅπου νά βρίσκεται κι ἕνας μόνο ἀντιπολιτευόμενος κι ὅπου τούς τελευταίους 3—4 μῆνες νά ἔχει γίνει ἔστω καί μιά συνεδρίαση τοῦ πυρήνα χωρίς νά μιλήσει ἡ ἀντιπολίτευση, χωρίς νά γίνει συζήτηση. Μήπως δέν εἶναι γεγονός ὅτι τούς τελευταίους 3—4 μῆνες ἡ ἀντιπολίτευση παντοῦ, ὅπου μπορεῖ, παρουσιάζει στούς πυρῆνες δικά της ἀντισχέδια ἀποφάσεων;

(Φωνές: «Πολύ σωστά!»). Γιατί λοιπόν ὁ Τρότσκι κι ὁ Ζηνόβιεφ δέν δοκιμάζουν νά πᾶνε στούς πυρῆνες καί νά ἐκθέσουν τίς ἀπόψεις τους;

Ἕνα χαρακτηριστικό γεγονός. Φέτος τόν Αὔγουστο, ὕστερα ἀπό τήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ, ὁ Τρότσκι καί ὁ Ζηνόβιεφ στείλανε μιά αἴτηση ὅπου ἔλεγαν ὅτι θάθελαν νά μιλήσουν στό ἀκτίφ τῆς Μόσχας, ἄν δέν ὑπάρχει ἀντίρηση ἀπό μέρους τῆς ΚΕ. Ἡ ΚΕ τούς ἀπάντησε (καί ἡ ἀπάντησή της στάλθηκε στίς τοπικές ὀργανώσεις) ὅτι δέν ἔχει ἀντίρηση νά μιλήσουν ὁ Τρότσκι καί ὁ Ζηνόβιεφ, ὑπό τόν ὅρο ὅμως ὅτι σάν μέλη τῆς ΚΕ δέ θά μιλήσουν ἐνάντια στίς ἀποφάσεις τῆς ΚΕ. Καί τί ἔγινε; Παραιτήθηκαν ἀπό τήν ὁμιλία. (Ὅλοι γελοῦν).

Ναί, σύντροφοι, κάποιος ἀπό μᾶς φοβᾶται πραγματικά τήν ἀλήθεια, ὄχι ὅμως ἡ ΚΕ καί πολύ περισσότερο ὄχι τό κόμμα, ἀλλά οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης.

Τότε γιατί λοιπόν, ἡ ΚΕ δέ δημοσίευσε τήν «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης;

Πρῶτ' ἀπ' ὅλα, γιατί ἡ ΚΕ δέν ἤθελε καί δέν εἶχε τό δικαίωμα νά νομιμοποιήσει τή φράξια τοῦ Τρότσκι, νά νομιμοποιήσει τίς φραξιονιστικές ὁμάδες γενικά. Ὁ Λένιν λέει στήν ἀπόφαση τοῦ 10ου Συνεδρίου «Γιά τήν ἑνότητα» ὅτι ἡ ὕπαρξη «πλατφόρμας» εἶναι ἕνα ἀπό τά βασικά γνωρίσματα τοῦ φραξιονισμοῦ. Παρ' ὅλα αὐτά ἡ ἀντιπολίτευση διατύπωσε «πλατφόρμα» καί ζήτησε τή δημοσίευσή της, παραβιάζοντας ἔτσι τήν ἀπόφαση τοῦ 10ου Συνεδρίου. Τί θά γινόταν ἄν ἡ ΚΕ δημοσίευε τήν «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης; Αὐτό θά σήμαινε ὅτι ἡ ΚΕ εἶναι σύμφωνη νά πάρει μέρος στή φραξιονιστική δουλιά τῆς ἀντιπολίτευσης γιά τήν παραβίαση τῶν ἀποφάσεων τοῦ 10ου Συνεδρίου. Μποροῦσαν ἡ ΚΕ καί ἡ ΚΕΕ νά δεχτοῦν αὐτό τό πράγμα; Εἶναι φανερό ὅτι καμιά ΚΕ πού σέβεται τόν ἑαυτό της δέ θά μποροῦσε νά δεχτεῖ νά κάνει αὐτή τή φραξιονιστική ἐνέργεια. (Φωνές: «Σωστά!»).

Παρακάτω. Ἡ ἴδια ἀπόφαση τοῦ 10ου Συνεδρίου «Γιά τήν ἑνότητα», πού τήν ἔγραψε ὁ Λένιν μέ τό χέρι του, λέει ὅτι «τό συνέδριο δίνει ἐντολή νά διαλυθοῦν ἀμέσως ὅλες χωρίς ἐξαίρεση οἱ ὁμάδες πού σχηματίστηκαν μέ βάση τή μιά ἤ τήν ἄλλη πλατφόρμα», ὅτι «ἡ μή ἐκτέλεση αὐτῆς τῆς ἀπόφασης τοῦ συνεδρίου θά πρέπει νά συνεπάγεται τήν ἀναντίρρητη καί ἄμεση διαγραφή ἀπό τό κόμμα». Ἡ ἐντολή εἶναι σαφής καί συγκεκριμένη. Τί θά γινόταν ὅμως ἄν ἡ ΚΕ καί ἡ ΚΕΕ δημοσίευαν τήν «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης; Θά μποροῦσε νά ὀνομαστεῖ αὐτό διάλυση ὅλων χωρίς ἐξαίρεση τῶν ὁμάδων πού σχηματίστηκαν μέ βάση τή μιά ἤ τήν ἄλλη «πλατφόρμα»; Εἶναι φανερό πώς δέ θά μποροῦσε. Ἀπεναντίας, αὐτό θά σήμαινε ὅτι ἡ ΚΕ καί ἡ ΚΕΕ καταπιάνονται οἱ ἴδιες ὄχι νά διαλύσουν μά νά βοηθήσουν τήν ὀργάνωση ὁμάδων καί φράξιων μέ βάση τήν «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης. Μποροῦσαν ἡ ΚΕ καί ἡ ΚΕΕ νά κάνουν αὐτή τή διασπαστική ἐνέργεια; Εἶναι φανερό πώς δέ μποροῦσαν.

Τέλος, ἡ «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης περιέχει τέτιες συκοφαντίες γιά τό κόμμα, πού ἄν δημοσιεύονταν θά προξενοῦσαν ἀνεπανόρθωτη ζημιά καί στό κόμμα καί στό κράτος μας.

Πραγματικά, ἡ «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης λέει ὅτι τό κόμμα μας εἶναι τάχα ἕτοιμο νά καταργήσει τό μονοπώλιο τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί νά πληρώσει ὅλα τά χρέη, ἑπομένως καί τά πολεμικά χρέη. Ὅλος ὁ κόσμος ξέρει πώς αὐτό εἶναι μιά σιχαμερή συκοφαντία ἐνάντια στό κόμμα μας, στήν ἐργατική μας τάξη καί στό κράτος μας. Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι δημοσιεύαμε μιά «πλατφόρμα» πού περιέχει τέτια συκοφαντία ἐνάντια στό κόμμα

καί στό κράτος. Ποιό θά ἦταν τό ἀποτέλεσμα; Τό μόνο ἀποτέλεσμα θά ἦταν ὅτι ἡ διεθνής κεφαλαιοκρατία θάρχιζε νά μᾶς πιέζει ἀκόμα περισσότερο, ἀπαιτώντας τέτιες παραχωρήσεις πού μέ κανέναν τρόπο δέ μποροῦμε νά τίς δεχτοῦμε (λογουχάρη κατάργηση τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, πληρωμή τῶν πολεμικῶν χρεῶν κτλ.), καί ἀπειλώντας μας μέ πόλεμο.

Ἄν μέλη τῆς ΚΕ, σάν τόν Τρότσκι καί τό Ζηνόβιεφ, κάνουν στούς ἰμπεριαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν μιά ψεύτικη καταγγελία ἐνάντια στό κόμμα μας, διαβεβαιώνοντάς τους ὅτι εἴμαστε ἕτοιμοι νά δεχτοῦμε τό μεγαλύτερο ὅριο παραχωρήσεων, φτάνοντας καί ὥς τήν κατάργηση τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, αὐτό δέ μπορεῖ νά σημαίνει παρά μόνο ἕνα πράγμα: πιέζετε περισσότερο, κύριοι ἀστοί, τό κόμμα τῶν μπολσεβίκων, ἀπειλεῖτε τους μέ πόλεμο, οἱ μπολσεβίκοι εἶναι ἕτοιμοι γιά κάθε παραχώρηση, ἄν τούς πιέσετε.

Μέ ψεύτικη καταγγελία τοῦ Ζηνόβιεφ καί τοῦ Τρότσκι στούς κυρίους ἰμπεριαλιστές ἐνάντια στό κόμμα μας, μέ σκοπό νά πολλαπλασιάσουν τίς δυσκολίες μας στήν ἐξωτερική πολιτική—νά μέ τί ἰσοδυναμεῖ ἡ «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης.

Ποιόν ζημιώνει αὐτό τό πράγμα; Εἶναι φανερό πώς ζημιώνει τό προλεταριάτο τῆς ΕΣΣΔ, τό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς ΕΣΣΔ καί ὅλο τό κράτος μας.

Ποιόν ὠφελεῖ αὐτό τό πράγμα; Ὠφελεῖ τούς ἰμπεριαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν.

Τώρα σᾶς ρωτῶ: μποροῦσε ἄραγε ἡ ΚΕ νά δεχτεῖ νά δημοσιεύσει μιά τέτια ἀτιμία στόν τύπο μας; Εἶναι ξεκάθαρο πώς δέ μποροῦσε.

Νά ποιές σκέψεις ὁδήγησαν τήν ΚΕ στήν ἀπόφαση νά ἀρνηθεῖ νά δημοσιεύσει τήν «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης.

III

Ο ΛΕΝΙΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΓΕΝΙΚΑ

Ἄλλο ζήτημα. Ὁ Ζηνόβιεφ φαγώθηκε ἐδῶ προσπαθώντας ν' ἀποδείξει ὅτι ὁ Λένιν ἦταν δῆθεν πάντα καί κάθε στιγμή ὑπέρ τῆς συζήτησης καί ἐπικαλέστηκε σχετικά τό γεγονός ὅτι πρίν ἀπό τό 10ο Συνέδριο καί μέσα στό 10ο Συνέδριο ἔγινε συζήτηση πάνω στίς πλατφόρμες. «Ξέχασε» ὅμως νά θυμίσει ὅτι ὁ Λένιν θεωροῦσε λάθος τή συζήτηση πρίν ἀπό τό 10ο Συνέδριο. «Ξέχασε» νά πεῖ ὅτι ἡ ἀπόφαση τοῦ 10ου Συνεδρίου «Γιά τήν ἑνότητα τοῦ κόμματος», πού τήν ἔγραψε ὁ Λένιν μέ τό χέρι του καί πού ἀποτελεῖ κατευθυντήρια γραμμή γιά τήν ἀνάπτυξη τοῦ κόμματός μας, καθορίζει ὄχι συζήτηση πάνω στίς «πλατφόρμες» ἀλλά διάλυση ὅλων τῶν ὁμάδων πού σχηματίστηκαν μέ βάση τή μιά ἤ τήν ἄλλη «πλατφόρμα». «Ξέχασε» ὅτι στό 10ο Συνέδριο ὁ Λένιν τάχθηκε ὑπέρ τῆς «ἀπαγόρευσης» στό μέλλον ὁποιασδήποτε ἀντιπολίτευσης στό κόμμα. «Ξέχασε» νά πεῖ ὅτι ὁ Λένιν θεωροῦσε ἀπολύτως ἀπαράδεχτη τή μετατροπή τοῦ κόμματός μας σέ «λέσχη συζητήσεων».

Νά λογουχάρη πῶς ἔκρινε ὁ Λένιν τή συζήτηση πρίν ἀπό τό 10ο Συνέδριο.

> «Σήμερα μοῦ δόθηκε κιόλας ἡ εὐκαιρία νά μιλήσω γι' αὐτό καί, ἐννοεῖται, τό μόνο πού μποροῦσα νά πῶ, κι αὐτό μέ προσοχή, εἶναι ὅτι ζήτημα εἶναι ἄν πολλοί ἀπό σᾶς δέ θά χαρακτηρίσουν τή συζήτηση αὐτή ὑπερβολική πολυτέλεια. Ὅσο γιά μένα προσωπικά δέν μπορῶ νά μήν προσθέσω ὅτι ἡ πολυτέλεια αὐτή ἦταν πραγματικά ἐντελῶς ἀπαράδεχτη καί ὅτι κάναμε ἀναμφισβήτητα μεγάλο λάθος πού ἐπιτρέψαμε μιά τέτια συζήτηση» (βλ. πρακτικά τοῦ 10ου Συνεδρίου, σελ. 16 [47]).

Καί νά τί έλεγε ό Λένιν στό 10ο Συνέδριο γιά κάθε άντιπολίτευση πού τυχόν θά παρουσιαζόταν μετά τό 10ο Συνέδριο:

«Ή συσπείρωση τοῦ κόμματος, ή άπαγόρευση κάθε άντιπολίτευσης μέσα στό κόμμα, αὐτό εἶναι τό πολιτικό συμπέρασμα άπό τήν τρέχουσα στιγμή...». «Δέ χρειάζεται τώρα άντιπολίτευση, σύντροφοι! Καί πιστεύω ὅτι τό Συνέδριο τοῦ κόμματος θά χρειαστεῖ νά βγάλει αὐτό τό συμπέρασμα, θά χρειαστεῖ νά βγάλει τό συμπέρασμα ὅτι τώρα πρέπει νά μπεῖ τέρμα, τελεία καί παύλα στήν άντιπολίτευση, ὅτι φτάνουν πιά οί άντιπολιτεύσεις!» (βλ. στό ἴδιο ἔργο, σελ. 61 καί 63 [48]).

Νά πῶς ἔβλεπε ό Λένιν τό ζήτημα τῆς συζήτησης καί τῆς άντιπολίτευσης γενικά.

IV

Η ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΚΑΙ Η «ΤΡΙΤΗ ΔΥΝΑΜΗ»

Ἄλλο ζήτημα. Γιά ποιό λόγο χρειάστηκε ή ἀνακοίνωση τοῦ σ. Μενζίνσκι σχετικά μέ τούς λευκοφρουρούς, μέ τούς όποίους συνδέεται ἕνα μέρος άπό τά «στελέχη» τοῦ παράνομου άντικομματικοῦ τυπογραφείου τῶν τροτσκιστῶν;

Πρῶτο, γιά νά διαλυθοῦν οἱ ψευτιές καί οἱ συκοφαντίες πού διαδίδει ή άντιπολίτευση μέ τά άντικομματικά της φυλλάδια πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα. Ἡ άντιπολίτευση διαβεβαιώνει τούς πάντες καί τά πάντα ὅτι ή ύπόθεση τῶν λευκοφρουρῶν, πού μέ τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο συνδέονται μέ τούς συμμάχους τῆς άντιπολίτευσης, σάν τόν Στσερμπακόφ, τόν Τβερσκόι καί ἄλλους, εἶναι ἐπινόηση, ἐφεύρεση πού μπαίνει μπρός γιά νά δυσφημιστεῖ ή άντιπολίτευση. Ἡ ἀνακοίνωση τοῦ σ. Μενζίνσκι μαζί μέ τίς καταθέσεις τῶν συλληφθέντων δέν ἀφήνει καμιά ἀμφιβολία ὅτι ἕνα μέρος τῶν «στελεχῶν» τοῦ παράνομου άντικομματικοῦ τυπογραφείου τῶν τροτσκιστῶν συνδέεται, όπωσδήποτε συνδέεται, μέ άντεπαναστατικά λευκοφρουρίτικα στοιχεῖα. Ἄς ἐπιχειρήσει ή άντιπολίτευση νά διαψεύσει αὐτά τά γεγονότα καί αὐτά τά στοιχεῖα.

Δεύτερο, γιά νά ξεσκεπαστεῖ τό ψέμα πού διαδίδει τώρα τό ὄργανο τοῦ Μάσλοφ στό Βερολίνο («Φάνε ντές Κομμουνίσμους», δηλ. «Σημαία τοῦ Κομμουνισμοῦ»). Τώρα μόλις λάβαμε τό τελευταῖο φύλλο αὐτῆς τῆς βρωμοφυλλάδας τοῦ ἀποστάτη Μάσλοφ, πού δέν κάνει τίποτε ἄλλο παρά νά συκοφαντεῖ τήν ΕΣΣΔ καί νά καταδίνει τά κρατικά μυστικά τῆς ΕΣΣΔ στήν ἀστική τάξη. Μ' αὐτό τό ἔντυπο δίνονται στή δημοσιότητα, φυσικά διαστρεβλωμένες, οἱ καταθέσεις τῶν λευκοφρουρῶν καί τῶν συμμάχων τους τοῦ παράνομου άντικομματικοῦ τυπογραφείου πού πιάστηκαν. (Φωνές: «Μωρέ μπράβο!»). Ἀπό ποῦ μποροῦσε νά πάρει ό Μάσλοφ αὐτές τίς πληροφορίες; Οἱ πληροφορίες αὐτές εἶναι μυστικές, γιατί δέν ἀνακαλύφθηκαν καί δέν ἔχουν συλληφθεῖ ὅλοι ὅσοι ἀνήκουν στόν κύκλο τῶν λευκοφρουρῶν πού εἶναι ἀνακατεμένος στήν ύπόθεση τῆς ὀργάνωσης συνωμοσίας, τύπου συνωμοσίας Πιλσούδσκι. Ὁ Τρότσκι, ό Ζηνόβιεφ, ό Σμίλγκα καί ἄλλοι άντιπολιτευόμενοι ἔλαβαν γνώση αὐτῶν τῶν καταθέσεων στήν ΚΕΕ. Τούς άπαγορεύτηκε, γιά τήν ὥρα, νά πάρουν ἀντίγραφο αὐτῶν τῶν καταθέσεων. Ὅπως φαίνεται ὅμως, παρ' ὅλα αὐτά πῆραν ἀντίγραφο καί ἔκαναν τόν κόπο νά τό στείλουν στό Μάσλοφ. Ἀλλά τί σημαίνει νά μεταδόσει κανείς γιά δημοσίευση τίς πληροφορίες αὐτές στό Μάσλοφ; Σημαίνει ὅτι προειδοποιεῖ τούς λευκοφρουρούς πού δέν ἀνακαλύφθηκαν ἀκόμα καί δέν πιάστηκαν, τούς προειδοποιεῖ πώς οἱ μπολσεβίκοι ἔχουν σκοπό νά τούς πιάσουν.

Εἶναι καλό αὐτό, εἶναι παραδεχτό αὐτό γιά κομ-

μουνιστές; Εἶναι ὁλοφάνερο πώς εἶναι ἀπαράδεχτο.

Τό ἄρθρο τοῦ ὀργάνου τοῦ Μάσλοφ ἔχει τόν ἐντυπωσιακό τίτλο: «Ὁ Στάλιν διασπᾶ τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Συνωμοσία λευκοφρουρῶν. Γράμμα ἀπό τήν ΕΣΣΔ». (Φωνές: «Παλιάνθρωποι!»). Μπορούσαμε ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, ὕστερα ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ Μάσλοφ, μέ τή βοήθεια τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ζηνόβιεφ, ἔδοσε στή δημοσιότητα διαστρεβλωμένες τίς καταθέσεις τῶν συλληφθέντων, μπορούσαμε ὕστερ' ἀπ' ὅλ' αὐτά νά μήν ἐκθέσουμε τό ζήτημα στήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ, ἀντιπαραθέτοντας στά κουτσομπολιά τά πραγματικά γεγονότα καί τίς πραγματικές καταθέσεις;

Νά γιατί ἡ ΚΕ καί ἡ ΚΕΕ θεώρησαν ἀναγκαῖο νά ζητήσουν ἀπό τό σ. Μενζίνσκι νά κάνει ἀνακοίνωση γιά τά γεγονότα.

Τί προκύπτει ἀπ' αὐτές τίς καταθέσεις καί ἀπό τήν ἀνακοίνωση τοῦ σ. Μενζίνσκι; Κατηγορήσαμε καμιά φορά ἤ κατηγοροῦμε τώρα τήν ἀντιπολίτευση γιά ὀργάνωση στρατιωτικῆς συνωμοσίας; Ὄχι, βέβαια. Κατηγορήσαμε καμιά φορά ἤ κατηγοροῦμε τώρα τήν ἀντιπολίτευση γιά συμμετοχή σ' αὐτή τή συνωμοσία; Ὄχι, βέβαια. (Μουράλοφ: «Στήν περασμένη Ὁλομέλεια τήν κατηγορήσατε»). Δέν εἶναι σωστό, Μουράλοφ, ἔχουμε δυό ἀνακοινώσεις τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ γιά τό παράνομο ἀντικομματικό τυπογραφεῖο καί γιά τούς ἐξωκομματικούς διανοούμενους πού συνδέονται μ' αὐτό τό τυπογραφεῖο. Δέ θά βρεῖτε σ' αὐτά τά ντοκουμέντα οὔτε μιά φράση, οὔτε μιά λέξη πού νά δείχνουν ὅτι κατηγοροῦμε τήν ἀντιπολίτευση γιά συμμετοχή σέ στρατιωτική συνωμοσία. Ἡ ΚΕ καί ἡ ΚΕΕ σ' αὐτά τά ντοκουμέντα ὑποστηρίζουν ἁπλῶς ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση, ὀργανώνοντας παράνομο τυπογραφεῖο, συνδέθηκε μέ ἀστούς διανοούμενους καί ὅτι ἕνα μέρος ἀπ' αὐτούς τούς διανοούμενους, μέ τή σειρά του, ἀποδείχθηκε πώς εἶχε σύνδεση μέ τούς λευκοφρουρούς πού ἐξύφαιναν στρατιωτική συνωμοσία. Θά παρακαλοῦσα τό Μουράλοφ νά μᾶς δείξει τό σχετικό σημεῖο στά ντοκουμέντα πού ἔβγαλε τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ καί τό Προεδρεῖο τῆς ΚΕΕ πάνω σ' αὐτό τό ζήτημα. Ὁ Μουράλοφ δέ θά μπορέσει νά τό δείξει, γιατί τέτια σημεῖα δέν ὑπάρχουν στήν πραγματικότητα.

Ποιές εἶναι τότε λοιπόν οἱ κατηγορίες πού ἀπευθύναμε καί ἐξακολουθοῦμε νά ἀπευθύνουμε στήν ἀντιπολίτευση;

Πρῶτο, ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση, ἀκολουθώντας διασπαστική πολιτική, ὀργάνωσε ἀντικομματικό παράνομο τυπογραφεῖο.

Δεύτερο, ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση, γιά νά ὀργανώσει αὐτό τό τυπογραφεῖο, συνασπίστηκε μέ ἀστούς διανοούμενους, πού ἕνα μέρος ἀπ' αὐτούς ἀποδείχτηκε πώς συνδεόταν ἄμεσα μέ ἀντεπαναστάτες συνωμότες.

Τρίτο, ὅτι προσελκύοντας μέ τό μέρος της ἀστούς διανοούμενους καί συνωμοτώντας μαζί τους ἐνάντια στό κόμμα, ἡ ἀντιπολίτευση βρέθηκε, παρά τή θέλησή της καί παρά τήν ἐπιθυμία της, κυκλωμένη ἀπό τή λεγόμενη «τρίτη δύναμη».

Φάνηκε ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση τρέφει πολύ περισσότερη ἐμπιστοσύνη στούς ἀστούς αὐτούς διανοούμενους παρά στό δικό της τό κόμμα. Διαφορετικά δέ θά ζητοῦσε ν' ἀφεθοῦν ἐλεύθεροι «ὅλοι οἱ συλληφθέντες» γιά τήν ὑπόθεση τοῦ παράνομου τυπογραφείου, μαζί καί ὁ Στσερμπακόφ, ὁ Τβερσκόι, ὁ Μπολσακόφ καί ἄλλοι, πού ἀποδείχθηκε ὅτι εἶχαν σύνδεση μέ ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα.

Ἡ ἀντιπολίτευση ἤθελε νάχει παράνομο ἀντικομματικό τυπογραφεῖο. Γιά τό σκοπό αὐτό ζήτησε βοήθεια ἀπό

ἀστούς διανοούμενους. Ἕνα μέρος ὅμως ἀπ' αὐτούς ἀποδείχτηκε ὅτι εἶχε σύνδεση μέ ἀνοιχτούς ἀντεπαναστάτες—νά ποιά ἁλυσίδα δημιουργήθηκε σύντροφοι. Τήν ἀντιπολίτευση, παρά τή θέλησή της καί παρά τήν ἐπιθυμία της, τήν περικύκλωσαν τά ἀντισοβιετικά στοιχεῖα, πού προσπαθοῦν νά χρησιμοποιήσουν γιά τούς σκοπούς τους τή διασπαστική δουλιά τῆς ἀντιπολίτευσης.

Ἔτσι ἐπαλήθευσε ἡ πρόρηση τοῦ Λένιν στό 10ο Συνέδριο τοῦ κόμματός μας (βλ. τήν ἀπόφαση τοῦ 10ου Συνεδρίου «Γιά τήν ἑνότητα τοῦ κόμματος»), ὅπου ἔλεγε ὅτι μιά «τρίτη δύναμη», δηλαδή ἡ ἀστική τάξη, θά προσπαθήσει ὁπωσδήποτε νά ἀνακατευτεῖ στήν ἐσωκομματική μας πάλη, γιά νά χρησιμοποιήσει τή δουλιά τῆς ἀντιπολίτευσης γιά τούς ταξικούς της σκοπούς.

Λένε ὅτι ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα τρυπώνουν καμιά φορά καί στά σοβιετικά ὄργανα, λογουχάρη στά μέτωπα, χωρίς καμιά σύνδεση μέ τήν ἀντιπολίτευση. Αὐτό εἶναι σωστό. Στήν περίπτωση ὅμως αὐτή τά σοβιετικά ὄργανα τούς πιάνουν καί τούς τουφεκίζουν. Πῶς ἐνήργησε ὅμως ἡ ἀντιπολίτευση; Ἀξίωσε ν ά ἀ φ ε θ ο ῦ ν ἐ λ ε ύ θ ε ρ ο ι οἱ ἀστοί διανοούμενοι, πού πιάστηκαν γιά τήν ὑπόθεση τοῦ παράνομου τυπογραφείου καί πού συνδέονταν μέ ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα. Αὐτό εἶναι τό ἄσχημο, σύντροφοι. Νά ποιό εἶναι τό ἀποτέλεσμα τῆς διασπαστικῆς δουλιᾶς τῆς ἀντιπολίτευσης. Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι ἀντί νά σκεφτοῦν ὅλους αὐτούς τούς κινδύνους, ἀντί νά σκεφτοῦν τό λάκο πού σκάβουν γιά τόν ἑαυτό τους, μηχανεύονται κάθε μέσο γιά νά συκοφαντήσουν τό κόμμα καί προσπαθοῦν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις νά ἀποδιοργανώσουν καί νά διασπάσουν τό κόμμα μας.

Λένε γιά κάποιον πρώην ἀξιωματικό τοῦ Βράνγκελ, πού ἐξυπηρετεῖ τήν Ὀγκεπεού στήν ἀνακάλυψη ἀντεπαναστατικῶν ὀργανώσεων. Ἡ ἀντιπολίτευση χαλάει τόν κόσμο καί ξεσηκώνει θόρυβο, γιατί ἕνας πρώην βρανγκελικός ἀξιωματικός, στόν ὁποῖο ἀπευθύνθηκαν οἱ σύμμαχοι τῆς ἀντιπολίτευσης, ὅλοι αὐτοί οἱ Στσερμπακόφ καί οἱ Τβερσκόι, ἀποδείχτηκε πράκτορας τῆς Ὀγκεπεού. Μά τί τό κακό ὑπάρχει ἄν ὁ πρώην αὐτός βρανγκελικός ἀξιωματικός βοηθάει τή Σοβιετική ἐξουσία νά ἀνακαλύπτει τίς ἀντεπαναστατικές συνωμοσίες; Ποιός μπορεῖ νά ἀμφισβητήσει στή Σοβιετική ἐξουσία τό δικαίωμα νά πάρει μέ τό μέρος της πρώην ἀξιωματικούς καί νά τούς χρησιμοποιήσει γιά τήν ἀνακάλυψη ἀντεπαναστατικῶν ὀργανώσεων;

Ὁ Στσερμπακόφ καί ὁ Τβερσκόι ἀπευθύνθηκαν σ' αὐτόν τόν πρώην βρανγκελικό ἀξιωματικό ὄχι σάν πράχτορα τῆς Ὀγκεπεού, ἀλλά σάν πρώην βρανγκελικό ἀξιωματικό, γιά νά τόν χρησιμοποιήσουν ἐ ν ά ν τ ι α στό κόμμα καί ἐ ν ά ν τ ι α στή Σοβιετική ἐξουσία. Νά περί τίνος πρόκειται καί νά ποιό εἶναι τό ἄσχημο γιά τήν ἀντιπολίτευσή μας. Κι ὅταν ἡ Ὀγκεπεού, ἀκολουθώντας αὐτά τά ἴχνη, ἔπεσε ἐντελῶς ἀναπάντεχα πάνω στό ἀντικομματικό τυπογραφεῖο τῶν τροτσκιστῶν, φάνηκε ὅτι οἱ κύριοι Στσερμπακόφ, Τβερσκόι καί Μπολσακόφ, ὀργανώνοντας τό συνασπισμό μέ τήν ἀντιπολίτευση, ἔχουν ἤδη συνασπισμό μέ ἀντεπαναστάτες, μέ πρώην ἀξιωματικούς τοῦ Κολτσάκ, σάν τόν Κοστρόφ καί τό Νόβικοφ, ὅπως μᾶς ἀνακοίνωσε σήμερα ὁ σ. Μενζίνσκι.

Νά περί τίνος πρόκειται, σύντροφοι, καί νά ποιό εἶναι τό ἄσχημο γιά τήν ἀντιπολίτευσή μας.

Ἡ διασπαστική δουλιά τῆς ἀντιπολίτευσης τήν ὁδηγεῖ στή συμμαχία μέ τούς ἀστούς διανοούμενους καί ἡ συμμαχία μέ τούς ἀστούς διανοούμενους διευκολύνει τή συγκέντρωση γύρω ἀπό τήν ἀντιπολίτευση κάθε λογῆς ἀντεπαναστατικῶν στοιχείων—αὐτή εἶναι ἡ πικρή ἀλήθεια.

V

ΠΩΣ «ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ» Η ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ἄλλο ζήτημα: ἡ προετοιμασία τοῦ συνεδρίου. Ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Τρότσκι φαγώθηκαν νά μᾶς ἀποδείξουν ὅτι ἡ προετοιμασία τοῦ συνεδρίου γίνεται μέ διώξεις. Εἶναι περίεργο πώς δέν βλέπουν τίποτ' ἄλλο ἐκτός ἀπό «διώξεις». Καί ἡ ἀπόφαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ σχετικά μέ τή συζήτηση, πού πάρθηκε πάνω ἀπό ἕνα μήνα πρίν ἀπό τό συνέδριο, τί εἶν' αὐτό, κατά τή γνώμη σας, εἶναι ἤ ὄχι προετοιμασία τοῦ συνεδρίου; Καί ἡ ἀδιάκοπη συζήτηση στούς πυρῆνες καί στίς ἄλλες ὀργανώσεις τοῦ κόμματος, πού συνεχίζεται ἐδῶ καί τρεῖς—τέσσερες μῆνες; Καί ἡ συζήτηση τῶν στενογραφημένων πραχτικῶν καί τῶν ἀποφάσεων τῆς Ὁλομέλειας στό τελευταῖο ἑξάμηνο, ἰδιαίτερα τούς τελευταίους τρεῖς—τέσσερες μῆνες, πάνω σέ ὅλα τά ζητήματα τῆς ἐσωτερικῆς καί τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς; Πῶς ἀλλιῶς νά τά ὀνομάσει κανείς ὅλ' αὐτά, ἄν ὄχι ἄνοδο τῆς δραστηριότητας τῶν κομματικῶν μαζῶν, τράβηγμά τους στή συζήτηση τῶν σπουδαιότερων ζητημάτων τῆς πολιτικῆς μας, προετοιμασία τῆς μάζας τοῦ κόμματος γιά τό συνέδριο;

Ποιός λοιπόν φταίει ἐδῶ ἄν οἱ κομματικές ὀργανώσεις δέν ὑποστηρίζουν τήν ἀντιπολίτευση; Εἶναι ὁλοφάνερο πώς γι' αὐτό φταίει ἡ ἀντιπολίτευση, πού ἡ γραμμή της εἶναι γραμμή ὁλοκληρωτικῆς χρεωκοπίας, πού ἡ πολιτική της εἶναι πολιτική συνασπισμοῦ μέ ὅλα τά ἀντικομματικά στοιχεῖα, ὥς τούς ἀποστάτες Μάσλοφ καί Σουβαρίν, ἐνάντια στό κόμμα καί τήν Κομμουνιστική Διεθνή.

Ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Τρότσκι νομίζουν, φαίνεται, ὅτι

τό συνέδριο πρέπει νά προετοιμάζεται μέ τήν ὀργάνωση παράνομων ἀντικομματικῶν τυπογραφείων, μέ τήν ὀργάνωση παράνομων ἀντικομματικῶν συνελεύσεων, μέ ψεύτικες καταγγελίες στούς ἰμπεριαλιστές ὅλων τῶν χωρῶν ἐνάντια στό κόμμα μας, μέ τήν ἀποδιοργάνωση καί τή διάσπαση τοῦ κόμματός μας. Θά συμφωνήσετε μαζί μου ὅτι αὐτή εἶναι μιά ἀρκετά παράξενη ἀντίληψη προετοιμασίας συνεδρίου τοῦ κόμματος. Κι ὅταν τό κόμμα παίρνει ἀποφασιστικά μέτρα ἐνάντια στούς ἀποδιοργανωτές καί τούς διασπαστές φτάνοντας ὥς τή διαγραφή, ἡ ἀντιπολίτευση φωνάζει γιά διώξεις.

Ναί, τό κόμμα παίρνει καί θά παίρνει μέτρα ἐνάντια στούς ἀποδιοργανωτές καί τούς διασπαστές, γιατί δέν ἐπιτρέπεται νά διασπᾶ κανείς τό κόμμα κάτω ἀπό ὁποιεσδήποτε συνθῆκες, οὔτε πρίν ἀπ' τό συνέδριο, οὔτε στή διάρκεια τοῦ συνεδρίου. Γιατί θά ἰσοδυναμοῦσε μέ αὐτοκτονία, ἄν τό κόμμα ἐπέτρεπε στούς ἀποχαλινωμένους διασπαστές, στούς συμμάχους τῶν διαφόρων Στσερμπακόφ νά καταστρέφουν τό κόμμα γιά τό λόγο ὅτι δέ μᾶς μένει παρά ἕνας μήνας ὥς τό συνέδριο.

Ὁ σύντροφος Λένιν δέν ἔβλεπε ἔτσι τό ζήτημα. Ξέρετε ὅτι τό 1921 ὁ Λένιν πρότεινε νά καθαιρεθεῖ ἀπό τήν ΚΕ καί νά διαγραφεῖ ἀπό τό κόμμα ὁ Σλιάπνικοφ, ὄχι γιατί ὀργάνωσε ἀντικομματικό τυπογραφεῖο ἤ γιατί συμμαχοῦσε μέ ἀστούς διανοούμενους, ἀλλά ἁπλῶς καί μόνο γιατί ὁ Σλιάπνικοφ τόλμησε σέ κομματικό πυρήνα νά κριτικάρει τίς ἀποφάσεις τοῦ Ἀνώτατου Συμβουλίου τῆς Λαϊκῆς Οἰκονομίας. Συγκρίνετε τώρα τή στάση αὐτή τοῦ Λένιν μέ τή σημερινή στάση τοῦ κόμματος ἀπέναντι στήν ἀντιπολίτευση καί θά καταλάβετε πόσο χαλαρά φερθήκαμε στούς ἀποδιοργανωτές καί τούς διασπαστές.

Δέν μπορεῖ νά μήν ξέρετε ὅτι τό 1917, πρίν ἀπό τήν

ἐξέγερση τοῦ Ὀχτώβρη, ὁ Λένιν εἶχε προτείνει ἐπανειλημμένα νά διαγραφοῦν ἀπό τό κόμμα ὁ Κάμενεφ καί ὁ Ζηνόβιεφ γιά μόνο τό γεγονός ὅτι στή μισοσοσιαλιστική, μισοαστική ἐφημερίδα «Νόβαγια Ζίζν»[49] ἔκαναν κριτική σέ μιά ἀδημοσίευτη ἀπόφαση τοῦ κόμματος. Μά πόσες μυστικές ἀποφάσεις τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ δέ δημοσιεύει σήμερα ἡ ἀντιπολίτευσή μας στίς σελίδες τῆς ἐφημερίδας τοῦ Μάσλοφ στό Βερολίνο, πού εἶναι ἐφημερίδα ἀστική, ἀντισοβιετική, ἀντεπαναστατική! Κι ἐμεῖς τά ἀνεχόμαστε ὅλα αὐτά, τά ἀνεχόμαστε ἐπ' ἄπειρον, δίνοντας ἔτσι στούς διασπαστές ἀντιπολιτευόμενους τή δυνατότητα νά καταστρέφουν τό κόμμα μας. Νά σέ ποιό αἶσχος μᾶς ὁδήγησε ἡ ἀντιπολίτευση! Αὐτό ὅμως δέ μποροῦμε νά τό ἀνεχόμαστε ἐπ' ἄπειρον, σύντροφοι! (Φωνές: «Σωστά!». Χειροκροτήματα).

Μιλᾶνε γιά συλλήψεις διαγραμμένων ἀπό τό κόμμα ἀποδιοργανωτῶν πού κάνουν ἀντισοβιετική δουλιά. Ναί, τούς πιάνουμε αὐτούς τούς ἀνθρώπους καί θά τούς πιάνουμε, ἄν δέν πάψουν νά ὑπονομεύουν τό κόμμα καί τή Σοβιετική ἐξουσία. (Φωνές: «Σωστά! Σωστά!»).

Λένε ὅτι ἡ ἱστορία τοῦ κόμματός μας δέν ἔχει γνωρίσει τέτια παραδείγματα. Αὐτό δέν εἶναι ἀλήθεια. Καί ἡ ὁμάδα Μιασνικόφ;[50] Καί ἡ ὁμάδα «ἐργατική ἀλήθεια»; Ποιός δέν ξέρει ὅτι τά μέλη αὐτῶν τῶν ὁμάδων συλλαμβάνονταν μέ ἄμεση ὑποστήριξη ἀπό μέρους τοῦ Ζηνόβιεφ, τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Κάμενεφ; Γιατί τρία—τέσσερα χρόνια πρίν μπορούσαμε νά συλλαμβάνουμε τούς διαγραμμένους ἀπό τό κόμμα ἀποδιοργανωτές καί δέν μποροῦμε νά κάνουμε τό ἴδιο καί σήμερα πού ὁρισμένα πρώην μέλη τῆς τροτσκιστικῆς ἀντιπολίτευσης φτάνουν στό σημεῖο νά συμμαχοῦν ἄμεσα μέ τούς ἀντεπαναστάτες;

Ἀκούσατε τήν ἀνακοίνωση τοῦ σ. Μενζίνσκι. Στήν

ἀνακοίνωση αὐτή λέγεται ὅτι κάποιος Στεπάνοφ (στρατιωτικός), μέλος τοῦ κόμματος καί ὀπαδός τῆς ἀντιπολίτευσης, ἔχει ἄμεση σύνδεση μέ ἀντεπαναστάτες, μέ τό Νόβικοφ, τόν Κοστρόφ καί ἄλλους, πράγμα πού δέν τό ἀρνεῖται κι ὁ ἴδιος ὁ Στεπάνοφ στήν κατάθεσή του. Τί θά θέλατε νά γίνει μ' αὐτό τό ὑποκείμενο, πού ἦταν ὥς τώρα ἀντιπολιτευόμενος; Νά τόν φιλήσουμε ἤ νά τόν συλλάβουμε; Τί τό ἐκπληχτικό ἄν ἡ Ὀγκεπεού πιάνει τέτια ὑποκείμενα; (Φωνές ἀπό τήν αἴθουσα: «Σωστά, πολύ σωστά!». Χειροκροτήματα).

Ὁ Λένιν ἔλεγε πώς ἄν δείξουμε ἐπιείκεια στούς ἀποδιοργανωτές καί τούς διασπαστές, τό πράγμα μπορεῖ νά φτάσει ὥς τήν πλήρη καταστροφή τοῦ κόμματος. Αὐτό εἶναι ἀπόλυτα σωστό. Γι' αὐτό ἀκριβῶς νομίζω πώς εἶναι καιρός νά ἀφήσουμε κατά μέρος τήν ἐπιείκεια ἀπέναντι στούς ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης καί εἶναι καιρός νά βγάλουμε τό συμπέρασμα ὅτι ὁ Τρότσκι καί ὁ Ζηνόβιεφ πρέπει νά καθαιρεθοῦν ἀπό τήν ΚΕ τοῦ κόμματός μας. (Φωνές: «Σωστά!»). Αὐτό εἶναι τό στοιχειῶδες συμπέρασμα καί τό στοιχειῶδες ἐλάχιστο μέτρο, πού πρέπει νά ληφθεῖ, γιά νά περιφρουρήσουμε τό κόμμα ἀπό τή διασπαστική δουλιά τῶν ἀποδιοργανωτῶν.

Στήν προηγούμενη Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ, φέτος τόν Αὔγουστο, ὁρισμένα μέλη τῆς Ὁλομέλειας μέ ἐπέκριναν γιατί φάνηκα μαλακός ἀπέναντι στόν Τρότσκι καί τό Ζηνόβιεφ, γιατί προσπαθοῦσα νά ἀποτρέψω τήν Ὁλομέλεια ἀπ' τήν ἄμεση καθαίρεση τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ζηνόβιεφ ἀπό τήν ΚΕ. (Φωνές ἀπό τήν αἴθουσα: «Σωστά, καί τώρα Σᾶς μαλώνουμε»). Μπορεῖ νά φάνηκα τότε μαλακός καί νά ἔκανα λάθος προτείνοντας μιά πιό μετριοπαθῆ γραμμή ἀπέναντι στόν Τρότσκι καί τό Ζηνόβιεφ. (Φωνές: «Σωστά!». Ὁ σ. Πετρόφσκι: «Σωστά, πάντα

θά μαλώνουμε ὅσους „πᾶν μέ τό γάντι"!»). Τώρα ὅμως, σύντροφοι, ὕστερα ἀπ' ὅλα ὅσα ζήσαμε τούς τρεῖς αὐτούς μῆνες, ὕστερα ἀπ' τήν παραβίαση τῆς ὑπόσχεσης πού ἔδοσε ἡ ἀντιπολίτευση μέ τήν ειδική «δήλωση» τῆς 8 τοῦ Αὐγούστου ὅτι θά διαλύσει τή φράξια της ἐξαπατώντας ἔτσι ἀκόμα μιά φορά τό κόμμα, ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά δέν ἀπομένει πιά καμιά θέση γιά μαλακότητα. Τώρα πρέπει νά σταθοῦμε στίς πρῶτες γραμμές τῶν συντρόφων ἐκείνων πού ἀπαιτοῦν τήν καθαίρεση τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ζηνόβιεφ ἀπό τήν ΚΕ. (Θυελώδικα χειροκροτήματα. Φωνές: «Σωστά! Σωστά!». Φωνή ἀπό τήν αἴθουσα: «Ὁ Τρότσκι πρέπει νά διαγραφεῖ ἀπό τό κόμμα»). Αὐτό ἄς τό ἀποφασίσει τό συνέδριο, σύντροφοι.

Καθαιρώντας τόν Τρότσκι καί τό Ζηνόβιεφ ἀπό τήν ΚΕ πρέπει νά ὑποβάλουμε γιά ἐξέταση στό 15ο Συνέδριο ὅλα τά ὑλικά πού συγκεντρώθηκαν σχετικά μέ τή διασπαστική δουλιά τῆς ἀντιπολίτευσης καί μέ βάση αὐτά τά ὑλικά τό συνέδριο θά ἔχει τή δυνατότητα νά πάρει σχετική ἀπόφαση.

VI

ΑΠΟ ΤΟ ΛΕΝΙΝΙΣΜΟ ΣΤΟΝ ΤΡΟΤΣΚΙΣΜΟ

Ἄλλο ζήτημα. Ὁ Ζηνόβιεφ στό λόγο του ἔθιξε ἕνα ἐνδιαφέρον ζήτημα· μίλησε γιά τά «λάθη» τῆς κομματικῆς γραμμῆς τά τελευταῖα δυό χρόνια καί γιά τήν «ὀρθότητα» τῆς γραμμῆς τῆς ἀντιπολίτευσης. Θά ἤθελα νά ἀπαντήσω μέ δυό λόγια καί νά ἐξηγήσω τό ζήτημα τῆς χρεωκοπίας τῆς γραμμῆς τῆς ἀντιπολίτευσης καί τῆς ὀρθότητας τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματός μας τά τελευταῖα δυό χρόνια. Κάνω ὅμως μεγάλη κατάχρηση τῆς

ὑπομονῆς σας, σύντροφοι. (Φωνές: «Παρακαλοῦμε, παρακαλοῦμε νά συνεχίσετε!». Ὁ πρόεδρος: «Ὑπάρχει ἀντίρηση;». Φωνές: «Παρακαλοῦμε, παρακαλοῦμε!»).

Ποιό εἶναι τό βασικό ἁμάρτημα τῆς ἀντιπολίτευσης, πού καθόρισε τή χρεωκοπία τῆς πολιτικῆς της; Τό βασικό ἁμάρτημα τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ὅτι προσπάθησε, προσπαθεῖ καί θά προσπαθήσει ἀκόμα νά δόσει ἄλλο χρῶμα στό λενινισμό καί νά τόν ἀντικαταστήσει μέ τόν τροτσκισμό. Ὑπῆρξε καιρός πού ὁ Κάμενεφ καί ὁ Ζηνόβιεφ ὑπεράσπιζαν τό λενινισμό ἀπό τίς ἐπιβουλές τοῦ Τρότσκι. Τότε κι ὁ Τρότσκι δέν ἦταν τόσο τολμηρός. Αὐτή ἦταν ἡ μιά θέση. Ἔπειτα ὅμως ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Κάμενεφ, τρομαγμένοι ἀπό τίς καινούργιες δυσκολίες, μεταπήδησαν στόν Τρότσκι, δημιούργησαν μαζί μέ τόν Τρότσκι ἕνα εἶδος χειρότερης ἔκδοσης τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου καί βρέθηκαν ἔτσι αἰχμάλωτοι τοῦ τροτσκισμοῦ. Κι ἐδῶ ἐπαλήθεψε ἡ πρόρρηση τοῦ Λένιν ὅτι τό λάθος τοῦ Ζηνόβιεφ καί τοῦ Κάμενεφ τόν Ὀχτώβρη δέν εἶναι «τυχαῖο». Ἀπό τήν πάλη ὑπέρ τοῦ λενινισμοῦ, ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Κάμενεφ πέρασαν στή γραμμή τῆς πάλης ὑπέρ τοῦ τροτσκισμοῦ. Ἐδῶ ἡ θέση εἶναι ἐντελῶς διαφορετική. Ἔτσι ἐξηγεῖται κυρίως ὅτι ὁ Τρότσκι ἔγινε τώρα πιό τολμηρός.

Ποιό εἶναι τό βασικό καθῆκον τοῦ σημερινοῦ ἑνωμένου συνασπισμοῦ, πού ἔχει ἐπικεφαλῆς τόν Τρότσκι; Τό βασικό του καθῆκον εἶναι νά μεταφέρει σιγά-σιγά καί ἀνεπαίσθητα τό κόμμα ἀπό τό δρόμο τοῦ λενινισμοῦ στό δρόμο τοῦ τροτσκισμοῦ. Νά ποιό εἶναι τό βασικό ἁμάρτημα τῆς ἀντιπολίτευσης. Τό κόμμα ὅμως θέλει νά μείνει λενινιστικό κόμμα. Εἶναι φυσικό ὅτι τό κόμμα γύρισε τίς πλάτες στήν ἀντιπολίτευση σηκώνοντας ὁλοένα καί πιό

ψηλά τή σημαία τοῦ λενινισμοῦ. Νά γιατί χτεσινοί ἡγέτες τοῦ κόμματος ἔγιναν σήμερα ἀποστάτες.

Ἡ ἀντιπολίτευση νομίζει πώς μπορεῖ «νά ἐξηγήσει» τήν ἥττα της μέ τόν προσωπικό παράγοντα, μέ τό ἀπότομο τοῦ Στάλιν, μέ τήν ἔλλειψη ὑποχωρητικότητας τοῦ Μπουχάριν καί τοῦ Ρίκοφ κτλ. Πολύ φτηνή ἐξήγηση! Αὐτό εἶναι κομπογιαννιτισμός καί ὄχι ἐξήγηση. Ὁ Τρότσκι καταπολεμάει τό λενινισμό ἀπό τό 1904. Στήν περίοδο ἀπό τό 1904 ὥς τήν ἐπανάσταση τοῦ Φλεβάρη τοῦ 1917 ὁ Τρότσκι στριφογύριζε ὅλο τόν καιρό γύρω ἀπό τούς μενσεβίκους, διεξάγοντας ἀπεγνωσμένον ἀγώνα ἐνάντια στό κόμμα τοῦ Λένιν. Στήν περίοδο αὐτή ὁ Τρότσκι ἔπαθε σειρά ἧττες ἀπό τό κόμμα τοῦ Λένιν. Γιατί; Μήπως ἐδῶ φταίει τό ἀπότομο τοῦ Στάλιν; Ὁ Στάλιν ὅμως τότε δέν ἦταν ἀκόμα γραμματέας τῆς ΚΕ, βρισκόταν τότε μακριά ἀπό τό ἐξωτερικό, ἀγωνιζόταν μέσα στήν παρανομία ἐνάντια στόν τσαρισμό, ἐνῶ ἡ πάλη ἀνάμεσα στόν Τρότσκι καί τό Λένιν διαδραματιζόταν στό ἐξωτερικό,—τί δουλιά ἔχει λοιπόν ἐδῶ τό ἀπότομο τοῦ Στάλιν;

Στήν περίοδο ἀπό τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση ὥς τό 1922 ὁ Τρότσκι, πού ἀνῆκε πιά στό κόμμα τῶν μπολσεβίκων, τά κατάφερε κιόλας νά κάνει δυό «μεγαλειώδεις» ἐξορμήσεις ἐνάντια στό Λένιν καί στό κόμμα του: τό 1918 —σχετικά μέ τή συνθήκη τοῦ Μπρέστ, καί τό 1921— σχετικά μέ τά συνδικάτα. Καί οἱ δυό αὐτές ἐξορμήσεις κατέληξαν σέ ἥττα τοῦ Τρότσκι. Γιατί; Μήπως φταίει ἐδῶ τό ἀπότομο τοῦ Στάλιν; Ὁ Στάλιν ὅμως τότε δέν ἦταν ἀκόμα γραμματέας τῆς ΚΕ, στίς θέσεις τῶν γραμματέων βρίσκονταν τότε γνωστοί σέ ὅλους τροτσκιστές, —τί δουλιά ἔχει λοιπόν ἐδῶ τό ἀπότομο τοῦ Στάλιν;

Σέ συνέχεια τό κόμμα δέχτηκε μιά σειρά καινούργιες ἐπιθέσεις ἀπό τόν Τρότσκι (1923, 1924, 1926, 1927) καί κάθε ἐπίθεση κατέληγε σέ καινούργια ἥττα τοῦ Τρότσκι.

Δέ φαίνεται λοιπόν καθαρά ἀπ' ὅλα αὐτά ὅτι ἡ πάλη τοῦ Τρότσκι ἐνάντια στό κόμμα τοῦ Λένιν ἔχει παλιές καί βαθιές ἱστορικές ρίζες; Δέ φαίνεται καθαρά ἀπ' ὅλα αὐτά ὅτι ἡ σημερινή πάλη τοῦ κόμματος ἐνάντια στόν τροτσκισμό εἶναι συνέχεια τῆς πάλης πού διεξήγαγε τό κόμμα μέ ἐπικεφαλῆς τό Λένιν ἀπό τό 1904;

Δέ φαίνεται λοιπόν καθαρά ἀπ' ὅλα αὐτά ὅτι ἡ βασική αἰτία τῆς ἀποτυχίας καί τῆς χρεωκοπίας ὅλης τῆς γραμμῆς τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι οἱ προσπάθειες τῶν τροτσκιστῶν νά ἀντικαταστήσουν τό λενινισμό μέ τόν τροτσκισμό;

Τό κόμμα μας γεννήθηκε καί μεγάλωσε μέσα στή θύελλα τῶν ἐπαναστατικῶν μαχῶν. Δέν εἶναι ἕνα κόμμα πού μεγάλωσε σέ περίοδο εἰρηνικῆς ἐξέλιξης. Γι' αὐτό ἀκριβῶς εἶναι πλούσιο σέ ἐπαναστατικές παραδόσεις καί εἶναι ἀπαλλαγμένο ἀπό φετιχιστική στάση ἀπέναντι στούς ἡγέτες του. Ὁ Πλεχάνοφ ἦταν ἕναν καιρό ὁ πιό δημοφιλής ἄνθρωπος μέσα στό κόμμα. Κάτι περισσότερο, ἦταν ὁ ἱδρυτής τοῦ κόμματος καί δέ χωράει καμιά σύγκριση ἀνάμεσα στή δημοτικότητα πού εἶχε ὁ Πλεχάνοφ καί στή δημοτικότητα τοῦ Τρότσκι ἤ τοῦ Ζηνόβιεφ. Κι ὅμως, παρ' ὅλα αὐτά, τό κόμμα γύρισε τίς πλάτες στόν Πλεχάνοφ, μόλις ὁ Πλεχάνοφ ἄρχισε νά ξεκόβει ἀπό τό μαρξισμό καί νά τραβᾶ στόν ὀπορτουνισμό. Τί τό ἐκπληχτικό ἄν τέτιοι, ὄχι καί τόσο «μεγάλοι» ἄνθρωποι σάν τόν Τρότσκι καί τό Ζηνόβιεφ βρέθηκαν στήν οὐρά τοῦ κόμματος, ὅταν ἄρχισαν νά ξεκόβουν ἀπό τό λενινισμό;

Ἡ πιό χτυπητή ὅμως ἔνδειξη τοῦ ὀπορτουνιστικοῦ ἐκφυλισμοῦ τῆς ἀντιπολίτευσης, τό πιό χτυπητό γνώρισμα τῆς χρεωκοπίας καί τῆς κατάπτωσης τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι τό γεγονός ὅτι καταψήφισε τό Μανιφέστο τῆς Κεν-

τρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἕνωσης τῶν ΣΣΔ. Ἡ ἀντιπολίτευση ἐνάντια στό πέρασμα στήν ἑφτάωρη ἐργάσιμη μέρα! Ἡ ἀντιπολίτευση ἐνάντια στό Μανιφέστο τῆς ΚΕΕ τῆς Ἕνωσης τῶν ΣΣΔ! Ὅλη ἡ ἐργατική τάξη τῆς ΕΣΣΔ, ὅλο τό πρωτοπόρο τμῆμα τῶν προλετάριων ὅλων τῶν χωρῶν νά ὑποδέχονται τό Μανιφέστο μέ ἐνθουσιασμό, νά ἐπικροτοῦν ὁμόφωνα τήν ἰδέα τοῦ περάσματος στήν ἑφτάωρη ἐργάσιμη μέρα—καί ἡ ἀντιπολίτευση νά καταψηφίζει τό Μανιφέστο, ἑνώνοντας τή φωνή της σέ μιά φωνή μαζί μέ τούς ἀστούς καί τούς μενσεβίκους «κριτικούς», ἑνώνοντας τή φωνή της μέ τή φωνή τῶν συκοφαντῶν τοῦ «Φόρβερτς»[51].

Δέ φανταζόμουνα ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση μποροῦσε νά φτάσει σ' αὐτό τό αἶσχος.

VII

ΜΕΡΙΚΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΕΡΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΣΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

Ἄς περάσουμε τώρα στό ζήτημα τῆς γραμμῆς τοῦ κόμματός μας στά τελευταῖα δυό χρόνια, στήν ἐπαλήθευση αὐτῆς τῆς γραμμῆς, στήν ἐκτίμηση αὐτῆς τῆς γραμμῆς.

Ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Τρότσκι εἶπαν ὅτι ἡ γραμμή τοῦ κόμματός μας ἀποδείχτηκε χωρίς γερά θεμέλια. Ἄς δοῦμε τί λένε τά γεγονότα. Ἄς πάρουμε τέσσερα βασικά ζητήματα τῆς πολιτικῆς μας καί ἄς ἐλέγξουμε τή γραμμή τοῦ κόμματός μας στά τελευταῖα δυό χρόνια ἀπό τήν ἄποψη αὐτῶν τῶν ζητημάτων. Ἐννοῶ τέτια ἀποφασιστικά ζητήματα σάν τό ζήτημα τῆς ἀγροτιᾶς, τό ζήτημα τῆς βιομηχανίας καί τοῦ τεχνικοῦ ἐπανεξοπλισμοῦ της, τό ζήτημα τῆς εἰρήνης καί τέλος τό ζήτημα τῆς ἀνάπτυξης τῶν κομμουνιστικῶν στοιχείων σ' ὅλο τόν κόσμο.

Τό ζήτημα τῆς ἀγροτιᾶς. Ποιά ἦταν ἡ κατάσταση σ' αὐτό τόν τομέα πρίν ἀπό δυό—τρία χρόνια; Ξέρετε ὅτι ἡ κατάσταση στό χωριό ἦταν τότε δύσκολη. Τούς προέδρους μας τῶν ἐπαρχιακῶν ἐκτελεστικῶν ἐπιτροπῶν καί γενικά τά ἀγροτικά μας στελέχη δέν τά ἀναγνώριζαν πάντα καί συχνά χρησιμοποιοῦσαν τρομοκρατία ἐναντίον τους. Τούς ἀγρότες ἀνταποκριτές τούς ὑποδέχονταν μέ βραχύκανα. Ἐδῶ κι ἐκεῖ, κυρίως στίς ἀκρινές περιοχές, εἴχαμε ἐπιθέσεις συμμοριῶν. Καί σέ μιά χώρα σάν τή Γεωργία εἴχαμε ἀκόμα καί ἐξεγέρσεις[52]. Εἶναι φυσικό ὅτι μέσα σέ μιά τέτια κατάσταση ὁ κουλάκος ἀποχτοῦσε δύναμη, ὁ μεσαῖος χωρικός συσπειρωνόταν γύρω ἀπό τόν κουλάκο, ἐνῶ ἡ φτωχολογιά σκορποῦσε. Τό γεγονός ὅτι οἱ παραγωγικές δυνάμεις τοῦ χωριοῦ ἀναπτύσσονταν μέ ἐξαιρετικά ἀργό ρυθμό, ὅτι ἕνα μέρος ἀπό τίς καλλιεργήσιμες ἐκτάσεις δέν καλλιεργοῦνταν καθόλου καί ὅτι ἡ καλλιεργημένη ἔκταση ἀποτελοῦσε κάπου τά 70—75% τῆς προπολεμικῆς, εἶχε ἐξαιρετικά δυσάρεστη ἐπίδραση στήν κατάσταση τῆς χώρας. Αὐτά συνέβαιναν στήν περίοδο πρίν ἀπό τή 14η Συνδιάσκεψη τοῦ κόμματός μας.

Στή 14η Συνδιάσκεψη τό κόμμα πῆρε μιά σειρά μέτρα μέ τή μορφή ὁρισμένων παραχωρήσεων πρός ὄφελος τοῦ μεσαίου ἀγρότη, μέτρα πού ἀπέβλεπαν στό νά προωθήσουν τήν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ πιό γρήγορους ρυθμούς, νά αὐξήσουν τήν παραγωγή τροφίμων καί ἀγροτικῶν πρώτων ὑλῶν, νά δημιουργήσουν σταθερή συμμαχία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη καί νά προωθήσουν τό ἔργο τῆς ἀπομόνωσης τῶν κουλάκων. Στό 14ο Συνέδριο τοῦ κόμματός μας ἡ ἀντιπολίτευση, μέ ἐπικεφαλῆς τό Ζηνό-

βιεφ καί τόν Κάμενεφ, δοκίμασε νά τορπιλίσει αὐτή τήν πολιτική τοῦ κόμματος, προτείνοντας νά τήν ἀντικαταστήσουμε, οὐσιαστικά, μέ τήν πολιτική τῆς διάλυσης τῶν κουλάκων, μέ τήν πολιτική τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἐπιτροπῶν τῆς φτωχολογιᾶς. Ἡ πολιτική αὐτή ἦταν στήν οὐσία πολιτική ξαναρχίσματος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου στό χωριό. Τό κόμμα ἀπόκρουσε αὐτή τήν ἐπίθεση τῆς ἀντιπολίτευσης, ἐπικύρωσε τίς ἀποφάσεις τῆς 14ης Συνδιάσκεψης, ἐνέκρινε τήν πολιτική τῆς ἀναζωογόνησης τῶν Σοβιέτ στό χωριό καί ἔριξε τό σύνθημα τῆς ἐκβιομηχάνισης σάν βασικό σύνθημα τῆς σοσιαλιστικῆς ἀνοικοδόμησης. Τό κόμμα στάθηκε γερά στή γραμμή τῆς σταθερῆς συμμαχίας μέ τό μεσαῖο ἀγρότη καί τῆς ἀπομόνωσης τοῦ κουλάκου.

Τί πέτυχε μ' αὐτό τό κόμμα;

Πέτυχε νά εἰρηνεύσει τό χωριό, νά βελτιωθοῦν οἱ σχέσεις μέ τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς, νά δημιουργηθοῦν οἱ ὅροι γιά τήν ὀργάνωση τῆς φτωχολογιᾶς σέ αὐτοτελῆ πολιτική δύναμη, νά ἀπομονωθοῦν περισσότερο οἱ κουλάκοι, καί τά ὄργανα τοῦ κράτους καί τῶν συνεταιρισμῶν νά ἀγκαλιάσουν βαθμιαῖα τά ἀτομικά νοικοκυριά ἑκατομμυρίων ἀγροτῶν.

Καί τί σημαίνει εἰρήνευση τοῦ χωριοῦ; Σημαίνει ἕναν ἀπό τούς βασικούς ὅρους γιά τήν ἀνοικοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Δέ μπορεῖ νά χτίσει κανείς τό σοσιαλισμό ὅταν ἔχει ἐπιδρομές συμμοριῶν καί ἐξεγέρσεις ἀνάμεσα στούς ἀγρότες. Τώρα ἔχουμε αὔξηση τῆς καλλιεργούμενης ἔκτασης ὥς τό προπολεμικό ἐπίπεδο (95%), εἰρήνευση τοῦ χωριοῦ, συμμαχία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, λίγο-πολύ ὀργανωμένη φτωχολογιά, δυναμωμένα τά Σοβιέτ στό χωριό καί μεγαλωμένο τό κύρος τοῦ προλεταριάτου καί τοῦ κόμματός του στό χωριό.

Δημιουργήσαμε ἔτσι τίς συνθῆκες, πού μᾶς ἐπιτρέπουν νά συνεχίσουμε τήν ἐπίθεση ἐνάντια στά καπιταλιστικά στοιχεῖα στό χωριό καί νά ἐξασφαλίσουμε τήν παραπέρα ἐπιτυχημένη οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας.

Αὐτά εἶναι τά ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματός μας στό χωριό τά τελευταῖα δυό χρόνια.

Ἀπ' αὐτά βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι ἡ πολιτική τοῦ κόμματός μας στό βασικό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί τήν ἀγροτιά ἦταν σωστή.

Τό ζήτημα τῆς βιομηχανίας. Ἡ ἱστορία λέει ὅτι ὥς τά τώρα κανένα νεαρό κράτος τοῦ κόσμου δέν ἀνέπτυξε τή βιομηχανία του, καί ἰδιαίτερα τή βαριά βιομηχανία, χωρίς ἐξωτερική βοήθεια, χωρίς ἐξωτερικά δάνεια ἤ χωρίς τήν καταλήστευση ξένων χωρῶν, ἀποικιῶν κτλ. Αὐτός εἶναι ὁ συνηθισμένος τρόπος τῆς καπιταλιστικῆς ἐκβιομηχάνισης. Ἡ Ἀγγλία ἀνέπτυξε στό παρελθόν τή βιομηχανία της, γιατί ἐπί αἰῶνες ἀπομυζοῦσε χυμούς ἀπ' ὅλες τίς χῶρες, ἀπ' ὅλες τίς ἀποικίες, καί τοποθετοῦσε ὅσα λήστευε στή βιομηχανία της. Ἡ Γερμανία ἄρχισε νά ἀνεβαίνει τόν τελευταῖο καιρό, γιατί παίρνει ἀπό τήν Ἀμερική δάνεια, πού ἀνέρχονται σέ ἀρκετά δισεκατομμύρια ρούβλια.

Ἐμεῖς ὅμως δέ μποροῦμε ν' ἀκολουθήσουμε κανέναν ἀπ' αὐτούς τούς δρόμους. Ὅλη ἡ πολιτική μας ἀποκλείει τίς ἀποικιακές ληστεῖες. Καί δάνεια δέ μᾶς δίνουν. Δέν ἀπόμεινε στή διάθεσή μας παρά ἕνας καί μοναδικός δρόμος, ὁ δρόμος πού ὑπόδειξε ὁ Λένιν, δηλαδή: νά ἀναπτύξουμε ὅλη τή βιομηχανία μας, νά ἐπανεξοπλίσουμε τεχνικά ὅλη τή βιομηχανία μας μέ βάση τήν ἐσωτερική συσσώρευση. Ἡ ἀντιπολίτευση διαρκῶς προμάντευε ὅτι ἡ ἐσωτερική συσσώρευση δέ θά ἐπαρκέσει γιά τόν ἐπανεξοπλισμό τῆς βιομηχανίας μας. Ἀκόμα τόν Ἀπρίλη τοῦ 1926 στήν Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ ἡ ἀντιπολίτευση ἰσχυριζόταν ὅτι ἡ ἐσωτερική μας συσσώρευση δέ θά ἐπαρκέσει γιά νά προωθήσου-

με τόν ἐπανεξοπλισμό τῆς βιομηχανίας μας. Ἡ ἀντιπολίτευση προφήτευε τότε ἀποτυχία πάνω σέ ἀποτυχία. Ὡστόσο ἡ ζωή ἔδειξε ὅτι μέσα σ' αὐτά τά δυό χρόνια κατορθώσαμε νά προωθήσουμε τό ἔργο τοῦ ἐπανεξοπλισμοῦ τῆς βιομηχανίας μας. Εἶναι γεγονός ὅτι μέσα σέ δυό χρόνια κατορθώσαμε νά ἐπενδύσουμε στή βιομηχανία μας πάνω ἀπό δυό δισεκατομμύρια ρούβλια. Εἶναι γεγονός ὅτι οἱ ἐπενδύσεις αὐτές ἀποδείχτηκαν ἀρκετές γιά νά προωθηθεῖ ὁ ἐπανεξοπλισμός τῆς βιομηχανίας μας καί ἡ ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας μας. Πετύχαμε κεῖνο πού ὥς τά τώρα δέν πέτυχε κανένα κράτος στόν κόσμο: ἀναπτύξαμε τή βιομηχανία μας, ἀρχίσαμε νά τήν ἐπανεξοπλίζουμε τεχνικά, προωθήσαμε αὐτό τό ἔργο μέ τή χρησιμοποίηση τῆς δικῆς μας συσσώρευσης.

Νά τά ἀποτελέσματα τῆς πολιτικῆς μας στό ζήτημα τοῦ τεχνικοῦ ἐπανεξοπλισμοῦ τῆς βιομηχανίας μας.

Μόνο τυφλοί μποροῦν ν' ἀρνηθοῦν τό γεγονός ὅτι ἡ πολιτική τοῦ κόμματός μας ἀποδείχτηκε ἐδῶ σωστή.

Τό πρόβλημα τῆς ἐξωτερικῆς μας πολιτικῆς. Σκοπός τῆς ἐξωτερικῆς μας πολιτικῆς, ἄν μ' αὐτό ἐννοοῦμε τίς διπλωματικές σχέσεις μέ τά ἀστικά κράτη, εἶναι ἡ διαφύλαξη τῆς εἰρήνης. Τί πετύχαμε σ' αὐτό τόν τομέα; Πετύχαμε νά ὑπερασπίσουμε, καλά-κακά, τ ή ν ε ἰ ρ ή ν η, πάντως τήν ὑπερασπίσαμε. Πετύχαμε, παρά τήν καπιταλιστική περικύκλωση, παρά τίς ἐχθρικές ἐνέργειες τῶν καπιταλιστικῶν κυβερνήσεων, παρά τίς προκλητικές ἐπιθέσεις στό Πεκίνο[53], στό Λονδίνο[54] καί στό Παρίσι[55],—πετύχαμε παρ' ὅλα αὐτά νά μήν ἐνδόσουμε στίς προκλήσεις καί μπορέσαμε νά ὑπερασπίσουμε τήν ὑπόθεση τῆς εἰρήνης.

Δ έ ν ἔ χ ο υ μ ε π ό λ ε μ ο, παρά τίς ἐπανειλημμένες προφητεῖες τοῦ Ζηνόβιεφ καί τῶν ἄλλων—αὐτό εἶναι τό βασικό γεγονός, πού ἀπέναντί του εἶναι ἀνίσχυροι οἱ ὑστερισμοί τῆς ἀντιπολίτευσής μας. Κι αὐτό εἶναι σπουδαῖο γιά μᾶς, γιατί μόνο μέσα σέ συνθῆκες εἰρήνης μποροῦμε μέ τήν ἐπιθυμητή ταχύτητα νά προωθήσουμε τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας. Καί πόσες προφητεῖες δέν εἴχαμε γιά πόλεμο! Ὁ Ζηνόβιεφ προφήτεψε πώς θάχουμε πόλεμο φέτος τήν ἄνοιξη. Ἔπειτα ἄρχισε νά προφητεύει ὅτι ὁ πόλεμος θ' ἀρχίσει, κατά πάσαν πιθανότητα, φέτος τό φθινόπωρο. Στό μεταξύ βρισκόμαστε κιόλας στά πρόθυρα τοῦ χειμώνα καί δέν ἔχουμε ἀκόμα πόλεμο.

Νά τά ἀποτελέσματα τῆς εἰρηνικῆς μας πολιτικῆς.

Τά ἀποτελέσματα αὐτά μόνο τυφλοί δέν τά βλέπουν.

Τέλος, τό τέταρτο ζήτημα, τό ζήτημα τῆς κατάστασης τῶν κομμουνιστικῶν δυνάμεων σ' ὅλο τόν κόσμο. Μόνο τυφλοί μποροῦν νά ἀρνηθοῦν ὅτι τά κομμουνιστικά κόμματα ἀναπτύσσονται σ' ὅλο τόν κόσμο, ἀπό τήν Κίνα ὥς τήν Ἀμερική, ἀπό τήν Ἀγγλία ὥς τή Γερμανία. Μόνο τυφλοί μποροῦν ν' ἀρνηθοῦν ὅτι τά στοιχεῖα τῆς κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ δέν ὑποχωροῦν ἀλλά δυναμώνουν. Μόνο τυφλοί μποροῦν ν' ἀρνηθοῦν ὅτι ἡ ἀνάπτυξη τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στή χώρα μας, οἱ ἐπιτυχίες τῆς πολιτικῆς μας στό ἐσωτερικό εἶναι μιά ἀπό τίς βασικές αἰτίες τῆς ἀνάπτυξης τοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος σ' ὅλο τόν κόσμο. Μόνο τυφλοί μποροῦν ν' ἀρνηθοῦν τήν προοδευτική ἄνοδο τῆς ἐπιρροῆς καί τοῦ κύρους τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς σέ ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου.

Αὐτά εἶναι τ' ἀποτελέσματα τῆς γραμμῆς τοῦ κόμματός μας στά τέσσερα βασικά ζητήματα τῆς ἐσωτερικῆς καί τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς στά δυό τελευταῖα χρόνια.

Καί τί σημαίνει ὀρθότητα τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματός μας; Ἐκτός ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα ἡ ὀρθότητα αὐτή μπορεῖ νά σημαίνει ἕνα πράγμα μόνο: πλήρη χρεωκοπία τῆς πολιτικῆς τῆς ἀντιπολίτευσής μας.

VIII

ΠΙΣΩ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΞΕΛΡΟΝΤ

Καλά ὅλα αὐτά, μποροῦν νά μᾶς ποῦν. Ἡ γραμμή τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι λαθεμένη καί ἀντικομματική. Τή διαγωγή της δέν μπορεῖ κανείς νά τήν ὀνομάσει ἀλλιῶς παρά διασπαστική. Συνεπῶς ἡ καθαίρεση τοῦ Ζηνόβιεφ καί τοῦ Τρότσκι εἶναι ἡ φυσική διέξοδος ἀπό τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε. Ὅλα αὐτά ἔτσι εἶναι.

Ἦταν ὅμως καιρός, πού ὅλοι λέγαμε ὅτι τούς ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης πρέπει νά τούς κρατήσουμε στήν ΚΕ, ὅτι δέν πρέπει νά τούς πετάξουμε ἀπό τήν ΚΕ. Ποῦ ὀφείλεται σήμερα ἡ ἀλλαγή αὐτή; Πῶς νά ἐξηγήσει κανείς αὐτή τή στροφή; Καί γενικά ὑπάρχει ἐδῶ στροφή;

Ναί, ὑπάρχει. Πῶς ἐξηγεῖται; Ἡ στροφή αὐτή ἐξηγεῖται μέ τή ριζική ἀλλαγή τῆς θεμελιακῆς γραμμῆς καί τοῦ ὀργανωτικοῦ «σχήματος» τῶν ἡγετῶν τῆς ἀντιπολίτευσης. Ἄλλαξαν οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης, καί πρῶτ' ἀπ' ὅλα ὁ Τρότσκι, ἄλλαξαν πρός τό χειρότερο. Εἶναι φυσικό ὅτι ἔπρεπε ν' ἀλλάξει καί ἡ πολιτική τοῦ κόμματος ἀπέναντι σ' αὐτούς τούς ἀντιπολιτευόμενους.

Ἄς πάρουμε λογουχάρη ἕνα τόσο σπουδαῖο θεμελιακό ζήτημα, ὅπως τό ζήτημα τοῦ ἐκφυλισμοῦ τοῦ κόμματός μας. Τί εἶναι ἐκφυλισμός τοῦ κόμματός μας; Εἶναι ἡ ἄρνηση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου στήν ΕΣΣΔ. Τί θέση ἔπαιρνε σ' αὐτό τό ζήτημα ὁ Τρότσκι, ἄς ποῦμε, πρίν ἀπό τρία χρόνια; Ξέρετε ὅτι οἱ φιλελεύθεροι καί οἱ μενσεβίκοι, οἱ σμενοβεχιστές[56] καί οἱ κάθε λογῆς ἀποστάτες ἐπαναλάβαιναν συνέχεια τότε ὅτι εἶναι ἀναπόφευχτος ὁ ἐκφυλισμός τοῦ κόμματός μας. Ξέρετε πώς ἔπαιρναν τότε παραδείγματα ἀπό τή γαλλική ἐπανάσταση καί ἰσχυρίζονταν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι θά καταρεύσουν τό ἴδιο, ὅπως κατέρευσαν στόν καιρό τους οἱ γιακωβίνοι στή Γαλλία. Ξέρετε ὅτι οἱ ἱστορικές ἀναλογίες μέ τή γαλλική ἐπανάσταση (κατάρευση τῶν γιακωβίνων) ἦταν τότε καί ἐξακολουθοῦν νά εἶναι καί τώρα τό βασικό ἐπιχείρημα τῶν κάθε λογῆς μενσεβίκων καί σμενοβεχικῶν ἐνάντια στή διατήρηση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί στή δυνατότητα τῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας.

Πῶς ἔβλεπε αὐτό τό πράγμα ὁ Τρότσκι πρίν ἀπό τρία χρόνια; Τότε κρατοῦσε ἀπόλυτα ἀρνητική στάση ἀπέναντι σ' αὐτές τίς ἀναλογίες. Νά τί ἔγραφε τότε στή μπροσσύρα του «Καινούργια πορεία» (1924):

> «Οἱ ἱστορικές ἀναλογίες μέ τή μεγάλη γαλλική ἐπανάσταση (κατάρευση τῶν γιακωβίνων!), μέ τίς ὁποῖες τρέφονται καί παρηγοροῦνται ὁ φιλελευθερισμός καί ὁ μενσεβικισμός, εἶναι *ἐπιπόλαιες καί ἀβάσιμες*»* (βλ. «Καινούργια πορεία», σελ. 33).

Καθαρά καί ξάστερα! Μοῦ φαίνεται πώς εἶναι δύσκολο νά ἐκφραστεῖ κανείς πιό κατηγορηματικά καί πιό συγκεκριμένα. Εἶναι σωστή αὐτή ἡ διαβεβαίωση τοῦ Τρότσκι ὅσον ἀφορᾶ τίς ἱστορικές ἀναλογίες μέ τή γαλλική ἐπανάσταση, πού προβάλλουν τόσο ἐπίμονα οἱ κάθε λογῆς σμενοβεχικοί καί μενσεβίκοι; Ἀναμφισβήτητα εἶναι σωστή.

Καί τώρα; Ἐξακολουθεῖ ὁ Τρότσκι νά ἐπιμένει σ' αὐτή τή θέση; Δυστυχῶς ὄχι. Καί μάλιστα τό ἀντίθετο. Στά τρία αὐτά χρόνια ὁ Τρότσκι τά κατάφερε νά ἐξελιχτεῖ πρός τήν πλευρά τοῦ «μενσεβικισμοῦ» καί τοῦ «φιλελευθερισμοῦ». Τώρα ἰσχυρίζεται ὁ ἴδιος ὅτι οἱ ἱστορικές ἀναλογίες μέ τή γαλλική ἐπανάσταση δέν εἶναι γνώρισμα τοῦ μενσεβικισμοῦ ἀλλά τοῦ «πραγματικοῦ», τοῦ «γνήσιου» «λενινισμοῦ». Διαβάσατε τά στενογραφημένα πρακτικά τῆς

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

συνεδρίασης τοῦ Προεδρείου τῆς ΚΕΕ τοῦ Ἰούλη αὐτοῦ τοῦ χρόνου; Ἄν τά διαβάσατε, δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβετε ὅτι ὁ Τρότσκι στήν πάλη του ἐνάντια στό κόμμα στηρίζεται σήμερα στίς μενσεβίκικες θεωρίες περί ἐκφυλισμοῦ τοῦ κόμματός μας ἀνάλογου μέ τήν κατάρευση τῶν γιακωβίνων στήν περίοδο τῆς γαλλικῆς ἐπανάστασης. Τώρα ἡ φλυαρία γιά «θερμιδόρ» εἶναι γιά τόν Τρότσκι δεῖγμα καλῆς συμπεριφορᾶς.

Πέρασμα ἀπ' τόν τροτσκισμό στό «μενσεβικισμό» καί στό «φιλελευθερισμό» πάνω στό βασικό ζήτημα τοῦ ἐκφυλισμοῦ—αὐτός εἶναι ὁ δρόμος τῶν τροτσκιστῶν τά τελευταῖα τρία χρόνια.

Ἄλλαξαν οἱ τροτσκιστές. Ἔπρεπε ν' ἀλλάξει καί ἡ πολιτική τοῦ κόμματος ἀπέναντι στούς τροτσκιστές.

Ἄς πάρουμε τώρα ἕνα τέτιο σοβαρό ζήτημα, ὅπως τό ο ρ γ α ν ω τ ι κ ό ζήτημα, τό ζήτημα τῆς κομματικῆς πειθαρχίας, τῆς ὑποταγῆς τῆς μειοψηφίας στήν πλειοψηφία, τοῦ ρόλου τῆς σιδερένιας πειθαρχίας στό κόμμα γιά τή στερέωση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Σ' ὅλους εἶναι γνωστό ὅτι ἡ σιδερένια πειθαρχία στό κόμμα μας εἶναι ἕνας ἀπό τούς βασικούς ὅρους γιά τή διατήρηση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τήν πετυχημένη οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας. Σ' ὅλους εἶναι γνωστό ὅτι οἱ μενσεβίκοι ὅλων τῶν χωρῶν προσπαθοῦν νά ὑπονομεύσουν, κατά πρῶτο λόγο, τή σιδερένια πειθαρχία τοῦ κόμματός μας. Ὑπῆρξε καιρός πού ὁ Τρότσκι καταλάβαινε καί ἐκτιμοῦσε τήν ὕπαρξη σιδερένιας πειθαρχίας μέσα στό κόμμα μας. Στήν οὐσία ποτέ δέ σταμάτησαν οἱ διαφωνίες ἀνάμεσα στό κόμμα μας καί τόν Τρότσκι. Ὡστόσο, ὁ Τρότσκι καί οἱ τροτσκιστές ξέραν νά ὑποτάσσονται στίς ἀποφάσεις τοῦ κόμματός μας. Σέ ὅλους εἶναι γνωστές οἱ ἐπανειλημμένες δηλώσεις τοῦ Τρότσκι πώς

ὁτιδήποτε κι ἄν εἶναι τό κόμμα μας, εἶναι ἕτοιμος «νά σταθεῖ προσοχή», ἄν τοῦ τό ἐπιβάλει τό κόμμα. Καί πρέπει νά ποῦμε ὅτι οἱ τροτσκιστές κατάφερναν νά διατηρήσουν τή νομιμοφροσύνη τους ἀπέναντι στό κόμμα καί στά καθοδηγητικά του ὄργανα ὄχι σπάνια.

Τώρα ὅμως; Μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι οἱ τροτσκιστές, ἡ σημερινή ἀντιπολίτευση, εἶναι ἕτοιμοι νά ὑποταχθοῦν στίς ἀποφάσεις τοῦ κόμματος, νά σταθοῦν προσοχή κτλ.; Ὄχι, τώρα πιά δέ μπορεῖς νά τό πεῖς αὐτό. Ὕστερα ἀπό τό γεγονός ὅτι παραβίασαν δυό φορές τήν ἴδια τους τήν ὑπόσχεση γιά ὑποταγή στίς ἀποφάσεις τοῦ κόμματος, ὕστερα ἀπό τό γεγονός ὅτι ἐξαπάτησαν δυό φορές τό κόμμα, ὕστερα ἀπό τήν ὀργάνωση παράνομων τυπογραφείων μαζί μέ ἀστούς διανοούμενους, ὕστερα ἀπό τίς ἐπανειλημμένες δηλώσεις τοῦ Ζηνόβιεφ καί τοῦ Τρότσκι ἀπ' αὐτό ἐδῶ τό βῆμα, ὅτι κουρελιάζουν καί θά ἐξακολουθήσουν νά κουρελιάζουν τήν πειθαρχία τοῦ κόμματός μας—ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, ζήτημα εἶναι ἄν θά βρεθεῖ στό κόμμα μας ἔστω καί ἕνας ἄνθρωπος πού θά τολμοῦσε νά πιστέψει ὅτι οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ἕτοιμοι νά σταθοῦν προσοχή μπροστά στό κόμμα. Τώρα ἡ ἀντιπολίτευση πῆρε καινούργιο δρόμο, τό δρόμο τῆς διάσπασης τοῦ κόμματος, τό δρόμο τῆς δημιουργίας νέου κόμματος. Σήμερα ἡ πιό δημοφιλής μπροσούρα ἀνάμεσα στούς ἀντιπολιτευόμενους δέν εἶναι ἡ μπολσεβίκικη μπροσούρα τοῦ Λένιν «Ἕνα βῆμα μπρός, δυό βήματα πίσω»[57], ἀλλά ἡ παλιά μενσεβίκικη μπροσούρα τοῦ Τρότσκι «Τά πολιτικά μας καθήκοντα» (ἐκδόθηκε τό 1904), πού στρέφεται ἐνάντια στίς ὀργανωτικές ἀρχές τοῦ λενινισμοῦ, ἐνάντια στή μπροσούρα τοῦ Λένιν «Ἕνα βῆμα μπρός, δυό βήματα πίσω».

Ξέρετε ὅτι τό βασικό περιεχόμενο αὐτῆς τῆς παλιᾶς μπροσούρας τοῦ Τρότσκι εἶναι ἡ ἄρνηση τῆς λενινιστικῆς

ἀντίληψης γιά τό κόμμα καί τήν κομματική πειθαρχία. Στή μπροσούρα αὐτή ὁ Τρότσκι οὔτε λίγο οὔτε πολύ ἀποκαλεῖ τό Λένιν «Μαξιμιλιανό Λένιν», κάνοντας ὑπαινιγμό ὅτι ὁ Λένιν μέ τήν τάση του γιά προσωπική διχτατορία εἶναι μιά ἐπανάληψη τοῦ Μαξιμιλιανοῦ Ροβεσπιέρου. Σ' αὐτή τή μπροσούρα του ὁ Τρότσκι λέει ἀνοιχτά ὅτι πρέπει νά ὑποτάσσεται κανείς στήν κομματική πειθαρχία μόνο στό βαθμό πού οἱ ἀποφάσεις τοῦ κόμματος δέν ἔρχονται σέ ἀντίθεση μέ τίς ἐπιθυμίες καί τίς ἀπόψεις ἐκείνων πού καλοῦνται νά ὑποταχθοῦν στό κόμμα. Αὐτή εἶναι μιά καθαρά μενσεβίκικη ὀργανωτική ἀρχή. Ἡ μπροσούρα αὐτή εἶναι ἐνδιαφέρουσα ἀνάμεσα στ' ἄλλα καί γιατί ὁ Τρότσκι τήν ἀφιερώνει στό μενσεβίκο Π. Ἄξελροντ. Ἡ ἀφιέρωση λέει: «Στόν ἀγαπητό δάσκαλο Πάβελ Μπορίσοβιτς Ἄξελροντ». (Γέλια. Φωνές: «Καθαρός μενσεβίκος!»).

Πέρασμα ἀπό τή νομιμοφροσύνη ἀπέναντι στό κόμμα στήν πολιτική τῆς διάσπασης τοῦ κόμματος, ἀπό τή μπροσούρα τοῦ Λένιν «Ἕνα βῆμα μπρός, δυό βήματα πίσω» στή μπροσούρα τοῦ Τρότσκι «Τά πολιτικά μας καθήκοντα», ἀπό τό Λένιν στόν Ἄξελροντ—αὐτός εἶναι ὁ ὀργανωτικός δρόμος τῆς ἀντιπολίτευσής μας.

Ἄλλαξαν οἱ τροτσκιστές. Ἔπρεπε ν' ἀλλάξει καί ἡ ὀργανωτική πολιτική τοῦ κόμματος ἀπέναντι στήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευση.

Ἔ λοιπόν—ὥρα σας καλή γιά τόν «ἀγαπητό δάσκαλο Πάβελ Μπορίσοβιτς Ἄξελροντ»! Ὥρα σας καλή! Μόνο βιαστεῖτε, ἀξιότιμε Τρότσκι, γιατί ὁ «Πάβελ Μπορίσοβιτς», πού εἶναι χούφταλο, μπορεῖ νά πεθάνει γρήγορα καί ἴσως νά μήν προλάβετε νά φτάσετε στό «δάσκαλο». (Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 251,
2 τοῦ Νοέμβρη 1927.

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ ΜΕ ΕΡΓΑΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

5 τοῦ Νοέμβρη 1927

Παραβρέθηκαν 80 ἀντιπρόσωποι ἀπό τή Γερμανία, τή Γαλλία, τήν Αὐστρία, τήν Τσεχοσλοβακία, τή Νότια Ἀμερική, τήν Κίνα, τό Βέλγιο, τή Φιλανδία, τή Δανία καί τήν Ἐσθονία.—Ἡ συνομιλία κράτησε 6 ὧρες.

Στάλιν. Σύντροφοι, χτές μοῦ ἔδοσαν ἕναν ἀνυπόγραφο κατάλογο ἐρωτήσεων στά γερμανικά. Σήμερα τό πρωί ἔλαβα δυό καινούργιους: τόν ἕναν ἀπό τή γαλλική ἀντιπροσωπεία καί τόν ἄλλον ἀπό τή δανέζικη. Ἄς ἀρχίσουμε ἀπό τόν πρῶτο κατάλογο ἐρωτήσεων, ἄν καί δέν ξέρουμε ἀπό ποιά ἀντιπροσωπεία προέρχεται αὐτός ὁ κατάλογος. Κατόπι μποροῦμε νά περάσουμε στούς δυό ἄλλους καταλόγους. Ἄν δέν ἔχετε ἀντίρηση ἀρχίζουμε. (Οἱ ἀντιπρόσωποι δηλώνουν ὅτι εἶναι σύμφωνοι).

1η ΕΡΩΤΗΣΗ. Γιατί ἡ ΕΣΣΔ δέ συμμετέχει στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Ὁ τύπος μας μίλησε ἐπανειλημμένα γιά τίς αἰτίες πού ἡ ΕΣΣΔ δέ συμμετέχει στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν. Θά μποροῦσα νά ἀναφέρω ὁρισμένες ἀπ' αὐτές τίς αἰτίες.

Ἡ Σοβιετική Ἕνωση δέν εἶναι μέλος τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν καί δέ συμμετέχει στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, γιατί πρῶτα ἀπ' ὅλα δέ θέλει νά ἀναλάβει εὐθύνη γιά τήν ἰμπεριαλιστική πολιτική τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, γιά τίς «ἐντολές» πού παραχωρεῖ ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν

μέ σκοπό τήν έκμετάλλευση καί τήν καταπίεση τῶν ἀποικιακῶν χωρῶν. Ἡ Σοβιετική Ἕνωση δέ συμμετέχει στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, γιατί εἶναι ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό, ἐνάντια στήν καταπίεση τῶν ἀποικιῶν καί τῶν ἐξαρτημένων χωρῶν.

Δεύτερο, ἡ Σοβιετική Ἕνωση δέ συμμετέχει στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, γιατί δέ θέλει νά ἀναλάβει εὐθύνη γιά τίς πολεμικές προετοιμασίες, γιά τήν αὔξηση τῶν ἐξοπλισμῶν, γιά τίς νέες πολεμικές συμμαχίες κτλ. πού καλύπτονται καί καθαγιάζονται ἀπό τήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν καί πού δέν μποροῦν νά μήν ὁδηγήσουν σέ καινούργιους ἰμπεριαλιστικούς πολέμους. Ἡ Σοβιετική Ἕνωση δέ συμμετέχει στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, γιατί εἶναι ὁλοκληρωτικά ἐνάντια στούς ἰμπεριαλιστικούς πολέμους.

Τέλος, ἡ Σοβιετική Ἕνωση δέ συμμετέχει στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, γιατί δέ θέλει νά ἀποτελέσει συστατικό μέρος τοῦ προκαλύμματος τῶν ἰμπεριαλιστικῶν μηχανοραφιῶν πού λέγεται Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν καί πού κρύβει αὐτές τίς μηχανοραφίες μέ τούς μελιστάλαχτους λόγους τῶν μελῶν της.

Στίς σημερινές συνθῆκες ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν εἶναι «ἐντευκτήριο» τῶν ἰμπεριαλιστῶν μεγαλοκαρχαριῶν πού κανονίζουν τίς δουλειές τους στά παρασκήνια. Ὅσα λένε ἐπίσημα στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν εἶναι κούφια φλυαρία, προορισμένη νά ἐξαπατήσει τό λαό. Καί ὅσα κάνουν ἀνεπίσημα οἱ ἰμπεριαλιστές μεγαλοκαρχαρίες στά παρασκήνια τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν εἶναι οἱ πραγματικές ἰμπεριαλιστικές δουλειές, πού τίς κρύβουν φαρισαϊκά οἱ μεγαλόστομοι ρήτορες τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Τί τό ἐκπληχτικό λοιπόν πού ἡ Σοβιετική Ἕνωση δέ θέλει νά εἶναι μέλος καί συμμέτοχος αὐτῆς τῆς ἀντιλαϊκῆς κωμωδίας;

2η ΕΡΩΤΗΣΗ. Γιατί στή Σοβιετική Ἕνωση δέν ἀνέχονται τήν ὕπαρξη σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Στή Σοβιετική Ἕνωση δέν ἀνέχονται τήν ὕπαρξη σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος (δηλαδή τῶν μενσεβίκων), γιατί σ' αὐτή δέν ἀνέχονται τούς ἀντεπαναστάτες. Μπορεῖ αὐτό νά σᾶς φανεῖ παράξενο, δέν ὑπάρχει ὅμως τίποτε τό παράξενο σ' αὐτό.

Οἱ συνθῆκες ἀνάπτυξης τῆς χώρας μας, ἡ ἱστορία τῆς ἀνάπτυξής της εἶναι τέτια, πού ἡ σοσιαλδημοκρατία, ἡ ὁποία στό τσαρικό καθεστώς ἦταν κόμμα λίγο-πολύ ἐπαναστατικό, ὕστερα ἀπό τήν ἀνατροπή τοῦ τσαρισμοῦ, ἐπί Κερένσκι, ἔγινε κόμμα κυβερνητικό, κόμμα ἀστικό, κόμμα τοῦ ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, καί ὕστερα ἀπό τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση μετατράπηκε σέ κόμμα τῆς ἀνοιχτῆς ἀντεπανάστασης, σέ κόμμα παλινόρθωσης τοῦ καπιταλισμοῦ.

Δέ μπορεῖ παρά νά ξέρετε ὅτι στή χώρα μας ἡ σοσιαλδημοκρατία πῆρε μέρος στόν ἐμφύλιο πόλεμο στό πλευρό τοῦ Κολτσάκ καί τοῦ Ντενίκιν ἐνάντια στήν ἐξουσία τῶν Σοβιέτ. Σήμερα, τό κόμμα αὐτό εἶναι κόμμα παλινόρθωσης τοῦ καπιταλισμοῦ, κόμμα ἐκμηδένισης τοῦ σοβιετικοῦ καθεστῶτος.

Νομίζω ὅτι ἡ τέτια ἐξέλιξη τῆς σοσιαλδημοκρατίας εἶναι χαρακτηριστική γι' αὐτήν, ὄχι μόνο στήν ΕΣΣΔ μά καί στίς ἄλλες χῶρες. Ἡ σοσιαλδημοκρατία ἦταν στή χώρα μας λίγο-πολύ ἐπαναστατική, ὅσο ὑπῆρχε τό τσαρικό καθεστώς. Ἔτσι ἐξηγεῖται κυρίως τό γεγονός ὅτι ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, ἀποτελούσαμε τότε ἕνα κόμμα μαζί μέ τούς μενσεβίκους, δηλαδή τούς σοσιαλδημοκράτες. Ἡ σοσιαλδημοκρατία γίνεται κόμμα ἀντιπολιτευόμενο ἤ

κυβερνητικό, αστικό, όταν έρχεται στήν έξουσία ή λεγόμενη δημοκρατική άστική τάξη. Ἡ σοσιαλδημοκρατία μετατρέπεται σέ κόμμα τῆς ἀνοιχτῆς ἀντεπανάστασης ὅταν ἀνεβαίνει στήν ἐξουσία τό ἐπαναστατικό προλεταριάτο.

Ἕνας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους. Σημαίνει μήπως αὐτό ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατία εἶναι ἀντεπαναστατική δύναμη μόνο ἐδῶ, στήν ΕΣΣΔ, ἤ ὅτι καί στίς ἄλλες χῶρες μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ ἀντεπαναστατική δύναμη;

Στάλιν. Εἶπα πιό πάνω ὅτι σ' ἐμᾶς ἐδῶ ὑπάρχει κάποια διαφορά.

Ἡ σοσιαλδημοκρατία στή χώρα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου εἶναι δύναμη ἀντεπαναστατική, πού ἐπιδιώκει τήν παλινόρθωση τοῦ καπιταλισμοῦ καί τήν ἐξάλειψη τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου ἐνονόματι τῆς ἀστικῆς «δημοκρατίας».

Στίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες, ὅπου δέν ὑπάρχει ἀκόμα ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου, ἡ σοσιαλδημοκρατία εἶναι ἤ κόμμα ἀντιπολιτευόμενο ἀπέναντι στήν ἐξουσία τοῦ κεφαλαίου, ἤ κόμμα μισοκυβερνητικό, πού βρίσκεται σέ συμμαχία μέ τή φιλελεύθερη ἀστική τάξη ἐνάντια στίς πιό ἀντιδραστικές δυνάμεις τοῦ καπιταλισμοῦ καί ἐνάντια στό ἐπαναστατικό ἐργατικό κίνημα, ἤ κόμμα ἐξολοκλήρου κυβερνητικό, πού ὑπερασπίζει ἄμεσα καί ἀπροκάλυπτα τόν καπιταλισμό καί τήν ἀστική «δημοκρατία» ἐνάντια στό ἐπαναστατικό κίνημα τοῦ προλεταριάτου.

Ἡ σοσιαλδημοκρατία γίνεται πέρα γιά πέρα ἀντεπαναστατική καί ἡ ἀντεπαναστατικότητά της στρέφεται ἐνάντια στήν ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου μόνο ὅταν ἡ ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου γίνει πραγματικότητα.

3η ΕΡΩΤΗΣΗ. Γιατί δέν ὑπάρχει ἐλευθερία τύπου στήν ΕΣΣΔ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Γιά ποιά ἐλευθερία τύπου μιλᾶτε; Ἐλευθερία τύπου γιά ποιά τάξη—γιά τήν ἀστική τάξη ἤ γιά τό προλεταριάτο; Ἄν πρόκειται γιά ἐλευθερία τύπου γιά τήν ἀστική τάξη, τέτια ἐλευθερία δέν ὑπάρχει στή χώρα μας καί δέ θά ὑπάρχει ὅσο θά ὑπάρχει διχτατορία τοῦ προλεταριάτου. Ἄν ὅμως πρόκειται γιά ἐλευθερία τύπου γιά τό προλεταριάτο, πρέπει νά πῶ ὅτι σ' ὅλο τόν κόσμο δέ θά βρεῖτε ἄλλο κράτος ὅπου νά ὑπάρχει μιά τόσο ὁλόπλευρη καί πλατιά ἐλευθερία τύπου γιά τό προλεταριάτο, σάν κι αὐτήν πού ὑπάρχει στήν ΕΣΣΔ.

Ἡ ἐλευθερία τύπου γιά τό προλεταριάτο δέν εἶναι κούφια λέξη. Χωρίς τά καλύτερα τυπογραφεῖα, τά καλύτερα μέγαρα τύπου, χωρίς νόμιμες ὀργανώσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης—ἀπό τίς πιό στενές ὥς τίς πιό πλατιές πού νά ἀγκαλιάζουν τά ἑκατομμύρια τῆς ἐργατικῆς τάξης, χωρίς τήν πιό πλατιά ἐλευθερία τοῦ συνέρχεσθαι—ἐλευθερία τύπου δέν ὑπάρχει.

Ρίξτε μιά ματιά στίς συνθῆκες ζωῆς τῆς ΕΣΣΔ, ἐπισκεφθεῖτε τά ἐργατικά κέντρα καί θά ἀντιληφθεῖτε ὅτι τά καλύτερα τυπογραφεῖα, τά καλύτερα μέγαρα τύπου, ὁλάκερα ἐργοστάσια χαρτιοῦ, ὁλάκερα ἐργοστάσια τυπογραφικῆς μελάνης, πού εἶναι ἀπαραίτητα στόν τύπο, τεράστια μέγαρα γιά συγκεντρώσεις—ὅλ' αὐτά καί πολλά ἄλλα ἀπαραίτητα γιά τήν ἐλευθερία τοῦ τύπου τῆς ἐργατικῆς τάξης, βρίσκονται ὁλοκληρωτικά στή διάθεση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἐργαζομένων μαζῶν. Αὐτό ἀκριβῶς ὀνομάζουμε στή χώρα μας ἐλευθερία τύπου γιά τήν ἐργατική τάξη. Στή χώρα μας δέν ὑπάρχει ἐλευθερία τύπου γιά τήν ἀστική τάξη.

Στή χώρα μας δέν ὑπάρχει ἐλευθερία τύπου γιά τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους, πού ἀντιπροσωπεύουν ἐδῶ τά συμφέροντα τῆς γκρεμισμένης καί συντριμμένης ἀστικῆς

τάξης. Τί τό ἐκπληχτικό λοιπόν ὑπάρχει ἐδῶ; Ἐμεῖς ποτέ δέν ἀναλάβαμε τήν ὑποχρέωση νά δόσουμε ἐλευθερία τύπου σ' ὅλες τίς τάξεις καί νά κάνουμε εὐτυχισμένες ὅλες τίς τάξεις. Οἱ μπολσεβίκοι, παίρνοντας τήν ἐξουσία τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917, ἔλεγαν ἀνοιχτά ὅτι ἡ ἐξουσία αὐτή εἶναι ἐξουσία μιᾶς μόνο τάξης, ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου, πού θά καταπιέζει τήν ἀστική τάξη πρός τό συμφέρον τῶν ἐργαζομένων μαζῶν τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, πού ἀποτελοῦν τή συντριπτική πλειοψηφία τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ΕΣΣΔ.

Πῶς μπορεῖ κανείς ὕστερα ἀπ' αὐτό νά ζητάει ἀπό τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου ἐλευθερία τύπου γιά τήν ἀστική τάξη;

4η ΕΡΩΤΗΣΗ. Γιατί δέν ἀποφυλακίζουν τούς κρατούμενους μενσεβίκους;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Πρόκειται ὅπως εἶναι φανερό γιά τούς δραστήριους μενσεβίκους. Ναί, εἶναι ἀλήθεια ὅτι στή χώρα μας δέν ἀποφυλακίζουν τούς δραστήριους μενσεβίκους, πρίν λήξει ὁ χρόνος τῆς φυλάκισής τους. Τί τό παράξενο ὅμως ὑπάρχει ἐδῶ;

Καί γιατί δέν ἀποφυλάκιζαν λογουχάρη τούς μπολσεβίκους τόν Ἰούλη, τόν Αὔγουστο, τό Σεπτέμβρη καί τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917, ὅταν ἦταν στήν ἐξουσία οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι;

Γιατί ὁ Λένιν ἦταν ἀναγκασμένος νά κρύβεται καί νά ζεῖ στήν παρανομία ἀπό τόν Ἰούλη ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917, τότε πού στήν ἐξουσία ἦταν οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι; Πῶς νά ἐξηγήσει κανείς τό ὅτι ὁ μεγάλος Λένιν, πού τό ὄνομά του εἶναι σημαία γιά τούς προλετάριους ὅλων τῶν χωρῶν, ἦταν ἀναγκασμένος νά κρύβεται ἀπό τόν Ἰούλη ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 στή Φιλανδία,

μακριά ἀπό τή «λαοκρατική δημοκρατία» τοῦ Κερένσκι καί τοῦ Τσερετέλι, τοῦ Τσερνόφ καί τοῦ Ντάν, ἐνῶ οἱ ἀστικές ἀρχές ἔσπαζαν τά γραφεῖα τῆς «Πράβντα»—τοῦ ἔντυπου ὀργάνου τοῦ κόμματος τοῦ Λένιν—παρά τό γεγονός ὅτι ἐπικεφαλῆς τῆς κυβέρνησης ἦταν τότε γνωστοί μενσεβίκοι, δραστήριοι παράγοντες τῆς 2ης Διεθνοῦς;

Ὅλα αὐτά ἐξηγοῦνται ὅπως εἶναι φανερό μέ τό ὅτι ἡ πάλη ἀνάμεσα στήν ἀστική ἀντεπανάσταση καί τήν προλεταριακή ἐπανάσταση δέ μπορεῖ νά μήν προκαλέσει ὁρισμένες διώξεις. Εἶπα πιό πάνω ὅτι ἡ σοσιαλδημοκρατία στή χώρα μας εἶναι κόμμα ἀντεπαναστατικό. Ἀπό δῶ ὅμως βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση δέ μπορεῖ νά κάνει χωρίς νά συλλαμβάνει τούς παράγοντες αὐτοῦ τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ κόμματος.

Μά δέν εἶναι μόνο αὐτό. Ἀπ' αὐτό προκύπτει ἀκόμα ὅτι στή χώρα μας οἱ συλλήψεις τῶν μενσεβίκων εἶναι συνέχεια τῆς πολιτικῆς τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης. Πραγματικά, τί εἶναι ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση; Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση σημαίνει, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, ἀνατροπή τῆς ἐξουσίας τῆς ἀστικῆς τάξης. Τώρα ὅλοι οἱ λίγο-πολύ συνειδητοί ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν ἀναγνωρίζουν ὅτι οἱ μπολσεβίκοι ἐνήργησαν σωστά πού ἀνέτρεψαν τήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917. Δέν ἀμφιβάλλω ὅτι καί σεῖς ἔχετε τήν ἴδια γνώμη. Γεννᾶται ὅμως τό ἐρώτημα: ποιόν ἀκριβῶς ἀνέτρεψε τό προλεταριάτο τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917; Ἡ ἱστορία λέει, τά γεγονότα λένε ὅτι τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1917 τό προλεταριάτο ἀνέτρεψε τούς μενσεβίκους καί τούς ἐσέρους, γιατί στήν ἐξουσία ἦταν τότε ἀκριβῶς οἱ μενσεβίκοι καί οἱ ἐσέροι, ὁ Κερένσκι κι ὁ Τσερνόφ, ὁ Γκότς καί ὁ Λίμπερ, ὁ Ντάν καί ὁ Τσερετέλι, ὁ Ἀμπράμοβιτς καί ὁ Αὐξέντιεφ.

Καί τί εἶναι τά κόμματα τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων; Εἶναι κόμματα τῆς 2ης Διεθνοῦς.

Ἀπ' αὐτό βγαίνει τό συμπέρασμα ὅτι τό προλεταριάτο τῆς ΕΣΣΔ, πραγματοποιώντας τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση, ἀνέτρεψε τά κόμματα τῆς 2ης Διεθνοῦς. Ἴσως αὐτό νά εἶναι δυσάρεστο γιά ὁρισμένους σοσιαλδημοκράτες, εἶναι ὅμως, σύντροφοι, γεγονός πού γι' αὐτό δέν χωρεῖ ἀμφιβολία καί πού θά ἦταν γελοῖο νά τό ἀμφισβητήσει κανείς.

Ἀπ' αὐτό βγαίνει συνεπῶς τό συμπέρασμα ὅτι τή στιγμή τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης μπορεῖ καί πρέπει νά ἀνατραπεῖ ἡ ἐξουσία τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων γιά νά μπορέσει νά θριαμβεύσει ἡ ἐξουσία τοῦ προλεταριάτου.

Ἄν ὅμως μπορεῖ νά τούς ἀνατρέπει κανείς, γιατί δέν ἐπιτρέπεται νά τούς συλλαμβάνει, ὅταν περνᾶνε ἀνοιχτά καί ἀποφασιστικά στό στρατόπεδο τῆς ἀστικῆς ἀντεπανάστασης; Ἔχετε τή γνώμη ὅτι ἡ ἀνατροπή τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων εἶναι μαλακότερο μέτρο ἀπό τή σύλληψή τους;

Δέ μπορεῖ νά θεωρεῖ κανείς σωστή τήν πολιτική τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης, χωρίς νά θεωρεῖ ἐπίσης σωστές καί τίς ἀναπόφευχτες συνέπειές της. Ἕνα ἀπό τά δυό:

εἴτε ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση ἦταν λάθος—καί τότε εἶναι ἐξίσου λάθος καί ἡ σύλληψη τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων·

εἴτε ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση δέν ἦταν λάθος—καί τότε δέ μπορεῖ νά θεωρεῖται λάθος καί ἡ σύλληψη τῶν μενσεβίκων καί τῶν ἐσέρων πού πῆραν τό δρόμο τῆς ἀντεπανάστασης.

Ἡ λογική ὑποχρεώνει.

5η ΕΡΩΤΗΣΗ. Γιατί στόν ἀνταποκριτή τοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ γραφείου τύπου δέν δόθηκε ἄδεια εἰσόδου στήν ΕΣΣΔ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Γιατί ὁ σοσιαλδημοκρατικός τύπος τοῦ ἐξωτερικοῦ, καί ἰδιαίτερα τό «Φόρβερτς», μέ τίς τερατώδεις συκοφαντίες του ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ καί τούς ἐκπροσώπους της ξεπέρασε ὁλόκληρη σειρά ἀστικές ἐφημερίδες.

Γιατί μιά σειρά ἀστικές ἐφημερίδες σάν τήν «Φόσισε Τσάιτουνγκ»[58] στήν πάλη τους ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ φέρνονται ἀσύγκριτα πιό «ἀντικειμενικά» καί «καθώς πρέπει» ἀπό τό «Φόρβερτς». Αὐτό μπορεῖ νά φανεῖ «παράξενο», εἶναι ὅμως γεγονός πού δέ μπορεῖ νά μήν τό πάρει κανείς ὑπόψη του. Ἄν τό «Φόρβερτς» μποροῦσε νά μή φέρεται χειρότερα ἀπό ὁρισμένες ἀστικές ἐφημερίδες, τότε, σίγουρα, οἱ ἀντιπρόσωποί του θά γίνονταν δεχτοί στήν ΕΣΣΔ, πλάι στούς ἀντιπροσώπους τῶν ἄλλων ἀστικῶν ἐφημερίδων.

Τοῦτες τίς μέρες κάποιος ἀντιπρόσωπος τοῦ «Φόρβερτς» ἀπευθύνθηκε σ' ἕνα ἀπό τά μέλη τῆς διπλωματικῆς μας ἀντιπροσωπείας στό Βερολίνο, ζητώντας νά μάθει τούς ὅρους πού ἀπαιτοῦνται γιά νά μπορέσει ἕνας ἀνταποκριτής τοῦ «Φόρβερτς» νά πάρει ἄδεια εἰσόδου στήν ΕΣΣΔ. Τοῦ ἔδοσαν τήν ἀπάντηση: «Ὅταν τό „Φόρβερτς" θά ἀποδείξει στήν πράξη ὅτι εἶναι ἕτοιμο νά φέρεται ἀπέναντι στήν ΕΣΣΔ καί τούς ἀντιπροσώπους της ὄχι χειρότερα ἀπό μιά „καθώς πρέπει" φιλελεύθερη ἐφημερίδα σάν τήν „Φόσισε Τσάιτουνγκ", ἡ Σοβιετική κυβέρνηση δέ θά ἔχει ἀντίρηση νά ἐπιτρέψει τήν εἴσοδο ἀντιπροσώπου τοῦ „Φόρβερτς" στήν ΕΣΣΔ».

Νομίζω ὅτι ἡ ἀπάντηση εἶναι πολύ σαφής.

6η ΕΡΩΤΗΣΗ. Εἶναι δυνατή ἡ ἕνωση τῆς 2ης μέ τήν 3η Διεθνῆ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Νομίζω πώς δέν εἶναι δυνατή.

Δέν εἶναι δυνατή, γιατί ἡ 2η καί ἡ 3η Διεθνής ἔχουν δυό ἐντελῶς διαφορετικούς προσανατολισμούς καί ἀποβλέπουν σέ διαφορετικούς σκοπούς. Ἄν ἡ 3η Διεθνής ἀποβλέπει στήν ἀνατροπή τοῦ καπιταλισμοῦ καί τήν ἐγκαθίδρυση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἡ 2η Διεθνής, ἀπεναντίας, ἀποβλέπει στή διατήρηση τοῦ καπιταλισμοῦ καί τήν καταστροφή καθετί τοῦ ἀναγκαίου γιά τήν ἐγκαθίδρυση τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Ὁ ἀγώνας ἀνάμεσα στίς δυό Διεθνεῖς εἶναι ἡ ἰδεολογική ἀντανάκλαση τοῦ ἀγώνα ἀνάμεσα στούς ὀπαδούς τοῦ καπιταλισμοῦ καί τούς ὀπαδούς τοῦ σοσιαλισμοῦ. Στόν ἀγώνα αὐτόν θά νικήσει εἴτε ἡ 2η εἴτε ἡ 3η Διεθνής. Δέν ὑπάρχει κανένας λόγος νά ἀμφιβάλλει κανείς ὅτι μέσα στό ἐργατικό κίνημα δέ μπορεῖ παρά νά νικήσει ἡ 3η Διεθνής.

Θεωρῶ τήν ἕνωσή τους σήμερα ἀδύνατη.

7η ΕΡΩΤΗΣΗ. Πῶς κρίνετε τήν κατάσταση στή Δυτική Εὐρώπη; Πρέπει νά περιμένουμε ἐπαναστατικά γεγονότα στά ἀμέσως ἑπόμενα χρόνια;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Ἔχω τή γνώμη ὅτι στήν Εὐρώπη ἀναπτύσσονται καί θά ἐξακολουθοῦν νά ἀναπτύσσονται τά στοιχεῖα μιᾶς βαθύτατης κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὁ καπιταλισμός μπορεῖ νά σταθεροποιεῖται μερικά, μπορεῖ νά ὀργανώνει ὀρθολογιστικά τήν παραγωγή του, μπορεῖ νά σφίγγει προσωρινά τήν ἐργατική τάξη—ὅλ' αὐτά γιά

τήν ὥρα ὁ καπιταλισμός εἶναι σέ θέση νά τά κάνει, ποτέ ὅμως δέ θά ξανάβρει τή «σταθερότητα» καί τήν «ἰσορροπία» πού ὑπῆρχαν ὥς τόν παγκόσμιο πόλεμο καί τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση. Ποτέ πιά δέ θά ξανάβρει αὐτή τή «σταθερότητα» κι αὐτή τήν «ἰσορροπία».

Ὅτι αὐτό εἶναι σωστό φαίνεται κι ἀπό τό γεγονός ἀκόμα ὅτι στίς χῶρες τῆς Εὐρώπης, ὅπως καί στίς ἀποικίες πού εἶναι πηγή ὕπαρξης τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καπιταλισμοῦ, ξεπετιοῦνται κάθε τόσο οἱ φλόγες τῆς ἐπανάστασης. Ἡ φωτιά τῶν ἐπαναστατικῶν ἐκρήξεων ἀνάβει σήμερα στήν Αὐστρία, αὔριο στήν Ἀγγλία, μεθαύριο κάπου στή Γαλλία ἤ στή Γερμανία, ἔπειτα στήν Κίνα, στήν Ἰνδονησία, στίς Ἰνδίες κτλ.

Καί τί εἶναι ἡ Εὐρώπη καί οἱ ἀποικίες; Εἶναι τό κέντρο καί ἡ περιφέρεια τοῦ καπιταλισμοῦ. «Ταραχή» στά κέντρα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ καπιταλισμοῦ, ἀκόμα μεγαλύτερη «ταραχή» στήν περιφέρειά του. Ὡριμάζουν οἱ συνθῆκες γιά νέα ἐπαναστατικά γεγονότα. Νομίζω ὅτι ὁ πιό φωτεινός δείχτης τῆς ἀναπτυσσόμενης κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ, τό πιό χτυπητό παράδειγμα τῆς αὐξανόμενης δυσαρέσκειας καί ἀγανάχτησης τῆς ἐργατικῆς τάξης, εἶναι τά γεγονότα πού συνδέονται μέ τή δολοφονία τῶν Σάκκο καί Βαντσέτι[59].

Τί εἶναι ἡ δολοφονία δυό ἐργατῶν γιά τήν καπιταλιστική κρεατομηχανή; Μήπως τούς ἐργάτες δέν τούς σκότωναν ὥς τώρα κατά δεκάδες καί ἑκατοντάδες κάθε βδομάδα, κάθε μέρα; Ὡστόσο ἦταν ἀρκετή ἡ δολοφονία δυό ἐργατῶν, τοῦ Σάκκο καί τοῦ Βαντσέτι, γιά νά βάλει σέ κίνηση τήν ἐργατική τάξη ὅλου τοῦ κόσμου. Τί δείχνει αὐτό; Δείχνει ὅτι ὁ καπιταλισμός κάθεται ὅλο καί πιό πολύ πάνω σέ ἀναμμένα κάρβουνα. Δείχνει ὅτι ὡριμάζουν οἱ συνθῆκες γιά νέα ἐπαναστατικά γεγονότα.

Τό γεγονός ὅτι οἱ καπιταλιστές μπορεῖ νά κατορθώσουν νά ἀποκρούσουν τό πρῶτο κύμα τῆς ἐπαναστατικῆς ἔκρηξης, τό γεγονός αὐτό δέν μπορεῖ καθόλου νά ἀποτελέσει παρηγοριά γιά τόν καπιταλισμό. Ἡ ἐπανάσταση ἐνάντια στόν καπιταλισμό δέν μπορεῖ νά ἐπέλθει σάν ἕνα γενικό συνεχόμενο κύμα. Ἀναπτύσσεται πάντα μέ πλημμυρίδες καί ἀμπώτιδες. Ἔτσι ἔγινε στή Ρωσία. Ἔτσι θά γίνει καί στήν Εὐρώπη.

Βρισκόμαστε μπροστά σέ νέα ἐπαναστατικά γεγονότα.

8η ΕΡΩΤΗΣΗ. *Εἶναι ἰσχυρή ἡ ἀντιπολίτευση μέσα στό ρωσικό κόμμα; Σέ ποιούς κύκλους στηρίζεται;*

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Ἔχω τή γνώμη ὅτι εἶναι πολύ ἀδύνατη. Κάτι περισσότερο, οἱ δυνάμεις της εἶναι σχεδόν μηδαμινές μέσα στό κόμμα μας. Ἔχω μπροστά μου μιά σημερινή ἐφημερίδα. Δίνει τά ἀποτελέσματα τῆς συζήτησης μερικῶν ἡμερῶν. Οἱ ἀριθμοί δείχνουν ὅτι ὑπέρ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματός μας καί τῶν θέσεών της ψήφισαν πάνω ἀπό 135 χιλιάδες μέλη τοῦ κόμματος, ὑπέρ τῆς ἀντιπολίτευσης 1200 μέλη τοῦ κόμματος. Δηλαδή οὔτε ἕνα στά ἑκατό.

Ἔχω τή γνώμη ὅτι στίς ἑπόμενες μέρες τά ἀποτελέσματα τῆς ψηφοφορίας θά εἶναι ἀκόμα πιό ἐξευτελιστικά γιά τήν ἀντιπολίτευση. Ἡ συζήτηση θά συνεχιστεῖ ὥς τό συνέδριο. Θά προσπαθήσουμε μέσα σ' αὐτό τό χρονικό διάστημα νά ζητήσουμε κατά τό δυνατό τή γνώμη ὅλου τοῦ κόμματος.

Δέν ξέρω πῶς συζητᾶνε σέ σᾶς, στά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα. Δέν ξέρω, ἄν συζητᾶνε καθόλου μέσα στά σοσιαλδημοκρατικά κόμματα. Ἐμεῖς παίρνουμε τή συζήτηση στά σοβαρά. Θά ζητήσουμε τή γνώμη ὅλου τοῦ κόμματος καί θά δεῖτε ὅτι τό εἰδικό βάρος τῆς ἀντιπολίτευσης μέσα στό κόμμα μας θά ἀποδειχτεῖ ἀκόμα πιό μηδαμινό ἀπ' ὅ,τι δείχνουν οἱ ἀριθμοί πού σᾶς ἀνακοίνωσα τώρα μόλις. Εἶναι πολύ πιθανό στό 15ο Συνέδριο τοῦ κόμματός μας ἡ ἀντιπολίτευση νά μήν ἔχει οὔτ' ἕναν ἐκπρόσωπο, οὔτ' ἕναν ἀντιπρόσωπο.

Ἄς πάρουμε γιά παράδειγμα τέτιες τεράστιες ἐπιχειρήσεις ὅπως τό «Τρεουγκόλνικ» ἤ τό «Πουτίλοφ» τοῦ Λένινγκραντ. Ὁ ἀριθμός τῶν ἐργατῶν στό «Τρεουγκόλνικ» φτάνει τίς 15.000. Τά μέλη τοῦ κόμματος σ' αὐτή τήν ἐπιχείρηση εἶναι 2.122. Ψήφισαν ὑπέρ τῆς ἀντιπολίτευσης 39. Οἱ ἐργάτες τοῦ «Πουτίλοφ» εἶναι γύρω στίς 11.000. Τά μέλη τοῦ κόμματος εἶναι 1.718. Ψήφισαν ὑπέρ τῆς ἀντιπολίτευσης 29.

Σέ ποιούς κύκλους στηρίζεται ἡ ἀντιπολίτευση; Νομίζω ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση στηρίζεται κυρίως σέ μή προλεταριακούς κύκλους. Ἄν ρωτήσει κανείς τά μή προλεταριακά στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ—κεῖνα πού εἶναι δυσαρεστημένα ἀπό τό καθεστώς τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου—ποιόν συμπαθοῦν, θά ἀπαντήσουν ἀδίσταχτα ὅτι συμπαθοῦν τήν ἀντιπολίτευση. Γιατί; Ἐπειδή ἡ πάλη τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι στήν οὐσία πάλη ἐνάντια στό κόμμα, πάλη ἐνάντια στό καθεστώς τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἀπό τό ὁποῖο δέν μπορεῖ παρά νά εἶναι δυσαρεστημένα ὁρισμένα μή προλεταριακά στρώματα. Ἡ ἀντιπολίτευση εἶναι ἀντανάκλαση τῆς δυσαρέσκειας, ἀντανάκλαση τῆς πίεσης τῶν μή προλεταριακῶν στρωμάτων τοῦ πληθυσμοῦ πάνω στή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου.

9η ΕΡΩΤΗΣΗ. *Εἶναι σωστός ὁ ἰσχυρισμός πού διαδίδουν στή Γερμανία ἡ Ρούθ Φίσερ καί ὁ Μάσλοφ ὅτι ἡ σημερινή ἡγεσία τῆς*

Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τοῦ ρωσικοῦ κόμματος παραδίδουν τούς ἐργάτες στήν ἀντεπανάσταση;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Πρέπει νά δεχτοῦμε ὅτι εἶναι σωστός. Πρέπει νά δεχτοῦμε ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής καί τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ παραδίδουν ὁλοκληρωτικά τήν ἐργατική τάξη τῆς ΕΣΣΔ στούς ἀντεπαναστάτες ὅλων τῶν χωρῶν.

Κάτι περισσότερο, μπορῶ νά σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι ἡ Κομμουνιστική Διεθνής καί τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἀποφάσισαν τοῦτες τίς μέρες νά γυρίσουν στήν ΕΣΣΔ ὅλοι οἱ τσιφλικάδες καί οἱ καπιταλιστές πού διώχτηκαν ἀπό τή χώρα μας καί νά τούς ἐπιστραφοῦν οἱ φάμπρικες καί τά ἐργοστάσια.

Κι ὄχι μόνο αὐτό. Ἡ Κομμουνιστική Διεθνής καί τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ προχώρησαν πιό πέρα, πῆραν δηλ. τήν ἀπόφαση ὅτι εἶναι πιά καιρός ν' ἀρχίσουν οἱ μπολσεβίκοι νά τρῶνε ἀνθρώπινο κρέας.

Τέλος, ἔχουμε ἀπόφαση νά ἐθνικοποιήσουμε ὅλες τίς γυναῖκες καί ν' ἀρχίσουμε νά βιάζουμε τίς ἴδιες τίς ἀδελφές μας. (Γελοῦν ὅλοι. Φωνές ἀπό τήν αἴθουσα: «Ποιός μπόρεσε νά βάλει τέτια ἐρώτηση;»).

Βλέπω ὅτι γελᾶτε. Ἴσως κάποιος ἀπό σᾶς νά νομίσει ὅτι δέν παίρνω τήν ἐρώτηση στά σοβαρά. Ναί, σύντροφοι, δέν μπορεῖ νά ἀπαντήσει κανείς σοβαρά σέ τέτιες ἐρωτήσεις. Νομίζω ὅτι σέ τέτιες ἐρωτήσεις μπορεῖ ν' ἀπαντάει κανείς μόνο μέ εἰρωνεία. (Θυελλώδικα χειροκροτήματα).

10η ΕΡΩΤΗΣΗ. Ποιά εἶναι ἡ στάση Σας ἀπέναντι στήν ἀντιπολίτευση καί τήν κατεύθυνση τῆς Ρούθ Φίσερ—Μάσλοφ στή Γερμανία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Ἡ στάση μου ἀπέναντι στήν ἀντιπολίτευση καί τούς πράκτορές της στή Γερμανία εἶναι ἡ ἴδια μέ τή στάση τοῦ γνωστοῦ γάλλου μυθιστοριογράφου Ἀλφόνς Ντοντέ ἀπέναντι στόν Ταρταρίνο ἀπό τήν Ταρασκόν. (Ἱλαρότητα στούς ἀντιπροσώπους).

Θά ἔχετε διαβάσει ἴσως αὐτό τό περίφημο μυθιστόρημα, τόν Ταρταρίνο ἀπό τήν Ταρασκόν, τοῦ Ἀλφόνς Ντοντέ. Ὁ ἥρωας αὐτοῦ τοῦ μυθιστορήματος, ὁ Ταρταρίνος, ἦταν κατά βάθος ἕνας συνηθισμένος «καλοκάγαθος» μικροαστός· εἶχε ὅμως τόσο ζωηρή φαντασία καί τόσο ἀναπτυγμένη τήν ἱκανότητα νά «λέει ψέματα καλόκαρδα», πού στό τέλος κατάντησε θύμα αὐτῆς τῆς ἀσυνήθιστης ἱκανότητάς του.

Ὁ Ταρταρίνος παινευόταν, διαβεβαίωνε ὅλο τόν κόσμο ὅτι στό βουνό Ἄτλαντα σκότωσε ἀμέτρητα λιοντάρια καί τίγρεις. Οἱ εὐκολόπιστοι φίλοι τοῦ Ταρταρίνου τόν ἀνακήρυξαν γι' αὐτό τό κατόρθωμα πρῶτο κυνηγό λιονταριῶν τοῦ κόσμου. Ὅμως ὁ Ἀλφόνς Ντοντέ ἤξερε στά σίγουρα, ὅπως κι ὁ ἴδιος ὁ Ταρταρίνος ἤξερε στά σίγουρα, ὅτι ὁ Ταρταρίνος δέν εἶδε στά μάτια του ποτέ λιοντάρια οὔτε τίγρεις.

Ὁ Ταρταρίνος παινευόταν καί βεβαίωνε ὅλο τόν κόσμο ὅτι ἀνέβηκε στό Λευκό Ὄρος. Οἱ εὐκολόπιστοι φίλοι του τόν ἀνακήρυξαν γι' αὐτό πρῶτο ἀλπινιστή τοῦ κόσμου. Ὅμως ὁ Ἀλφόνς Ντοντέ ἤξερε στά σίγουρα ὅτι ὁ Ταρταρίνος δέν εἶδε ποτέ του κανένα Λευκό Ὄρος, γιατί δέν εἶχε πάει παρά μόνο ὥς τούς πρόποδες τοῦ Λευκοῦ Ὄρους.

Ὁ Ταρταρίνος παινευόταν καί διαβεβαίωνε ὅλο τόν κόσμο ὅτι ἵδρυσε μιά μεγάλη ἀποικία σέ κάποια χώρα, μακριά ἀπό τή Γαλλία. Οἱ εὐκολόπιστοι φίλοι του τόν

ἀνακήρυξαν γι' αὐτό πρῶτο ἀποικιστή τοῦ κόσμου. Ὅμως ὁ Ἀλφόνς Ντοντέ ἤξερε στά σίγουρα, ὅπως κι ὁ ἴδιος ὁ Ταρταρίνος ἀναγκάστηκε νά παραδεχτεῖ, ὅτι τά φανταστικά κατορθώματα τοῦ Ταρταρίνου δέν μποροῦσαν νά δημιουργήσουν παρά μόνο σύγχυση.

Ξέρετε τί σύγχυση καί τί σκάνδαλο δημιούργησε γιά τούς ταρταρινικούς ἡ φαντασιόπληχτη καυχησιολογία τοῦ Ταρταρίνου.

Νομίζω ὅτι ὁ καυχησιάρικος θόρυβος πού ξεσήκωσαν οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης στή Μόσχα καί στό Βερολίνο δέν μπορεῖ παρά νά τελειώσει μέ μιά τέτια σύγχυση καί μ' ἕνα τέτιο σκάνδαλο γιά τήν ἀντιπολίτευση. (Ὅλοι γελοῦν).

Ἐξαντλήσαμε ἔτσι τόν πρῶτο κατάλογο ἐρωτήσεων.

Ἄς περάσουμε στίς ἐρωτήσεις τῆς γαλλικῆς ἀντιπροσωπείας.

1η ΕΡΩΤΗΣΗ. Μέ ποιό τρόπο σκέφτεται ἡ κυβέρνηση τῆς ΕΣΣΔ νά ἀγωνιστεῖ ἐνάντια στίς ξένες ἑταιρίες πετρελαίου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Νομίζω ὅτι ἡ ἐρώτηση δέν ἔχει μπεῖ σωστά. Ἔτσι πού μπαίνει ἡ ἐρώτηση, μπορεῖ νά νομίσει κανείς ὅτι ἡ σοβιετική πετρελαιοβιομηχανία ἑτοιμάζει ἐπίθεση ἐνάντια στίς ἑταιρίες πετρελαίου τῶν ξένων χωρῶν καί ἐπιδιώκει νά τίς καταβάλει καί νά τίς διαλύσει.

Ἔτσι ἔχει ἄραγε τό ζήτημα στήν πραγματικότητα; Ὄχι, δέν ἔχει ἔτσι. Στήν πραγματικότητα, ὁρισμένες ἑταιρίες πετρελαίου τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν προσπαθοῦν νά πνίξουν τή σοβιετική πετρελαιοβιομηχανία καί ἡ σοβιετική πετρελαιοβιομηχανία ἀναγκάζεται νά ἀμυνθεῖ, γιά νά ζήσει καί νά ἀναπτυχθεῖ παραπέρα.

Τό ζήτημα εἶναι ὅτι ἡ σοβιετική πετρελαιοβιομηχανία εἶναι πιό ἀδύνατη ἀπό τήν πετρελαιοβιομηχανία τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν τόσο ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ὄγκου τῆς παραγωγῆς—παράγουμε λιγότερα ἀπό κείνους—ὅσο καί ἀπό τήν ἄποψη τῶν δεσμῶν μέ τήν ἀγορά—ἐκεῖνοι ἔχουν πολύ περισσότερους δεσμούς μέ τήν παγκόσμια ἀγορά παρά ἐμεῖς.

Πῶς ἀμύνεται ἡ σοβιετική πετρελαιοβιομηχανία; Ἀμύνεται μέ τή βελτίωση τῆς ποιότητας τῆς παραγωγῆς καί προπάντων μέ τήν ἐλάττωση τῆς τιμῆς τοῦ πετρελαίου, πουλώντας στήν ἀγορά φτηνό πετρέλαιο, πουλώντας το φτηνότερα ἀπ' ὅ,τι οἱ καπιταλιστικές ἑταιρίες.

Μπορεῖ νά γεννηθεῖ τό ἐρώτημα: εἶναι ἄραγε τά Σοβιέτ τόσο πλούσια, ὥστε νά ἔχουν τή δυνατότητα νά πουλοῦν πιό φτηνά ἀπό τίς πλουσιότατες καπιταλιστικές ἑταιρίες; Φυσικά, ἡ σοβιετική βιομηχανία δέν εἶναι πιό πλούσια ἀπό τίς καπιταλιστικές ἑταιρίες. Κάτι περισσότερο, οἱ καπιταλιστικές ἑταιρίες εἶναι πολύ πιό πλούσιες ἀπό τή σοβιετική βιομηχανία. Ἐδῶ ὅμως δέν πρόκειται γιά τόν πλοῦτο. Πρόκειται γιά τό γεγονός ὅτι ἡ σοβιετική πετρελαιοβιομηχανία δέν εἶναι καπιταλιστική βιομηχανία καί γι' αὐτό τό λόγο δέν τῆς χρειάζονται ὑπερβολικά ὑπερκέρδη, ἐνῶ οἱ καπιταλιστικές ἑταιρίες πετρελαίου δέν μποροῦν νά κάνουν χωρίς κολοσσιαῖα ὑπερκέρδη. Καί ἐπειδή ἀκριβῶς ἡ σοβιετική πετρελαιοβιομηχανία δέν ἔχει ἀνάγκη ἀπό ὑπερκέρδη, γι' αὐτό ἔχει τή δυνατότητα νά πουλᾶ τήν παραγωγή της πιό φτηνά ἀπό τίς καπιταλιστικές ἑταιρίες.

Τό ἴδιο μποροῦμε νά ποῦμε καί γιά τά σοβιετικά σιτηρά, γιά τή σοβιετική ξυλεία κτλ.

Γενικά πρέπει νά ποῦμε ὅτι τά σοβιετικά ἐμπορεύματα, καί ἰδιαίτερα τό σοβιετικό πετρέλαιο, παρουσιάζονται στή διεθνῆ ἀγορά σάν παράγοντας πού ρίχνει τίς τιμές κι ἔτσι κάνει λιγότερο δύσκολη τήν κατάσταση τῶν

μαζῶν τῶν καταναλωτῶν. Αὐτοῦ βρίσκεται ἡ δύναμη κι αὐτό εἶναι τό μέσο ἄμυνας τῆς σοβιετικῆς πετρελαιοβιομηχανίας ἀπό τίς ἐπιβουλές τῶν καπιταλιστικῶν ἑταιριῶν πετρελαίου. Αὐτοῦ βρίσκεται τό μυστικό πού οἱ πετρελαιοβιομήχανοι ὅλων τῶν χωρῶν, καί ἰδιαίτερα ὁ Ντέτερντινγκ, ξελαρυγγίζονται ἐνάντια στά Σοβιέτ καί στή σοβιετική πετρελαιοβιομηχανία, σκεπάζοντας τήν πολιτική τους τῶν ὑψηλῶν τιμῶν στό πετρέλαιο καί τῆς καταλήστευσης τῶν μαζῶν τῶν καταναλωτῶν μέ φράσεις τῆς μόδας γιά «κομμουνιστική προπαγάνδα».

2η ΕΡΩΤΗΣΗ. Πῶς σκέφτεστε νά πραγματοποιήσετε τόν κολεχτιβισμό στό χωριό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Σκεφτόμαστε νά πραγματοποιήσουμε τόν κολεχτιβισμό στήν ἀγροτική οἰκονομία βαθμιαῖα μέ μέτρα οἰκονομικοῦ, πιστωτικοῦ καί πολιτιστικο-πολιτικοῦ χαρακτήρα.

Νομίζω πώς τό πιό ἐνδιαφέρον ζήτημα εἶναι τό ζήτημα τῶν μέτρων οἰκονομικοῦ χαρακτήρα. Στόν τομέα αὐτόν τά μέτρα μας στρέφονται πρός τρεῖς κατευθύνσεις:

πρός τήν κατεύθυνση τῆς ὀργάνωσης τῶν ἀτομικῶν νοικοκυριῶν τῶν ἀγροτῶν σέ συνεταιρισμούς·

πρός τήν κατεύθυνση τῆς ὀργάνωσης τῶν νοικοκυριῶν τῶν ἀγροτῶν, κυρίως τῶν νοικοκυριῶν τῶν φτωχῶν ἀγροτῶν σέ παραγωγικές συντροφιές καί, τέλος,

πρός τήν κατεύθυνση τῆς ὑπαγωγῆς τῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν στά ὄργανα σχεδιοποίησης καί στά ρυθμιστικά ὄργανα τοῦ κράτους, τόσο ἀπό τήν ἄποψη τῆς διάθεσης τῆς παραγωγῆς τοῦ ἀγρότη ὅσο καί ἀπό τήν ἄποψη τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς ἀγροτιᾶς μέ τά ἀπαραίτητα προϊόντα τῆς βιομηχανίας μας.

Μερικά χρόνια πρίν ἀνάμεσα στή βιομηχανία καί τά

ἀγροτικά νοικοκυριά βρίσκονταν ἕνα σωρό μεσάζοντες, ἰδιῶτες ἐπιχειρηματίες, πού ἐφοδίαζαν τούς ἀγρότες μέ προϊόντα τῆς πόλης καί πουλοῦσαν στούς ἐργάτες τά σιτηρά τῶν ἀγροτῶν. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ μεσάζοντες δέ «δουλεύανε» τζάμπα καί ἀπομυζοῦσαν δεκάδες ἑκατομμύρια ρούβλια τόσο ἀπό τήν ἀγροτιά ὅσο καί ἀπό τόν πληθυσμό τῶν πόλεων. Ἦταν ἡ περίοδος πού δέν εἶχε ἀκόμα ὀργανωθεῖ ἡ στενή σύνδεση πόλης καί χωριοῦ, σοσιαλιστικῆς βιομηχανίας καί ἀτομικῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν. Ὁ ρόλος τοῦ συνεταιρισμοῦ καί τῶν κρατικῶν ὀργάνων διανομῆς ἦταν τότε σχετικά ἀσήμαντος.

Ἀπό τότε τά πράγματα ἄλλαξαν ριζικά. Τώρα στήν κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό, ἀνάμεσα στή βιομηχανία καί τά ἀγροτικά νοικοκυριά ὁ ρόλος τῶν συνεταιρισμῶν καί τῶν ὀργάνων τοῦ κρατικοῦ ἐμπορίου μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὄχι μόνο ἐπικρατέστερος μά καί κυρίαρχος, ἄν ὄχι μονοπωλιακός. Τό ποσοστό συμμετοχῆς τῶν συνεταιρισμῶν καί τῶν κρατικῶν ὀργάνων στόν ἐφοδιασμό τοῦ χωριοῦ μέ προϊόντα ὑφαντουργίας ξεπερνᾶ τά 70%. Ὅσον ἀφορᾶ τόν ἐφοδιασμό μέ γεωργικές μηχανές, τό ποσοστό συμμετοχῆς τῶν συνεταιρισμῶν καί τῶν κρατικῶν ὀργάνων ἀποτελεῖ σχεδόν τά 100%. Στήν ἀγορά τῶν σιτηρῶν τῶν ἀγροτῶν τό ποσοστό συμμετοχῆς τῶν συνεταιρισμῶν καί τῶν κρατικῶν ὀργάνων ξεπερνᾶ τά 80%. Ὅσον ἀφορᾶ τήν ἀγορά πρώτων ὑλῶν γιά τή βιομηχανία, ὅπως βαμπάκι, ζαχαρότευτλα κτλ. τό ποσοστό συμμετοχῆς τῶν συνεταιρισμῶν καί τῶν κρατικῶν ὀργάνων εἶναι περίπου 100%.

Καί τί σημαίνει αὐτό;

Αὐτό σημαίνει, πρῶτο, ὅτι ὁ καπιταλιστής ἐκτοπίζεται ἀπό τή σφαίρα τῆς κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων, ὅτι ἡ βιομηχανία συνδέεται ἄμεσα μέ τό ἀγροτικό νοικοκυριό,

τά κέρδη τῶν κερδοσκόπων-μεσαζόντων μένουν στή βιομηχανία καί τήν ἀγροτική οἰκονομία, οἱ ἀγρότες ἀποχτοῦν τή δυνατότητα ν' ἀγοράζουν πιό φτηνά τά προϊόντα τῶν πόλεων καί οἱ ἐργάτες, μέ τή σειρά τους, ἀποχτοῦν τή δυνατότητα νά ἀγοράζουν πιό φτηνά τά ἀγροτικά προϊόντα.

Αὐτό σημαίνει, δεύτερο, ὅτι ἡ βιομηχανία, διώχνοντας τούς μεσάζοντες-καπιταλιστές ἀπό τήν κυκλοφορία τῶν ἐμπορευμάτων, ἀποχτᾶ τή δυνατότητα νά πάρει μαζί της τό ἀγροτικό νοικοκυριό, νά ἐπιδρᾶ πάνω του καί νά ἀνεβάζει τό ἀγροτεχνικό ἐπίπεδό του, νά τό ὀργανώνει ὀρθολογιστικά καί νά τό ἐκβιομηχανίζει.

Αὐτό σημαίνει, τρίτο, ὅτι τό κράτος συνδέοντας στενά τήν ἀγροτική οἰκονομία μέ τή βιομηχανία, ἀποχτᾶ τή δυνατότητα νά ἐφαρμόζει τήν ἀρχή τῆς σχεδιοποίησης στήν ἀνάπτυξη τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, νά τήν ἐφοδιάζει μέ τούς καλύτερους σπόρους καί τά καλύτερα λιπάσματα, νά καθορίζει τόν ὄγκο τῆς παραγωγῆς της, νά ἐπιδρᾶ πάνω της μέ τήν πολιτική τῶν τιμῶν κτλ.

Αὐτό σημαίνει, τέλος, ὅτι στό χωριό δημιουργοῦνται εὐνοϊκές συνθῆκες γιά τήν ἐξάλειψη τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων, γιά τόν παραπέρα περιορισμό καί ἐκτόπιση τῶν κουλάκων, γιά τήν ὀργάνωση τῶν νοικοκυριῶν τῶν ἐργαζομένων ἀγροτῶν σέ παραγωγικές συντροφιές, γιά τή δυνατότητα νά χρηματοδοτοῦνται αὐτές οἱ συντροφιές μέ μέσα τοῦ κράτους.

Ἄς πάρουμε λογουχάρη τήν παραγωγή ζαχαρότευτλων γιά τή βιομηχανία ζάχαρης καί τήν παραγωγή βαμπακιοῦ γιά τήν ὑφαντουργική βιομηχανία. Ὁ ὄγκος τῆς παραγωγῆς αὐτῶν τῶν πρώτων ὑλῶν, καθώς καί οἱ τιμές τους καί ἡ ποιότητά τους, δέν καθορίζονται σήμερα στή χώρα μας στοιχειακά, ἀπό τό παιχνίδι τῶν δυνάμεων τῆς ἀνοργάνωτης ἀγορᾶς, μέσω τῶν μεσαζόντων-κερδοσκόπων, μέσω τοῦ χρηματιστηρίου καί τῶν κάθε εἴδους καπιταλιστικῶν γραφείων κτλ. ἀλλά καθορίζονται σύμφωνα μέ σχέδιο, μέ βάση συγκεκριμένα συμβόλαια πού ἔχουν γίνει προηγούμενα ἀνάμεσα στά συνδικάτα ζάχαρης καί ὑφαντουργίας, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί τίς δεκάδες χιλιάδες ἀγροτικά νοικοκυριά, πού ἐκπροσωποῦνται ἀπό τούς συνεταιρισμούς συγκέντρωσης ζαχαρότευτλων καί βαμπακιοῦ, ἀπό τό ἄλλο.

Ἐδῶ δέν ὑπάρχουν πιά χρηματιστήρια, γραφεῖα, παιχνίδι μέ τίς τιμές. Ὅλα αὐτά τά ὄργανα τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας δέν ὑπάρχουν πιά στή χώρα μας σ' αὐτό τόν τομέα. Ἐδῶ παρουσιάζονται ἐπί σκηνῆς μόνο οἱ δυό πλευρές χωρίς χρηματιστήρια καί μεσάζοντες—τά κρατικά συνδικάτα ἀπό τό ἕνα μέρος, οἱ συνεταιρισμένοι ἀγρότες ἀπό τό ἄλλο. Τά κρατικά συνδικάτα ὑπογράφουν συμβόλαια μέ τίς ἀντίστοιχες συνεταιριστικές ὀργανώσεις γιά τήν παραγωγή μιᾶς ὁρισμένης ποσότητας ζαχαρότευτλων καί βαμπακιοῦ, γιά τόν ἐφοδιασμό τῶν ἀγροτῶν μέ σπόρους, γιά τήν παροχή δανείων κτλ. Μέ τή λήξη τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους ὅλη ἡ παραγωγή μπαίνει στή διάθεση τῶν συνδικάτων καί οἱ ἀγρότες παίρνουν σέ ἀντάλλαγμα τά ἀνάλογα ποσά, σύμφωνα μέ τά συμβόλαια πού ἔχουν ὑπογραφεῖ ἀπό πρίν. Αὐτό ὀνομάζεται στή χώρα μας σύστημα συμβάσεων.

Τό σύστημα αὐτό εἶναι καλό ἀπό τήν ἄποψη ὅτι δίνει κέρδη καί στίς δυό πλευρές καί συνδέει τό ἀγροτικό νοικοκυριό μέ τή βιομηχανία ἄμεσα, χωρίς μεσάζοντες. Τό σύστημα αὐτό εἶναι ὁ πιό σίγουρος δρόμος γιά τήν κολεχτιβοποίηση τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ.

Δέν μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι καί οἱ ἄλλοι κλάδοι τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἔχουν φτάσει σέ τέτιο βαθμό ἀνάπτυξης. Μποροῦμε ὅμως νά ποῦμε μέ βεβαιότητα ὅτι ὅλοι οἱ κλάδοι τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, μή ἐξαιρώντας καί

τή σιτοπαραγωγή, θά περάσουν βαθμιαῖα σ' αὐτό τό δρόμο ἀνάπτυξης. Κι ὁ δρόμος αὐτός ὁδηγεῖ κατευθείαν στήν κολεχτιβοποίηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας.

Ἡ καθολική κολεχτιβοποίηση θά γίνει τότε, ὅταν τά ἀγροτικά νοικοκυριά θά ἀναδιοργανωθοῦν πάνω σέ νέα τεχνική βάση, μέ τή μηχανοποίηση καί τόν ἐξηλεκτρισμό, ὅταν οἱ συνεταιριστικές ὀργανώσεις θά περιλάβουν τήν πλειοψηφία τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς, ὅταν ἡ πλειονότητα τῶν χωριῶν θά γεμίσει ἀπό ἀγροτικές παραγωγικές συντροφιές κολεχτιβιστικοῦ τύπου.

Ἐκεῖ τραβᾶν τά πράγματα, δέν ἔφτασαν ὅμως ἀκόμα ὥς ἐκεῖ καί δέ θά φτάσουν γρήγορα. Γιατί; Ἐπειδή, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, γιά νά γίνει αὐτό ἀπαιτοῦνται τεράστια οἰκονομικά μέσα, πού δέν τά διαθέτει ἀκόμα τό κράτος μας, μά πού ἀσφαλῶς θά συσσωρευτοῦν μέ τόν καιρό. Ὁ Μάρξ ἔλεγε ὅτι στήν ἱστορία κανένα νέο κοινωνικό καθεστώς δέ στερεώθηκε χωρίς ἐντατική χρηματοδότηση, χωρίς νά ξοδευτοῦν ἑκατοντάδες καί ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια γι' αὐτό τό σκοπό. Ἔχω τή γνώμη ὅτι μπαίνουμε πιά στή φάση ἐκείνη τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, πού τό κράτος ἀρχίζει νά ἀποχτᾶ τή δυνατότητα νά χρηματοδοτεῖ ἐντατικά τό νέο κοινωνικό κολεχτιβιστικό καθεστώς. Τό γεγονός ὅτι ἡ σοσιαλιστική βιομηχανία κατέχτησε κιόλας τό ρόλο καθοδηγητικοῦ στοιχείου μέσα στή λαϊκή οἰκονομία καί τραβᾶ μαζί της τήν ἀγροτική οἰκονομία, τό γεγονός αὐτό εἶναι ἡ πιό σίγουρη ἐγγύηση ὅτι τά ἀγροτικά νοικοκυριά θά τραβήξουν τό δρόμο τῆς παραπέρα κολεχτιβοποίησης.

3η ΕΡΩΤΗΣΗ. Ποιές ἦταν οἱ κυριότερες δυσκολίες στήν περίοδο τοῦ πολεμικοῦ κομμουνισμοῦ, ὅταν ἔγιναν προσπάθειες νά καταργηθεῖ τό χρῆμα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Οἱ δυσκολίες ἦταν πολλές, τόσο στόν τομέα τῆς ἐσωτερικῆς ἀνάπτυξης ὅσο καί στόν τομέα τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων.

Ἄν πάρει κανείς τίς ἐσωτερικές σχέσεις οἰκονομικοῦ χαρακτήρα, θά μποροῦσε νά σημειώσει τρεῖς κύριες δυσκολίες.

Πρῶτο. Δυσκολία ἦταν ὅτι ἡ βιομηχανία μας εἶχε καταστραφεῖ καί παραλύσει, ἄν δέν ὑπολογίσουμε τήν πολεμική βιομηχανία πού ἐφοδίαζε μέ πολεμοφόδια τά μέτωπα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τόν καιρό τῆς ἐπέμβασης. Τά δυό τρίτα ἀπό τά ἐργοστάσια καί τίς φάμπρικές μας δέ λειτουργοῦσαν, οἱ μεταφορές κούτσαιναν, ἐμπορεύματα δέν ὑπῆρχαν ἤ σχεδόν δέν ὑπῆρχαν.

Δεύτερο. Ἡ ἀγροτική οἰκονομία κούτσαινε καί ἀπό τά δυό πόδια, οἱ δουλευτές τῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν ἔλειπαν στά μέτωπα. Ὑπῆρχε ἔλλειψη πρώτων ὑλῶν, ἔλλειψη ψωμιοῦ γιά τόν πληθυσμό τῶν πόλεων καί πρῶτ' ἀπ' ὅλα γιά τούς ἐργάτες. Δίναμε τότε στούς ἐργάτες ἀπό 200 γραμμάρια ψωμί τή μέρα καί κάποτε μόνο 50 γραμμάρια.

Τρίτο. Δέν ὑπῆρχε ἤ σχεδόν δέν ὑπῆρχε ὀργανωμένος σοβιετικός ἐμπορικός μηχανισμός ἀνταλλαγῆς ἀνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό, ἱκανός νά ἐφοδιάζει τό χωριό μέ προϊόντα τῆς πόλης καί τήν πόλη μέ ἀγροτικά προϊόντα. Οἱ συνεταιρισμοί καί τά κρατικά ὄργανα ἐμπορίου βρίσκονταν σέ ἐμβρυώδικη κατάσταση.

Ὡστόσο ὕστερα ἀπό τόν τερματισμό τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καί τήν ἐφαρμογή τῆς «νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς» ἡ οἰκονομική κατάσταση τῆς χώρας ἄλλαξε ριζικά.

Ἡ βιομηχανία ἀναπτύχθηκε καί δυνάμωσε καί κατέλαβε διευθυντική θέση σ' ὅλη τή λαϊκή οἰκονομία. Τό πιό χαρακτηριστικό ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη εἶναι τό γεγονός ὅτι τά τελευταῖα δυό χρόνια κατορθώσαμε νά ἐπενδύσουμε

στή βιομηχανία πάνω άπό δυό δισεκατομμύρια ρούβλια, πού προέρχονται άπό δική μας συσσώρευση χωρίς βοήθεια άπό τό έξωτερικό, χωρίς κανενός είδους δάνεια άπό τό έξωτερικό. Τώρα δέ μπορούμε πιά νά πούμε ότι γενικά δέν υπάρχουν έμπορεύματα γιά τήν άγροτιά.

Ἀνορθώθηκε ή άγροτική οικονομία καί ή παραγωγή της έφτασε τόν όγκο τής παραγωγής τής προπολεμικής περιόδου. Τώρα δέ μπορούμε πιά νά πούμε γενικά ότι δέν υπάρχουν σιτηρά καί άλλα άγροτικά προϊόντα γιά τούς έργάτες.

Οί συνεταιρισμοί καί τά κρατικά όργανα έμπορίου έχουν άναπτυχθεί σέ βαθμό πού κατέλαβαν διευθυντική θέση στήν κυκλοφορία έμπορευμάτων μέσα στή χώρα. Τώρα δέ μπορούμε πιά νά πούμε ότι δέν έχουμε ένα μηχανισμό άνταλλαγής-διανομής άνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό, άνάμεσα στή βιομηχανία καί τήν άγροτική οικονομία.

Ὅλ' αύτά είναι, φυσικά, λίγα γιά νά οικοδομήσουμε τώρα κιόλας τή σοσιαλιστική οικονομία. Είναι όμως πέρα γιά πέρα άρκετά γιά νά τραβήξουμε μπροστά, στό δρόμο τής πετυχημένης σοσιαλιστικής οικοδόμησης.

Πρέπει τώρα νά έπανεξοπλίσουμε τή βιομηχανία μας καί νά χτίσουμε καινούργια έργοστάσια πάνω σέ νέα τεχνική βάση.

Πρέπει νά άνεβάσουμε τό άγροτεχνικό έπίπεδο τής άγροτικής οικονομίας, νά έφοδιάσουμε τούς άγρότες στόν άνώτατο βαθμό μέ γεωργικές μηχανές, νά όργανώσουμε τήν πλειοψηφία τής έργαζόμενης άγροτιάς σέ συνεταιρισμούς καί νά άναδιοργανώσουμε τά άτομικά άγροτικά νοικοκυριά σ' ένα πλατύ δίχτυ άπό άγροτικές παραγωγικές κολεχτιβιστικές συντροφιές.

Πρέπει νά όργανώσουμε έναν τέτιο μηχανισμό άνταλλαγής-διανομής άνάμεσα στήν πόλη καί τό χωριό, πού

νά είναι ίκανός νά ύπολογίζει καί νά ίκανοποιεί τίς άνάγκες τών πόλεων καί τών χωριών όλης τής χώρας μας, έτσι άκριβώς όπως κάθε άνθρωπος στόν προϋπολογισμό του ύπολογίζει τά έξοδα καί τά έσοδά του.

Καί όταν τά πετύχουμε όλα αύτά, μπορεί κανείς νά δεχτεί ότι θάρθει καιρός πού δέ θά ύπάρχει πιά άνάγκη χρήματος.

Ὅμως άπ' αύτό τό σημείο άπέχουμε άκόμα πολύ.

4η ΕΡΩΤΗΣΗ. Πώς έχει τό ζήτημα μέ τήν «ψαλίδα»;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Ἀν λέγοντας «ψαλίδα» έννοούμε τή διάσταση άνάμεσα στίς τιμές τών άγροτικών προϊόντων καί τίς τιμές τών βιομηχανικών έμπορευμάτων άπό τήν άποψη τού κόστους, τότε ή κατάσταση σχετικά μέ τήν «ψαλίδα» διαγράφεται ώς έξής.

Δέ χωρεί άμφιβολία ότι τά βιομηχανικά έμπορεύματά μας έξακολουθούν άκόμα νά πουλιούνται κάπως άκριβότερα άπ' ό,τι θά μπορούσαν νά πουληθούν κάτω άπό διαφορετικές συνθήκες. Αύτό έξηγείται άπ' τή νεαρότητα τής βιομηχανίας μας, άπ' τήν άνάγκη νά τήν περιφρουρήσουμε άπό τό συναγωνισμό τού έξωτερικού, άπ' τήν άνάγκη νά τής δημιουργήσουμε συνθήκες πού νά μπορούν νά έπιταχύνουν τήν άνάπτυξή της. Καί ή γοργή άνάπτυξή της είναι άναγκαία καί γιά τήν πόλη καί γιά τό χωριό. Διαφορετικά δέ θά είχαμε τή δυνατότητα νά έφοδιάσουμε έγκαιρα τά άγροτικά νοικοκυριά μέ άρκετή ποσότητα προϊόντων ύφαντουργίας καί άγροτικών μηχανών. Τό περιστατικό αύτό δημιουργεί διάσταση άνάμεσα στίς τιμές τών βιομηχανικών έμπορευμάτων καί τών άγροτικών προϊόντων μέ ορισμένη ζημιά γιά τά άγροτικά νοικοκυριά.

Γιά νά έξαλειφθεί αύτό τό μειονέκτημα γιά τά άγρο-

τικά νοικοκυριά, τό κόμμα καί ἡ κυβέρνηση ἔβαλαν σκοπό τους νά ἐφαρμόσουν πολιτική βαθμιαίας μά σταθερῆς ἐλάττωσης τῶν τιμῶν τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων. Μποροῦμε νά ὀνομάσουμε τήν πολιτική αὐτή ρεαλιστική; Νομίζω ὅτι ἀναμφισβήτητα εἶναι ρεαλιστική. Εἶναι γνωστό λογουχάρη ὅτι τόν τελευταῖο χρόνο κατορθώσαμε νά ἐλαττώσουμε τίς λιανικές τιμές τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων κατά 8—10%. Εἶναι ἐπίσης γνωστό ὅτι οἱ ὀργανισμοί μας τῆς βιομηχανίας ἐλαττώνουν συστηματικά τό κόστος καί τίς τιμές ἐργοστασίου τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων. Δέν ὑπάρχει λόγος νά ἀμφιβάλλουμε ὅτι ἡ πολιτική αὐτή θά συνεχιστεῖ καί στό μέλλον. Κάτι περισσότερο. Πρέπει νά πῶ ὅτι ἡ πολιτική τῆς σταθερῆς ἐλάττωσης τῶν τιμῶν τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων εἶναι τό ἀγκωνάρι τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς μας, καί χωρίς αὐτή δέν μπορεῖ νά νοηθεῖ οὔτε βελτίωση καί ὀρθολογιστική ὀργάνωση τῆς βιομηχανίας μας οὔτε στερέωση τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά.

Τά ἀστικά κράτη ἀκολουθοῦν διαφορετική πολιτική σ' αὐτό τό ζήτημα. Ἐκεῖ ὀργανώνουν συνήθως τίς ἐπιχειρήσεις σέ τράστ καί συνδικάτα, γιά νά ἀνεβάσουν τίς τιμές τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων μέσα στή χώρα, νά μετατρέψουν τίς τιμές αὐτές σέ μονοπωλιακές τιμές, νά ἀντλήσουν ἔτσι ὅσο τό δυνατό περισσότερα κέρδη καί νά δημιουργήσουν ἐφεδρικό κεφάλαιο γιά ἐξαγωγή ἐμπορευμάτων στό ἐξωτερικό, ὅπου οἱ κεφαλαιοκράτες πουλοῦν τά ἴδια ἐμπορεύματα σέ χαμηλές τιμές, μέ σκοπό νά καταχτήσουν καινούργιες ἀγορές.

Τήν ἴδια πολιτική ἐφάρμοζαν κι ἐδῶ στή Ρωσία στήν περίοδο πού ἐπικρατοῦσε τό ἀστικό καθεστώς, τότε πού ἡ ζάχαρη λχ. πουλιόταν μέσα στή χώρα πανάκριβα, ἐνῶ στό ἐξωτερικό, λχ. στήν Ἀγγλία ἡ ἴδια ζάχαρη πουλιόταν τόσο φτηνά, πού τάιζαν τά γουρούνια.

Ἡ σοβιετική κυβέρνηση ἀκολουθεῖ διαμετρικά ἀντίθετη πολιτική. Πιστεύει ὅτι ἡ βιομηχανία πρέπει νά ἐξυπηρετεῖ τόν πληθυσμό κι ὄχι τό ἀντίθετο. Πιστεύει ὅτι ἡ σταθερή ἐλάττωση τῶν τιμῶν τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων εἶναι τό βασικό μέσο πού χωρίς αὐτό εἶναι ἀδύνατη ἡ κανονική ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας. Δέ μιλῶ πιά γιά τό ὅτι ἡ πολιτική ἐλάττωσης τῶν τιμῶν στά βιομηχανικά ἐμπορεύματα συντελεῖ στήν αὔξηση τῆς ζήτησης τοῦ πληθυσμοῦ, αὐξάνει τήν ἀπορροφητική ἱκανότητα τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς, τόσο τῆς πόλης ὅσο καί τοῦ χωριοῦ, καί δημιουργεῖ ἔτσι μιά ἀδιάκοπα αὐξανόμενη πηγή, ἀπαραίτητη γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας.

5η ΕΡΩΤΗΣΗ. Ποιές εἶναι οἱ προτάσεις τῆς Σοβιετικῆς κυβέρνησης πρός τούς γάλλους μικροκατόχους τίτλων σχετικά μέ τό ζήτημα τῶν χρεῶν; Πῶς νά κάνουμε γνωστές αὐτές τίς προτάσεις στούς γάλλους εἰσοδηματίες;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Οἱ προτάσεις μας σχετικά μέ τά προπολεμικά χρέη δημοσιεύτηκαν στή γνωστή συνέντευξη τοῦ Ρακόφσκι. Πιστεύω πώς θά τίς ξέρετε. Οἱ προτάσεις προϋποθέτουν ταυτόχρονη παροχή πιστώσεων στήν ΕΣΣΔ. Ἀκολουθοῦμε ἐδῶ τή γνωστή ἀρχή: μοῦ δίνεις—σοῦ δίνω. Δίνεις πιστώσεις—παίρνεις ἀπό μᾶς κάτι γιά τά προπολεμικά χρέη, δέ δίνεις—δέν παίρνεις.

Σημαίνει ἄραγε αὐτό ὅτι ἔτσι ἀναγνωρίζουμε καταρχήν τά προπολεμικά χρέη; Ὄχι, δέ σημαίνει. Αὐτό σημαίνει ἁπλῶς ὅτι, ἐνῶ ἐξακολουθεῖ νά παραμένει σέ ἰσχύ τό γνωστό διάταγμα γιά κατάργηση τῶν τσαρικῶν χρε-

ῶν[60], εἴμαστε ταυτόχρονα σύμφωνοι νά πληρώσουμε, μέ βάση μιά πραχτική συμφωνία, κάτι ἀπό τά προπολεμικά χρέη, ἄν μᾶς δόσουν σέ ἀντάλλαγμα πιστώσεις πού εἶναι ἀναγκαῖες γιά μᾶς καί ὠφέλιμες γιά τή γαλλική βιομηχανία. Τίς πληρωμές γιά τά χρέη τίς θεωροῦμε σάν πρόσθετους τόκους τῶν πιστώσεων πού θά παίρναμε γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας μας.

Μιλοῦν γιά τά πολεμικά χρέη τῆς τσαρικῆς Ρωσίας. Μιλοῦν γιά διαφόρων εἰδῶν ἀξιώσεις ἀπέναντι στήν ΕΣΣΔ, πού ἔχουν σχέση μέ τά ἀποτελέσματα τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης. Ξεχνοῦν ὅμως ὅτι ἡ ἐπανάστασή μας ἀποτελεῖ ἀπό ἄποψη ἀρχῶν ἄρνηση τῶν ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων καί τῶν τσαρικῶν χρεῶν πού συνδέονται μ' αὐτούς. Ξεχνοῦν ὅτι ἡ ΕΣΣΔ δέν μπορεῖ νά πληρώσει καί δέ θά πληρώσει γιά πολεμικά χρέη.

Ξεχνοῦν, ἐκτός ἀπ' αὐτό, ὅτι ἡ ΕΣΣΔ δέν μπορεῖ νά σβήσει ἀπό τό λογαριασμό τίς ληστεῖες καί τίς βιαιοπραγίες, στίς ὁποῖες ὑποβλήθηκε ἡ χώρα μας κάμποσα χρόνια στό διάστημα τῆς στρατιωτικῆς ἐπέμβασης τῶν ξένων κρατῶν, καί μέ τίς ὁποῖες συνδέονται οἱ γνωστές ἀνταπαιτήσεις τῆς ΕΣΣΔ.

Ποιός εὐθύνεται γι' αὐτές τίς ληστεῖες καί βιαιοπραγίες; Ποιός πρέπει νά δόσει λόγο γι' αὐτές; Ποιός πρέπει νά πληρώσει γι' αὐτές τίς ληστεῖες καί τίς βιαιοπραγίες; Οἱ ἰμπεριαλιστές κυβερνῆτες εἶναι διατεθειμένοι νά παραδόσουν στή λήθη τά δυσάρεστα αὐτά πράγματα. Πρέπει ὅμως νά ξέρουν ὅτι τέτια πράγματα δέν ξεχνιοῦνται.

6η ΕΡΩΤΗΣΗ. Πῶς συμβιβάζεται τό μονοπώλιο τῆς βότκας μέ τήν πάλη ἐνάντια στόν ἀλκοολισμό;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Νομίζω ὅτι εἶναι γενικά δύσκολο νά συμβιβαστοῦν. Ἐδῶ ὑπάρχει ἀναμφισβήτητη ἀντίφαση. Τό κόμμα ξέρει αὐτή τήν ἀντίφαση καί τή δέχτηκε συνειδητά, γιατί ξέρει ὅτι στή σημερινή στιγμή ἡ ἀποδοχή αὐτῆς τῆς ἀντίφασης εἶναι τό μικρότερο κακό.

Ὅταν ἐφαρμόσαμε τό μονοπώλιο τῆς βότκας, βρισκόμασταν μπροστά στό δίλημμα:

εἴτε νά ὑποδουλωθοῦμε στούς κεφαλαιοκράτες, παραδίδοντάς τους ὁλόκληρη σειρά ἀπό σπουδαιότατα ἐργοστάσια καί φάμπρικες καί νά πάρουμε σέ ἀντάλλαγμα ὁρισμένα χρηματικά ποσά ἀπαραίτητα γιά νά τά φέρουμε βόλτα·

εἴτε νά ἐφαρμόσουμε τό μονοπώλιο τῆς βότκας, γιά νά πάρουμε τά ἀπαραίτητα χρηματικά μέσα γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας μας μέ τίς δικές μας τίς δυνάμεις καί νά ἀποφύγουμε ἔτσι τήν ὑποδούλωση στούς ξένους.

Μερικά μέλη τῆς ΚΕ, μεταξύ αὐτῶν κι ἐγώ, εἴχαμε τότε συνομιλία μέ τό Λένιν, ὁ ὁποῖος εἶχε δηλώσει ὅτι, σέ περίπτωση πού δέ θά πάρουμε ἀπό τό ἐξωτερικό τά ἀναγκαῖα δάνεια, θά ὑποχρεωθοῦμε νά καταφύγουμε ἀνοιχτά καί ἄμεσα στό μονοπώλιο τῆς βότκας, σάν προσωρινό ἔχταχτο μέτρο.

Νά πῶς ἔμπαινε μπροστά μας τό ζήτημα, ὅταν ἐφαρμόζαμε τό μονοπώλιο τῆς βότκας.

Βέβαια, μιλώντας γενικά, θἄταν καλύτερα ἄν δέν εἴχαμε τή βότκα, γιατί ἡ βότκα εἶναι κακό. Τότε ὅμως θάμασταν ὑποχρεωμένοι νά ὑποδουλωθοῦμε προσωρινά στούς καπιταλιστές, πράγμα πού εἶναι ἀκόμα μεγαλύτερο κακό. Γιά τό λόγο αὐτό προτιμήσαμε τό μικρότερο κακό. Τώρα ἡ βότκα μᾶς δίνει ἔσοδα πάνω ἀπό 500 ἑκατομμύρια ρούβλια. Τό νά παραιτηθοῦμε τώρα ἀπό τή βότκα θά πεῖ

ὅτι παραιτούμαστε ἀπ' αὐτό τό ἔσοδο. Καί δέν μπορεῖ καθόλου νά ὑποστηριχτεῖ ὅτι θά περιοριστεῖ ὁ ἀλκοολισμός, γιατί ὁ ἀγρότης θ' ἀρχίσει νά παράγει δική του βότκα καί νά δηλητηριάζεται μέ ρακί δικῆς τού ἀπόσταξης.

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ἐδῶ παίζουν ὁρισμένο ρόλο οἱ σοβαρές ἐλλείψεις πού ὑπάρχουν στήν πολιτιστική ἀνάπτυξη τοῦ χωριοῦ. Δέ μιλῶ πιά γιά τό γεγονός ὅτι ἡ ἄμεση παραίτησή μας ἀπ' τό μονοπώλιο τῆς βότκας θά στεροῦσε τή βιομηχανία μας πάνω ἀπό μισό δισεκατομμύριο ρούβλια, πού δέ θά μπορούσαμε νά τά πάρουμε ἀπό πουθενά ἀλλοῦ.

Σημαίνει ἄραγε αὐτό ὅτι τό μονοπώλιο τῆς βότκας θά ἐξακολουθήσει νά ὑπάρχει στή χώρα μας καί στό μέλλον; Ὄχι, δέ σημαίνει. Τό μονοπώλιο τῆς βότκας τό ἐφαρμόσαμε σάν προσωρινό μέτρο. Γι' αὐτό δέν μπορεῖ παρά νά καταργηθεῖ, μόλις βρεθοῦν στή λαϊκή μας οἰκονομία νέες πηγές νέων ἐσόδων γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας μας. Καί δέ χωρεῖ καμιά ἀμφιβολία ὅτι τέτιες πηγές θά βρεθοῦν.

Ἐνεργήσαμε σωστά πού παραδόσαμε στό κράτος τήν παραγωγή τῆς βότκας; Νομίζω ὅτι ἐνεργήσαμε σωστά. Ἄν παραδίναμε τή βότκα στά χέρια ἰδιωτῶν, τό ἀποτέλεσμα θά ἦταν:

πρῶτο, νά δυναμώσει τό ἰδιωτικό κεφάλαιο·

δεύτερο, ἡ κυβέρνηση θά ἔχανε τή δυνατότητα νά ρυθμίζει ὅπως πρέπει τήν παραγωγή καί τήν κατανάλωση τῆς βότκας, καί

τρίτο, αὐτό θά ἔκανε πιό δύσκολη γιά τήν κυβέρνηση τήν κατάργηση τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανάλωσης τῆς βότκας στό μέλλον.

Σήμερα ἡ πολιτική μας εἶναι νά περιορίσουμε βαθμιαῖα τήν παραγωγή τῆς βότκας. Νομίζω ὅτι στό μέλλον θά πετύχουμε νά καταργήσουμε ἐντελῶς τό μονοπώλιο τῆς βότκας, νά περιορίσουμε τήν παραγωγή οἰνοπνεύματος στό ἐλάχιστο ὅριο, τό ἀπαραίτητο γιά τεχνικούς σκοπούς καί ἔπειτα νά καταργήσουμε ἐντελῶς τήν πούληση τῆς βότκας.

Νομίζω πώς δέ θάμασταν ἴσως ὑποχρεωμένοι νά ἀσχολούμαστε οὔτε μέ τή βότκα οὔτε μέ πολλά ἄλλα δυσάρεστα πράγματα, ἄν οἱ προλετάριοι τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἔπαιρναν τήν ἐξουσία στά χέρια τους καί μᾶς ἔδιναν τήν ἀναγκαία βοήθεια. Τί νά κάνουμε ὅμως; Τ' ἀδέλφια μας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης δέ θέλουν γιά τήν ὥρα νά πάρουν τήν ἐξουσία καί ἐμεῖς εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά τά φέρνουμε βόλτα μέ τά δικά μας μέσα. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι δικό μας φταίξιμο. Ἔτσι τόφερε ἡ τύχη.

Ὅπως βλέπετε, ἕνα μέρος τῆς εὐθύνης γιά τό μονοπώλιο τῆς βότκας πέφτει καί στούς φίλους μας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. (Γέλια, χειροκροτήματα).

7η ΕΡΩΤΗΣΗ. Τά δικαστικά δικαιώματα τῆς Κρατικῆς Πολιτικῆς Διεύθυνσης (Γκεπεού), ἡ διεξαγωγή τῆς δίκης χωρίς μάρτυρες, χωρίς συνηγόρους, οἱ μυστικές συλλήψεις. Ἐπειδή ἡ γαλλική κοινή γνώμη μέ δυσκολία δέχεται αὐτά τά μέτρα, θά ἦταν ἐνδιαφέρον νά ξέραμε τό αἰτιολογικό τους. Προβλέπεται τροποποίηση ἤ κατάργηση αὐτῶν τῶν μέτρων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. Ἡ Γκεπεού ἤ Ἔκτακτη Ἐπιτροπή (Τσεκά) εἶναι τό καταδιωχτικό ὄργανο τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό ὄργανο αὐτό εἶναι λίγο-πολύ ἀνάλογο μέ τήν Ἐπιτροπή κοινῆς σωτηρίας, πού δημιουργήθηκε τόν καιρό τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπανάστασης. Τιμωρεῖ κυρίως τούς κατασκόπους, τούς συνωμότες, τούς τρομοκρά-

τες, τούς συμμορίτες, τούς κερδοσκόπους, τούς παραχαράκτες. Εἶναι ἕνα εἶδος στρατιωτικο-πολιτικό δικαστήριο, πού ἱδρύθηκε γιά νά περιφρουρεῖ τά συμφέροντα τῆς ἐπανάστασης ἀπό τίς ἐπιβουλές τῶν ἀστῶν ἀντεπαναστατῶν καί τῶν πραχτόρων τους.

Τό ὄργανο αὐτό δημιουργήθηκε τήν ἑπομένη τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης, ὅταν ἀνακαλύφτηκαν κάθε λογῆς συνωμοτικές, τρομοκρατικές καί κατασκοπευτικές ὀργανώσεις, πού χρηματοδοτοῦνταν ἀπό τούς ρώσους καί τούς ξένους κεφαλαιοκράτες.

Τό ὄργανο αὐτό ἀναπτύχθηκε καί δυνάμωσε ὕστερα ἀπό μιά σειρά τρομοκρατικές πράξεις ἐνάντια σέ παράγοντες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας, ὕστερα ἀπό τή δολοφονία τοῦ σ. Οὐρίτσκι, μέλους τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης (τόν δολοφόνησε ἐσέρος), ὕστερα ἀπό τή δολοφονία τοῦ σ. Βολοντάρσκι, μέλους τῆς Ἐπαναστατικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Πετρούπολης (τόν δολοφόνησε ἐπίσης ἐσέρος), ὕστερα ἀπό τήν ἀπόπειρα κατά τῆς ζωῆς τοῦ Λένιν (τόν τραυμάτισε μέλος τοῦ κόμματος τῶν ἐσέρων).

Πρέπει νά ἀναγνωρίσουμε ὅτι ἡ Γκεπεού κατάφερε τότε εὔστοχα καί ἀλάθευτα χτυπήματα στούς ἐχθρούς τῆς ἐπανάστασης. Ἐξάλλου τήν ἰδιότητά της αὐτή τή διατήρησε κι ὥς τά σήμερα. Ἀπό τότε ἡ Γκεπεού εἶναι ὁ τρόμος τῆς ἀστικῆς τάξης, ὁ ἄγρυπνος φρουρός τῆς ἐπανάστασης, τό γυμνό σπαθί τοῦ προλεταριάτου.

Γι' αὐτό δέν εἶναι περίεργο, πού οἱ ἀστοί ὅλων τῶν χωρῶν τρέφουν χτηνώδικο μίσος ἐνάντια στήν Γκεπεού. Δέν ὑπάρχει μύθος πού νά μή σκαρώσανε γύρω ἀπό τήν Γκεπεού. Δέν ὑπάρχει συκοφαντία πού νά μή διαδόσανε γιά τή Γκεπεού. Καί τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι ἡ Γκεπεού περιφρουρεῖ καλά τά συμφέροντα τῆς ἐπανάστασης. Οἱ ἄσπονδοι ἐχθροί τῆς ἐπανάστασης βρίζουν τήν Γκεπεού—ἄρα ἡ Γκεπεού δρᾶ καλά.

Διαφορετικά βλέπουν τήν Γκεπεού οἱ ἐργάτες. Ἐπισκεφθεῖτε τίς ἐργατικές συνοικίες καί ρωτεῖστε τούς ἐργάτες γιά τήν Γκεπεού. Θά δεῖτε ὅτι τή βλέπουν μέ ἐκτίμηση. Γιατί; Ἐπειδή βλέπουν ὅτι εἶναι πιστός ὑπερασπιστής τῆς ἐπανάστασης.

Καταλαβαίνω τό μίσος καί τή δυσπιστία τῶν ἀστῶν πρός τήν Γκεπεού. Καταλαβαίνω τούς διάφορους ἀστούς ταξιδιῶτες, πού ὅταν ἔρθουν στήν ΕΣΣΔ ἐνδιαφέρονται πρῶτα ἀπ' ὅλα νά μάθουν ἄν ὑφίσταται ἀκόμα ἡ Γκεπεού καί ἄν δέν ἦρθε ἡ ὥρα νά διαλυθεῖ ἡ Γκεπεού. Ὅλα αὐτά εἶναι εὐκολονόητα καί δέν προκαλοῦν ἐντύπωση.

Δέν μπορῶ ὅμως νά καταλάβω ὁρισμένους ἐργάτες ἀντιπροσώπους πού ἔρχονται στήν ΕΣΣΔ καί ρωτᾶνε μέ ἀνησυχία: τιμωρήθηκαν πολλοί ἀντεπαναστάτες ἀπό τήν Γκεπεού; Θά ἐξακολουθοῦν νά τιμωροῦνται οἱ διάφοροι τρομοκράτες καί συνωμότες πού δροῦν ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία; Δέν εἶναι καιρός νά πάψει νά ὑπάρχει ἡ Γκεπεού;

Ποῦ ὀφείλεται αὐτή ἡ φροντίδα ὁρισμένων ἐργατῶν ἀντιπροσώπων γιά τούς ἐχθρούς τῆς ἐπανάστασης; Πῶς νά τήν ἐξηγήσει κανείς; Πῶς νά τήν αἰτιολογήσει;

Μᾶς συνιστοῦν νά δείχνουμε τή μεγαλύτερη ἐπιείκεια, μᾶς συμβουλεύουν νά καταργήσουμε τή Γκεπεού... Μποροῦν ὅμως νά μᾶς ἐγγυηθοῦν ὅτι μετά τήν κατάργηση τῆς Γκεπεού οἱ καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν θά παραιτηθοῦν ἀπό τήν ὀργάνωση καί τή χρηματοδότηση ἀντεπαναστατικῶν ὁμάδων συνωμοτῶν, τρομοκρατῶν, σαμποταριστῶν, ἐμπρηστῶν καί δυναμιτιστῶν; Νά ἀφοπλίσεις τήν ἐπανάσταση χωρίς καμιά ἐγγύηση ὅτι θά ἀφοπλιστοῦν καί οἱ ἐχθροί τῆς ἐπανάστασης—δέν εἶναι αὐτό ἠλιθιότητα, δέν εἶναι ἔγκλημα ἐνάντια στήν ἐργατική τάξη;

Όχι, σύντροφοι, δέ θέλουμε νά έπαναλάβουμε τά λάθη τών κομμουνάρων τοῦ Παρισιοῦ. Οἱ κομμουνάροι τοῦ Παρισιοῦ φάνηκαν πάρα πολύ μαλακοί ἀπέναντι στούς βερσαλιέρους, πράγμα γιά τό ὁποῖο μ' ὅλο του τό δίκιο τούς ἐπέκρινε τότε ὁ Μάρξ. Καί πλήρωσαν ἀκριβά τή στάση τους αὐτή, γιατί ὅταν μπῆκε στό Παρίσι ὁ Θιέρσος, οἱ βερσαλιέροι τουφέκισαν δεκάδες χιλιάδες ἐργάτες.

Μήπως νομίζουν οἱ σύντροφοι ὅτι οἱ ρῶσοι ἀστοί καί τσιφλικάδες εἶναι λιγότερο αἱμοχαρεῖς ἀπό τούς βερσαλιέρους τῆς Γαλλίας; Ἐμεῖς ξέρουμε πάντως πῶς κανόνιζαν τούς λογαριασμούς τους μέ τούς ἐργάτες, ὅταν κατεῖχαν τή Σιβηρία, τήν Οὐκρανία, τό Βόρειο Καύκασο, σέ συμμαχία μέ τούς γάλλους καί τούς ἄγγλους, μέ τούς γιαπωνέζους καί τούς ἀμερικάνους ἐπεμβατιστές.

Μ' αὐτό δέ θέλω καθόλου νά πῶ ὅτι ἡ ἐσωτερική κατάσταση τῆς χώρας μᾶς ὑποχρεώνει νά ἔχουμε καταδιωχτικά ἐπαναστατικά ὄργανα. Ἀπό τήν ἄποψη τῆς ἐσωτερικῆς κατάστασης ἡ θέση τῆς ἐπανάστασης εἶναι τόσο σταθερή καί ἀκλόνητη, ὥστε θά μπορούσαμε νά κάνουμε καί χωρίς τή Γκεπεού. Τό ζήτημα ὅμως εἶναι ὅτι οἱ ἐσωτερικοί ἐχθροί δέν εἶναι ἐδῶ ἀπομονωμένα ἄτομα. Τό ζήτημα εἶναι ὅτι χιλιάδες νήματα τούς συνδέουν μέ τούς καπιταλιστές ὅλων τῶν χωρῶν, πού τούς ὑποστηρίζουν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις καί μέ ὅλα τά μέσα. Εἴμαστε μιά χώρα περικυκλωμένη ἀπό κεφαλαιοκρατικά κράτη. Οἱ ἐσωτερικοί ἐχθροί τῆς ἐπανάστασής μας εἶναι πράχτορες τῶν κεφαλαιοκρατῶν ὅλων τῶν χωρῶν. Τά κεφαλαιοκρατικά κράτη ἀποτελοῦν τή βάση καί τά μετόπισθεν τῶν ἐσωτερικῶν ἐχθρῶν τῆς ἐπανάστασής μας. Συνεπῶς, πολεμώντας τούς ἐσωτερικούς ἐχθρούς, πολεμᾶμε τά ἀντεπαναστατικά στοιχεῖα ὅλων τῶν χωρῶν. Κρίνετε τώρα μόνοι σας, ἄν κάτω ἀπ' αὐτές τίς συνθῆκες μποροῦμε νά κάνουμε δίχως καταδιωχτικά ὄργανα σάν τή Γκεπεού.

Όχι, σύντροφοι, ἐμεῖς δέ θέλουμε νά ἐπαναλάβουμε τά λάθη τῶν κομμουνάρων τοῦ Παρισιοῦ. Ἡ Γκεπεού χρειάζεται γιά τήν ἐπανάσταση καί ἡ Γκεπεού θά ἐξακολουθήσει νά ζεῖ στή χώρα μας καί νά εἶναι ὁ τρόμος τῶν ἐχθρῶν τοῦ προλεταριάτου. (Θυελλώδικα χειροκροτήματα).

Ένας ἀπό τούς ἀντιπροσώπους. Ἐπιτρέψτε μου, σύντροφε Στάλιν, νά Σᾶς εὐχαριστήσω ἐξονόματος τῶν ἀντιπροσώπων πού παραβρίσκονται ἐδῶ, γιά τίς ἐξηγήσεις πού μᾶς δόσατε καί γιατί διαλύσατε τίς ψευτιές πού διαδίδονται στό ἐξωτερικό σέ βάρος τῆς ΕΣΣΔ. Μπορεῖτε νά εἶστε βέβαιος ὅτι θά μπορέσουμε νά ποῦμε στούς ἐργάτες τῆς πατρίδας μας τήν ἀλήθεια γιά τήν ΕΣΣΔ.

Στάλιν. Δέν ὑπάρχει λόγος νά μέ εὐχαριστήσετε, σύντροφοι. Θεωρῶ ὅτι εἶναι ὑποχρέωσή μου νά ἀπαντήσω στίς ἐρωτήσεις καί νά σᾶς δόσω λογαριασμό γιά τή δουλιά μας. Ἐμεῖς, τά σοβιετικά στελέχη, θεωροῦμε πώς εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά δίνουμε λογαριασμό γιά τή δουλιά μας μπροστά στά ταξικά ἀδέλφια μας, γιά ὅλα τά ἐρωτήματα γιά τά ὁποῖα ἐπιθυμοῦν νά ἔχουν ἀπάντηση. Τό κράτος μας εἶναι δημιούργημα τοῦ παγκόσμιου προλεταριάτου. Οἱ παράγοντες τοῦ κράτους μας ἐκπληρώνουν ἁπλῶς τό χρέος τους ἀπέναντι στό παγκόσμιο προλεταριάτο, ὅταν δίνουν λογαριασμό γιά τή δουλιά τους μπροστά στούς ἐκπροσώπους του. (Χειροκροτήματα).

«Πράβντα», ἀρ. φύλλων 260 καί 261, 13 καί 15 τοῦ Νοέμβρη 1927.

Ο ΔΙΕΘΝΗΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΗΣ ΟΧΤΩΒΡΙΑΝΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Στά δεκάχρονα τοῦ 'Οχτώβρη

Τήν 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση δέν πρέπει νά τή θεωρεῖ κανείς μονάχα ἐπανάσταση «μέσα σέ ἐθνικά πλαίσια». Εἶναι, πρίν ἀπ' ὅλα, ἐπανάσταση μέ διεθνῆ, παγκόσμιο χαρακτήρα, γιατί σημαίνει ριζική στροφή στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας ἀπό τόν παλιό, τόν καπιταλιστικό κόσμο, στόν καινούργιο, τό σοσιαλιστικό.

Στό παρελθόν οἱ ἐπαναστάσεις τέλειωναν συνήθως μέ τήν ἀντικατάσταση στό πηδάλιο τοῦ κράτους τῆς μιᾶς ὁμάδας ἐκμεταλλευτῶν μέ μιά ἄλλη ὁμάδα ἐκμεταλλευτῶν. Οἱ ἐκμεταλλευτές ἄλλαζαν, ἡ ἐκμετάλλευση ἔμενε. Αὐτό γινόταν τόν καιρό τῶν ἀπελευθερωτικῶν κινημάτων τῶν δούλων. Αὐτό γινόταν στήν περίοδο τῶν ἐξεγέρσεων τῶν δουλοπάροικων. Αὐτό γινόταν στήν περίοδο τῶν γνωστῶν «μεγάλων» ἐπαναστάσεων τῆς 'Αγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας. Δέ μιλῶ γιά τήν Παρισινή Κομμούνα, πού ἦταν ἡ πρώτη, ἔνδοξη, ἡρωική, πάντως ὅμως ἀνεπιτυχής προσπάθεια τοῦ προλεταριάτου νά στρέψει τήν ἱστορία ἐνάντια στόν καπιταλισμό.

'Η 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση διαφέρει ἀπό ἄποψη ἀρχῶν ἀπ' αὐτές τίς ἐπαναστάσεις. Δέ βάζει γιά σκοπό της τήν ἀντικατάσταση τῆς μιᾶς μορφῆς ἐκμετάλλευσης

μέ μιάν ἄλλη μορφή ἐκμετάλλευσης, τῆς μιᾶς ὁμάδας ἐκμεταλλευτῶν μέ μιάν ἄλλη ὁμάδα ἐκμεταλλευτῶν, μά τήν ἐξάλειψη κάθε ἐκμετάλλευσης ἀνθρώπου ἀπό ἄνθρωπο, τήν ἐξάλειψη ὅλων τῶν ἐκμεταλλευτικῶν ὁμάδων, τήν ἐγκαθίδρυση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, τήν ἐγκαθίδρυση τῆς ἐξουσίας τῆς πιό ἐπαναστατικῆς τάξης ἀπ' ὅλες τίς καταπιεζόμενες τάξεις πού ὑπῆρξαν ὥς τώρα, τήν ὀργάνωση τῆς καινούργιας ἀταξικῆς σοσιαλιστικῆς κοινωνίας.

'Ακριβῶς γι' αὐτό ἡ **νίκη** τῆς 'Οχτωβριανῆς 'Επανάστασης σημαίνει ριζική στροφή στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας, ριζική στροφή στά ἱστορικά πεπρωμένα τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ, ριζική στροφή στό ἀπελευθερωτικό κίνημα τοῦ παγκόσμιου προλεταριάτου, ριζική στροφή στίς μέθοδες πάλης καί στίς μορφές ὀργάνωσης, στή ζωή καί στίς παραδόσεις, στόν πολιτισμό καί στήν ἰδεολογία τῶν ἐκμεταλλευομένων μαζῶν ὅλου τοῦ κόσμου.

Αὐτός εἶναι ὁ λόγος πού ἡ 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση εἶναι ἐπανάσταση διεθνοῦς, παγκόσμιου χαρακτήρα.

Αὐτοῦ βρίσκεται ἐπίσης ἡ ρίζα τῆς βαθιᾶς συμπάθειας πού τρέφουν πρός τήν 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση οἱ καταπιεζόμενες τάξεις ὅλων τῶν χωρῶν, πού βλέπουν σ' αὐτήν τήν ἐγγύηση τῆς ἀπελευθέρωσής τους.

Θά μποροῦσε νά σημειώσει κανείς μιά σειρά βασικά ζητήματα, στά ὁποῖα ἡ 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση ἐπιδρᾶ πάνω στήν ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος σ' ὅλο τόν κόσμο.

1. 'Η 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση εἶναι, πρίν ἀπ' ὅλα, ἀξιόλογη, γιατί διέσπασε τό μέτωπο τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ, ἀνέτρεψε τήν ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη σέ μιά ἀπό τίς πιό μεγάλες καπιταλιστικές χῶρες κι ἀνέβασε στήν ἐξουσία τό σοσιαλιστικό προλεταριάτο.

Γιά πρώτη φορά στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας ἡ τάξη τῶν μισθωτῶν, ἡ τάξη τῶν κατατρεγμένων, ἡ τάξη τῶν καταπιεζομένων κι ἐκμεταλλευομένων ὑψώθηκε ὡς τή θέση κυρίαρχης τάξης, καί μέ τό παράδειγμά της ἠλεκτρίζει τούς προλετάριους ὅλων τῶν χωρῶν.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση ἐγκαινίασε μιά καινούργια ἐποχή, τήν ἐποχή τῶν προλεταριακῶν ἐπαναστάσεων στίς χῶρες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ.

Ἀφαίρεσε τά ἐργαλεῖα καί τά μέσα παραγωγῆς ἀπό τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές καί τά μετέτρεψε σέ κοινωνική ἰδιοχτησία, ἀντιπαραθέτοντας μ' αὐτό τόν τρόπο στήν ἀστική ἰδιοχτησία τή σοσιαλιστική ἰδιοχτησία. Ἔτσι ξεσκέπασε τό ψέμα τῶν καπιταλιστῶν ὅτι ἡ ἀστική ἰδιοχτησία εἶναι ἀπαραβίαστη, ἱερή καί αἰώνια.

Ἀπόσπασε ἀπό τήν ἀστική τάξη τήν ἐξουσία, στέρησε τήν ἀστική τάξη ἀπό τά πολιτικά της δικαιώματα, κατέστρεψε τόν ἀστικό κρατικό μηχανισμό καί μεταβίβασε τήν ἐξουσία στά Σοβιέτ ἀντιπαραθέτοντας ἔτσι στόν ἀστικό κοινοβουλευτισμό, πού εἶναι δημοκρατία καπιταλιστική, τή σοσιαλιστική ἐξουσία τῶν Σοβιέτ, πού εἶναι δημοκρατία προλεταριακή. Εἶχε δίκαιο ὁ Λαφάργκ ὅταν ἔλεγε ἀπό τά 1887 ἀκόμα ὅτι τήν ἐπόμενη τῆς ἐπανάστασης «ὅλοι οἱ πρώην καπιταλιστές θά στερηθοῦν τά ἐκλογικά τους δικαιώματα»[61].

Ἔτσι ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση ξεσκέπασε τό ψέμα τῶν σοσιαλδημοκρατῶν ὅτι τώρα εἶναι δυνατό τό εἰρηνικό πέρασμα στό σοσιαλισμό μέσω τοῦ ἀστικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ.

Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση ὅμως δέ σταμάτησε καί δέν μποροῦσε νά σταματήσει σ' αὐτό. Ἀφοῦ κατέστρεψε τό παλιό, τό ἀστικό, ἄρχισε νά οἰκοδομεῖ τό καινούργιο, τό

σοσιαλιστικό. Τά δέκα χρόνια τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης εἶναι δέκα χρόνια οἰκοδόμησης τοῦ κόμματος, τῶν συνδικάτων, τῶν Σοβιέτ, τῶν συνεταιρισμῶν, τῶν πολιτιστικῶν ὀργανώσεων, τῶν μεταφορῶν, τῆς βιομηχανίας, τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ. Οἱ ἀναμφισβήτητες ἐπιτυχίες τοῦ σοσιαλισμοῦ στήν ΕΣΣΔ στό μέτωπο τῆς οἰκοδόμησης ἔδειξαν ὁλοκάθαρα ὅτι τό προλεταριάτο μπορεῖ νά κυβερνᾷ μ' ἐπιτυχία τή χώρα χωρίς τήν ἀστική τάξη καί ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, ὅτι μπορεῖ νά οἰκοδομεῖ μ' ἐπιτυχία τή βιομηχανία χωρίς τήν ἀστική τάξη καί ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, ὅτι μπορεῖ νά διευθύνει μ' ἐπιτυχία ὅλη τή λαϊκή οἰκονομία χωρίς τήν ἀστική τάξη κι ἐνάντια στήν ἀστική τάξη, ὅτι μπορεῖ νά οἰκοδομεῖ μ' ἐπιτυχία τό σοσιαλισμό παρά τήν καπιταλιστική περικύκλωση.

Ἡ παλιά «θεωρία» ὅτι οἱ ἐκμεταλλευόμενοι δέν μποροῦν νά κάνουν χωρίς τούς ἐκμεταλλευτές, ὅπως τό κεφάλι καί τά ὑπόλοιπα μέρη τοῦ σώματος δέν μποροῦν νά κάνουν χωρίς τό στομάχι, δέν ἀνήκει ἀποκλειστικά στό Μενίνιο Ἀγρίππα, τό γνωστό ἀπό τήν ἀρχαία ἱστορία ρωμαῖο συγκλητικό. Ἡ «θεωρία» αὐτή ἀποτελεῖ σήμερα τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο τῆς πολιτικῆς «φιλοσοφίας» τῆς σοσιαλδημοκρατίας γενικά, τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς πολιτικῆς τοῦ συνασπισμοῦ μέ τήν ἰμπεριαλιστική ἀστική τάξη εἰδικά. Ἡ «θεωρία» αὐτή, πού προσέλαβε χαρακτήρα πρόληψης, ἀποτελεῖ σήμερα ἕνα ἀπό τά πιό σοβαρά ἐμπόδια στό δρόμο τῆς ἐπαναστατικοποίησης τοῦ προλεταριάτου τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν. Ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα ἀποτελέσματα τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης εἶναι τό γεγονός ὅτι κατάφερε θανάσιμο χτύπημα στήν ψεύτικη αὐτή «θεωρία».

Μήπως χρειάζεται ν' ἀποδείξουμε ἀκόμα ὅτι αὐτά καί

ἄλλα παρόμοια ἀποτελέσματα τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης δέν μποροῦσαν καί δέν μποροῦν νά μείνουν χωρίς σοβαρή ἐπίδραση στό ἐπαναστατικό κίνημα τῆς ἐργατικῆς τάξης τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν;

Τέτια πασίγνωστα γεγονότα, ὅπως ἡ προοδευτική ἀνάπτυξη τοῦ κομμουνισμοῦ στίς καπιταλιστικές χῶρες, ἡ αὔξηση τῆς συμπάθειας τῶν προλετάριων ὅλων τῶν χωρῶν πρός τήν ἐργατική τάξη τῆς ΕΣΣΔ, τέλος, ἡ συρροή ἐργατικῶν ἀντιπροσωπειῶν στή χώρα τῶν Σοβιέτ μιλᾶνε ἀναμφισβήτητα γιά τό γεγονός ὅτι ὁ σπόρος πού ἔσπειρε ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση ἀρχίζει κιόλας νά δίνει καρπούς.

2. Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση συγκλόνισε τόν ἰμπεριαλισμό ὄχι μονάχα στά κέντρα τῆς κυριαρχίας του, ὄχι μονάχα στίς «μητροπόλεις». Χτύπησε καί τά μετόπισθεν τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τήν περιφέρειά του καί ὑπόσκαψε τήν κυριαρχία τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στίς ἀποικιακές καί στίς ἐξαρτημένες χῶρες.

Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση ἀφοῦ ἀνάτρεψε τούς τσιφλικάδες καί τούς καπιταλιστές, ἔσπασε τίς ἁλυσίδες τοῦ ἐθνικοαποικιακοῦ ζυγοῦ κι ἀπελευθέρωσε ἀπό τό ζυγό αὐτό ὅλους χωρίς ἐξαίρεση τούς καταπιεζόμενους λαούς ἑνός ἐκτεταμένου κράτους. Τό προλεταριάτο δέν μπορεῖ νά ἀπελευθερώσει τόν ἑαυτό του, ἄν δέν ἀπελευθερώσει τούς καταπιεζόμενους λαούς. Χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης εἶναι τό γεγονός ὅτι πραγματοποίησε στήν ΕΣΣΔ τίς ἐθνικοαποικιακές αὐτές ἐπαναστάσεις ὄχι κάτω ἀπό τή σημαία τῆς ἐθνικῆς ἔχθρας καί τῶν ἐθνικῶν συγκρούσεων, μά κάτω ἀπό τή σημαία τῆς ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καί τῆς ἀδελφικῆς προσέγγισης τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῶν λαῶν τῆς ΕΣΣΔ, ὄχι στό ὄνομα τοῦ *ἐθνικισμοῦ*, μά στό ὄνομα τοῦ *διεθνισμοῦ*.

Ἀκριβῶς ἐπειδή οἱ ἐθνικοαποικιακές ἐπαναστάσεις ἔγιναν στή χώρα μας μέ τήν καθοδήγηση τοῦ προλεταριάτου καί κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ διεθνισμοῦ, ἀκριβῶς γι' αὐτό οἱ λαοί-παρίες, οἱ λαοί-δοῦλοι ὑψώθηκαν γιά *πρώτη φορά* στήν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας ἴσαμε τή θέση *πραγματικά* ἐλεύθερων καί *πραγματικά* ἰσότιμων λαῶν, ἠλεκτρίζοντας μέ τό παράδειγμά τους τούς καταπιεζόμενους λαούς ὅλου τοῦ κόσμου.

Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση *ἐγκαινίασε* μιά καινούργια ἐποχή, τήν ἐποχή τῶν *ἀποικιακῶν* ἐπαναστάσεων, πού γίνονται *στίς καταπιεζόμενες χῶρες* τοῦ κόσμου σέ *συμμαχία* μέ τό προλεταριάτο, μέ τήν *καθοδήγηση* τοῦ προλεταριάτου.

Παλιότερα «ἐπικρατοῦσε ἡ συνήθεια» νά πιστεύουν ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἀπό ἀνέκαθεν χωρισμένος σέ κατώτερες καί ἀνώτερες φυλές, σέ μαύρους καί λευκούς, ἀπό τούς ὁποίους οἱ πρῶτοι εἶναι ἀνεπίδεκτοι πολιτισμοῦ καί καταδικασμένοι νἆναι ἀντικείμενο ἐκμετάλλευσης, ἐνῶ οἱ δεύτεροι εἶναι οἱ μοναδικοί φορεῖς τοῦ πολιτισμοῦ, προορισμένοι νά ἐκμεταλλεύονται τούς πρώτους.

Τώρα πρέπει νά θεωρεῖται ὅτι ὁ μύθος αὐτός ἔχει διαλυθεῖ καί ἀπορριφθεῖ. Ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα ἀποτελέσματα τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης εἶναι τό γεγονός ὅτι ἔδωσε θανάσιμο χτύπημα σ' αὐτόν τό μύθο δείχνοντας στήν πράξη ὅτι οἱ ἀπελευθερωμένοι μή εὐρωπαϊκοί λαοί, πού τραβήχτηκαν στό δρόμο τῆς σοβιετικῆς ἀνάπτυξης, δέν εἶναι καθόλου λιγότερο ἱκανοί ἀπό τούς εὐρωπαϊκούς λαούς ν' ἀναπτύξουν μιά *πραγματικά* πρωτοπόρα κουλτούρα κι ἕναν *πραγματικά* πρωτοπόρο πολιτισμό.

Παλιότερα «ἐπικρατοῦσε ἡ συνήθεια» νά πιστεύουν ὅτι μοναδική μέθοδος ἀπελευθέρωσης τῶν καταπιεζομένων

λαῶν εἶναι ἡ μέθοδος τοῦ ἀστικοῦ ἐθνικισμοῦ, ἡ μέθοδος τῆς ἀπόσπασης τοῦ ἑνός ἔθνους ἀπό τό ἄλλο, ἡ μέθοδος τῆς διαίρεσής τους, ἡ μέθοδος τῆς ἐνίσχυσης τῆς ἐθνικῆς ἔχθρας ἀνάμεσα στίς ἐργαζόμενες μάζες τῶν διαφόρων ἐθνῶν.

Τώρα ὁ μύθος αὐτός πρέπει νά θεωρεῖται ὅτι ἔχει ἀνασκευαστεῖ. Ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα ἀποτελέσματα τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης εἶναι τό γεγονός ὅτι ἔδοσε θανάσιμο χτύπημα σ' αὐτό τό μύθο, δείχνοντας στήν πράξη τή δυνατότητα καί τή σκοπιμότητα τῆς προλεταριακῆς, τῆς διεθνιστικῆς μεθόδου ἀπελευθέρωσης τῶν καταπιεζομένων λαῶν, σάν τῆς μοναδικά σωστῆς μεθόδου, δείχνοντας στήν πράξη τή δυνατότητα καί τή σκοπιμότητα τῆς ἀδελφικῆς συμμαχίας τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῶν πιό διαφορετικῶν λαῶν πάνω στίς ἀρχές τῆς ἐλεύθερης συγκατάθεσης καί τοῦ διεθνισμοῦ. Ἡ ὕπαρξη τῆς Ἕνωσης τῶν Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν, πού εἶναι τό πρότυπο τῆς μελλοντικῆς συνένωσης τῶν ἐργαζομένων ὅλων τῶν χωρῶν σέ μιά ἑνιαία παγκόσμια οἰκονομία, εἶναι ἡ ἄμεση ἀπόδειξη.

Εἶναι περιττό νά εἰπωθεῖ ὅτι αὐτά κι ἄλλα παρόμοια ἀποτελέσματα τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης δέν μποροῦσαν καί δέν μποροῦν νά μήν ἔχουν σοβαρή ἐπίδραση πάνω στό ἐπαναστατικό κίνημα τῶν ἀποικιακῶν καί τῶν ἐξαρτημένων χωρῶν. Γεγονότα, ὅπως ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῶν καταπιεζομένων λαῶν στήν Κίνα, στήν Ἰνδονησία, στίς Ἰνδίες κλπ., καί ἡ αὔξηση τῆς συμπάθειας τῶν λαῶν αὐτῶν πρός τήν ΕΣΣΔ ἀποτελοῦν ἀναμφισβήτητη μαρτυρία γι' αὐτά.

Ἡ ἐποχή τῆς ἀνενόχλητης ἐκμετάλλευσης καί καταπίεσης τῶν ἀποικιῶν καί ἐξαρτημένων χωρῶν πέρασε.

Ἦρθε ἡ ἐποχή τῶν ἀπελευθερωτικῶν ἐπαναστάσεων στίς ἀποικίες καί στίς ἐξαρτημένες χῶρες, ἡ ἐποχή τῆς ἀφύπνισης τοῦ προλεταριάτου τῶν χωρῶν αὐτῶν, ἡ ἐποχή τῆς ἡγεμονίας του στήν ἐπανάσταση.

3. Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση, σπέρνοντας τό σπόρο τῆς ἐπανάστασης τόσο στά κέντρα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ὅσο καί στά μετόπισθέν του, ἐξασθενίζοντας τήν ἰσχή τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ στίς «μητροπόλεις» καί κλονίζοντας τήν κυριαρχία του στίς ἀποικίες, ἔκανε ἔτσι προβληματική τήν ἴδια τήν ὕπαρξη τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ στό σύνολό του.

Ἄν στίς συνθῆκες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἡ στοιχειακή ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ μετατράπηκε—λόγω τῆς ἀνισομετρίας της, λόγω τῶν ἀναπόφευχτων προστριβῶν καί τῶν πολεμικῶν συγκρούσεων, λόγω τέλος τοῦ πρωτοφανέρωτου ἰμπεριαλιστικοῦ μακελειοῦ—σέ προτσές ἀποσύνθεσης καί θανάτου τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση καί ἡ συνδεμένη μ' αὐτήν ἀπόσπαση μιᾶς τεράστιας χώρας ἀπό τό παγκόσμιο σύστημα τοῦ καπιταλισμοῦ δέν μποροῦσαν παρά νά ἐπιταχύνουν τό προτσές αὐτό, ὑποσκάπτοντας βῆμα πρός βῆμα τίς ἴδιες τίς βάσεις τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ.

Κάτι περισσότερο. Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση κλονίζοντας τόν ἰμπεριαλισμό δημιούργησε ταυτόχρονα στό πρόσωπο τῆς πρώτης προλεταριακῆς διχτατορίας ἰσχυρή καί ἀνοιχτή βάση τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος, τέτια πού ποτέ δέν εἶχε προηγούμενα καί πού πάνω της μπορεῖ σήμερα νά στηριχθεῖ. Δημιούργησε τό ἰσχυρό καί ἀνοιχτό ἐκεῖνο κέντρο τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος, πού ποτέ δέν εἶχε προηγούμενα, καί πού γύρω του μπορεῖ σήμερα τό παγκόσμιο ἐπαναστατικό κίνημα νά συσπειρώνεται, όργανώνοντας

τό ένιαῖο ἐπαναστατικό μέτωπο τῶν προλετάριων καί τῶν καταπιεζομένων λαῶν ὅλων τῶν χωρῶν ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό.

Αὐτό σημαίνει, πρίν ἀπ' ὅλα, ὅτι ἡ 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση τραυμάτισε θανάσιμα τόν παγκόσμιο καπιταλισμό, πού ποτέ πιά δέ θά ἀναλάβει. 'Ακριβῶς γι' αὐτό ὁ καπιταλισμός ποτέ πιά δέ θά ἐπανακτήσει ἐκείνη τήν «ἰσορροπία» κι ἐκείνη τή «σταθερότητα» πού εἶχε πρίν ἀπό τόν 'Οχτώβρη.

'Ο καπιταλισμός μπορεῖ νά σταθεροποιεῖται μερικά, μπορεῖ νά ὀργανώνει ὀρθολογιστικά τήν παραγωγή του, μπορεῖ νά παραδόσει τή διακυβέρνηση τῆς χώρας στό φασισμό, καί νά σφίξει προσωρινά τήν ἐργατική τάξη, ὅμως ποτέ δέ θά ξανάβρει πιά ἐκείνη τή «γαλήνη» καί κείνη τή «σιγουριά», ἐκείνη τήν «ἰσορροπία» κι ἐκείνη τή «σταθερότητα», γιά τίς ὁποῖες καμάρωνε παλιότερα, γιατί ἡ κρίση τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ ἔφτασε σέ τέτια βαθμίδα ἀνάπτυξης, πού οἱ φλόγες τῆς ἐπανάστασης θά ξεσποῦν ἀναπόφευχτα πότε στά κέντρα τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, πότε στήν περιφέρειά του, καταστρέφοντας τά ἰμπεριαλιστικά μπαλώματα καί φέρνοντας μέρα μέ τή μέρα πιό κοντά τήν πτώση τοῦ καπιταλισμοῦ. 'Ακριβῶς ὅπως στό γνωστό μύθο: «ἔβγαλε τήν οὐρά—βούλιαξε ἡ μύτη, ἔβγαλε τή μύτη—βούλιαξε ἡ οὐρά».

Αὐτό σημαίνει, δεύτερο, ὅτι ἡ 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση ἀνέβασε σ' ἕνα ὁρισμένο ὕψος τή δύναμη καί τό εἰδικό βάρος, τήν ἀνδρεία καί τή μαχητική ἱκανότητα τῶν καταπιεζομένων τάξεων ὅλου τοῦ κόσμου, ἀναγκάζοντας τίς κυρίαρχες τάξεις νά τίς ὑπολογίζουν σάν καινούργιο σοβαρό παράγοντα. Τώρα πιά οἱ ἐργαζόμενες μάζες τοῦ κόσμου δέν μποροῦν νά θεωροῦνται «τυφλός ὄχλος»,

πού πλανιέται στά σκοτάδια καί πού τοῦ λείπει ἡ προοπτική, γιατί ἡ 'Οχτωβριανή 'Επανάσταση τούς δημιούργησε ἕνα φάρο πού τούς φωτίζει τό δρόμο καί τούς δίνει προοπτικές. "Αν προηγούμενα δέν ὑπῆρχε δημόσιο παγκόσμιο βῆμα, ἀπ' ὅπου θά μποροῦσε κανείς νά διαδηλώσει καί νά διατυπώσει τίς ἐλπίδες καί τούς πόθους τῶν καταπιεζομένων τάξεων, τώρα ὑπάρχει ἕνα τέτιο βῆμα στό πρόσωπο τῆς πρώτης διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

Δέν μπορεῖ κανείς ν' ἀμφιβάλλει ὅτι ἡ καταστροφή αὐτοῦ τοῦ βήματος θά σκέπαζε γιά πολύν καιρό τήν κοινωνική καί πολιτική ζωή τῶν «προχωρημένων χωρῶν» μέ τά σκοτάδια μιᾶς ἀχαλίνωτης μαύρης ἀντίδρασης. Δέν μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ κανείς ὅτι καί μόνο τό γεγονός τῆς ὕπαρξης τοῦ «μπολσεβίκικου κράτους» βάζει χαλινάρι στίς μαῦρες δυνάμεις τῆς ἀντίδρασης, διευκολύνοντας τόν ἀγώνα τῶν καταπιεζομένων τάξεων γιά τήν ἀπελευθέρωσή τους. "Ετσι ἐξηγεῖται στήν οὐσία καί τό κτηνῶδες μίσος πού τρέφουν οἱ ἐκμεταλλευτές ὅλων τῶν χωρῶν γιά τούς μπολσεβίκους.

'Η ἱστορία ἐπαναλαβαίνεται, ἄν καί πάνω σέ νέα βάση. "Οπως ἄλλοτε στήν περίοδο τῆς πτώσης τῆς φεουδαρχίας ἡ λέξη «γιακωβίνος» προκαλοῦσε στούς ἀριστοκράτες ὅλων τῶν χωρῶν φρίκη καί ἀποστροφή, ἔτσι καί τώρα, στήν περίοδο τῆς πτώσης τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ λέξη «μπολσεβίκος» προκαλεῖ φρίκη καί ἀποστροφή στήν ἀστική τάξη ὅλων τῶν χωρῶν. Κι ἀντίθετα, ὅπως ἄλλοτε τό Παρίσι ἦταν καταφύγιο καί σχολειό γιά τούς ἐπαναστάτες ἐκπρόσωπους τῆς ἀστικῆς τάξης πού ἀνέβαινε, ἔτσι καί τώρα ἡ Μόσχα εἶναι καταφύγιο καί σχολειό γιά τούς ἐπαναστάτες ἐκπρόσωπους τοῦ προλεταριάτου πού ἀνεβαίνει. Τό μίσος ἐνάντια στούς γιακωβίνους δέν ἔσωσε τή φεουδαρχία ἀπό τήν καταστρο-

φή. Μπορεῖ ν' ἀμφιβάλλει κανείς ὅτι τό μίσος ἐνάντια στούς μπολσεβίκους δέν θά σώσει τόν καπιταλισμό ἀπό τήν ἀναπόφευχτη συντριβή του;

Ἡ ἐποχή τῆς «σταθερότητας» τοῦ καπιταλισμοῦ πέρασε παίρνοντας μαζί της καί τό μύθο γιά τό ἀδιασάλευτο τοῦ ἀστικοῦ καθεστῶτος.

Ἦρθε ἡ ἐποχή τῆς καταστροφῆς τοῦ καπιταλισμοῦ.

4. Τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση δέν μπορεῖ νά τή θεωρεῖ κανείς μονάχα ἐπανάσταση στόν τομέα τῶν οἰκονομικῶν καί τῶν κοινωνικοπολιτικῶν σχέσεων. Εἶναι ταυτόχρονα καί ἐπανάσταση στά πνεύματα, ἐπανάσταση στήν ἰδεολογία τῆς ἐργατικῆς τάξης. Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση γεννήθηκε καί δυνάμωσε κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ μαρξισμοῦ, κάτω ἀπό τή σημαία τῆς ἰδέας τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ λενινισμοῦ, πού εἶναι ὁ μαρξισμός τῆς ἐποχῆς τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῶν προλεταριακῶν ἐπαναστάσεων. Γι' αὐτό σημαίνει νίκη τοῦ μαρξισμοῦ ἐνάντια στό ρεφορμισμό, νίκη τοῦ λενινισμοῦ ἐνάντια στό σοσιαλδημοκρατισμό, νίκη τῆς 3ης Διεθνοῦς ἐνάντια στή 2η Διεθνῆ.

Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση ἄνοιξε μιά ἀδιάβατη τάφρο ἀνάμεσα στό μαρξισμό καί τό σοσιαλδημοκρατισμό, ἀνάμεσα στήν πολιτική τοῦ λενινισμοῦ καί τήν πολιτική τοῦ σοσιαλδημοκρατισμοῦ.

Ἄλλοτε, πρίν ἀπό τή νίκη τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἡ σοσιαλδημοκρατία μποροῦσε νά κάνει ἐπιδείξεις μέ τή σημαία τοῦ μαρξισμοῦ, χωρίς ν' ἀρνεῖται ἀνοιχτά τήν ἰδέα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, μά καί χωρίς νά κάνει τίποτε, ἀπολύτως τίποτε, γιά νά φέρει πιό κοντά τήν πραγματοποίηση αὐτῆς τῆς ἰδέας, γιατί, ἐννοεῖται, ἡ στάση αὐτή τῆς σοσιαλδημοκρατίας δέ δημιουργοῦσε καμιά ἀπειλή γιά τόν καπιταλισμό. Τότε, σέ κείνη τήν περίοδο, ἡ σοσιαλδημοκρατία τυπικά συγχωνευόταν ἤ σχεδόν συγχωνευόταν μέ τό μαρξισμό.

Τώρα, ὕστερα ἀπό τή νίκη τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ὅταν ὅλοι εἶδαν μέ τά ἴδια τους τά μάτια ποῦ ὁδηγεῖ ὁ μαρξισμός καί τί μπορεῖ νά σημαίνει ἡ νίκη του, ἡ σοσιαλδημοκρατία δέν μπορεῖ νά κάνει πιά ἐπιδείξεις μέ τή σημαία τοῦ μαρξισμοῦ, δέν μπορεῖ νά ἐρωτοτροπεῖ μέ τήν ἰδέα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, χωρίς νά δημιουργεῖ κάποιον κίνδυνο γιά τόν καπιταλισμό. Ἀφοῦ ξέκοψε ἀπό καιρό μέ τό πνεῦμα τοῦ μαρξισμοῦ, βρέθηκε στήν ἀνάγκη νά ξεκόψει καί μέ τή σημαία τοῦ μαρξισμοῦ, τάχθηκε ἀνοιχτά καί ξεκάθαρα ἐνάντια στό δημιούργημα τοῦ μαρξισμοῦ, ἐνάντια στήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση, ἐνάντια στήν πρώτη στόν κόσμο διχτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Τώρα δέν μποροῦσε παρά νά ξεκόψει, καί πραγματικά ξέκοψε, ἀπό τό μαρξισμό, γιατί μέσα στίς σημερινές συνθῆκες δέν μπορεῖ κανείς νά λέγεται μαρξιστής, ἄν δέν ὑποστηρίζει ἀνοιχτά κι ἀνεπιφύλαχτα τήν πρώτη στόν κόσμο διχτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἄν δέν διεξάγει ἐπαναστατικό ἀγώνα ἐνάντια στή δικιά του κεφαλαιοκρατία, ἄν δέ δημιουργεῖ τούς ὅρους γιά τή νίκη τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου στή δικιά του τή χώρα.

Ἀνάμεσα στή σοσιαλδημοκρατία καί τό μαρξισμό ἀνοίχτηκε μιά ἄβυσος. Ἀπό δῶ καί μπρός ὁ μοναδικός φορέας καί στήριγμα τοῦ μαρξισμοῦ εἶναι ὁ λενινισμός, ὁ κομμουνισμός.

Τό ζήτημα ὅμως δέν περιορίστηκε σ' αὐτό. Ἡ Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση, τραβῶντας μιά διαχωριστική γραμ-

μή ανάμεσα στή σοσιαλδημοκρατία καί τό μαρξισμό, τράβηξε πιό πέρα, ρίχνοντας τή σοσιαλδημοκρατία στό στρατόπεδο τῶν ἀνοιχτῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ καπιταλισμοῦ ἐνάντια στήν πρώτη στόν κόσμο προλεταριακή διχτατορία. Ὅταν οἱ κ. Ἄντλερ καί Μπάουερ, Βέλς καί Λέβι, Λονγκέ καί Μπλούμ βρίζουν τό «σοβιετικό καθεστώς» καί ἐξυμνοῦν τήν κοινοβουλευτική «δημοκρατία», μ' αὐτό θέλουν νά ποῦν ὅτι ἀγωνίζονται καί θά ἀγωνίζονται ὑπέρ τῆς παλινόρθωσης τοῦ καπιταλιστικοῦ καθεστῶτος στήν ΕΣΣΔ, ὑπέρ τῆς διατήρησης τῆς καπιταλιστικῆς σκλαβιᾶς στά «πολιτισμένα» κράτη.

Ὁ σημερινός σοσιαλδημοκρατισμός εἶναι τό ἰδεολογικό στήριγμα τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὁ Λένιν εἶχε χίλιες φορές δίκιο ὅταν ἔλεγε ὅτι οἱ σημερινοί σοσιαλδημοκράτες πολιτικοί εἶναι «πραγματικοί πράχτορες τῆς ἀστικῆς τάξης μέσα στό ἐργατικό κίνημα, ἐργάτες ἐντολοδόχοι τῆς τάξης τῶν καπιταλιστῶν», ὅτι στόν «ἐμφύλιο πόλεμο τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀστική τάξη» θά πάρουν ἀναπόφευχτα «τό μέρος τῶν „βερσαλλιέρων" ἐνάντια στούς „κομμουνάρους"»[62].

Εἶναι ἀδύνατο νά ξεμπερδέψουμε μέ τόν καπιταλισμό, χωρίς νά ξεμπερδέψουμε μέ τό σοσιαλδημοκρατισμό μέσα στό ἐργατικό κίνημα. Γι' αὐτό ἡ ἐποχή τοῦ θανάτου τοῦ καπιταλισμοῦ εἶναι ταυτόχρονα καί ἐποχή τοῦ θανάτου τοῦ σοσιαλδημοκρατισμοῦ μέσα στό ἐργατικό κίνημα.

Ἡ μεγάλη σημασία τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης βρίσκεται, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, καί στό ὅτι σημαίνει τήν ἀναπόφευχτη νίκη τοῦ λενινισμοῦ ἐνάντια στό σοσιαλδημοκρατισμό στό παγκόσμιο ἐργατικό κίνημα.

Ἡ ἐποχή τῆς κυριαρχίας τῆς 2ης Διεθνοῦς καί τοῦ σοσιαλδημοκρατισμοῦ μέσα στό ἐργατικό κίνημα τέλειωσε.

Ἄρχισε ἡ ἐποχή τῆς κυριαρχίας τοῦ λενινισμοῦ καί τῆς 3ης Διεθνοῦς.

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 255,
6—7 τοῦ Νοέμβρη 1927.
Ὑπογραφή: Ι. Στάλιν

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ[63]

Σᾶς στέλνω τόν ἀδελφικό μου χαιρετισμό, σύντροφοι! Σᾶς εὔχομαι κάθε ἐπιτυχία στή δουλειά σας. Ζήτω ὁ ἔνδοξος Κόκκινος Στρατός μας!

Ι. Στάλιν

Ἐφημερίδα «Κράσναγια Ζβεζντά», ἀρ. φύλλου 263, 18 τοῦ Νοέμβρη 1927.

ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

Λόγος στή 16η κομματική Συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας[64]

23 τοῦ Νοέμβρη 1927

Σύντροφοι! Ἐπιτρέψτε μου νά κάνω ἕνα σύντομο ἀπολογισμό τῆς πάλης ἀνάμεσα στό κόμμα καί τήν ἀντιπολίτευση, τῆς συζήτησης πού διεξήχθηκε τίς τελευταῖες τρεῖς—τέσσερες βδομάδες, τόσο μέσα στό κόμμα ὅσο —κι αὐτό πρέπει νά τό ποῦμε ἀνοιχτά—καί ἔξω ἀπό τό κόμμα.

I

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

Οἱ ἀριθμοί δίνουν τά παρακάτω ἀποτελέσματα: ὥς τά σήμερα ψήφισαν ὑπέρ τοῦ κόμματος, ὑπέρ τῆς ΚΕ του 572 χιλιάδες σύντροφοι καί κάτι· ὑπέρ τῆς ἀντιπολίτευσης 3 χιλιάδες καί κάτι.

Τῆς ἀντιπολίτευσης τῆς ἀρέσει συνήθως νά κάνει ἐπίδειξη μέ ἀριθμούς, μέ ποσοστά, νά ἰσχυρίζεται ὅτι ἔχει μαζί της τά 99% καί τά παρόμοια. Τώρα ὅλος ὁ κόσμος βλέπει ὅτι πάνω ἀπό τά 99% ψήφισαν ἐνάντια στήν ἀντιπολίτευση, ὑπέρ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος.

Καί ποιός «φταίει» γι' αὐτό; Ἡ ἴδια ἡ ἀντιπολίτευση! Ἡ ἀντιπολίτευση κάθε τόσο μᾶς ἔσπρωχνε νά ἀρχί-

σουμε συζήτηση. Δυό χρόνια τώρα δέν πέρασε μέρα πού νά μήν προβάλει καινούργια ἀπαίτηση γιά συζήτηση. Ἐμεῖς δέν ὑποχωρήσαμε σ' αὐτήν τήν πίεση, ἐμεῖς, τά μέλη τῆς ΚΕ, δέν ὑποχωρήσαμε σ' αὐτή τήν πίεση, ξέροντας ὅτι τό κόμμα μας δέν εἶναι λέσχη συζητήσεων, ὅπως εἶπε πολύ σωστά ὁ Λένιν, ξέροντας ὅτι τό κόμμα μας εἶναι μαχητικό κόμμα τοῦ προλεταριάτου περιτριγυρισμένο ἀπό ἐχθρούς, κόμμα πού χτίζει τό σοσιαλισμό, πού ἔχει μπροστά του ἄπειρα πραχτικά καθήκοντα δημιουργικῆς δράσης καί γι' αὐτό τό λόγο δέν μπορεῖ νά συγκεντρώνει κάθε φορά τήν προσοχή του στίς ἐσωκομματικές διαφωνίες.

Ὡστόσο ἦρθε ἡ ὥρα τῆς συζήτησης καί ἕνα μήνα, πάνω ἀπό ἕνα μήνα πρίν ἀπό τό 15ο Συνέδριο, τό κόμμα, σύμφωνα μέ τό καταστατικό του, εἶπε: καλά, θέλετε συζήτηση, ζητᾶτε πάλη—ἄς γίνει λοιπόν πάλη! Καί νά τό ἀποτέλεσμα: πάνω ἀπό τά 99% εἶναι μέ τό κόμμα, μέ τήν ΚΕ του, λιγότεροι ἀπό 1% μέ τήν ἀντιπολίτευση.

Οἱ καυχησιολογίες τῆς ἀντιπολίτευσης ξεσκεπάστηκαν, σά νά λέμε, ἑκατό τά ἑκατό.

Μπορεῖ νά ποῦν ὅτι τό ἀποτέλεσμα αὐτό δέν πρέπει νά θεωρεῖται ἀποφασιστικό. Μπορεῖ νά ποῦν ὅτι ἐκτός ἀπό τό κόμμα ὑπάρχει καί ἡ ἐργατική τάξη καί οἱ ἐργαζόμενες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς. Μπορεῖ νά ποῦν ὅτι ἐδῶ, σ' αὐτό τόν τομέα, δέ βγῆκαν ἀκόμα τά ἀποτελέσματα. Αὐτό δέν εἶναι σωστό, σύντροφοι. Τά ἀποτελέσματα ἔχουν βγεῖ καί σ' αὐτό τόν τομέα.

Καί τί εἶναι ἡ διαδήλωση τῆς 7 τοῦ Νοέμβρη σ' ὅλες τίς πόλεις καί σ' ὅλες τίς γωνιές τῆς ἀπέραντης χώρας μας; Μήπως δέν εἶναι μιά μεγαλειώδης διαδήλωση τῆς ἐργατικῆς τάξης, τῶν ἐργαζομένων στρωμάτων τῆς ἀγροτιᾶς, τοῦ Κόκκινου Στρατοῦ καί τοῦ Κόκκινου Στόλου

ὑπέρ τοῦ κόμματός μας, ὑπέρ τῆς κυβέρνησης, ἐνάντια στήν ἀντιπολίτευση, ἐνάντια στόν τροτσκισμό;

Καί μήπως ὁ ἐξευτελισμός πού ἔπαθε ἀπό κεφαλιοῦ της ἡ ἀντιπολίτευση στή δέκατη ἐπέτειο τοῦ Ὀχτώβρη, μήπως ἡ ὁμοθυμία μέ τήν ὁποία ἑκατομμύρια ἐργαζόμενοι χαιρέτισαν κείνη τή μέρα τό κόμμα καί τήν κυβέρνηση, μήπως ὅλ' αὐτά δέν εἶναι ἀπόδειξη ὅτι ὄχι μόνο τό κόμμα ἀλλά καί ἡ τάξη τῶν ἐργατῶν, ὄχι μόνο ἡ ἐργατική τάξη μά καί τά ἐργαζόμενα στρώματα τῆς ἀγροτιᾶς, ὄχι μόνο τά ἐργαζόμενα στρώματα τῆς ἀγροτιᾶς μά καί ὅλος ὁ στρατός, ὅλος ὁ στόλος εἶναι ψυχῆ καί σώματι μέ τό κόμμα, μέ τήν κυβέρνηση, ἐνάντια στήν ἀντιπολίτευση, ἐνάντια στούς ἀποδιοργανωτές; (Π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α).

Τί ἄλλα ἀποτελέσματα χρειάζονται ἀκόμα;

Νά λοιπόν, σύντροφοι, ἕνας σύντομος ἀπολογισμός τῆς πάλης ἀνάμεσα στό κόμμα καί τήν ἀντιπολίτευση, ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί τήν ἀντιπολίτευση, πάλη πού ξετυλίχτηκε μέσα στό κόμμα κι ἔπειτα ἀπό ὑπαιτιότητα τῆς ἴδιας τῆς ἀντιπολίτευσης ξεπέρασε τά πλαίσια τοῦ κόμματος.

Πῶς νά ἐξηγήσει κανείς μιά τέτια ἐξευτελιστική ἥττα τῆς ἀντιπολίτευσης; Γιατί, ποτέ στήν ἱστορία τοῦ κόμματός μας, ἀπό τότε πού οἱ μπολσεβίκοι πῆραν τήν ἐξουσία, καμιά ἀντιπολίτευση δέν ἔπαθε τέτια ἐξευτελιστική χρεωκοπία.

Ξέρουμε τήν ἀντιπολίτευση τῶν τροτσκιστῶν στήν περίοδο τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ. Τότε εἶχε μέ τό μέρος της τό ἕνα τέταρτο περίπου τῶν μελῶν τοῦ κόμματος.

Ξέρουμε τήν ἀντιπολίτευση τῶν τροτσκιστῶν τό 1921 στήν περίοδο τῆς συζήτησης γιά τά συνδικάτα. Τότε εἶ-

χε μέ τό μέρος της τό ένα όγδοο περίπου τῶν μελῶν τοῦ κόμματος.

Ξέρουμε τήν ἀντιπολίτευση τῶν Ζηνόβιεφ—Κάμενεφ, τή λεγόμενη «νέα ἀντιπολίτευση», στό 14ο Συνέδριο. Τότε εἶχε μέ τό μέρος της ὅλη τήν ἀντιπροσωπεία τοῦ Λένινγκραντ.

Καί τώρα; Τώρα ἡ ἀντιπολίτευση ἔχει ἀπομονωθεῖ ὅσο ποτέ ἄλλοτε. Τώρα εἶναι ζήτημα ἄν θά ἔχει ἔστω κι ἕναν ἀντιπρόσωπο στό 15ο Συνέδριο τοῦ κόμματος. (Π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α).

Ἡ χρεωκοπία τῆς ἀντιπολίτευσης ἐξηγεῖται μέ τήν πλέρια ἀπόσπασή της ἀπό τό κόμμα, ἀπό τήν ἐργατική τάξη, ἀπό τήν ἐπανάσταση. Ἡ ἀντιπολίτευση κατάντησε μιά ὁμάδα διανοουμένων ἀποσπασμένων ἀπό τή ζωή, ἀποσπασμένων ἀπό τήν ἐπανάσταση—αὐτοῦ βρίσκεται ἡ ρίζα τῆς ἐξευτελιστικῆς χρεωκοπίας τῆς ἀντιπολίτευσης.

Ἄς πάρουμε γιά ἐπαλήθευση δυό—τρία ζητήματα ἀπό τά ζητήματα πού χωρίζουν τήν ἀντιπολίτευση ἀπό τό κόμμα.

II

Η ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ Η ΑΓΡΟΤΙΑ

Τό ζήτημα τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά.

Ὁ Λένιν ἔλεγε ὅτι τό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά στή χώρα μας εἶναι τό βασικό ζήτημα τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, τό βασικό ζήτημα τῆς ἐπανάστασής μας. Ὁ Λένιν ἔλεγε:

«10—20 χρόνια σωστές σχέσεις μέ τήν ἀγροτιά καί ἐξασφαλίσαμε τή νίκη σέ παγκόσμια κλίμακα (ἀκόμα κι ἄν ἀργοπορήσουν οἱ προλεταριακές ἐπαναστάσεις πού ὡριμάζουν)»[65].

Καί τί σημαίνει σωστές σχέσεις μέ τήν ἀγροτιά; Ὁ Λένιν λέγοντας σωστές σχέσεις μέ τήν ἀγροτιά ἐννοοῦσε τή δημιουργία «σταθερῆς συμμαχίας» μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, ἔχοντας γιά στήριγμα τή φτωχολογιά.

Πῶς ὅμως βλέπει αὐτό τό ζήτημα ἡ ἀντιπολίτευση; Ὄχι μόνο δέν ἀποδίδει καμιά ἀξία στή συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, ὄχι μόνο δέν καταλαβαίνει ὅλη τή σπουδαιότητα μιᾶς τέτιας συμμαχίας γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπανάστασής μας, μά τραβάει καί «πιό πέρα», προτείνοντας μιά τέτια πολιτική, πού δέν μπορεῖ παρά νά ὁδηγήσει στήν ὑπονόμευση τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, στήν ὑπόσκαψη τῶν δεσμῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά.

Γιά νά μήν πάω μακριά, θά μποροῦσα νά ἀναφερθῶ στόν κυριότερο οἰκονομολόγο τῆς ἀντιπολίτευσης, τόν Πρεομπραζένσκι, πού βλέπει τήν ἀγροτιά σάν «ἀποικία» γιά τή βιομηχανία μας, σάν ἀντικείμενο ἐκμετάλλευσης μέ ὅλα τά μέσα.

Θά μποροῦσα σέ συνέχεια νά ἀναφερθῶ σέ μιά σειρά ντοκουμέντα τῆς ἀντιπολίτευσης, πού συνηγοροῦν γιά τό ἀνέβασμα τῶν τιμῶν τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων, ἀνέβασμα πού δέν μπορεῖ παρά νά ὁδηγήσει στό μαρασμό τῆς βιομηχανίας μας, στό δυνάμωμα τοῦ κουλάκου, στήν καταστροφή τοῦ μεσαίου ἀγρότη καί στήν ὑποδούλωση τῆς φτωχολογιᾶς στούς κουλάκους.

Ὅλ' αὐτά καί ἄλλα παρόμοια ντοκουμέντα τῆς ἀντιπολίτευσης, ἀποτελοῦν συστατικό μέρος τῆς πολιτικῆς τῆς ἀντιπολίτευσης, πού ἀποβλέπει στή ρήξη μέ τήν ἀγροτιά, στή ρήξη μέ τίς μεσαῖες μάζες τῆς ἀγροτιᾶς.

Μήπως στήν «πλατφόρμα» εἴτε στίς ἀντί-θέσεις τῆς ἀντιπολίτευσης λέγεται τίποτε ἀνοιχτά καί ἀπροκάλυπτα γι' αὐτό τό πράγμα; Ὄχι, δέ λέγεται. Στήν «πλατφόρμα» καί στίς ἀντί-θέσεις τῆς ἀντιπολίτευσης ὅλ' αὐτά τά πράγματα κρύβονται καί σκεπάζονται μέ ἐπιμέλεια. Ἀντίθετα, στήν «πλατφόρμα» καί στίς ἀντί-θέσεις τῆς ἀντιπολίτευσης μπορεῖτε νά βρεῖτε δεκάδες φιλοφρονήσεις καί γιά τό μεσαῖο ἀγρότη καί γιά τή φτωχολογιά. Στήν «πλατφόρμα» καί στίς ἀντί-θέσεις ὑπάρχουν ἀκόμα καί ἐπιθέσεις ἐνάντια στό κόμμα γιά δῆθεν κουλάκικη παρέκκλιση. Τίποτε ὅμως, ἀπολύτως τίποτε δέ λέγεται σ' αὐτές καθαρά καί ξάστερα γιά τήν ὀλέθρια γραμμή τῆς ἀντιπολίτευσης, πού ὁδηγεῖ καί δέν μπορεῖ παρά νά ὁδηγήσει σέ ρήξη ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά.

Ἐγώ ὅμως θά προσπαθήσω τώρα νά βγάλω στό φῶς τῆς ἡμέρας καί νά ἐκθέσω σέ κοινή θέα ἐκεῖνο πού οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης κρύβουν μέ τόση ἐπιμέλεια ἀπό τούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες, ἔτσι πού νά κοπεῖ στό μέλλον ἡ ὄρεξη τῆς ἀντιπολίτευσης νά ἐξαπατᾶ τό κόμμα. Ἐννοῶ τόν πρόσφατο λόγο τοῦ Ἰβάν Νικίτιτς Σμιρνόφ στήν κομματική συνδιάσκεψη τοῦ Ρογκόζσκ-Σιμόνοφσκ. Ὁ Σμιρνόφ, ἕνας ἀπό τούς ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης, στάθηκε ἕνας ἀπό τούς λίγους τίμιους ἀντιπολιτευόμενους πού εἶχαν τόν ἀνδρισμό νά ποῦν τήν ἀλήθεια γιά τή γραμμή τῆς ἀντιπολίτευσης. Θέλετε νά μάθετε ποιά εἶναι ἡ πραγματική «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης στό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί τήν ἀγροτιά; Διαβάστε τό λόγο τοῦ Σμιρνόφ καί μελετεῖστε τον, γιατί ὁ λόγος τοῦ Σμιρνόφ εἶναι ἕνα ἀπό τά σπάνια ντοκουμέντα τῆς ἀντιπολίτευσης, πού λένε ὅλη τήν ἀλήθεια γιά τήν πραγματική θέση τῶν ἀντιπολιτευομένων μας.

Νά τί λέει ὁ Σμιρνόφ στό λόγο του:

«Ἐμεῖς λέμε ὅτι πρέπει νά ἀναθεωρηθεῖ ὁ κρατικός προϋπολογισμός μας ἔτσι πού τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ προϋπολογισμοῦ, πού φτάνει τά πέντε δισεκατομμύρια ρούβλια, νά διατεθεῖ στή βιομηχανία, γιατί εἶναι π ρ ο τ ι μ ό τ ε ρ ο ν ά β ρ ε θ ο ῦ μ ε σ έ δ ι ά σ τ α σ η μ έ τ ό μ ε σ α ῖ ο ἀ γ ρ ό τ η π α ρ ά ν ά β α δ ί σ ο υ μ ε σ έ ἀ ν α π ό φ ε υ χ τ ο ὄ λ ε θ ρ ο».

Νά τό βασικό ἀπ' ὅλα ὅσα ἔκρυβαν στήν «πλατφόρμα» καί στις ἀντί-θέσεις τους οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης καί πού τόβγαλε εὐσυνείδητα στό φῶς τῆς ἡμέρας ὁ Σμιρνόφ, ἕνας ἐπίσης ἀπό τούς ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης.

Συνεπῶς, ὄχι σταθερή σ υ μ μ α χ ί α μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, ἀλλά διάσταση μέ τό μεσαῖο ἀγρότη—αὐτό εἶναι, λένε, τό μέσο γιά τή «σωτηρία» τῆς ἐπανάστασης.

Ὁ Λένιν ἔλεγε ὅτι «ὑπέρτατη ἀρχή τῆς διχτατορίας εἶναι ἡ ὑποστήριξη τῆς συμμαχίας τοῦ προλεταριάτου μέ τήν ἀγροτιά, γιά νά μπορεῖ τό προλεταριάτο νά κρατᾶ τόν καθοδηγητικό ρόλο καί τήν κρατική ἐξουσία»[66].

Ἡ ἀντιπολίτευση ὅμως δέ συμφωνάει μ' αὐτά καί ἰσχυρίζεται ὅτι ἐκεῖνο πού ἔχει σημασία γιά τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου δέν εἶναι ἡ συμμαχία μέ τήν ἀγροτιά, μέ τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς, ἀλλά ἡ διάσταση μ' αὐτές.

Ὁ Λένιν ἔλεγε—καί μάλιστα τό ἐπαναλάβαινε συνεχῶς, ἀρχίζοντας ἀπό τό 8ο Συνέδριο τοῦ κόμματος—ὅτι δέν εἶναι δυνατό νά οἰκοδομηθεῖ μέ ἐπιτυχία ὁ σοσιαλισμός στή χώρα μας χωρίς «σταθερή συμμαχία μέ τό μεσαῖο ἀγρότη»[67].

Ἡ ἀντιπολίτευση ὅμως δέ συμφωνάει μ' αὐτό καί ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ πολιτική τῆς σταθερῆς συμμαχίας μέ τή μεσαία ἀγροτιά μπορεῖ νά ἀντικατασταθεῖ μέ τήν πολιτική τῆς διάστασης μ' αὐτήν.

῾Ο Λένιν ἔλεγε ὅτι οἰκοδομώντας τό σοσιαλισμό πρέπει νά βαδίζουμε μαζί μέ τίς βασικές μάζες τῆς ἀγροτιᾶς.

῾Η ἀντιπολίτευση ὅμως δέ συμφωνάει μ᾿ αὐτό καί ἰσχυρίζεται ὅτι πρέπει νά βαδίζουμε πρός τά μπρός ὄχι μαζί μέ τήν ἀγροτιά ἀλλά σέ διάσταση μ᾿ αὐτήν.

Νά ποιά εἶναι ἡ βασική διαφωνία ἀνάμεσα στό κόμμα καί τήν ἀντιπολίτευση στό κεφαλαιῶδες ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά.

῾Η ἀντιπολίτευση στήν «πλατφόρμα» της προσπάθησε νά κρύψει τήν πραγματική της φυσιογνωμία, μέ φιλοφρονήσεις πρός τήν ἀγροτιά καί μέ ὑποκριτικές ἐπιθέσεις ἐνάντια στό κόμμα γιά κουλάκικη παρέκκλιση. ῾Ο Σμιρνόφ ὅμως ἐπιφέρει μιά ριζική τροποποίηση στήν «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης, ἀφαιρώντας τή μάσκα ἀπό τούς ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης καί γνωστοποιώντας στό κόμμα τήν ἀλήθεια γιά τήν ἀντιπολίτευση, τήν ἀλήθεια γιά τήν π ρ α γ μ α τ ι κ ή πλατφόρμα τῆς ἀντιπολίτευσης.

Τί βγαίνει λοιπόν ἀπό δῶ; Βγαίνει ὅτι ἡ «πλατφόρμα» καί οἱ ἀντί-θέσεις τῆς ἀντιπολίτευσης δέν εἶναι παρά ἕνα ἁπλό χαρτί, πού ἔχει σκοπό νά ἐξαπατήσει τό κόμμα καί τήν ἐργατική τάξη.

Καί τί σημαίνει πολιτική διάστασης μέ τό μεσαῖο ἀγρότη; Πολιτική διάστασης μέ τό μεσαῖο ἀγρότη σημαίνει πολιτική διάστασης μέ τήν πλειοψηφία τῆς ἀγροτιᾶς, γιατί οἱ μεσαῖοι ἀγρότες ἀποτελοῦν τουλάχιστο τά 60% ὅλης τῆς ἀγροτιᾶς. Γι᾿ αὐτό ἀκριβῶς ἡ πολιτική διάστασης μέ τό μεσαῖο ἀγρότη ὁδηγεῖ στό σπρώξιμο τῆς πλειοψηφίας τῆς ἀγροτιᾶς στήν ἀγκαλιά τῶν κουλάκων. Καί ἡ πολιτική πού σπρώχνει τήν πλειοψηφία τῆς ἀγροτιᾶς στήν ἀγκαλιά τῶν κουλάκων σημαίνει δυνάμωμα τῶν κουλάκων, ἀπομόνωση τῆς φτωχολογιᾶς, ἐξασθένιση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας στό χωριό καί διευκόλυνση τοῦ ἔργου τῶν κουλάκων γιά τό στραγγαλισμό τῆς φτωχολογιᾶς.

Τό πράγμα ὅμως δέν τελειώνει ἐδῶ. ᾿Ακολουθῶ πολιτική διάστασης ἀπέναντι στήν πλειοψηφία τῆς ἀγροτιᾶς σημαίνει ἀρχίζω ἐμφύλιο πόλεμο στό χωριό, δυσκολεύω τόν ἐφοδιασμό τῆς βιομηχανίας μας μέ ἀγροτικές πρῶτες ὕλες (βαμπάκι, ζαχαρότευτλα, λινάρι, δέρματα, μαλί κτλ.), ἀποδιοργανώνω τόν ἐφοδιασμό τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ ἀγροτικά προϊόντα, ὑποσκάπτω τίς ἴδιες τίς βάσεις τῆς ἐλαφριᾶς μας βιομηχανίας, τορπιλίζω ὅλη τήν οἰκοδομητική δουλιά, τορπιλίζω ὅλο τό σχέδιό μας γιά τήν ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας.

Νά ποιά τροπή παίρνει ἡ ὑπόθεση, σύντροφοι, ἄν πάρουμε ὑπόψη μας ὄχι τίς κούφιες διακηρύξεις τῆς ἀντιπολίτευσης στήν «πλατφόρμα» καί στίς ἀντί-θέσεις της, ἀλλά τήν πραγματική πολιτική τῆς ἀντιπολίτευσης, ὅπως μᾶς τήν ἐξήγησε ἔγκυρα ὁ Σμιρνόφ.

Δέν ἔχω καθόλου τήν πρόθεση νά κατηγορήσω τήν ἀντιπολίτευση ὅτι ἐπιδιώκει συνειδητά ὅλες αὐτές τίς συμφορές. ᾿Εδῶ ὅμως δέν πρόκειται γιά τίς ἐπιθυμίες καί τούς πόθους τῆς ἀντιπολίτευσης. Πρόκειται γιά τά ἀποτελέσματα πού θά ἔχει ἀναπόφευχτα ἡ πολιτική τῆς ἀντιπολίτευσης, ἡ πολιτική τῆς διάστασης μέ τή μεσαία ἀγροτιά.

Μέ τήν ἀντιπολίτευση συμβαίνει ἐδῶ τό ἴδιο πού συνέβηκε μέ τήν ἀρκούδα στό μύθο τοῦ Κριλόφ «῾Ο ἐρημίτης καί ἡ ἀρκούδα». (Γ έ λ ι α). Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἡ ἀρκούδα ἤθελε νά ἀπαλλάξει τό φίλο της τόν ἐρημίτη ἀπό μιά ἐνοχλητική μύγα, ὅταν τούσπασε τό κεφάλι μ᾿ ἕνα κοτρώνι. Οἱ προθέσεις της ἦταν ὅσο δέν παίρνει φιλικές. ῞Ωστόσο, τό ἀποτέλεσμα τῶν φιλικῶν προθέσεων τῆς ἀρκούδας ἦταν μιά πράξη καθόλου φιλική, πού εἶχε σάν

ἀποτέλεσμα νά μᾶς ἀφήσει ὑγεία ὁ ἐρημίτης. Ἡ ἀντιπολίτευση ἐπιθυμεῖ βέβαια κάθε καλό γιά τήν ἐπανάσταση, προτείνει ὅμως γιά τό σκοπό αὐτό τέτια μέτρα, πού δέν μποροῦν παρά νά προκαλέσουν τή συντριβή τῆς ἐπανάστασης, τή συντριβή τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, τήν ὑπονόμευση ὅλης τῆς οἰκοδομητικῆς δουλιᾶς μας.

Ἡ «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι πλατφόρμα ὑπόσκαψης τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, πλατφόρμα τορπιλισμοῦ ὅλης τῆς οἰκοδομητικῆς δουλιᾶς μας, πλατφόρμα τορπιλισμοῦ τοῦ ἔργου τῆς ἐκβιομηχάνισης.

III

ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ Η ΔΙΧΤΑΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΤΟΥ

Τό ζήτημα τοῦ κόμματος.

Ὁ Λένιν λέει ὅτι ἡ ἑνότητα καί ἡ σιδερένια πειθαρχία τοῦ κόμματος εἶναι ἡ βάση τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου. Ἡ ἀντιπολίτευση ὑποστηρίζει στήν πραγματικότητα ἀντίθετες ἀπόψεις. Ἔχει τή γνώμη ὅτι γιά τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου δέ χρειάζεται ἡ ἑνότητα καί ἡ σιδερένια πειθαρχία τοῦ κόμματος, ἀλλά ἡ καταστροφή τῆς ἑνότητας καί τῆς πειθαρχίας τοῦ κόμματος, ἡ διάσπαση τοῦ κόμματος, ἡ δημιουργία δεύτερου κόμματος. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση μιλάει καί γράφει, γράφει καί μιλάει, καί δέ μιλάει ἁπλῶς μά ξεφωνίζει γιά ἑνότητα τοῦ κόμματος. Οἱ κουβέντες ὅμως τῆς ἀντιπολίτευσης γιά ἑνότητα τοῦ κόμματος εἶναι ὑποκριτική φλυαρία πού ἀποβλέπει στήν ἐξαπάτηση τοῦ κόμματος. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α).

Γιατί, ἐνῶ ἡ ἀντιπολίτευση μιλάει καί φωνάζει γιά ἑνότητα, ὀργανώνει ταυτόχρονα ἕνα καινούργιο, ἀντιλενινιστικό κόμμα. Καί ὄχι μόνο τό ὀργανώνει, ἀλλά τό ἔχει κιόλας ὀργανώσει, ὅπως τό ἀποδείχνουν αὐθεντικά ντοκουμέντα, σάν τούς λόγους τοῦ Κουζόβνικοφ, τοῦ Ζόφ καί τοῦ Ρενό, πού ἦταν ἄλλοτε ἀντιπολιτευόμενοι.

Σήμερα ἔχουμε πλήρη στοιχεῖα πού δείχνουν ὅτι εἶναι τώρα ὁ δεύτερος χρόνος πού ἡ ἀντιπολίτευση ἔχει τό ἀντιλενινιστικό της κόμμα, μέ τήν κεντρική ἐπιτροπή του, μέ γραφεῖα περιοχῆς, μέ γραφεῖα κυβερνείων κτλ. Τί μπορεῖ νά ἀντιπαραθέσει ἡ ἀντιπολίτευση σ' αὐτά τά γεγονότα, ἐκτός ἀπ' τήν ὅλο ψευτιά φλυαρία γιά ἑνότητα;

Ἡ ἀντιπολίτευση φωνάζει ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος δέ θά κατορθώσει νά τή σπρώξει στή δημιουργία δεύτερου κόμματος. Παράξενο πράγμα! Μά μήπως ἡ ΚΕ ἔσπρωξε καμιά φορά τήν ἀντιπολίτευση νά πάρει τέτια θέση; Μήπως δέν εἶναι γεγονός ὅτι ἡ ΚΕ συγκρατοῦσε πάντα τήν ἀντιπολίτευση, γιά νά μήν ξεγλιστρήσει στήν ὀργάνωση δεύτερου κόμματος;

Ὅλη ἡ ἱστορία τῶν διαφωνιῶν μας σ' αὐτά τά δυό χρόνια εἶναι ἱστορία προσπαθειῶν τῆς ΚΕ τοῦ κόμματός μας νά συγκρατήσει τήν ἀντιπολίτευση ἀπό διασπαστικές ἐνέργειες καί νά διαφυλάξει τούς ἀνθρώπους τῆς ἀντιπολίτευσης γιά τό κόμμα.

Πάρτε τήν ἱστορία τῆς γνωστῆς «δήλωσης» τῆς ἀντιπολίτευσης στίς 16 τοῦ Ὀχτώβρη 1926. Μήπως αὐτό δέν εἶναι μιά προσπάθεια τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς νά συγκρατήσει τήν ἀντιπολίτευση μέσα στά πλαίσια τοῦ κόμματος;

Πάρτε τή δεύτερη «δήλωση» τῆς ἀντιπολίτευσης στίς 8 τοῦ Αὐγούστου 1927. Τί μᾶς δείχνει αὐτό, ἄν ὄχι ὅτι ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματος φρόντιζε πάντα νά συγκρατήσει τήν ἀντιπολίτευση μέσα στά πλαίσια τοῦ ἑνιαίου κόμματος;

Καί τί ἔγινε; Ἡ ἀντιπολίτευση ἔκανε δηλώσεις γιά ἑνότητα, ἔδινε ὑποσχέσεις γιά ἑνότητα, διαβεβαίωνε ὅτι θά σταματήσει τό φραξιονισμό, στήν πραγματικότητα ὅμως ἐξακολουθοῦσε νά ὀργανώνει δεύτερο κόμμα.

Τί δείχνουν ὅλ' αὐτά; Δείχνουν ὅτι δέν πρέπει νά πιστεύουμε στά λόγια τῆς ἀντιπολίτευσης. Ὅτι τήν ἀντιπολίτευση δέν πρέπει νά τήν κρίνουμε ἀπό τίς «πλατφόρμες» καί τίς ἀντί-θέσεις της, ἀλλά ἀπό τά ἔργα της.

Ὁ Λένιν ἔλεγε: μάθετε νά κρίνετε τίς ὁμάδες, τά ρεύματα, τά κόμματα, ὄχι ἀπό τίς ὑποσχέσεις καί τίς «πλατφόρμες» τους ἀλλά ἀπό τά ἔργα τους. Θεωροῦμε ὑποχρέωσή μας νά βαδίσουμε στά χνάρια τοῦ Λένιν καί νά κρίνουμε τήν ἀντιπολίτευση ὄχι ἀπό τά χαρτιά καί τίς «πλατφόρμες» πού μαγειρεύει, ἀλλά ἀπό τά ἔργα της.

Ὅταν ἡ ἀντιπολίτευση γράφει «πλατφόρμες» καί ἀντί-θέσεις καί ξελαρυγγίζεται νά φωνάζει γιά ἑνότητα τοῦ κόμματος, αὐτό εἶναι ἐξαπάτηση τοῦ κόμματος, εἶναι φαρισαϊσμός, εἶναι κούφια λόγια. Ὅταν ὅμως ἡ ἀντιπολίτευση ὀργανώνει νέο κόμμα, δημιουργεῖ δική της κεντρική ἐπιτροπή, ὀργανώνει γραφεῖα περιοχῆς κτλ. ὑπονομεύοντας τήν ἑνότητα καί τήν προλεταριακή πειθαρχία τοῦ κόμματός μας, αὐτά εἶναι τά ἔργα τῆς ἀντιπολίτευσης, τά σκοτεινά της ἔργα.

Αὐτό φυσικά δέ σημαίνει ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση κατόρθωσε κιόλας νά δημιουργήσει κάτι πού νά μοιάζει μέ πραγματικό κόμμα. Ὄχι, δέν τό κατόρθωσε καί δέ θά τό κατορθώσει ποτέ. Δέ θά τό κατορθώσει, γιατί ἡ ἐργατική τάξη εἶναι ἐνάντια στήν ἀντιπολίτευση. Ἡ ἀντιπολίτευση προσπαθώντας νά δημιουργήσει νέο κόμμα, δεύτερο κόμμα, στήν οὐσία ἐπιδίδεται σ' ἕνα παιδιάστικο παιγνίδι παριστάνοντας τό κόμμα, σ' ἕνα παιδιάστικο παιγνίδι παριστάνοντας τήν ΚΕ, τά γραφεῖα περιοχῆς κλπ. Τσακισμένοι καί ντροπιασμένοι, παρηγοριοῦνται μέ τό νά διασκεδάζουν παίζοντας τό κόμμα, παίζοντας τήν ΚΕ, παίζοντας τά γραφεῖα περιοχῆς κλπ. (Γέλια. Χειροκροτήματα).

Ἀλλά παιγνίδι μέ παιγνίδι διαφέρει, σύντροφοι. Ὅταν ἡ ἀντιπολίτευση παίζει τό κόμμα, αὐτό μπορεῖ νά προκαλέσει ἁπλῶς γέλια, ἐπειδή γιά τό κόμμα τό παιγνίδι αὐτό δέν ἀποτελεῖ τίποτε ἄλλο παρά μιά διασκεδαστική ἀπασχόληση.

Ἐμεῖς ὅμως δέν ἔχουμε νά κάνουμε μόνο μέ τό κόμμα. Στή χώρα μας ὑπάρχουν καί τάξεις, στή χώρα μας ὑπάρχουν ἀντισοβιετικά στοιχεῖα. Καί τά ἀντισοβιετικά αὐτά στοιχεῖα παρακολουθοῦν τό παιγνίδι τῆς ἀντιπολίτευσης, διδάσκονται ἀπ' αὐτήν πῶς νά πολεμοῦν τό κόμμα, πῶς νά πολεμοῦν τή Σοβιετική ἐξουσία, πῶς νά πολεμοῦν τήν ἐπανάστασή μας. Γιά τά στοιχεῖα αὐτά τό παιγνίδι τῆς ἀντιπολίτευσης, πού παριστάνει τό κόμμα, οἱ ἐπιθέσεις τῆς ἀντιπολίτευσης ἐνάντια στό κόμμα, οἱ ἀντισοβιετικές ἐξορμήσεις τῆς ἀντιπολίτευσης ἀποτελοῦν ἕνα εἶδος σχολῆς, ἕνα εἶδος προπαρασκευαστικῆς σχολῆς γιά τήν πάλη ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία καί γιά τήν ἐξαπόλυση τῶν δυνάμεων τῆς ἀντεπανάστασης.

Δέν περιτριγυρίζουν τοῦ κάκου τήν ἀντιπολίτευση τά κάθε λογῆς ἀντισοβιετικά στοιχεῖα. Νά ποῦ βρίσκεται ὁ κίνδυνος ἀπό τό παιγνίδι τῆς ἀντιπολίτευσης πού παριστάνει τό κόμμα. Κι ἀκριβῶς ἐπειδή ἐδῶ ὑπάρχει σοβαρός κίνδυνος, ἀκριβῶς γι' αὐτό, τό κόμμα δέν μπορεῖ νά βλέπει μέ ἀδιαφορία τίς ἀντισοβιετικές ἀσκήσεις τῆς ἀντιπολίτευσης, ἀκριβῶς γι' αὐτό πρέπει νά τίς βγάλει ἀπό τή ρίζα.

Καί ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ παρά νά βλέπει ὅλο

τόν κίνδυνο άπ' αυτό τό άντικομματικό παιγνίδι τῆς ἀντιπολίτευσης. Γιά τήν ἀντιπολίτευση τό κόμμα εἶναι πίνακας σκακιοῦ. Πολεμώντας τό κόμμα κάνει τή μιά ἤ τήν ἄλλη κίνηση στό σκάκι. Σήμερα κάνει δήλωση ὅτι σταματάει τό φραξιονισμό. Αὔριο φτύνει τήν ἴδια της τή δήλωση. Ὕστερα ἀπό μιά μέρα κάνει καινούργια δήλωση γιά νά ξαναφτύσει μετά λίγες μέρες τήν ἴδια της τή δήλωση. Αὐτά εἶναι γιά τήν ἀντιπολίτευση κινήσεις στό σκάκι. Εἶναι παῖκτες καί τίποτε ἄλλο.

Ἡ ἐργατική τάξη δέ βλέπει ἔτσι τό κόμμα της. Γιά τήν ἐργατική τάξη τό κόμμα δέν εἶναι πίνακας σκακιοῦ, μά ὄργανο γιά τήν ἀπελευθέρωσή της. Γιά τήν ἐργατική τάξη τό κόμμα δέν εἶναι πίνακας σκακιοῦ, ἀλλά τό ζωτικό μέσο γιά τήν κατανίκηση τῶν ἐχθρῶν, γιά τήν ὀργάνωση καινούργιων νικῶν, γιά τήν τελική νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ. Γι' αὐτό ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ παρά νά βλέπει μέ περιφρόνηση ἐκείνους πού μετατρέπουν τό κόμμα της, τά ἅγια τῶν ἁγίων της, σέ πίνακα σκακιοῦ γιά τίς παπατζίδικες ἀσκήσεις τῶν παικτῶν τῆς ἀντιπολίτευσης. Γιατί ἡ ἐργατική τάξη δέν μπορεῖ παρά νά ξέρει ὅτι ἡ δουλιά τῆς ἀντιπολίτευσης γιά τήν ὑπόσκαψη τῆς σιδερένιας πειθαρχίας τοῦ κόμματός μας, ἡ δουλιά τῆς ἀντιπολίτευσης γιά τή διάσπαση τοῦ κόμματός μας εἶναι οὐσιαστικά δουλιά γιά τήν ὑπόσκαψη τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου στή χώρα μας.

Ἡ «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι πλατφόρμα καταστροφῆς τοῦ κόμματός μας, πλατφόρμα ἀφοπλισμοῦ τῆς ἐργατικῆς τάξης, πλατφόρμα ἐξαπόλυσης τῶν ἀντισοβιετικῶν δυνάμεων, πλατφόρμα ὑπόσκαψης τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου.

IV

ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΜΑΣ

Ἄς περάσουμε στό τρίτο ζήτημα, στό ζήτημα τῶν προοπτικῶν τῆς ἐπανάστασής μας.

Τό χαρακτηριστικό γνώρισμα ὅλης τῆς θέσης τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ἡ ἔλλειψη πίστης στίς δυνάμεις τῆς ἐπανάστασής μας, ἡ ἔλλειψη πίστης στίς δυνάμεις καί τίς ἱκανότητες τοῦ προλεταριάτου νά πάρει μαζί του τήν ἀγροτιά, ἡ ἔλλειψη πίστης στίς δυνάμεις καί στίς ἱκανότητες τῆς ἐργατικῆς τάξης νά οἰκοδομήσει τό σοσιαλισμό.

Ἀνέφερα ἤδη τό γνωστό ἀπόσπασμα ἀπό τό λόγο τοῦ Σμιρνόφ, πού μιλάει γιά ἀναπόφευχτο «χαμό» τῆς ἐπανάστασής μας, ἄν δέν προκαλέσουμε διάσταση μέ τή μεσαία ἀγροτιά. Δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ἀκοῦμε ἀπό τούς ἀντιπολιτευόμενους τό τροπάρι γιά «χαμό» τῆς ἐπανάστασης. Τίς αἰώνιες κλάψες καί τό πελάγωμα μπροστά στίς δυσκολίες, τίς προφητεῖες γιά δύση καί κατάρευση τῆς ἐπανάστασής μας δέν τίς συναντοῦμε πρώτη φορά στίς δηλώσεις τῶν ἀντιπολιτευόμενων. Ἀπό τόν καιρό πού ἡ φραξιονιστική πολιτική τῆς ἀντιπολίτευσης ἄρχισε νά παθαίνει χρεωκοπία πάνω στή χρεωκοπία, ἡ ἀντιπολίτευση δέν ἔπαψε νά φωνάζει γιά «χαμό» τῆς ἐπανάστασής μας, παρουσιάζοντας τό χαμό τῆς δικῆς της ὁμάδας γιά «χαμό» τῆς ἐπανάστασης. Ἀρκεῖ μόνο νά μείνει ἡ ἀντιπολίτευση μειοψηφία, ἀρκεῖ μόνο νά φάει μερικές γροθιές ἀπό τό κόμμα, γιά νά βγεῖ στό δρόμο καί ν' ἀρχίσει νά φωνάζει γιά «χαμό» τῆς ἐπανάστασης, ἐκμεταλλευόμενη ἐνάντια στό κόμμα τίς κάθε λογῆς δυσκολίες.

Ἀκόμα ἀπό τήν περίοδο τῆς συνθήκης τοῦ Μπρέστ τό 1918, τόν καιρό πού ἡ ἐπανάσταση περνοῦσε τίς γνωστές δυσκολίες, ὁ Τρότσκι, πού τόν εἶχε τσακίσει τό κόμ-

μα στό 7ο Συνέδριο, άρχισε νά φωνάζει γιά «χαμό» τῆς ἐπανάστασής μας. Ὡστόσο ή ἐπανάσταση δέ χάθηκε καί οἱ προφητεῖες τοῦ Τρότσκι ἔμειναν κούφιες προφητεῖες.

Τό 1921, στήν περίοδο τῆς συζήτησης γιά τά συνδικάτα, τότε πού βρισκόμασταν μπροστά σέ καινούργιες δυσκολίες, λόγω τῆς κατάργησης τῆς ὑποχρεωτικῆς παράδοσης τῶν πλεονασμάτων, κι ὁ Τρότσκι εἶχε πάθει μιά ἀκόμα ἧττα στό 10ο Συνέδριο τοῦ κόμματος, ἄρχισε πάλι νά φωνάζει γιά «χαμό» τῆς ἐπανάστασης. Θυμᾶμαι καλά πώς στό Πολιτικό Γραφεῖο, πού ἦταν παρών καί ὁ σ. Λένιν, ὁ Τρότσκι διαβεβαίωνε ὅτι «ἡ κουκουβάγια λάλησε κιόλας», πώς οἱ μέρες καί οἱ ὧρες τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας εἶναι μετρημένες. (Γέλια). Ὡστόσο ἡ ἐπανάσταση δέ χάθηκε, οἱ δυσκολίες ξεπεράστηκαν κι ὁ ὑστερικός θόρυβος γιά «χαμό» τῆς ἐπανάστασης ἔμεινε ἁπλῶς θόρυβος.

Δέ ξέρω ἄν λάλησε ἤ δέ λάλησε τότε ἡ κουκουβάγια. (Γέλια). Μά ἄν λάλησε, πρέπει νά παραδεχτοῦμε ὅτι δέ λάλησε σωστά. (Χειροκροτήματα, γέλια).

Τό 1923, στήν περίοδο τῶν καινούργιων δυσκολιῶν πού παρουσιάστηκαν τότε σέ σύνδεση μέ τή ΝΕΠ, στήν περίοδο τῆς κρίσης πούλησης, ὁ Τρότσκι ἄρχισε νά προμαντεύει πάλι «χαμό» τῆς ἐπανάστασης, παρουσιάζοντας τήν ἧττα τῆς ὁμάδας του στή 13η Συνδιάσκεψη τοῦ κόμματός μας γιά ἧττα τῆς ἐπανάστασης. Ὡστόσο ἡ ἐπανάσταση ἀντιπαρῆλθε αὐτές τίς κακοσήμαδες κραυγές καί ξεπέρασε τίς δυσκολίες πού ἔμπαιναν τότε μπροστά της.

Τό 1925—1926, στήν περίοδο τῶν καινούργιων δυσκολιῶν πού συνδέονταν μέ τήν ἄνοδο τῆς βιομηχανίας μας, ὁ Τρότσκι, τούτη τή φορά πιά μαζί μέ τόν Κάμενεφ καί τό Ζηνόβιεφ, ἄρχισε νά προμαντεύει πάλι «χαμό» τῆς ἐπανάστασής μας, παρουσιάζοντας τήν ἧττα τῆς ὁμάδας του

στό 14ο Συνέδριο καί ὕστερα ἀπό τό 14ο Συνέδριο γιά ἧττα τῆς ἐπανάστασης. Ὡστόσο ἡ ἐπανάσταση δέν εἶχε κάν στό νοῦ της νά χαθεῖ, οἱ αὐτόκλητοι προφῆτες ἀπωθήθηκαν σέ δεύτερη μοίρα καί οἱ δυσκολίες κατανικήθηκαν ὅπως πάντα, ὅπως καί στό παρελθόν, γιατί οἱ δυσκολίες ὑπάρχουν γιά τούς μπολσεβίκους ὄχι γιά νά κλαῖνε καί νά ὀδύρονται ἀλλά γιά νά τίς κατανικοῦν. (Ζωηρά χειροκροτήματα).

Τώρα, στά τέλη τοῦ 1927, σέ σχέση μέ τίς καινούργιες δυσκολίες τῆς περιόδου τῆς ἀνασυγκρότησης ὅλης τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας πάνω σέ νέα τεχνική βάση, ἄρχισαν νά προμαντεύουν πάλι τό «χαμό» τῆς ἐπανάστασης, προσπαθώντας ἔτσι νά κρύψουν τόν πραγματικό χαμό τῆς δικῆς τους ὁμάδας. Ὅλοι σας ὅμως, σύντροφοι, βλέπετε ὅτι ἡ ἐπανάσταση ζεῖ καί ὑγιαίνει, ἐνῶ χάνονται κάποιοι ἄλλοι.

Ἔτσι λοιπόν προμάντεψαν, προμάντεψαν, ὥσπου ἔφτασαν, τέλος, στό ἀπροχώρητο. (Γέλια).

Ἡ «πλατφόρμα» τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι πλατφόρμα «χαμοῦ» τῆς ἐπανάστασής μας.

V

ΤΙ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΠΑΡΑΠΕΡΑ;

Αὐτή εἶναι ἡ πραγματική πλατφόρμα τῆς ἀντιπολίτευσης στά τρία βασικά ζητήματα τῶν διαφωνιῶν μας: στό ζήτημα τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς ἀγροτιᾶς, στό ζήτημα τοῦ κόμματος καί τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου καί τέλος στό ζήτημα τῶν προοπτικῶν τῆς ἐπανάστασής μας.

Βλέπετε ὅτι αὐτή ἡ παράξενη πλατφόρμα δείχνει τήν ὁλοκληρωτική ἀπόσπαση τῆς ἀντιπολίτευσης ἀπό τό κόμ-

μα, ἀπό τήν ἐργατική τάξη, ἀπό τήν ἐπανάστασή μας. Εἶναι πλατφόρμα διανοουμένων πού ξέκοψαν ἀπό τό λενινισμό καί ἀποσπάστηκαν ἀπό τή ζωή.

Μπορεῖ νά ἐκπλήσσεται κανείς ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά, ἄν τό κόμμα καί ἡ ἐργατική τάξη γύρισαν ὁλότελα τίς πλάτες στήν ἀντιπολίτευση;

Νά γιατί ἡ ἀντιπολίτευση ἔπαθε ἐξευτελιστική χρεωκοπία στήν ἀντικομματική της πάλη στό διάστημα τῆς τελευταίας συζήτησης.

Καί τί θά γίνει παραπέρα; μᾶς ρωτοῦν.

Ἡ ἀντιπολίτευση παραπονιέται ὅτι ἔκανε αὐτές τίς μέρες μιά δήλωση γιά ἑνότητα πού τήν ὑπογράφουν 31 τροτσκιστές, ἀλλά δέν πῆρε ἀκόμα ἱκανοποιητική ἀπάντηση. Μά τί ἀπάντηση, στό κάτω-κάτω, μπορεῖ νά δοθεῖ στήν ὑποκριτική δήλωση τῶν 31 τροτσκιστῶν, ὅταν οἱ κάλπικες δηλώσεις τῆς ἀντιπολίτευσης ἀναιροῦνται διαρκῶς ἀπό τίς διασπαστικές της πράξεις; Στήν ἱστορία τοῦ κόμματός μας εἶναι γνωστή μιά ἀνάλογη δήλωση 31 μενσεβίκων, πού ἔγινε, μοῦ φαίνεται, τό 1907. (Φ ω ν έ ς ἀ π ό τ ή ν α ἴ θ ο υ σ α: «Σωστά!»). Ὁ Λένιν εἶχε ὀνομάσει τότε αὐτή τή δήλωση «ὑποκρισία 31 μενσεβίκων»[68]. (Γ έ λ ι α). Νομίζω ὅτι ἡ ὑποκρισία τῶν 31 τροτσκιστῶν εἶναι ἐντελῶς ἀνάλογη μέ τήν ὑποκρισία τῶν 31 μενσεβίκων. (Φ ω ν έ ς ἀ π ό τ ή ν α ἴ θ ο υ σ α: «Πολύ σωστά!»). Ἡ ἀντιπολίτευση ἐξαπάτησε δυό φορές τό κόμμα. Τώρα ἔβαλε γιά σκοπό της νά τό ἐξαπατήσει καί τρίτη φορά. Ὄχι, σύντροφοι, φτάνουν πιά οἱ ἀπάτες, φτάνει πιά τό παιχνίδι. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α).

Καί τί θά γίνει παραπέρα;

Ὥς ἐδῶ καί μή παρέκει, σύντροφοι, γιατί ἔχουν ξεπεραστεῖ ὅλα τά ὅρια πού ἐπιτρέπονται μέσα στό κόμμα. Δέν μποροῦν πιά νά περιπλανιοῦνται σέ δυό κόμματα ταυτόχρονα, καί στό παλιό, στό λενινιστικό κόμμα, πού εἶναι τό ἑνιαῖο καί μοναδικό κόμμα, καί στό καινούργιο, τό τροτσκιστικό κόμμα. Πρέπει νά κάνουν ἐκλογή ἀνάμεσα σ' αὐτά τά δυό κόμματα.

Ε ἴ τ ε ἡ ἀντιπολίτευση θά διαλύσει μόνη της αὐτό τό δεύτερο, τό τροτσκιστικό κόμμα, καταδικάζοντας τίς ἀντιλενινιστικές ἀπόψεις της καί στιγματίζοντας ἀνοιχτά τά λάθη της μπροστά σ' ὅλο τό κόμμα·

ε ἴ τ ε ἡ ἀντιπολίτευση δέ θά τό κάνει αὐτό, καί τότε θά διαλύσουμε ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τό τροτσκιστικό κόμμα μήν ἀφήνοντας οὔτε ἴχνος. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α).

Εἴτε τό ἕνα, εἴτε τό ἄλλο.

Εἴτε οἱ ἀντιπολιτευόμενοι θά κάνουν αὐτό τό απαραίτητο βῆμα, εἴτε δέ θά τό κάνουν, καί τότε θά πεταχτοῦν ἔξω ἀπό τό κόμμα. (Θ υ ε λ ώ δ ι κ α π α ρ α τ ε τ α μ έ ν α χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α. Ἐ π ε υ φ η μ ί ε ς ἀ π' ὅ λ η τ ή ν α ἴ θ ο υ σ α. Τ ρ α γ ο υ δ ο ῦ ν τ ή «Δ ι ε θ ν ῆ»).

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 269, 24 τοῦ Νοέμβρη 1927.

ΤΟ 15ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΚΚ (Μπ.) ΤΗΣ ΕΣΣΔ[69]

2—19 τοῦ Δεκέμβρη 1927

«Πράβντα», ἀρ. φύλλων 279 και 282
6 καί 9 τοῦ Δεκέμβρη 1927.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

3 τοῦ Δεκέμβρη

I

Η ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Η ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Ἡ χώρα μας, σύντροφοι, ζεῖ καί ἀναπτύσσεται σέ συνθῆκες κεφαλαιοκρατικῆς περικύκλωσης. Ἡ ἐξωτερική της θέση δέν ἐξαρτᾶται μόνο ἀπό τίς ἐσωτερικές της δυνάμεις ἀλλά κι ἀπό τήν κατάσταση αὐτῆς τῆς κεφαλαιοκρατικῆς περικύκλωσης, ἀπό τήν κατάσταση τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν πού περιβάλλουν τή χώρα μας, ἀπό τή δύναμη καί τήν ἀδυναμία τους, ἀπό τή δύναμη καί τήν ἀδυναμία τῶν καταπιεζομένων τάξεων σ' ὅλο τόν κόσμο, ἀπό τή δύναμη καί τήν ἀδυναμία τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος αὐτῶν τῶν τάξεων. Χωρίς νά μιλήσω πιά γιά τό ὅτι ἡ ἐπανάστασή μας εἶναι μέρος τοῦ διεθνοῦς ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῶν καταπιεζομένων τάξεων.

Νά γιατί νομίζω ὅτι ἡ λογοδοσία τῆς ΚΕ πρέπει ν' ἀρχίσει ἀπό τήν περιγραφή τῆς διεθνοῦς θέσης τῆς χώρας μας, ἀπό τήν περιγραφή τῆς κατάστασης στίς καπιταλιστικές χῶρες καί τῆς κατάστασης τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος σ' ὅλες τίς χῶρες.

1. Ἡ οἰκονομία τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ καί ἡ ὄξυνση τοῦ ἀγώνα γιά τίς ἐξωτερικές ἀγορές

α) Τό πρῶτο ζήτημα εἶναι ἡ κατάσταση τῆς παραγωγῆς καί τοῦ ἐμπορίου στίς μεγαλύτερες κεφαλαιοκρατικές χῶρες.

Τό βασικό γεγονός σ' αὐτό τόν τομέα, σύντροφοι, εἶναι ὅτι ἡ π α ρ α γ ω γ ή τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν σ' αὐτά τά δυό χρόνια, στήν περίοδο πού ἐξετάζουμε, ξεπέρασε τό προπολεμικό ἐπίπεδο, τράβηξε πιό πέρα ἀπ' τό προπολεμικό ἐπίπεδο.

Νά μερικά στοιχεῖα σχετικά μ' αὐτό.

Ὁ δείχτης τῆς παγκόσμιας παραγωγῆς χ υ τ ο σ ί δ η ρ ο υ: τό 1925 ἦταν 97,6% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό ἐπίπεδο, τό 1926 ἦταν κιόλας 100,5% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό, γιά τό 1927 δέν ὑπάρχουν πλήρη στοιχεῖα, ὑπάρχουν στοιχεῖα γιά τό πρῶτο ἑξάμηνο πού δείχνουν παραπέρα αὔξηση τῆς παραγωγῆς χυτοσίδηρου.

Ὁ δείχτης τῆς παγκόσμιας παραγωγῆς ἀ τ σ α λ ι ο ῦ: τό 1925 ἦταν 118,5% καί τό 1926—122,6% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό ἐπίπεδο.

Ὁ δείχτης τῆς παγκόσμιας παραγωγῆς κ ά ρ β ο υ ν ο υ: τό 1925 ἦταν 97,9% καί τό 1926—σημειώνεται ὁρισμένη πτώση—96,8%. Εἶναι φανερό ὅτι ἐδῶ ἐκδηλώθηκε ἡ ἐπίδραση τῆς ἀγγλικῆς ἀπεργίας.

Ἡ παγκόσμια κατανάλωση β α μ π α κ ι ο ῦ: τό 1925/26 ἦταν 108,3% σέ σύγκριση μέ τήν προπολεμική, τό 1926/27—112,5% σέ σύγκριση μέ τήν προπολεμική.

Ἡ παγκόσμια συγκομιδή τῶν πέντε εἰδῶν δ η μ η τ ρ ι α κ ῶ ν[70]: τό 1925 ἦταν 107,2% σέ σύγκριση μέ τήν προπολεμική, τό 1926—110,5%, τό 1927—112,3%.

Ἔτσι ἀργά, μέ μικρά βηματάκια, ἀνεβαίνει ὁ γενικός δείχτης τῆς παγκόσμιας παραγωγῆς ξεπερνώντας τό προπολεμικό ἐπίπεδο.

Ἀντίστοιχα ὑπάρχουν μερικές κεφαλαιοκρατικές χῶρες πού δέν προχωροῦν ἁπλῶς, ἀλλά κάνουν ἅλματα πρός τά μπρός, ἀφήνοντας πίσω τό προπολεμικό ἐπίπεδο, ὅπως λογουχάρη οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς καί ἐν μέρει ἡ Ἰαπωνία. Τά στοιχεῖα γιά τίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς εἶναι: αὔξηση τῆς ἐπεξεργαστικῆς βιομηχανίας τό 1925—148% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό ἐπίπεδο· τό 1926—152% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό· αὔξηση τῆς ἐξορυκτικῆς βιομηχανίας τό 1925—143% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό ἐπίπεδο, τό 1926—154%.

Αὔξηση τοῦ παγκόσμιου ἐ μ π ο ρ ί ο υ. Τό παγκόσμιο ἐμπόριο δέν προχωρεῖ τόσο γρήγορα ὅσο ἡ παραγωγή, συνήθως μένει πίσω ἀπό τήν παραγωγή, πάντως ὅμως πλησίασε τό προπολεμικό ἐπίπεδο. Ὁ δείχτης τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου σ' ὅλο τόν κόσμο καί στίς σπουδαιότερες χῶρες τό 1925 ἦταν 98,1% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό ἐπίπεδο, τό 1926—97,1%. Κατά χῶρες: στίς Πολιτεῖες τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς τό 1925 ἦταν 134,3% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό, τό 1926—143%· στή Γαλλία—98,2% καί 99,2%· στή Γερμανία—74,8% καί 73,6%· στήν Ἰαπωνία—176,9% καί 170,1%.

Γενικά τό παγκόσμιο ἐμπόριο πλησίασε ἤδη τό προπολεμικό ἐπίπεδο καί σέ μερικές χῶρες, λογουχάρη στή Βόρεια Ἀμερική καί στήν Ἰαπωνία, ξεπέρασε κιόλας τό προπολεμικό ἐπίπεδο.

Τέλος, ἔχουμε μιά τρίτη σειρά γεγονότων πού δείχνουν τήν τεχνική πρόοδο, τήν ὀρθολογιστική ὀργάνωση τῆς κεφαλαιοκρατικῆς βιομηχανίας, τή δημιουργία νέων κλάδων, τήν ἔνταση τῆς τραστοποίησης, τήν ἔνταση τῆς

καρτελοποίησης τῆς βιομηχανίας σέ διεθνῆ κλίμακα. Τά γεγονότα αὐτά πιστεύω πώς εἶναι γνωστά σέ ὅλους. Γι' αὐτό δέ θά ἐπεκταθῶ σ' αὐτά. Θά ἀναφέρω μόνο ὅτι τό κεφάλαιο σημείωσε προόδους ὄχι μόνο στόν τομέα τῆς αὔξησης τῆς παραγωγῆς, ὅπως καί στόν τομέα τοῦ ἐμπορίου, ἀλλά καί στόν τομέα τῆς καλυτέρευσης τῆς τεχνικῆς τῆς παραγωγῆς, στόν τομέα τῆς τεχνικῆς προόδου, στόν τομέα τῆς ὀρθολογιστικῆς ὀργάνωσης τῆς παραγωγῆς, κι ὅλα αὐτά ὁδήγησαν στό παραπέρα δυνάμωμα τῶν μεγαλύτερων τράστ καί στήν ὀργάνωση νέων ἰσχυρῶν μονοπωλιακῶν καρτέλ.

Νά λοιπόν, σύντροφοι, τά γεγονότα, πού πρέπει νά σημειώσουμε κι ἀπό τά ὁποῖα πρέπει νά ξεκινᾶμε.

Σημαίνουν ἄραγε ὅλα αὐτά ὅτι ἔτσι ἡ σταθεροποίηση τοῦ καπιταλισμοῦ ἔγινε στέρεη, σταθερή; Καί βέβαια ὄχι! Ἤδη στό 14ο Συνέδριο ἡ εἰσήγηση[71] ἔλεγε ὅτι ὁ καπιταλισμός μπορεῖ νά φτάσει τό προπολεμικό ἐπίπεδο, μπορεῖ νά ξεπεράσει αὐτό τό προπολεμικό ἐπίπεδο, μπορεῖ νά ὀργανώσει ὀρθολογιστικά τήν παραγωγή του, αὐτό ὅμως δέ σημαίνει ἀκόμα—δέ σημαίνει καθόλου—ὅτι ἡ σταθεροποίηση τοῦ καπιταλισμοῦ μπορεῖ ἀπ' αὐτό νά γίνει στέρεη, ὅτι ὁ καπιταλισμός μπορεῖ νά ξανάβρει τήν παλιά προπολεμική σταθερότητα. Ἀντίθετα, ἀπό τήν ἴδια τή σταθεροποίηση, ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ παραγωγή αὐξάνει, ἀπό τό γεγονός ὅτι τό ἐμπόριο αὐξάνει, ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ τεχνική πρόοδος καί οἱ παραγωγικές δυνατότητες μεγαλώνουν, ἐνῶ ἡ παγκόσμια ἀγορά, τά ὅρια αὐτῆς τῆς ἀγορᾶς καί οἱ σφαῖρες ἐπιρροῆς τῶν χωριστῶν ἰμπεριαλιστικῶν ὁμάδων παραμένουν λίγο-πολύ σταθερά—ἀκριβῶς ἀπ' αὐτό ἀναπτύσσεται ἡ πιό βαθιά καί ἡ πιό ὀξεία κρίση τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ, πού ἐγκυμονεῖ νέους πολέμους καί ἀπειλεῖ τήν ὕπαρξη κάθε σταθεροποίησης.

Ἀπό τή μερική σταθεροποίηση γεννιέται ἡ ἔνταση τῆς κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ, ἡ ἀναπτυσσόμενη κρίση γκρεμίζει τή σταθεροποίηση—αὐτή εἶναι ἡ διαλεχτική τῆς ἀνάπτυξης τοῦ καπιταλισμοῦ στή σημερινή ἱστορική στιγμή.

β) Τό πιό χαρακτηριστικό σ' αὐτή τήν αὔξηση τῆς παραγωγῆς καί τοῦ ἐμπορίου τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ εἶναι τό γεγονός ὅτι ἡ ἀνάπτυξη γίνεται ἀ ν ι σ ό μ ε τ ρ α. Ἡ ἀνάπτυξη δέ συντελεῖται ἔτσι πού οἱ κεφαλαιοκρατικές χῶρες νά προχωροῦν ἡ μιά πίσω ἀπό τήν ἄλλη ὁμαλά καί ἰσόμετρα, χωρίς νά ἐμποδίζει ἡ μιά τήν ἄλλη καί χωρίς νά ἐκτοπίζει ἡ μιά τήν ἄλλη, ἀλλά ἀντίθετα, μέ ἐκτόπιση καί πτώση ὁρισμένων χωρῶν, μέ προώθηση καί ἄνοδο ἄλλων, μέ θανάσιμο ἀγώνα ἀνάμεσα σέ ἠπείρους καί χῶρες γιά τά πρωτεῖα στήν ἀγορά.

Τό οἰκονομικό κέντρο μετατοπίζεται ἀπό τήν Εὐρώπη στήν Ἀμερική, ἀπό τόν Ἀτλαντικό ὠκεανό στόν Εἰρηνικό ὠκεανό. Ἔτσι αὐξάνει τό εἰδικό βάρος τῆς Ἀμερικῆς καί τῆς Ἀσίας στό παγκόσμιο ἐμπόριο σέ βάρος τῆς Εὐρώπης.

Μερικοί ἀριθμοί: ἐνῶ τό ποσοστό τῆς Εὐρώπης στό παγκόσμιο ἐξωτερικό ἐμπόριο ἀποτελοῦσε τό 1913—58,5%, τό ποσοστό τῆς Ἀμερικῆς 21,2% καί τό ποσοστό τῆς Ἀσίας 12,3%, τό 1925 τό ποσοστό τῆς Εὐρώπης ἔπεσε στά 50%, ἐνῶ τό ποσοστό τῆς Ἀμερικῆς αὐξήθηκε στά 26,6% καί τό ποσοστό τῆς Ἀσίας αὐξήθηκε στά 16%. Πλάι στίς χῶρες ὅπου ὁ καπιταλισμός προχωρεῖ ὁρμητικά (Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς καί ἐνμέρει Ἰαπωνία) ἔχουμε καί χῶρες μέ οἰκονομική παρακμή (Ἀγγλία). Πλάι στήν ἀναπτυσσόμενη κεφαλαιοκρατική Γερμανία καί τίς χῶρες πού σημειώνουν ἄνοδο καί ἀναδείχτηκαν τά τελευταῖα χρόνια (Καναδᾶς, Αὐστραλία, Ἀργεντινή, Κίνα, Ἰνδίες) ἔχουμε καί χῶρες ὅπου

ὁ καπιταλισμός σταθεροποιεῖται (Γαλλία, Ἰταλία). Αὐξάνει ὁ ἀριθμός τῶν μνηστήρων γιά τίς ἀγορές κατανάλωσης, αὐξάνουν οἱ παραγωγικές δυνατότητες, αὐξάνει ἡ προσφορά, ἐνῶ τά πλαίσια τῶν ἀγορῶν καί τά ὅρια τῶν σφαιρῶν ἐπιροῆς παραμένουν λίγο-πολύ σταθερά.

Αὐτή εἶναι ἡ βάση τῶν ἀνειρήνευτων ἀντιθέσεων τοῦ σύγχρονου καπιταλισμοῦ πού μεγαλώνουν.

γ) Αὐτή ἡ ἀντίθεση ἀνάμεσα στήν αὔξηση τῶν παραγωγικῶν δυνατοτήτων καί στή σχετική σταθερότητα τῶν ἀγορῶν ἀποτέλεσε τή βάση τοῦ γεγονότος ὅτι τό πρόβλημα τῶν ἀγορῶν εἶναι σήμερα τό βασικό πρόβλημα τοῦ καπιταλισμοῦ. Ὄξυνση τοῦ προβλήματος τῶν ἀγορῶν κατανάλωσης γενικά, ὄξυνση τοῦ προβλήματος τῶν ἐξωτερικῶν ἀγορῶν εἰδικά, ὄξυνση τοῦ προβλήματος τῶν ἀγορῶν γιά τήν ἐξαγωγή κεφαλαίων ἰδιαίτερα—αὐτή εἶναι ἡ σημερινή κατάσταση τοῦ καπιταλισμοῦ.

Ἔτσι κυρίως ἐξηγεῖται τό ὅτι ἡ ὑποφόρτωση τῶν ἐργοστασίων καί τῶν φάμπρικων γίνεται συνηθισμένο φαινόμενο. Τό δυνάμωμα τῶν τελωνειακῶν φραγμῶν ἁπλῶς ρίχνει λάδι στή φωτιά. Τά πλαίσια τῶν σημερινῶν ἀγορῶν καί σφαιρῶν ἐπιροῆς εἶναι πιά στενά γιά τόν καπιταλισμό. Οἱ προσπάθειες νά λυθοῦν εἰρηνικά τά προβλήματα τῶν ἀγορῶν δέν εἶχαν καί δέν μποροῦσαν νά ἔχουν ἀποτελέσματα. Ἡ γνωστή διακήρυξη τῶν τραπεζιτῶν τό 1926 σχετικά μέ τήν ἐλευθερία τοῦ ἐμπορίου, ὅπως ξέρουμε, ναυάγησε[72]. Ἡ οἰκονομική διάσκεψη τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν τό 1927, πού ἔβαζε γιά σκοπό της τή «συνένωση τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων» τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν, ἐπίσης ναυάγησε. Ὁ εἰρηνικός δρόμος λύσης τοῦ προβλήματος τῶν ἀγορῶν παραμένει κλειστός γιά τόν καπιταλισμό. Ἀπομένει μιά καί μόνη «διέξοδος» γιά τόν καπιταλισμό: τό νέο μοίρασμα τῶν ἀποικιῶν καί τῶν σφαιρῶν ἐπιροῆς μέ τή βία, μέ στρατιωτικές συγκρούσεις, μέ νέους ἰμπεριαλιστικούς πολέμους.

Ἀπό τή σταθεροποίηση γεννιέται ἡ ἀνάπτυξη τῆς κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ.

2. Ἡ διεθνής πολιτική τοῦ καπιταλισμοῦ καί ἡ προετοιμασία νέων ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων

α) Σέ συνδυασμό μέ τά παραπάνω τό ζήτημα τοῦ ξαναμοιράσματος τοῦ κόσμου καί τῶν σφαιρῶν ἐπιροῆς, πού ἀποτελοῦν τή βάση τῶν ἐξωτερικῶν ἀγορῶν, εἶναι σήμερα τό βασικό ζήτημα στήν πολιτική τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ. Ἀνάφερα κιόλας ὅτι ἡ σημερινή κατανομή τῶν ἀποικιῶν καί τῶν σφαιρῶν ἐπιροῆς, πού καθορίστηκε σάν ἀποτέλεσμα τοῦ τελευταίου ἰμπεριαλιστικοῦ πολέμου, πάλιωσε κιόλας. Δέν ἱκανοποιεῖ σήμερα οὔτε τή Βόρεια Ἀμερική πού δέν ἀρκεῖται στή Νότια Ἀμερική ἀλλά προσπαθεῖ νά εἰσχωρήσει στήν Ἀσία (πρῶτ' ἀπ' ὅλα στήν Κίνα), οὔτε τήν Ἀγγλία πού τῆς γλιστράνε μέσα ἀπό τά χέρια οἱ κτήσεις της καί μιά σειρά σπουδαιότατες ἀγορές τῆς Ἀνατολῆς, οὔτε τήν Ἰαπωνία πού τήν «ἐνοχλοῦν» διαρκῶς στήν Κίνα ἡ Ἀγγλία καί ἡ Ἀμερική, οὔτε τήν Ἰταλία καί τή Γαλλία πού ἔχουν ἄπειρα «ἀντικείμενα διαμάχης» τόσο στίς Παραδουνάβιες χῶρες ὅσο καί στή Μεσόγειο, οὔτε πολύ περισσότερο τή Γερμανία πού ἐξακολουθεῖ νά μένει ἀκόμα χωρίς ἀποικίες.

Ἀπό δῶ πηγάζει ἡ «γενική» τάση γιά νέο ξαναμοίρασμα τῶν ἀγορῶν καί τῶν πηγῶν πρώτων ὑλῶν. Δέ χρειάζεται ν' ἀποδείξουμε ὅτι οἱ ἀσιατικές ἀγορές καί οἱ δρόμοι πού ὁδηγοῦν σ' αὐτές ἀποτελοῦν τόν κύριο στίβο τοῦ ἀγώνα. Ἀπό δῶ γεννιοῦνται μιά σειρά βασικά προβλήματα, πού ἀποτελοῦν πραγματικές ἑστίες νέων συγ-

κρούσεων. Ἀπό δῶ γεννιέται τό λεγόμενο πρόβλημα τοῦ Εἰρηνικοῦ (ἀνταγωνισμός Ἀμερικῆς—Ἰαπωνίας—Ἀγγλίας), σάν πηγή πάλης γιά τά πρωτεῖα στήν Ἀσία καί στούς δρόμους πού ὁδηγοῦν πρός αὐτήν. Ἀπό δῶ γεννιέται τό πρόβλημα τῆς Μεσογείου (ἀνταγωνισμός Ἀγγλίας—Γαλλίας—Ἰταλίας), σάν πηγή πάλης γιά τήν κυριαρχία στίς ἀκτές τῆς Μεσογείου, σάν πηγή πάλης γιά τούς συντομότερους δρόμους πρός τήν Ἀνατολή. Ἀπό δῶ πηγάζει ἡ ὄξυνση τοῦ προβλήματος τοῦ πετρελαίου (ἀνταγωνισμός Ἀγγλίας—Ἀμερικῆς), γιατί δέν μπορεῖ κανείς νά κάνει πόλεμο χωρίς πετρέλαιο, κι ὅποιος ἔχει ὑπεροχή στό πετρέλαιο ἔχει καί πιθανότητες νά νικήσει στό μελλοντικό πόλεμο.

Πρίν λίγο καιρό δημοσιεύτηκε στόν ἀγγλικό τύπο τό «τελευταῖο» σχέδιο τοῦ Τσάμπερλαιν γιά τό «διακανονισμό» τοῦ προβλήματος τῆς Μεσογείου. Δέν μπορῶ νά ἐγγυηθῶ τήν αὐθεντικότητα αὐτοῦ τοῦ σχεδίου. Δέ χωράει ὅμως ἀμφιβολία ὅτι ἡ δημοσίευση τοῦ σχεδίου Τσάμπερλαιν στόν τύπο εἶναι ἕνα σύμπτωμα. Τό σχέδιο αὐτό συνίσταται στό ὅτι μεταβιβάζει τήν «ἐντολή» πάνω στή Συρία ἀπό τή Γαλλία στήν Ἰταλία, ἡ Ταγγέρη μεταβιβάζεται στή Γαλλία ἔναντι χρηματικῆς ἀποζημίωσης στήν Ἰσπανία, ἡ Γερμανία παίρνει πίσω τό Καμερούν, ἡ Ἰταλία ὑποχρεώνεται νά πάψει νά «κάνει φασαρίες» στά Βαλκάνια κλπ.

Ὅλα αὐτά κάτω ἀπό τή σημαία τῆς πάλης ἐνάντια στά Σοβιέτ. Εἶναι γνωστό ὅτι σήμερα δέν ἐπιχειρεῖται γενικά καμιά ἀτιμία χωρίς νά προσπαθοῦν ν' ἀνακατέψουν τά Σοβιέτ στή βρωμοδουλιά.

Ποιό εἶναι ὡστόσο τό πραγματικό νόημα αὐτοῦ τοῦ σχεδίου; Τό νόημα τοῦ σχεδίου εἶναι ὅτι θέλουν νά ἐκτοπίσουν τή γαλλική κεφαλαιοκρατία ἀπό τή Συρία.

Ἡ Συρία ἀποτελοῦσε ἀνέκαθεν τίς πύλες πρός τήν Ἀνατολή, τή Μεσοποταμία, τήν Αἴγυπτο κλπ. Ἀπό τή Συρία μπορεῖ νά βλάψει κανείς τήν Ἀγγλία καί στήν περιοχή τῆς διώρυγας τοῦ Σουέζ καί στήν περιοχή τῆς Μεσοποταμίας. Καί ὁ Τσάμπερλαιν θέλει, φαίνεται, νά βάλει τέλος σ' αὐτό τό δυσάρεστο πράγμα. Δέ χωρᾶ συζήτηση πώς τό γεγονός τῆς δημοσίευσης αὐτοῦ τοῦ σχεδίου δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ τυχαῖο. Ἡ ἀξία τοῦ γεγονότος αὐτοῦ βρίσκεται στό ὅτι χαρακτηρίζει πολύ καθαρά τίς φαγωμάρες, τίς προστριβές καί τίς πολεμικές συγκρούσεις πού ἐγκυμονοῦν οἱ σημερινές σχέσεις ἀνάμεσα στίς λεγόμενες «μεγάλες δυνάμεις».

Ὅσον ἀφορᾶ τή σημερινή κατάσταση τοῦ προβλήματος τοῦ πετρελαίου καί τῆς πάλης πού γίνεται γύρω ἀπ' αὐτό, γι' αὐτό μιλάει ἀρκετά εὔγλωττα τό γνωστό ἀμερικάνικο περιοδικό «Γουόρλντ' ς Γουόρκ»[73] στό τεῦχος τοῦ Ὀχτώβρη:

> «Ὑπάρχει μιά πάρα πολύ πραγματική ἀπειλή γιά τήν εἰρήνη καί τήν ἀμοιβαία κατανόηση ἀνάμεσα στούς ἀγγλοσαξωνικούς λαούς... Ἡ ὑποστήριξη τῶν ἀμερικανῶν ἐπιχειρηματιῶν ἀπό τήν κυβέρνηση θά δυναμώνει ἀναπόφευχτα, ὅσο θά μεγαλώνει ἡ ἀνάγκη μιᾶς τέτιας ὑποστήριξης. Ἄν ἡ βρετανική κυβέρνηση ταυτίσει τή θέση της μέ τή βρετανική βιομηχανία π ε τ ρ ε λ α ί ο υ, τότε καί ἡ ἀμερικάνικη κυβέρνηση θά ταυτίσει τή θέση της ἀργά ἤ γρήγορα μέ τήν ἀμερικάνικη βιομηχανία π ε τ ρ ε λ α ί ο υ. Ὁ ἀγώνας δέν μπορεῖ νά περάσει στά χέρια τῶν κυβερνήσεων χωρίς νά μεγαλώσει ἐξαιρετικά ὁ κ ί ν δ υ ν ο ς π ο λ έ μ ο υ».

Ἀμφιβολίες δέ χωροῦν: πρόκειται γιά τήν ὀργάνωση νέων συνασπισμῶν δυνάμεων μέ σκοπό τήν προετοιμασία νέων πολέμων γιά τίς ἐξωτερικές ἀγορές, γιά τίς πηγές πρώτων ὑλῶν, γιά τούς δρόμους πού ὁδηγοῦν σ' αὐτές.

β) Ἔγιναν προσπάθειες γιά «εἰρηνικό διακανονισμό» τῶν πολεμικῶν συγκρούσεων πού ὡριμάζουν στήν περίοδο

πού ἐξετάζουμε; Ναί, ἔγιναν. Ἔγιναν περισσότερες ἀπ' ὅ,τι θά μποροῦσε νά περιμένει κανείς. Δέν ἔφεραν ὅμως κανένα, ἀπολύτως κανένα ἀποτέλεσμα. Κάτι περισσότερο, οἱ προσπάθειες αὐτές χρησίμευσαν ἁπλῶς σάν προκάλυμμα τῆς προπαρασκευαστικῆς δουλιᾶς τῶν «δυνάμεων» γιά νέους πολέμους, προκάλυμμα πού ἔχει σά σκοπό του τήν ἐξαπάτηση τοῦ λαοῦ, τήν ἐξαπάτηση τῆς «κοινῆς γνώμης».

Ἄς πάρουμε τήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, πού κατά τή γνώμη τοῦ ψευδολόγου ἀστικοῦ τύπου καί τοῦ ὄχι λιγότερο ψευδολόγου σοσιαλδημοκρατικοῦ τύπου, εἶναι ὄργανο εἰρήνης. Τί ἔδοσε ἡ φλυαρία τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν στό ζήτημα τῆς εἰρήνης, τοῦ ἀφοπλισμοῦ, τῆς ἐλάττωσης τῶν ἐξοπλισμῶν; Τίποτε τό καλό ἐκτός ἀπό τήν ἐξαπάτηση τῶν μαζῶν, ἐκτός ἀπό μιά νέα ἔνταση τῶν ἐξοπλισμῶν, ἐκτός ἀπό μιά νέα ὄξυνση τῶν προστριβῶν πού ὡριμάζουν. Μπορεῖ μήπως νά θεωρηθεῖ τυχαῖο τό γεγονός ὅτι τρία χρόνια ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν φλυαρεῖ γιά εἰρήνη καί ἀφοπλισμό, τρία χρόνια ὑποστηρίζει αὐτή τήν γεμάτη ψευτιά φλυαρία ἡ λεγόμενη 2η Διεθνής, ἐνῶ τά «ἔθνη» ὅλο ἐξοπλίζονται καί ἐξοπλίζονται, ἐπεκτείνοντας τίς παλιές προστριβές ἀνάμεσα στίς «δυνάμεις», συσσωρεύοντας νέες προστριβές καί ὑποσκάφτοντας ἔτσι τήν ὑπόθεση τῆς εἰρήνης;

Τί δείχνει ἡ ἀποτυχία τῆς τριμεροῦς διάσκεψης γιά ἐλάττωση τῶν ναυτικῶν ἐξοπλισμῶν (Ἀγγλία, Ἀμερική καί Ἰαπωνία)[74], ἄν ὄχι ὅτι τό πρόβλημα τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ ἀποτελεῖ πηγή νέων ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων, ὅτι οἱ «δυνάμεις» δέ θέλουν οὔτε νά ἀφοπλιστοῦν, οὔτε νά ἐλαττώσουν τούς ἐξοπλισμούς; Τί ἔκανε ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν γιά νά ἀποτρέψει αὐτό τόν κίνδυνο;

Ἤ ἄς πάρουμε λογουχάρη τίς προτάσεις τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας στή Γενεύη πού ἔγιναν τελευταῖα πάνω στό ζήτημα τοῦ πραγματικοῦ (κι ὄχι τοῦ διακοσμητικοῦ) ἀφοπλισμοῦ[75]. Πῶς νά ἐξηγήσει κανείς τό γεγονός ὅτι ἡ εἰλικρινής καί τίμια διακήρυξη τοῦ συντρόφου Λιτβίνοφ γιά γενικό ἀφοπλισμό ἀποσβόλωσε τήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν καί ἦταν γι' αὐτήν κάτι τό «ἐντελῶς ἀναπάντεχο»; Μήπως τό γεγονός αὐτό δέ δείχνει ὅτι ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν δέν εἶναι ὄργανο εἰρήνης καί ἀφοπλισμοῦ, ἀλλά ὄργανο συγκάλυψης τῶν νέων ἐξοπλισμῶν καί προετοιμασίας νέων πολέμων;

Ὁ πουλημένος ἀστικός τύπος ὅλων τῶν χωρῶν, ἀπό τήν Ἰαπωνία ὡς τήν Ἀγγλία, ἀπό τή Γαλλία ὡς τήν Ἀμερική, ξελαρυγγίζεται νά φωνάζει γιά «ἀνειλικρίνεια» τῶν σοβιετικῶν προτάσεων ἀφοπλισμοῦ. Γιατί τότε νά μήν γίνει ἐπαλήθευση τῆς εἰλικρίνειας τῶν σοβιετικῶν προτάσεων καί νά μήν ἀρχίσει τώρα κιόλας στήν πράξη ὁ ἀφοπλισμός ἤ τουλάχιστο μιά σοβαρή ἐλάττωση τῶν ἐξοπλισμῶν; Τί ἐμποδίζει νά γίνει αὐτό τό πράγμα;

Ἤ λογουχάρη τό σημερινό σύστημα τῶν «συμφώνων φιλίας» τῶν κεφαλαιοκρατικῶν κρατῶν, τό σύμφωνο Γαλλίας καί Γιουγκοσλαβίας, τό σύμφωνο Ἰταλίας καί Ἀλβανίας, τό «σύμφωνο φιλίας» Πολωνίας καί Λιθουανίας πού ἑτοιμάζει ὁ Πιλσούδσκι, «τό σύστημα τοῦ Λοκάρνο»[76], τό «πνεῦμα τοῦ Λοκάρνο» κτλ., τί εἶναι αὐτά ἄν ὄχι σύστημα προετοιμασίας νέων πολέμων καί διάταξης τῶν δυνάμεων γιά τίς μελλοντικές πολεμικές συγκρούσεις;

Ἤ ἄς πάρουμε λογουχάρη τά παρακάτω γεγονότα: ἀπό τό 1913 ὡς τό 1927 ἡ ἀ ρ ι θ μ η τ ι κ ή δ ύ ν α μ η τ ῶ ν σ τ ρ α τ ῶ ν τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἰταλίας, τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς καί τῆς Ἰαπωνίας αὐξήθηκε ἀπό 1.888 χιλιάδες σέ 2.262 χιλιάδες ἄνδρες· τήν ἴδια περίοδο οἱ π ο λ ε μ ι κ ο ί π ρ ο ϋ-

πολογισμοί αὐτῶν τῶν χωρῶν αὐξήθηκαν ἀπό 2.345 ἑκατομμύρια χρυσά ρούβλια σέ 3.948 ἑκατομμύρια· ὁ ἀριθμός τῶν παρατακτῶν ἀεροπλάνων τῶν πέντε αὐτῶν χωρῶν αὐξήθηκε ἀπό τό 1923 ὥς τό 1927 ἀπό 2.655 σέ 4.340· ἡ χωρητικότητα τῶν θωρηκτῶν τῶν πέντε αὐτῶν δυνάμεων αὐξήθηκε ἀπό 724 χιλιάδες τόννους τό 1922 σέ 864 χιλιάδες τόννους τό 1926· ἡ κατάσταση τῆς πολεμικο-χημικῆς βιομηχανίας, πού ἐκφράζεται παραστατικά στή γνωστή δήλωση τοῦ στρατηγοῦ Φρέις, διευθυντῆ τῆς ὑπηρεσίας χημικοῦ πολέμου τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βόρειας Ἀμερικῆς: «Μιά ἀεροχημική βόμβα βάρους 450 χιλιογράμμων γεμάτη λουηζίτη μπορεῖ νά καταστήσει ἀκατοίκητες δέκα συνοικίες τῆς Νέας Ὑόρκης καί 100 τόννοι λουηζίτη, ριγμένοι ἀπό 50 ἀεροπλάνα, μποροῦν νά καταστήσουν ἀκατοίκητη ὁλόκληρη τή Νέα Ὑόρκη τουλάχιστο γιά μιά βδομάδα».

Τί ἄλλο δείχνουν αὐτά τά γεγονότα, ἄν ὄχι ὅτι ἡ προετοιμασία τοῦ νέου πολέμου προχωρεῖ ὁλοταχῶς;

Αὐτά εἶναι τά ἀποτελέσματα τῆς «φιλειρηνικῆς πολιτικῆς» καί τῆς πολιτικῆς «ἀφοπλισμοῦ» τῶν ἀστικῶν κρατῶν γενικά, τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν εἰδικά, τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς δουλικότητας ἀπέναντι στό κεφάλαιο ἰδιαίτερα.

Ἄλλοτε δικαιολογοῦσαν τήν αὔξηση τῶν ἐξοπλισμῶν μέ τήν ὕπαρξη μιᾶς Γερμανίας ἐξοπλισμένης ὥς τά δόντια. Σήμερα ἡ «δικαιολογία» αὐτή δέν ἰσχύει, γιατί ἡ Γερμανία εἶναι ἀφοπλισμένη.

Μήπως δέν εἶναι φανερό ὅτι ἡ αὔξηση τῶν ἐξοπλισμῶν ὑπαγορεύεται ἀπό τό ἀναπόφευχτο νέων ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων ἀνάμεσα στίς «δυνάμεις», ὅτι τό «πνεῦμα τοῦ πολέμου» ἀποτελεῖ τό βασικό περιεχόμενο τοῦ «πνεύματος τοῦ Λοκάρνο»;

Νομίζω ὅτι τίς σημερινές «εἰρηνικές σχέσεις» θά μπορούσαμε νά τίς παρομοιάσουμε μ' ἕνα παλιό ξεφτισμένο πουκάμισο, ὅλο μπαλώματα, πού τά ἑνώνει τό ἕνα μέ τ' ἄλλο μιά ψιλή κλωστίτσα. Ἀρκεῖ νά τραβήξει κανείς λίγο-πολύ γερά αὐτή τήν κλωστίτσα, νά τήν κόψει σέ τοῦτο ἤ σέ κεῖνο τό σημεῖο, γιά νά διαλυθεῖ ὁλόκληρο τό πουκάμισο καί νά μή ἀπομείνει τίποτε ἐκτός ἀπό μπαλώματα. Ἀρκεῖ νά διασαλευτοῦν λίγο οἱ σημερινές «εἰρηνικές σχέσεις» κάπου στήν Ἀλβανία ἤ στή Λιθουανία, στήν Κίνα ἤ στή Βόρεια Ἀφρική, γιά νά σωριαστεῖ ὅλο αὐτό τό «οἰκοδόμημα τῶν εἰρηνικῶν σχέσεων».

Ἔτσι εἶχαν τά πράγματα πρίν ἀπό τόν τελευταῖο ἰμπεριαλιστικό πόλεμο, ὅταν ἡ δολοφονία στό Σαράγιεβο[77] ὁδήγησε στόν πόλεμο.

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα καί σήμερα.

Ἀπό τή σταθεροποίηση γεννιέται τό ἀναπόφευχτο τῶν νέων ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων.

3. Ἡ κατάσταση τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος καί οἱ προάγγελοι τῆς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου

α) Γιά νά διεξαχθεῖ πόλεμος δέν ἀρκεῖ ἡ αὔξηση τῶν ἐξοπλισμῶν, δέν ἀρκεῖ ἡ ὀργάνωση νέων συνασπισμῶν. Γι' αὐτό εἶναι ἀκόμα ἀπαραίτητη ἡ στερέωση τῶν μετόπισθεν τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν. Καμιά κεφαλαιοκρατική χώρα δέν μπορεῖ νά διεξαγάγει σοβαρό πόλεμο χωρίς νά στερεώσει προκαταβολικά τά μετόπισθέν της, χωρίς νά χαλιναγωγήσει τούς ἐργάτες «της», χωρίς νά χαλιναγωγήσει τίς ἀποικίες «της». Ἀπό δῶ προέρχεται ὁ βαθμιαῖος ἐκφασισμός τῆς πολιτικῆς τῶν ἀστικῶν κυβερνήσεων.

Δέν μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ τυχαῖο τό γεγονός ὅτι

στή Γαλλία κυριαρχεῖ σήμερα ὁ δεξιός συνασπισμός, στήν Ἀγγλία ὁ συνασπισμός τοῦ Χίξ—Ντέτερντινγκ—Οὔρκβαρτ, στή Γερμανία ἕνας ἀστικός συνασπισμός, στήν Ἰαπωνία τό στρατιωτικό κόμμα, στήν Ἰταλία καί στήν Πολωνία φασιστικές κυβερνήσεις.

Ἀπό δῶ προέρχεται ἡ πίεση πάνω στήν ἐργατική τάξη, ὁ νόμος γιά τά συνδικάτα στήν Ἀγγλία[78], ὁ νόμος γιά τόν «ἐξοπλισμό τοῦ ἔθνους» στή Γαλλία[79], ἡ κατάργηση τοῦ 8ωρου σέ μιά σειρά χῶρες καί ἡ γενική ἐπίθεση τῆς ἀστικῆς τάξης ἐνάντια στό προλεταριάτο.

Ἀπό δῶ προέρχεται ἡ αὐξημένη πίεση πάνω στίς ἀποικίες καί στίς ἐξαρτημένες χῶρες, ἡ αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἰμπεριαλιστικῶν στρατευμάτων πού βρίσκονται σ' αὐτές τίς χῶρες καί φτάνουν τό ἕνα ἑκατομμύριο, καί ἀπ' τό ὁποῖο 700 καί πάνω χιλιάδες στρατιῶτες εἶναι στρατοπεδευμένοι στίς βρετανικές «σφαῖρες ἐπιρροῆς» καί «κτήσεις».

β) Δέν εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι ἡ θηριώδικη αὐτή πίεση τῶν φασιστικοποιημένων κυβερνήσεων δέν μποροῦσε νά μείνει χωρίς ἀπάντηση ἀπό μέρους τῶν καταπιεζομένων λαῶν τῶν ἀποικιῶν καί τῆς ἐργατικῆς τάξης τῶν μητροπόλεων. Γεγονότα ὅπως ἡ ἀνάπτυξη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στήν Κίνα, στήν Ἰνδονησία, στίς Ἰνδίες κτλ. δέν μποροῦν παρά νά ἔχουν ἀποφασιστική σημασία γιά τίς τύχες τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ.

Κρίνετε μόνοι σας. Ἀπό τά 1.905 ἑκατομμύρια τοῦ πληθυσμοῦ ὅλης τῆς γήινης σφαίρας τά 1.134 ἑκατομμύρια ζοῦν στίς ἀποικίες καί στίς ἐξαρτημένες χῶρες, τά 143 ἑκατομμύρια ζοῦν στήν ΕΣΣΔ, τά 264 ἑκατομμύρια στίς ἐνδιάμεσες χῶρες καί μόνο 363 ἑκατομμύρια στίς μεγάλες ἰμπεριαλιστικές χῶρες πού καταπιέζουν τίς ἀποικίες καί τίς ἐξαρτημένες χῶρες.

Εἶναι φανερό ὅτι τό ἐπαναστατικό ξύπνημα τῶν ἀποικιακῶν κι ἐξαρτημένων χωρῶν προαγγέλλει τό τέλος τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ. Τό γεγονός ὅτι ἡ κινέζικη ἐπανάσταση δέν πέτυχε ἀκόμα τήν ἄμεση νίκη κατά τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, τό γεγονός αὐτό δέν μπορεῖ νά ἔχει ἀποφασιστική σημασία ἀπό τήν ἄποψη τῶν προοπτικῶν τῆς ἐπανάστασης. Γενικά οἱ μεγάλες λαϊκές ἐπαναστάσεις ποτέ δέ νικοῦν τελειωτικά στόν πρῶτο γύρο τῆς δράσης τους. Ἀναπτύσσονται καί δυναμώνουν μέ πλημμυρίδες καί ἀμπώτιδες. Ἔτσι ἔγινε παντοῦ, ἔτσι ἔγινε στή Ρωσία. Ἔτσι θά γίνει καί στήν Κίνα.

Τό πιό σπουδαῖο ἀποτέλεσμα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης εἶναι τό γεγονός ὅτι ξύπνησε ἀπό τόν προαιώνιο λήθαργο κι ἔβαλε σέ κίνηση ἑκατοντάδες ἑκατομμύρια ἐκμεταλλευόμενους καί καταπιεζόμενους, ξεσκέπασε πέρα γιά πέρα τήν ἀντεπαναστατικότητα πού χαρακτηρίζει τίς κλίκες τῶν στρατηγῶν, ξέσκισε τή μάσκα τῶν κουομιντανγκικῶν λακέδων τῆς ἀντεπανάστασης, μεγάλωσε τό κῦρος τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος στά πλατιά λαϊκά στρώματα, ἀνέβασε τό κίνημα στό σύνολό του σέ ἀνώτερο στάδιο καί γέννησε νέες ἐλπίδες στά ἑκατομμύρια τῶν ἀνθρώπων τῶν καταπιεζομένων τάξεων τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Ἰνδονησίας, κτλ. Μόνο τυφλοί καί λιγόψυχοι μποροῦν νά ἀμφιβάλλουν ὅτι οἱ κινέζοι ἐργάτες κι ἀγρότες τραβοῦν πρός νέα ἐπαναστατική ἄνοδο.

Ὅσον ἀφορᾶ τό ἐπαναστατικό κίνημα τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Εὐρώπης, κι ἐδῶ, καί σ' αὐτό τόν τομέα, ἔχουμε ἔκδηλα σημάδια ἀριστεροποίησης τῶν πλατιῶν ἐργατικῶν στρωμάτων καί ἐπαναστατικῆς ἀναζωογόνησης. Τέτια γεγονότα, ὅπως ἡ γενική ἀπεργία καί ἡ ἀπεργία τῶν ἀνθρακωρύχων στήν Ἀγγλία, οἱ ἐπαναστατικές ἐκδηλώ-

σεις τῶν ἐργατῶν στή Βιέννη, οἱ ἐπαναστατικές διαδηλώσεις στή Γαλλία καί στή Γερμανία ἀπ' ἀφορμή τή δολοφονία τῶν Σάκκο καί Βαντσέτι, οἱ ἐκλογικές ἐπιτυχίες τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων τῆς Γερμανίας καί τῆς Πολωνίας, ἡ ἔκδηλη διαφοροποίηση τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος στήν 'Αγγλία, πού ἔχει σάν ἀποτέλεσμα οἱ ἐργάτες νά τραβοῦν ἀριστερά, καί οἱ ἡγέτες δεξιά, στήν ἀγκαλιά τοῦ ἀπροκάλυπτου σοσιαλ-ιμπεριαλισμοῦ, ὁ ἐκφυλισμός τῆς 2ης Διεθνοῦς σέ ἄμεσο ἐξάρτημα τῆς ἰμπεριαλιστικῆς Κοινωνίας τῶν 'Εθνῶν, ἡ πτώση τοῦ κύρους τῶν σοσιαλδημοκρατικῶν κομμάτων στίς πλατιές μάζες τῆς ἐργατικῆς τάξης, τό γενικό ἀνέβασμα τῆς ἐπιρροῆς καί τοῦ κύρους τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῶν τμημάτων της ἀνάμεσα στούς προλετάριους ὅλων τῶν χωρῶν, τό ἀνέβασμα τοῦ κύρους τῆς ΕΣΣΔ στίς καταπιεζόμενες τάξεις ὅλου τοῦ κόσμου, «τό συνέδριο τῶν φίλων τῆς ΕΣΣΔ»[80] κτλ. —ὅλα αὐτά τά γεγονότα δείχνουν ἀναμφισβήτητα ὅτι ἡ Εὐρώπη μπαίνει σέ νέα φάση ἐπαναστατικῆς ἀνόδου.

"Αν ἕνα τέτιο γεγονός, ὅπως ἡ δολοφονία τῶν Σάκκο καί Βαντσέτι, ἀποτέλεσε ἀφορμή γιά διαδηλώσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης, αὐτό δείχνει ἀναμφισβήτητα ὅτι στά σπλάχνα τῆς ἐργατικῆς τάξης ἔχει συσσωρευθεῖ ἐπαναστατική ἐνέργεια πού ζητάει καί θά ζητάει ἀφορμή, εὐκαιρία, κάποτε καί τήν πιό ἀσήμαντη φαινομενικά εὐκαιρία, γιά νά ξεσπάσει καί νά ριχτεῖ πάνω στό κεφαλαιοκρατικό καθεστώς.

Ζοῦμε στίς παραμονές μιᾶς νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου, τόσο στίς ἀποικίες, ὅσο καί στίς μητροπόλεις.

'Από τή σταθεροποίηση γεννιέται μιά νέα ἐπαναστατική ἄνοδος.

4. 'Ο κεφαλαιοκρατικός κόσμος καί ἡ ΕΣΣΔ

α) "Ετσι ἔχουμε ὅλα τά γνωρίσματα μιᾶς βαθύτατης κρίσης καί αὐξανόμενης ἀστάθειας τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ.

"Αν ἡ προσωρινή μεταπολεμική οἰκονομική κρίση τοῦ 1920—1921, μέ τό χάος της στό ἐσωτερικό τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν καί τήν ἐξάρθρωση τῶν σχέσεών τους μέ τό ἐξωτερικό, μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ξεπερασμένη, πράγμα πού εἶχε σάν ἀποτέλεσμα ν' ἀρχίσει ἡ περίοδος τῆς μερικῆς σταθεροποίησης, ἡ γενική καί βασική κρίση τοῦ καπιταλισμοῦ, πού παρουσιάστηκε σάν ἀποτέλεσμα τῆς νίκης τῆς 'Οχτωβριανῆς 'Επανάστασης καί τῆς ἀπόσπασης τῆς ΕΣΣΔ ἀπό τό παγκόσμιο κεφαλαιοκρατικό σύστημα, ὄχι μόνο δέν ξεπεράστηκε ἀλλά ἀντίθετα βαθαίνει ὁλοένα καί περισσότερο, κλονίζοντας τά ἴδια τά βάθρα τῆς ὕπαρξης τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ.

'Η σταθεροποίηση ὄχι μόνο δέν ἐμπόδισε τήν ἀνάπτυξη αὐτῆς τῆς γενικῆς καί βασικῆς κρίσης, ἀλλά ἀντίθετα ἀποτέλεσε τή βάση καί τήν πηγή γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξή της. 'Ο ἐντεινόμενος ἀγώνας γιά τίς ἀγορές, ἡ ἀνάγκη καινούργιου ξαναμοιράσματος τοῦ κόσμου καί τῶν σφαιρῶν ἐπιρροῆς, ἡ χρεωκοπία τοῦ ἀστικοῦ πασιφισμοῦ καί τῆς Κοινωνίας τῶν 'Εθνῶν, ἡ πυρετώδικη δράση γιά τή δημιουργία νέων συνασπισμῶν καί τή διάταξη τῶν δυνάμεων ἐνόψει ἑνός ἐνδεχόμενου νέου πολέμου, ἡ ξέφρενη αὔξηση τῶν ἐξοπλισμῶν, ἡ θηριώδικη πίεση πάνω στήν ἐργατική τάξη καί τίς ἀποικιακές χῶρες, ἡ ἄνοδος τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος στίς ἀποικίες καί στήν Εὐρώπη, τό ἀνέβασμα τοῦ κύρους τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς σ' ὅλο τόν κόσμο, τέλος ἡ στερέωση τῆς ἰσχῆς τῆς Σοβιετικῆς "Ενωσης καί ἡ ἐνίσχυση τοῦ κύρους της μέσα στούς

ἐργάτες τῆς Εὐρώπης καί στίς ἐργαζόμενες μάζες τῶν ἀποικιῶν—ὅλα αὐτά εἶναι τέτια γεγονότα, πού δέν μποροῦν παρά νά κλονίσουν τίς ἴδιες τίς βάσεις τοῦ παγκόσμιου καπιταλισμοῦ.

Ἡ σταθεροποίηση τοῦ καπιταλισμοῦ γίνεται ὁλοένα καί περισσότερο σαθρή καί ἀσταθής.

Ἄν πρίν ἀπό δυό χρόνια μποροῦσε καί ἔπρεπε νά μιλάει κανείς γιά ἄμπωτη τοῦ ἐπαναστατικοῦ κύματος στήν Εὐρώπη, σήμερα ἔχουμε κάθε λόγο νά ὑποστηρίζουμε ὅτι ἡ Εὐρώπη μπαίνει ὁλοφάνερα σέ μιά φάση νέας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου. Χωρίς νά μιλήσω γιά τίς ἀποικιακές καί τίς ἐξαρτημένες χῶρες, ὅπου ἡ θέση τῶν ἰμπεριαλιστῶν γίνεται ὅλο καί πιό καταστρεφική.

β) Καταρεύσανε οἱ ἐλπίδες τῶν κεφαλαιοκρατῶν γιά τιθάσευση τῆς ΕΣΣΔ, γιά ἐκφυλισμό της σέ κεφαλαιοκρατική χώρα, γιά πτώση τοῦ κύρους της στούς ἐργάτες τῆς Εὐρώπης καί στίς ἐργαζόμενες μάζες τῶν ἀποικιῶν. Ἡ ΕΣΣΔ μεγαλώνει κι ἀναπτύσσεται ἀκριβῶς σάν χώρα ὅπου οἰκοδομεῖται ὁ σοσιαλισμός. Ἡ ἐπιροή της μέσα στούς ἐργάτες καί τούς ἀγρότες ὅλου τοῦ κόσμου μεγαλώνει καί ἐνισχύεται. Ἡ ἴδια ἡ ὕπαρξη τῆς ΕΣΣΔ, σάν χώρας ὅπου οἰκοδομεῖται ὁ σοσιαλισμός, εἶναι ἕνας ἀπό τούς μεγαλύτερους παράγοντες ἀποσύνθεσης τοῦ παγκόσμιου ἰμπεριαλισμοῦ καί ὑπόσκαψης τῆς σταθερότητάς του, τόσο στήν Εὐρώπη ὅσο καί στίς ἀποικίες. Ἡ ΕΣΣΔ γίνεται ὁλοφάνερα ἡ σημαία τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Εὐρώπης καί τῶν καταπιεζομένων λαῶν τῶν ἀποικιῶν.

Γι᾽ αὐτό, σύμφωνα μέ τή γνώμη τῶν ἀστῶν μεγαλοκαρχαριῶν, γιά νά ξεκαθαριστεῖ τό ἔδαφος γιά τούς μελλοντικούς ἰμπεριαλιστικούς πολέμους, γιά νά ἀσκηθεῖ ἀκόμα μεγαλύτερη πίεση πάνω στήν ἐργατική «τους» τάξη καί νά χαλιναγωγηθοῦν οἱ ἀποικίες «τους» μέ σκοπό τή στερέωση τῶν κεφαλαιοκρατικῶν μετόπισθεν, πρέπει, πρίν ἀπ᾽ ὅλα νά περαστεῖ χαλινάρι στήν ΕΣΣΔ, σ᾽ αὐτή τήν ἑστία καί τό φυτώριο τῆς ἐπανάστασης, πού ἀποτελεῖ ἐπιπλέον καί μιά ἀπό τίς μεγαλύτερες ἀγορές κατανάλωσης γιά τίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες. Ἀπό δῶ προέρχεται ἡ ἀναζωογόνηση στούς ἰμπεριαλιστές τῶν τάσεων ἐπέμβασης, ἡ πολιτική ἀπομόνωσης τῆς ΕΣΣΔ, ἡ πολιτική περικύκλωσης τῆς ΕΣΣΔ, ἡ πολιτική προετοιμασίας τῶν συνθηκῶν γιά πόλεμο κατά τῆς ΕΣΣΔ.

Τό δυνάμωμα τῶν τάσεων ἐπέμβασης στό στρατόπεδο τῶν ἰμπεριαλιστῶν καί ἡ ἀπειλή πολέμου (ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ) εἶναι ἕνας ἀπό τούς βασικούς παράγοντες τῆς σημερινῆς κατάστασης.

Ἡ πλευρά πού περισσότερο «ὑπόφερε» καί «ἀπειλεῖται» στίς συνθῆκες τῆς ἀναπτυσσόμενης κρίσης τοῦ καπιταλισμοῦ θεωρεῖται ἡ ἀγγλική ἀστική τάξη. Κι αὐτή ἀκριβῶς ἀνέλαβε τήν πρωτοβουλία γιά τήν ἐνίσχυση τῶν τάσεων ἐπέμβασης. Εἶναι φανερό ὅτι ἡ βοήθεια τῶν σοβιετικῶν ἐργατῶν στούς ἄγγλους ἀνθρακωρύχους καί ἡ συμπάθεια τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς ΕΣΣΔ πρός τό ἐπαναστατικό κίνημα στήν Κίνα δέν μποροῦσαν παρά νά ρίξουν λάδι στή φωτιά. Ὅλα αὐτά τά περιστατικά καθόρισαν τή διακοπή τῶν σχέσεων τῆς Ἀγγλίας μέ τήν ΕΣΣΔ καί τή χειροτέρευση τῶν σχέσεων μέ μιά σειρά ἄλλα κράτη.

γ) Ἡ πάλη τῶν δυό τάσεων στίς σχέσεις ἀνάμεσα στόν κεφαλαιοκρατικό κόσμο καί τήν ΕΣΣΔ, τῆς τάσης τῆς στρατιωτικῆς ἐπίθεσης (σέ πρώτη σειρά ἡ Ἀγγλία) καί τῆς τάσης συνέχισης τῶν εἰρηνικῶν σχέσεων (μιά σειρά ἄλλες κεφαλαιοκρατικές χῶρες), εἶναι γι᾽ αὐτό τό λόγο ὁ

βασικός παράγοντας στό σύστημα τῶν ἐξωτερικῶν μας σχέσεων στή δοσμένη στιγμή.

Τά γεγονότα πού δείχνουν τήν τάση γιά εἰρηνικές σχέσεις στήν περίοδο πού ἐξετάζουμε εἶναι: τό σύμφωνο μή ἐπίθεσης μέ τήν Τουρκία· τό ἐγγυητικό σύμφωνο μέ τή Γερμανία· ἡ τελωνειακή συμφωνία μέ τήν Ἑλλάδα· ἡ συμφωνία μέ τή Γερμανία γιά τίς πιστώσεις· τό ἐγγυητικό σύμφωνο μέ τό Ἀφγανιστάν· τό ἐγγυητικό σύμφωνο μέ τή Λιθουανία· ἡ ἐπικύρωση τοῦ ἐγγυητικοῦ συμφώνου μέ τή Λετονία· τό ἐμπορικό σύμφωνο μέ τήν Τουρκία· ὁ διακανονισμός τῆς διαφορᾶς μέ τήν Ἑλβετία· τό σύμφωνο οὐδετερότητας μέ τήν Περσία· ἡ καλυτέρευση τῶν σχέσεων μέ τήν Ἰαπωνία· ἡ ἀνάπτυξη τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων μέ τήν Ἀμερική καί τήν Ἰταλία.

Τά γεγονότα πού δείχνουν τήν τάση γιά στρατιωτική ἐπίθεση στήν περίοδο πού ἐξετάζουμε εἶναι: ἡ ἀγγλική διακοίνωση ἀπ' ἀφορμή τή χρηματική βοήθεια πρός τούς ἀπεργούς ἀνθρακωρύχους· οἱ ἐπιθέσεις κατά τῶν σοβιετικῶν διπλωματικῶν ἀντιπροσώπων στό Πεκίνο, τό Τιεντσίν καί τή Σαγκάη· ἡ ἐπίθεση κατά τοῦ Ἄρκος· ἡ διακοπή τῶν σχέσεων Ἀγγλίας καί ΕΣΣΔ· ἡ δολοφονία τοῦ Βόικοφ· οἱ τρομοκρατικές πράξεις τῶν μισθοφόρων τῶν ἄγγλων στήν ΕΣΣΔ· ἡ ὄξυνση τῶν σχέσεων μέ τή Γαλλία σχετικά μέ τό ζήτημα τῆς ἀνάκλησης τοῦ Ρακόφσκι.

Ἄν πρίν ἀπό δυό χρόνια μπορούσαμε κι ἔπρεπε νά μιλᾶμε γιά περίοδο κάποιας ἰσορροπίας καί «εἰρηνικῆς συμβίωσης» ἀνάμεσα στήν ΕΣΣΔ καί στίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες, σήμερα ἔχουμε κάθε λόγο νά ὑποστηρίζουμε ὅτι ἡ περίοδος τῆς «εἰρηνικῆς συμβίωσης» τελειώνει παραχωρώντας τή θέση της στήν περίοδο τῶν ἰμπεριαλιστικῶν ἐπιδρομῶν καί τῆς προετοιμασίας ἐπέμβασης κατά τῆς ΕΣΣΔ.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ προσπάθειες τῆς Ἀγγλίας νά δημιουργήσει ἑνιαῖο μέτωπο κατά τῆς ΕΣΣΔ δέν πέτυχαν γιά τήν ὥρα. Οἱ αἰτίες αὐτῆς τῆς ἀποτυχίας εἶναι: ἡ ἀντίθεση συμφερόντων στό στρατόπεδο τῶν ἰμπεριαλιστῶν, τό ὑλικό συμφέρον μερικῶν χωρῶν γιά τή διατήρηση οἰκονομικῶν σχέσεων μέ τήν ΕΣΣΔ, ἡ φιλειρηνική πολιτική τῆς ΕΣΣΔ, ἡ ἀντίδραση τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Εὐρώπης, ὁ φόβος τῶν ἰμπεριαλιστῶν μήπως ἐξαπολύσουν τήν ἐπανάσταση στό ἴδιο τό σπίτι τους σέ περίπτωση πολέμου ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ. Αὐτό ὅμως δέ σημαίνει ἀκόμα ὅτι ἡ Ἀγγλία θά ἐγκαταλείψει τίς προσπάθειές της γιά τήν ὀργάνωση ἑνιαίου μετώπου κατά τῆς ΕΣΣΔ, ὅτι δέ θά κατορθώσει νά ὀργανώσει ἕνα τέτιο μέτωπο. Ἡ ἀπειλή πολέμου ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει παρά τίς προσωρινές ἀποτυχίες τῆς Ἀγγλίας.

Ἀπό δῶ βγαίνει τό καθῆκον νά χρησιμοποιήσουμε τίς ἀντιθέσεις στό στρατόπεδο τῶν ἰμπεριαλιστῶν, νά ἐπιβραδύνουμε τό ξέσπασμα τοῦ πολέμου, ἀφοῦ «ἐξαγοραστοῦμε» ἀπό τούς κεφαλαιοκράτες, καί νά πάρουμε ὅλα τά μέτρα γιά τή διατήρηση εἰρηνικῶν σχέσεων.

Δέν μποροῦμε νά ξεχάσουμε τά λόγια τοῦ Λένιν ὅτι στό ἔργο τῆς οἰκοδόμησης πάρα πολλά ἐξαρτοῦνται ἀπό τό ἄν θά κατορθώσουμε νά καθυστερήσουμε τόν πόλεμο μέ τόν κεφαλαιοκρατικό κόσμο, πού εἶναι ἀναπόφευχτος, πού ὅμως μποροῦμε νά τόν καθυστερήσουμε εἴτε ὥς τή στιγμή πού θά ὡριμάσει ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση στήν Εὐρώπη, εἴτε ὥς τή στιγμή πού θά ὡριμάσουν πέρα γιά πέρα οἱ ἀποικιακές ἐπαναστάσεις, εἴτε, τέλος, ὥς τή στιγμή πού οἱ κεφαλαιοκράτες θά ἁρπαχτοῦν μεταξύ τους γιά τό μοίρασμα τῶν ἀποικιῶν.

Γι' αὐτό ἡ διατήρηση εἰρηνικῶν σχέσεων μέ τίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες εἶναι γιά μᾶς ἐπιταχτικό καθῆκον.

Ἡ βάση τῶν σχέσεών μας μέ τίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες βρίσκεται στήν ἀποδοχή τῆς συνύπαρξης τῶν δυό ἀντίθετων συστημάτων. Ἡ πράξη δικαίωσε πέρα γιά πέρα αὐτή τή βάση. Πέτρα σκανδάλου εἶναι κάποτε τό ζήτημα τῶν χρεῶν καί τῶν πιστώσεων. Ἡ πολιτική μας εἶναι ἐδῶ ξεκάθαρη. Βασίζεται στή διατύπωση: «μοῦ δίνεις—σοῦ δίνω». Δίνεις πιστώσεις γιά νά καρποφορήσει ἡ βιομηχανία μας—παίρνεις ἕνα ὁρισμένο μέρος ἀπό τά προπολεμικά χρέη, πού τό θεωροῦμε σάν πρόσθετο τόκο γιά τίς πιστώσεις. Δέ μοῦ δίνεις—δέν παίρνεις. Τά γεγονότα δείχνουν ὅτι ἔχουμε ὁρισμένες ἐπιτυχίες στόν τομέα τῆς ἐξασφάλισης βιομηχανικῶν πιστώσεων. Στήν προκειμένη περίπτωση ἔχω ὑπόψη μου ὄχι μόνο τή Γερμανία ἀλλά καί τήν Ἀμερική καί τήν Ἀγγλία. Ποιό εἶναι ἐδῶ τό μυστικό; Τό μυστικό εἶναι ὅτι ἡ χώρα μας ἀποτελεῖ μιά τεράστια ἀγορά γιά εἰσαγωγή τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἐνῶ οἱ κεφαλαιοκρατικές χῶρες ἔχουν ἀνάγκη νά πουλήσουν ἴσα-ἴσα προϊόντα αὐτοῦ τοῦ εἴδους.

5. Συμπεράσματα

Σάν ἀποτέλεσμα ἔχουμε:

Πρῶτο, αὔξηση τῶν ἀντιθέσεων στό ἐσωτερικό τῆς κεφαλαιοκρατικῆς περικύκλωσης· ἀνάγκη γιά τόν καπιταλισμό νέας ἀναδιανομῆς τοῦ κόσμου μέ πόλεμο· τάσεις ἐπέμβασης ἑνός μέρους τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ κόσμου μέ ἐπικεφαλῆς τήν Ἀγγλία· ἀπροθυμία ἑνός ἄλλου μέρους τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ κόσμου νά ἀναμιχθεῖ σέ πόλεμο ἐνάντια στήν ΕΣΣΔ πού προτιμάει τήν ἀποκατάσταση οἰκονομικῶν σχέσεων μαζί της· ὕπαρξη πάλης ἀνάμεσα στίς δυό αὐτές τάσεις καί μιά ὁρισμένη δυνατότητα γιά τήν ΕΣΣΔ νά χρησιμοποιήσει τίς ἀντιθέσεις αὐτές γιά τή διατήρηση τῆς εἰρήνης.

Δεύτερο, ἔχουμε: σταθεροποίηση πού καταρέει· ἄνοδο τοῦ ἀποικιακο-επαναστατικοῦ κινήματος· σημάδια μιᾶς καινούργιας ἐπαναστατικῆς ἀνόδου στήν Εὐρώπη· αὔξηση τοῦ κύρους τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῶν τμημάτων της σ' ὅλο τόν κόσμο· ὁλοφάνερη αὔξηση τῆς συμπάθειας τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Εὐρώπης πρός τήν ΕΣΣΔ· ἀναπτυσσόμενη ἰσχύ τῆς ΕΣΣΔ καί διαρκῆ αὔξηση τοῦ κύρους τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς χώρας μας στίς καταπιεζόμενες τάξεις ὅλου τοῦ κόσμου.

Ἀπό δῶ βγαίνουν τά καθήκοντα τοῦ κόμματος:

1) Στόν τομέα τοῦ διεθνοῦς ἐπαναστατικοῦ κινήματος:

α) πάλη γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων σ' ὅλο τόν κόσμο·

β) πάλη γιά τή στερέωση τῶν ἐπαναστατικῶν συνδικάτων καί τοῦ ἑνιαίου μετώπου τῶν ἐργατῶν ἐνάντια στήν ἐπίθεση τοῦ κεφαλαίου·

γ) πάλη γιά τή στερέωση τῆς φιλίας ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη τῆς ΕΣΣΔ καί τήν ἐργατική τάξη τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν.

δ) πάλη γιά τό δυνάμωμα τῆς συμμαχίας ἀνάμεσα στήν ἐργατική τάξη τῆς ΕΣΣΔ καί τό ἀπελευθερωτικό κίνημα τῶν ἀποικιακῶν καί ἐξαρτημένων χωρῶν.

2) Στόν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ΕΣΣΔ:

α) πάλη ἐνάντια στήν προετοιμασία νέων ἰμπεριαλιστικῶν πολέμων·

β) πάλη ἐνάντια στίς τάσεις ἐπέμβασης τῆς Ἀγγλίας καί δυνάμωμα τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας τῆς ΕΣΣΔ·

γ) πολιτική εἰρήνης καί διατήρησης εἰρηνικῶν σχέσεων μέ τίς κεφαλαιοκρατικές χῶρες·

δ) ἐπέκταση τοῦ ἐμπορίου μας μέ τό ἐξωτερικό μέ βάση τή στερέωση τοῦ μονοπωλίου τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου·

ε) προσέγγιση μέ τά λεγόμενα «ἀδύνατα» καί «χωρίς πλήρη δικαιώματα» κράτη, πού ὑφίστανται τό ζυγό καί τήν ἐκμετάλλευση τῶν κυρίαρχων ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων.

II

ΟΙ ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΤΗΣ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗΣ ΚΑΙ Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΣΣΔ

Ἐπιτρέψτε μου, σύντροφοι, νά περάσω στήν ἐσωτερική κατάσταση τῆς χώρας μας, στίς ἐπιτυχίες τῆς σοσιαλιστικῆς μας οἰκοδόμησης, στό ζήτημα τῶν τυχῶν τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, τῆς ἀνάπτυξής της, τῆς στερέωσής της.

Τό 14ο Συνέδριο τοῦ κόμματός μας εἶχε ἀναθέσει στήν Κεντρική Ἐπιτροπή νά καθοδηγήσει τήν ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας κάτω ἀπό τό πρίσμα τῶν παρακάτω βασικῶν καθηκόντων:

πρῶτο, ἡ πολιτική μας νά συντελεῖ στήν προοδευτική ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στό σύνολό της·

δεύτερο, ἡ πολιτική τοῦ κόμματος νά συντελεῖ στήν ἐπιτάχυνση τοῦ ρυθμοῦ ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας καί στήν ἐξασφάλιση τοῦ καθοδηγητικοῦ ρόλου τῆς βιομηχανίας σ' ὅλη τή λαϊκή οἰκονομία·

τρίτο, στήν πορεία τῆς ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας νά ἐξασφαλίζεται τό ὁλοένα καί περισσότερο αὐξανόμενο εἰδικό βάρος τοῦ σοσιαλιστικοῦ τομέα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, τῶν σοσιαλιστικῶν μορφῶν οἰκονομίας σέ βάρος τοῦ τομέα τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου καί τοῦ καπιταλιστικοῦ τομέα·

τέταρτο, ὅλη ἡ οἰκονομική μας ἀνάπτυξη στό σύνολό της, ἡ ὀργάνωση νέων βιομηχανικῶν κλάδων, ἡ ἀνάπτυξη ὁρισμένων κλάδων παραγωγῆς πρώτων ὑλῶν κτλ., νά διευθύνεται πρός μιά τέτια κατεύθυνση, ὥστε ἡ γενική ἀνάπτυξη νά ἐξασφαλίζει τήν οἰκονομική ἀνεξαρτησία τῆς χώρας μας, ὥστε ἡ χώρα μας νά μή μετατραπεῖ σέ ἐξάρτημα τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ συστήματος τῆς παγκόσμιας οἰκονομίας·

πέμπτο, ἡ δικτατορία τοῦ προλεταριάτου, ἡ συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἀγροτικῶν μαζῶν καί ἡ καθοδήγηση τῆς ἐργατικῆς τάξης σ' αὐτή τή συμμαχία νά δυναμώνουν καί,

ἕκτο, τό ὑλικό καί τό πολιτιστικό ἐπίπεδο τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῆς φτωχολογιᾶς τοῦ χωριοῦ ν' ἀνεβαίνει σταθερά.

Τί ἔκανε τό κόμμα μας, ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή τοῦ κόμματός μας γιά τήν ἐκπλήρωση αὐτῶν τῶν καθηκόντων στήν περίοδο πού ἐξετάζουμε;

1. Ἡ λαϊκή οἰκονομία στό σύνολό της

Τό πρῶτο ζήτημα εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας στό σύνολό της. Θά σᾶς δόσω ἐδῶ ὁρισμένους βασικούς ἀριθμούς σχετικά μέ τήν ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στό σύνολό της, καί εἰδικά τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, στήν περίοδο πού ἐξετά-

ζουμε. Παίρνω αὐτούς τούς ἀριθμούς ἀπό τούς γνωστούς ὑπολογισμούς τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου. Ἐννοῶ τούς ἀριθμούς ἐλέγχου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου γιά τό 1927/28 καί τό προσχέδιο τοῦ πεντάχρονου σχεδίου.

α) Αὔξηση τῆς παραγωγῆς ὅλης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς ΕΣΣΔ στά δυό χρόνια. Ἄν τό 1924/25 ἡ συνολική παραγωγή τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, σύμφωνα μέ τούς νέους ὑπολογισμούς τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου, ἀποτελοῦσε τά 87,3% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου καί ἡ παραγωγή ὅλης τῆς βιομηχανίας ἀποτελοῦσε τά 63,7% τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου, σήμερα, ὕστερα ἀπό δυό χρόνια, τό 1926/27, ἡ παραγωγή τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας εἶναι ἤδη 108,3% καί ἡ παραγωγή τῆς βιομηχανίας 100,9%. Σύμφωνα μέ τούς ἀριθμούς ἐλέγχου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου, γιά τό 1927/28 προβλέπεται παραπέρα αὔξηση τῆς παραγωγῆς τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ὥς τά 111,8%, σέ σχέση μέ τήν προπολεμική, καί τῆς βιομηχανίας ὥς τά 114,4%.

Αὔξηση τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν στή χώρα μας στά δυό χρόνια. Ἄν πάρουμε γιά 100 τόν ὄγκο τῆς κυκλοφορίας ἐμπορευμάτων στά 1924/25 (14.613 ἑκατομμύρια χρυσά ρούβλια), τό 1926/27 ἔχουμε αὔξηση 97% (28.775 ἑκατομμύρια ρούβλια) καί τό 1927/28 προβλέπεται μιά νέα αὔξηση πάνω ἀπό 116% (33.440 ἑκατομμύρια ρούβλια).

Ἀνάπτυξη τοῦ πιστωτικοῦ μας συστήματος στά δυό χρόνια. Ἄν πάρουμε γιά 100 τό σύνολο τῶν ἰσολογισμῶν ὅλων τῶν πιστωτικῶν μας ἱδρυμάτων ὥς τήν 1η τοῦ Ὀχτώβρη 1925 (5.343 ἑκατομμύρια χρυσά ρούβλια), τήν 1η τοῦ Ἰούλη 1927 ἔχουμε αὔξηση 53% (8.175 ἑκατομμύρια ρούβλια). Δέν ἔχουμε κανένα λόγο νά ἀμφιβάλλουμε ὅτι τό 1927/28 τό ἐθνικοποιημένο πιστωτικό μας σύστημα θά ἀναπτυχθεῖ ἀκόμα περισσότερο.

Ἀνάπτυξη τῶν σιδηροδρομικῶν μεταφορῶν στά δυό χρόνια. Ἄν ἡ μεταφορά φορτίων σ' ὅλο τό σιδηροδρομικό μας δίχτυ τό 1924/25 ἦταν 63,1% σέ σύγκριση μέ τήν προπολεμική, τώρα, τό 1926/27, ἔχουμε 99,1% καί στά 1927/28 θά ἔχουμε 111,6%. Χωρίς νά μιλήσω γιά τό γεγονός ὅτι σ' αὐτά τά δυό χρόνια τό σιδηροδρομικό μας δίχτυ αὐξήθηκε ἀπό 74,4 χιλιάδες χιλιόμετρα σέ 76,2 χιλιάδες χιλιόμετρα, πράγμα πού ἀποτελεῖ αὔξηση κατά 30,3% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό ἐπίπεδο, καί κατά 8,9% σέ σύγκριση μέ τό 1917.

Αὔξηση τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ στά δυό χρόνια. Ἄν τό σύνολο τοῦ προϋπολογισμοῦ (ἑνιαῖος κρατικός προϋπολογισμός σύν τοπικοί προϋπολογισμοί) ἀντιπροσώπευε τό 1925/26 στή χώρα μας τό 72,4% σέ σύγκριση μέ τόν προπολεμικό (5.024 ἑκατομμύρια ρούβλια), σήμερα, δηλαδή τό 1927/28, τό σύνολο τοῦ προϋπολογισμοῦ πρέπει νά ἀποτελέσει τά 110—112% σέ σύγκριση μέ τόν προπολεμικό (πάνω ἀπό 7 δισεκατομμύρια ρούβλια). Ἡ αὔξηση μέσα σέ δυό χρόνια εἶναι 41,5%.

Αὔξηση τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου στά δυό χρόνια. Ἄν τό σύνολο τῶν συναλλαγῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου μας τό 1924/25 ἦταν 1.282 ἑκατομμύρια ρούβλια, δηλαδή περίπου 27% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό, σήμερα, τό 1926/27, ἔχουμε σύνολο συναλλαγῶν 1.483 ἑκατομμύρια ρούβλια, δηλαδή 35,6% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό, καί τό 1927/28 προβλέπεται νά εἶναι 1.626 ἑκατομμύρια ρούβλια, δηλαδή 37,9% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό.

Οἱ αἰτίες γιά τόν ἀργό ρυθμό ἀνάπτυξης τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου εἶναι:

πρῶτο, τό γεγονός ὅτι τά ἀστικά κράτη συχνά βάζουν ἐμπόδια στό ἐξωτερικό μας ἐμπόριο, πού φτάνει κάποτε ὥς τό σκεπασμένο ἀποκλεισμό·

δεύτερο, τό γεγονός ὅτι ἐμεῖς δέν μποροῦμε νά ἐμπορευόμαστε ἀκολουθώντας τόν ἀστικό κανόνα: «Θά τρῶμε λιγότερο, μά θά κάνουμε ἐξαγωγές».

Τό θετικό ἐδῶ εἶναι τό ἐνεργητικό πού παρουσιάζει τό Ἐπιτροπάτο τοῦ Λαοῦ γιά τό Ἐξωτερικό Ἐμπόριο στά 1926/27, ἐνεργητικό πού φτάνει τά 57 ἑκατομμύρια ρούβλια. Εἶναι ὁ πρῶτος χρόνος ὕστερα ἀπό τό 1923/24, πού ὁ ἰσολογισμός τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου κλείνει μέ πλεόνασμα.

Σάν ἀποτέλεσμα ἔχουμε τήν παρακάτω εἰκόνα τῆς γενικῆς αὔξησης ὅλου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος στά δυό χρόνια: ἄν τό 1924/25 τό ἐθνικό εἰσόδημα τῆς ΕΣΣΔ ἦταν 15.589 ἑκατομμύρια χρυσά ρούβλια, τό 1925/26 ἦταν 20.252 ἑκατομμύρια ρούβλια, δηλαδή μέσα σ' ἕνα χρόνο εἴχαμε αὔξηση 29,9% καί τό 1926/27—22.560 ἑκατομμύρια ρούβλια, δηλαδή αὔξηση μέσα σ' ἕνα χρόνο 11,4%. Σύμφωνα μέ τούς ἀριθμούς ἐλέγχου τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου τό 1927/28 θά ἔχουμε 24.208 ἑκατομμύρια ρούβλια, δηλαδή αὔξηση 7,3%.

Ἄν πάρουμε ὑπόψη μας ὅτι ἡ μέση ἐτήσια αὔξηση τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν δέν ξεπερνάει τά 3—4% (μόνο μιά φορά στήν ἔνατη δεκαετία τοῦ περασμένου αἰώνα οἱ Ἑνωμένες Πολιτεῖες εἶχαν περίπου 7% αὔξηση τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος) καί ἡ ἐτήσια αὔξηση τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἄλλων χωρῶν, ὅπως λογουχάρη τῆς Ἀγγλίας καί τῆς Γερμανίας, δέν ξεπερνάει τό 1—3%, πρέπει νά δεχθοῦμε ὅτι ὁ ρυθμός αὔξησης τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς ΕΣΣΔ στά τελευταῖα χρόνια ἀποτελεῖ ρεκόρ σέ σύγκριση μέ τίς μεγάλες κεφαλαιοκρατικές χῶρες τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς.

Συμπέρασμα: ἡ λαϊκή οἰκονομία τῆς χώρας μας ἀναπτύσσεται μέ γοργό ρυθμό.

Καθῆκον τοῦ κόμματος: νά προωθήσει τήν ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς χώρας μας σέ ὅλους τούς κλάδους τῆς παραγωγῆς.

β) Ἡ ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στή χώρα μας δέ γίνεται στά τυφλά, δέ γίνεται μέ τήν ἁπλή ποσοτική αὔξηση τῆς παραγωγῆς, ἀλλά πρός μιά ὁρισμένη, αὐστηρά καθορισμένη κατεύθυνση. Ἀποφασιστικοί παράγοντες στήν ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας στά τελευταῖα δυό χρόνια εἶναι δυό βασικά περιστατικά.

Πρῶτο, ἡ ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας γίνεται κάτω ἀπό τή σημαία τῆς ἐκβιομηχάνισης τῆς χώρας, κάτω ἀπό τή σημαία τῆς αὔξησης τοῦ ρόλου τῆς βιομηχανίας ἀπέναντι στήν ἀγροτική οἰκονομία.

Δεύτερο, ἡ ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, ἡ ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας συντελεῖται πρός τήν κατεύθυνση τῆς αὔξησης τοῦ εἰδικοῦ βάρους καί τοῦ διευθυντικοῦ ρόλου τῶν σοσιαλιστικῶν μορφῶν τῆς οἰκονομίας, τόσο στόν τομέα τῆς παραγωγῆς ὅσο καί στόν τομέα τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐμπορευμάτων σέ βάρος τοῦ τομέα τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου καί τοῦ κεφαλαιοκρατικοῦ τομέα.

Ἀριθμοί πού δείχνουν τήν αὔξηση τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῆς βιομηχανίας στό σύστημα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας (χωρίς τίς μεταφορές καί τόν ἐξηλεκτρισμό). Ἄν τό ποσοστό τῆς συνολικῆς παραγωγῆς τῆς βιομηχανίας σέ σχέση μέ ὅλη τήν παραγωγή τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τό 1924/25 ἀποτελοῦσε 32,4% σέ προπολεμικές τιμές καί τό ποσοστό τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας 67,6%, τό 1926/27 τό ποσοστό τῆς βιομηχανίας αὐξήθηκε στά 38% καί τό ποσοστό τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας ἔπεσε στά 62%. Τό 1927/28 τό ποσοστό τῆς βιομηχανίας θά πρέπει νά αὐξη-

θεῖ στά 40,2%, ἐνῶ τό ποσοστό τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας θά πρέπει νά κατέβει στά 59,8%.

Ἀριθμοί πού δείχνουν τήν αὔξηση τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῆς παραγωγῆς ἐργαλείων καί μέσων παραγωγῆς, πού ἀποτελεῖ τό βασικό ἄξονα τῆς βιομηχανίας, σέ σχέση μέ ὅλη τή βιομηχανία στά δυό χρόνια: τό 1924/25 τό ποσοστό τῆς παραγωγῆς μέσων παραγωγῆς ἦταν 34,1%, τό 1926/27—37,6% καί τό 1927/28 προβλέπεται νά ἀνέβει στά 38,6%.

Ἀριθμοί πού δείχνουν τήν αὔξηση τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῆς παραγωγῆς μέσων παραγωγῆς τῆς κρατικῆς μεγάλης βιομηχανίας στά δυό χρόνια: τό 1924/25—42,0%, τό 1926/27—44,0% καί τό 1927/28 προβλέπεται νά ἀνεβεῖ στά 44,9%.

Ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐμπορεύσιμη παραγωγή τῆς βιομηχανίας καί τό εἰδικό της βάρος μέσα σ' ὅλο τόν ὄγκο τῶν ἐμπορευμάτων, τό ποσοστό τῆς βιομηχανίας αὐξήθηκε μέσα σέ δυό χρόνια ἀπό 53,1% τό 1924/25 στά 59,5% τό 1926/27, καί στά 1927/28 θά πρέπει νά φτάσει τά 60,7%, ἐνῶ τό ποσοστό τῆς ἐμπορεύσιμης παραγωγῆς τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας τό 1924/25 ἦταν 46,9%, τό 1926/27 ἔπεσε στά 40,5%, καί στά 1927/28 θά πρέπει νά κατέβει στά 39,3%.

Συμπέρασμα: ἡ χώρα μας γίνεται βιομηχανική χώρα.

Καθῆκον τοῦ κόμματος: νά προωθήσει μ' ὅλα τά μέσα τήν ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας μας.

Ἀριθμοί πού δείχνουν τήν αὔξηση τοῦ εἰδικοῦ βάρους καί τοῦ διευθυντικοῦ ρόλου τῶν σοσιαλιστικῶν μορφῶν οἰκονομίας σέ βάρος τοῦ τομέα τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐμπορίου καί τοῦ καπιταλιστικοῦ τομέα στά δυό χρόνια. Τή στιγμή πού οἱ ἐπενδύσεις κεφαλαίων τοῦ κοινωνικοποιημένου τομέα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας (κρατική καί συνεταιριστική βιομηχανία, μεταφορές, ἐξηλεκτρισμός κτλ.) αὐξήθηκαν ἀπό 1.231 ἑκατομμύρια ρούβλια τό 1924/25 σέ 2.683 ἑκατομμύρια τό 1926/27, καί τό 1927/28 οἱ ἐπενδύσεις θά πρέπει νά αὐξηθοῦν στά 3.456 ἑκατομμύρια, πράγμα πού ἀποτελεῖ αὔξηση τῶν ἐπενδύσεων ἀπό 43,8% στά 1924/25 σέ 65,3% στά 1927/28, οἱ ἐπενδύσεις τοῦ μή κοινωνικοποιημένου τομέα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας συνεχῶς ἔπεφταν καί σημείωσαν μόνο μιά ἀσήμαντη αὔξηση σέ ἀπόλυτους ἀριθμούς ἀπό 1.577 ἑκατομμύρια πού ἦταν τό 1924/25 στά 1.717 ἑκατομμύρια τό 1926/27, καί τό 1927/28 θά φτάσουν τά 1.836 ἑκατομμύρια, πράγμα πού σημαίνει πτώση τοῦ εἰδικοῦ βάρους τῶν ἐπενδύσεων τοῦ μή κοινωνικοποιημένου τομέα ἀπό 56,2% τό 1924/25 σέ 34,7% τό 1927/28.

Τή στιγμή πού ἡ συνολική παραγωγή τοῦ κοινωνικοποιημένου τομέα τῆς βιομηχανίας αὐξήθηκε ἀπό 81% τό 1924/25 στά 86% ὅλης τῆς βιομηχανίας τό 1926/27, καί τό 1927/28 θά πρέπει νά φτάσει τά 86,9%, ὁ ρόλος τοῦ μή κοινωνικοποιημένου τομέα τῆς βιομηχανίας ἔπεφτε ἀπό χρόνο σέ χρόνο: ἀπό 19% τῆς παραγωγῆς ὅλης τῆς βιομηχανίας τό 1924/25 στά 14% τό 1926/27, καί τό 1927/28 θά πρέπει νά ἐλαττωθεῖ μέχρι τά 13,1%.

Ὅσον ἀφορᾶ τό ρόλο τοῦ ἰδιωτικοῦ κεφαλαίου στή μεγάλη (τήν κυρίως) βιομηχανία, πέφτει ὄχι μόνο σχετικά (3,9% τό 1924/25 καί 2,4% τό 1926/27), μά καί ἀπόλυτα (169 ἑκατομμύρια προπολεμικά ρούβλια τό 1924/25 καί 165 ἑκατομμύρια προπολεμικά ρούβλια τό 1926/27).

Ἡ ἴδια ἐκτόπιση τῶν ἰδιωτικῶν κεφαλαιοκρατικῶν στοιχείων παρατηρεῖται καί στόν τομέα τῆς κυκλοφο-

ρίας τῶν ἐμπορευμάτων μέσα στή χώρα. Τή στιγμή πού τό ποσοστό τοῦ κοινωνικοποιημένου τομέα στό σύνολο τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν ἀποτελοῦσε τό 1924/25 72,6%, στό χοντρικό ἐμπόριο—90,6% καί στό λιανικό—57,3%, τό 1926/27 τό εἰδικό βάρος τοῦ κοινωνικοποιημένου τομέα αὐξήθηκε στό σύνολο τοῦ ἐμπορίου στά 81,9%, στό χοντρικό ἐμπόριο στά 94,9%, στό λιανικό στά 67,4%, ἐνῶ τό ποσοστό τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα ἔπεσε στό ἴδιο διάστημα ἀπό 27,4% στό σύνολο τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν στά 18,1%, στό χοντρικό ἐμπόριο ἀπό 9,4% στά 5,1%, στό λιανικό ἐμπόριο ἀπό 42,7% στά 32,6% καί στά 1927/28 προβλέπεται καινούργια πτώση τοῦ εἰδικοῦ βάρους τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα σ' ὅλα τά εἴδη τοῦ ἐμπορίου.

Συμπέρασμα: ἡ χώρα μας τραβᾶ σταθερά καί γοργά πρός τό σοσιαλισμό, ἀπωθώντας σέ δεύτερη μοίρα καί ἐκτοπίζοντας βῆμα πρός βῆμα τά κεφαλαιοκρατικά στοιχεῖα ἀπό τή λαϊκή οἰκονομία.

Τό γεγονός αὐτό μᾶς ἀποκαλύπτει τή βάση τοῦ προβλήματος: «ποιός—ποιόν». Τό πρόβλημα αὐτό τό ἔβαλε ὁ Λένιν τό 1921, ὕστερα ἀπό τήν εἰσαγωγή τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Θά μπορέσουμε ἄραγε νά συνδέσουμε τήν κοινωνικοποιημένη μας βιομηχανία μέ τό ἀγροτικό νοικοκυριό, ἐκτοπίζοντας τόν ἰδιώτη ἔμπορο, τόν ἰδιώτη κεφαλαιοκράτη καί μαθαίνοντας νά ἐμπορευόμαστε, ἤ θά μᾶς νικήσει τό ἰδιωτικό κεφάλαιο, προκαλώντας διάσπαση ἀνάμεσα στό προλεταριάτο καί στήν ἀγροτιά; Νά πῶς ἔμπαινε τότε τό ζήτημα. Σήμερα μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι βασικά στόν τομέα αὐτό ἔχουμε ἤδη ἀποφασιστικές ἐπιτυχίες. Αὐτό μποροῦν ἴσως νά τό ἀρνηθοῦν μόνο τυφλοί ἤ τρελοί.

Σήμερα ὅμως τό πρόβλημα «ποιός—ποιόν» παίρνει πιά ἄλλο χαρακτήρα. Σήμερα τό πρόβλημα αὐτό μετατοπίζεται ἀπό τόν τομέα τοῦ ἐμπορίου στόν τομέα τῆς παραγωγῆς, στόν τομέα τῆς βιοτεχνικῆς παραγωγῆς, στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, ὅπου τό ἰδιωτικό κεφάλαιο ἔχει ὁρισμένο εἰδικό βάρος καί ἀπ' ὅπου πρέπει νά τό ἐκτοπίζουμε συστηματικά.

Καθῆκον τοῦ κόμματος: νά εὐρύνει καί νά στερεώνει τίς σοσιαλιστικές μας διευθυντικές θέσεις σέ ὅλους τούς κλάδους τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, τόσο στήν πόλη ὅσο καί στό χωριό, μέ κατεύθυνση τήν ἐξάλειψη τῶν κεφαλαιοκρατικῶν στοιχείων στή λαϊκή οἰκονομία.

2. Ὁ ρυθμός ἀνάπτυξης τῆς μεγάλης σοσιαλιστικῆς μας βιομηχανίας

α) Αὔξηση τῆς παραγωγῆς τῆς μεγάλης ἐθνικοποιημένης βιομηχανίας, πού ἀποτελεῖ πάνω ἀπό τά 77% ὅλης τῆς βιομηχανίας τῆς χώρας. Ἄν τό 1925/26 ἡ αὔξηση τῆς παραγωγῆς (σέ προπολεμικά ρούβλια) τῆς μεγάλης ἐθνικοποιημένης βιομηχανίας σέ σύγκριση μέ τόν προηγούμενο χρόνο ἦταν 42,2%, τό 1926/27—18,2%, καί τό 1927/28 θά εἶναι 15,8%, ἡ αὔξηση τῆς παραγωγῆς σέ πέντε χρόνια, σύμφωνα μέ τό σημαντικά μειωμένο προσχέδιο τοῦ πεντάχρονου πού κατάρτισε ἡ Κρατική Ἐπιτροπή Σχεδίου, θά εἶναι 76,7%, μέ μέση ἀριθμητική ἐτήσια αὔξηση τῆς παραγωγῆς 15% καί μέ αὔξηση τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς τό 1931/32 στό διπλάσιο σέ σύγκριση μέ τήν προπολεμική παραγωγή.

Ἄν πάρουμε τή συνολική παραγωγή ὅλης τῆς βιομηχανίας τῆς χώρας, καί τῆς μεγάλης (κρατικῆς καί ἰδιωτικῆς) καί τῆς μικρῆς, ἡ ἐτήσια μέση ἀριθμητική αὔξηση

τῆς παραγωγῆς θά εἶναι περίπου 12%, σύμφωνα μέ τό προσχέδιο τοῦ πεντάχρονου πού κατάρτισε ἡ Κρατική Ἐπιτροπή Σχεδίου, πράγμα πού σημαίνει αὔξηση ὅλης τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς τό 1931/32 σχεδόν κατά 70% σέ σύγκριση μέ τό προπολεμικό ἐπίπεδο.

Στήν Ἀμερική ἡ ἐτήσια αὔξηση ὅλης τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς στήν πενταετία 1890—1895 ἦταν 8,2%, στήν πενταετία 1895—1900—5,2%, στήν πενταετία 1900—1905—2,6%, στήν πεντατία 1905—1910—3,6%. Στή Ρωσία στή δεκαετία 1895—1905 ἡ μέση ἐτήσια αὔξηση ἦταν 10,7%, στήν ὀχταετία 1905—1913—8,1%.

Τό ποσοστό τῆς ἐτήσιας αὔξησης τῆς παραγωγῆς τῆς σοσιαλιστικῆς μας βιομηχανίας, καθώς καί τῆς παραγωγῆς ὅλης τῆς βιομηχανίας, ἀποτελεῖ ποσοστό ρεκόρ πού δέν ἔχει γνωρίσει καμιά μεγάλη κεφαλαιοκρατική χώρα τοῦ κόσμου.

Κι αὐτό παρά τό γεγονός ὅτι τόσο ἡ ἀμερικάνικη βιομηχανία ὅσο καί ἰδιαίτερα ἡ ρωσική προπολεμική βιομηχανία γονιμοποιοῦνταν ἄφθονα ἀπό μιά ἰσχυρή εἰσροή ξένων κεφαλαίων, ἐνῶ ἡ ἐθνικοποιημένη βιομηχανία μας ἀναγκάζεται νά βασιστεῖ στή δική της συσσώρευση.

Κι αὐτό παρά τό γεγονός ὅτι ἡ ἐθνικοποιημένη βιομηχανία μας μπῆκε κιόλας στήν περίοδο τῆς ἀνασυγκρότησης, ὅπου ὁ ἐπανεξοπλισμός τῶν παλιῶν ἐργοστασίων καί τό χτίσιμο καινούργιων ἀποχτᾶ ἀποφασιστική σημασία γιά τήν αὔξηση τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Στό ρυθμό τῆς ἀνάπτυξής της ἡ βιομηχανία μας γενικά, ἡ σοσιαλιστική μας βιομηχανία ἰδιαίτερα, ξεπερνάει καί ἀφήνει πίσω τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν.

β) Πῶς ἐξηγεῖται αὐτός ὁ πρωτόφαντος ρυθμός ἀνάπτυξης τῆς μεγάλης μας βιομηχανίας;

Πρῶτο, μέ τό ὅτι εἶναι ἐθνικοποιημένη βιομηχανία, καί γι' αὐτό εἶναι ἀπαλλαγμένη ἀπό τά ἰδιοτελῆ καί τά ἀντικοινωνικά συμφέροντα τῶν ἰδιωτικῶν κεφαλαιοκρατικῶν ὁμάδων καί ἔχει τή δυνατότητα ν' ἀναπτύσσεται σύμφωνα μέ τά συμφέροντα τῆς κοινωνίας στό σύνολό της.

Δεύτερο, μέ τό ὅτι εἶναι ἡ πιό μεγάλη καί ἡ πιό συγκεντρωμένη βιομηχανία ἀπ' ὅλες τίς βιομηχανίες πού ὑπάρχουν στόν κόσμο καί γι' αὐτό ἔχει ὅλες τίς δυνατότητες νά τσακίζει τήν ἰδιωτική καπιταλιστική βιομηχανία.

Τρίτο, μέ τό ὅτι τό κράτος, κρατώντας στά χέρια του τίς ἐθνικοποιημένες μεταφορές, τήν ἐθνικοποιημένη πίστη, τό ἐθνικοποιημένο ἐξωτερικό ἐμπόριο, τό γενικό κρατικό προϋπολογισμό, ἔχει ὅλες τίς δυνατότητες νά διευθύνει τήν ἐθνικοποιημένη βιομηχανία σχεδιασμένα, σάν ἑνιαία βιομηχανική οἰκονομία, πράγμα πού δίνει τεράστια πλεονεχτήματα σέ σχέση μέ κάθε ἄλλη βιομηχανία καί ἐπιταχύνει κατά πολύ τό ρυθμό τῆς ἀνάπτυξής της.

Τέταρτο, μέ τό ὅτι ἡ ἐθνικοποιημένη βιομηχανία, σάν ἡ πιό μεγάλη καί πιό ἰσχυρή βιομηχανία, ἔχει ὅλες τίς δυνατότητες νά ἐφαρμόζει πολιτική σταθερῆς ἐλάττωσης τοῦ κόστους, ἐλάττωσης τῶν τιμῶν ἐργοστασίου καί νά φτηναίνει τήν παραγωγή της, εὐρύνοντας ἔτσι τήν ἀγορά γιά τά προϊόντα της, ἀνεβάζοντας τήν ἀπορροφητική ἱκανότητα τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς καί δημιουργώντας γιά τόν ἑαυτό της μιά συνεχῶς αὐξανόμενη πηγή γιά παραπέρα ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς.

Πέμπτο, μέ τό ὅτι ἡ ἐθνικοποιημένη βιομηχανία, ἀπό πολλές αἰτίες κι ἀνάμεσα στ' ἄλλα καί γιατί ἀκολουθεῖ πολιτική ἐλάττωσης τῶν τιμῶν, μπορεῖ ν' ἀναπτύσσεται

σέ συνθῆκες βαθμιαίας προσέγγισης τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ, τοῦ προλεταριάτου καί τῆς ἀγροτιᾶς, ἀντίθετα ἀπό τήν καπιταλιστική βιομηχανία πού ἀναπτύσσεται σέ συνθῆκες αὐξανόμενης ἐχθρότητας ἀνάμεσα στήν ἀστική πόλη πού ξεζουμίζει τήν ἀγροτιά, καί στό χωριό πού ἀφανίζεται.

Τέλος, μέ τό ὅτι ἡ ἐθνικοποιημένη βιομηχανία στηρίζεται στήν ἐργατική τάξη, πού εἶναι ὁ ἡγεμόνας ὅλης τῆς ἀνάπτυξής μας, καί γι' αὐτό ἔχει τή δυνατότητα νά ἀναπτύσσει μέ μεγαλύτερη εὐκολία τήν τεχνική γενικά, τήν παραγωγικότητα τῆς ἐργασίας εἰδικά, καί νά ἐφαρμόζει τήν ὀρθολογιστική ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς καί τῆς διεύθυνσης, ἔχοντας τήν ὑποστήριξη τῶν πλατιῶν μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης, πράγμα πού δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει στό κεφαλαιοκρατικό σύστημα βιομηχανίας.

Ὅλα αὐτά μᾶς τά δείχνουν ἀναμφισβήτητα ἡ γρήγορη ἀνάπτυξη τῆς τεχνικῆς μας στά τελευταῖα δυό χρόνια καί ἡ γρήγορη ἀνάπτυξη νέων κλάδων τῆς βιομηχανίας (κατασκευή μηχανῶν, κατασκευή ἐργαλειομηχανῶν, κατασκευή στροβίλων, κατασκευή αὐτοκινήτων καί ἀεροπλάνων, χημική βιομηχανία κτλ.).

Αὐτό τό δείχνει ἐπίσης ἡ ὀρθολογιστική ὀργάνωση τῆς παραγωγῆς πού ἐφαρμόζεται στή χώρα μας μέ τήν ἐλάττωση τῆς ἐργάσιμης μέρας (7ωρη ἐργάσιμη μέρα) καί μέ τή σταθερή ἄνοδο τοῦ ὑλικοῦ καί πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἐργατικῆς τάξης, πράγμα πού δέν ὑπάρχει καί δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει στό κεφαλαιοκρατικό οἰκονομικό σύστημα.

Ὁ *πρωτόφαντος ρυθμός ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς μας βιομηχανίας εἶναι ἄμεση καί ἀναμφισβήτητη ἀπόδειξη τῆς ὑπεροχῆς τοῦ σοβιετικοῦ συστήματος παραγωγῆς ἀπέναντι στό κεφαλαιοκρατικό σύστημα.*

Ὁ Λένιν εἶχε δίκιο ὅταν ἔλεγε ἀπ' τό Σεπτέμβρη ἀκόμα τοῦ 1917, πρίν ἀπό τήν κατάληψη τῆς ἐξουσίας ἀπό τούς μπολσεβίκους, ὅτι ἐμεῖς, ἀφοῦ ἐγκαθιδρύσουμε τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου, μποροῦμε καί πρέπει «νά φτάσουμε τίς προχωρημένες χῶρες καί νά τίς ξεπεράσουμε ἀκόμα *καί οἰκονομικά*» (3η ἔκδ., τόμ. 21ος, σελ. 191).

Καθῆκον τοῦ κόμματος: νά σταθεροποιήσει τό ρυθμό ἀνάπτυξης τῆς σοσιαλιστικῆς βιομηχανίας πού ἐπιτεύχθηκε καί νά τόν δυναμώσει στό ἄμεσο μέλλον, μέ σκοπό τή δημιουργία τῶν εὐνοϊκῶν ὅρων, πού εἶναι ἀπαραίτητοι γιά νά φτάσουμε καί νά ξεπεράσουμε τίς προχωρημένες κεφαλαιοκρατικές χῶρες.

3. Ὁ ρυθμός ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας

α) Στό χωριό ἀντίθετα ἔχουμε σχετικά ἀργή αὔξηση τῆς παραγωγῆς. Ἄν τό 1925/26 ἡ αὔξηση τῆς συνολικῆς παραγωγῆς (σέ προπολεμικά ρούβλια) σέ σύγκριση μέ τόν προηγούμενο χρόνο ἦταν 19,2%, τό 1926/27—4,1%, τό 1927/28 θά πρέπει νά εἶναι 3,2%, τότε σύμφωνα μέ τό σημαντικά μειωμένο προσχέδιο τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Σχεδίου γιά τό πεντάχρονο ἡ αὔξηση τῆς παραγωγῆς μέσα στήν πενταετία θά εἶναι 24%, μέ μέση ἀριθμητική ἐτήσια αὔξηση τῆς παραγωγῆς 4,8% καί μέ αὔξηση τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς τό 1931/32 κατά 28—30% σέ σύγκριση μέ τήν προπολεμική παραγωγή.

Αὐτή ἡ ἐτήσια αὔξηση τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς εἶναι λίγο-πολύ ἀνεχτή. Δέν μπορεῖ ὅμως σέ καμιά περίπτωση νά τήν πεῖ κανείς ρεκόρ σέ σύγκριση μέ τίς κεφαλαιο-

κρατικές χῶρες, οὔτε ἀρκετή γιά νά διατηρηθεῖ στό μέλλον ἡ ἀπαραίτητη ἰσορροπία ἀνάμεσα στήν ἀγροτική οἰκονομία καί στήν ἐθνικοποιημένη βιομηχανία μας.

Ἡ ἐτήσια αὔξηση τῆς συνολικῆς παραγωγῆς τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας στίς ΕΠΑ στή δεκαετία 1890—1900 ἦταν 9,3%, στή δεκαετία 1900—1910—3,1%, στή δεκαετία 1910—1920—1,4%. Στήν προπολεμική Ρωσία ἡ ἐτήσια αὔξηση τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς στή δεκαετία 1900—1911 ἦταν 3,2%—3,5%.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ἐτήσια αὔξηση τῆς ἀγροτικῆς μας παραγωγῆς στήν πενταετία 1926/27—1931/32 θά εἶναι 4,8%, ἐνῶ παράλληλα, ὅπως βλέπουμε, μεγάλωσε τό ποσοστό τῆς αὔξησης τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς στίς σοβιετικές συνθῆκες σέ σύγκριση μέ τήν αὔξηση στήν περίοδο τῆς καπιταλιστικῆς Ρωσίας. Δέν πρέπει ὅμως νά ξεχνᾶμε ὅτι, ἐνῶ ἡ συνολική παραγωγή τῆς ἐθνικοποιημένης βιομηχανίας τό 1931/32 θά αὐξηθεῖ *στό διπλάσιο* σέ σύγκριση μέ τήν προπολεμική βιομηχανική παραγωγή, καί ἡ παραγωγή ὅλης τῆς βιομηχανίας τό 1931/32 θά ξεπεράσει τό προπολεμικό ἐπίπεδο περίπου κατά 70%, ἡ παραγωγή τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας θά ξεπεράσει στό διάστημα αὐτό τήν προπολεμική ἀγροτική παραγωγή μόνο κατά 28—30%, δηλ. *λιγότερο ἀπό τό ἕνα τρίτο.*

Γι' αὐτό τό λόγο ὁ ρυθμός ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ἀρκετά ἱκανοποιητικός.

β) Πῶς ἐξηγεῖται αὐτός ὁ σχετικά ἀργός ρυθμός ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας σέ σύγκριση μέ τό ρυθμό ἀνάπτυξης τῆς ἐθνικοποιημένης βιομηχανίας μας;

Ἐξηγεῖται τόσο μέ τήν πολύ μεγάλη καθυστέρηση τῆς ἀγροτικῆς τεχνικῆς μας καί τό πάρα πολύ χαμηλό ἐπίπεδο τῆς πολιτιστικῆς κατάστασης τοῦ χωριοῦ, ὅσο καί, ἰδιαίτερα, μέ τό ὅτι ἡ κατατεμαχισμένη ἀγροτική μας παραγωγή δέν ἔχει τά πλεονεκτήματα πού ἔχει ἡ μεγάλη ἑνωμένη ἐθνικοποιημένη βιομηχανία μας. Ἡ ἀγροτική παραγωγή πρῶτ' ἀπ' ὅλα δέν ἔχει ἐθνικοποιηθεῖ καί δέν ἔχει συνενωθεῖ, ἀλλά εἶναι κατατεμαχισμένη καί διασκορπισμένη σέ μικρά κομματάκια. Δέ διεξάγεται σύμφωνα μέ σχέδιο καί γιά τήν ὥρα εἶναι ὑποταγμένη στό μεγαλύτερο μέρος της στό στοιχεῖο τῆς μικρῆς παραγωγῆς. Δέν ἔχει συνενωθεῖ καί δέν ἔχει ἀποτελέσει μεγάλες ἐπιχειρήσεις μέ βάση τήν κολεχτιβοποίηση καί γι' αὐτό ἀποτελεῖ ἀκόμα πρόσφορο ἔδαφος γιά ἐκμετάλλευση ἀπό μέρους τῶν κουλάκικων στοιχείων. Τά περιστατικά αὐτά στεροῦν τήν κατατεμαχισμένη ἀγροτική οἰκονομία ἀπό τά κολοσσιαῖα πλεονεκτήματα τῆς μεγάλης, ἑνωμένης παραγωγῆς, πού διεξάγεται σχεδιασμένα, πλεονεχτήματα πού διαθέτει ἡ ἐθνικοποιημένη βιομηχανία μας.

Ποῦ βρίσκεται λοιπόν ἡ διέξοδος γιά τήν ἀγροτική οἰκονομία; Μήπως στήν ἐπιβράδυνση τοῦ ρυθμοῦ ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας γενικά, τῆς ἐθνικοποιημένης μας βιομηχανίας εἰδικά; Σέ καμιά περίπτωση! Αὐτό θά ἦταν ἀντιδραστικότατη, ἀντιπρολεταριακή ουτοπία. (*Φωνές*: «Σωστά!»). Ἡ ἐθνικοποιημένη βιομηχανία πρέπει νά ἀναπτύσσεται καί θά ἀναπτύσσεται μέ ἐπιταχυνόμενους ρυθμούς. Αὐτοῦ βρίσκεται ἡ ἐγγύηση γιά τήν προώθησή μας πρός τό σοσιαλισμό. Αὐτοῦ βρίσκεται ἡ ἐγγύηση ὅτι τελικά θά ἐκβιομηχανιστεῖ καί ἡ ἴδια ἡ ἀγροτική οἰκονομία.

Ποῦ βρίσκεται λοιπόν ἡ διέξοδος; Ἡ διέξοδος βρίσκεται στό πέρασμα ἀπό τά μικρά καί σκόρπια ἀγροτικά νοικοκυριά στά μεγάλα καί συνενωμένα νοικοκυριά μέ βάση τήν ἀπό κοινοῦ καλλιέργεια τῆς γῆς, στό πέρασμα

στήν κολεχτιβιστική καλλιέργεια τῆς γῆς μέ βάση τή νέα, τήν ἀνώτερη τεχνική.

Ἡ διέξοδος βρίσκεται στή βαθμιαία ἀλλά σταθερή συνένωση τῶν μικρῶν καί πολύ μικρῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν, ὄχι μέ τήν πίεση, ἀλλά μέ τό παράδειγμα καί τήν πειθώ, σέ μεγάλα νοικοκυριά μέ βάση τήν ἀπό κοινοῦ, συντροφική, κολεχτιβιστική καλλιέργεια τῆς γῆς, μέ τή χρησιμοποίηση γεωργικῶν μηχανῶν καί τραχτέρ, μέ τήν ἐφαρμογή ἐπιστημονικῶν μεθόδων ἐντατικοποίησης τῆς γεωργίας.

Ἄλλη διέξοδος δέν ὑπάρχει.

Διαφορετικά ἡ ἀγροτική μας οἰκονομία δέ θά εἶναι σέ θέση οὔτε νά φτάσει οὔτε νά ξεπεράσει τίς πιό ἀναπτυγμένες γεωργικά κεφαλαιοκρατικές χῶρες (Καναδᾶς κλπ.).

Ὅλα τά μέτρα μας γιά τόν περιορισμό τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, τήν ἀνάπτυξη τῶν σοσιαλιστικῶν στοιχείων στό χωριό, τό τράβηγμα τῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν στό δρόμο τῆς συνεταιριστικῆς ἀνάπτυξης, τή σχεδιασμένη ἐπίδραση τοῦ κράτους πάνω στό χωριό γιά τό ἀγκάλιασμα τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ τόσο ἀπό τήν πλευρά τῆς προμήθειας καί τῆς κατανάλωσης ὅσο καί ἀπό τήν πλευρά τῆς παραγωγῆς— ὅλα αὐτά τά μέτρα εἶναι, ἀλήθεια, μέτρα ἀποφασιστικά, πάντως ὅμως εἶναι μέτρα προκαταρκτικά γιά τό πέρασμα τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας στό δρόμο τοῦ κολεχτιβισμοῦ.

γ) Τί ἔκανε τό κόμμα πρός αὐτή τήν κατεύθυνση στά δυό χρόνια; Δέν ἔκανε καί λίγα. Πολύ ἀπέχει ὅμως ἀπό τό νά ἔχει κάνει ὅλα ὅσα μποροῦσαν νά γίνουν.

Ὅσον ἀφορᾶ τό ἀγκάλιασμα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, σά νά λέμε, ἀπ' ἔξω, μέ τό δρόμο τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ τά ἀπαραίτητα ἐμπορεύματα καί τό δρόμο τῆς πούλησης τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, ἔχουμε τίς παρακάτω ἐπιτεύξεις: οἱ γεωργικοί συνεταιρισμοί συνενώνουν σήμερα περίπου τό ἕνα τρίτο ὅλων τῶν ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν· οἱ καταναλωτικοί συνεταιρισμοί αὔξησαν τίς προμήθειες τοῦ χωριοῦ ἀπό 25,6% πού ἦταν τό 1924/25 στά 50,8% τό 1926/27· τά ὄργανα τῶν συνεταιρισμῶν καί τοῦ κράτους αὔξησαν τήν πούληση ἀγροτικῶν προϊόντων ἀπό 55,7% τό 1924/25 στά 63% τό 1926/27.

Ὅσον ἀφορᾶ τό ἀγκάλιασμα τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, σά νά λέμε, ἀ π ό μ έ σ α μέ τό δρόμο τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς, στόν τομέα αὐτόν ἔχουμε κάνει πάρα πολύ λίγα. Φτάνει νά ποῦμε ὅτι τά κολχόζ καί τά σοβχόζ δίνουν σήμερα μόνο 2% καί κάτι ὅλης τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς καί 7% καί κάτι τῆς ἐμπορεύσιμης παραγωγῆς.

Αἰτίες ἐδῶ ὑπάρχουν βέβαια πολλές, καί ἀντικειμενικές καί ὑποκειμενικές. Ἡ ἔλλειψη πείρας σ' αὐτό τό ζήτημα, ἡ ἀνεπαρκής προσοχή ἀπό μέρους τῶν στελεχῶν μας σ' αὐτό τό ζήτημα, ἡ συντηρητικότητα καί ἡ καθυστέρηση τῶν ἀγροτῶν, ἡ ἀνεπάρκεια κεφαλαίων, ἀπαραίτητων γιά τή χρηματοδότηση τοῦ περάσματος τῶν ἀγροτῶν στήν ἀπό κοινοῦ καλλιέργεια τῆς γῆς, κτλ. Κι ἐδῶ χρειάζονται ὄχι λίγα κεφάλαια.

Ὁ Λένιν ἔλεγε στό 10ο Συνέδριο ὅτι δέν ἔχουμε ἀκόμα τά κεφάλαια, πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά νά ὑπαχθεῖ ἡ ἀγροτική οἰκονομία στό κρατικό ἤ τό κολεχτιβιστικό σύστημα. Νομίζω ὅτι τώρα θά ἔχουμε αὐτά τά κεφάλαια καί μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου θά αὐξάνουν. Στό μεταξύ τά πράγματα παίρνουν τέτια τροπή, πού ἄν δέ συνενωθοῦν τά σκόρπια ἀγροτικά νοικοκυριά, ἄν δέν περάσουν στήν ἀπό κοινοῦ καλλιέργεια τῆς γῆς, δέν ὑπάρχει δυνα-

τότητα νά προχωρήσει σοβαρά μπροστά οὔτε ἡ ἐντατικοποίηση, οὔτε ἡ μηχανοποίηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, δέν ὑπάρχει δυνατότητα νά ὀργανωθεῖ ἡ δουλιά ἔτσι πού ὁ ρυθμός ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς μας οἰκονομίας νά μπορέσει νά φτάσει τό ρυθμό ἀνάπτυξης τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν, ὅπως λογουχάρη τοῦ Καναδᾶ.

Γι' αὐτό τό καθῆκον μας εἶναι νά συγκεντρώσουμε τήν προσοχή τῶν στελεχῶν μας πού δουλεύουν στό χωριό σ' αὐτό τό σπουδαῖο ζήτημα.

Νομίζω ὅτι τά κέντρα ἐνοικίασης ἀγροτικῶν μηχανῶν πού ὑπάρχουν πλάι στά ὄργανα τῶν Λαϊκῶν Ἐπιτροπάτων τῆς Γεωργίας καί στούς ἀγροτικούς συνεταιρισμούς πρέπει νά παίξουν πολύ μεγάλο ρόλο σ' αὐτό τό ζήτημα.

Νά ἕνα ἀπό τά παραδείγματα γιά τό πῶς τά σοβχόζ βοηθοῦν κάποτε τούς ἀγρότες νά περάσουν στήν κολεχτιβιστική καλλιέργεια τῆς γῆς μέ τεράστιο ὄφελος γιά τούς ἀγρότες. Ἐννοῶ τή βοήθεια μέ τραχτέρ πού ἔδοσε ἡ Ἕνωση τῶν σοβχόζ τῆς Οὐκρανίας στούς ἀγρότες τῆς περιφέρειας Ὀδησσοῦ καί τό εὐχαριστήριο γράμμα αὐτῶν τῶν ἀγροτῶν γιά τή βοήθεια πού τούς δόθηκε, πού δημοσιεύτηκε τελευταῖα στήν «Ἰσβέστια». Ἐπιτρέψτε μου νά διαβάσω τό κείμενο τοῦ γράμματος. (Φωνές: «Παρακαλοῦμε!»).

«Ἐμεῖς, οἱ μέτοικοι στά χοῦτορ Σεβτσένκο, Κράσιν, Καλίνιν, „Τσέρβονα ζίρκα" καί „Βοσχοντιάσιγε σόντσε", ἐκφράζουμε τή βαθύτατη εὐγνωμοσύνη μας στή Σοβιετική ἐξουσία γιά τήν τεράστια βοήθεια πού μᾶς δόθηκε γιά τήν ἀνόρθωση τοῦ νοικοκυριοῦ μας. Οἱ περισσότεροι εἴμαστε φτωχοί ἀγρότες, χωρίς ἄλογα, χωρίς ἐργαλεῖα, δέ μπορούσαμε νά καλλιεργήσουμε τή γῆ πού μᾶς δόθηκε καί εἴμασταν ἀναγκασμένοι νά τή νοικιάζουμε στούς ντόπιους κουλάκους μέ ἀντάλλαγμα ἕνα μέρος τῆς σοδιᾶς.

Ἡ σοδιά ἦταν ἄσχημη, γιατί ὅπως εἶναι γνωστό ὁ μισθωτής δέν ἐνδιαφέρεται νά καλλιεργήσει καλά τήν ξένη γῆ. Τίς μικρές πιστώσεις πού μᾶς ἔδινε τό κράτος τίς ξοδεύαμε γιά τροφή καί χρόνο μέ τό χρόνο φτωχαίναμε περισσότερο.

Φέτος μᾶς ἐπισκέφθηκε ἕνας ἀντιπρόσωπος τῆς Ἕνωσης τῶν σοβχόζ τῆς Οὐκρανίας καί μᾶς πρότεινε ἀντί γιά πιστώσεις νά μᾶς καλλιεργήσουν τά χωράφια μέ τραχτέρ. Ὅλοι οἱ μέτοικοι, ἐκτός ἀπό ὁρισμένους κουλάκους, ἔμειναν σύμφωνοι, ἄν καί δέν πολυπίστευαν ὅτι ἡ δουλιά θά γίνει νοικοκυρεμένα. Πρός μεγάλη μας χαρά καί σέ πεῖσμα τῶν κουλάκων, τά τραχτέρ ὄργωσαν ὅλη τή χέρσα γῆ καί τά χωράφια πού βρίσκονταν σέ ἀγρανάπαυση, ὄργωσαν καί σβάρνισαν τή γῆ 5—6 φορές γιά νά καθαριστεῖ ἀπό τά ζιζάνια καί, τέλος, ἔσπειραν σ' ὅλα τά χωράφια μιά ἐκλεχτή ποιότητα σταριοῦ. Τώρα δέ γελᾶνε πιά οἱ κουλάκοι μέ τή δουλιά τῆς ὁμάδας τῶν τραχτέρ. Φέτος στήν περιφέρειά μας λόγω τῆς ἔλλειψης βροχῶν οἱ ἀγρότες σχεδόν δέν ἔσπειραν τό φθινόπωρο καί τά χωράφια πού σπάρθηκαν δέ φύτρωσαν ἀκόμα. Στά δικά μας ὅμως χωράφια, στά χωράφια τῶν μετοίκων, πρασινίζουν ἑκατοντάδες ντεσιατίνες θαυμάσιο στάρι, τέτιο πού δέ βλέπει κανείς οὔτε καί στίς πιό πλούσιες γερμανικές παροικίες.

Ἐκτός ἀπό τή σπορά φθινοπωριάτικου σταριοῦ τά τραχτέρ ὄργωσαν ὅλη τήν ἔκταση γιά τήν ἀνοιξιάτικη σπορά. Σήμερα δέν ἔχουμε οὔτε μιά ντεσιατίνα γῆς χέρσα ἤ δοσμένη μέ νοίκι. Δέν ἔχουμε οὔτε ἕναν φτωχό ἀγρότη πού νά μήν ἔχει σπαρμένες κάμποσες ντεσιατίνες φθινοπωριάτικο στάρι σέ ὀργωμένα χωράφια.

Τώρα πού εἴδαμε τή δουλιά τῶν τραχτέρ, δέ θέλουμε νά μείνουμε πιά στό φτωχό μικρό νοικοκυριό, ἀλλά ἀποφασίσαμε νά ὀργανώσουμε κοινωνικοποιημένο νοικοκυριό πού θά χρησιμοποιεῖ τραχτέρ καί ὅπου δέ θά ὑπάρχουν χωριστά χωραφάκια τῶν ἀγροτῶν. Κλείσαμε συμφωνία μέ τό σοβχόζ „Ταράς Σεβτσένκο", πού ἀνέλαβε τήν ὑποχρέωση νά μᾶς ὀργανώσει νοικοκυριό πού θά χρησιμοποιεῖ τραχτέρ» («Ἰσβέστια», ἀρ. φύλλου 267, 22 τοῦ Νοέμβρη 1927).

Αὐτά γράφουν οἱ ἀγρότες.

Ἄς εἴχαμε περισσότερα τέτια παραδείγματα, σύντροφοι, καί τότε θά μπορούσαμε νά προωθήσουμε πολύ μπροστά τό ἔργο τῆς κολεχτιβοποίησης τοῦ χωριοῦ.

Καθῆκον τοῦ κόμματος: νά ἐπεκτείνει τό ἀγκάλιασμα τοῦ ἀγροτικοῦ νοικοκυριοῦ ἀπό τό συνεταιρισμό καί τά κρατικά ὄργανα στόν τομέα τῆς κατανάλωσης καί προμήθειας καί νά καθορίσει σάν ἄμεσο πραχτικό καθῆκον τῆς οἰκοδόμησής μας στό χωριό τό βαθμιαῖο πέρασμα τῶν σκόρπιων ἀγροτικῶν νοικοκυριῶν στό δρόμο τῶν συνενωμένων, μεγάλων νοικοκυριῶν, στήν κοινή κολεχτιβιστική καλλιέργεια τῆς γῆς μέ βάση τήν ἐντατικοποίηση καί τή μηχανοποίηση τῆς γεωργίας, παίρνοντας ὑπόψη ὅτι αὐτός ὁ δρόμος ἀνάπτυξης ἀποτελεῖ σπουδαιότατο μέσο ἐπιτάχυνσης τοῦ ρυθμοῦ ἀνάπτυξης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καί ὑπερνίκησης τῶν κεφαλαιοκρατικῶν στοιχείων στό χωριό.

* * *

Αὐτά εἶναι στό σύνολό τους τά ἀποτελέσματα καί οἱ ἐπιτεύξεις στόν τομέα τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης.

Αὐτό δέ σημαίνει πώς ὅλα σέ μᾶς πᾶνε καλά σ' αὐτό τόν τομέα. Ὄχι, σύντροφοι, δέν πᾶνε ὅλα καλά, πολύ ἀπέχουμε ἀπ' αὐτό.

Ἔχουμε λογουχάρη στοιχεῖα δίψας ἐμπορευμάτων. Αὐτό εἶναι ἕνα μειονέχτημα γιά τήν οἰκονομία μας. Δυστυχῶς ὅμως γιά τήν ὥρα τό μειονέχτημα αὐτό εἶναι ἀναπόφευχτο. Γιατί τό γεγονός ὅτι ἀναπτύσσουμε τήν

παραγωγή τῶν ἐργαλείων καί μέσων παραγωγῆς μέ πιό γρήγορους ρυθμούς ἀπ' ὅ,τι τήν ἐλαφριά βιομηχανία, αὐτό καί μόνο τό γεγονός προκαθορίζει ὅτι στοιχεῖα δίψας ἐμπορευμάτων θά ἔχουμε ἀκόμα καί στά ἀμέσως ἑπόμενα χρόνια. Δέν μπορεῖ ὅμως νά γίνει ἀλλιῶς, ἄν θέλουμε νά προωθήσουμε μέ ὅλα τά μέσα τήν ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας.

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ὅπως λογουχάρη ἡ ἀντιπολίτευσή μας, πού ἀντλοῦν ὑλικό γιά τήν ἰδεολογία τους στούς κύκλους τῶν σπεκουλάντηδων καί φωνάζουν γιά δίψα ἐμπορευμάτων, ἐνῶ ἀπαιτοῦν ταυτόχρονα ἐφαρμογή πολιτικῆς «ὑπερεκβιομηχάνισης». Αὐτό βέβαια εἶναι ἀνοησία, σύντροφοι. Αὐτά μποροῦν νά τά λένε μόνο ἄνθρωποι ἀμαθεῖς. Δέν μποροῦμε καί δέν πρέπει νά περιορίζουμε τή βαριά βιομηχανία γιά νά ἀναπτύξουμε τήν ἐλαφριά βιομηχανία στόν ἀνώτατο βαθμό. Μά οὔτε καί ἡ ἐλαφριά βιομηχανία εἶναι δυνατό ν' ἀναπτυχθεῖ σέ ἀρκετό βαθμό χωρίς μιά ἐπιταχυμένη ἀνάπτυξη τῆς βαριᾶς βιομηχανίας.

Θά μπορούσαμε νά αὐξήσουμε τήν εἰσαγωγή ἕτοιμων ἐμπορευμάτων καί νά μετριάσουμε ἔτσι τή δίψα ἐμπορευμάτων, πράγμα γιά τό ὁποῖο ἐπέμεινε ἕναν καιρό ἡ ἀντιπολίτευση. Μά αὐτό ὅμως εἶναι τέτια ἀνοησία, πού ἡ ἀντιπολίτευση ἀναγκάστηκε νά τήν ἐγκαταλείψει. Ἄλλο ζήτημα εἶναι κατά πόσο χειριζόμαστε ἐπιδέξια τό ζήτημα τοῦ μετριασμοῦ τῶν στοιχείων τῆς δίψας ἐμπορευμάτων, πράγμα πού εἶναι πέρα γιά πέρα δυνατό στίς συνθῆκες πού ὑπάρχουν καί γιά τό ὁποῖο ἐπέμεινε πάντα τό κόμμα. Νομίζω ὅτι σ' αὐτόν ἀκριβῶς τόν τομέα δέν εἶναι ὅλα ἐντάξει.

Ἔπειτα, ἔχουμε τό γεγονός ὅτι ὑπάρχει ἕνας σχετικά σημαντικός ἀριθμός καπιταλιστῶν τόσο στόν τομέα τῆς

βιομηχανίας, όσο καί στόν τομέα τοῦ ἐμπορίου. Τό εἰδικό βάρος αὐτῶν τῶν στοιχείων δέν εἶναι καί τόσο μικρό, ὅπως τό παρουσιάζουν κάποτε ὁρισμένοι σύντροφοί μας. Κι αὐτό εἶναι ἐπίσης ἕνα πλήν στόν ἰσολογισμό τῆς οἰκονομίας μας.

Τελευταῖα διάβασα τό ἐνδιαφέρον ἀπό κάθε ἄποψη βιβλίο τοῦ συντρόφου Λάριν: «Τό ἰδιωτικό κεφάλαιο στήν ΕΣΣΔ». Θά συνιστοῦσα στούς συντρόφους νά διαβάσουν αὐτό τό βιβλιαράκι. Θά δεῖτε σ' αὐτό τό βιβλιαράκι πόσο ἔντεχνα καί ἐπιδέξια κρύβεται ὁ καπιταλιστής κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ βιοτεχνικοῦ συνεταιρισμοῦ, κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ ἀγροτικοῦ συνεταιρισμοῦ, κάτω ἀπό τή σημαία τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου ὀργάνου τοῦ κρατικοῦ ἐμπορίου. Γίνεται ἄραγε ὅ,τι χρειάζεται γιά νά περιοριστοῦν, νά ἐλαττωθοῦν καί νά ἐξαλειφθοῦν τελικά τά καπιταλιστικά στοιχεῖα ἀπό τή σφαίρα τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας; Νομίζω ὅτι δέ γίνεται ὅ,τι χρειάζεται. Ξέρω λογουχάρη ὅτι στόν τομέα τῆς βιοτεχνικῆς παραγωγῆς γενικά, στόν τομέα τῆς βυρσοδεψίας καί τῆς ὑφαντουργίας εἰδικά, ὑπάρχει ἀρκετά μεγάλος ἀριθμός νέων ἑκατομμυριούχων πού ὑποδουλώνουν τούς βιοτέχνες καί γενικά τούς μικρούς παραγωγούς. Γίνεται ἄραγε ὅ,τι χρειάζεται γιά νά κυκλωθοῦν καί νά ἐκτοπιστοῦν οἰκονομικά αὐτά τά ἐκμεταλλευτικά στοιχεῖα, συνδέοντας τούς βιοτέχνες μέ τό συνεταιρισμό ἤ μέ τά κρατικά ὄργανα; Δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι στόν τομέα αὐτόν πολύ ἀπέχει ἀπ' τό νά γίνεται ὅ,τι χρειάζεται. Κι ὅμως τό ζήτημα αὐτό ἔχει σοβαρότατη σημασία γιά μᾶς.

Ἔχουμε, παρακάτω, μιά ὁρισμένη αὔξηση τῶν κουλάκων στό χωριό. Αὐτό εἶναι ἕνα πλήν στόν ἰσολογισμό τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας. Γίνεται ἄραγε ὅ,τι χρειάζεται γιά νά περιοριστοῦν καί νά ἀπομονωθοῦν οἰκονομικά οἱ κουλάκοι; Νομίζω ὅτι δέ γίνεται ὅ,τι χρειάζεται. Δέν ἔχουν δίκιο οἱ σύντροφοι πού νομίζουν ὅτι μποροῦμε καί πρέπει νά τελειώνουμε μέ τόν κουλάκο μέ διοικητικά μέτρα, μέ τή βοήθεια τῆς Γκεπεού: εἶπε, ἔβαλε τή σφραγίδα καί τέλειωσε. Αὐτό εἶναι ἕνα εὔκολο μέσο, ἀπέχει ὅμως πολύ ἀπό τό νά εἶναι ἀποτελεσματικό. Τόν κουλάκο πρέπει νά τόν πολεμᾶς μέ μέτρα οἰκονομικῆς φύσης καί μέ βάση τή σοβιετική νομοθεσία. Καί ἡ σοβιετική νομοθεσία δέν εἶναι κούφια φρασεολογία. Αὐτό φυσικά δέν ἀποκλείει τή χρησιμοποίηση ὁρισμένων διοικητικῶν μέτρων ἐνάντια στόν κουλάκο. Τά διοικητικά ὅμως μέτρα δέν πρέπει νά ἀντικαθιστοῦν τά μέτρα οἰκονομικῆς φύσης. Πρέπει νά προσέξουμε σοβαρά τή διαστρέβλωση τῆς κομματικῆς γραμμῆς στόν τομέα τῆς πάλης ἐνάντια στούς κουλάκους πού παρατηρεῖται στήν πραχτική δράση τῶν συνεταιριστικῶν μας ὀργάνων, κυρίως στόν τομέα τῆς ἀγροτικῆς πίστης.

Ἔχουμε, παρακάτω, ἕνα τέτιο γεγονός, ὅπως ὁ ἐξαιρετικά ἀργός ρυθμός ἐλάττωσης τοῦ κόστους στή βιομηχανία, τῶν τιμῶν ἐργοστασίου στά βιομηχανικά ἐμπορεύματα καί ἰδιαίτερα τῶν λιανικῶν τιμῶν στά ἐμπορεύματα τῆς πόλης. Κι αὐτό ἐπίσης εἶναι ἕνα πλήν στόν ἰσολογισμό τῆς οἰκονομικῆς μας οἰκοδόμησης. Δέν μποροῦμε νά μή σημειώσουμε ὅτι ἐδῶ συναντοῦμε τεράστια ἀντίσταση ἀπό τό μηχανισμό, καί τόν κρατικό, καί τό συνεταιριστικό, καί τόν κομματικό. Οἱ σύντροφοί μας, ὅπως φαίνεται, δέν καταλαβαίνουν ὅτι ἡ πολιτική τῆς ἐλάττωσης τῶν τιμῶν τῶν βιομηχανικῶν ἐμπορευμάτων εἶναι ἕνας ἀπό τούς βασικούς μοχλούς γιά τήν καλυτέρευση τῆς βιομηχανίας μας, τό πλάταιμα τῆς ἀγορᾶς καί τό δυνάμωμα τῆς πηγῆς ἐκείνης, πού μόνο ὅταν βασίζεται σ' αὐτή μπορεῖ ν' ἀναπτύσσεται ἡ βιομηχανία μας. Δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι μόνο μέ ἀμείλιχτο ἀγώνα ἐνάντια σ' αὐτή τήν ἀδράνεια

τοῦ μηχανισμοῦ, ἐνάντια σ' αὐτή τήν ἀντίσταση τοῦ μηχανισμοῦ στό ἔργο τῆς ἐφαρμογῆς τῆς πολιτικῆς τῆς ἐλάττωσης τῶν τιμῶν θά μπορέσει νά ἐξαλειφτεῖ αὐτό τό πλήν.

Τέλος, ἔχουμε τέτια ἀρνητικά σημεῖα ὅπως ἡ βότκα σάν ἔσοδο τοῦ προϋπολογισμοῦ, ὁ ἐξαιρετικά ἀργός ρυθμός ἀνάπτυξης τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καί ἡ ἀνεπάρκεια ἀποθεμάτων. Νομίζω ὅτι θά μπορούσαμε ν' ἀρχίσουμε τό βαθμιαῖο περιορισμό τῆς παραγωγῆς βότκας, χρησιμοποιώντας ἀντί τῆς βότκας πηγές ἐσόδων ὅπως τό ραδιόφωνο καί ὁ κινηματογράφος. Πραγματικά, γιατί νά μήν πάρουμε στά χέρια μας αὐτά τά σπουδαιότατα μέσα καί νά μήν τοποθετήσουμε σ' αὐτή τή δουλιά δυναμικούς ἀνθρώπους, πραγματικούς μπολσεβίκους, πού θά μποροῦσαν νά προωθήσουν μέ ἐπιτυχία τή δουλιά καί νά δημιουργήσουν τελικά τή δυνατότητα νά περιοριστεῖ ἡ παραγωγή βότκας;

Ὅσον ἀφορᾶ τό ἐξωτερικό ἐμπόριο, μοῦ φαίνεται ὅτι μιά σειρά δυσκολίες πού ἔχουμε στόν τομέα τῆς οἰκονομίας, ὀφείλονται στό μή ἱκανοποιητικό ἐπίπεδο τῶν ἐξαγωγῶν. Μποροῦμε νά προωθήσουμε τή δουλιά τῶν ἐξαγωγῶν; Νομίζω ὅτι μποροῦμε. Γίνεται ἄραγε ὅ,τι χρειάζεται γιά νά αὐξηθοῦν στέν ἀνώτατο βαθμό οἱ ἐξαγωγές; Νομίζω πώς δέ γίνεται ὅ,τι χρειάζεται.

Τό ἴδιο πρέπει νά ποῦμε καί γιά τά ἀποθέματα. Δέν ἔχουν δίκιο οἱ σύντροφοι πού λένε, κάποτε ἀπό ἐπιπολαιότητα καί κάποτε ἀπό ἄγνοια τοῦ ζητήματος, ὅτι δέν ἔχουμε ἀποθέματα. Ὄχι, σύντροφοι, ἔχουμε κάποια ἀποθεματάκια. Ὅλα τά ὄργανα τοῦ κράτους μας, ἀπό τά ὄργανα τῶν ἐπαρχιῶν καί τῶν κυβερνείων ὥς τά ὄργανα τῶν περιοχῶν καί τά κεντρικά, προσπαθοῦν νά δημιουργήσουν κάποιο ἀπόθεμα γιά τίς δύσκολες μέρες. Τά ἀποθέματα ὅμως αὐτά εἶναι λίγα. Αὐτό πρέπει νά τό παραδεχτοῦμε.

Γι' αὐτό τό λόγο ἔχουμε καθῆκον νά αὐξήσουμε τά ἀποθέματα ὅσο εἶναι δυνατόν, ἀκόμα καί περιορίζοντας κάποτε ὁρισμένες τρέχουσες ἀνάγκες.

Αὐτές εἶναι, σύντροφοι, οἱ σκιερές πλευρές τῆς οἰκονομικῆς μας οἰκοδόμησης, πού πρέπει νά τίς προσέξουμε καί νά τίς ἐξαλείψουμε ὁπωσδήποτε, γιά νά ἔχουμε τή δυνατότητα νά τραβᾶμε μπροστά μέ πιό ἐπιταχυμένους ρυθμούς.

4. Τάξεις, κρατικός μηχανισμός, πολιτιστική ἀνάπτυξη τῆς χώρας

Ἀπό τά ζητήματα τῆς οἰκονομικῆς κατάστασης τῆς χώρας ἄς περάσουμε στά ζητήματα τῆς πολιτικῆς κατάστασης.

α) Ἐ ρ γ α τ ι κ ή τ ά ξ η. Ἀριθμοί πού δείχνουν τήν ποσοτική αὔξηση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί γενικά τῶν ἀνθρώπων τῆς μισθωτῆς ἐργασίας. Οἱ μισθωτοί (χωρίς τούς ἀνέργους) τό 1924/25 ἦταν 8.215 χιλιάδες, τό 1926/27 —10.346 χιλιάδες. Αὔξηση κατά 25%. Ἀπ' αὐτούς ἐργάτες τῆς χειρωναχτικῆς ἐργασίας, πού ἀνάμεσά τους συμπεριλαβαίνονται καί οἱ ἐργάτες γῆς καί οἱ ἐργάτες πού δουλεύουν κατά ἐποχές, τό 1924/25 ἦταν 5.448 χιλιάδες, ἐνῶ τό 1926/27—7.060 χιλιάδες. Αὔξηση 29,6%. Ἀπ' αὐτούς ἐργάτες τῆς μεγάλης βιομηχανίας τό 1924/25 ἦταν 1.794 χιλιάδες, τό 1926/27—2.388 χιλιάδες. Αὔξηση 33%.

Ὑλική κατάσταση τῆς ἐργατικῆς τάξης. Τό 1924/25 τό μερίδιο τῶν μισθωτῶν στό ἐθνικό εἰσόδημα ἦταν 24,1% καί τό 1926/27 τό μερίδιο αὐτό αὐξήθηκε στά 29,4%, πράγμα πού ξεπερνᾶ κατά 30% τό προπολεμικό μερίδιο τῶν μισθωτῶν στό ἐθνικό εἰσόδημα, ἐνῶ τό μερίδιο τῶν ἄλλων κοινωνικῶν ὁμάδων στό ἐθνικό εἰσόδημα, μαζί καί

τῆς ἀστικῆς τάξης, ἐλαττώθηκε σ' αὐτή τήν περίοδο (λογουχάρη, τό μερίδιο τῆς ἀστικῆς τάξης ἔπεσε ἀπό 5,5% στά 4,8%). Οἱ πραγματικές ἀποδοχές τῶν ἐργατῶν σ' ὅλη τήν κρατική βιομηχανία, χωρίς τά πρόσθετα, ἦταν τό 1924/25—25,18 συμβατικά ρούβλια τῆς Μόσχας τό μήνα, τό 1926/27—32,14 ρούβλια, πράγμα πού σημαίνει αὔξηση κατά 27,6% μέσα σέ δυό χρόνια καί ξεπέρασμα τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου κατά 5,4%. Μαζί μέ τά πρόσθετα (κοινωνικές ἀσφαλίσεις, πολιτιστικές ἀνάγκες, δημοτικές ὑπηρεσίες κλπ.) οἱ ἀποδοχές τῶν ἐργατῶν τό 1924/25 ἦταν 101,5% σέ σχέση μέ τίς προπολεμικές καί τό 1926/27—128,4% σέ σχέση μέ τίς προπολεμικές. Τά κεφάλαια τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων αὐξήθηκαν ἀπό 461 ἑκατομμύρια ρούβλια τό 1924/25 στά 852 ἑκατομμύρια τό 1926/27, δηλαδή κατά 85%, πράγμα πού ἔδοσε τή δυνατότητα νά σταλοῦν στά σπίτια ἀνάπαυσης καί στά σανατόρια 513 χιλιάδες ἄτομα, νά ἐξασφαλιστοῦν ἐπιδόματα σέ 460 χιλιάδες ἀνέργους καί σέ 700 χιλιάδες συνταξιούχους (ἀνάπηρους τῆς ἐργασίας καί τοῦ ἐμφυλίου πολέμου) καί νά πληρώνεται στούς ἄρρωστους ἐργάτες ὁλόκληρο τό μεροκάματο γιά τήν περίοδο τῆς ἀρρώστιας τους.

Τά ἔξοδα, δηλαδή οἱ δαπάνες γιά τό χτίσιμο κατοικιῶν γιά τούς ἐργάτες, πρίν ἀπό δυό χρόνια, τό 1924/25, ἦταν 132 ἑκατομμύρια ρούβλια καί κάτι, τό 1925/26—230 ἑκατομμύρια ρούβλια καί κάτι, τό 1926/27—282 ἑκατομμύρια, τό 1927/28 θά εἶναι 391 ἑκατομμύρια καί κάτι, μαζί μέ τά 50 ἑκατομμύρια πού καθόρισε ἡ Κεντρική Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή στό Μανιφέστο της. Συνολικά μέσα στά τρία τελευταῖα χρόνια γιά τό χτίσιμο κατοικιῶν γιά τούς ἐργάτες, χωρίς τίς ἰδιωτικές κατοικίες, ξοδεύτηκαν ἀπό τή βιομηχανία, τίς μεταφορές, τίς ἐκτελεστικές ἐπιτροπές καί τούς συνεταιρισμούς 644,7 ἑκατομμύρια ρούβλια καί μαζί μέ τό κονδύλι τοῦ 1927/28—1.036 ἑκατομμύρια ρούβλια. Τά κονδύλια αὐτά ἐπέτρεψαν νά χτιστοῦν μέσα σέ τρία χρόνια 4.594 χιλιάδες τετραγωνικά μέτρα κατοικήσιμης ἐπιφάνειας, νά ἱκανοποιηθοῦν 257 χιλιάδες ἐργάτες καί μαζί μέ τίς οἰκογένειές τους περίπου 900 χιλιάδες ἄτομα.

Τό ζήτημα τῆς ἀνεργίας. Πρέπει νά πῶ ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει διαφορά ἀνάμεσα στό Κεντρικό Συμβούλιο τῶν Συνδικάτων τῆς ΕΣΣΔ καί τό Λαϊκό Ἐπιτροπάτο Ἐργασίας. Παίρνω τούς ἀριθμούς τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας, γιατί περιλαβαίνουν τούς πραγματικούς ἀνέργους πού εἶναι γραμμένοι στά κέντρα ἐξεύρεσης ἐργασίας. Σύμφωνα μέ τά στοιχεῖα τοῦ Λαϊκοῦ Ἐπιτροπάτου Ἐργασίας μέσα σέ δυό χρόνια ὁ ἀριθμός τῶν ἀνέργων αὐξήθηκε ἀπό 950 χιλιάδες σέ 1.048 χιλιάδες. Ἀπό τόν ἀριθμό αὐτό τά 16,5% εἶναι ἐργάτες βιομηχανίας καί τά 74% ἄνθρωποι τῆς πνευματικῆς ἐργασίας καί ἀνειδίκευτοι. Ἔτσι ἡ ἀνεργία μας ἔχει βασική πηγή της τόν ὑπερπληθυσμό τοῦ χωριοῦ καί μόνο δευτερεύουσα πηγή της τό ὅτι ἡ βιομηχανία μας δέν κατόρθωσε ἀκόμα νά ἀπορροφήσει ἕναν ἐλάχιστο ἀριθμό βιομηχανικῶν ἐργατῶν.

Συμπέρασμα: ἀναμφισβήτητη ἄνοδος τοῦ ὑλικοῦ ἐπιπέδου τῆς ἐργατικῆς τάξης στό σύνολό της.

Καθῆκον τοῦ κόμματος: νά συνεχίσει τή γραμμή γιά τήν παραπέρα βελτίωση τῆς ὑλικῆς καί πολιτιστικῆς κατάστασης τῆς ἐργατικῆς τάξης, γιά τό παραπέρα ἀνέβασμα τοῦ μεροκάματου τῆς ἐργατικῆς τάξης.

β) Ἀγροτιά. Νομίζω ὅτι δέν εἶναι ἀνάγκη νά παραθέσουμε ἀριθμούς σχετικά μέ τή διαφοροποίηση τῆς ἀγροτιᾶς, γιατί ἡ εἰσήγησή μου καί χωρίς αὐτό τράβηξε

σέ μάκρος καί οἱ ἀριθμοί εἶναι γνωστοί σέ ὅλους. Δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι δέν μπορεῖ νά ταυτίζει κανείς τή διαφοροποίηση στίς συνθῆκες τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου μέ τή διαφοροποίηση στό κεφαλαιοκρατικό καθεστώς. Στόν καπιταλισμό ἀναπτύσσονται τά ἄκρα, δηλ. ἡ φτωχή ἀγροτιά καί ὁ κουλάκος, ἐνῶ ἡ μεσαία ἀγροτιά σβύνει. Στή χώρα μας ἀπεναντίας ἀναπτύσσεται ὁ μεσαῖος ἀγρότης ἀπό μιά ὁρισμένη μερίδα φτωχῶν ἀγροτῶν πού ἀνεβαίνουν καί γίνονται μεσαῖοι ἀγρότες, ἀναπτύσσεται ὁ κουλάκος, ἐνῶ ἡ φτωχολογιά λιγοστεύει. Τό γεγονός αὐτό δείχνει ὅτι ἡ κεντρική μορφή στή γεωργία μας ἦταν καί παραμένει ὁ μεσαῖος ἀγρότης. Ὁ συνασπισμός μαζί του, μέ στήριγμα τό φτωχό ἀγρότη, ἔχει ἀποφασιστική σημασία γιά τίς τύχες ὅλης τῆς οἰκοδόμησής μας, γιά τή διχτατορία τοῦ προλεταριάτου.

Γενική ἄνοδος τῆς ὑλικῆς κατάστασης στό χωριό. Ἔχουμε ἀριθμούς πού δείχνουν τήν αὔξηση τῶν ἐσόδων τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Τά ἔσοδα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἦταν πρίν ἀπό δυό χρόνια, τό 1924/25—3.548 ἑκατομμύρια ρούβλια· τό 1926/27 τά ἔσοδα αὐτά ἀνέβηκαν στά 4.792 ἑκατομμύρια ρούβλια, δηλαδή αὐξήθηκαν κατά 35,1%, ἐνῶ ἡ αὔξηση τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ σ' αὐτή τήν περίοδο ἦταν μόνο 2,38%. Αὐτός εἶναι ἕνας σίγουρος δείχτης ὅτι καλυτερεύει ἡ ὑλική κατάσταση στό χωριό.

Αὐτό δέ σημαίνει ὅτι ἡ ἀγροτιά καλυτέρευσε τήν ὑλική της κατάσταση σ' ὅλες τίς περιοχές τῆς χώρας. Εἶναι γνωστό ὅτι σ' αὐτά τά δυό χρόνια εἴχαμε ἐδῶ καί κεῖ καλές καί κακές σοδειές, καί τά ἀποτελέσματα τῆς κακῆς σοδιᾶς τοῦ 1924 δέν ἐξαλείφτηκαν ἀκόμα ὁλότελα. Ἀπό δῶ καί ἡ ἀνάγκη γιά κρατική βοήθεια στήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά γενικά, στήν ἀγροτική φτωχολογιά ειδικότερα. Ἡ βοήθεια τοῦ κράτους πρός τήν ἐργαζόμενη ἀγροτιά τό 1925/26 ἦταν 373 ἑκατομμύρια ρούβλια, τό 1926/27 —427 ἑκατομμύρια ρούβλια. Ἡ ειδική βοήθεια πρός τήν ἀγροτική φτωχολογιά γιά τό 1925/26 ἦταν: ἐπιχορηγήσεις γιά τά πολύ φτωχά νοικοκυριά—38 ἑκατομμύρια ρούβλια, φορολογικές διευκολύνσεις στά φτωχά νοικοκυριά—44 ἑκατομμύρια ρούβλια, ἀσφαλιστικές διευκολύνσεις στή φτωχή ἀγροτιά—9 ἑκατομμύρια ρούβλια, σύνολο 91 ἑκατομμύρια ρούβλια. Ἡ ειδική βοήθεια στή φτωχολογιά τοῦ χωριοῦ τό 1926/27 εἶναι ἀντίστοιχα: 39 ἑκατομμύρια ρούβλια, 52 ἑκατομμύρια ρούβλια, 9 ἑκατομμύρια ρούβλια, σύνολο περίπου 100 ἑκατομμύρια ρούβλια.

Συμπέρασμα: καλυτέρευση τῆς ὑλικῆς κατάστασης τῶν βασικῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς.

Καθῆκον τοῦ κόμματος: νά συνεχίζει τή γραμμή γιά τήν παραπέρα καλυτέρευση τῆς ὑλικῆς καί πολιτιστικῆς κατάστασης τῶν βασικῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς, καί πρῶτ' ἀπ' ὅλα τῆς ἀγροτικῆς φτωχολογιᾶς, νά δυναμώνει τή συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, ν' ἀνεβάζει τό κύρος τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τοῦ κόμματός της στό χωριό.

γ) Νέα ἀστική τάξη. Διανόηση. Τό χαρακτηριστικό γνώρισμα τῆς νέας ἀστικῆς τάξης εἶναι ὅτι, σ' ἀντίθεση μέ τήν ἐργατική τάξη καί τήν ἀγροτιά, δέν ἔχει λόγους νά εἶναι εὐχαριστημένη ἀπό τή Σοβιετική ἐξουσία. Ἡ δυσαρέσκειά της δέν εἶναι κάτι τυχαῖο. Ἔχει τίς ρίζες της στή ζωή.

Μίλησα παραπάνω γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς λαϊκῆς μας οἰκονομίας, μίλησα γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς βιομηχανίας μας, γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν σοσιαλιστικῶν στοιχείων τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, γιά τήν πτώση τοῦ ειδικοῦ βάρους τοῦ ἰδιώτη ἐπιχειρηματία, γιά τήν ἐκτόπιση τῶν μικρεμπόρων.

Τί σημαίνει ὅμως αὐτό; Σημαίνει ὅτι, ἐφόσον ἡ βιομηχανία μας καί τά ὄργανα τοῦ ἐμπορίου μας ἀναπτύσσονται, δεκάδες χιλιάδες μικροί καί μεσαῖοι καπιταλιστές καταστρέφονται. Πόσα μαγαζιά μικρά καί μεσαῖα ἔχουν κλείσει αὐτά τά χρόνια; Χιλιάδες. Καί πόσοι μικροβιομήχανοι προλεταριοποιήθηκαν; Χιλιάδες. Καί πόσα δημοσιοϋπαλληλικά στοιχεῖα παύτηκαν μέ τόν περιορισμό τοῦ προσωπικοῦ τοῦ κρατικοῦ μας μηχανισμοῦ; Ἑκατοντάδες καί χιλιάδες.

Ἡ πρόοδος τῆς βιομηχανίας μας, ἡ πρόοδος τῶν ἐμπορικῶν καί συνεταιριστικῶν ὀργάνων μας, ἡ καλυτέρευση τοῦ κρατικοῦ μας μηχανισμοῦ εἶναι πρόοδος καί καλυτέρευση πρός ὄφελος τῆς ἐργατικῆς τάξης, πρός ὄφελος τῶν βασικῶν μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς, ὅμως πρός ζημιά τῆς νέας ἀστικῆς τάξης, πρός ζημιά τῶν μεσαίων στρωμάτων γενικά, τῶν μεσαίων στρωμάτων τῶν πόλεων εἰδικά. Εἶναι νά ἀπορεῖ κανείς λοιπόν ἄν μέσα σ' αὐτά τά στρώματα μεγαλώνει ἡ δυσαρέσκεια ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία; Ἀπό δῶ πηγάζουν οἱ ἀντεπαναστατικές διαθέσεις σ' αὐτό τό περιβάλλον. Ἀπό δῶ πηγάζει ἡ σμενοβεχική ἰδεολογία σάν ἐμπόρευμα τῆς μόδας στήν πολιτική ἀγορά τῆς νέας ἀστικῆς τάξης.

Θά ἦταν ὅμως λάθος νά νομίσει κανείς ὅτι ὅλα τά ὑπαλληλικά στοιχεῖα, ὅλη ἡ διανόηση βρίσκονται σέ μιά κατάσταση δυσαρέσκειας, γκρίνιας ἤ ἀναβρασμοῦ ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία. Παράλληλα μέ τήν αὔξηση τῆς δυσαρέσκειας μέσα στή νέα ἀστική τάξη ἔχουμε τό γεγονός τῆς διαφοροποίησης τῆς διανόησης, τό γεγονός τῆς ἀποχώρησής της ἀπό τό σμενοβεχισμό, τό πέρασμα ἑκατοντάδων καί χιλιάδων ἐργαζομένων διανοουμένων μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Τό γεγονός αὐτό, σύντροφοι, εἶναι ἀναμφισβήτητα θετικό γεγονός, πού πρέπει νά σημειωθεῖ.

Πρωτοστατεῖ ἐδῶ ἡ τεχνική διανόηση, γιατί αὐτή, ὄντας συνδεμένη στενά μέ τό προτσές τῆς παραγωγῆς, δέν μπορεῖ παρά νά βλέπει ὅτι οἱ μπολσεβίκοι ὁδηγοῦν τή χώρα μας πρός τά μπρός, πρός τό καλύτερο. Τέτιες γιγάντιες ἐπιχειρήσεις σάν τό Βολχοφστρόι, τό Ντνιεπροστρόι, τό Σβιρστρόι, τό σιδηρόδρομο τοῦ Τουρκεστάν, τό Βόλγα-Ντόν, μιά σειρά καινούργια ἐργοστάσια-γίγαντες, πού μέ τήν τύχη τους συνδέεται ἡ τύχη ὁλόκληρων στρωμάτων τῆς τεχνικῆς διανόησης, δέν μποροῦν νά περάσουν χωρίς νά ἐξασκήσουν ὁρισμένη εὐεργετική ἐπίδραση πάνω σ' αὐτά τά στρώματα. Τό ζήτημα αὐτό δέν εἶναι μόνο ζήτημα ἑνός κομματιοῦ ψωμιοῦ γι' αὐτούς. Εἶναι ταυτόχρονα ὑπόθεση τιμῆς, ὑπόθεση δημιουργίας, πού τούς φέρνει φυσιολογικά κοντά στήν ἐργατική τάξη, στή Σοβιετική ἐξουσία.

Ἀφήνω πιά τήν ἐργαζόμενη διανόηση τοῦ χωριοῦ, ἰδιαίτερα τούς δασκάλους τοῦ χωριοῦ, πού ἀπό καιρό πέρασαν μέ τό μέρος τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας καί πού δέν μποροῦν νά μή χαιρετίζουν τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐκπαιδευτικῆς δουλιᾶς στό χωριό.

Γι' αὐτό παράλληλα μέ τήν αὔξηση τῆς δυσαρέσκειας μέσα σέ ὁρισμένα στρώματα τῆς διανόησης ἔχουμε τό γεγονός τῆς συμμαχίας τῆς ἐργαζόμενης διανόησης μέ τήν ἐργατική τάξη.

Τό καθῆκον τοῦ κόμματος εἶναι νά συνεχίσει τή γραμμή τῆς ἀπομόνωσης τῆς νέας ἀστικῆς τάξης καί τῆς στερέωσης τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἐργαζόμενη σοβιετική διανόηση τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ.

δ) Κρατικός μηχανισμός καί πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία. Γιά τή γραφειοκρατία λέ-

γονται τόσα πολλά, ὥστε δέν ὑπάρχει ἀνάγκη νά ἐπεκταθοῦμε σ' αὐτό. Δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι ἔχουμε στοιχεῖα γραφειοκρατίας καί στόν κρατικό καί στό συνεταιριστικό καί στόν κομματικό μηχανισμό μας. Εἶναι ἐπίσης γεγονός ὅτι ἡ πάλη ἐνάντια στά στοιχεῖα τῆς γραφειοκρατίας εἶναι ἀπαραίτητη καί ὅτι θά ἀντιμετωπίζουμε αὐτό τό καθῆκον διαρκῶς, ὅσο θά ὑπάρχει στή χώρα μας κρατική ἐξουσία, ὅσο θά ὑπάρχει κράτος.

Ὡστόσο ὅμως πρέπει νά ὑπάρχουν κάποια ὅρια. Τό νά τραβάει κανείς τήν πάλη ἐνάντια στή γραφειοκρατία τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ὥς τήν ἐκμηδένιση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, ὥς τή δυσφήμηση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, ὥς τίς προσπάθειες νά τόν τσακίσει, αὐτό σημαίνει πώς τραβάει ἐνάντια στό λενινισμό, σημαίνει πώς ξεχνάει ὅτι ὁ μηχανισμός μας εἶναι σοβιετικός μηχανισμός, πού ἀποτελεῖ ἀνώτερου τύπου κρατικό μηχανισμό σέ σύγκριση μέ ὅλους τούς κρατικούς μηχανισμούς πού ὑπάρχουν στόν κόσμο.

Ποῦ βρίσκεται ἡ δύναμη τοῦ κρατικοῦ μας μηχανισμοῦ; Στό ὅτι μέσω τῶν Σοβιέτ συνδέει τήν ἐξουσία μέ τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Στό ὅτι τά Σοβιέτ εἶναι σχολειό διοίκησης γιά δεκάδες καί ἑκατοντάδες χιλιάδες ἐργάτες καί ἀγρότες. Στό ὅτι ὁ κρατικός μηχανισμός δέν ἀπομονώνεται ἀπό τά ἑκατομμύρια τῶν λαϊκῶν μαζῶν, ἀλλά συγχωνεύεται μαζί τους μέ τίς ἀναρίθμητες μαζικές ὀργανώσεις, μέ τίς κάθε λογῆς ἐπιτροπές, τμήματα, συσκέψεις, συνελεύσεις ἀντιπροσώπων κλπ., πού περιβάλλουν τά Σοβιέτ καί στηρίζουν ἔτσι τά ὄργανα τῆς ἐξουσίας.

Ποῦ βρίσκεται ἡ ἀδυναμία τοῦ κρατικοῦ μας μηχανισμοῦ; Στήν ὕπαρξη μέσα του γραφειοκρατικῶν στοιχείων πού χαλᾶνε καί διαστρεβλώνουν τή δουλειά του. Γιά νά

ἐξοστρακίσουμε τή γραφειοκρατία ἀπό τό μηχανισμό,—καί δέν μποροῦμε νά τήν ἐξοστρακίσουμε μέσα σ' ἕνα—δυό χρόνια,—πρέπει νά βελτιώνουμε συστηματικά τόν κρατικό μηχανισμό, νά τόν φέρνουμε κοντά στίς μάζες, νά τόν ἀνανεώνουμε μέ καινούργιους ἀνθρώπους ἀφοσιωμένους στήν ὑπόθεση τῆς ἐργατικῆς τάξης, νά τόν μεταπλάθουμε στό πνεῦμα τοῦ κομμουνισμοῦ κι ὄχι νά τόν τσακίζουμε, κι ὄχι νά τόν δυσφημοῦμε. Ὁ Λένιν εἶχε χίλιες φορές δίκιο ὅταν ἔλεγε: «*Χωρίς „μηχανισμό" θά εἴχαμε χαθεῖ ἀπό καιρό. Χωρίς συστηματική κι ἐπίμονη πάλη γιά τήν καλυτέρευση τοῦ μηχανισμοῦ θά χαθοῦμε πρίν δημιουργηθεῖ ἡ βάση τοῦ σοσιαλισμοῦ*»[81].

Δέ θά ἐπεκταθῶ σέ κεῖνες τίς ἐλλείψεις τοῦ κρατικοῦ μας μηχανισμοῦ, πού μόνες τους χτυπᾶνε στά μάτια. Ἐννοῶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα τήν «αἰώνια ἀναβλητικότητα». Ἔχω στά χέρια μου ὁλόκληρο ὄγκο στοιχείων γιά τό ζήτημα τῆς ἀναβλητικότητας πού ξεσκεπάζουν τήν ἐγκληματική ἀδιαφορία σειρᾶς δικαστικῶν, διοικητικῶν, ἀσφαλιστικῶν, συνεταιριστικῶν καί ἄλλων ὀργανισμῶν.

Ἔχουμε τήν περίπτωση ἑνός ἀγρότη, πού πῆγε κι ἦρθε 21 φορές σ' ἕνα ἀσφαλιστικό ἵδρυμα γιά νά βρεῖ τό δίκιο του καί πάλι δέν πέτυχε τίποτε.

Ἔχουμε τήν περίπτωση ἑνός ἄλλου ἀγρότη, γέρου 66 χρονῶν, πού ἔκανε 600 βέρστια μέ τά πόδια, γιά νά ξεκαθαρίσει ἕνα ζήτημα στό ἐπαρχιακό γραφεῖο τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, καί πάλι δέν πέτυχε τίποτε.

Ἔχουμε τήν περίπτωση μιᾶς γριᾶς ἀγρότισσας 56 χρονῶν, πού ὕστερα ἀπό κλήση τοῦ λαϊκοῦ δικαστηρίου ἔκανε 500 βέρστια μέ τά πόδια καί πάνω ἀπό 600 βέρστια μέ ἁμάξι καί ὅμως δέ βρῆκε δικαιοσύνη.

Τέτιες περιπτώσεις ἔχουμε ἕνα σωρό. Δέν ὑπάρχει λό-

γος νά τίς ἀπαριθμήσουμε. Αὐτό ὅμως εἶναι αἶσχος γιά μᾶς, σύντροφοι! Πῶς μπορεῖ νά ἀνέχεται κανείς τέτιες ἀσχήμιες;

Τέλος, ἔχουμε τίς περιπτώσεις τῶν «παραγκωνισμένων». Ὅπως ἀποδείχνεται, ἐκτός ἀπό τούς ἐργάτες πού προωθοῦνται, ὑπάρχουν ἀκόμα καί ἄλλοι πού «ἀπωθοῦνται», πού παραγκωνίζονται σέ δεύτερη μοίρα ἀπό τούς ἴδιους τούς συντρόφους τους ὄχι γιά ἀνικανότητα καί ἀνεπάρκεια στή δουλιά τους, ἀλλά γιά τήν εὐσυνειδησία καί τήν τιμιότητά τους στή δουλιά.

Ἔχουμε τήν περίπτωση ἑνός ἐργάτη, ἐφαρμοστῆ, πού προωθήθηκε σέ ὁρισμένη θέση στό ἐργοστάσιο, σάν ἄνθρωπος ἱκανός καί ἀδέκαστος. Δουλεύει ἕνα—δυό χρόνια, δουλεύει τίμια, βάζει τάξη, ἐξαλείφει τήν ἔλλειψη νοικοκυροσύνης καί τή σπατάλη. Δουλεύοντας ὅμως μ' αὐτόν τόν τρόπο θίγει τά συμφέροντα κάποιας παρεούλας «κομμουνιστῶν», χαλνάει τήν ἡσυχία τους. Καί τί γίνεται; Ἡ παρεούλα οἱ «κομμουνιστές» τοῦ βάζει τρικλοποδιές καί τόν ἀναγκάζει ἔτσι νά «ἀποτραβηχτεῖ». «Ἤθελες νά φανεῖς πιό ἔξυπνος ἀπό μᾶς, δέν μᾶς ἀφήνεις νά ζήσουμε καί νά κάνουμε τή μπάζα μας μέ τήν ἡσυχία μας, κάνε πίσω, ἀδερφάκι».

Ἔχουμε τήν περίπτωση ἑνός ἄλλου ἐργάτη, ἐπίσης ἐφαρμοστῆ-συναρμολογητῆ μηχανῶν κοπῆς μπουλονιῶν, πού προωθήθηκε σ' ὁρισμένη θέση στό ἐργοστάσιο. Δουλεύει μέ ζῆλο καί τιμιότητα. Δουλεύοντας ὅμως ἔτσι χαλάει τήν ἡσυχία ὁρισμένων. Καί τί γίνεται; Βρῆκαν τήν εὐκαιρία καί ἀπαλλάχτηκαν ἀπό τόν «ἐνοχλητικό» σύντροφο. Πῶς ἔφυγε αὐτός ὁ σύντροφος πού εἶχε ἀναδειχτεῖ, μέ ποιό αἴσθημα; Νά μέ ποιό: «Παντοῦ, ὅπου μέ τοποθετοῦσαν, προσπαθοῦσα νά φανῶ ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης πού μοῦ ἔδειχναν. Αὐτή ὅμως τήν ἀνάδειξη πού μοῦ σκάρωσε αὐτό τό ἄσχημο παιχνίδι δέ θά τήν ξεχάσω ποτέ. Μέ κηλίδωσαν. Ἡ ἐπιθυμία μου νά τά ξεκαθαρίσω ὅλα ἔμεινε ἁπλῶς ἐπιθυμία. Οὔτε ἡ ἐργοστασιακή ἐπιτροπή, οὔτε ἡ διεύθυνση τοῦ ἐργοστασίου, οὔτε ὁ πυρήνας ἤθελαν κάν νά μ' ἀκούσουν. Ἀνάδειξη δέ μοῦ χρειάζεται πιά, κι ἄν ἀκόμα μέ γεμίσουν μέ χρυσάφι δέ θά πάω πουθενά» («Τρούντ»[82], ἀρ. φύλλου 128 τῆς 9 τοῦ Ἰούνη 1927).

Μά αὐτό εἶναι αἶσχος γιά μᾶς, σύντροφοι! Πῶς μπορεῖ νά ἀνέχεται κανείς τέτιες ἀσχήμιες;

Τό καθῆκον τοῦ κόμματος εἶναι, παλαίβοντας ἐνάντια στή γραφειοκρατία καί γιά τήν καλυτέρευση τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, νά καυτηριάζει μέ πυρωμένο σίδερο τέτιες ἀσχήμιες στήν πρακτική μας δουλιά, γιά τίς ὁποῖες τώρα μόλις μίλησα.

ε) *Τό σύνθημα τοῦ Λένιν σχετικά μέ τήν πολιτιστική ἐπανάσταση.* Τό πιό σίγουρο μέσο κατά τῆς γραφειοκρατίας εἶναι τό ἀνέβασμα τοῦ πολιτιστικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν. Μποροῦμε νά βρίζουμε καί νά βλαστημοῦμε τή γραφειοκρατία τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ, μποροῦμε νά ἐξευτελίζουμε καί νά καρφώνουμε στόν πάσαλο τῆς ἀτιμίας τή γραφειοκρατία στήν πρακτική μας δουλιά, ἄν ὅμως οἱ πλατιές μάζες τῶν ἐργατῶν δέν ἔχουν ἕνα ὁρισμένο ἐπίπεδο πολιτισμοῦ, πού δημιουργεῖ τή δυνατότητα, τήν ἐπιθυμία, τήν ἱκανότητα νά ἐλέγχεται ὁ κρατικός μηχανισμός ἀπό τά κάτω, μέ τίς δυνάμεις τῶν ἴδιων τῶν ἐργατικῶν μαζῶν, ἡ γραφειοκρατία θά ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει ὁπωσδήποτε. Γι' αὐτό ἡ πολιτιστική ἀνάπτυξη τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἐργαζομένων μαζῶν τῆς ἀγροτιᾶς, ὄχι μόνο μέ τήν ἔννοια τῆς διάδοσης τῶν γραμματικῶν γνώσεων, ἄν καί οἱ

γραμματικές γνώσεις αποτελοῦν τή βάση κάθε πολιτισμοῦ, ἀλλά κυρίως μέ τήν ἔννοια νά ἀποχτήσουν τή συνήθεια καί τήν ἱκανότητα νά μπαίνουν στήν οὐσία τοῦ ἔργου τῆς διοίκησης τῆς χώρας, ἀποτελεῖ τό βασικό μοχλό γιά τήν καλυτέρευση τοῦ κρατικοῦ καί κάθε ἄλλου μηχανισμοῦ. Αὐτοῦ βρίσκεται τό νόημα καί ἡ σημασία τοῦ συνθήματος τοῦ Λένιν γιά τήν πολιτιστική ἐπανάσταση.

Νά τί ἔλεγε σχετικά μ' αὐτό ὁ Λένιν τό Μάρτη τοῦ 1922, πρίν ἀπό τήν ἔναρξη τοῦ 11ου Συνεδρίου τοῦ κόμματός μας, στό γράμμα πού ἔστειλε στό σύντροφο Μόλοτοφ γιά τήν ΚΕ:

> «Τό κυριότερο πού μᾶς λείπει εἶναι ὁ πολιτισμός, ἡ ἱκανότητα νά διοικοῦμε... Οἰκονομικά καί πολιτικά ἡ ΝΕΠ μᾶς ἐξασφαλίζει πέρα γιά πέρα τή δυνατότητα νά χτίσουμε τά θεμέλια τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας*. Τό ζήτημα ἐξαρτᾶται „μόνο" ἀπ' τίς πολιτιστικές δυνάμεις τοῦ προλεταριάτου καί τῆς πρωτοπορίας του»[83].

Τά λόγια αὐτά τοῦ Λένιν ποτέ δέν πρέπει νά τά ξεχνᾶμε, σύντροφοι. (Φωνές: «Σωστά!»).

Ἀπό δῶ βγαίνει τό καθῆκον τοῦ κόμματος: νά δυναμώσει τόν ἀγώνα γιά τήν πολιτιστική ἀνύψωση τῆς ἐργατικῆς τάξης καί τῶν ἐργαζομένων στρωμάτων τῆς ἀγροτιᾶς.

* * *

Καί ποιό εἶναι τό συμπέρασμα σχετικά μέ τήν ἐσωτερική πολιτική κατάσταση τῆς χώρας μας;

Τό συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἡ πιό σταθερή ἐξουσία ἀπ' ὅλες τίς

* Ἡ ὑπογράμμιση δική μου. Ι. Στ.

ἐξουσίες πού ὑπάρχουν στόν κόσμο. (Θυελλώδικα χειροκροτήματα).

Ἄν ὅμως ἡ Σοβιετική ἐξουσία εἶναι ἡ πιό στέρεη ἐξουσία ἀπ' ὅλες τίς ἐξουσίες πού ὑπάρχουν στόν κόσμο, πού μπορεῖ νά τή ζηλέψει κάθε ἀστική κυβέρνηση, αὐτό ἀκόμα δέ σημαίνει ὅτι ὅλα πᾶνε καλά σ' αὐτό τόν τομέα. Ὄχι, σύντροφοι, ἔχουμε ἀρνητικά καί σ' αὐτό τόν τομέα, καί σάν μπολσεβίκοι δέν μποροῦμε καί δέν πρέπει νά τό κρύβουμε.

Ἔχουμε, πρῶτο, ἀνεργία. Αὐτό εἶναι ἕνα σοβαρό ἀρνητικό σημεῖο πού πρέπει νά τό ξεπεράσουμε, ἤ τουλάχιστο νά τό περιορίσουμε στό ἐλάχιστο, μέ κάθε θυσία.

Ἔχουμε, δεύτερο, σοβαρές ἐλλείψεις στό χτίσιμο κατοικιῶν γιά τούς ἐργάτες, κρίση κατοικίας, πού ἐπίσης πρέπει νά τήν ξεπεράσουμε, ἤ τουλάχιστο νά τήν περιορίσουμε στά ἐρχόμενα χρόνια στό ἐλάχιστο.

Ἔχουμε ὁρισμένα συμπτώματα ἀντισημιτισμοῦ ὄχι μόνο σέ ὁρισμένους κύκλους τῶν μεσαίων στρωμάτων, ἀλλά καί μέσα σέ μιά ὁρισμένη μερίδα ἐργατῶν, ἀκόμα καί σέ ὁρισμένους κρίκους τοῦ κόμματός μας. Ἐνάντια σ' αὐτό τό κακό πρέπει νά παλαίβουμε, σύντροφοι, μέ τόν πιό ἀμείλιχτο τρόπο.

Ἔχουμε ἐπίσης ἕνα τέτιο ἀρνητικό σημεῖο ὅπως ἡ ἐξασθένιση τοῦ ἀντιθρησκευτικοῦ ἀγώνα.

Ἔχουμε, τέλος, τρομερή πολιτιστική καθυστέρηση ὄχι μόνον μέ τήν πλατιά ἔννοια τῆς λέξης, ἀλλά καί μέ τή στενή της ἔννοια, μέ τήν ἔννοια τῶν στοιχειωδῶν γραμματικῶν γνώσεων, γιατί τό ποσοστό τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ στήν ΕΣΣΔ ἐξακολουθεῖ νά μήν εἶναι μικρό.

Ὅλα αὐτά τά ἀρνητικά σημεῖα καί ἄλλα παρόμοια

πρέπει νά τά έξαλείψουμε, σύντροφοι, άν θέλουμε νά πάμε μπροστά μέ λίγο-πολύ έπιταχυμένους ρυθμούς.

Γιά νά τελειώσω μ' αύτό τό μέρος τής έκθεσής μου έπιτρέψτε μου νά πώ λίγα λόγια γιά τούς πιό χαρακτηριστικούς διορισμούς στήν περίοδο πού έξετάζουμε. Δέ θά άναφέρω τούς διορισμούς τών άντιπροέδρων τοϋ Συμβουλίου τών Έπιτρόπων τοϋ Λαοϋ τής ΕΣΣΔ. Δέ θά άναφέρω έπίσης τό διορισμό τών Έπιτρόπων τοϋ Λαοϋ στό Άνώτατο Συμβούλιο τής Λαϊκής Οίκονομίας, στό Έπιτροπάτο τοϋ Λαοϋ γιά τό Έμπόριο καί τήν Όγκεπεού τής ΕΣΣΔ. Θά ήθελα νά άναφέρω τρεϊς διορισμούς, πού έχουν ίδιαίτερη σημασία: Ξέρετε ότι πρόεδρος τοϋ Άνώτατου Συμβουλίου τής Λαϊκής Οίκονομίας τής ΣΟΣΔΡ διορίστηκε ό Λόμποφ. Είναι έργάτης μεταλλουργός. Ξέρετε ότι πρόεδρος τοϋ Σοβιέτ τής Μόσχας έκλέχτηκε άντί τοϋ Κάμενεφ ό Ούχάνοφ, πού είναι έργάτης μεταλλουργός. Ξέρετε έπίσης ότι πρόεδρος τοϋ Σοβιέτ τοϋ Λένινγκραντ έκλέχτηκε άντί τοϋ Ζηνόβιεφ ό Κομάροφ, έπίσης έργάτης μεταλλουργός. Συνεπώς, «λόρδοι-δήμαρχοι» καί στίς δυό πρωτεύουσες τής χώρας μας είναι έργάτες μεταλλουργοί. (Χειροκροτήματα). Είναι άλήθεια πώς δέν κατάγονται άπό εύγενεϊς, διευθύνουν όμως τήν οίκονομία τών πρωτευουσών καλύτερα άπό κάθε εύγενή. (Χειροκροτήματα). Θά πεϊτε ότι αύτό είναι μιά τάση πρός τή μεταλλουργοποίηση. Νομίζω πώς σ' αύτό δέν ύπάρχει τίποτε τό άσχημο. (Φωνές: «Άπεναντίας, είναι πολύ καλό»).

Άς εύχηθοϋμε στίς κεφαλαιοκρατικές χώρες, άς εύχηθοϋμε στό Λονδίνο, άς εύχηθοϋμε στό Παρίσι νά μάς φτάσουν στό τέλος, καί νά άναδείξουν «λόρδους-δήμαρχους» τούς δικούς τους μεταλλουργούς. (Χειροκροτήματα).

III

ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

1. Ή κατάσταση τοϋ κόμματος

Δέ θά έπεκταθώ, σύντροφοι, στό ζήτημα τής άριθμητικής καί τής ίδεολογικής άνάπτυξης τοϋ κόμματός μας, δέ θά άναφέρω άριθμούς, γιατί αύτά θά σάς τά έκθέσει άναλυτικά ό Κοσιόρ.

Δέ θά μιλήσω έπίσης γιά τήν κοινωνική σύνθεση τοϋ κόμματός μας καί γιά τούς άριθμούς πού έχουν σχέση μ' αύτή, γιατί σχετικά μ' αύτά θά σάς δόσει πλήρη στοιχεία ό Κοσιόρ στήν έκθεσή του.

Θά ήθελα νά πώ λίγα λόγια γιά τό άνέβασμα, γιά τήν ποιοτική καλυτέρευση τής καθοδηγητικής δουλιάς τοϋ κόμματός μας στόν τομέα τής οίκονομίας, καθώς έπίσης καί στόν τομέα τής πολιτικής. Ύπήρξε καιρός, σύντροφοι, δυό—τρία χρόνια πρίν, πού μιά μερίδα συντρόφων μ' έπικεφαλής, μοϋ φαίνεται, τόν Τρότσκι (γέλια, φωνές: «Φαίνεται;»), κατηγοροϋσε τίς έπιτροπές μας τών κυβερνείων, τίς έπιτροπές μας τών περιοχών, τήν ΚΕ μας, ίσχυριζόμενη ότι οί κομματικές όργανώσεις είναι άναρμόδιες καί τοϋ κάκου άνακατεύονται στίς οίκονομικές ύποθέσεις τής χώρας. Ναί, ύπήρξε τέτιος καιρός. Τώρα ζήτημα είναι άν ύπάρχει κανείς πού θά ξεστομίσει μιά τέτια κατηγορία ένάντια στίς κομματικές όργανώσεις. Τό ότι οί έπιτροπές κυβερνείων καί περιοχών έμαθαν τή δουλιά τής οίκονομικής καθοδήγησης, ότι οί κομματικές όργανώσεις στέκουν έπικεφαλής τής οίκονομικής οίκοδόμησης καί όχι στήν ούρά της, είναι τόσο έξόφθαλμο γεγονός, πού μόνο ίσως τυφλοί ή τρελοί θά τολμήσουν νά τό άρνηθοϋν. Καί μόνο τό γεγονός ότι άποφασίσαμε νά βάλουμε σ' αύ-

τό τό συνέδριο τό ζήτημα τοῦ πεντάχρονου σχεδίου οἰκοδόμησης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, καί μόνο αὐτό τό γεγονός δείχνει ὅτι τό κόμμα τράβηξε πολύ μπροστά στό ἔργο τῆς σχεδιασμένης καθοδήγησης τῆς οἰκονομικῆς μας οἰκοδόμησης τόσο στό κέντρο ὅσο καί στίς ἐπαρχίες.

Μερικοί νομίζουν ὅτι ἐδῶ δέν ὑπάρχει τίποτε τό ἰδιαίτερο. Ὄχι, σύντροφοι. Αὐτό εἶναι κάτι τό ἰδιαίτερο καί τό σπουδαῖο, πού πρέπει νά σημειωθεῖ. Ἰσχυρίζονται κάποτε ὅτι δῆθεν καί τά ἀμερικάνικα καί τά γερμανικά οἰκονομικά ὄργανα διευθύνουν ἐπίσης σχεδιασμένα τή λαϊκή οἰκονομία. Ὄχι, σύντροφοι, αὐτό δέν τό πέτυχαν ἀκόμα καί δέ θά τό πετύχουν ὅσο θά ὑπάρχει ἐκεῖ κεφαλαιοκρατικό καθεστώς. Γιά νά διευθύνει κανείς σχεδιασμένα, πρέπει νά ἔχει ἕνα ἄλλο, ἕνα σοσιαλιστικό σύστημα βιομηχανίας καί ὄχι κεφαλαιοκρατικό, πρέπει νά ἔχει τουλάχιστο ἐθνικοποιημένη βιομηχανία, ἐθνικοποιημένο πιστωτικό σύστημα, ἐθνικοποιημένη γῆ, σοσιαλιστική συμμαχία μέ τό χωριό, ἐξουσία τῆς ἐργατικῆς τάξης στή χώρα κλπ.

Εἶναι ἀλήθεια πώς κι αὐτοί ἐπίσης ἔχουν κάτι σάν σχέδια. Αὐτά ὅμως εἶναι σχέδια-προγνώσεις, σχέδια-εἰκασίες, πού δέν εἶναι ὑποχρεωτικά γιά κανένα καί πού εἶναι ἀδύνατο νά διευθύνει κανείς τήν οἰκονομία τῆς χώρας στηριζόμενος σ᾿ αὐτά. Δέ συμβαίνει τό ἴδιο στή χώρα μας. Τά δικά μας σχέδια δέν εἶναι σχέδια-προγνώσεις, δέν εἶναι σχέδια-εἰκασίες, ἀλλά σχέδια-ο δ η γ ί ε ς, πού εἶναι ὑ π ο χ ρ ε ω τ ι κ ά γιά τά καθοδηγητικά ὄργανα καί πού κ α θ ο ρ ί ζ ο υ ν τήν κατεύθυνση τῆς οἰκονομικῆς μας ἀνάπτυξης στό μ έ λ λ ο ν, σέ κλίμακα ὅ λ η ς τῆς χώρας.

Βλέπετε ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει διαφορά ἀ ρ χ ῆ ς.

Νά γιατί λέω ὅτι καί μόνο τό γεγονός ὅτι στό συνέδριο μπῆκε ζήτημα πεντάχρονου σχεδίου ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, καί μόνο τό γεγονός αὐτό δείχνει τό ποιοτικό ἀνέβασμα τῆς σχεδιασμένης καθοδηγητικῆς δουλιᾶς μας.

Δέ θά ἐπεκταθῶ ἐπίσης στό ζήτημα τῆς ἀνάπτυξης τῆς ἐσωκομματικῆς δημοκρατίας στό κόμμα μας. Μόνο τυφλοί δέ βλέπουν ὅτι ἡ ἐσωκομματική δημοκρατία, ἡ πραγματική ἐσωκομματική δημοκρατία, ἡ πραγματική ἄνοδος τῆς δραστηριότητας τῶν κομματικῶν μαζῶν, μεγαλώνει καί ἀναπτύσσεται στό κόμμα μας. Φλυαροῦν περί δημοκρατίας. Τί εἶναι ὅμως δημοκρατία στό κόμμα; Δημοκρατία γιά ποιόν; Ἄν λέγοντας δημοκρατία ἐννοοῦν ἐλευθερία γιά δυό—τρεῖς ἀποσπασμένους ἀπό τήν ἐπανάσταση, διανοούμενους νά φλυαροῦν ἀτέλειωτα, νά ἔχουν τό ἔντυπο ὄργανό τους κτλ. τότε δέ μᾶς χρειάζεται τέτια «δημοκρατία», γιατί εἶναι δημοκρατία γιά μιά μηδαμινή μειοψηφία πού καταπατεῖ τή θέληση τῆς τεράστιας πλειοψηφίας. Ἄν ὅμως μέ τήν ἔννοια δημοκρατία ἐννοεῖται ἡ ἐλευθερία τῶν κομματικῶν μαζῶν νά λύνουν τά ζητήματα τῆς οἰκοδόμησής μας, ἡ ἄνοδος τῆς δραστηριότητας τῶν κομματικῶν μαζῶν, τό τράβηγμά τους στό ἔργο τῆς καθοδήγησης τοῦ κόμματος, ἡ ἀνάπτυξη μέσα τους τοῦ αἰσθήματος ὅτι εἶναι ἀφεντικά μέσα στό κόμμα, τότε μιά τέτια δημοκρατία ὑπάρχει σέ μᾶς, μᾶς χρειάζεται καί θά τήν ἀναπτύσσουμε σταθερά, ὅ,τι κι ἄν συμβεῖ. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α).

Δέ θά ἐπεκταθῶ ἐπίσης, σύντροφοι, στό ὅτι μαζί μέ τήν ἐσωκομματική δημοκρατία ἀναπτύσσεται βῆμα πρός βῆμα καί ἡ συλλογικότητα τῆς καθοδήγησης. Πάρτε τήν ΚΕ μας καί τήν ΚΕΕ μας. Ἀποτελοῦν οἱ δυό μαζί ἕνα καθοδηγητικό κέντρο ἀπό 200—250 συντρόφους, πού συνέρχονται καί λύνουν κανονικά τά σπουδαιότερα ζητήματα τῆς οἰκοδόμησής μας. Εἶναι ἕνα ἀπό τά πιό δημοκρατικά καί συλλογικά δρῶντα κέντρα, πού εἶχε ποτέ τό

κόμμα μας. Λοιπόν; Μήπως δέν είναι γεγονός ὅτι ἡ λύση τῶν σπουδαιότατων ζητημάτων τῆς δουλιᾶς μας περνᾶ ὁλοένα καί περισσότερο ἀπό τά χέρια τῆς στενῆς ἡγεσίας στά χέρια αὐτοῦ τοῦ πλατιοῦ κέντρου, πού ἔχει στενότατη σύνδεση μ' ὅλους τούς κλάδους τῆς οἰκοδόμησης καί μ' ὅλες τίς περιοχές τῆς ἀπέραντης χώρας μας;

Δέ θά ἐπεκταθῶ ἐπίσης στό ζήτημα τῆς αὔξησης τῶν κομματικῶν μας στελεχῶν. Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι σ' αὐτά τά τελευταῖα χρόνια τά παλιά στελέχη τοῦ κόμματός μας συμπληρώνονταν μέ νέα στελέχη πού ἀνέβαίνουν καί πού εἶναι κυρίως ἐργάτες. Ἄν παλιότερα μετρούσαμε τά στελέχη μας κατά ἑκατοντάδες καί χιλιάδες, τώρα πρέπει νά τά μετροῦμε κατά δεκάδες χιλιάδες. Νομίζω πώς ἄν ἀρχίσουμε ἀπό τίς πιό κατώτερες ὀργανώσεις, ἀπό τίς ὀργανώσεις τῶν ἐργοστασιακῶν τμημάτων καί ὁμάδων, καί φτάσουμε ὥς τά πάνω, σ' ὅλη τή Σοβιετική Ἕνωση, τά κομματικά μας στελέχη, πού στήν τεράστια πλειοψηφία τους εἶναι ἐργάτες, σήμερα δέν εἶναι λιγότερα ἀπό 100.000. Αὐτό εἶναι μιά πολύ μεγάλη αὔξηση τοῦ κόμματός μας. Εἶναι μιά πολύ μεγάλη αὔξηση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στελεχῶν μας, αὔξηση τῆς ἰδεολογικῆς-ὀργανωτικῆς τους πείρας, ἀνάπτυξη τῆς κομμουνιστικῆς κουλτούρας τους.

Τέλος, ἀκόμα ἕνα ζήτημα, στό ὁποῖο δέν εἶναι ἀνάγκη νά ἐπεκταθοῦμε, πού ὅμως θά πρέπει νά τό σημειώσουμε. Εἶναι τό ζήτημα τῆς αὔξησης τοῦ κύρους τοῦ κόμματος στούς ἐξωκομματικούς ἐργάτες καί γενικά στίς ἐργαζόμενες μάζες τῆς χώρας μας, στούς ἐργάτες καί γενικά στίς καταπιεζόμενες τάξεις σ' ὅλο τόν κόσμο. Σήμερα δέ χωράει ἀμφιβολία ὅτι τό κόμμα μας γίνεται σημαία ἀπελευθέρωσης γιά τίς ἐργαζόμενες μάζες ὅλου τοῦ κόσμου, καί ὁ τίτλος τοῦ μπολσεβίκου, τίτλος τιμῆς γιά τούς καλύτερους ἀνθρώπους τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Αὐτή εἶναι σέ γενικές γραμμές, σύντροφοι, ἡ εἰκόνα τῶν ἐπιτεύξεών μας στόν τομέα τῆς κομματικῆς οἰκοδόμησης.

Αὐτό δέ σημαίνει, σύντροφοι, ὅτι δέν ὑπάρχουν ἐλλείψεις στό κόμμα μας. Ὄχι, ἐλλείψεις ὑπάρχουν, κι ἐλλείψεις σοβαρές. Ἐπιτρέψτε μου νά πῶ λίγα λόγια γι' αὐτές τίς ἐλλείψεις.

Ἄς πάρουμε λογουχάρη τήν καθοδήγηση τῶν οἰκονομικῶν καί ἄλλων ὀργανώσεων ἀπό μέρους τῶν κομματικῶν ὀργανώσεων. Πᾶνε ἄραγε ὅλα καλά σ' αὐτό τόν τομέα; Ὄχι, δέν πᾶνε ὅλα καλά. Συχνά λύνουμε τά ζητήματα, ὄχι μόνο στίς ἐπαρχίες μά καί στό κέντρο, σά νά ποῦμε οἰκογενειακά, μεταξύ μας. Ὁ Ἰβάν Ἰβάνοβιτς, μέλος τῆς ἀνώτερης καθοδήγησης τῆς δεῖνα ὀργάνωσης, ἔκανε, ἄς ποῦμε, κάποιο πολύ χοντρό λάθος καί χάλασε τή δουλιά. Ὁ Ἰβάν Φιόντοροβιτς ὅμως δέ θέλει νά τόν κριτικάρει, νά βγάλει στά φόρα τά λάθη του, νά διορθώσει τά λάθη του. Δέ θέλει, γιατί δέν ἐπιθυμεῖ «ν' ἀποχτήσει ἐχθρούς». Ἔγινε λάθος, χάλασε ἡ δουλιά, σπουδαῖο πράμα! Καί ποιός ἀπό μᾶς δέν κάνει λάθη; Σήμερα θά χαριστῶ ἐγώ σ' αὐτόν, στόν Ἰβάν Φιόντοροβιτς. Αὔριο θά χαριστεῖ ἐκεῖνος σέ μένα, τόν Ἰβάν Ἰβάνοβιτς. Γιατί, ποιά ἐγγύηση ὑπάρχει ὅτι κι ἐγώ ἐπίσης δέ θά κάνω λάθος; Ὄμορφα καί ἀξιόπρεπα. Εἰρήνη καί εὐδοκία. Λένε πώς ἕνα λάθος πού ἀφήνεται ἀδιόρθωτο εἶναι βλάβη στό μεγάλο μας ἔργο; Δέ βαριέσαι! Δέν ξέρεις, κάπως θά τά καταφέρουμε στήν κακοτοπιά.

Νά, σύντροφοι, πῶς σκέφτονται συνήθως ορισμένα ὑπεύθυνα στελέχη μας.

Τί σημαίνει ὅμως αὐτό; Ἄν ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι

πού κριτικάρουμε ὅλο τόν κόσμο, πού ὅπως λέει ὁ Μάρξ κάνουμε ἔφοδο στόν οὐρανό, ἄν ἐμεῖς παραιτηθοῦμε ἀπό τήν αὐτοκριτική χάρη τῆς ἡσυχίας τοῦ ἑνός ἤ τοῦ ἄλλου συντρόφου, δέν εἶναι τάχα φανερό ὅτι αὐτό δέν μπορεῖ νά ἔχει ἄλλο ἀποτέλεσμα παρά τό χαμό τῆς μεγάλης μας ὑπόθεσης; (Φωνές: «Σωστά!». Χειροκροτήματα).

Ὁ Μάρξ ἔλεγε ὅτι ἡ προλεταριακή ἐπανάσταση ἀνάμεσα στ' ἄλλα ξεχωρίζει ἀπό κάθε ἄλλη ἐπανάσταση ἀκριβῶς ἀπό τό γεγονός ὅτι κριτικάρει τόν ἑαυτό της καί κριτικάροντας τόν ἑαυτό της δυναμώνει[84]. Αὐτή εἶναι πολύ σπουδαία ὑπόδειξη τοῦ Μάρξ. Ἄν ἐμεῖς, οἱ ἐκπρόσωποι τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης, κλείνουμε τά μάτια μπροστά στίς ἐλλείψεις μας, ἄν λύνουμε τά ζητήματα οἰκογενειακά, ἀποσιωπώντας ἀμοιβαῖα τά λάθη μας καί ἀφήνοντας τίς πληγές νά εἰσχωρήσουν στόν κομματικό μας ὀργανισμό, τότε ποιός θά διορθώνει αὐτά τά λάθη, αὐτές τίς ἐλλείψεις;

Δέν εἶναι μήπως φανερό ὅτι θά πάψουμε νά εἴμαστε προλετάριοι ἐπαναστάτες καί θά χαθοῦμε στά σίγουρα, ἄν δέν ξεριζώσουμε ἀπό τίς γραμμές μας αὐτό τό φιλισταϊσμό, αὐτή τήν οἰκογενειακότητα στή λύση τῶν σπουδαιότατων ζητημάτων τῆς οἰκοδόμησής μας;

Δέν εἶναι μήπως φανερό ὅτι ἀρνούμενοι τήν τίμια καί εἰλικρινῆ αὐτοκριτική, ἀρνούμενοι τήν τίμια καί ἀνοιχτή διόρθωση τῶν λαθῶν μας, κλείνουμε στόν ἑαυτό μας τό δρόμο τῆς κίνησής μας πρός τά μπρός, τῆς καλυτέρευσης τῆς δουλιᾶς μας, τῶν καινούργιων ἐπιτυχιῶν στό ἔργο μας;

Ἀλλά ἡ ἀνάπτυξή μας δέ γίνεται μέ τή μορφή μιᾶς ὁμαλῆς γενικῆς ἀνόδου. Ὄχι, σύντροφοι, ἔχουμε τάξεις, ἔχουμε ἀντιφάσεις στό ἐσωτερικό τῆς χώρας μας, ἔχουμε παρελθόν, ἔχουμε παρόν καί μέλλον, ἔχουμε ἀντιφάσεις ἀνάμεσα σ' αὐτά καί δέν μποροῦμε νά τραβοῦμε μπροστά

μέ ἤρεμα λικνίσματα στά κύματα τῆς ζωῆς. Ἡ κίνησή μας πρός τά μπρός γίνεται μέ ἀγώνα, μέ ἀνάπτυξη τῶν ἀντιφάσεων, μέ ὑπερνίκηση αὐτῶν τῶν ἀντιφάσεων, μέ ἀποκάλυψη καί ἐξάλειψη αὐτῶν τῶν ἀντιφάσεων.

Ὅσο ὑπάρχουν τάξεις, ποτέ δέ θά ἔχουμε μιά τέτια κατάσταση, πού νά μπορέσουμε νά ποῦμε: δόξα τῷ θεῷ, τώρα ὅλα εἶναι ἐντάξει. Ποτέ δέ θά ἔχουμε μιά τέτια κατάσταση, σύντροφοι.

Σέ μᾶς ἐδῶ πάντα κάτι πεθαίνει στή ζωή. Ἐκεῖνο ὅμως πού πεθαίνει δέ θέλει νά πεθάνει ἔτσι ἁπλά, ἀλλά παλαίβει γιά τήν ὕπαρξή του, ὑπερασπίζει τήν ξεγραμμένη του ὑπόθεση.

Σέ μᾶς ἐδῶ πάντα γεννιέται κάτι τό καινούργιο στή ζωή. Ἐκεῖνο ὅμως πού γεννιέται δέ γεννιέται ἔτσι ἁπλά, ἀλλά τσιρίζει, φωνάζει, ὑπερασπίζοντας τό δικαίωμά του ὕπαρξης. (Φωνές: «Σωστά!». Χειροκροτήματα).

Ἀγώνας ἀνάμεσα στό παλιό καί στό καινούργιο, ἀνάμεσα σέ κεῖνο πού πεθαίνει καί σέ κεῖνο πού γεννιέται—νά ἡ βάση τῆς ἀνάπτυξής μας. Ἄν δέ σημειώνουμε καί δέν ἀποκαλύπτουμε ἀνοιχτά καί τίμια, ὅπως ταιριάζει σέ μπολσεβίκους, τίς ἐλλείψεις καί τά λάθη στή δουλιά μας, φράζουμε τό δρόμο μας πρός τά μπρός. Ἐμεῖς ὅμως θέλουμε νά τραβᾶμε μπροστά. Κι ἀκριβῶς ἐπειδή θέλουμε νά τραβᾶμε μπροστά, πρέπει νά βάλουμε σάν ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα καθήκοντά μας τήν τίμια κι ἐπαναστατική αὐτοκριτική. Χωρίς αὐτήν δέν ὑπάρχει κίνηση πρός τά μπρός. Χωρίς αὐτήν δέν ὑπάρχει ἀνάπτυξη.

Ἀκριβῶς ὅμως σ' αὐτό τόν τομέα ἡ δουλιά μας ἐξακολουθεῖ ἀκόμα νά κουτσαίνει. Κάτι περισσότερο· ἀρκοῦν μερικές ἐπιτυχίες γιά νά ξεχάσουμε τίς ἐλλείψεις, νά ἐπαναπαυτοῦμε καί νά ξιπαστοῦμε. Ἀρκοῦν δυό—τρεῖς μεγάλες ἐπιτυχίες, γιά νά πιστέψουμε πώς εἴμαστε ἱκανοί γιά

ὅλα. Ἄλλες δυό—τρεῖς μεγάλες ἐπιτυχίες, καί φουσκώσαν κιόλας τά μυαλά μας: «Ὅλα εἶναι παιγνιδάκι γιά μᾶς!». Τά λάθη ὅμως παραμένουν, οἱ ἐλλείψεις ἐξακολουθοῦν νά ὑπάρχουν, οἱ πληγές εἰσχωροῦν στό ἐσωτερικό τοῦ κομματικοῦ μας ὀργανισμοῦ καί τό κόμμα ἀρχίζει νά ἀρρωσταίνει.

Δεύτερη ἔλλειψη. Βρίσκεται στή μεταφορά διοικητικῶν μεθόδων στό κόμμα, στήν ἀντικατάσταση τῆς μεθόδου τῆς πειθοῦς, πού ἔχει ἀποφασιστική σημασία γιά τό κόμμα, μέ διοικητικές μέθοδες. Ἡ ἔλλειψη αὐτή δέν ἀποτελεῖ λιγότερο σημαντικό κίνδυνο ἀπό τήν πρώτη ἔλλειψη. Γιατί; Ἐπειδή δημιουργεῖ κίνδυνο νά μετατραποῦν οἱ κομματικές μας ὀργανώσεις, πού εἶναι ὀργανώσεις αὐτενέργειας, σέ ἁπλά γραφειοκρατικά ἱδρύματα. Ἄν πάρουμε ὑπόψη ὅτι ἔχουμε τουλάχιστο 60 χιλιάδες ἀπό τά πιό δραστήρια στελέχη σκορπισμένα σέ διάφορα οἰκονομικά, συνεταιριστικά καί κρατικά ἱδρύματα, πού παλαίβουν ἐκεῖ ἐνάντια στή γραφειοκρατία, πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι ἕνα μέρος ἀπ' αὐτά, παλαίβοντας ἐνάντια στή γραφειοκρατία σ' αὐτά τά ἱδρύματα, κάποτε μολύνεται τό ἴδιο ἀπό τή γραφειοκρατία καί τή μεταφέρει στήν κομματική ὀργάνωση. Κι αὐτό, σύντροφοι, δέν εἶναι φταίξιμό μας ἀλλά ἀτυχία μας, γιατί ὅσο ὑπάρχει κράτος τό προτσές αὐτό θά ἐξακολουθεῖ σέ μεγαλύτερο ἤ μικρότερο βαθμό. Κι ἀκριβῶς γιατί τό προτσές αὐτό ἔχει ὁρισμένες ρίζες στή ζωή, ἀκριβῶς γι' αὐτό πρέπει νά ἐξοπλιστοῦμε γιά νά καταπολεμήσουμε αὐτή τήν ἔλλειψη, ἀνεβάζοντας τή δραστηριότητα τῶν κομματικῶν μαζῶν, τραβώντας τες στή λύση τῶν ζητημάτων τῆς κομματικῆς μας καθοδήγησης, καλλιεργώντας συστηματικά τήν ἐσωκομματική δημοκρατία καί μήν ἐπιτρέποντας τήν ἀντικατάσταση στήν κομματική μας πραχτική τῆς μεθόδου τῆς πειθοῦς μέ διοικητικές μέθοδες.

Τρίτη ἔλλειψη. Ἡ ἔλλειψη αὐτή βρίσκεται στό ὅτι μιά σειρά σύντροφοί μας ἐπιθυμοῦν νά πλέουν σύμφωνα μέ τό ρεῦμα, ὁμαλά καί ἤρεμα, χωρίς προοπτικές, χωρίς νά ἀτενίζουν τό μέλλον, ἔτσι πού τριγύρω νά νιώθει καθένας μιά γιορταστική καί πανηγυρική ἀτμόσφαιρα, νά γίνονται κάθε μέρα πανηγυρικές συνεδριάσεις καί ν' ἀντηχοῦν παντοῦ χειροκροτήματα, κι ὁ καθένας μας μέ τή σειρά νά ἐκλέγεται ἐπίτιμο μέλος τῶν διάφορων προεδρείων. (Γέλια, χειροκροτήματα).

Αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἀκατάσχετη ἐπιθυμία νά βλέπουμε παντοῦ γιορταστική διάθεση, αὐτή ἡ ἔλξη γιά τίς διακοσμήσεις, γιά κάθε εἴδους ἐπέτειες, ἀναγκαῖες καί μή, αὐτή ἡ ἐπιθυμία νά πλέουμε ὅπου πάει τό ρεῦμα, χωρίς νά κοιτᾶμε ποῦ μᾶς πάει (γέλια, χειροκροτήματα) —ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν ἀκριβῶς τήν οὐσία τῆς τρίτης ἔλλειψης τῆς κομματικῆς μας πραχτικῆς, τή βάση τῶν ἐλλείψεών μας στήν κομματική μας ζωή.

Εἴδατε ποτέ σας βαρκάρηδες, πού λάμνουν εὐσυνείδητα, μέ τόν ἱδρώτα τοῦ προσώπου τους, πού δέ βλέπουν ὅμως ποῦ τούς πάει τό ρεῦμα; Ἐγώ ἔχω δεῖ τέτιους βαρκάρηδες στόν Γιενισέι. Εἶναι τίμιοι καί ἀκούραστοι βαρκάρηδες. Τό ἀτύχημα ὅμως γι' αὐτούς εἶναι πώς δέ βλέπουν καί δέ θέλουν νά δοῦν ὅτι τό κύμα μπορεῖ νά τούς ρίξει σέ βράχο, ὅπου τούς ἀπειλεῖ ὁ χαμός.

Τό ἴδιο γίνεται καί μέ ὁρισμένους συντρόφους μας. Λάμνουν εὐσυνείδητα, χωρίς διακοπή, ἤρεμα πλέουν καί ἀφήνουν νά τούς παρασέρνει τό ρεῦμα, κι ὄχι μόνο δέν ξέρουν ποῦ τούς πάει, μά κι οὔτε θέλουν νά τό ξέρουν. Δουλιά χωρίς προοπτικές, δουλιά χωρίς τιμόνι καί χωρίς πανιά—νά ποῦ ὁδηγεῖ ἡ ἐπιθυμία νά πλέεις ὑποχρεωτικά ὅπου πάει τό ρεῦμα.

Καί τό ἀποτέλεσμα; Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ξεκάθα-

ρο: στήν ἀρχή πιάνουν γύρω-γύρω μούχλα, κατόπι γίνονται ἄχρωμοι, κατόπι τούς ρουφάει ὁ βοῦρκος τοῦ φιλισταϊσμοῦ καί κατόπι μετατρέπονται σέ συνηθισμένους φιλισταίους. Αὐτός ἀκριβῶς εἶναι ὁ δρόμος τοῦ πραγματικοῦ ἐκφυλισμοῦ.

Αὐτές εἶναι, σύντροφοι, μερικές ἐλλείψεις τῆς κομματικῆς μας πραχτικῆς καί τῆς κομματικῆς μας ζωῆς, γιά τίς ὁποῖες θέλησα νά σᾶς πῶ μερικά πικρά λόγια.

Καί τώρα ἐπιτρέψτε μου νά περάσω στά ζητήματα τῆς συζήτησης καί τῆς λεγόμενης ἀντιπολίτευσής μας.

2. Τά ἀποτελέσματα τῆς συζήτησης

Ἔχει κανένα νόημα, καμιά ἀξία ἡ κομματική συζήτηση;

Μερικές φορές λένε: τί διάολο ἀνάψατε τή συζήτηση, τί χρειάζεται, δέ θἄταν προτιμότερο νά λύσουμε τά ἐπίμαχα ζητήματα μέσα στό κόμμα, χωρίς νά βγάζουμε τά ἄπλυτά μας στά φόρα; Αὐτό δέν εἶναι σωστό, σύντροφοι. Ἡ συζήτηση κάποτε εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητη καί ἀναμφισβήτητα ὠφέλιμη. Ὅλο τό ζήτημα βρίσκεται στό εἶδος τῆς συζήτησης. Ἄν ἡ συζήτηση γίνεται μέσα στά πλαίσια τῆς συντροφικότητας, μέσα στά κομματικά πλαίσια, ἄν βάζει σκοπό της τήν τίμια αὐτοκριτική, τήν κριτική τῶν κομματικῶν ἐλλείψεων, ἄν συνεπῶς καλυτερεύει τή δουλειά μας κι ἐξοπλίζει τήν ἐργατική τάξη, τότε μιά τέτια συζήτηση εἶναι ἀναγκαία καί ὠφέλιμη.

Ὑπάρχει ὅμως κι ἄλλου εἴδους συζήτηση, πού δέ βάζει γιά σκοπό της τήν καλυτέρευση τοῦ κοινοῦ μας ἔργου, ἀλλά τή χειροτέρευσή του, δέ βάζει γιά σκοπό της τό δυνάμωμα τοῦ κόμματος, ἀλλά τήν ἀποσύνθεση καί τή δυσφήμησή του. Μιά τέτια συζήτηση δέν ὁδηγεῖ συνήθως στόν ἐξοπλισμό τοῦ προλεταριάτου, ἀλλά στόν ἀφοπλισμό του. Τέτια συζήτηση δέ μᾶς χρειάζεται. (Φωνές: «Σωστά!». Χειροκροτήματα).

Ὅταν ἡ ἀντιπολίτευση ζητοῦσε ν' ἀρχίσει συζήτηση σέ πανενωσιακή κλίμακα περίπου τρεῖς μῆνες πρίν ἀπό τό συνέδριο, πρίν γίνει ἡ ἐπεξεργασία τῶν θέσεων τῆς ΚΕ, πρίν δημοσιευτοῦν οἱ θέσεις αὐτές, προσπαθοῦσε νά μᾶς ἐπιβάλει μιά συζήτηση τέτιου εἴδους πού θά διευκόλυνε ὁπωσδήποτε τό ἔργο τῶν ἐχθρῶν μας, τό ἔργο τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης, τό ἔργο τῶν ἐχθρῶν τοῦ κόμματός μας. Γι' αὐτό ἀκριβῶς ἡ ΚΕ ἀντιτάχθηκε στά σχέδια τῆς ἀντιπολίτευσης. Κι ἀκριβῶς ἐπειδή ἀντιτάχθηκε στά σχέδια τῆς ἀντιπολίτευσης, κατορθώσαμε νά βάλουμε τή συζήτηση σέ σωστό δρόμο, δίνοντάς της γιά βάση τίς θέσεις τῆς ΚΕ γιά τό συνέδριο. Τώρα μποροῦμε νά ποῦμε ἀδίσταχτα ὅτι ἡ συζήτηση ἔδοσε στό σύνολό της θετικά ἀποτελέσματα.

Ὅσον ἀφορᾶ τό βγάλσιμο τῶν ἄπλυτων στά φόρα, αὐτό εἶναι ἀνοησία, σύντροφοι. Ποτέ δέ φοβόμασταν καί δέ θά φοβηθοῦμε νά κάνουμε ἀνοιχτή κριτική στόν ἑαυτό μας καί στά λάθη μας μπροστά σ' ὅλο τό κόμμα. Ἡ δύναμη τοῦ μπολσεβικισμοῦ βρίσκεται κυρίως στό ὅτι δέ φοβᾶται τήν κριτική καί ἀπό τήν κριτική τῶν ἐλλείψεών του ἀντλεῖ δυνάμεις γιά τήν παραπέρα προώθησή του. Ἔτσι ἡ σημερινή συζήτηση ἀποτελεῖ γνώρισμα τῆς δύναμης τοῦ κόμματός μας, γνώρισμα τῆς μεγάλης ἰσχῆς του.

Δέν πρέπει νά ξεχνᾶμε ὅτι σέ κάθε μεγάλο κόμμα, ἰδιαίτερα σ' ἕνα κόμμα σάν τό δικό μας πού βρίσκεται στήν ἐξουσία καί πού περιλαβαίνει ὁρισμένο ἀριθμό ἀγροτῶν καί ὑπαλλήλων, μαζεύονται στή διάρκεια ἑνός ὁρισμένου χρονικοῦ διαστήματος μερικά στοιχεῖα ἀδιάφορα καί ἀπαθῆ γιά τά ζητήματα τῆς κομματικῆς πραχτικῆς,

πού ψηφίζουν μέ κλειστά μάτια καί πλέουν ὅπου πάει τό ρεῦμα. Ἡ ὕπαρξη μεγάλου ἀριθμοῦ τέτιων στοιχείων εἶναι ἕνα κακό, πού πρέπει νά τό καταπολεμᾶμε. Τά στοιχεῖα αὐτά ἀποτελοῦν τό βάλτο τοῦ κόμματός μας.

Ἡ συζήτηση ἀποτελεῖ ἔκκληση σ' αὐτό τό βάλτο. Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι κάνουν ἔκκληση σ' αὐτόν γιά νά τοῦ ἀποσπάσουν μιά ὁρισμένη μερίδα. Καί πραγματικά ἀποσποῦν τή χειρότερη μερίδα του. Τό κόμμα κάνει ἔκκληση σ' αὐτόν γιά νά τοῦ ἀποσπάσει τήν καλύτερη μερίδα του, νά τήν τραβήξει στή δραστήρια κομματική ζωή. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ὁ βάλτος ἀναγκάζεται νά καθορίσει τή θέση του, παρ' ὅλη τήν ἀδράνειά του. Καί πραγματικά ὕστερα ἀπ' αὐτές τίς ἐκκλήσεις καθορίζει τή θέση του, δίνοντας ἕνα μέρος του στήν ἀντιπολίτευση καί τό ἄλλο στό κόμμα καί παύοντας ἔτσι νά ὑπάρχει σάν βάλτος. Αὐτό εἶναι ἕνα σύν στό γενικό ἰσοζύγιο τῆς κομματικῆς μας ἀνάπτυξης. Τό ἀποτέλεσμα τῆς τωρινῆς συζήτησης εἶναι ὅτι σήμερα ἔχουμε λιγότερο βάλτο, εἴτε ἔπαψε ἐντελῶς νά ὑπάρχει, εἴτε θά πάψει νά ὑπάρχει. Αὐτό εἶναι τό θετικό τῆς συζήτησης.

Τά ἀποτελέσματα τῆς συζήτησης; Τά ἀποτελέσματα εἶναι γνωστά. Μέχρι χτές ψήφισαν ὑπέρ τοῦ κόμματος 724 χιλιάδες σύντροφοι, ὑπέρ τῆς ἀντιπολίτευσης 4 χιλιάδες καί κάτι. Νά λοιπόν τό ἀποτέλεσμα. Θορυβοῦσαν οἱ ἀντιπολιτευόμενοί μας ὅτι ἡ ΚΕ ἀποσπάστηκε ἀπό τό κόμμα, ἀποσπάστηκε ἀπό τήν τάξη, ὅτι ἄν τά δόντια ἦταν κουνουπίδια, τό στόμα θἆταν λαχανόκηπος, τότε αὐτοί, δηλ. οἱ ἀντιπολιτευόμενοι, θά εἶχαν στά σίγουρα τά 99% μέ τό μέρος τους. Ἐπειδή ὅμως τά δόντια δέν εἶναι κουνουπίδια, ἀποδείχτηκε ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση δέν πῆρε οὔτε 1%. Αὐτό εἶναι τό ἀποτέλεσμα.

Πῶς συνέβηκε ὅλο τό κόμμα στό σύνολό του καί σέ

συνέχεια ἡ ἐργατική τάξη νά ἀπομονώσουν τόσο πολύ τήν ἀντιπολίτευση; Κι ὅμως ἐκεῖ, ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντιπολίτευσης, βρίσκονται γνωστοί ἄνθρωποι μέ ὄνομα πού ξέρουν νά αὐτορεκλαμάρονται (φωνές: «Σωστά!»), ἄνθρωποι πού δέν πάσχουν ἀπό μετριοφροσύνη (χειροκροτήματα), πού ξέρουν νά αὐτοεπαινοῦνται καί νά δείχνουν τό ἐμπόρευμά τους ἀπό τήν καλή.

Αὐτό συνέβηκε, γιατί ἡ καθοδηγητική ὁμάδα τῆς ἀντιπολίτευσης ἀποδείχτηκε ὁμάδα μικροαστῶν διανοουμένων, ἀποσπασμένων ἀπό τή ζωή, ἀποσπασμένων ἀπό τήν ἐπανάσταση, ἀποσπασμένων ἀπό τό κόμμα, ἀπό τήν ἐργατική τάξη. (Φωνές: «Σωστά!». Χειροκροτήματα).

Μίλησα πρίν ἀπό λίγο γιά τίς ἐπιτυχίες τῆς δουλιᾶς μας, γιά τίς ἐπιτεύξεις μας στόν τομέα τῆς βιομηχανίας, στόν τομέα τοῦ ἐμπορίου, στόν τομέα τῆς οἰκονομίας στό σύνολό της, στόν τομέα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Τήν ἀντιπολίτευση ὅμως δέν τήν ἐνδιαφέρουν αὐτές οἱ ἐπιτεύξεις. Δέν τίς βλέπει ἤ δέ θέλει νά τίς δεῖ. Δέ θέλει νά τίς δεῖ ἐνμέρει ἀπό ἀμάθεια καί ἐνμέρει ἀπό τό γνωστό πεῖσμα τῶν διανοουμένων πού εἶναι ἀποσπασμένοι ἀπό τή ζωή.

3. Οἱ βασικές διαφορές ἀνάμεσα στό κόμμα καί στήν ἀντιπολίτευση

Θά ρωτήσετε, ποιές εἶναι τελοσπάντων οἱ διαφωνίες ἀνάμεσα στό κόμμα καί στήν ἀντιπολίτευση, πάνω σέ ποιά ζητήματα ὑπάρχουν αὐτές οἱ διαφωνίες;

Πάνω σ' ὅλα τά ζητήματα, σύντροφοι. (Φωνές: «Σωστά!»).

Τελευταῖα διάβασα τήν αἴτηση ἑνός ἐξωκομματικοῦ

ἐργάτη τῆς Μόσχας, πού θά μπεῖ ἤ μπῆκε κιόλας στό κόμμα. Νά πῶς διατυπώνει τό ζήτημα τῶν διαφωνιῶν ἀνάμεσα στό κόμμα καί τήν ἀντιπολίτευση:

«Παλιότερα ψάχναμε νά βροῦμε ποῦ βρίσκεται ἡ διαφωνία ἀνάμεσα στό κόμμα καί τήν ἀντιπολίτευση. Σήμερα πιά δέν μπορεῖς νά βρεῖς ποῦ συμφωνᾶ ἡ ἀντιπολίτευση μέ τό κόμμα. (Γέλια, χειροκροτήματα). Ἡ ἀντιπολίτευση εἶναι ἐνάντια στό κόμμα σέ ὅλα τά ζητήματα καί γι' αὐτό, ἄν ἤμουν ὀπαδός τῆς ἀντιπολίτευσης, δέ θά ἔμπαινα στό κόμμα». (Γέλια, χειροκροτήματα). (Βλ. «Ἰζβέστια», ἀρ. φύλλου 264).

Νά πόσο εὔστοχα μαζί καί σύντομα ξέρουν νά ἐκφράζονται κάποτε οἱ ἐργάτες. Νομίζω ὅτι αὐτός εἶναι ὁ πιό εὔστοχος καί ὁ πιό σωστός χαρακτηρισμός τῶν σχέσεων τῆς ἀντιπολίτευσης πρός τό κόμμα, πρός τήν ἰδεολογία του, πρός τό πρόγραμμά του, πρός τήν ταχτική του.

Ἀκριβῶς ἐπειδή ἡ ἀντιπολίτευση διαφωνεῖ μέ τό κόμμα σ' ὅλα τά ζητήματα, ἀκριβῶς γι' αὐτό ἡ ἀντιπολίτευση εἶναι μιά ὁμάδα μέ δική της ἰδεολογία, μέ δικό της πρόγραμμα, μέ δική της ταχτική, μέ δικές της ὀργανωτικές ἀρχές.

Ἡ ἀντιπολίτευση διαθέτει ὅλα ὅσα χρειάζονται γιά ἕνα νέο κόμμα. Τῆς λείπει μόνο μιά «λεπτομέρεια», τῆς λείπει λιγουλάκι δύναμη γι' αὐτό. (Γέλια. Χειροκροτήματα).

Θά μποροῦσα ν' ἀναφέρω εφτά βασικά ζητήματα, πάνω στά ὁποῖα ὑπάρχουν διαφωνίες ἀνάμεσα στό κόμμα καί τήν ἀντιπολίτευση.

Πρῶτο. Τό ζήτημα τῆς δυνατότητας τῆς νικηφόρας σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στή χώρα μας. Δέ θά ἀναφερθῶ στά ντοκουμέντα καί στίς δηλώσεις τῆς ἀντιπολίτευσης σχετικά μ' αὐτό τό ζήτημα. Εἶναι γνωστά σ' ὅλους καί δέν ὑπάρχει λόγος νά τά ἐπαναλάβουμε. Γιά ὅλους εἶναι φανερό ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση ἀρνεῖται τή δυνατότητα τῆς νικηφόρας οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας. Ἀρνούμενη ὅμως αὐτή τή δυνατότητα, κατρακυλᾶ ἄμεσα καί ἀνοιχτά στή θέση τῶν μενσεβίκων.

Αὐτή ἡ θέση τῆς ἀντιπολίτευσης στό προκείμενο ζήτημα δέν εἶναι κάτι καινούργιο γιά τούς σημερινούς ἡγέτες της. Ἀπ' αὐτή τή θέση ξεκινοῦσαν ὁ Κάμενεφ καί ὁ Ζηνόβιεφ, ὅταν ἀρνοῦνταν νά τραβήξουν γιά τήν ἐξέγερση τοῦ Ὀχτώβρη. Τότε ἔλεγαν ἀνοιχτά ὅτι, ἀνάβοντας τήν ἐξέγερση, τραβᾶμε στό χαμό, ὅτι πρέπει νά περιμένουμε τή Συνταχτική Συνέλευση, ὅτι οἱ ὅροι γιά τό σοσιαλισμό δέν ἔχουν ὡριμάσει καί δέ θά ὡριμάσουν γρήγορα.

Ἀπό τήν ἴδια θέση ξεκινοῦσε καί ὁ Τρότσκι, ὅταν τραβοῦσε γιά τήν ἐξέγερση. Γιατί ἀνοιχτά ἔλεγε ὅτι, ἄν ἡ νικηφόρα προλεταριακή ἐπανάσταση στή Δύση δέν ἔρθει βοηθός στό λίγο-πολύ κοντινό μέλλον, θά ἦταν ἀνοησία νά νομίζει κανείς ὅτι ἡ ἐπαναστατική Ρωσία θά μπορέσει νά κρατηθεῖ ἀπέναντι σέ μιά συντηρητική Εὐρώπη.

Πραγματικά, πῶς τραβοῦσαν τότε γιά τήν ἐξέγερση ἀπό τό ἕνα μέρος ὁ Κάμενεφ καί ὁ Ζηνόβιεφ, ἀπό τό ἄλλο ὁ Τρότσκι καί ἀπό ἕνα τρίτο ὁ Λένιν μέ τό κόμμα; Τό ζήτημα εἶναι πολύ ἐνδιαφέρον καί θάξιζε, σύντροφοι, νά ποῦμε λίγα λόγια γι' αὐτό.

Ξέρετε ὅτι ὁ Κάμενεφ καί ὁ Ζηνόβιεφ τραβοῦσαν γιά τήν ἐξέγερση ὑπό τήν ἀπειλή τῆς μαγκούρας. Ὁ Λένιν τούς κυνηγοῦσε μέ τή μαγκούρα, ἀπειλώντας τους μέ διαγραφή ἀπό τό κόμμα (γέλια, χειροκροτήματα), κι αὐτοί ἦταν ἀναγκασμένοι νά σέρνονται πρός τήν ἐξέγερση. (Γέλια. Χειροκροτήματα).

Ὁ Τρότσκι τραβοῦσε γιά τήν ἐξέγερση ἐθελοντικά. Δέν τραβοῦσε ὅμως κατευθείαν, ἀλλά μέ μιά ἐπιφυλαξούλα,

πού ἀπό τότε κιόλας τόν ἔφερνε κοντά στόν Κάμενεφ καί στό Ζηνόβιεφ. Εἶναι ἐνδιαφέρον ὅτι ἀκριβῶς μπροστά ἀπό τόν Ὀχτώβρη, τόν Ἰούνη τοῦ 1917, ὁ Τρότσκι θεώρησε σκόπιμο νά ἐπανεκδόσει στήν Πετρούπολη τήν παλιά μπροσούρα του «Πρόγραμμα εἰρήνης», σά νά ἤθελε νά πεῖ μ' αὐτό ὅτι τραβᾶ γιά τήν ἐξέγερση κάτω ἀπό δική του σημαία. Τί λέει λοιπόν σ' αὐτή τή μπροσούρα; Κάνει ἐκεῖ πολεμική τοῦ Λένιν στό ζήτημα τῆς δυνατότητας τῆς νίκης τοῦ σοσιαλισμοῦ σέ μιά μόνη χώρα, θεωρεῖ τήν ἰδέα αὐτή τοῦ Λένιν λαθεμένη καί ὑποστηρίζει ὅτι θά χρειαστεῖ νά πάρουμε τήν ἐξουσία, ἄν ὅμως δέν ἔρθει ἔγκαιρα ἡ βοήθεια τῶν νικητῶν ἐργατῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, εἶναι μάταιο νά νομίζουμε ὅτι μιά ἐπαναστατική Ρωσία μπορεῖ νά κρατηθεῖ ἀπέναντι σέ μιά συντηρητική Εὐρώπη, κι ὅποιος δέ συμφωνεῖ μέ τήν κριτική τοῦ Τρότσκι πάσχει ἀπό ἐθνική στενότητα.

Νά μιά περικοπή ἀπ' αὐτή τή μπροσούρα τοῦ Τρότσκι:

«Χωρίς νά περιμένουμε τούς ἄλλους, ἀρχίζουμε καί συνεχίζουμε τόν ἀγώνα πάνω σέ ἐθνικό ἔδαφος, ἔχοντας τήν ἀπόλυτη πεποίθηση ὅτι ἡ πρωτοβουλία μας θά δόσει ὤθηση στόν ἀγώνα τῶν ἄλλων χωρῶν· ἄν ὅμως αὐτό δέν πρόκειται νά γίνει, τότε εἶναι μάταιο νά πιστεύουμε—τό ἀποδείχνουν καί ἡ πείρα τῆς ἱστορίας καί ἡ θεωρητική σκέψη—ὅτι λογουχάρη μιά ἐπαναστατική Ρωσία θά μποροῦσε ν' ἀνθέξει μπροστά σέ μιά συντηρητική Εὐρώπη»... «Τό νά ἐξετάζει κανείς τίς προοπτικές τῆς κοινωνικῆς ἐπανάστασης μέσα σέ ἐθνικά πλαίσια θά σήμαινε πώς πέφτει θύμα τῆς ἐθνικῆς ἐκείνης στενότητας, πού ἀποτελεῖ τήν οὐσία τοῦ σοσιαλπατριωτισμοῦ». (Τρότσκι, «Τό 1917», τόμ. ΙΙΙ, μέρος 1, σελ. 90).

Αὐτή εἶναι, σύντροφοι, ἡ τροτσκιστική ἐπιφυλαξούλα πού μᾶς ἐξηγεῖ σέ μεγάλο βαθμό τίς ρίζες καί τό ὑπέδαφος τοῦ σημερινοῦ συνασπισμοῦ του μέ τόν Κάμενεφ καί τό Ζηνόβιεφ.

Καί πῶς τραβοῦσε ὁ Λένιν γιά τήν ἐξέγερση, πῶς

τραβοῦσε τό κόμμα; Ἐπίσης μέ ἐπιφυλαξούλα; Ὄχι, ὁ Λένιν καί τό κόμμα του βάδιζαν γιά τήν ἐξέγερση χωρίς ἐπιφυλάξεις. Νά μιά περικοπή ἀπό ἕνα περίφημο ἄρθρο τοῦ Λένιν, ἀπό «Τό στρατιωτικό πρόγραμμα τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης», πού δημοσιεύτηκε στό ἐξωτερικό τό Σεπτέμβρη τοῦ 1917:

«Ὁ σοσιαλισμός πού νίκησε σέ μιά χώρα καθόλου δέν ἀποκλείει μονομιᾶς ὅλους γενικά τούς πολέμους. Ἀντίθετα τούς προϋποθέτει. Ἡ ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ γίνεται στόν ἀνώτατο βαθμό ἀνισόμετρα στίς διάφορες χῶρες. Καί οὔτε μπορεῖ μέσα στίς συνθῆκες τῆς ἐμπορευματικῆς παραγωγῆς νά γίνει διαφορετικά· Ἀπό δῶ βγαίνει τό ἀκαταμάχητο συμπέρασμα: ὁ σοσιαλισμός δέν μπορεῖ νά νικήσει ταυτόχρονα σέ ὅλες τίς χῶρες. Θά νικήσει στήν ἀρχή σέ μιά ἤ σέ μερικές χῶρες καί οἱ ὑπόλοιπες γιά ἕνα ὁρισμένο διάστημα θά παραμείνουν ἀστικές ἤ προαστικές. Αὐτό δέν θά προκαλέσει μόνο προστριβές ἀλλά καί ἀνοιχτή τάση τῆς ἀστικῆς τάξης τῶν ἄλλων χωρῶν νά τσακίσει τό νικηφόρο προλεταριάτο τοῦ σοσιαλιστικοῦ κράτους. Σ' αὐτές τίς περιπτώσεις ὁ πόλεμος ἀπό τήν πλευρά μας θά ἦταν νόμιμος καί δίκαιος. Θά ἦταν πόλεμος γιά τό σοσιαλισμό, γιά τήν ἀπελευθέρωση τῶν ἄλλων λαῶν ἀπό τήν ἀστική τάξη». (Λένιν, «Τό στρατιωτικό πρόγραμμα τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης», «Σημειώσεις τοῦ Ἰνστιτούτου Λένιν», τεῦχος ΙΙ, σελ. 7 [85]).

Βλέπετε ὅτι ἐδῶ ἔχουμε ἐντελῶς διαφορετική θέση. Ἄν ὁ Τρότσκι τραβοῦσε γιά τήν ἐξέγερση μέ μιά ἐπιφυλαξούλα πού τόν ἔφερνε κοντά στόν Κάμενεφ καί τόν Ζηνόβιεφ, ὑποστηρίζοντας ὅτι ἡ προλεταριακή ἐξουσία αὐτή καθεαυτή δέν μπορεῖ νά ἀποτελεῖ κάτι τό ἰδιαίτερο, ἄν δέν ἔρθει ἔγκαιρα ἡ βοήθεια ἀπ' ἔξω, ὁ Λένιν, ἀντίθετα, τραβοῦσε γιά τήν ἐξέγερση χωρίς ἐπιφυλάξεις, ὑποστηρίζοντας ὅτι ἡ προλεταριακή ἐξουσία στή χώρα μας θά χρησιμέψει σά βάση γιά νά βοηθήσει τούς προλετάριους τῶν ἄλλων χωρῶν νά ἀπελευθερωθοῦν ἀπό τό ζυγό τῆς ἀστικῆς τάξης.

Νά πῶς τραβοῦσαν οἱ μπολσεβίκοι γιά τήν ἐξέγερση τοῦ Ὀχτώβρη καί νά γιατί ὁ Τρότσκι καί ὁ Κάμενεφ μέ τό Ζηνόβιεφ βρῆκαν κοινή γλώσσα συνεννόησης στό δέκατο χρόνο μετά τήν Ὀχτωβριανή Ἐπανάσταση.

Θά μποροῦσε κανείς νά παρουσιάσει μέ τή μορφή διαλόγου τή συζήτηση ἀνάμεσα στόν Τρότσκι, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί τόν Κάμενεφ μέ τό Ζηνόβιεφ ἀπό τό ἄλλο, κατά τή συγκρότηση τοῦ συνασπισμοῦ τῆς ἀντιπολίτευσης.

Ὁ Κάμενεφ καί ὁ Ζηνόβιεφ στόν Τρότσκι: «Βλέπετε, ἀγαπητέ σύντροφε, τελικά φάνηκε πώς ἐμεῖς εἴχαμε δίκιο, ὅταν λέγαμε πώς δέν ἔπρεπε νά τραβήξουμε γιά τήν ἐξέγερση τοῦ Ὀχτώβρη, ὅτι ἔπρεπε νά περιμένουμε τή Συνταχτική Συνέλευση κλπ. Τώρα ὅλος ὁ κόσμος βλέπει ὅτι ἡ χώρα ἐκφυλίζεται, ἡ ἐξουσία ἐκφυλίζεται, τραβᾶμε στό χαμό καί κανενός εἴδους σοσιαλισμό δέ θάχουμε. Δέν ἔπρεπε νά τραβήξουμε γιά τήν ἐξέγερση. Ἐσεῖς ὅμως τραβούσατε γιά τήν ἐξέγερση ἐθελοντικά. Κάνατε μεγάλο λάθος».

Ὁ Τρότσκι τούς ἀπαντᾶ: «Ὄχι, ἀγαπητοί συνάδελφοι, εἶστε ἄδικοι ἀπέναντί μου. Γιά τήν ἐξέγερση φυσικά τραβοῦσα, πῶς ὅμως τραβοῦσα, αὐτό ξεχάσατε νά τό πεῖτε. Ἐγώ τραβοῦσα γιά τήν ἐξέγερση ὄχι κατευθείαν, ἀλλά μέ ἐπιφύλαξη. (Ὅ λ ο ι γ ε λ ο ῦ ν). Κι ἐφόσον τώρα ξεκαθαρίστηκε ὅτι δέν ἔχουμε νά περιμένουμε βοήθεια ἀπ' ἔξω, εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι τραβᾶμε στό χαμό, ὅπως ἀκριβῶς τό εἶχα προβλέψει τότε στό „Πρόγραμμα εἰρήνης"».

Ὁ Ζηνόβιεφ μέ τόν Κάμενεφ: «Μάλλον ἔτσι εἶναι. Εἴχαμε ξεχάσει τήν ἐπιφυλαξούλα. Τώρα εἶναι φανερό ὅτι ὁ συνασπισμός μας θεμελιώθηκε ἰδεολογικά». (Ὅ λ ο ι γ ε λ ο ῦ ν. Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α).

Νά πῶς διαμορφώθηκε ἡ θέση τῆς ἀντιπολίτευσης πού ἀρνεῖται τή δυνατότητα τῆς νικηφόρας σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στή χώρα μας.

Καί τί σημαίνει αὐτή ἡ θέση; Σημαίνει συνθηκολόγηση. Μπροστά σέ ποιόν; Ὁλοφάνερα μπροστά στά καπιταλιστικά στοιχεῖα τῆς χώρας μας. Καί μπροστά σέ ποιόν ἄλλον ἀκόμα; Μπροστά στήν παγκόσμια κεφαλαιοκρατία. Καί οἱ ἀριστερές φράσεις, οἱ ἐπαναστατικές χειρονομίες τί ἔγιναν; Ἔγιναν σκόνη. Τινάξτε καλά-καλά τήν ἀντιπολίτευσή μας, πετάξτε τήν ἐπαναστατική φρασεολογία, καί θά δεῖτε ὅτι ἐκεῖ στό βάθος φωλιάζει μέσα τους ἡ συνθηκολόγηση. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α).

Δεύτερο. Τ ό ζ ή τ η μ α τ ῆ ς δ ι χ τ α τ ο ρ ί α ς τ ο ῦ π ρ ο λ ε τ α ρ ι ά τ ο υ. Ἔχουμε ἤ δέν ἔχουμε στή χώρα μας διχτατορία τοῦ προλεταριάτου; Ἡ ἐρώτηση εἶναι κάπως παράξενη. (Γ έ λ ι α). Παρ' ὅλ' αὐτά ἡ ἀντιπολίτευση βάζει τήν ἐρώτηση αὐτή σέ κάθε δήλωσή της. Ἡ ἀντιπολίτευση λέει ὅτι ἔχουμε θερμιδορικό ἐκφυλισμό. Καί τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι δέν ἔχουμε διχτατορία τοῦ προλεταριάτου, ὅτι στή χώρα μας καταρέουν καί χαρκινοβατοῦν καί ἡ οἰκονομία καί ἡ πολιτική, ὅτι δέν τραβᾶμε πρός τό σοσιαλισμό, ἀλλά πρός τόν καπιταλισμό. Αὐτό βέβαια εἶναι παράξενο καί ἀνόητο. Ἡ ἀντιπολίτευση ὅμως ἐπιμένει στό δικό της.

Νά λοιπόν, σύντροφοι, μιά ἀκόμα διαφωνία. Αὐτοῦ ἀκριβῶς στηρίζεται ἡ γνωστή θέση τοῦ Τρότσκι γιά τόν Κλεμανσώ. Ἄν ἡ ἐξουσία ἐκφυλίστηκε ἤ ἐκφυλίζεται, ἀξίζει νά τήν προστατεύει κανείς, νά τήν περιφρουρεῖ, νά τήν ὑπερασπίζει; Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι δέν ἀξίζει. Κι ἄν δημιουργηθεῖ εὐνοϊκή κατάσταση γιά «καθαίρεση» αὐτῆς τῆς ἐξουσίας, ἄν πχ. ὁ ἐχθρός πλησιάσει στά 80 χιλιόμετρα ἔξω ἀπό τή Μόσχα, δέν εἶναι μήπως φανερό ὅτι πρέπει νά ἐκμεταλλευτεῖ κανείς τήν κατάσταση, γιά νά σαρώσει αὐτή τήν ἐξουσία καί νά ἐγκαταστήσει μιά καινούργια κυβέρνηση κλεμανσική, δηλ. τροτσκιστική;

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι σέ μιά τέτια «θέση» δέν ὑπάρχει τίποτε τό λενινιστικό. Αὐτό εἶναι γνήσιος μενσεβικισμός. Ἡ ἀντιπολίτευση κατρακύλησε στό μενσεβικισμό.

Τρίτο. Τό ζήτημα τοῦ συνασπισμοῦ τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τό μεσαῖο ἀγρότη. Ἡ ἀντιπολίτευση ἔκρυβε διαρκῶς τήν ἀρνητική της στάση ἀπέναντι στήν ἰδέα ἑνός τέτιου συνασπισμοῦ. Ἡ πλατφόρμα της, οἱ ἀντί-θέσεις της εἶναι ἀξιοσημείωτες ὄχι τόσο γιά ὅσα λένε, ὅσο γιά κεῖνο πού ἡ ἀντιπολίτευση προσπάθησε νά κρύψει ἀπό τήν ἐργατική τάξη. Νά ὅμως πού βρέθηκε ἕνας ἄνθρωπος, ὁ Ι. Ν. Σμιρνόφ, κι αὐτός ἀπό τούς ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης, πού εἶχε τό θάρρος νά πεῖ τήν ἀλήθεια σχετικά μέ τήν ἀντιπολίτευση, νά τή βγάλει στό φῶς τῆς ἡμέρας. Καί τί ἀποδείχτηκε; Ἀποδείχτηκε ὅτι ἐμεῖς «τραβοῦμε πρός τό χαμό», κι ἄν θέλουμε νά «σωθοῦμε», πρέπει νά τά χαλάσουμε μέ τό μεσαῖο ἀγρότη. Δέν εἶναι πολύ ἔξυπνο. Εἶναι ὅμως ξεκάθαρο.

Κι ἐδῶ τά μενσεβίκικα ἀφτιά τῆς ἀντιπολίτευσης πρόβαλαν ἐπιτέλους σέ κοινή θέα.

Τέταρτο. Τό ζήτημα τοῦ χαρακτήρα τῆς ἐπανάστασής μας. Ἐφόσον ἀρνοῦνται τή δυνατότητα τῆς νικηφόρας οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας, ἐφόσον ἀρνοῦνται τήν ὕπαρξη τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, ἐφόσον ἀρνοῦνται τήν ἀνάγκη τοῦ συνασπισμοῦ τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τήν ἀγροτιά, τί απομένει τότε ἀπό τήν ἐπανάστασή μας, ἀπό τό σοσιαλιστικό της χαρακτήρα; Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι δέν ἀπομένει τίποτα, ἀπολύτως τίποτα. Τό προλεταριάτο ἦρθε στήν ἐξουσία, ὁδήγησε ὥς τό τέλος τήν ἀστική ἐπανάσταση, ἡ ἀγροτιά δέν ἔχει τώρα καμιά δουλιά μέ τήν ἐπανάσταση, μιά καί πῆρε πιά τή γῆ, συνεπῶς τό προλεταριάτο μπορεῖ νά φύγει παραχωρώντας τή θέση του σέ ἄλλες τάξεις.

Αὐτή εἶναι ἡ θέση τῆς ἀντιπολίτευσης, ἄν θελήσουμε νά φτάσουμε ὥς τίς ρίζες τῶν ἀπόψεών της.

Αὐτές εἶναι ὅλες οἱ ρίζες τοῦ πνεύματος συνθηκολόγησης τῆς ἀντιπολίτευσής μας. Δέν τήν ἐπαινεῖ τοῦ κάκου ὁ μπουντιστής συνθηκολόγος Ἀμπράμοβιτς.

Πέμπτο. Τό ζήτημα τῆς λενινιστικῆς θέσης στήν καθοδήγηση τῶν ἀποικιακῶν ἐπαναστάσεων. Ὁ Λένιν ξεκινοῦσε ἀπό τή διαφορά πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στίς ἰμπεριαλιστικές χῶρες καί στίς καταπιεζόμενες χῶρες, ἀνάμεσα στήν πολιτική τοῦ κομμουνισμοῦ στίς χῶρες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί στήν πολιτική τοῦ κομμουνισμοῦ στίς ἀποικιακές χῶρες. Ξεκινώντας ἀπ᾽ αὐτή τή διαφορά ἔλεγε, τόν καιρό ἀκόμα τοῦ πολέμου, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ὑπεράσπισης τῆς πατρίδας, ἀπαράδεχτη καί ἀντεπαναστατική γιά τόν κομμουνισμό στίς χῶρες τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ, εἶναι πέρα γιά πέρα παραδεχτή καί δίκαιη στίς καταπιεζόμενες χῶρες, πού διεξάγουν ἀπελευθερωτικό πόλεμο ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό.

Γι᾽ αὐτό ἀκριβῶς ὁ Λένιν παραδεχόταν γιά ἕνα ορισμένο στάδιο καί γιά ἕνα ὁρισμένο διάστημα τή δυνατότητα συνασπισμοῦ ἀκόμα καί συμμαχίας μέ τήν ἐθνική ἀστική τάξη τῶν ἀποικιακῶν χωρῶν, στήν περίπτωση πού διεξάγει πόλεμο ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό καί δέν ἐμποδίζει τούς κομμουνιστές νά διαπαιδαγωγοῦν τούς ἐργάτες καί τήν ἀγροτική φτωχολογιά στό πνεῦμα τοῦ κομμουνισμοῦ.

Τό ἁμάρτημα τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ἐδῶ ὅτι ξεκόβει ὁριστικά ἀπ᾽ αὐτή τή θέση τοῦ Λένιν καί κατρακυλᾶ στή θέση τῆς 2ης Διεθνοῦς, πού ἀρνεῖται τή σκοπιμότητα τῆς ὑποστήριξης τῶν ἐπαναστατικῶν πολέμων τῶν ἀποικιακῶν χωρῶν ἐνάντια στόν ἰμπεριαλισμό. Ἔτσι ἀκριβῶς ἐξηγοῦνται ὅλα τά παθήματα τῆς ἀντιπολίτευσής μας στό ζήτημα τῆς κινέζικης ἐπανάστασης.

Νά λοιπόν ἀκόμα μιά διαφωνία.

Ἔκτο. Τό ζήτημα τῆς τακτικῆς τοῦ ἑνιαίου μετώπου στό παγκόσμιο ἐργατικό κίνημα. Τό ἁμάρτημα τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ἐδῶ ὅτι ξεκόβει ἀπό τή λενινιστική ταχτική στό ζήτημα τῆς βαθμιαίας κατάχτησης τῶν ἑκατομμυρίων μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τό μέρος τοῦ κομμουνισμοῦ. Τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης καταχτοῦνται μέ τό μέρος τοῦ κομμουνισμοῦ ὄχι μόνο μέ τόν ὅρο τῆς ὀρθότητας τῆς πολιτικῆς τοῦ κόμματος. Ἡ σωστή πολιτική τοῦ κόμματος εἶναι μεγάλη ὑπόθεση, πάντως ὅμως δέν εἶναι καθόλου τό ἅπαντο. Γιά νά περάσουν τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τό μέρος τοῦ κομμουνισμοῦ, εἶναι ἀπαραίτητο νά πειστοῦν οἱ ἴδιες οἱ μάζες, μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα, γιά τήν ὀρθότητα τῆς πολιτικῆς τοῦ κομμουνισμοῦ. Καί γιά νά πειστοῦν οἱ μάζες, ἀπαιτεῖται χρόνος, ἀπαιτεῖται μαστορική καί ἐπιδέξια δουλιά τοῦ κόμματος γιά νά φέρει τίς μάζες στίς θέσεις του, ἀπαιτεῖται μαστορική καί ἐπιδέξια δουλιά τοῦ κόμματος γιά νά πείσει τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν γιά τήν ὀρθότητα τῆς πολιτικῆς του.

Εἴχαμε πέρα γιά πέρα δίκιο τόν Ἀπρίλη τοῦ 1917, γιατί ξέραμε ὅτι τά πράγματα τραβᾶνε γιά ἀνατροπή τῆς ἀστικῆς τάξης καί ἐγκαθίδρυση τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας. Ὡστόσο τότε δέν καλούσαμε ἀκόμα τίς πλατιές μάζες τῆς ἐργατικῆς τάξης σέ ἐξέγερση ἐνάντια στήν ἐξουσία τῆς ἀστικῆς τάξης. Γιατί; Ἐπειδή οἱ μάζες δέν εἶχαν ἀκόμα τή δυνατότητα νά πειστοῦν γιά τήν ὀρθότητα τῆς ἀπόλυτα σωστῆς πολιτικῆς μας. Μόνον ὅταν τά μικροαστικά κόμματα τῶν ἐσέρων καί τῶν μενσεβίκων ξευτελίστηκαν ἐντελῶς στά βασικά ζητήματα τῆς ἐπανάστασης, μόνον ὅταν οἱ μάζες ἄρχισαν νά πείθονται γιά τήν ὀρθότητα

τῆς πολιτικῆς μας, μόνον τότε ὁδηγήσαμε τίς μάζες στήν ἐξέγερση. Κι ἀκριβῶς ἐπειδή ἔγκαιρα ὁδηγήσαμε τίς μάζες στήν ἐξέγερση, ἀκριβῶς γι' αὐτό κερδίσαμε τότε τή νίκη.

Νά ποῦ βρίσκονται οἱ ρίζες τῆς ἰδέας τοῦ ἑνιαίου μετώπου. Ὁ Λένιν γι' αὐτό ἀκριβῶς ἔριξε τήν ἰδέα τῆς ταχτικῆς τοῦ ἑνιαίου μετώπου, γιά νά διευκολύνει τά ἑκατομμύρια τῶν μαζῶν τῆς ἐργατικῆς τάξης τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν, πού εἶναι μολυσμένα μέ τίς προλήψεις τῆς σοσιαλδημοκρατικῆς συμβιβαστικότητας, νά γνωρίσουν κατά βάθος μέ τήν ἴδια τους τήν πείρα τήν ὀρθότητα τῆς πολιτικῆς τῶν κομμουνιστῶν καί νά περάσουν μέ τό μέρος τοῦ κομμουνισμοῦ.

Τό ἁμάρτημα τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ὅτι ἀρνεῖται ὀρθά-κοφτά αὐτή τήν ταχτική. Ἡ ἀντιπολίτευση, πού εἶχε συναρπαστεῖ κάποτε, καί εἶχε συναρπαστεῖ ἀνόητα καί ἀπερίσκεπτα ἀπό τήν ταχτική τοῦ ἑνιαίου μετώπου, χαιρέτισε μέ κάθε τρόπο τή συμφωνία μέ τό Γενικό Συμβούλιο τῆς Ἀγγλίας, γιατί νόμιζε ὅτι ἡ συμφωνία αὐτή ἀποτελεῖ «μιά ἀπό τίς σοβαρότερες ἐγγυήσεις γιά τήν εἰρήνη», «μιά ἀπό τίς σοβαρότερες ἐγγυήσεις ἐνάντια στήν ἐπέμβαση», ἕνα ἀπό τά σπουδαιότερα μέσα «γιά νά καταστήσουμε ἀκίνδυνο τό ρεφορμισμό στήν Εὐρώπη» (βλ. τήν ἔκθεση τοῦ Ζηνόβιεφ στό 14ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ). Ἀφοῦ ὅμως διαψεύστηκαν οἰκτρά οἱ ἐλπίδες της νά «καταστήσει ἀκίνδυνο» τό ρεφορμισμό μέ τή βοήθεια τῶν διάφορων Πέρσελ καί Χίξ, ἔπεσε μετά στό ἄλλο ἄκρο, ἀρνούμενη ὀρθά-κοφτά τήν ἰδέα τῆς ταχτικῆς τοῦ ἑνιαίου μετώπου.

Νά, σύντροφοι, ἀκόμα μιά διαφωνία πού δείχνει τήν ὁλοκληρωτική ἀπομάκρυνση τῆς ἀντιπολίτευσης ἀπό τή λενινιστική ταχτική τοῦ ἑνιαίου μετώπου.

Έβδομο. Τό ζήτημα τῆς λενινιστικῆς κομματικότητας, τῆς λενινιστικῆς ἑνότητας στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί στήν Κομμουνιστική Διεθνῆ. Ἡ ἀντιπολίτευση ἐδῶ ξεκόβει ἐντελῶς ἀπό τή λενινιστική ὀργανωτική θέση, παίρνοντας τό δρόμο τῆς ὀργάνωσης ἑνός δευτέρου κόμματος, τό δρόμο τῆς ὀργάνωσης νέας Διεθνοῦς.

Νά ἑφτά βασικά ζητήματα, πού δείχνουν ὅτι σ' ὅλα αὐτά ἡ ἀντιπολίτευση κατρακύλησε στό μενσεβικισμό.

Μποροῦμε λοιπόν νά θεωρήσουμε ὅτι οἱ μενσεβίκικες αὐτές ἀπόψεις τῆς ἀντιπολίτευσης συμβιβάζονται μέ τήν ἰδεολογία τοῦ κόμματός μας, μέ τό πρόγραμμα τοῦ κόμματός μας, μέ τήν ταχτική του, μέ τήν ταχτική τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, μέ τίς ὀργανωτικές θέσεις τοῦ λενινισμοῦ;

Σέ καμιά περίπτωση· οὔτε γιά μιά στιγμή!

Θά πεῖτε: πῶς μπόρεσε νά γεννηθεῖ στή χώρα μας μιά τέτια ἀντιπολίτευση, ποῦ βρίσκονται οἱ κοινωνικές της ρίζες; Νομίζω ὅτι οἱ κοινωνικές ρίζες τῆς ἀντιπολίτευσης βρίσκονται στό γεγονός τῆς καταστροφῆς τῶν μικροαστικῶν στρωμάτων τῆς πόλης στίς συνθῆκες τῆς δικῆς μας ἀνάπτυξης, στό γεγονός τῆς δυσαρέσκειας αὐτῶν τῶν στρωμάτων ἀπό τό καθεστώς τῆς διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου, στήν ἐπιδίωξη αὐτῶν τῶν στρωμάτων ν' ἀλλάξουν αὐτό τό καθεστώς, νά τό «καλυτερέψουν» μέ τήν ἔννοια τῆς ἐγκαθίδρυσης ἀστικῆς δημοκρατίας.

Εἶπα ἤδη παραπάνω ὅτι σάν ἀποτέλεσμα τῆς πορείας μας πρός τά μπρός, σάν ἀποτέλεσμα τῆς ἀνάπτυξης τῆς βιομηχανίας μας, σάν ἀποτέλεσμα τῆς αὔξησης τοῦ ειδικοῦ βάρους τῶν σοσιαλιστικῶν μορφῶν οἰκονομίας, μιά μερίδα τῆς μικροαστικῆς τάξης, ἰδιαίτερα τῆς ἀστικῆς τάξης τῆς πόλης, καταστρέφεται καί πάει στόν πάτο. Ἡ ἀντιπολίτευση ἀντικαθρεφτίζει τή γκρίνια καί τή δυσαρέσκεια αὐτῶν τῶν στρωμάτων ἐνάντια στό καθεστώς τῆς προλεταριακῆς ἐπανάστασης.

Αὐτές εἶναι οἱ κοινωνικές ρίζες τῆς ἀντιπολίτευσης.

4. Καί τί θά γίνει παραπέρα;

Τί θά γίνει παραπέρα μέ τήν ἀντιπολίτευση;

Πρίν περάσουμε σ' αὐτό τό ζήτημα, θά ἤθελα νά σᾶς διηγηθῶ τήν ἱστορία ἑνός πειράματος συνεργασίας μέ τόν Τρότσκι, πού ἔκανε ὁ Κάμενεφ τό 1910. Εἶναι ἕνα πολύ ἐνδιαφέρον ζήτημα. Πολύ περισσότερο, πού θά μποροῦσε νά μᾶς δώσει κάποιο κλειδί γιά νά ἀντιμετωπίσουμε σωστά τό ζήτημα πού τέθηκε. Τό 1910 ἔγινε Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ μας στό ἐξωτερικό. Ἡ Ὁλομέλεια συζήτησε τό ζήτημα τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί τούς μενσεβίκους καί ἰδιαίτερα μέ τόν Τρότσκι (ἀνήκαμε τότε σ' ἕνα κοινό κόμμα μέ τούς μενσεβίκους καί ὀνομάζαμε τόν ἑαυτό μας φράξια). Ἡ Ὁλομέλεια τάχθηκε ὑπέρ τῆς συμφιλίωσης μέ τούς μενσεβίκους καί συνεπῶς καί μέ τόν Τρότσκι, παρά τή γνώμη τοῦ Λένιν, ἐνάντια στό Λένιν. Ὁ Λένιν ἔμεινε μειοψηφία. Καί τί ἔκανε ὁ Κάμενεφ; Ὁ Κάμενεφ ἀνέλαβε νά πραγματοποιήσει τή συνεργασία μέ τόν Τρότσκι. Καί πραγματοποίησε αὐτή τή συνεργασία ἐν γνώσει καί μέ τή συγκατάθεση τοῦ Λένιν, γιατί ὁ Λένιν ἤθελε στήν πράξη νά αποδείξει στόν Κάμενεφ ὅτι εἶναι ἐπιζήμια καί ἀπαράδεχτη ἡ συνεργασία μέ τόν Τρότσκι ἐνάντια στόν μπολσεβικισμό.

Ἀκοῦστε πῶς διηγεῖται αὐτό τό πράγμα ὁ Κάμενεφ:

> «Τό 1910 ἡ πλειοψηφία τῆς φράξιας μας ἔκανε ἀπόπειρα συμφιλίωσης καί συμφωνίας μέ τό σ. Τρότσκι. Ὁ Βλαδίμιρος Ἰλίτς κρατοῦσε αὐστηρά ἀρνητική στάση ἀπέναντι σ' αὐτή τήν

ἀπόπειρα καί σάν „τιμωρία" γιά τήν ἐπιμονή μου στήν προσπάθεια νά ἐπιτευχθεῖ συμφωνία μέ τόν Τρότσκι ἐπέμεινε νά στείλει ἡ Κεντρική Ἐπιτροπή ἀκριβῶς ἐμένα ἀντιπρόσωπό της στή σύνταξη τῆς ἐφημερίδας τοῦ σ. Τρότσκι. Κατά τό φθινόπωρο τοῦ 1910—ὕστερα ἀπό κάμποσους μῆνες δουλιά σ' αὐτή τή σύνταξη—πείστηκα ὅτι ὁ Βλαδίμιρος Ἰλίτς εἶχε δίκιο πού ἔπαιρνε ἀρνητική θέση ἀπέναντι στή „συμφιλιωτική" γραμμή μου καί μέ τή συγκατάθεσή του ἀποχώρησα ἀπό τή σύνταξη τοῦ ὀργάνου τοῦ σ. Τρότσκι. Ἡ τοτινή διακοπή τῶν σχέσεών μας μέ τό σ. Τρότσκι τονίστηκε σέ σειρά δριμύτατα ἄρθρα πού δημοσιεύτηκαν στό κεντρικό ὄργανο τοῦ κόμματος. Ἀκριβῶς τότε ὁ Βλαδίμιρος Ἰλίτς μοῦ πρότεινε νά γράψω μιά μπροσούρα, πού νά βγάζει τά συμπεράσματα ἀπό τίς διαφωνίες μας καί μέ τούς λικβινταριστές-μενσεβίκους καί μέ τό σ. Τρότσκι. „Ἐσεῖς κάνατε τό πείραμα τῆς συμφωνίας μέ τήν πιό ἀριστερή (τροτσκιστική) πτέρυγα τῶν ἀντιμπολσεβίκικων ὁμάδων, πεισθήκατε πώς εἶναι ἀδύνατο νά συμφωνήσουμε καί γι' αὐτό ἐσεῖς ἴσα-ἴσα πρέπει νά γράψετε μιά μπροσούρα πού νά συνοψίζει τά συμπεράσματα", μούλεγε ὁ Βλαδίμιρος Ἰλίτς. Φυσικά ὁ Βλαδίμιρος Ἰλίτς ἐπέμενε ἰδιαίτερα ὥστε ἀκριβῶς στόν τομέα τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στό μπολσεβικισμό καί κεῖνο πού ὀνομάζαμε τότε τροτσκισμό νά εἰπωθοῦν ὅλα... ὥς τό τέλος». (Πρόλογος τοῦ Λ. Κάμενεφ στήν μπροσούρα του «Δυό κόμματα»).

Καί ποιά ἦταν τά ἀποτελέσματα ἀπ' αὐτό; Ἀκοῦστε παρακάτω:

«Τό πείραμα τῆς συνεργασίας μέ τόν Τρότσκι—τολμῶ νά πῶ ὅτι τό πείραμα αὐτό τό ἔκανα μέ εἰλικρίνεια, τά γράμματα καί οἱ ἰδιωτικές μου συζητήσεις, πού τά ἐκμεταλλεύεται σήμερα ὁ Τρότσκι, δέ μαρτυροῦν παρά μόνο αὐτό τό πράγμα—ἔδειξε ὅτι ὁ συμφιλιωτισμός κατρακυλᾶ ἀκράτητα πρός τήν ὑπεράσπιση τοῦ λικβινταρισμοῦ, τάσσεται ἀποφασιστικά μέ τό μέρος τοῦ τελευταίου». (Λ. Κάμενεφ, «Δυό κόμματα»).

Καί παρακάτω:

«Ὦ, ἄν νικοῦσε ὁ „τροτσκισμός" σάν ρεῦμα μέσα στό κόμμα, πόσο θά ξεφάντωνε ὁ λικβινταρισμός, ὁ ὀτζοβισμός, ὅλα τά ρεύματα πού ἀντιμάχονται τό κόμμα» (στό ἴδιο).

Αὐτή εἶναι, σύντροφοι, ἡ πείρα ἀπό τή συνεργασία μέ τόν Τρότσκι. (Φ ω ν ή: «Διδαχτική πείρα»). Τά ἀποτελέσματα αὐτοῦ τοῦ πειράματος τά περιέγραψε τότε ὁ Κάμενεφ σέ εἰδική μπροσούρα, πού βγῆκε τό 1911 μέ τόν τίτλο «Δυό κόμματα». Δέν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ μπροσούρα αὐτή ὠφέλησε πολύ ὅλους ἐκείνους τούς συντρόφους πού εἶχαν ἀκόμα αὐταπάτες ὅσον ἀφορᾶ τή συνεργασία μέ τόν Τρότσκι.

Καί νά, ἔχω νά κάνω τήν ἑξῆς ἐρώτηση: δέ θά δοκίμαζε ὁ Κάμενεφ νά γράψει ἄλλη μιά μπροσούρα, ἐπίσης μέ τόν τίτλο «Δυό κόμματα», σχετικά μέ τή σημερινή πείρα τῆς συνεργασίας του μέ τόν Τρότσκι; (Δ υ ν α τ ά γ έ λ ι α σ' ὅ λ η τ ή ν α ἴ θ ο υ σ α. Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α). Ἴσως νά μήν ἦταν ἀνώφελο. Βέβαια δέν μπορῶ νά ἐγγυηθῶ στόν Κάμενεφ ὅτι τώρα, ὅπως καί τότε, ὁ Τρότσκι δέ θά χρησιμοποιήσει ἐναντίον του τά γράμματα καί τίς ἐγκάρδιες συζητήσεις του. (Γ έ λ ι α σ' ὅ λ η τ ή ν α ἴ θ ο υ σ α). Δέν ἀξίζει ὅμως νά τό φοβᾶται αὐτό κανείς. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ Κάμενεφ πρέπει νά διαλέξει: ἤ τό φόβο ὅτι ὁ Τρότσκι θά χρησιμοποιήσει τά γράμματα τοῦ Κάμενεφ καί θά κοινολογήσει τίς μυστικές του συνομιλίες μέ τόν Τρότσκι, καί τότε ὑπάρχει κίνδυνος νά μείνει ἔξω ἀπό τό κόμμα, ἤ νά διώξει κάθε φόβο καί νά μείνει στό κόμμα.

Ἔτσι μπαίνει τώρα τό ζήτημα, σύντροφοι: εἴτε τό ἕνα, εἴτε τό ἄλλο.

Λένε ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση ἔχει ὑπόψη της νά ὑποβάλει στό συνέδριο κάποια δήλωση πού θά λέει ὅτι αὐτή, δηλαδή ἡ ἀντιπολίτευση, ὑποτάσσεται καί θά ὑποτάσσεται σ' ὅλες τίς ἀποφάσεις τοῦ κόμματος (φ ω ν ή: «Ἔτσι ὅπως τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1926;»), θά διαλύσει τή φράξια της (φ ω ν ή: «Αὐτό τ' ἀκούσαμε δυό φορές!»), καί θά

ὑπερασπίζει τίς ἀπόψεις της, ἀπό τίς ὁποῖες δέν παραιτεῖται (φωνές: «Ὤ-ὤ». «Ὄχι, καλύτερα νά τούς διαλύσουμε μοναχοί μας!»), μέσα στά πλαίσια τοῦ καταστατικοῦ τοῦ κόμματος. (Φωνές: «Μέ ἐπιφυλαξοῦλες». «Τά πλαίσια τοῦ κόμματός μας δέν εἶναι λαστιχένια»).

Νομίζω, σύντροφοι, ὅτι ἀπ' αὐτή τήν ἱστορία δέν πρόκειται νά βγεῖ τίποτα. (Φωνές: «Σωστά!». Παρατεταμένα χειροκροτήματα). Κι ἐμεῖς ἐπίσης ἔχουμε, σύντροφοι, κάποια πείρα ἀπό δηλώσεις (χειροκροτήματα), κάποια πείρα ἀπό δυό δηλώσεις (φωνές: «Σωστά!»), τῆς 16 τοῦ Ὀχτώβρη 1926 καί τῆς 8 τοῦ Αὐγούστου 1927. Τί βγῆκε ἀπ' αὐτό τό πείραμα; Ἄν καί δέ σκοπεύω νά γράψω μπροσούρα μέ τόν τίτλο «Δυό κόμματα», ὡστόσο τολμῶ νά δηλώσω ὅτι ἀπό τό πείραμα αὐτό βγῆκαν τά πιό ἀρνητικά ἀποτελέσματα (φωνές: «Σωστά!»), ἡ ἐξαπάτηση τοῦ κόμματος δυό φορές, ἡ ἐξασθένιση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας. Πῶς μπορεῖ σήμερα ἡ ἀντιπολίτευση νά ζητᾶ ἀπό μᾶς, ἀπό τό συνέδριο ἑνός μεγάλου κόμματος, ἀπό τό συνέδριο τοῦ κόμματος τοῦ Λένιν, ὕστερα ἀπό μιά τέτια πείρα, νά πιστέψουμε στά λόγια της; (Φωνές: «Αὐτό θά ἦταν ἀνοησία». «Ὅποιος πιστέψει, θά τήν πάθει»).

Λένε ὅτι βάζουν ἐπίσης ζήτημα ἀποκατάστασης στό κόμμα τῶν διαγραμμένων. (Φωνές: «Αὐτό δέ θά περάσει». «Ἄς πᾶνε στό μενσεβίκικο βάλτο»). Νομίζω, σύντροφοι, ὅτι κι αὐτό δέ θά περάσει. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Γιατί τό κόμμα διέγραψε τόν Τρότσκι καί τό Ζηνόβιεφ; Ἐπειδή εἶναι οἱ ὀργανωτές ὅλης τῆς δουλιᾶς τῆς ἀντικομματικῆς ἀντιπολίτευσης (φωνές: «Σωστά!»), ἐπειδή ἔβαλαν σκοπό τους νά καταπατοῦν τούς νόμους τοῦ κόμματος, ἐπειδή φαντάστηκαν ὅτι δέ θά τολμήσουν νά τούς θίξουν, ἐπειδή ἤθελαν νά δημιουργήσουν γιά τόν ἑαυτό τους θέση εὐγενῶν μέσα στό κόμμα.

Θέλουμε ὅμως ἐμεῖς νά ἔχουμε στό κόμμα εὐγενεῖς μέ προνόμια καί χωρικούς χωρίς τέτια προνόμια; Εἶναι δυνατό ἐμεῖς, οἱ μπολσεβίκοι, πού ξεπατώσαμε σύρριζα τήν κάστα τῶν εὐγενῶν, νά τήν ἀποκαταστήσουμε τώρα μέσα στό κόμμα μας; (Χειροκροτήματα).

Θά ρωτήσετε: γιατί διαγράψαμε τόν Τρότσκι καί τό Ζηνόβιεφ ἀπό τό κόμμα; Γιατί δέ θέλουμε νά ἔχουμε εὐγενεῖς στό κόμμα. Γιατί στό κόμμα μας ὑπάρχει ἕνας νόμος γιά ὅλους καί ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος ἔχουν ἴσα δικαιώματα. (Ἀναφωνήσεις: «Σωστά!». Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Ἄν ἡ ἀντιπολίτευση θέλει νά ζήσει μέσα στό κόμμα, ἄς ὑποτάσσεται στή θέληση τοῦ κόμματος, στούς νόμους του, στίς ὑποδείξεις του χωρίς ἐπιφυλάξεις, χωρίς διφορούμενα. Ἄν δέν τό θέλει αὐτό, τότε ἄς πάει ἐκεῖ πού νομίζει πώς θἆναι καλύτερα. (Φωνές: «Σωστά!». Χειροκροτήματα). Νέους νόμους, προνομιακούς γιά τήν ἀντιπολίτευση, δέ θέλουμε νά δημιουργήσουμε καί δέ θά δημιουργήσουμε. (Χειροκροτήματα).

Ρωτᾶνε γιά τούς ὅρους. Ὁ ὅρος μας εἶναι ἕνας: ἡ ἀντιπολίτευση πρέπει νά ἀφοπλιστεῖ ὁλοκληρωτικά καί ἀπό ἰδεολογική καί ἀπό ὀργανωτική ἄποψη. (Ἀναφωνήσεις: «Σωστά!». Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Πρέπει νά παραιτηθεῖ ἀνοιχτά καί τίμια, μπροστά σ' ὅλο τόν κόσμο, ἀπό τίς ἀντιμπολσεβίκικες ἀπόψεις της. (Ἀναφωνήσεις: «Σωστά!». Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Πρέπει νά καυτηριάσει ἀνοιχτά καί τίμια, μπροστά σ' ὅλο τόν κόσμο, τά λάθη πού διέπραξε, λάθη πού μετατράπηκαν σέ ἔγκλημα ἐνάντια στό κόμμα.

Πρέπει νά μᾶς παραδόσει τούς πυρῆνες της, γιά νά ἔχει τό κόμμα τή δυνατότητα νά τούς διαλύσει πέρα γιά πέρα. (Ἀναφωνήσεις: «Σωστά!». Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Εἴτε θά γίνει αὐτό, εἴτε ἄς φύγουν ἀπό τό κόμμα. Κι ἄν δέ φύγουν, θά τούς διώξουμε. (Ἀναφωνήσεις: «Σωστά!». Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Ἔτσι ἔχουν τά πράγματα, σύντροφοι, μέ τήν ἀντιπολίτευση.

IV
ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Τελειώνω, σύντροφοι.

Ποιός εἶναι ὁ γενικός ἀπολογισμός τῆς περιόδου πού ἐξετάζουμε; Εἶναι ὁ παρακάτω:

1) διαφυλάξαμε τήν εἰρήνη μέ τά κράτη πού μᾶς περιβάλλουν, παρά τίς τεράστιες δυσκολίες, παρά τίς προκλητικές ἐπιθέσεις τῆς ἀστικῆς τάξης τῶν «μεγάλων δυνάμεων»·

2) δυναμώσαμε τή συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς ΕΣΣΔ μέ τούς ἐργάτες τῶν ἰμπεριαλιστικῶν χωρῶν καί τῶν ἀποικιῶν παρά τά ἄπειρα ἐμπόδια, παρά τόν ὠκεανό τῶν συκοφαντιῶν τοῦ πουλημένου μυριόστομου ἀστικοῦ τύπου·

3) ἐξυψώσαμε τό κύρος τῆς προλεταριακῆς δικτατορίας στά ἑκατομμύρια τῶν ἐργαζομένων μαζῶν σ' ὅλα τά μέρη τοῦ κόσμου·

4) ἐμεῖς, σάν κόμμα, βοηθήσαμε τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί τά τμήματά της νά δυναμώσουν τήν ἐπιροή τους σ' ὅλες τίς χῶρες τοῦ κόσμου·

5) κάναμε ὅλα ὅσα μπορεῖ νά κάνει ἕνα κόμμα γιά τήν ἀνάπτυξη καί τήν ἐπιτάχυνση τοῦ παγκόσμιου ἐπαναστατικοῦ κινήματος·

6) ἀναπτύξαμε τή σοσιαλιστική μας βιομηχανία, καθιερώνοντας γιά τήν ἀνάπτυξή της ρυθμό ρεκόρ καί ἑδραιώνοντας τήν ἡγεμονία της μέσα σ' ὅλη τή λαϊκή οἰκονομία·

7) ἀποκαταστήσαμε τή συμμαχία ἀνάμεσα στή σοσιαλιστική βιομηχανία καί στό ἀγροτικό νοικοκυριό·

8) στερεώσαμε τή συμμαχία τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, στηριζόμενοι στή φτωχολογιά·

9) στερεώσαμε τή δικτατορία τοῦ προλεταριάτου στή χώρα μας, παρά τήν ἐχθρική διεθνῆ περικύκλωση, δείχνοντας ἔτσι στούς ἐργάτες ὅλων τῶν χωρῶν ὅτι τό προλεταριάτο μπορεῖ ὄχι μόνο νά καταστρέψει τόν καπιταλισμό, ἀλλά καί νά οἰκοδομήσει τό σοσιαλισμό·

10) στερεώσαμε τό κόμμα, ὑπερασπίσαμε τό λενινισμό καί τσακίσαμε ὁλοκληρωτικά τήν ἀντιπολίτευση.

Αὐτός εἶναι ὁ γενικός ἀπολογισμός.

Ποιό εἶναι τό συμπέρασμα; Τό συμπέρασμα εἶναι ἕνα: βρισκόμαστε στό σωστό δρόμο, ἡ πολιτική τοῦ κόμματός μας εἶναι σωστή. (Φωνές: «Σωστά!». Χειροκροτήματα).

Κι ἀπ' αὐτό βγαίνει ὅτι προχωρώντας σ' αὐτό τό δρόμο θά φτάσουμε ἀσφαλῶς στή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ

στή χώρα μας, στή νίκη τοῦ σοσιαλισμοῦ σ' ὅλες τίς χῶρες. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Αὐτό φυσικά δέ σημαίνει ὅτι δέ θά συναντήσουμε δυσκολίες στό δρόμο μας. Δυσκολίες θά ὑπάρξουν. Μά δέν τίς φοβόμαστε, γιατί εἴμαστε μπολσεβίκοι, ἀτσαλωμένοι στή φωτιά τῆς ἐπανάστασης.

Δυσκολίες θά ὑπάρξουν. Μά θά τίς κατανικήσουμε, ὅπως τίς κατανικήσαμε ὥς τά σήμερα, γιατί εἴμαστε μπολσεβίκοι, σφυρηλατημένοι ἀπό τό σιδερένιο κόμμα τοῦ Λένιν, γιά νά ἀντιπαλαίβουμε τίς δυσκολίες καί νά τίς κατανικοῦμε κι ὄχι νά μιξοκλαῖμε καί νά θρηνοῦμε τή μοίρα μας.

Κι ἀκριβῶς ἐπειδή εἴμαστε μπολσεβίκοι, θά νικήσουμε στά σίγουρα.

Σύντροφοι! Ἐμπρός γιά τή νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ στή χώρα μας, γιά τή νίκη τοῦ κομμουνισμοῦ σ' ὅλο τόν κόσμο! (Θυελλώδικα καί παρατεταμένα χειροκροτήματα. Ὅλοι σηκώνονται ὄρθιοι καί ἐπευφημοῦν τό σύντροφο Στάλιν. Ψάλλουν τή «Διεθνῆ»).

ΤΕΛΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΩ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΚΕ

7 τοῦ Δεκέμβρη

Σύντροφοι! Ὕστερα ἀπό τούς λόγους μιᾶς σειρᾶς ἀντιπροσώπων δέ μοῦ μένουν πολλά νά πῶ. Γιά τούς λόγους τοῦ Ἐβντοκίμοφ καί τοῦ Μουράλοφ δέν ἔχω νά πῶ τίποτε πάνω στήν οὐσία, γιατί δέ δίνουν ὑλικό γιά ἕνα τέτιο πράγμα. Γι' αὐτούς θά μποροῦσε νά πεῖ κανείς μόνο ἕνα: ἄς τούς συγχωρέσει ὁ Ἀλλάχ τίς ἁμαρτίες τους, γιατί κι οἱ ἴδιοι δέν ξέρουν τί λένε. (Γέλια, χειροκροτήματα). Θά ἤθελα νά σταθῶ στούς λόγους τοῦ Ρακόφσκι καί ἰδιαίτερα τοῦ Κάμενεφ, πού ὁ λόγος του εἶναι ὁ πιό φαρισαϊκός καί ὁ πιό ψεύτικος ἀπ' ὅλους τούς λόγους τῶν ἀντιπολιτευομένων. (Φωνές: «Σωστά!»).

I

ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟ ΤΟΥ ΡΑΚΟΦΣΚΙ

α) Γιά τήν ἐξωτερική πολιτική. Νομίζω ὅτι ὁ Ρακόφσκι τοῦ κάκου ἔθιξε ἐδῶ τό ζήτημα τοῦ πολέμου καί τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ὅλος ὁ κόσμος ξέρει ὅτι στή συνδιάσκεψη τῆς Μόσχας ὁ Ρακόφσκι εἶπε ἀνοησίες πάνω στό ζήτημα τοῦ πολέμου. Ὅπως φαίνεται, ἦρθε ἐδῶ καί πῆρε τό λόγο γιά νά διορθώσει τήν ἀνοησία του. Βγῆ-

κε ὅμως ἀκόμα μεγαλύτερη ἀνοησία. (Γέλια). Νομίζω πώς θἆταν προτιμότερο γιά τό Ρακόφσκι νά μή μιλήσει γιά τήν ἐξωτερική πολιτική.

β) Γιά τό ἀριστερό καί τό δεξί. Ὁ Ρακόφσκι ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση ἀποτελεῖ τό ἀριστερό τμῆμα τοῦ κόμματός μας. Αὐτό πιά εἶναι γιά νά γελάσει καί τό παρδαλό κατσίκι, σύντροφοι. Τέτιες δηλώσεις γίνονται ξεκάθαρα γιά νά αὐτοπαρηγορηθοῦν οἱ πολιτικά χρεωκοπημένοι. Εἶναι ἀποδειγμένο πώς ἡ ἀντιπολίτευση ἀποτελεῖ μενσεβίκικη πτέρυγα στό κόμμα μας, ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση κατρακύλησε στό μενσεβικισμό, ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση μετατράπηκε ἀντικειμενικά σέ ὄργανο τῶν ἀστικῶν στοιχείων. Ὅλα αὐτά ἔχουν ἀποδειχτεῖ καί ὑπεραποδειχτεῖ. Πῶς μπορεῖ νά γίνει ἐδῶ λόγος γιά ἀριστερισμό τῆς ἀντιπολίτευσης; Ποῦ ἀκούστηκε, μιά μενσεβίκικη ὁμάδα, πού ἀντικειμενικά ἔχει μετατραπεῖ σέ ὄργανο τῆς «τρίτης δύναμης», σέ ὄργανο τῶν ἀστικῶν στοιχείων, μιά τέτια ὁμάδα νά εἶναι πιό ἀριστερή ἀπό τούς μπολσεβίκους; Μήπως δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση ἀποτελεῖ τή δεξιά, τή μενσεβίκικη πτέρυγα τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ;

Εἶναι ὁλοφάνερο ὅτι ὁ Ρακόφσκι τάμπλεξε τελείως καί μπέρδεψε τό δεξί μέ τ' ἀριστερό. Θυμᾶστε τό Σελιφάν τοῦ Γκόγκολ: «Ἄχ, ἐσύ, μαυροποδαρούσα... Δέν ξέρει ποῦ εἶναι τό δεξί καί ποῦ τ' ἀριστερό!».

γ) Γιά τή βοήθεια τῆς ἀντιπολίτευσης. Ὁ Ρακόφσκι δηλώνει ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση εἶναι πρόθυμη νά ὑποστηρίξει τό κόμμα, ἄν μᾶς ἐπιτεθοῦν οἱ ἰμπεριαλιστές. Μεγάλη ἡ χάρη τους! Αὐτοί, μιά μικρή ὁμάδα, πού ἀντιπροσωπεύει μόλις τό 0,5% μέσα στό κόμμα μας, μᾶς ὑπόσχονται μέ εὐσπλαχνία βοήθεια, ἄν ἐπιτεθοῦν στή χώρα μας οἱ ἰμπεριαλιστές. Δέν πιστεύουμε στή βοήθεια σας

καί δέ μᾶς χρειάζεται! Ἕνα πράγμα μόνο ζητᾶμε ἀπό σᾶς: μή μᾶς ἐμποδίζετε, πάψτε νά μᾶς ἐμποδίζετε! Ὅλα τ' ἄλλα θά τά κάνουμε μόνοι μας, μπορεῖτε νά εἶστε βέβαιοι γι' αὐτό. (Φωνές: «Σωστά!». Χειροκροτήματα).

δ) Γιά τούς «σηματοδότες». Ὁ Ρακόφσκι δηλώνει παρακάτω ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση μᾶς κάνει σήματα γιά τούς κινδύνους, γιά τίς δυσκολίες, γιά τό «χαμό» τῆς χώρας μας. Νά λοιπόν πραγματικοί «σηματοδότες» πού σώζουν τό κόμμα ἀπό τό «χαμό», τή στιγμή πού οἱ ἴδιοι χάνονται καί ἔχουν πραγματικά ἀνάγκη σωτηρίας! Οἱ ἴδιοι μόλις στέκονται στά πόδια τους καί πᾶνε νά σώσουν τούς ἄλλους! Δέν εἶναι γελοῖο αὐτό, σύντροφοι; (Γέλια).

Φανταστεῖτε μιά μικρή βαρκούλα πού μόλις κρατιέται στήν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας καί εἶναι ἕτοιμη νά βουλιάξει, καί φανταστεῖτε κι ἕνα θαυμάσιο καράβι, πού σχίζει μέ δύναμη τά κύματα καί προχωρεῖ μέ σιγουριά μπροστά. Τί θά λέγατε, ἄν αὐτή ἡ μικρή βαρκούλα δοκίμαζε νά σώσει τό τεράστιο καράβι; (Γέλια). Δέ θά ἦταν στ' ἀλήθεια περισσότερο ἀπό γελοῖο; Σέ τέτια ἀκριβῶς θέση βρίσκονται τώρα οἱ «σηματοδότες» μας τῆς ἀντιπολίτευσης. Μᾶς κάνουν σήματα γιά κινδύνους, γιά δυσκολίες, γιά «χαμό» καί γιά ὅ,τι ἄλλο θέλετε, ἐνῶ οἱ ἴδιοι βουλιάζουν καί δέν ἀντιλαμβάνονται πώς ἔφτασαν κιόλας στόν πάτο.

Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι αὐτοτιτλοφοροῦνται «σηματοδότες», προβάλλοντας ἔτσι τήν ἀξίωση νά καθοδηγήσουν τό κόμμα, τήν ἐργατική τάξη, τή χώρα. Γεννιέται τό ἐρώτημα —ποῦ στηρίζονται; Μήπως αὐτοί, οἱ ἀντιπολιτευόμενοι, ἀπόδειξαν στήν πράξη ὅτι γενικά εἶναι ἱκανοί νά καθοδηγήσουν κάτι, κι ἄς ἀφήσουμε πιά τήν καθοδήγηση τοῦ κόμματος, τῆς τάξης, τῆς χώρας; Μήπως δέν εἶναι γε-

γονός ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση μέ ἐπικεφαλῆς τέτιους ἀνθρώπους σάν τόν Τρότσκι, τό Ζηνόβιεφ, τόν Κάμενεφ καθοδηγεῖ τήν ὁμάδα της ἐδῶ καί δυό χρόνια καί καθοδηγώντας τήν ὁμάδα τους οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης τήν ὁδήγησαν σέ ὁριστική χρεωκοπία; Μήπως δέν εἶναι γεγονός ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση σ' αὐτά τά δυό χρόνια ὁδηγοῦσε τήν ὁμάδα της ἀπό ἥττα σέ ἥττα; Τί δείχνει αὐτό, ἄν ὄχι ὅτι οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης ἀποδείχτηκαν ἀνίκανοι, ὅτι ἡ καθοδήγηση πού ἔκαναν ἀποδείχτηκε καθοδήγηση γιά ἥττα καί ὄχι γιά νίκη; Καί ἐφόσον οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης ἀποδείχτηκαν ἀνίκανοι στό μικρό, τότε μέ ποιά βάση μπορεῖ νά ὑποθέσει κανείς ὅτι θά φανοῦν ἱκανοί στό μεγάλο; Δέν εἶναι μήπως φανερό ὅτι στούς ἀνθρώπους πού χρεωκόπησαν στήν καθοδήγηση μιᾶς μικρῆς ὁμάδας δέ θά ἀποφασίσει κανείς νά τούς ἐμπιστευτεῖ τήν καθοδήγηση ἑνός μεγάλου ἔργου, ὅπως εἶναι τό κόμμα, ἡ ἐργατική τάξη, ἡ χώρα;

Νά τί δέ θέλουν νά καταλάβουν οἱ «σηματοδότες» μας.

II

ΓΙΑ ΤΟ ΛΟΓΟ ΤΟΥ ΚΑΜΕΝΕΦ

Περνῶ στό λόγο τοῦ Κάμενεφ. Ὁ λόγος αὐτός εἶναι ὁ πιό ψεύτικος, ὁ πιό φαρισαϊκός, ὁ πιό ἀγύρτικος καί ὁ πιό ἀπατεωνίστικος ἀπ' ὅλους τούς λόγους τῶν ἀντιπολιτευομένων πού ἐκφωνήθηκαν ἐδῶ, ἀπ' αὐτό τό βῆμα. (Φωνές: «Σωστά!». Χειροκροτήματα).

α) Δυό πρόσωπα σέ μιά φύση. Τό πρῶτο πράγμα μέ τό ὁποῖο ἀσχολήθηκε ὁ Κάμενεφ στό λόγο του ἦταν νά ἐξαφανίσει τά ἴχνη. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ κόμματος μίλησαν ἐδῶ γιά τίς ἐπιτεύξεις τοῦ κόμματός μας, γιά τίς ἐπιτυχίες τῆς οἰκοδόμησής μας, γιά τήν καλυτέρευση τῆς δουλιᾶς μας κτλ. Μίλησαν σέ συνέχεια γιά τά μενσεβίκικα ἁμαρτήματα τῶν ἀντιπολιτευομένων, γιά τό ὅτι οἱ τελευταῖοι, ἀρνούμενοι τή δυνατότητα τῆς ἀποτελεσματικῆς οἰκοδόμησης τοῦ σοσιαλισμοῦ στή χώρα μας, ἀρνούμενοι τήν ὕπαρξη διχτατορίας τοῦ προλεταριάτου στήν ΕΣΣΔ, ἀρνούμενοι τή σκοπιμότητα τῆς πολιτικῆς τῆς συμμαχίας τῆς ἐργατικῆς τάξης μέ τό μεσαῖο ἀγρότη, διαδίδοντας τή συκοφαντία σχετικά μέ τό θερμιδόρ κλπ. κατρακύλησαν στό μενσεβικισμό. Εἶπαν, τέλος, ὅτι αὐτές οἱ ἀπόψεις τῆς ἀντιπολίτευσης εἶναι ἀσυμβίβαστες μέ τήν παραμονή της στό κόμμα μας, ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση πρέπει νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς μενσεβίκικες αὐτές ἀπόψεις της, ἄν θέλει νά μείνει στό κόμμα.

Καί τί συνέβηκε; Ὁ Κάμενεφ δέ βρῆκε τίποτε καλύτερο ἀπό τό νά παρακάμψει αὐτά τά ζητήματα, νά ἐξαφανίσει τά ἴχνη καί νά τά ἀγνοήσει. Τόν ρωτοῦν γιά σπουδαιότατα ζητήματα τοῦ προγράμματός μας, τῆς πολιτικῆς μας, τῆς οἰκοδόμησής μας. Κι αὐτός τά προσπερνᾶ, λές καί δέν τόν ἀφοροῦν αὐτά τά πράγματα. Μπορεῖ νά θεωρήσει κανείς τή συμπεριφορά αὐτή τοῦ Κάμενεφ σοβαρή στάση ἀπέναντι στό ζήτημα; Πῶς νά ἐξηγηθεῖ αὐτή ἡ συμπεριφορά τῆς ἀντιπολίτευσης; Μπορεῖ νά ἐξηγηθεῖ μόνο μ' ἕνα πράγμα: ὅτι θέλει νά ἐξαπατήσει τό κόμμα, νά ἀμβλύνει τήν ἐπαγρύπνησή του, νά ξεγελάσει ἀκόμα μιά φορά τό κόμμα.

Ἡ ἀντιπολίτευση ἔχει δυό πρόσωπα: τό ἕνα εἶναι φαρισαϊκά μελιστάλαχτο καί τό ἄλλο μενσεβίκικο ἀντεπαναστατικό. Στό κόμμα δείχνει τό φαρισαϊκά μελιστάλαχτο πρόσωπό της, ὅταν τό κόμμα τή στριμώχνει καί τῆς ζητᾶ νά παραιτηθεῖ ἀπό τό φραξιονισμό, ἀπό τήν πολιτική τῆς διάσπασης. Τό μενσεβίκικο ἀντεπαναστατικό της πρόσωπο τό δείχνει ὅταν ἀπευθύνεται στίς μή προ-

λεταριακές δυνάμεις, όταν απευθύνεται στό «εβρόμο» ενάντια στό κόμμα, ενάντια στή Σοβιετική εξουσία. Τώρα, όπως βλέπετε, απευθύνεται σέ μάς μέ τό φαρισαϊκά μελιστάλαχτό της πρόσωπο, θέλοντας νά ξεγελάσει ακόμα μιά φορά τό κόμμα. Νά γιατί ο Κάμενεφ προσπάθησε νά εξαφανίσει τά ίχνη, παρακάμπτοντας τά σπουδαιότερα ζητήματα τών διαφωνιών μας. Μπορούμε ν' ανεχθούμε παραπέρα αυτή τή διπλοπροσωπία, αυτή τήν υποκρισία;

Ένα από τά δυό: είτε ή αντιπολίτευση θέλει νά μιλήσει σοβαρά μέ τό κόμμα, καί τότε πρέπει νά πετάξει τή μάσκα· ή σκέφτεται νά διατηρήσει καί στό έξής δυό πρόσωπα, τότε όμως θά υποχρεωθεί νά μείνει έξω από τό κόμμα. (Φωνές: «Σωστά!»).

β) Γιά τίς παραδόσεις τού μπολσεβικισμού. Ό Κάμενεφ βεβαιώνει ότι σύμφωνα μέ τίς παραδόσεις τού κόμματός μας, μέ τίς παραδόσεις τού μπολσεβικισμού, δέν μπορεί κανείς νά απαιτεί από ένα μέλος τού κόμματος νά παραιτηθεί από ορισμένες απόψεις πού δέ συμβιβάζονται μέ τήν κομματική μας ιδεολογία, μέ τό πρόγραμμά μας. Είναι σωστό αυτό; Φυσικά, δέν είναι σωστό. Κάτι παραπάνω, είναι ψέμα, σύντροφοι!

Μήπως δέν είναι γεγονός ότι εμείς όλοι, μαζί καί ο Κάμενεφ, διαγράψαμε από τό κόμμα τό Μιάσνικοφ καί τούς οπαδούς του; Γιατί τούς διαγράψαμε; Ακριβώς γιατί οί μενσεβίκικες απόψεις τους αποδείχτηκαν ασυμβίβαστες μέ τίς απόψεις τού κόμματος.

Μήπως δέν είναι γεγονός ότι εμείς όλοι, μαζί καί ο Κάμενεφ, διαγράψαμε από τό κόμμα ένα μέρος τής «εργατικής αντιπολίτευσης»; Γιατί τό διαγράψαμε; Ακριβώς γιατί οί μενσεβίκικες απόψεις του αποδείχτηκαν ασυμβίβαστες μέ τίς απόψεις τού κόμματός μας.

Καί γιατί διαγράφηκαν από τό κόμμα ο Όσόφσκι καί ο Ντασκόφσκι; Γιατί διαγράφηκαν από τήν Κομμουνιστική Διεθνή ο Μάσλοφ, ή Ρούθ Φίσερ, ο Κάτς κ.ά.; Επειδή οί απόψεις τους αποδείχτηκαν ασυμβίβαστες μέ τήν ιδεολογία τής Κομμουνιστικής Διεθνούς, μέ τήν ιδεολογία τού ΚΚ (Μπ.) τής ΕΣΣΔ.

Τό κόμμα μας δέ θά ήταν λενινιστικό κόμμα, άν θεωρούσε ότι επιτρέπεται νά υπάρχουν αντιλενινιστικά στοιχεία στίς οργανώσεις μας. Τότε, γιατί νά μήν μπάσουμε στό κόμμα μας τούς μενσεβίκους; Τί θά γίνει μέ τούς ανθρώπους πού όντας στό κόμμα μας κατρακύλησαν στό μενσεβικισμό καί προπαγανδίζουν τίς αντιλενινιστικές απόψεις τους; Τί κοινό μπορεί νά υπάρχει ανάμεσα στό λενινιστικό κόμμα καί σέ τέτιους ανθρώπους; Ό Κάμενεφ συκοφαντεί τό κόμμα μας, ξεκόβει από τίς παραδόσεις τού κόμματός μας, ξεκόβει από τίς παραδόσεις τού μπολσεβικισμού, όταν ισχυρίζεται ότι μπορεί νά ανέχεται κανείς στό κόμμα μας ανθρώπους, πού πρεσβεύουν καί κηρύχνουν μενσεβίκικες απόψεις. Καί ακριβώς επειδή ο Κάμενεφ καί μαζί του όλη ή αντιπολίτευση τσαλαπατούν τίς επαναστατικές παραδόσεις τού κόμματός μας, ακριβώς γι' αυτό τό κόμμα βάζει ζήτημα νά παραιτηθεί ή αντιπολίτευση από τίς αντιλενινιστικές απόψεις της.

γ) Ή δήθεν προσήλωση τής αντιπολίτευσης σέ αρχές. Ό Κάμενεφ βεβαιώνει ότι γι' αυτόν καί τούς άλλους αντιπολιτευόμενους είναι δύσκολο νά παραιτηθούν από τίς απόψεις τους, γιατί συνήθισαν νά υπερασπίζουν μπολσεβίκικα τίς απόψεις τους. Λέει πώς θά σήμαινε έλλειψη αρχών από μέρους τής αντιπολίτευσης άν παραιτούνταν από τίς απόψεις της. Έτσι βγαίνει τό συμπέρασμα ότι οί ηγέτες τής αντιπολίτευσης είναι άνθρωποι μέ ανώτερες αρχές. Είναι σωστό αυτό, σύντροφοι; Τόσο μεγάλη σημασία αποδίδουν λοιπόν οί ηγέτες

τῆς ἀντιπολίτευσης στίς ἀρχές τους, στίς ἀπόψεις τους, στίς πεποιθήσεις τους; Δέ φαίνεται νά συμβαίνει κάτι τέτιο, σύντροφοι. Καί δέ φαίνεται, ἄν πάρουμε ὑπόψη μας τήν ἱστορία τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ συνασπισμοῦ τῆς ἀντιπολίτευσης. (Γέλια). Τά πράγματα δείχνουν ἀκριβῶς τό ἀντίθετο. Ἡ ἱστορία δείχνει, τά γεγονότα δείχνουν ὅτι κανείς ὥς τώρα δέ μεταπήδησε μέ τόση εὐκολία ἀπό τή μιά ἀρχή στήν ἄλλη, κανείς ὥς τώρα δέν ἄλλαξε μέ τόση ἐλαφρότητα καί εὐκολία τίς ἀπόψεις του, ὅπως οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσής μας. Γιατί λοιπόν νά μήν παραιτηθοῦν καί τώρα ἀπό τίς ἀπόψεις τους, ἄν τό ἀπαιτοῦν τά συμφέροντα τοῦ κόμματος;

Νά μερικά παραδείγματα ἀπό τήν ἱστορία τοῦ τροτσκισμοῦ.

Εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Λένιν ὀργανώνοντας τό κόμμα, συγκάλεσε τό 1912 συνδιάσκεψη τῶν μπολσεβίκων στήν Πράγα. Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ συνδιάσκεψη αὐτή εἶχε πολύ μεγάλη σημασία στήν ἱστορία τοῦ κόμματός μας, γιατί χάραξε τά ὅρια ἀνάμεσα στούς μπολσεβίκους καί τούς μενσεβίκους καί συνένωσε τίς ὀργανώσεις τῶν μπολσεβίκων ὅλης τῆς χώρας σ' ἕνα ἑνιαῖο μπολσεβίκικο κόμμα.

Εἶναι γνωστό ὅτι τόν ἴδιο χρόνο, τό 1912, ἔγινε καί ἡ μενσεβίκικη σύσκεψη τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου, μέ ἐπικεφαλῆς τόν Τρότσκι. Εἶναι γνωστό ἐπίσης ὅτι ἡ σύσκεψη αὐτή κήρυξε τόν πόλεμο ἐνάντια στή συνδιάσκεψη τῶν μπολσεβίκων καί κάλεσε τίς ἐργατικές ὀργανώσεις νά διαλύσουν τό λενινιστικό κόμμα. Ποιά κατηγορία ἀπόδιδε τότε ἡ σύσκεψη τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου τοῦ Τρότσκι στή συνδιάσκεψη τῶν μπολσεβίκων τῆς Πράγας; Τήν κατηγοροῦσε γιά ὅλα τά θανάσιμα ἁμαρτήματα. Τήν κατηγοροῦσε γιά σφετερισμό, γιά σεχταρισμό, γιά ὀργάνωση «πραξικοπήματος» μέσα στό κόμμα κι ὁ διάολος ξέρει γιά τί ἄλλο ἀκόμα.

Νά πῶς χαρακτήριζε τότε ἡ σύσκεψη τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου τή συνδιάσκεψη τῶν μπολσεβίκων στήν Πράγα στή δήλωσή της πρός τή 2η Διεθνῆ:

«Ἡ σύσκεψη δηλώνει ὅτι ἡ συνδιάσκεψη αὐτή (συνδιάσκεψη τῶν μπολσεβίκων στήν Πράγα τό 1912. Ι. Στ.) ἀποτελεῖ ἀνοιχτή ἀπόπειρα μιᾶς ὁμάδας προσώπων πού ἐντελῶς συνειδητά ὁδήγησαν τό κόμμα στή διάσπαση, νά σφετεριστοῦν τή σημαία τοῦ κόμματος, καί ἐκφράζει τή βαθιά λύπη της γιά τό ὅτι μερικές κομματικές ὀργανώσεις καί σύντροφοι ἔπεσαν θύματα αὐτῆς τῆς ἀπάτης καί βοήθησαν ἔτσι τή διασπαστική καί σφετεριστική πολιτική τῆς λενινιστικῆς αἵρεσης. Ἡ σύσκεψη ἐκφράζει τήν πεποίθησή της ὅτι ὅλες οἱ κομματικές ὀργανώσεις στή Ρωσία καί στό ἐξωτερικό θά διαμαρτυρηθοῦν ἐνάντια στό πραξικόπημα πού ἔγινε, δέ θά ἀναγνωρίσουν τά κεντρικά ὄργανα πού ἔβγαλε ἡ συνδιάσκεψη καί θά βοηθήσουν μέ ὅλα τά μέσα νά ἀποκατασταθεῖ ἡ ἑνότητα τοῦ κόμματος, συγκαλώντας μιά πραγματική γενική κομματική συνδιάσκεψη». (Ἀπό τή δήλωση τοῦ συνασπισμοῦ τοῦ Αὐγούστου στή 2η Διεθνῆ, πού δημοσιεύτηκε στό «Φόρβερτς» στίς 26 τοῦ Μάρτη 1912).

Βλέπετε ὅτι ἐδῶ ὑπάρχουν ὅλα: καί ἡ λενινιστική αἵρεση, καί ὁ σφετερισμός, καί τό «πραξικόπημα» μέσα στό κόμμα.

Καί τί ἔγινε; Πέρασαν κάμποσα χρόνια κι ὁ Τρότσκι παραιτήθηκε ἀπ' αὐτές τίς ἀπόψεις του γιά τό μπολσεβίκικο κόμμα. Καί ὄχι μόνο παραιτήθηκε, ἀλλά καί σύρθηκε μέ τήν κοιλιά πρός τό μπολσεβίκικο κόμμα, μπαίνοντας σ' αὐτό σάν ἕνα ἀπό τά δραστήρια μέλη του. (Γέλια).

Πῶς μπορεῖ κανείς νά ὑποθέσει ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτά ὅτι ὁ Τρότσκι καί οἱ τροτσκιστές δέ θά μπορέσουν νά παραιτηθοῦν ἀκόμα μιά φορά ἀπό τίς ἀπόψεις τους σχε-

τικά μέ τίς θερμιδορικές τάσεις τοῦ κόμματός μας, σχετικά μέ τό σφετερισμό κλπ.;

Ἕνα ἄλλο παράδειγμα ἀπό τόν ἴδιο τομέα.

Εἶναι γνωστό ὅτι στά τέλη τοῦ 1924 ὁ Τρότσκι ἐξέδοσε μιά μπροσούρα μέ τόν τίτλο «Τά διδάγματα τοῦ Ὀχτώβρη». Εἶναι γνωστό ὅτι στή μπροσούρα αὐτή ὁ Τρότσκι χαρακτήριζε τόν Κάμενεφ καί τό Ζηνόβιεφ δεξιά, μισομενσεβίκικη πτέρυγα τοῦ κόμματός μας. Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ μπροσούρα τοῦ Τρότσκι ἀποτέλεσε τήν αἰτία γιά μιά ὁλάκερη συζήτηση μέσα στό κόμμα μας. Καί τί συνέβηκε; Δέν πέρασε παρά ἕνας χρόνος περίπου καί ὁ Τρότσκι παραιτήθηκε ἀπό τίς ἀπόψεις του, διακηρύχνοντας ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Κάμενεφ δέν ἀποτελοῦν τή δεξιά πτέρυγα τοῦ κόμματός μας, ἀλλά τήν ἀριστερή, τήν ἐπαναστατική του πτέρυγα.

Ἕνα ἄλλο παράδειγμα, τή φορά αὐτή ἀπό τήν ἱστορία τῆς ζηνοβιεφικῆς ὁμάδας. Εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Κάμενεφ ἔγραψαν ἕνα σωρό μπροσοῦρες ἐνάντια στόν τροτσκισμό. Εἶναι γνωστό ὅτι τό 1925 ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Κάμενεφ διακήρυξαν μαζί μ' ὅλο τό κόμμα ὅτι ὁ τροτσκισμός εἶναι ἀσυμβίβαστος μέ τό λενινισμό. Εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Κάμενεφ μαζί μ' ὅλο τό κόμμα ψήφισαν τίς ἀποφάσεις γιά μικροαστική παρέκκλιση τοῦ τροτσκισμοῦ, τόσο στά συνέδρια τοῦ κόμματός μας, ὅσο καί στό 5ο Συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Καί τί συνέβηκε; Δέν πέρασε οὔτε ἕνας χρόνος ὕστερα ἀπ' αὐτό καί τούς βλέπουμε νά ἀπαρνοῦνται τίς ἀπόψεις τους, νά τίς καταδικάζουν καί νά διακηρύχνουν ὅτι ἡ ὁμάδα τοῦ Τρότσκι εἶναι πραγματικά λενινιστική κι ἐπαναστατική ὁμάδα μέσα στό κόμμα μας. (Φ ω ν ή: «Ἀμοιβαία ἀμνηστία!»).

Αὐτά εἶναι, σύντροφοι, τά γεγονότα, πού τόν ἀριθμό

τους θά μποροῦσε νά τόν αὐξήσει κανείς κατά βούληση.

Δέ γίνεται μήπως φανερό ἀπό τά παραπάνω ὅτι ἡ ἀνώτερη προσήλωση τῶν ἡγετῶν τῆς ἀντιπολίτευσης στίς ἀρχές, γιά τήν ὁποία μᾶς μίλησε ἐδῶ ὁ Κάμενεφ, εἶναι ἕνα παραμύθι πού δέν ἔχει τίποτε τό κοινό μέ τήν πραγματικότητα;

Δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι κανείς ὥς τώρα μέσα στό κόμμα μας δέν τά κατάφερνε νά παραιτηθεῖ μέ τόση ἐλαφρότητα καί εὐκολία ἀπό τίς ἀρχές του, ὅπως ὁ Τρότσκι, ὁ Ζηνόβιεφ καί ὁ Κάμενεφ; (Γ έ λ ι α).

Γεννιέται τό ἐρώτημα: πῶς μπορεῖ κανείς νά ὑποθέσει ὅτι οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης, πού ἀρκετές φορές παραιτήθηκαν ἀπό τίς ἀρχές τους, ἀπό τίς ἀπόψεις τους, δέ θά μπορέσουν νά παραιτηθοῦν κι ἄλλη μιά φορά ἀπ' αὐτές;

Δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ἡ ἀπαίτησή μας νά παραιτηθεῖ ἡ ἀντιπολίτευση ἀπό τίς μενσεβίκικες ἀπόψεις της δέν εἶναι δά καί τόσο μεγάλη γιά τούς ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης, ὅπως προσπαθεῖ νά τό παρουσιάσει ὁ Κάμενεφ; (Γ έ λ ι α). Δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ὑποχρεώνονται νά παραιτηθοῦν ἀπό τίς ἀπόψεις τους, — γιατί νά μήν παραιτηθοῦν κι ἄλλη μιά φορίτσα; (Γ έ λ ι α).

δ) Ε ἴ τ ε τ ό κ ό μ μ α, ε ἴ τ ε ἡ ἀ ν τ ι π ο λ ί τ ε υ σ η. Ὁ Κάμενεφ ἰσχυρίζεται ὅτι δέν μπορεῖ κανείς νά ἀπαιτεῖ ἀπό τούς ἀντιπολιτευόμενους νά παραιτηθοῦν ἀπό ὁρισμένες ἀπόψεις τους, πού ἔχουν ἀποβεῖ ἀσυμβίβαστες μέ τήν ἰδεολογία καί τό πρόγραμμα τοῦ κόμματος. Εἶπα παραπάνω ὅτι αὐτός ὁ ἰσχυρισμός τοῦ Κάμενεφ δέν εἶναι καθόλου σοβαρός, ἄν πάρουμε ὑπόψη τό παρελθόν καί τό παρόν τοῦ συνασπισμοῦ τῆς ἀντιπολίτευσης. Ἄς δεχτοῦμε ὅμως γιά μιά στιγμή ὅτι ὁ Κάμενεφ ἔχει δίκιο. Τί βγαίνει τότε; Μπορεῖ τό κόμμα, τό κόμμα μας, νά καταδικάσει τίς

ἀπόψεις του, τίς πεποιθήσεις του, τίς ἀρχές του; Μπορεῖ νά ἀπαιτεῖ κανείς ἀπό τό κόμμα μας νά καταδικάσει τίς ἀπόψεις του, τίς ἀρχές του; Τό κόμμα ἔχει σχηματίσει τή σταθερή πεποίθηση ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση ὀφείλει νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς ἀντιλενινιστικές ἀπόψεις της, ὅτι διαφορετικά θά ὑποχρεωθεῖ νά φύγει ἀπό τό κόμμα. Ἄν δέν μπορεῖ νά ἀπαιτεῖ κανείς ἀπό τήν ἀντιπολίτευση νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς πεποιθήσεις της, τότε γιατί μπορεῖ νά ἀπαιτεῖ ἀπό τό κόμμα νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς ἀπόψεις καί τίς πεποιθήσεις του σχετικά μέ τήν ἀντιπολίτευση; Κι ὅμως ἀπό τά λόγια τοῦ Κάμενεφ βγαίνει ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση δέν μπορεῖ νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς ἀντιλενινιστικές ἀπόψεις της, ἐνῶ τό κόμμα πρέπει νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς ἀπόψεις του σχετικά μέ τό ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά ἀφήσουμε τήν ἀντιπολίτευση στό κόμμα μας, ἄν ἡ ἀντιπολίτευση δέν παραιτηθεῖ ἀπό τίς ἀντιλενινιστικές της ἀπόψεις. Ὑπάρχει λοιπόν ἐδῶ λογική; (Γέλια. Χειροκροτήματα).

Ὁ Κάμενεφ ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ ἀντιπολιτευόμενοι εἶναι ἄνθρωποι γενναῖοι, πού ὑπερασπίζουν τίς πεποιθήσεις τους ὥς τό τέλος. Δέν πολυπιστεύω στήν ἀνδρεία καί στήν προσήλωση τῶν ἡγετῶν τῆς ἀντιπολίτευσης σέ ἀρχές. Πολύ λίγο πιστεύω στήν ἀνδρεία λογουχάρη τοῦ Ζηνόβιεφ ἤ τοῦ Κάμενεφ (γέλια), πού χτές ἀκόμα ἔκαναν τόν Τρότσκι μιά δεκάρα καί σήμερα τόν φιλοῦν. (Φωνή: «Εἶναι συνηθισμένοι νά παίζουν τά βαρελάκια»). Ἄς δεχτοῦμε ὅμως γιά μιά στιγμούλα ὅτι οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσής μας διατηροῦν ἀκόμα κάποια δόση ἀνδρείας καί προσήλωσης σέ ἀρχές. Ποιά βάση ὑπάρχει γιά νά ὑποθέσει κανείς ὅτι τό κόμμα ἔχει λιγότερη ἀνδρεία καί προσήλωση σέ ἀρχές ἀπ' ὅ,τι, ἄς ποῦμε, ὁ Ζηνόβιεφ, ὁ Κάμενεφ ἤ ὁ Τρότσκι; Ποιός λόγος ὑπάρχει νά ὑποθέσουμε ὅτι τό κόμμα θά παραιτηθεῖ εὐκολότερα ἀπό τίς πεποιθήσεις του σχετικά μέ τήν ἀντιπολίτευση, σχετικά μέ τό ὅτι οἱ μενσεβίκικες ἀπόψεις της εἶναι ἀσυμβίβαστες μέ τήν ἰδεολογία καί τό πρόγραμμα τοῦ κόμματος, παρά οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης ἀπό τίς δικές τους ἀπόψεις, αὐτοί πού ἀλλάζουν κάθε τόσο τίς ἀπόψεις τους σάν πουκάμισα; (Γέλια).

Δέν εἶναι ξεκάθαρο ὅτι ὁ Κάμενεφ ἀπαιτεῖ ἀπό τό κόμμα νά παραιτηθεῖ ἀπό τίς ἀπόψεις του σχετικά μέ τήν ἀντιπολίτευση καί τά μενσεβίκικα λάθη της; Δέ νομίζει ὁ Κάμενεφ ὅτι τραβάει πολύ μακριά; Δέ θά θελήσει ἄραγε νά παραδεχτεῖ ὅτι εἶναι ἐπικίνδυνο νά τραβάει κανείς τόσο μακριά;

Τό ζήτημα μπαίνει ἔτσι: εἴτε τό κόμμα, εἴτε ἡ ἀντιπολίτευση. Εἴτε ἡ ἀντιπολίτευση παραιτεῖται ἀπό τίς ἀντιλενινιστικές της ἀπόψεις, εἴτε δέ θά τό κάνει αὐτό, καί τότε στό κόμμα δέ θά μείνει οὔτε ἡ ἀνάμνησή της. (Φωνές: «Σωστά!». Χειροκροτήματα).

ε) Ἡ ἀντιπολίτευση ξέκοψε ἀπό τίς παραδόσεις τοῦ μπολσεβικισμοῦ. Ὁ Κάμενεφ ἰσχυρίζεται ὅτι σύμφωνα μέ τίς μπολσεβίκικες παραδόσεις δέν ἐπιτρέπεται νά ἀπαιτεῖς ἀπό μέλη τοῦ κόμματος νά παραιτηθοῦν ἀπό τίς ἀπόψεις τους. Οἱ ὁμιλητές ἀπόδειξαν πλέρια ὅτι αὐτό δέν εἶναι σωστό. Τά γεγονότα ἐπιβεβαιώνουν ὅτι ὁ Κάμενεφ λέει καθαρά ψέματα.

Νά ὅμως ἕνα ἐρώτημα: ὑπάρχει στίς μπολσεβίκικες παραδόσεις ἐκεῖνο πού ἡ ἀντιπολίτευση ἐπέτρεπε καί ἐξακολουθεῖ νά ἐπιτρέπει στόν ἑαυτό της; Ἡ ἀντιπολίτευση ὀργάνωσε φράξια καί τή μετέτρεψε σέ κόμμα μέσα στό μπολσεβίκικο κόμμα μας. Ποῦ ἀκούστηκε ὅμως οἱ μπολσεβίκικες παραδόσεις νά ἐπιτρέπουν σέ ὁποιονδήποτε μιά τέτια ἀσχημία; Πῶς μπορεῖ νά μιλάει κανείς γιά μπολ-

σεβίκικες παραδόσεις, προκαλώντας ταυτόχρονα διάσπαση στό κόμμα καί σχηματίζοντας μέσα σ' αὐτό ἕνα νέο, ἀντιμπολσεβίκικο κόμμα;

Παρακάτω. Ἡ ἀντιπολίτευση ὀργάνωσε παράνομο τυπογραφεῖο, δημιουργώντας συνασπισμό μέ ἀστούς διανοούμενους, πού μέ τή σειρά τους εἶχαν συνασπισμό μέ βαμμένους λευκοφρουρούς. Γεννιέται τό ἐρώτημα: πῶς μπορεῖ νά μιλάει κανείς γιά παραδόσεις τοῦ μπολσεβικισμοῦ, κάνοντας μιά τέτια ἀσχημία πού συνορεύει μέ ἀνοιχτή προδοσία ἀπέναντι στό κόμμα καί τή Σοβιετική ἐξουσία;

Τέλος, ἡ ἀντιπολίτευση ὀργάνωσε ἀντικομματική, ἀντισοβιετική διαδήλωση, κάνοντας ἔκκληση στό «δρόμο», κάνοντας ἔκκληση στά μή προλεταριακά στοιχεῖα. Πῶς μπορεῖς ὅμως νά μιλᾶς γιά μπολσεβίκικες παραδόσεις, κάνοντας ἔκκληση στό «δρόμο» ἐνάντια στό κόμμα σου, ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία σου; Ποῦ ἀκούστηκε οἱ μπολσεβίκικες παραδόσεις νά ἐπιτρέπουν μιά τέτια ἀσχημία πού συνορεύει μέ ἀνοιχτή ἀντεπαναστατικότητα;

Δέν εἶναι μήπως φανερό ὅτι ὁ Κάμενεφ μιλάει γιά παραδόσεις τοῦ μπολσεβικισμοῦ, γιά νά συγκαλύψει τό ξέκομμά του ἀπό τίς παραδόσεις αὐτές ἐνονόματι τῶν συμφερόντων τῆς ἀντιμπολσεβίκικης ὁμάδας του;

Ἀπό τήν ἔκκληση στό «δρόμο» ἡ ἀντιπολίτευση δέν ἔβγαλε τίποτε, γιατί ἀποδείχτηκε ὅτι εἶναι μιά μηδαμινή ὁμάδα. Αὐτό ὅμως δέν εἶναι φταίξιμό της, ἀλλά ἀτυχία της. Καί τί θά γινόταν, ἄν ἡ ἀντιπολίτευση εἶχε λίγο περισσότερες δυνάμεις; Δέν εἶναι φανερό ὅτι ἡ ἔκκληση στό «δρόμο» θά μετατρεπόταν σέ ἀνοιχτό πραξικόπημα ἐνάντια στή Σοβιετική ἐξουσία; Μήπως εἶναι δύσκολο νά καταλάβει κανείς ὅτι ἡ ἀπόπειρα αὐτή τῆς ἀντιπολίτευσης οὐσιαστικά δέ διαφέρει καθόλου ἀπό τή γνωστή ἀπόπειρα τῶν ἀριστερῶν ἐσέρων τό 1918; (Φωνές: «Σωστά!»). Κανονικά, στίς 7 τοῦ Νοέμβρη θά ἔπρεπε νά συλλάβουμε τούς δραστήριους παράγοντες τῆς ἀντιπολίτευσης γι' αὐτές τους τίς ἀπόπειρες. (Φωνές: «Σωστά!». Παρατεταμένα χειροκροτήματα). Δέν τό κάναμε μόνο καί μόνο γιατί τούς λυπηθήκαμε, δείξαμε μεγαλοψυχία καί θέλαμε νά τούς δόσουμε τή δυνατότητα νά συνέλθουν. Αὐτοί ὅμως ἑρμήνεψαν τή μεγαλοψυχία μας γιά ἀδυναμία.

Δέν εἶναι λοιπόν φανερό ὅτι οἱ κουβέντες τοῦ Κάμενεφ γιά μπολσεβίκικες παραδόσεις εἶναι κούφια καί κάλπικη φλυαρία, προορισμένη νά συγκαλύψει τό ξέκομμα τῆς ἀντιπολίτευσης ἀπό τίς παραδόσεις τοῦ μπολσεβικισμοῦ;

στ) Γιά τήν πλασματική ἑνότητα καί τήν πραγματική ἑνότητα. Ὁ Κάμενεφ ἔψαλε ἐδῶ ὕμνους στήν ἑνότητα. Ἀναλύθηκε πραγματικά σέ ἐπικλήσεις στό κόμμα νά σπεύσει σέ βοήθεια καί νά πραγματοποιήσει τήν ἑνότητα «μέ κάθε θυσία». Αὐτοί, οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης, εἶναι, βλέπετε, κατά τῆς πολιτικῆς τῶν δυό κομμάτων. Εἶναι, βλέπετε, ὑπέρ τῆς ἑνότητας «μέ κάθε θυσία». Στό μεταξύ ὅμως ξέρουμε ὅτι τήν ἴδια τή στιγμή πού ὁ Κάμενεφ τσαμπούναγε ἐδῶ γιά ἑνότητα τοῦ κόμματος, οἱ ὁμοϊδεάτες του ἔπαιρναν στίς παράνομες συγκεντρώσεις τους ἀποφάσεις πού ἔλεγαν ὅτι ἡ δήλωση τῆς ἀντιπολίτευσης γιά ἑνότητα εἶναι ἑλιγμός πού ἀποβλέπει στή διατήρηση τῶν δυνάμεών τους καί στή συνέχιση τῆς διασπαστικῆς πολιτικῆς τους. Ἀπό τό ἕνα μέρος ἔχουμε τούς ὕμνους τῶν ἀντιπολιτευομένων γιά ἑνότητα τοῦ κόμματος στό συνέδριο τοῦ λενινιστικοῦ κόμματος. Ἀπό τό ἄλλο μέρος ἔχουμε τήν παράνομη δουλιά τῶν ἀντιπολιτευομένων γιά διάσπαση τοῦ κόμματος, γιά ὀργάνωση δεύτερου κόμματος, γιά ὑπόσκαψη τῆς ἑνότητας τοῦ κόμματος. Αὐτό τό λένε αὐτοί ἑνότητα «μέ κάθε θυσία». Δέν

είναι καιρός νά παρατήσουν αὐτό τό ἐγκληματικό, τό ἀγύρτικο παιχνίδι;

Ὁ Κάμενεφ μίλησε γιά ἑνότητα. Ἑνότητα μέ ποιόν; Ἑνότητα μέ τό κόμμα ἤ μέ τό Στσερμπακόφ; Δέν εἶναι λοιπόν καιρός νά καταλάβουν ὅτι δέν μπορεῖ κανείς νά ἑνώσει σέ ἕνα ἑνιαῖο κόμμα τούς λενινιστές καί τούς κυρίους Στσερμπακόφ;

Ὁ Κάμενεφ μίλησε γιά ἑνότητα. Ἑνότητα μέ ποιόν; Μέ τόν Μάσλοφ καί τό Σουβαρίν ἤ μέ τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ καί τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ; Δέν εἶναι λοιπόν καιρός νά καταλάβουν ὅτι δέν μπορεῖ κανείς νά μιλάει γιά ἑνότητα μέ τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τήν Κομμουνιστική Διεθνῆ, διατηρώντας τήν ἑνότητα μέ τούς διάφορους Μάσλοφ καί Σουβαρίν; Δέν εἶναι λοιπόν καιρός νά καταλάβουν ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά συνενώσει κανείς τίς λενινιστικές ἀπόψεις μέ τίς μενσεβίκικες ἀπόψεις τῆς ἀντιπολίτευσης;

Νά συνενώσεις τό Λένιν μέ τόν Ἀμπράμοβιτς; Ἔ, ὄχι πιά, σύντροφοι! Εἶναι καιρός νά παρατήσουν αὐτό τό ἀγύρτικο παιχνίδι.

Νά γιατί νομίζω ὅτι οἱ κουβέντες τοῦ Κάμενεφ γιά ἑνότητα «μέ κάθε θυσία» εἶναι ἕνα φαρισαϊκό παιχνίδι, πού ἀποβλέπει στήν ἐξαπάτηση τοῦ κόμματος.

Μᾶς χρειάζεται πραγματική ἑνότητα καί ὄχι παιχνίδι μέ τήν ἑνότητα. Ἔχουμε ἄραγε πραγματική, λενινιστική ἑνότητα στό κόμμα μας; Ναί, ἔχουμε. Ὅταν τά 99% τοῦ κόμματός μας ψηφίζουν ὑπέρ τοῦ κόμματος καί ἐνάντια στήν ἀντιπολίτευση, αὐτή εἶναι μιά πραγματική καί γνήσια προλεταριακή ἑνότητα, τέτια πού δέν ὑπῆρχε ὥς τά σήμερα στό κόμμα μας. Νά ἕνα συνέδριο τοῦ κόμματος, στό ὁποῖο δέν ὑπάρχει οὔτε ἕνας ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιπολίτευσης. (Χειροκροτήματα). Τί εἶναι αὐτό, ἄν ὄχι ἑνότητα τοῦ λενινιστικοῦ κόμματός μας; Αὐτό ἀκριβῶς λέμε ἐμεῖς λενινιστική ἑνότητα τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος.

ζ) «Τελεία καί παύλα στήν ἀντιπολίτευση!». Τό κόμμα ἔκανε ὅ,τι μποροῦσε νά γίνει, γιά νά βάλει τήν ἀντιπολίτευση στό λενινιστικό δρόμο. Τό κόμμα ἔδειξε τή μεγαλύτερη ἐπιείκεια καί μεγαλοψυχία, γιά νά δόσει στήν ἀντιπολίτευση τή δυνατότητα νά συνέλθει καί νά διορθώσει τά λάθη της. Τό κόμμα πρότεινε στήν ἀντιπολίτευση νά παραιτηθεῖ ἀνοιχτά καί τίμια, μπροστά σ' ὅλο τό κόμμα, ἀπό τίς ἀντιλενινιστικές ἀπόψεις της. Τό κόμμα πρότεινε στήν ἀντιπολίτευση νά ἀναγνωρίσει τά λάθη της καί νά τά στιγματίσει, γιά νά ἀπαλλαγεῖ μιά γιά πάντα ἀπ' αὐτά. Τό κόμμα πρότεινε στήν ἀντιπολίτευση νά ἀφοπλιστεῖ ὁλοκληρωτικά καί ἀπό ἰδεολογική καί ἀπό ὀργανωτική ἄποψη.

Τί ἐπιδιώκει μ' αὐτό τό κόμμα; Ἐπιδιώκει νά τελειώσει μέ τήν ἀντιπολίτευση καί νά περάσει στή θετική δουλιά. Ἐπιδιώκει νά ἐκμηδενίσει ἐπιτέλους τήν ἀντιπολίτευση καί ν' ἀποχτήσει τή δυνατότητα νά καταπιαστεῖ ὅπως χρειάζεται μέ τό μεγάλο μας ἔργο τῆς οἰκοδόμησης.

Ὁ Λένιν στό 10ο Συνέδριο ἔλεγε: «Δέ χρειάζεται τώρα ἀντιπολίτευση... Τώρα πρέπει νά μπεῖ τέρμα, τελεία καί παύλα στήν ἀντιπολίτευση, τώρα μᾶς φτάνουν πιά οἱ ἀντιπολιτεύσεις»[86].

Τό κόμμα ἐπιθυμεῖ νά πραγματοποιηθεῖ ἐπιτέλους στίς γραμμές τοῦ κόμματός μας τό σύνθημα αὐτό τοῦ Λένιν. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Ἄν ἡ ἀντιπολίτευση καταθέσει τά ὅπλα, πάει καλά. Ἄν δέ θελήσει νά ἀφοπλιστεῖ, θά τήν ἀφοπλίσουμε μόνοι μας. (Φωνές: «Σωστά!». Χειροκροτήματα).

III

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ἀπό τό λόγο τοῦ Κάμενεφ φαίνεται ὅτι ἡ ἀντιπολίτευση δέν ἔχει σκοπό ν' ἀφοπλιστεῖ ὁλοκληρωτικά. Τό ἴδιο δείχνει καί ἡ δήλωση τῆς ἀντιπολίτευσης στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη. Ὅπως φαίνεται, ἡ ἀντιπολίτευση προτιμάει νά μείνει ἔξω ἀπό τό κόμμα. Τί νά γίνει λοιπόν, ἄς μείνει ἔξω ἀπό τό κόμμα. Στό ὅτι προτιμοῦν νά μείνουν ἔξω ἀπό τό κόμμα, στό ὅτι ξεκόβουν ἀπό τό κόμμα δέν ὑπάρχει τίποτε τό τρομερό, τίποτε τό ἰδιαίτερο, τίποτε τό ἐκπληχτικό. Ἄν ρίξουμε μιά ματιά στήν ἱστορία τοῦ κόμματός μας, θά δοῦμε καθαρά ὅτι πάντα, σέ ὁρισμένες σοβαρές στροφές τοῦ κόμματός μας, μιά ὁρισμένη μερίδα ἀπό τούς παλιούς ἡγέτες ἔπεφτε ἀπό τό ἁμάξι τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος ἀδειάζοντας τή γωνιά γιά καινούργιους ἀνθρώπους. Ἡ στροφή εἶναι σοβαρό πράγμα, σύντροφοι. Ἡ στροφή εἶναι ἐπικίνδυνη γιά ὅσους δέν κάθονται γερά στό κομματικό ἁμάξι. Στή στροφή δέν μπορεῖ ὁ καθένας νά κρατήσει ἰσορροπία. Στρίβεις τό ἁμάξι, κοιτᾶς, κάποιος ἔχει πέσει ἔξω ἀπ' αὐτό. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α).

Ἄς πάρουμε τό 1903, τήν περίοδο τοῦ δεύτερου συνεδρίου τοῦ κόμματός μας. Ἦταν περίοδος στροφῆς τοῦ κόμματος ἀπό τή συμφωνία μέ τούς φιλελεύθερους στό θανάσιμο ἀγώνα ἐνάντια στή φιλελεύθερη ἀστική τάξη, ἀπό τήν προετοιμασία τοῦ ἀγώνα ἐνάντια στόν τσαρισμό στόν ἀνοιχτό ἀγώνα ἐνάντιά του γιά τήν ὁλοκληρωτική συντριβή τοῦ τσαρισμοῦ καί τῆς φεουδαρχίας. Ἐπικεφαλῆς τοῦ κόμματος ἦταν τότε ἡ ἑξάδα: Πλεχάνοφ, Ζασούλιτς, Μάρτοφ, Λένιν, Ἄξελροντ, Ποτρέσοφ. Ἡ στροφή ἀποδείχτηκε μοιραία γιά τά πέντε μέλη αὐτῆς τῆς ἑξάδας. Ἔπεσαν ἔξω ἀπό τό ἁμάξι. Ὁ Λένιν ἔμεινε μόνος. (Χ ε ι ρ ο κ ρ ο τ ή μ α τ α). Τό ἀποτέλεσμα ἦταν οἱ παλιοί ἡγέτες τοῦ κόμματος, οἱ ἱδρυτές τοῦ κόμματος (Πλεχάνοφ, Ζασούλιτς, Ἄξελροντ) μαζί μέ δυό νέους (Μάρτοφ, Ποτρέσοφ) νά ταχθοῦν ἐνάντια στόν ἕνα, ἐπίσης νέο, ἐνάντια στό Λένιν. Ἄν ξέρατε πόσους θρήνους, κλάψες καί ξεφωνητά εἴχαμε τότε ὅτι θά καταστραφεῖ τό κόμμα, ὅτι δέ θ' ἀντέξει τό κόμμα, ὅτι χωρίς τούς παλιούς ἡγέτες δέν μπορεῖ νά γίνει τίποτε. Ὅμως οἱ θρῆνοι καί οἱ κλάψες πέρασαν, ἐνῶ τά γεγονότα ἔμειναν. Καί τά γεγονότα ἔδειξαν ὅτι ἀκριβῶς χάρη στήν ἀποχώρηση τῆς πεντάδας τό κόμμα κατόρθωσε νά βγεῖ στό σωστό δρόμο. Τώρα γιά τόν κάθε μπολσεβίκο εἶναι ξεκάθαρο ὅτι χωρίς τήν ἀποφασιστική πάλη τοῦ Λένιν ἐνάντια στήν πεντάδα, χωρίς τήν παραμέριση τῆς πεντάδας, τό κόμμα μας δέ θά μποροῦσε νά συσπειρωθεῖ σάν κόμμα τῶν μπολσεβίκων, ἱκανό νά ὁδηγήσει τούς προλετάριους στήν ἐπανάσταση ἐνάντια στήν ἀστική τάξη. (Φ ω ν έ ς: «Σωστά!»).

Ἄς πάρουμε τήν ἑπόμενη περίοδο, τήν περίοδο τοῦ 1907—1908. Ἦταν περίοδος στροφῆς τοῦ κόμματός μας ἀπό τόν ἀνοιχτό ἐπαναστατικό ἀγώνα ἐνάντια στόν τσαρισμό στούς πλάγιους δρόμους πάλης, στή χρησιμοποίηση κάθε νόμιμης δυνατότητας—ἀπό τά ἀσφαλιστικά ταμεῖα ὥς τό βῆμα τῆς Δούμας. Ἦταν περίοδος ὑποχώρησης μετά τήν ἧττα μας στήν ἐπανάσταση τοῦ 1905. Ἡ στροφή αὐτή ἀπαιτοῦσε ἀπό μᾶς νά ἀφομοιώσουμε νέες μέθοδες πάλης, γιά νά μπορέσουμε, ἀφοῦ συγκεντρώσουμε δυνάμεις, νά τραβήξουμε ξανά στόν ἀνοιχτό ἐπαναστατικό ἀγώνα ἐνάντια στόν τσαρισμό. Ἡ στροφή ὅμως αὐτή ἀποδείχτηκε μοιραία γιά μιά ὁλόκληρη σειρά παλιούς μπολσεβίκους. Ἔπεσε ἀπό τό ἁμάξι ὁ Ἀλεξίνσκι, πού ἦταν κάποτε ἀρκετά καλός μπολσεβίκος. Ἔπεσε ὁ Μπογντάνοφ, πού ἦταν ἕνας ἀπό τούς σπουδαιότερους ἡγέτες τοῦ κόμματός μας.

Ἔπεσε ὁ Ροζκόφ, πρώην μέλος τῆς ΚΕ τοῦ κόμματός μας. Καί οὕτω καθεξῆς. Τότε δέν ἦταν ἴσως λιγότεροι οἱ θρῆνοι καί τά ξεφωνητά γιά καταστροφή τοῦ κόμματος ἀπ' ὅ,τι τό 1903. Ὅμως οἱ θρῆνοι πέρασαν, ἐνῶ τά γεγονότα ἔμειναν. Καί τά γεγονότα ἔδειξαν ὅτι τό κόμμα μας δέ θά μποροῦσε νά βγεῖ στό σωστό δρόμο στίς καινούργιες συνθῆκες πάλης, ἄν δέν ξεκαθαριζόταν ἀπό τούς ταλαντευόμενους πού φρέναραν τό ἔργο τῆς ἐπανάστασης. Τί ἐπιδίωκε τότε ὁ Λένιν; Μόνο ἕνα πράγμα: νά ἀπαλλάξει ὅσο τό δυνατό πιό γρήγορα τό κόμμα ἀπό τά ἀσταθῆ καί κλαψιάρικα στοιχεῖα γιά νά μή μπερδεύονται στά πόδια του. (Χειροκροτήματα).

Νά πῶς ἀναπτυσσόταν, σύντροφοι, τό κόμμα μας.

Τό κόμμα μας εἶναι ζωντανός ὀργανισμός. Ὅπως σέ κάθε ὀργανισμό, συντελεῖται σ' αὐτό ἀνταλλαγή τῆς ὕλης: τό παλιό πού ἔζησε τή ζωή του, φεύγει (χειροκροτήματα), τό καινούργιο, πού βλαστάνει, ζεῖ κι ἀναπτύσσεται. (Χειροκροτήματα). Ἄλλοι φεύγουν καί ἀπό τά πάνω καί ἀπό τά κάτω. Ἀναπτύσσονται καινούργιοι καί στά πάνω καί στά κάτω, ὁδηγώντας τό ἔργο πρός τά μπρός. Ἔτσι ἀναπτυσσόταν τό κόμμα μας. Ἔτσι θά ἀναπτύσσεται καί στό μέλλον.

Τό ἴδιο πρέπει νά ποῦμε καί γιά τή σημερινή περίοδο τῆς ἐπανάστασής μας. Ζοῦμε τώρα μιά περίοδο στροφῆς ἀπό τήν ἀνόρθωση τῆς βιομηχανίας καί τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας στήν ἀνασυγκρότηση ὁλόκληρης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, στήν ἀναδιοργάνωσή της πάνω σέ νέα τεχνική βάση, σέ περίοδο πού ἡ οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ δέν εἶναι πιά μόνο προοπτική, ἀλλά ζωντανή πρακτική δουλιά, πού ἀπαιτεῖ νά ὑπερνικηθοῦν σοβαρότατες δυσκολίες ἐσωτερικῆς κι ἐξωτερικῆς φύσης.

Ξέρετε ὅτι ἡ στροφή αὐτή ἀποδείχτηκε μοιραία γιά τούς ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσής μας, πού τρόμαξαν μπροστά στίς καινούργιες δυσκολίες καί προσπάθησαν νά στρέψουν τό κόμμα πρός τήν πλευρά τῆς συνθηκολόγησης. Κι ἄν σήμερα πέσουν ἀπ' τό ἁμάξι ὁρισμένοι ἡγέτες, πού δέ θέλουν νά καθήσουν γερά στό ἁμάξι, σ' αὐτό δέν ὑπάρχει τίποτε τό ἐκπληχτικό. Αὐτό ἁπλῶς θά ἀπαλλάξει τό κόμμα ἀπό τούς ἀνθρώπους πού μπερδεύονται στά πόδια του καί τό ἐμποδίζουν νά βαδίζει πρός τά μπρός. Ὅπως φαίνεται, αὐτοί θέλουν σοβαρά νά ξεγλυτώσουν ἀπ' τό κομματικό μας ἁμάξι. Ἔ, λοιπόν, ἄν κάποιοι ἀπό τούς παλιούς ἡγέτες, πού μετατρέπονται σέ παλιάτσες, σκοπεύουν νά πέσουν ἀπό τό ἁμάξι, ὁ δρόμος ἀνοιχτός! (Θυελλώδικα παρατεταμένα χειροκροτήματα. Ὅλοι οἱ σύνεδροι σηκώνονται ὄρθιοι καί ἐπευφημοῦν τό σύντροφο Στάλιν).

ΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟΥΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥΣ ΤΟΥ ΞΕΝΟΥ ΤΥΠΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΠΛΑΣΤΑ «ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΣΤΑΛΙΝ»

'Απαντώντας στήν ἐρώτηση τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ξένου τύπου στή Μόσχα (τοῦ 'Ασοσιέιτεντ Πρές, τοῦ πρακτορείου Βόλφ, τοῦ «Νόιε Φράιε Πρέσε»[87] κτλ.) σχετικά μέ τά πλαστά «ἄρθρα τοῦ Στάλιν» θεωρῶ ἀναγκαῖο νά δηλώσω τά παρακάτω.

Ζήτημα εἶναι ἄν ὑπάρχει τώρα ἀνάγκη νά διαψεύσουμε τούς πλαστογράφους τῆς «Νιού Γιόρκ 'Αμέρικεν»[88], τό πρακτορεῖο Γουάιντ Γουόρντ Νιούς ἤ τό 'Αγγλο-Αμέρικεν Νιούς Πέιπερ Σέρβις, πού διαδίδουν κάθε λογῆς παραμύθια μέ τή μορφή ἀνύπαρκτων «ἄρθρων τοῦ Στάλιν» γιά τίς «ἀεροπορικές δυνάμεις» τῆς ΕΣΣΔ, γιά «συμφιλίωση» τῆς Σοβιετικῆς ἐξουσίας μέ τήν «ὀρθόδοξη ἐκκλησία», γιά «ἐπιστροφή» στούς κεφαλαιοκράτες τῶν «ἐπιχειρήσεων πετρελαίου» στήν ΕΣΣΔ κτλ. Δέν εἶναι ἀνάγκη νά τούς διαψεύσουμε, γιατί οἱ κύριοι αὐτοί οἱ ἴδιοι ξεσκεπάζουν τόν ἑαυτό τους στόν τύπο ἀκριβῶς σάν ἐξ ἐπαγγέλματος πλαστογράφους πού ζοῦν μέ τό ἐμπόριο τῶν πλαστογραφήσεων. 'Αρκεῖ νά δεῖ κανείς τίς «ἐξηγήσεις» πού ἔδοσαν οἱ κύριοι αὐτοί τοῦτες τίς μέρες στόν τύπο, ὅπου προσπαθοῦν νά «δικαιολογήσουν» τίς ἀπαταιωνίστικες πράξεις τους, γιά νά καταλάβει ὅτι ἐδῶ δέν ἔχουμε

νά κάνουμε μέ ἀντιπροσώπους τοῦ τύπου, ἀλλά μέ ληστές τῆς πένας.

Παρ' ὅλα αὐτά, εἶμαι πρόθυμος νά ἀπαντήσω στήν ἐρώτηση τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ τύπου μέ τή δήλωση ὅτι:

α) κανέναν «Χέρμαν Γκοτφράι» ἤ ὁποιονδήποτε ἄλλον ἀντιπρόσωπο τοῦ ξένου τύπου, πού δῆθεν μοῦ πῆραν συνέντευξη, δέν εἶδα ποτέ στά μάτια μου·

β) καμιά συνέντευξη δέν ἔδοσα οὔτε σ' αὐτούς τούς κυρίους οὔτε σέ κανέναν ἄλλο ἀντιπρόσωπο τοῦ ξένου τύπου τόν τελευταῖο χρόνο·

γ) δέν ἐκφώνησα κανένα λόγο οὔτε στό «προεδρεῖο τοῦ Σοβιέτ τῆς Μόσχας», οὔτε στήν «κομματική ἐπιτροπή τῆς Μόσχας», οὔτε γιά «ἐπιστροφή» στούς κεφαλαιοκράτες τῶν «ἐπιχειρήσεων πετρελαίου» στήν ΕΣΣΔ, οὔτε γιά τήν «ὀρθόδοξη ἐκκλησία», οὔτε γιά τίς «ἀεροπορικές δυνάμεις» τῆς ΕΣΣΔ·

δ) κανένα «ἄρθρο» ἤ «σχόλιο» μ' αὐτό τό πνεῦμα δέν ἔδοσα στόν τύπο.

Οἱ κύριοι τῆς «Νιού Γιόρκ 'Αμέρικεν», τοῦ Γουάιντ Γουόρντ Νιούς καί τῆς 'Αγγλο-Αμέρικεν Νιούς Πέιπερ Σέρβις ἐξαπατοῦν τούς ἀναγνῶστες, βεβαιώνοντας ὅτι τά πλαστά «ἄρθρα τοῦ Στάλιν» δέν τά διάψευσε ἔγκαιρα ἡ Μόσχα. Τά πλαστά «ἄρθρα» γιά τίς «ἀεροπορικές δυνάμεις» τῆς ΕΣΣΔ καί γιά τή «συμφιλίωση» μέ τήν «ὀρθόδοξη ἐκκλησία» ἔγιναν γνωστά στή Μόσχα στά τέλη τοῦ Νοέμβρη 1927. 'Αμέσως τότε τό 'Επιτροπάτο τοῦ Λαοῦ τῶν 'Εξωτερικῶν τά ξεσκέπασε σάν πλαστογραφία, πράγμα πού ἀνακοινώθηκε στόν ἀντιπρόσωπο τοῦ 'Ασοσιέιτεντ Πρές στή Μόσχα, κύριο Ρέζβικ. Πάνω σ' αὐτή τή βάση ὁ κύριος Ρέζβικ τότε κιόλας ἔστειλε τό παρακάτω τηλεγράφημα στό πρακτορεῖο 'Ασοσιέιτεντ Πρές μέ ἡμερομηνία 1 τοῦ Δεκέμβρη:

«Σήμερα μοῦ δήλωσαν στό Ἐπιτροπάτο τοῦ Λαοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν ὅτι ἐδῶ μελετοῦν σοβαρά τό ζήτημα νά ζητηθεῖ ἡ δικαστική δίωξη στή Νέα Ὑόρκη τῆς ἐφημερίδας „Νιού Γιόρκ Ἀμέρικεν" καί τῶν ἐφημερίδων τοῦ Χίρστ γενικά, μέ σκοπό νά μπεῖ τέρμα στή δημοσίευση ἄρθρων μέ τήν ὑπογραφή τοῦ Στάλιν. Οἱ ἀρχές διαμαρτύρονται ἐξαιρετικά ἔντονα ἐνάντια στό σχόλιο τῆς „Νιού Γιόρκ Ἀμέρικεν" τῆς 6 τοῦ Νοέμβρη πού ἔχει τόν τίτλο: „Χρησιμοποίηση τῆς ἐκκλησίας γιά τήν ὑποστήριξη τῶν Σοβιέτ", πού τό παρουσιάζει σάν μυστική δῆθεν ἔκθεση τοῦ Στάλιν στή συνεδρίαση τοῦ προεδρείου τῆς Μόσχας. Ὅπως τονίζει τό Ἐπιτροπάτο τοῦ Λαοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, τά ἄρθρα εἶναι καθαρότατη ἐπινόηση. Ρέζβικ, 1 τοῦ Δεκέμβρη 1927».

Δημοσιεύτηκε αὐτό τό τηλεγράφημα στίς ΕΠΑ; Ἄν ὄχι, γιατί; Μήπως ἐπειδή ἡ δημοσίευση τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ κ. Ρέζβικ θά ὑπόσκαφτε τίς πηγές ἐσόδων τοῦ ἀμερικανοούγγρου ἤ οὐγγροαμερικάνου κυρίου Κόρντα;

Δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ἡ «Νιού Γιόρκ Ἀμέρικεν» προσπαθεῖ νά ἀποκομίσει κέρδη σκαρώνοντας ἀνύπαρκτες «συνεντεύξεις» καί «ἄρθρα» τοῦ Στάλιν. Ξέρω λογουχάρη ὅτι τόν Ἰούνη τοῦ 1927 ἡ «Νιού Γιόρκ Ἀμέρικεν» δημοσίευσε πλαστή «συνέντευξη τοῦ Στάλιν» μέ κάποιο Σέσιλ Βίντσεστερ ἀπ' ἀφορμή «τή διακοπή τῶν σχέσεων μέ τήν Ἀγγλία», γιά παραίτηση ἀπό τήν «παγκόσμια ἐπανάσταση», γιά τήν ἔρευνα στό Ἄρκος κτλ. Τό γραφεῖο ἀποκομμάτων Ἄργος μοῦ διαβίβασε τότε σχετικά μ' αὐτά τήν παράκληση νά ἐπιβεβαιώσω τή γνησιότητα τῆς «συνέντευξης» καί νά γίνω πελάτης του. Χωρίς νά ἀμφιβάλλω ὅτι ἔχω νά κάνω μέ ἀπατεωνίστικη πλαστογραφία, ἔστειλα ἀμέσως τότε στό «Ντέιλι Γουόρκερ»[89] τῆς Νέας Ὑόρκης τήν παρακάτω διάψευση:

«Ἀξιότιμοι σύντροφοι! Τό γραφεῖο ἀποκομμάτων Ἄργος μοῦ ἔστειλε ἕνα ἀπόκομμα ἀπό τήν ἐφημερίδα „Νιού Γιόρκ Ἀμέρικεν" (τῆς 12 τοῦ Ἰούνη 1927) μέ μιά συνέντευξη πού εἶχα δῆθεν μέ κάποιον Σέσιλ Βίντσεστερ. Μέ τό παρόν δηλώνω ὅτι δέν εἶδα ποτέ στά μάτια μου κανένα Σέσιλ Βίντσεστερ, δέν ἔδωσα καμιά συνέντευξη οὔτε σ' αὐτόν, οὔτε σέ κανέναν ἄλλον καί δέν ἔχω καμιά ἀπολύτως σχέση μέ τή „Νιού Γιόρκ Ἀμέρικεν". Ἄν τό γραφεῖο ἀποκομμάτων Ἄργος δέν εἶναι γραφεῖο ἀπατεώνων, πρέπει νά δεχτοῦμε ὅτι τό παραπλάνησαν οἱ ἀπατεῶνες καί οἱ ἐκβιαστές, πού ἔχουν σχέση μέ τή „Νιού Γιόρκ Ἀμέρικεν". Ι. Στάλιν, 11 τοῦ Ἰούλη 1927».

Παρ' ὅλα αὐτά οἱ πλαστογράφοι ἀπό τόν ὀργανισμό τοῦ κυρίου Κόρντα συνεχίζουν τίς ἀπατεωνίες τους...

Ποιό εἶναι τό νόημα αὐτῶν τῶν πλαστογραφιῶν; Τί θέλουν νά πετύχουν μέ τίς πλαστογραφίες τους οἱ Κόρντα καί Σία; Ἴσως θέλουν νά προκαλέσουν αἴσθηση; Ὄχι, δέν εἶναι μόνο ἡ αἴσθηση. Σκοπός τους εἶναι νά ὑποσκάψουν τό ἀποτέλεσμα πού πέτυχε ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς ΕΣΣΔ στή Γενεύη μέ τή διακήρυξή της γιά ὁλοκληρωτικό ἀφοπλισμό.

Θά πετύχουν ἄραγε τό σκοπό τους; Ἀσφαλῶς, ὄχι! Ἡ πλαστογραφία θά ξεσκεπαστεῖ (ξεσκεπάστηκε κιόλας), ἐνῶ τά γεγονότα θά μείνουν. Καί τά γεγονότα λένε ὅτι ἡ ΕΣΣΔ εἶναι ἡ μοναδική χώρα στόν κόσμο πού ἐφαρμόζει πραγματικά φιλειρηνική πολιτική, ὅτι ἡ ΕΣΣΔ εἶναι ἡ μοναδική χώρα στόν κόσμο πού ἔβαλε τίμια τό ζήτημα γιά πραγματικό ἀφοπλισμό.

Τό γεγονός ὅτι οἱ πράχτορες τοῦ κεφαλαίου στόν ἀγώνα τους ἐνάντια στή φιλειρηνική πολιτική τῆς ΕΣΣΔ ἀναγκάζονται νά καταφύγουν στή βοήθεια διαφόρων ὕποπτων προσώπων καί διαφόρων ληστῶν τῆς πένας, τό γεγονός

αὐτό δείχνει μέ τόν καλύτερο τρόπο τήν ἠθική ἰσχή καί τή δύναμη ἀρχῆς τῆς θέσης πού πῆρε ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς ΕΣΣΔ στή Γενεύη πάνω στό ζήτημα τοῦ ἀφοπλισμοῦ.

Ι. Στάλιν

16 τοῦ Δεκέμβρη 1927.

«Πράβντα», ἀρ. φύλλου 290, 18 τοῦ Δεκέμβρη 1927.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 Ἡ κοινή Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἔγινε στίς 29 τοῦ Ἰούλη—9 Αὐγούστου 1927. Ἡ Ὁλομέλεια συζήτησε τά ἑξῆς ζητήματα: ἡ διεθνής κατάσταση, οἱ ὁδηγίες γιά τήν οἰκονομία στά 1927—1928, ἡ δουλιά τῆς ΚΕΕ—ΕΑΕ, τό 15ο Συνέδριο τοῦ κόμματος, ἡ παράβαση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τό Ζηνόβιεφ καί τόν Τρότσκι. Στή συνεδρίαση τῆς Ὁλομέλειας τήν 1 τοῦ Αὐγούστου ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐκφώνησε τό λόγο «Ἡ διεθνής κατάσταση καί ἡ ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ». Στίς 2 Αὐγούστου ἡ Ὁλομέλεια ἐξέλεξε τόν Ι. Β. Στάλιν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐπεξεργασία τῆς ἀπόφασης πάνω στή διεθνῆ κατάσταση. Ἡ Ὁλομέλεια κάνοντας τή διαπίστωση ὅτι δυναμώνει ἡ ἀπειλή μιᾶς νέας στρατιωτικῆς ἐπιδρομῆς ἐνάντια στή Σοβιετική Ἕνωση καταδίκασε τήν ἡττοπαθῆ στάση τοῦ τροτσκιστικοῦ-ζηνοβιεφικοῦ συνασπισμοῦ καί ἔβαλε τό καθῆκον νά ἐνισχυθεῖ μέ ὅλα τά μέσα ἡ ἄμυνα τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης. Ἡ Ὁλομέλεια ἔδοσε τίς ὁδηγίες γιά τήν οἰκονομία τοῦ χρόνου 1927—1928 καί διαπίστωσε ὅτι χρεωκόπησε πέρα γιά πέρα ἡ συνθηκόλογη γραμμή τῆς ἀντιπολίτευσης στόν τομέα τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς. Στήν ἀπόφασή της γιά τή δουλιά τῆς ΚΕΕ—ΕΑΕ ἡ Ὁλομέλεια χάραξε τό πρόγραμμα γιά τήν παραπέρα καλυτέρευση τῆς δουλιᾶς τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Κατά τή συζήτηση τῆς εἰσήγησης τοῦ Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε γιά τήν παραβίαση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τό Ζηνόβιεφ καί τόν Τρότσκι στή συνεδρίαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς 5 τοῦ Αὐγούστου μίλησε ὁ Ι. Β. Στάλιν. Στίς

6 τοῦ Αὐγούστου ἡ Ὁλομέλεια ἐξέλεξε τόν Ι. Β. Στάλιν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς γιά τήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου ἀπόφασης πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε. Ἡ Ὁλομέλεια ξεσκέπασε τήν ἐγκληματική δράση τῶν ἡγετῶν τοῦ τροτσκιστικοῦ-ζηνοβιεφικοῦ συνασπισμοῦ καί ἔβαλε ζήτημα καθαίρεσης τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ζηνόβιεφ ἀπό τήν ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Μόνο ὕστερα ἀπ' αὐτό οἱ ἡγέτες τῆς ἀντιπολίτευσης κατέθεσαν, στίς 8 Αὐγούστου, στήν Ὁλομέλεια μιά «δήλωση» ὅπου καταδίκαζαν ὑποκριτικά τή διαγωγή τους καί ἔλεγαν ὅτι παραιτοῦνται ἀπό τή φραξιονιστική δράση. Στή συνεδρίαση τῆς Ὁλομέλειας στίς 9 τοῦ Αὐγούστου ὁ Ι. Β. Στάλιν μίλησε γιά τή «δήλωση» τῆς ἀντιπολίτευσης. Ἡ Ὁλομέλεια τιμώρησε τόν Τρότσκι καί τό Ζηνόβιεφ μέ αὐστηρή μομφή καί προειδοποίηση, ὑποχρέωσε τούς ἡγέτες τοῦ τροτσκιστικοῦ-ζηνοβιεφικοῦ συνασπισμοῦ νά διαλύσουν ἀμέσως τή φράξια τους καί κάλεσε ὅλες τίς ὀργανώσεις καί ὅλα τά μέλη τοῦ κόμματος νά περιφρουρήσουν τήν ἑνότητα καί τή σιδερένια πειθαρχία τοῦ κόμματος. (Ἀποφάσεις τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, βλ. «Ἀποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος II, 1941, σελ. 170—194).—*Σελ. 1.*

2 Ἐννοεῖ τό ἔνοπλο πραξικόπημα πού ἔκανε ὁ Πιλσούδσκι στήν Πολωνία τό Μάη τοῦ 1926. Μέ τό πραξικόπημα ἐγκαθιδρύθηκε τό καθεστώς τῆς δικτατορίας τοῦ Πιλσούδσκι καί τῆς κλίκας του πού πραγματοποίησαν τόν ἐκφασισμό τῆς χώρας. (Γιά τό πραξικόπημα τοῦ Πιλσούδσκι βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 8ος, σελ. 168—172), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 8ος, σελ. 192—196).—*Σελ. 4.*

3 Πρόκειται γιά τήν ἐπαναστατική ἐκδήλωση τοῦ προλεταριάτου τῆς Βιέννης στίς 15—18 τοῦ Ἰούλη 1927. Ἀφορμή γι' αὐτή τήν ἐκδήλωση ἦταν ἡ ἀθώωση ἀπό τό ἀστικό δικαστήριο τῆς Βιέννης μιᾶς ὁμάδας φασιστῶν πού εἶχαν δολοφονήσει μερικούς ἐργάτες. Ἡ ἐκδήλωση πού γεννήθηκε αὐθόρμητα μετατράπηκε σέ ἐξέγερση μέ ὁδομαχίες ἐνάντια στήν ἀστυνομία καί τό στρατό. Ἡ ἐξέγερση πνίγηκε ὕστερα ἀπό τήν προδοσία τῶν ἡγετῶν τῆς αὐστριακῆς σοσιαλδημοκρατίας.—*Σελ. 5.*

4 Ἐννοεῖ τήν «ἀριστερή» πτέρυγα τοῦ αὐστριακοῦ σοσιαλδημοκρατικοῦ κόμματος, πού δημιουργήθηκε τό 1916 καί εἶχε ἐπικεφαλῆς της τόν Φ. Ἄντλερ καί τόν Ο. Μπάουερ. Πίσω ἀπό τή μάσκα μιᾶς ἐπαναστατικῆς φρασεολογίας ἡ σοσιαλδημοκρατική «ἀριστερά» δροῦσε στήν πραγματικότητα ἐνάντια στά συμφέροντα τῶν ἐργατῶν, γι' αὐτό ἀκριβῶς καί ἦταν ἡ πιό ἐπικίνδυνη μερίδα τῆς σοσιαλδημοκρατίας.—*Σελ. 6.*

5 Ἡ γενική ἀπεργία καί ἡ ἀπεργία τῶν ἐργατῶν ὀρυχείων στήν Ἀγγλία προκλήθηκαν ἀπό τήν ἐπίθεση τῶν ἐπιχειρηματιῶν ἐνάντια στό βιωτικό ἐπίπεδο τῆς ἐργατικῆς τάξης. Τήν 1η τοῦ Μάη 1926 οἱ ἐργάτες ὀρυχείων κήρυξαν ἀπεργία, ἀπαντώντας στό λοκάουτ πού τούς εἶχαν κηρύξει οἱ ἰδιοχτῆτες τῶν ὀρυχείων ὕστερα ἀπό τήν ἄρνηση τῶν ἐργατῶν ὀρυχείων νά δεχτοῦν ἐλάττωση τοῦ μεροκάματου καί αὔξηση τῶν ὡρῶν ἐργασίας. Στίς 3 τοῦ Μάη, σέ ἔνδειξη ἀλληλεγγύης πρός τούς ἐργάτες ὀρυχείων ἄρχισε γενική ἀπεργία, ὅπου πῆραν μέρος κάμποσα ἑκατομμύρια ὀργανωμένοι ἐργάτες ἀπό τούς σπουδαιότερους κλάδους τῆς βιομηχανίας καί τῶν μεταφορῶν. Στίς 12 τοῦ Μάη, στό ἀποκορύφωμα τῆς πάλης, οἱ ἡγέτες τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τῶν ἀγγλικῶν τρέιντ-γιούνιονς πρόδωσαν τούς ἀπεργούς, κηρύχνοντας τή λήξη τῆς γενικῆς ἀπεργίας. Ὁ ἀγώνας ὅμως τῶν ἐργατῶν ὀρυχείων συνεχίστηκε. Μόνο οἱ καταδιώξεις ἀπό τήν κυβέρνηση καί τούς ἐπιχειρηματίες καί ἡ δύσκολη οἰκονομική κατάσταση ἀνάγκασαν τούς ἐργάτες ὀρυχείων νά σταματήσουν τήν ἀπεργία τό Νοέμβρη τοῦ 1926 καί νά δεχτοῦν τούς ὅρους τῶν ἰδιοχτητῶν τῶν ὀρυχείων. (Γιά τήν ἀγγλική γενική ἀπεργία βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 8ος, σελ. 155—168), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 8ος, σελ. 175—191). —*Σελ. 6.*

6 Γενικό Συμβούλιο—ἐκτελεστικό ὄργανο τοῦ κογκρέσου τῶν ἀγγλικῶν τρέιντ-γιούνιονς. Ἐκλέχτηκε γιά πρώτη φορά τό 1921.—*Σελ. 7.*

7 «Κομμουνιστική Διεθνής»—περιοδικό, ὄργανο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό περιοδικό ἔβγαινε ἀπό τό Μάη τοῦ 1919 ὥς τόν Ἰούνη τοῦ 1943 στά ρωσικά, γαλλικά, γερμανικά, ἀγγλικά καί σ' ἄλλες γλῶσσες.

Ἡ ἔκδοσή του σταμάτησε ὕστερα ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ Προεδρείου τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς στίς 15 Μάη 1943 γιά αὐτοδιάλυση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.—*Σελ. 9.*

8 Μπραντλερισμός—δεξιό ὀπορτουνιστικό ρεῦμα στό Κομμουνιστικό Κόμμα τῆς Γερμανίας. Ὀνομάστηκε ἔτσι ἀπό τό Μπράντλερ, πού τό 1922—1923 ἦταν στήν καθοδήγηση τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος Γερμανίας καί ἡγοῦνταν τῆς ὁμάδας τῶν δεξιῶν. Ἡ πολιτική συνθηκολόγησης πού ἀκολουθοῦσαν οἱ μπραντλεριστές καί ἡ συνεργασία τους μέ τούς σοσιαλδημοκράτες ἡγέτες ὁδήγησαν τήν ἐργατική τάξη τῆς Γερμανίας στήν ἧττα στήν ἐπανάσταση τοῦ 1923. Τό 1929 ὁ Μπράντλερ διαγράφηκε ἀπό τό κομμουνιστικό κόμμα γιά φραξιονιστική ἀντικομματική δράση.—*Σελ. 9.*

9 Β. Ι. Λένιν, «Τά καθήκοντα τοῦ προλεταριάτου στή δοσμένη ἐπανάσταση» (βλ. Ἅπαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 20ος, σελ. 87—90). —*Σελ. 15.*

10 Ἀπεργία τῶν κινέζων ἐργατῶν τοῦ Χόνγκ-Κόνγκ, πού ἄρχισε στίς 19 τοῦ Ἰούνη 1925 καί κράτησε 16 μῆνες. Ἡ ἀπεργία εἶχε πολιτικό χαρακτήρα καί στρεφόταν ἐνάντια στό ζυγό τοῦ ξένου ἰμπεριαλισμοῦ.—*Σελ. 16.*

11 Κουόμιντανγκ—πολιτικό κόμμα τῆς Κίνας, πού τό ἵδρυσε ὁ Σούν Γιάτ-Σέν τό 1912 γιά ἀγώνα γιά τή δημοκρατία καί τήν ἐθνική ἀνεξαρτησία τῆς χώρας. Ἡ εἴσοδος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Κίνας στό Κουόμιντανγκ (1924) συνετέλεσε στή μετατροπή του σέ μαζικό λαϊκο-επαναστατικό κόμμα. Στό πρῶτο στάδιο ἀνάπτυξης τῆς κινέζικης ἐπανάστασης 1925—1927, ὅταν ἡ ἐπανάσταση ἦταν ἀντιιμπεριαλιστική ἐπανάσταση τοῦ ἑνωμένου πανεθνικοῦ μετώπου, τό Κουόμιντανγκ ἦταν κόμμα συνασπισμοῦ τοῦ προλεταριάτου, τῶν μικροαστῶν τῆς πόλης καί τοῦ χωριοῦ κι ἑνός μέρους τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ἀστικῆς τάξης. Στό δεύτερο στάδιο, στήν περίοδο τῆς ἀγροτικῆς ἀστικοδημοκρατικῆς ἐπανάστασης, ὕστερα ἀπό τό πέρασμα τῆς ἐθνικῆς ἀστικῆς τάξης στό στρατόπεδο τῆς ἀντεπανάστασης, τό Κουόμιντανγκ, πού ἀποτελοῦσε συνασπισμό τοῦ προλεταριάτου, τῆς ἀγροτιᾶς καί τῶν μικροαστῶν τῶν πόλεων, ἀκολούθησε ἀντιιμπεριαλιστική ἐπαναστατική πολιτική. Τό ξετύλιγμα τῆς ἀγροτικῆς ἐπανάστασης καί ἡ πίεση τῶν φεουδαρχῶν πάνω στό Κουόμιντανγκ, ἀπό τό ἕνα μέρος, καί ἡ πίεση τῶν ἰμπεριαλιστῶν πού ζητοῦσαν ἀπό τό Κουόμιντανγκ νά ξεκόψει ἀπό τούς κομμουνιστές ἀπό τό ἄλλο, φόβισαν τή μικροαστική διανόηση (ἀριστεροί τοῦ Κουόμιντανγκ) πού ἔκανε στροφή πρός τήν ἀντεπανάσταση. Ὅταν ἄρχισε ἡ ἀποχώρηση τῶν ἀριστερῶν κουομινταγκικῶν ἀπό τήν ἐπανάσταση (καλοκαίρι τοῦ 1927) οἱ κομμουνιστές ἔφυγαν ἀπό τό Κουόμιντανγκ τό ὁποῖο μετατράπηκε σέ κέντρο καταπολέμησης τῆς ἐπανάστασης. (Γιά τό Κουόμιντανγκ βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 9ος, σελ. 242—251 καί 340—348), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 273—283 καί 383—393).—*Σελ. 17.*

12 Βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 8ος, σελ. 368 καί 372, (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 8ος, σελ. 409—421.—*Σελ. 21.*

13 Ἐννοεῖ τό ἀντεπαναστατικό πραξικόπημα πού ἔκαναν στήν Κίνα οἱ δεξιοί κουομινταγκικοί μέ ἐπικεφαλῆς τόν Τσάνγκ Κάι-Σέκ στίς 12 τοῦ Ἀπρίλη 1927. Ἀποτέλεσμα τοῦ πραξικοπήματος ἦταν ὁ σχηματισμός τῆς ἀντεπαναστατικῆς κυβέρνησης τοῦ Νανκίν. (Γιά τό πραξικόπημα τοῦ Τσάνγκ Κάι-Σέκ βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 9ος, σελ. 223—227), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 254—257).—*Σελ. 22.*

14 Β. Ι. Λένιν, «Ἀρχικό πρόχειρο σχέδιο θέσεων πάνω στό ἐθνικό καί τό ἀποικιακό ζήτημα» (βλ. Ἅπαντα, 3η ἔκδ., τόμ. 25ος, σελ. 285—290).—*Σελ. 23.*

15 Ἡ ἀπόφαση γιά τό κινέζικο ζήτημα, πού τήν ἐπεξεργάστηκε ἡ ἀνατολική ἐπιτροπή τῆς 6ης Εὐρείας Ὁλομέλειας τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, ψηφίστηκε στή συνεδρίαση τῆς Ὁλομέλειας τῆς 13ης τοῦ Μάρτη 1926 (βλ. «6η Εὐρεία Ὁλομέλεια τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Θέσεις καί ἀποφάσεις». Μόσχα—Λένινγκραντ, 1926, σελ. 131—136).—*Σελ. 24.*

16 Σέ ἕνα ἀπό τά ἄρθρα πάνω στό ζήτημα τῆς ἀνάπτυξης τῆς κινέζικης ἐπανάστασης στά 1925—1927, ὁ Α. Μαρτίνοφ (πρώην μενσεβίκος πού ἔγινε δεχτός στό ΚΚΡ (Μπ.) στό 12ο Συνέ-

δριο τοῦ κόμματος) διατύπωσε τή θέση ὅτι εἶναι δυνατό τό εἰρηνικό πέρασμα τῆς ἐπανάστασης στήν Κίνα ἀπό ἐπανάσταση ἀστικοδημοκρατική σέ προλεταριακή ἐπανάσταση. Ὁ τροτσκιστικός-ζηνοβιεφικός ἀντισοβιετικός συνασπισμός προσπάθησε νά ρίξει στήν καθοδήγηση τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ τήν εὐθύνη γι' αὐτή τή λαθεμένη θέση τοῦ Μαρτίνοφ.—*Σελ. 25.*

17 Βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 9ος, σελ. 358, (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 9ος, σελ. 404—405).—*Σελ. 33.*

18 Βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 20ος, σελ. 91—93. —*Σελ. 34.*

19 Βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 21ος, σελ. 33—38. —*Σελ. 38.*

20 Ἡ Ἀγγλο-Σοβιετική ἤ Ἀγγλο-Ρωσική ἐπιτροπή ἑνότητας (Κοινή συμβουλευτική ἐπιτροπή τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος τῆς Μεγάλης Βρετανίας καί τῆς ΕΣΣΔ) δημιουργήθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῶν Συνδικάτων τῆς Σοβιετικῆς Ἕνωσης (ΚΣΣ τῆς ΕΣΣΔ) στήν ἀγγλορωσική συνδικαλιστική συνδιάσκεψη πού συνῆλθε στίς 6—8 τοῦ Ἀπρίλη 1925 στό Λονδίνο. Ἡ ἐπιτροπή ἀποτελέστηκε ἀπό ἀντιπροσώπους τοῦ ΚΣΣ τῆς ΕΣΣΔ καί τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου τοῦ κογκρέσου τῶν ἀγγλικῶν τρέιντ-γιούνιονς. Ἡ ἐπιτροπή ἔπαψε νά ὑπάρχει τό φθινόπωρο τοῦ 1927 ἐξαιτίας τῆς προδοτικῆς πολιτικῆς τῶν ἀντιδραστικῶν ἡγετῶν τῶν ἀγγλικῶν τρέιντ-γιούνιονς. (Γιά τήν Ἀγγλο-Ρωσική ἐπιτροπή βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 8ος, σελ. 183—191 καί 194—203), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 8ος, σελ. 209—219 καί 222—232).—*Σελ. 42.*

21 Βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 25ος, σελ. 165—250. —*Σελ. 44.*

22 Βλ. Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 4ος, σελ. 249—250, (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 4ος, σελ. 284—285).—*Σελ. 49.*

23 Ἐννοεῖ τήν ἐκτέλεση τῶν 20 μοναρχικῶν-λευκοφρουρῶν, ὕστερα ἀπό καταδικαστική ἀπόφαση τοῦ συμβουλίου τῆς Ὀγκεπεού τῆς ΕΣΣΔ στίς 9 τοῦ Ἰούνη 1927, γιά τρομοκρατική σαμποταριστική καί κατασκοπευτική δράση. Αὐτοί εἶχαν σταλεῖ στήν ΕΣΣΔ ἀπό τίς ὑπηρεσίες κατασκοπείας τῶν ξένων κρατῶν. Ἀνάμεσα στούς τουφεκισμένους ἦταν πρώην ρῶσοι πρίγκηπες καί εὐγενεῖς, μεγαλοτσιφλικάδες, βιομήχανοι, ἔμποροι καί ἀξιωματικοί τῆς φρουρᾶς τοῦ τσαρικοῦ στρατοῦ.—*Σελ. 52.*

24 Τελεσίγραφο τοῦ Κῶρζον—νότα τοῦ ἄγγλου ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν Κῶρζον τῆς 8 τοῦ Μάη 1923, πού ἀπειλοῦσε τήν ΕΣΣΔ μέ καινούργια ἐπέμβαση.—*Σελ. 54.*

25 «Σοτσιαλιστίτσεσκι Βέστνικ» («Σοσιαλιστικός ἀγγελιοφόρος») —περιοδικό τῶν μενσεβίκων-λευκῶν ἐμιγκρέδων. Ἀπό τό Φλεβάρη τοῦ 1921 ὥς τό Μάρτη τοῦ 1933 ἔβγαινε στή Γερμανία, ἀργότερα στή Γαλλία καί στίς ΕΠΑ. Τό «Σοτσιαλιστίτσεσκι Βέστνικ» εἶναι ὁ κράχτης τῶν ἀντιδραστικῶν λευκῶν ἐμιγκρέδων.—*Σελ. 65.*

26 «Ρούλ» («Τό τιμόνι»)—ἐφημερίδα τῶν καντέτων λευκῶν-ἐμιγκρέδων. Ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τό Νοέμβρη τοῦ 1920 ὥς τόν Ὀχτώβρη τοῦ 1931.—*Σελ. 65.*

27 Ι. Β. Στάλιν, «Τά πολιτικά καθήκοντα τοῦ Πανεπιστημίου τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς» (βλ. Ἅπαντα, τόμ. 7ος, σελ. 133—152), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., σελ. 146—167).—*Σελ. 80.*

28 Β. Ι. Λένιν, «Γιά τό σύνθημα τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης» (βλ. Ἅπαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 18ος, σελ. 232—233, καί ἔκδ. 4η, τόμ. 21ος, σελ. 311).—*Σελ. 81.*

29 Ἐννοεῖ τήν ἀπόφαση «Γιά τά καθήκοντα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τοῦ ΚΚΡ (Μπ.) σχετικά μέ τήν Εὐρεία Ὁλομέλεια τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς». Ἡ ἀπόφαση ψηφίστηκε ἀπό τή 14η Συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚΡ (Μπ.) πού ἔγινε στίς 27—29 τοῦ Ἀπρίλη 1925 (βλ. «Ἀποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν Ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 25—31).—*Σελ. 81.*

30 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση πάνω στήν ἔκθεση δράσης τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς πού ψήφισε τό 14ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ· τό συνέδριο συνῆλθε στίς 18—31 τοῦ Δεκέμ-

βρη 1925 (βλ. «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος II, 1941, σελ. 47—53).—*Σελ. 81.*

31 'Εννοεῖ τήν ἀπόφαση «Γιά τόν ἀντιπολιτευτικό συνασπισμό μέσα στό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ» πού ψήφισε ἡ 15η Συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. 'Η συνδιάσκεψη συνῆλθε ἀπό τίς 26 τοῦ 'Οχτώβρη ὥς τίς 3 τοῦ Νοέμβρη 1926 (βλ. «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος II, 1941, σελ. 148—155).—*Σελ. 81.*

32 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση πάνω στό ρωσικό ζήτημα πού πῆρε ἡ 7η Εὐρεία 'Ολομέλεια τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού συνῆλθε ἀπό τίς 22 τοῦ Νοέμβρη ὥς τίς 16 τοῦ Δεκέμβρη 1926 (βλ. «Θέσεις καί ἀποφάσεις τῆς 7ης Εὐρείας 'Ολομέλειας τῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς». Μόσχα—Λένινγκραντ, 1927, σελ. 60—70).—*Σελ. 82.*

33 Πρόκειται γιά τήν ἀπόφαση πάνω στό ρωσικό ζήτημα, πού ψήφισε τό 5ο Συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, πού συνῆλθε ἀπό τίς 17 τοῦ 'Ιούνη ὥς τίς 8 τοῦ 'Ιούλη τοῦ 1924. (Βλ. «Τό 5ο Παγκόσμιο Συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Θέσεις καί ἀποφάσεις». Μόσχα, 1924, σελ. 175—186).—*Σελ. 85.*

34 Βλ. Β. Ι. Λένιν, "Απαντα, ἔκδ. 5η, τόμ. 27ος, σελ. 391—397.—*Σελ. 89.*

35 «'Οσσφσκισμός»—ἀντεπαναστατική «θεωρία», πού προσπαθοῦσε νά αἰτιολογήσει τή δημιουργία τροτσκιστικοῦ κόμματος στήν ΕΣΣΔ. 'Ο αὐτουργός αὐτῆς τῆς «θεωρίας» τροτσκιστής 'Οσσφσκι διαγράφηκε ἀπό τό ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ τόν Αὔγουστο τοῦ 1926.—*Σελ. 94.*

36 'Εννοεῖ τήν ἀπόφαση «Γιά τήν ἑνότητα τοῦ κόμματος» πού ψήφισε τό 10ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ τό ὁποῖο συνῆλθε στίς 8—16 τοῦ Μάρτη 1921 (βλ. «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν 'Ολομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος I, 1941, σελ. 364—366).—*Σελ. 96.*

37 'Ομάδα «ἐργατική ἀλήθεια»—ἀντιδραστική παράνομη ὁμάδα. 'Εμφανίστηκε τό 1921. Τά μέλη αὐτῆς τῆς ὁμάδας διαγράφηκαν ἀπό τό ΚΚΡ (Μπ.).—*Σελ. 103.*

38 Διάσκεψη τῆς Γένουας—διεθνής οἰκονομική διάσκεψη. Συνῆλθε ἀπό τίς 10 τοῦ 'Απρίλη ὥς τίς 19 τοῦ Μάη 1922 στή Γένουα ('Ιταλία). Στή διάσκεψη αὐτή πῆραν μέρος ἀπό τή μιά πλευρά ἡ 'Αγγλία, ἡ Γαλλία, ἡ 'Ιταλία, ἡ 'Ιαπωνία καί ἄλλα κεφαλαιοκρατικά κράτη καί ἀπό τήν ἄλλη ἡ Σοβιετική "Ενωση. Κατά τήν ἔναρξη τῆς διάσκεψης, ἡ σοβιετική ἀντιπροσωπεία ἀνέπτυξε ἕνα πλατύ πρόγραμμα ἀνόρθωσης τῆς Εὐρώπης καί πρότεινε ἕνα σχέδιο γενικοῦ ἀφοπλισμοῦ. Οἱ προτάσεις τῆς σοβιετικῆς ἀντιπροσωπείας ἀπορρίφθηκαν. Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν πρόβαλαν στή σοβιετική ἀντιπροσωπεία ἀξιώσεις πού ἡ ἐκπλήρωσή τους θά σήμαινε μετατροπή τῆς Σοβιετικῆς χώρας σέ ἀποικία τοῦ δυτικοευρωπαϊκοῦ κεφαλαίου (πληρωμή ὅλων τῶν πολεμικῶν καί προπολεμικῶν χρεῶν, ἐπιστροφή στούς ξένους κατόχους τῆς ἰδιοχτησίας τους, πού εἶχε κιόλας ἐθνικοποιηθεῖ κλπ.). 'Η σοβιετική ἀντιπροσωπεία ἀπόριψε τίς ἀξιώσεις τῶν ξένων κεφαλαιοκρατῶν.—*Σελ. 140.*

39 Πρόκειται γιά τή διεθνῆ ἕνωση τῶν ρεφορμιστικῶν συνδικάτων πού δημιουργήθηκε τόν 'Ιούλη τοῦ 1919 στό συνέδριο τοῦ "Αμστερνταμ ('Ολανδία). 'Η Διεθνής τοῦ "Αμστερνταμ ἀκολουθοῦσε ρεφορμιστική πολιτική, συνεργαζόταν ἀνοιχτά μέ τήν κεφαλαιοκρατία, καταπολεμοῦσε τό ἐπαναστατικό ἐργατικό κίνημα καί κρατοῦσε ἐχθρική στάση ἀπέναντι στήν ΕΣΣΔ. Στό διάστημα τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου ἡ Διεθνής τοῦ "Αμστερνταμ σταμάτησε οὐσιαστικά τή δράση της. Διαλύθηκε ἐπίσημα στίς 14 τοῦ Δεκέμβρη 1945, μέ τή δημιουργία τῆς Παγκόσμιας Συνδικαλιστικῆς 'Ομοσπονδίας.—*Σελ. 146.*

40 'Αμερικάνικη ὁμοσπονδία ἐργασίας—ἕνωση ἑνός μέρους τῶν συνδικάτων τῶν ΕΠΑ. 'Ιδρύθηκε τό 1881. Οἱ ἡγέτες τῆς ὁμοσπονδίας εἶναι πράχτορες τοῦ ἀμερικάνικου ἰμπεριαλισμοῦ μέσα στό συνδικαλιστικό κίνημα τῶν ΕΠΑ καί διεξάγουν διασπαστική δουλιά μέσα στό παγκόσμιο ἐργατικό κίνημα.—*Σελ. 146.*

41 Στίς 10—21 τοῦ 'Ιούνη 1925 στήν πολιτεία Τένεσυ (ΕΠΑ) διεξήχθηκε μιά δίκη πού ἔγινε πλατιά γνωστή. Ὁ δάσκαλος Τζών Σκόψ, πού εἶχε παραπεμφθεῖ σέ δίκη γιατί δίδασκε στό κολέγιο τή θεωρία τῆς ἐξέλιξης τοῦ Ντάρβιν, κρίθηκε ἀπό τούς ἀμερικάνους ἀντιδραστικούς-σκοταδιστές ἔνοχος γιά παράβαση τῶν νόμων τῆς πολιτείας καί καταδικάστηκε σέ πρόστιμο. —*Σελ. 150.*

42 Ι. Β. Στάλιν, «Τά πολιτικά καθήκοντα τοῦ Πανεπιστημίου τῶν λαῶν τῆς 'Ανατολῆς» (βλ. "Απαντα, τόμ. 7ος, σελ. 139), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 7ος, σελ. 153).—*Σελ. 168.*

43 Ι. Β. Στάλιν, «Τά πολιτικά καθήκοντα τοῦ Πανεπιστημίου τῶν λαῶν τῆς 'Ανατολῆς» (βλ. "Απαντα, τόμ. 7ος, σελ. 138), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ., τόμ. 7ος, σελ. 152).—*Σελ. 168.*

44 Β. Ι. Λένιν, «Ἡ σοσιαλιστική ἐπανάσταση καί τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης τῶν λαῶν» (βλ. "Απαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 19ος, σελ. 40, καί ἔκδ. 4η, τόμ. 22ος, σελ. 135).—*Σελ. 169.*

45 Ἡ κοινή Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ συνῆλθε στίς 21—23 τοῦ 'Οχτώβρη τοῦ 1927. Ἡ Ὁλομέλεια συζήτησε καί ἐνέκρινε τά σχέδια θέσεων πού πρότεινε τό Πολιτικό Γραφεῖο τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ στά θέματα τῆς ἡμερήσιας διάταξης τοῦ 15ου Συνεδρίου τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ: ὁδηγίες γιά τήν κατάρτιση τοῦ πεντάχρονου σχεδίου τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας καί γιά τή δουλιά στό χωριό· ἡ Ὁλομέλεια ὅρισε τούς εἰσηγητές, πῆρε ἀπόφαση γιά τή συζήτηση κι ἀποφάσισε νά δημοσιευτοῦν οἱ θέσεις γιά τό 15ο Συνέδριο γιά νά συζητηθοῦν στίς κομματικές συνελεύσεις καί στόν τύπο. Ἡ Ὁλομέλεια συζήτησε σχετικά μέ τήν ἐπίθεση τῶν ἡγετῶν τῆς τροτσκιστικῆς-ζηνοβιεφικῆς ἀντιπολίτευσης ἐνάντια στό Μανιφέστο τῆς Κεντρικῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῆς "Ενωσης τῶν ΣΣΔ πού ψηφίστηκε πρός τιμήν τῆς δέκατης ἐπετείου τῆς Μεγάλης 'Οχτωβριανῆς Σοσιαλιστικῆς 'Επανάστασης, καί ἰδιαίτερα ἐνάντια στό σημεῖο γιά τό πέρασμα στήν ἐφτάωρη ἐργάσιμη μέρα καί μέ εἰδική ἀπόφαση θεώρησε σωστή καί τήν πρωτοβουλία τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου τῆς ΚΕ γιά τήν ἔκδοση Μανιφέστου καί τό ἴδιο τό Μανιφέστο τῆς ΚΕΕ τῆς "Ενωσης τῶν ΣΣΔ. Ἡ Ὁλομέλεια ἄκουσε τήν ἔκθεση τοῦ Προεδρείου τῆς Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς 'Ελέγχου γιά τή φραξιονιστική δράση τοῦ Τρότσκι καί τοῦ Ζηνόβιεφ μετά τήν Ὁλομέλεια τοῦ Αὐγούστου (1927) τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ. Κατά τή συζήτηση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος στή συνεδρίαση τῆς Ὁλομέλειας στίς 23 τοῦ 'Οχτώβρη ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐκφώνησε τό λόγο «Ἡ τροτσκιστική ἀντιπολίτευση ἄλλοτε καί τώρα». Ἡ Ὁλομέλεια καθαίρεσε ἀπό τήν ΚΕ τόν Τρότσκι καί τό Ζηνόβιεφ γιά ἀπάτη καί γιά φραξιονιστική πάλη ἐνάντια στό κόμμα καί ἀποφάσισε νά ὑποβάλει γιά ἐξέταση στό 15ο Συνέδριο τοῦ κόμματος ὅλο τό ὑλικό τό σχετικό μέ τή διασπαστική δράση τῶν ἡγετῶν τῆς τροτσκιστικῆς-ζηνοβιεφικῆς ἀντιπολίτευσης (βλ. τίς ἀποφάσεις τῆς Ὁλομέλειας στίς «'Αποφάσεις τῶν Συνεδρίων καί τῶν Συνδιασκέψεων τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί τῶν Ὁλομελειῶν τῆς ΚΕ», μέρος ΙΙ, 1941, σελ. 195—220).—*Σελ. 194.*

46 Β. Ι. Λένιν, «Γράμμα στά μέλη τοῦ μπολσεβίκικου κόμματος» καί «Γράμμα στήν Κεντρική 'Επιτροπή τοῦ ΣΔΕΚΡ» (βλ. "Απαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 21ος, σελ. 350—352 καί 353—356). —*Σελ. 199.*

47 Β. Ι. Λένιν, Ἔκθεση πολιτικῆς δράσης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (Μπ.) 8 τοῦ Μάρτη 1921 (βλ. "Απαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 26ος, σελ. 207—208).—*Σελ. 205.*

48 Β. Ι. Λένιν, τελικός λόγος πάνω στήν ἔκθεση δράσης τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΡ (Μπ.) 9 τοῦ Μάρτη 1921 (βλ. "Απαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 26ος, σελ. 222 καί 228).—*Σελ. 206.*

49 «Νόβαγια Ζίζν» («Νέα Ζωή»)—μενσεβίκικη ἐφημερίδα, ἔβγαινε στήν Πετρούπολη ἀπό τόν 'Απρίλη τοῦ 1917. Κλείστηκε τόν 'Ιούλη τοῦ 1918.—*Σελ. 214.*

50 Ὁμάδα Μιάσνικοφ—ἀντεπαναστατική παράνομη ὁμάδα πού αὐτονομαζόταν «ἐργατική ὁμάδα». Ἡ ὁμάδα δημιουργήθηκε τό 1923 στή Μόσχα ἀπό τό Γ. Μιάσνικοφ καί ἄλλους διαγραμμένους ἀπό τό ΚΚΡ (Μπ.) καί συγκέντρωνε ἕναν ἀσήμαντο ἀριθμό ὀπαδῶν. Ἡ ὁμάδα διαλύθηκε τόν ἴδιο χρόνο.—*Σελ. 214.*

51 «Φόρβερτς» («Vorwärts»), («'Εμπρός»)—ἐφημερίδα, κεντρικό ὄργανο τῆς γερμανικῆς σοσιαλδημοκρατίας. Ἔβγαινε ἀπό τό 1876 ὥς τό 1933. Μετά τή Μεγάλη 'Οχτωβριανή Σοσιαλιστική 'Επανάσταση ἡ ἐφημερίδα «Φόρβερτς» ἀποτελοῦσε ἕνα ἀπό τά κέντρα τῆς ἀντισοβιετικῆς προπαγάνδας.—*Σελ. 220.*

52 Πρόκειται γιά τίς ἀντεπαναστατικές ἐξεγέρσεις στή Γεωργία στίς 28 τοῦ Αὐγούστου 1924, πού ὀργανώθηκαν ἀπό τά ὑπολείμματα τῶν τσακισμένων ἀστικῶν-ἐθνικιστικῶν κομμάτων καί ἀπό τήν ἐμιγκρέδικη μενσεβίκικη «κυβέρνηση» τοῦ Ν. Ζορντανία μέ τήν ἐντολή καί τή χρηματική ὑποστήριξη τῶν ἰμπεριαλιστικῶν κρατῶν καί τῶν ἡγετῶν τῆς 2ης Διεθνοῦς. Οἱ ἐξεγέρσεις καταστάλθηκαν τήν ἑπομένη κιόλας, στίς 29 Αὐγούστου, μέ τή δραστήρια συνδρομή τῶν γεωργιανῶν ἐργατῶν καί τῆς ἐργαζόμενης ἀγροτιᾶς.—*Σελ. 221.*

53 'Εννοεῖ τήν ἔνοπλη ἐπίθεση πού ἔκανε ἕνα τμῆμα κινέζων φαντάρων καί ἀστυνομικῶν στίς 6 τοῦ 'Απρίλη 1927 ἐνάντια στή σοβιετική πρεσβεία τοῦ Πεκίνου (Πέιπιν). Ἡ ἐπίθεση ἔγινε κατ' ἐντολή τῶν ξένων ἰμπεριαλιστῶν μέ σκοπό νά προκαλέσει ἔνοπλη σύγκρουση ἀνάμεσα στήν Κίνα καί τήν ΕΣΣΔ.—*Σελ. 224.*

54 'Εννοεῖ τήν ἐπιδρομή τῆς ἀγγλικῆς ἀστυνομίας στή σοβιετική ἐμπορική ἀντιπροσωπεία καί στό Ἄρκος (Σοβιετική ἑταιρία γιά ἐμπόριο μέ τήν 'Αγγλία) στό Λονδίνο, πού ὀργανώθηκε στίς 12 τοῦ Μάη 1927 ἀπό τήν ἀγγλική συντηρητική κυβέρνηση.—*Σελ. 224.*

55 Πρόκειται γιά τήν ἀντισοβιετική καμπάνια πού ὀργανώθηκε στή Γαλλία τό φθινόπωρο τοῦ 1927. Ἡ γαλλική κυβέρνηση, πού ἦταν ὁ ἐμπνευστής αὐτῆς τῆς καμπάνιας, ὑποστήριζε κάθε λογῆς ἀντισοβιετικές ἐνέργειες, κατάτρεχε τούς ἐπίσημους σοβιετικούς ἀντιπροσώπους καί τούς σοβιετικούς ὀργανισμούς στό Παρίσι καί ἔβλεπε μέ συμπάθεια τή διακοπή ἀπό μέρους τῆς 'Αγγλίας τῶν διπλωματικῶν σχέσεων μέ τήν ΕΣΣΔ.—*Σελ. 224.*

56 Σμενοβεχιστές—ἐκπρόσωποι ἑνός ἀστικοῦ πολιτικοῦ ρεύματος, πού ἐμφανίστηκε τό 1921 στό ἐξωτερικό ἀνάμεσα στούς ρώσους λευκοφρουρούς διανοουμένους. Ὁ σμενοβεχισμός εἶχε ἐπικεφαλῆς τήν ὁμάδα τῶν Ν. Οὐστριάλοφ, Γιου. Κλιούτνικοφ κ. ἄ. πού ἔβγαζαν τό περιοδικό «Σμένα Βέχ». Οἱ σμενοβεχιστές ἐκφράζανε τίς ἀπόψεις τῆς νέας κεφαλαιοκρατίας καί τῆς ἀστικῆς διανόησης στή Σοβιετική Ρωσία, πού ὑπολόγιζαν ὅτι μέ τήν ἐφαρμογή τῆς νέας οἰκονομικῆς πολιτικῆς τό σοβιετικό καθεστώς θά ἐκφυλιστεῖ σιγά-σιγά σέ ἀστική δημοκρατία. (Γιά τούς σμενοβεχιστές βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 27ος, σελ. 242—243 καί Ι. Β. Στάλιν, Ἅπαντα, τόμ. 7ος, σελ. 341—342, καί τόμ. 9ος, σελ. 70—74), (βλ. καί ἑλλ. ἔκδ. 'Απάντων Ι. Β. Στάλιν, τόμ. 7ος, σελ. 375—378 καί τόμ. 9ος, σελ. 81—85).—*Σελ. 226.*

57 Βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 6ος, σελ. 155—336 καί ἔκδ. 4η, τόμ. 7ος, σελ. 185—392.—*Σελ. 229.*

58 «Φόσισε Τσάιτουνγκ» («Vossische Zeitung»), («'Εφημερίδα τοῦ λαοῦ»)—γερμανική ἀστική ἐφημερίδα. Ἔβγαινε στό Βερολίνο ἀπό τό 1704 ὥς τόν 'Απρίλη τοῦ 1934.—*Σελ. 239.*

59 Σάκκο καί Βαντσέτι—ἰταλοί ἐργάτες μετανάστες στίς Ἑνωμένες Πολιτεῖες τῆς 'Αμερικῆς. Ὁ Σάκκο καί ὁ Βαντσέτι πιάστηκαν στίς 5 τοῦ Μάη τοῦ 1920 στό Μπρόκτον (πολιτεία Μασαχουσέτης) μέ μιά ὁλοφάνερα ψεύτικη κατηγορία γιά φόνο καί ληστεία καί τό 1921 καταδικάστηκαν σέ θάνατο ἀπό τό ἀμερικάνικο ἀντιδραστικό δικαστήριο. Σέ ἔνδειξη διαμαρτυρίας ἐνάντια στήν καταδίκη ἔγιναν μαζικές διαδηλώσεις, συγκεντρώσεις καί ἀπεργίες, ὅπου πῆραν μέρος ἑκατομμύρια ἐργάτες σ' ὅλο τόν κόσμο. Στίς 23 τοῦ Αὐγούστου 1927 ὁ Σάκκο καί ὁ Βαντσέτι ἐκτελέστηκαν.—*Σελ. 241.*

60 Τό διάταγμα τῆς Πανρωσικῆς Κεντρικῆς 'Εκτελεστικῆς 'Επιτροπῆς τῶν Σοβιέτ τῶν ἐργατῶν, στρατιωτῶν καί ἀγροτῶν βουλευτῶν γιά ἀκύρωση τῶν κρατικῶν δανείων πού εἶχε συνάψει ἡ τσαρική κυβέρνηση ψηφίστηκε στίς 21 τοῦ Γενάρη 1918.—*Σελ. 258.*

61 Πόλ Λαφάργκ, «Τήν ἐπαύριο τῆς ἐπανάστασης» (βλ. Ἅπαντα, τόμ. I, 1925, σελ. 329—330).—*Σελ. 268.*

62 Β. Ι. Λένιν, «Ὁ ἰμπεριαλισμός, ἀνώτατο στάδιο τοῦ καπιταλισμοῦ» (βλ. Ἅπαντα, ἐκδ. 3η, τόμ. 19ος, σελ. 77 καί ἐκδ. 4η, τόμ. 22ος, σελ. 182).—*Σελ. 278.*

63 Ἡ 7η περιφερειακή κομματική Συνδιάσκεψη τῆς στρατιωτικῆς περιφέρειας τῆς Μόσχας ἔγινε στίς 15—17 τοῦ Νοέμβρη 1927. Ὁ χαιρετισμός τοῦ συντρόφου Στάλιν διαβάστηκε στήν πρωινή συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης στίς 17 τοῦ Νοέμβρη.—*Σελ. 280.*

64 Ἡ 16η Συνδιάσκεψη τῆς ὀργάνωσης τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ συνῆλθε στίς 20—28 τοῦ Νοέμβρη τοῦ 1927. Ἡ συνδιάσκεψη ἄκουσε τίς ἐκθέσεις τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, συζήτησε τίς προοπτικές τῆς οἰκονομικῆς οἰκοδόμησης τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας σέ σύνδεση μέ τό γενικό σχέδιο ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς ΕΣΣΔ, τίς ἐκθέσεις δράσης τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Μόσχας καί τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου τῆς Μόσχας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, ἔκθεση γιά τή δουλιά στό χωριό καί ἄλλα ζητήματα. Ὁ Ι. Β. Στάλιν μίλησε στήν πρωινή συνεδρίαση τῆς συνδιάσκεψης στίς 23 τοῦ Νοέμβρη. Στήν ἀπόφαση πάνω στήν ἔκθεση τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἡ συνδιάσκεψη ἐνέκρινε τήν πολιτική καί ὀργανωτική δράση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καί τίς ἀποφάσεις της γιά τήν τροτσκιστική ἀντιπολίτευση. Ἡ συνδιάσκεψη ἐξέλεξε τόν Ι. Β. Στάλιν ἀντιπρόσωπο γιά τό 15ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.—*Σελ. 281.*

65 Β. Ι. Λένιν, «Σχέδιο καί περίληψη γιά τή μπροσούρα „Γιά τό φόρο σέ εἶδος“» (βλ. Ἅπαντα, ἐκδ. 3η, τόμ. 26ος, σελ. 313).—*Σελ. 285.*

66 Β. Ι. Λένιν, ἔκθεση γιά τήν τακτική τοῦ ΚΚΡ (Μπ.) τῆς 5 τοῦ Ἰούλη τοῦ 1921 στό 3ο Συνέδριο τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς (βλ. Ἅπαντα, ἐκδ. 3η, τόμ. 26ος, σελ. 460).—*Σελ. 287.*

67 Β. Ι. Λένιν, ἐναρκτήριος λόγος στό 8ο Συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (Μπ.) στίς 18 τοῦ Μάρτη 1919 (βλ. Ἅπαντα, ἐκδ. 3η, τόμ. 24ος, σελ. 114).—*Σελ. 287.*

68 Β. Ι. Λένιν, «Οἱ ἐκλογές στήν Πετρούπολη καί ἡ ὑποκρισία τῶν 31 μενσεβίκων» (βλ. Ἅπαντα, ἐκδ. 3η, τόμ. 10ος, σελ. 303—315 καί ἐκδ. 4η, τόμ. 12ος, σελ. 17—27).—*Σελ. 298.*

69 Τό 15ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἔγινε στή Μόσχα στίς 2—19 τοῦ Δεκέμβρη 1927. Τό συνέδριο συζήτησε τήν πολιτική καί ὀργανωτική ἔκθεση τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, τίς ἐκθέσεις τῆς Κεντρικῆς Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ΚΕΕ —Ἐργατο-Αγροτικῆς Ἐπιθεώρησης, τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς, τίς ὁδηγίες γιά τήν κατάρτιση τοῦ πεντάχρονου σχεδίου ἀνάπτυξης τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας, τήν ἔκθεση γιά τή δουλιά στό χωριό, ἄκουσε τήν ἔκθεση τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ συνεδρίου πάνω στό ζήτημα τῆς ἀντιπολίτευσης καί ἐξέλεξε τά κεντρικά ὄργανα τοῦ κόμματος. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἔκανε στίς 3 τοῦ Δεκέμβρη τήν πολιτική λογοδοσία τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ καί στίς 7 τοῦ Δεκέμβρη ἐκφώνησε τόν τελικό λόγο. Στίς 12 τοῦ Δεκέμβρη τό Συνέδριο ἐξέλεξε τόν Ι. Β. Στάλιν στήν ἐπιτροπή γιά τήν ἐπεξεργασία τῆς ἀπόφασης πάνω στήν ἔκθεση γιά τή δουλιά τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς. Τό συνέδριο ἐνέκρινε τήν πολιτική καί ὀργανωτική γραμμή τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ κόμματος καί τῆς ἀνέθεσε νά ἐφαρμόζει καί στό μέλλον πολιτική εἰρήνης καί ἐνίσχυσης τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητας τῆς ΕΣΣΔ, νά συνεχίσει μέ ἀμείωτους ρυθμούς τή σοσιαλιστική ἐκβιομηχάνιση τῆς χώρας, νά ἐπεκτείνει καί νά στερεώνει τό σοσιαλιστικό τομέα στήν πόλη καί στό χωριό καί νά ἀκολουθεῖ γραμμή ἐξάλειψης τῶν καπιταλιστικῶν στοιχείων στή λαϊκή οἰκονομία. Τό συνέδριο πῆρε ἀπόφαση γιά ἀνάπτυξη τῆς κολεχτιβοποίησης τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας μέ ὅλα τά μέσα, χάραξε σχέδιο ἐπέκτασης τῶν κολχόζ καί τῶν σοβχόζ καί ἔκανε ὑποδείξεις γιά τούς τρόπους τῆς πάλης γιά τήν κολεχτιβοποίηση τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας. Τό 15ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ μπῆκε στήν ἱστορία τοῦ κόμματος σάν συνέδριο κολεχτιβοποίησης. Τό συνέδριο ἔδωσε ἐντολή νά καταρτιστεῖ τό πρῶτο πεντάχρονο σχέδιο τῆς λαϊκῆς οἰκονομίας τῆς ΕΣΣΔ. Στίς ἀποφάσεις του γιά τήν ἀντιπολίτευση, πού ἀπόβλεπαν στή διάλυση τοῦ τροτσκιστικοῦ-ζηνοβιεφικοῦ συνασπισμοῦ, τό συ-

νέδριο διαπίστωσε ότι οί διαφωνίες ανάμεσα στό κόμμα καί στήν αντιπολίτευση έξελίχτηκαν σέ προγραμματικές διαφωνίες, ότι ή τροτσκιστική άντιπολίτευση μπήκε στό δρόμο της άντισοβιετικής πάλης καί διακήρυξε ότι ή συμμετοχή στήν τροτσκιστική άντιπολίτευση καί ή προπαγάνδιση των άπόψεών της είναι άσυμβίβαστα μέ τήν παραμονή στίς γραμμές του μπολσεβίκικου κόμματος. Τό συνέδριο ένέκρινε τήν άπόφαση της κοινής συνεδρίασης της ΚΕ καί της ΚΕΕ του ΚΚ (Μπ.) της ΕΣΣΔ (Νοέμβρης 1927) γιά τή διαγραφή του Τρότσκι καί του Ζηνόβιεφ άπό τό κόμμα καί άποφάσισε νά διαγραφουν άπό τό κόμμα όλοι οί δρωντες παράγοντες του τροτσκιστικου-ζηνοβιεφικου συνασπισμου. (Γιά τό 15ο Συνέδριο του ΚΚ (Μπ.) της ΕΣΣΔ βλ. «Ίστορία του ΚΚ (Μπ.) της ΕΣΣΔ. Έπιτομή», σελ. 275—276 (βλ. καί έλλ. έκδ., σελ. 301—302). Γιά τίς άποφάσεις του Συνεδρίου βλ. «Άποφάσεις των Συνεδρίων καί των Συνδιασκέψεων του ΚΚ (Μπ.) της ΕΣΣΔ καί των Όλομελειών της ΚΕ», μέρος II, 1941, σελ. 222—262).—*Σελ. 301.*

70 Έννοεί τά δημητριακά: στάρι, σίκαλη, κριθάρι, βρώμη καί καλαμπόκι.—*Σελ. 304.*

71 Ι. Β. Στάλιν, Πολιτική λογοδοσία της Κεντρικής Έπιτροπής στό 14ο Συνέδριο του ΚΚ (Μπ.) της ΕΣΣΔ στίς 18 του Δεκέμβρη 1926 (βλ. Άπαντα, τόμ. 7ος, σελ. 261—352), (βλ. καί έλλ. έκδ., τόμ. 7ος, σελ. 285—432).—*Σελ 306.*

72 Έννοεί τή διακήρυξη τραπεζιτων, βιομηχάνων καί έμπόρων των ΕΠΑ, της Άγγλίας καί άλλων χωρων, πού δημοσιεύτηκε τόν Όχτώβρη του 1926. Ή διακήρυξη ζητουσε νά καταργηθουν οί τελωνειακοί περιορισμοί πού είχαν έπιβάλει τά εύρωπαϊκά κράτη, καί ούσιαστικά άποτελουσε προσπάθεια του άγγλοαμερικάνικου χρηματιστικου κεφαλαίου νά έπιβάλει τήν ήγεμονία του στήν Εύρώπη.—*Σελ. 308.*

73 «**Γουόρλντ' ς Γουόρκ**» («World' s Work»), («Ή έργασία του κόσμου»)—περιοδικό, έξέφραζε τίς άπόψεις των ήγετικων κύκλων της μεγαλοαστικής τάξης των ΕΠΑ· έβγαινε στήν πόλη Γκάρντεν-Σίτυ (πολιτεία της Νέας Ύόρκης) άπό τό 1899 ως τό 1932.—*Σελ. 311.*

74 Ή τριμερής διάσκεψη γιά τήν έλάττωση των ναυτικων έξοπλισμων συνήλθε στή Γενεύη (Έλβετία) άπό τίς 20 του Ίούνη ως τίς 4 του Αύγούστου 1927.—*Σελ. 312.*

75 Στίς 30 του Νοέμβρη 1927 άνοιξε στή Γενεύη ή 4η σύνοδος της έπιτροπής της Κοινωνίας των Έθνων γιά τήν προετοιμασία της έπικείμενης διάσκεψης άφοπλισμου. Ή σοβιετική άντιπροσωπεία παρουσίασε στήν έπιτροπή μιά διακήρυξη, πού πρότεινε νά έφαρμοστεί στήν πράξη ένα πρόγραμμα γενικου καί όλοκληρωτικου άφοπλισμου. Τό σοβιετικό σχέδιο άφοπλισμου άπορρίφθηκε.—*Σελ. 313.*

76 «Σύστημα του Λοκάρνο»—σύστημα συμφώνων καί συμφωνιων, πού έκλεισαν τά ίμπεριαλιστικά κράτη στή διάσκεψη του Λοκάρνο (Έλβετία) στίς 5—16 του Όχτώβρη 1925 γιά τήν κατοχύρωση της μεταπολεμικής τάξης πραγμάτων στήν Εύρώπη, πού είχε έπιβληθεί μέ τή συνθήκη είρήνης των Βερσαλιων, καθώς καί γιά τή χρησιμοποίηση της Γερμανίας ένάντια στή Σοβιετική Ένωση. (Γιά τή διάσκεψη του Λοκάρνο βλ. Ι. Β. Στάλιν, Άπαντα, τόμ. 7ος, σελ. 271, 273—274), (βλ. καί έλλ. έκδ., τόμ. 7ος, σελ. 298, 300—301).—*Σελ. 313.*

77 Έννοεί τή δολοφονία του διαδόχου του αύστριακου θρόνου Φραγκίσκου-Φερδινάνδου στό Σαράγιεβο (Βοσνία) άπό σέρβο έθνικιστή στίς 28 του Ίούνη 1914, πού άποτέλεσε τό πρόσχημα γιά τήν έξαπόλυση του παγκόσμιου ίμπεριαλιστικου πολέμου του 1914—1918.—*Σελ. 315.*

78 Ό νόμος γιά τά συνδικάτα πού ψηφίστηκε στά 1927 άπό τή συντηρητική κυβέρνηση της Άγγλίας, ένθάρρυνε τόν άπεργοσπαστισμό, περιόριζε τά συνδικάτα στή συγκέντρωση χρημάτων γιά πολιτικούς σκοπούς, άπαγόρευε στούς δημόσιους ύπαλλήλους νά μπαίνουν στά συνδικάτα πού άνήκαν στό κογκρέσο των τρέιντ-γιούνιονς καί στό έργατικό κόμμα. Ό νόμος έδινε στήν κυβέρνηση τό δικαίωμα νά κηρύχνει παράνομη κάθε άπεργία.—*Σελ. 316.*

79 Ό νόμος γιά τόν «έξοπλισμό του έθνους», πού ψήφισε ή βουλή της Γαλλίας τό Μάρτη του 1927, άποτελουσε μέρος του γενικου σχεδίου αναδιοργάνωσης της πολεμικής μηχανής του

γαλλικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καί τῆς προετοιμασίας ἑνός νέου πολέμου. Ὁ νόμος πρόβλεπε: τή στρατιωτικοποίηση τῆς πολιτικῆς καί οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας, τήν ἐπιστράτευση σέ περίπτωση πολέμου ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ τόσο τῆς μητρόπολης ὅσο καί τῶν ἀποικιῶν, τή στρατιωτικοποίηση τῶν συνδικάτων καί τῶν ἄλλων ἐργατικῶν ὀργανώσεων, τήν κατάργηση τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπεργίας, τήν αὔξηση τοῦ ταχτικοῦ στρατοῦ καί τή χρησιμοποίησή του γιά τήν κατάπνιξη τῶν ἐπαναστατικῶν ἐκδηλώσεων τοῦ προλεταριάτου τῆς Γαλλίας καί τῶν καταπιεζομένων λαῶν τῶν ἀποικιῶν.—*Σελ. 316.*

80 Τό Παγκόσμιο Συνέδριο τῶν φίλων τῆς ΕΣΣΔ ἔγινε στή Μόσχα στίς 10—12 τοῦ Νοέμβρη 1927. Τό συνέδριο συγκλήθηκε μέ πρωτοβουλία τῶν ξένων ἐργατικῶν ἀντιπροσωπειῶν, πού εἶχαν ἔλθει στή Σοβιετική Ἕνωση γιά τό γιορτασμό τῆς δέκατης ἐπετείου τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης. Στό συνέδριο πῆραν μέρος 947 ἀντιπρόσωποι ἀπό 43 χῶρες. Οἱ σύνεδροι ἄκουσαν εἰσηγήσεις γιά τ' ἀποτελέσματα τῆς σοσιαλιστικῆς οἰκοδόμησης στήν ΕΣΣΔ μέσα στά δέκα χρόνια καί γιά τήν ὑπεράσπιση τοῦ πρώτου στόν κόσμο προλεταριακοῦ κράτους ἀπό τόν κίνδυνο πολέμου. Τό συνέδριο ψήφισε διακήρυξη πού κατέληγε μέ ἔκκληση πρός τούς ἐργαζόμενους ὅλου τοῦ κόσμου: «Παλαίβετε, ὑπερασπίζετε, περιφρουρεῖτε τήν ΕΣΣΔ, τήν πατρίδα τῶν ἐργαζομένων, τό προπύργιο τῆς εἰρήνης, τήν ἑστία τῆς λευτεριᾶς, τό φρούριο τοῦ σοσιαλισμοῦ, μέ ὅλα τά μέσα, μέ ὅλους τούς τρόπους!».—*Σελ. 318.*

81 Β. Ι. Λένιν, «Σχέδιο καί περίληψη τῆς μπροσούρας „Γιά τό φόρο σέ εἶδος"» (βλ. Ἅπαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 26ος, σελ. 312).—*Σελ. 359.*

82 «Τρούντ» («Ἐργασία»)—καθημερινή ἐφημερίδα, ὄργανο τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῶν Συνδικάτων τῆς ΕΣΣΔ, ἐκδίδεται ἀπό τίς 19 τοῦ Φλεβάρη 1921 στή Μόσχα.—*Σελ. 361.*

83 Β. Ι. Λένιν, γράμμα πρός τό Β. Μ. Μόλοτοφ γιά τό σχέδιο τῆς πολιτικῆς ἔκθεσης δράσης στό 11ο Συνέδριο τοῦ κόμματος (βλ. Ἅπαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 27ος, σελ. 207).—*Σελ. 362.*

84 Κ. Μάρξ, «Ἡ 18η Μπρυμαίρ τοῦ Λουδοβίκου Βοναπάρτη» (βλ. Κ. Μάρξ καί Φ. Ἔνγκελς, Διαλεχτά ἔργα σέ δυό τόμους, τόμος Ι, 1948, σελ. 215).—*Σελ. 370.*

85 Βλ. Β. Ι. Λένιν, Ἅπαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 19ος, σελ. 324—325 καί ἔκδ. 4η, τόμ. 23ος, σελ. 67.—*Σελ. 381.*

86 Β. Ι. Λένιν, τελικός λόγος πάνω στή λογοδοσία τῆς ΚΕ στό 10ο Συνέδριο τοῦ ΚΚΡ (Μπ.) στίς 9 τοῦ Μάρτη 1921 (βλ. Ἅπαντα, ἔκδ. 3η, τόμ. 26ος, σελ. 228).—*Σελ. 413.*

87 «Νόιε Φράιε Πρέσε» («Neue Freie Presse»), («Νέος Ἐλεύθερος Τύπος»)—ἀστικοφιλελεύθερη ἐφημερίδα, ἔβγαινε στή Βιέννη ἀπό τό 1864 ὥς τό Γενάρη τοῦ 1939.—*Σελ. 418.*

88 «Νιού Γιόρκ Ἀμέρικεν» («New York American»), («Ὁ ἀμερικανός τῆς Νέας Ὑόρκης»)—ἐφημερίδα τοῦ ἀμερικάνου ἀντιδραστικοῦ Χίρστ. Ἔβγαινε στή Νέα Ὑόρκη ἀπό τό 1882 ὥς τό 1937. Στά τελευταῖα χρόνια τῆς ἔκδοσής της ἡ ἐφημερίδα ἔπαιρνε φιλοφασιστική θέση.—*Σελ. 418.*

89 «Ντέιλι Γουόρκερ» («The Daily Worker»), («Ἡμερήσιος Ἐργάτης»)—ἐφημερίδα, κεντρικό ὄργανο τοῦ Ἐργατικοῦ (Κομμουνιστικοῦ) Κόμματος τῶν ΕΠΑ. Ἀπό τό 1922 ἡ ἐφημερίδα ἔβγαινε στό Σικάγο μιά φορά τή βδομάδα μέ τόν τίτλο: «Γουόρκερ», ἀπό τό 1924 βγαίνει σάν καθημερινή ἐφημερίδα μέ τόν τίτλο «Ντέιλι Γουόρκερ». Ἀπό τό 1927 ἡ ἐφημερίδα ἐκδίδεται στή Νέα Ὑόρκη.—*Σελ. 420.*

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

(Αὔγουστος—Δεκέμβρης 1927)

29 τοῦ Ἰούλη — 9 τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Ι. Β. Στάλιν διευθύνει τίς ἐργασίες τῆς κοινῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

1 τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στή συνεδρίαση τῆς κοινῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐκφωνεῖ τό λόγο «Ἡ διεθνής κατάσταση καί ἡ ἄμυνα τῆς ΕΣΣΔ».

2 τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στή συνεδρίαση τῆς κοινῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐκλέγεται στήν ἐπιτροπή γιά τή σύνταξη τοῦ σχεδίου ἀπόφασης πάνω στή διεθνῆ κατάσταση.

5 τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στή συνεδρίαση τῆς κοινῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ μιλάει πάνω στήν εἰσήγηση τοῦ Γκ. Κ. Ὀρτζονικίτζε γιά τήν παραβίαση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τό Ζηνόβιεφ καί τόν Τρότσκι.

6—9 τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παίρνει μέρος στίς ἐργασίες τῆς ἐπιτροπῆς τῆς κοινῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ γιά τήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου ἀπόφασης σχετικά μέ τήν παραβίαση τῆς κομματικῆς πειθαρχίας ἀπό τό Ζηνόβιεφ καί τόν Τρότσκι.

9 τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στή συνεδρίαση τῆς κοινῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐκφωνεῖ τό λόγο «Σχετικά μέ τή „δήλωση" τῆς ἀντιπολίτευσης στίς 8 τοῦ Αὐγούστου 1927».

11 τοῦ Αὐγούστου. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παρευρίσκεται στή συνεδρίαση τοῦ ἀχτίφ τῆς ὀργάνωσης τῆς Μόσχας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ κατά τή συζήτηση τῆς εἰσήγησης γιά τίς ἀποφάσεις τῆς κοινῆς Ὁλομέλειας τοῦ Αὐγούστου τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

4 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παρευρίσκεται στή διαδήλωση τῆς νεολαίας στήν Κόκκινη πλατεία τῆς Μόσχας, μέ τήν εὐκαιρία τῆς 13ης ἐπετείου τῆς Διεθνοῦς μέρας τῶν νέων.

9 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν συνομιλεῖ μέ τήν πρώτη ἀμερικάνικη ἐργατική ἀντιπροσωπεία.

16 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τό γράμμα πρός τή Μ. Ι. Οὐλιάνοβα.

Ὁ Ι. Β. Στάλιν συνομιλεῖ μέ τό γάλλο συγγραφέα Ἀνρί Μπαρμπύς.

27 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στήν κοινή συνεδρίαση τοῦ Προεδρείου τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου ἐκφωνεῖ τό λόγο «Ἡ πολιτική φυσιογνωμία τῆς ρωσικῆς ἀντιπολίτευσης».

30 τοῦ Σεπτέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν συζητᾶ μέ μιά ὁμάδα μελῶν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς καί μέ τόν πρόεδρο τῆς ΚΕ τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς Γερμανίας Ε. Τέλμαν.

21–23 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν διευθύνει τίς ἐργασίες τῆς κοινῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

23 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στή συνεδρίαση τῆς κοινῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐκφωνεῖ τό λόγο «Ἡ τροτσκιστική ἀντιπολίτευση ἄλλοτε καί τώρα».

Ἡ κοινή Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ καί τῆς ΚΕΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ὁρίζει τό Ι. Β. Στάλιν εἰσηγητή γιά τήν πολιτική λογοδοσία τῆς ΚΕ στό 15ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

26 τοῦ Ὀχτώβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν συνομιλεῖ μέ ἀντιπροσωπεία τῶν ἐργατῶν τοῦ κρατικοῦ ἐργοστασίου βιομηχανίας ἀεροπλάνων τῆς Μόσχας.

Ὀχτώβρης. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τήν περίληψη τοῦ ἄρθρου «Ὁ διεθνής χαρακτήρας τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης».

3 τοῦ Νοέμβρη. Ἡ 8η ἀχτιδική Συνδιάσκεψη τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ τῆς Κράσναγια Πρέσνια ἐκλέγει τό Ι. Β. Στάλιν ἀντιπρόσωπο γιά τή 16η Συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

5 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν συνομιλεῖ μέ τίς ξένες ἐργατικές ἀντιπροσωπεῖες, πού ἦρθαν στήν ΕΣΣΔ γιά τό γιορτασμό τῶν δεκάχρονων τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης.

6 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐκφωνεῖ χαιρετιστήριο λόγο στήν πανηγυρική συνεδρίαση τοῦ Σοβιέτ τῆς Μόσχας, τήν ἀφιερωμένη στό γιορτασμό τῆς δέκατης ἐπετείου τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης.

6–7 τοῦ Νοέμβρη. Στήν ἐφημερίδα «Πράβντα», ἀρ. φύλλου 255, δημοσιεύεται τό ἄρθρο τοῦ Ι. Β. Στάλιν «Ὁ διεθνής χαρακτήρας τῆς Ὀχτωβριανῆς Ἐπανάστασης. Στά δεκάχρονα τοῦ Ὀχτώβρη».

7 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παρευρίσκεται στήν Κόκκινη πλατεία τῆς Μόσχας καί παρακολουθεῖ τήν παρέλαση τῶν στρατευμάτων τῆς φρουρᾶς τῆς Μόσχας καί τή διαδήλωση τῶν ἐργαζομένων πρός τιμήν τῆς δέκατης ἐπετείου τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης.

9 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐκφωνεῖ χαιρετιστήριο λόγο στό Μεγάλο θέατρο τῆς Μόσχας στήν πανηγυρική συνεδρίαση τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ὀσοαβιαχίμ τῆς ΕΣΣΔ, τήν ἀφιερωμένη στή δέκατη ἐπέτειο τῆς Μεγάλης Ὀχτωβριανῆς Σοσιαλιστικῆς Ἐπανάστασης καί στά ἀποτελέσματα τῆς κατασκευῆς ἀεροπλάνων στή Σοβιετική Ἕνωση.

10 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παρευρίσκεται στήν πρώτη συνεδρίαση τοῦ Παγκόσμιου συνεδρίου τῶν φίλων τῆς ΕΣΣΔ στήν Αἴθουσα τῶν Κιόνων τοῦ Μεγάρου τῶν Συνδικάτων.

16 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν συνομιλεῖ μέ μιά ὁμάδα στρατιωτικῶν στελεχῶν—ἀντιπροσώπων τῆς 7ης κομματικῆς Συνδιάσκεψης τῆς στρατιωτικῆς περιφέρειας τῆς Μόσχας.

18 τοῦ Νοέμβρη. Στήν ἐφημερίδα «Κράσναγια Ζβεζντά», ἀρ. φύλλου 263, δημοσιεύτηκε τό χαιρετιστήριο τοῦ Ι. Β. Στάλιν πρός τήν 7η κομματική Συνδιάσκεψη τῆς στρατιωτικῆς περιφέρειας τῆς Μόσχας.

19 τοῦ Νοέμβρη. Ἡ 1η Συνδιάσκεψη τῆς περιοχῆς Λένινγκραντ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐκλέγει τόν Ι. Β. Στάλιν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς περιοχῆς Λένινγκραντ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

23 τοῦ Νοέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν στή 16η Συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐκφωνεῖ τό λόγο «Τό κόμμα καί ἡ ἀντιπολίτευση».

28 τοῦ Νοέμβρη. Ἡ 16η Συνδιάσκεψη τοῦ κυβερνείου τῆς Μόσχας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐκλέγει τό Ι. Β. Στάλιν ἀντιπρόσωπο γιά τό 15ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

2—19 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν διευθύνει τίς ἐργασίες τοῦ 15ου Συνεδρίου τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

3 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν κάνει τήν πολιτική λογοδοσία τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς στό 15ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

7 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν ἐκφωνεῖ τόν τελικό λόγο πάνω στήν πολιτική λογοδοσία τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς στό 15ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

12 τοῦ Δεκέμβρη. Τό 15ο Συνέδριο τοῦ κόμματος ἐκλέγει τό Ι. Β. Στάλιν στήν ἐπιτροπή γιά τήν ἐπεξεργασία τῆς ἀπόφασης πάνω στή λογοδοσία τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

16 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν γράφει τήν ἀπάντηση στήν ἐρώτηση τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ξένου τύπου στή Μόσχα γιά τά πλαστά «ἄρθρα τοῦ Στάλιν».

17 τοῦ Δεκέμβρη. Ὁ Ι. Β. Στάλιν παίρνει μέρος στή συνεδρίαση τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ 15ου Συνεδρίου τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ γιά τήν ἐπεξεργασία τοῦ σχεδίου ἀπόφασης πάνω στήν ἔκθεση τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ στήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνοῦς.

19 τοῦ Δεκέμβρη. Τό 15ο Συνέδριο τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ ἐκλέγει τό Ι. Β. Στάλιν μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος.

Ὁ Ι. Β. Στάλιν παίρνει μέρος στίς ἐργασίες τῆς Ὁλομέλειας τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ, πού ἐκλέχθηκε ἀπό τό 15ο Συνέδριο.

Ἡ Ὁλομέλεια τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ μέ συμμετοχή τῶν μελῶν τοῦ Προεδρείου τῆς ΚΕΕ ἐκλέγει τό Ι. Β. Στάλιν μέλος τοῦ Πολιτικοῦ Γραφείου, τοῦ Ὀργανωτικοῦ Γραφείου, τῆς Γραμματείας τῆς ΚΕ καί τόν ὀνομάζει Γενικό Γραμματέα τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚ (Μπ.) τῆς ΕΣΣΔ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ,ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ
«ΚΙΝΗΣΗ για ΑΝΑΣΥΝΤΑΞΗ του ΚΚΕ 1918-55» ΑΘΗΝΑ 2011

Τυπώθηκε τό Μάη τοῦ 1953
σέ 5000 ἀντίτυπα στά τυπογραφεῖα
τοῦ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ „ΝΕΑ ΕΛΛΑΔΑ“

ΕΚΔΟΤΙΚΟ „ΝΕΑ ΕΛΛΑΔΑ“

ΕΛΕΓΧΤΗΣ ΑΡ. 4

Σέ περίπτωση πού θά βρεῖτε βλάβες στό βιβλίο, παρακαλοῦμε νά μᾶς τό ἐπιστρέψετε μαζί μ' αὐτό τό δελτίο.